

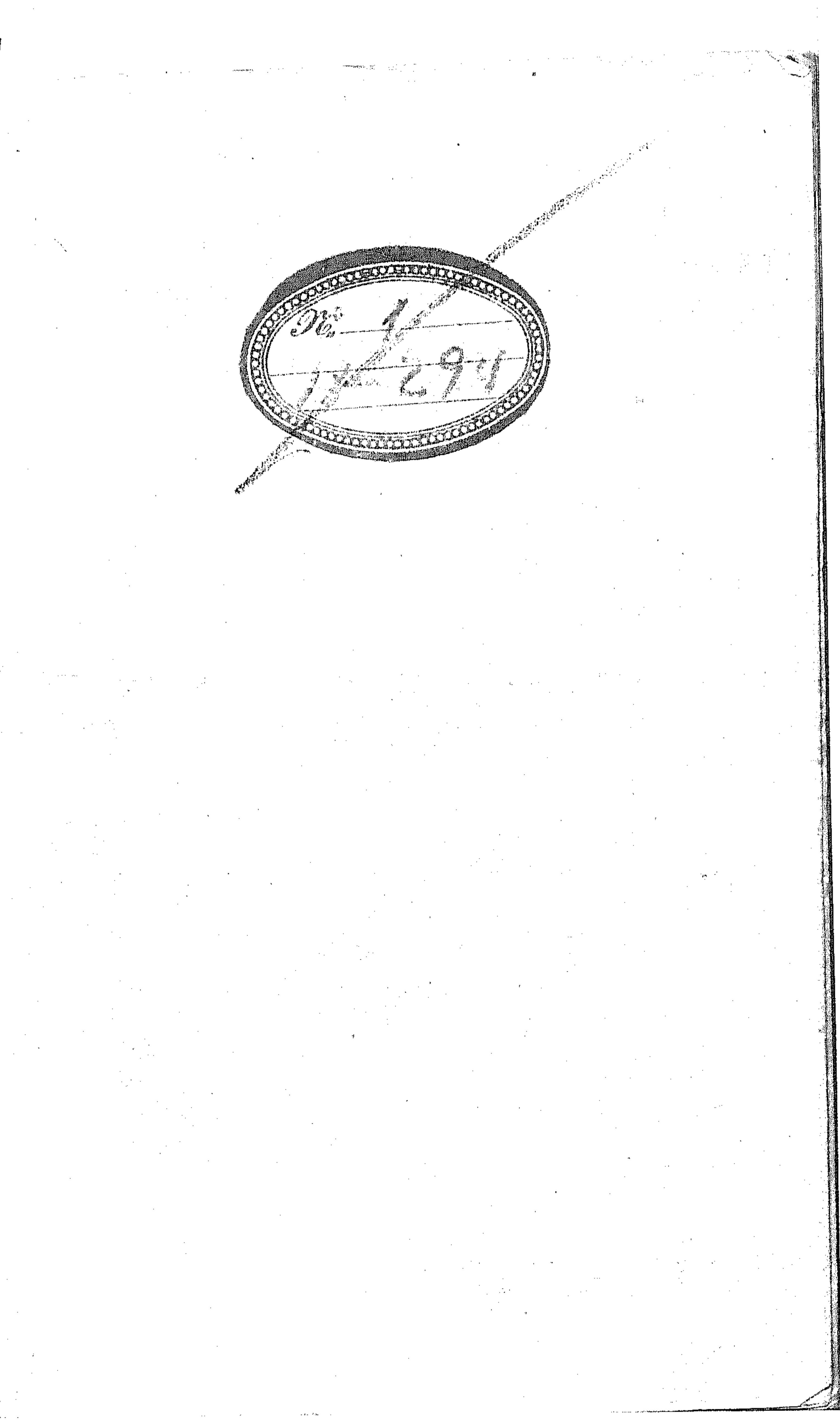
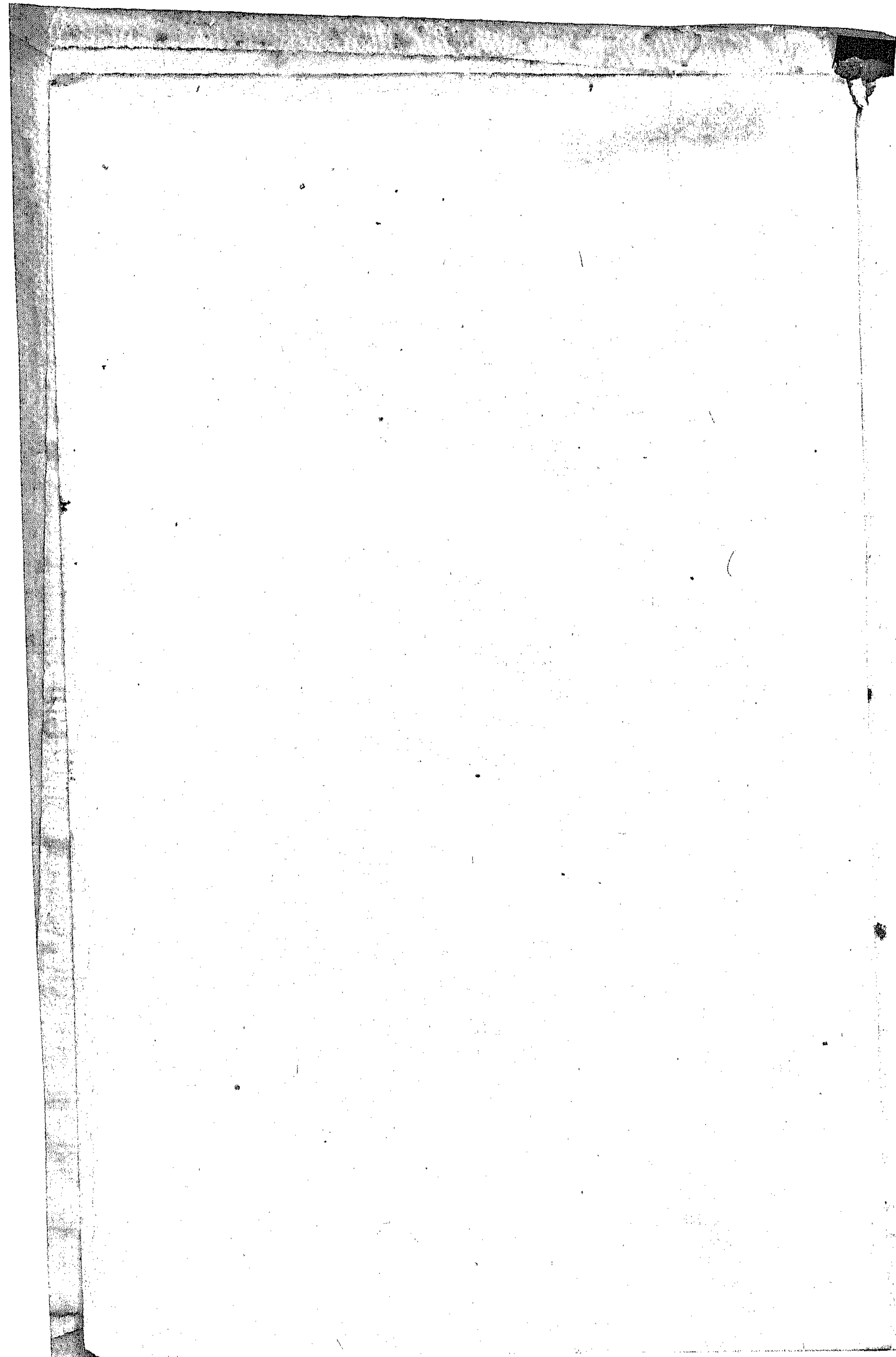
~~29.8~~

~~25~~

2011	11
2011	A
2011	11
2011	294

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
1

~~27 to 6-28~~

OFFICINAE

IOANNIS RAVI-R3360

SII TEXTORIS (1)

EPITOME.

**

TOMVS PRIMVS.

Opus nunc recens post omnes omnium editiones fidelissimè recognitum, & Indice copiosissimo locupletatum.

Ex lib. Com. de

*Martin
rada
reponde
re. f. 10
aleg*

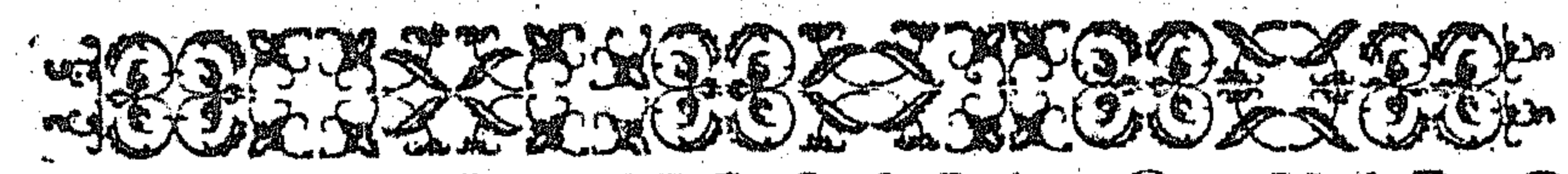
lit. a

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 1. C. 16. N. 17.

LVGDVN I.
APVD ANTONIVM
GRYPHIVM.

M. D. XCIII.

INCVLPATISSIMO VIRO,
SACRARVM Q. LITERARVM PROFESSORI
MERITISSIMO, D. IOANNI BOLVACO, NIVER-
nensi, Navarrensum Grammaticorum Hymnasiarcha, Ioan. Rauisus
Textor Ninernensis, S. D.

REQVENS fuit multis admiratio, vir inculpatissime, quod d ego
tuus alumnus, & propè dixerim partus, tuis semper adiutus
obsequiis, tuâq; opera literis innutritus, neq; beneficiû scriptis
agnoscere, neq; gratiam verbis vllis remetirer. Nec defuerunt,
qui silêtio meo tam diuturno inflatis etiâ buccis & multo ira-
cerentur: stomacho, atq; hoc ipsum vitio verterent, dicerentq;
me indignû de quo quisquam bene mereri debeat, quum vt causabantur, ple-
râq; expertes rationis animâ: es abhorreant ab huiusmodi nota. Nâ & ciconia,
parentes à quibus vitam accepit, senio fello nutrit & succollat, & glires suis
genitoribus dum senuerunt, eadē succurrunt pietate, velut meritum refun-
dentes. Alij irem quibus eadē placebat sententia, conuiciis me incessabant, &
huiusmodi verbis alloquebantur: Næ tu es homo egregie malus Textor, di-
gnûq; multis plagis & cicatricibus, qui magno famæ tuæ dispêdio non agno-
scis, per quem profeceris? Hi. (de te loquebantur) te nutriuit à puero. Et, vt in-
quit Simo Terentianus, fecit ex seruo vt esses libertus, & quod habuit sum-
mum pretium, persoluit tibi. Tu tamen pateris eius memoriam apud te fri-
gere, quem velut numen aliquod terrenû deberes suspicere & reuereri, cu-
iûq; esig: è, si sapiens, domi haberes in larario, quum quicquid es, si quid sal-
tem es, id totum sis eius officio, eiûq; vitâ cû doctrina referre debeas acceptâ,
Adde q; magna est amobus affinitas, eadē vtriq; patria, cuius ille flos est, &
primum specimen, & in qua tâti fit ab omnibus, vt inhumanus habeatur & in-
civilis, qui transeunti compitatum non affurgit. Quânam ergo ratione macu-
lam hanc elues: quonam modo culpam deprecaberis, aut in quam excusatio-
nem reijcies delictum, si solus eum relinquant insultatum, in quâ omnes pleno
ore certatim laudes cogerunt? His illorû verbis quum aures mihi calerent &
circumsonarent, cepit me pudere vitæ, & pœnitere negligentia. Parumq; ab-
fuit, quin ipse mihi pœnam irrogauerim, sumptoq; de meis Musis supplicio,
abortiuas adolescentiæ meæ nugas Veneris marito deuouerim, vt cum Poli-
tiano loquar. Vbi tamè diu satis in ea pependi cruce, post longum tædium &
animi mœrorè, discussis hinc inde rationibus tandè cognoui nihil esse, quod
deberem tritari, aut affici pœnitentia. Quinetiam me multo prudētius egisse,
quàm si quid infra dignitatem tuam antea reposuissem. Præcedentia quidem
argumenta iniiciebant mihi pudorem. Contra vero alia emerferunt omnino
contraria, quæ postea suaserunt, vt non tantû nun me pigeret nihil ad te scri-
pisse, sed ne in posterum quidem scribere. Consideraunt in primis quàm stultè
agât, qui suis ineptiis illustriû virorum maiestatem contaminant, exemplo il-
lius Chærii, cuius scripta plus multò probri quàm laudis pepererunt Alexan-
dro. Quantû enim famæ parruriunt doctorû monumenta, tantum dedecoris
afferre solent pœnitendæ & vtilis indoctorum nugæ. Itaq; si quid hactenus
tibi nuncupassem, plus multo fuliginis & tenebrarum quàm lucis induxisset
tuo nomini. Nâ nihil est in me, quod tuis laudib; respondere valeat. Nihil ne-
que scribo neq; loquor, quod semitarij & pagani magistelli nō noverint. Ni-

4. EPISTOLA NVNCVPATORIA.

Nihil nisi triuiali percussum moneta dico. Quanam igitur doctrina tibi, hominē dico omnib. virtutum numeris absolutissimo satis facere potuissem? Quod si potuissem, adhuc tamen mihi fuerat timendum, ne irrascereris, grauatēq; ferres & dolenter, si te in ora vulgi conijcerem, quū ea sis natura, vt malis laudum tuarum testimonia in præcordiis hominum delitescere, quā linguis versari. Ego te noui tanquam meos vngues. At si quid ceteri ex tuis moribus potui colligere & explorare, tu non es ex eorum numero, quib. aures inanib. præconiorum fumis pruriunt, & titillantur. Fuit ista gloriolæ non plus te mouent, quā lippū pictæ tabulæ, fomenta podagram, auriculas citharæ collecta sorde dolentes, vt inquit ille, Omnia tibi sordent, nisi quæ meram olent virtutem. Suspiciari posses me hoc dicere adulandi studio, nisi tam alienum esset mihi assentari, quā tibi assentatoribus aurem præbere. Id ego ausim de me prædicare, nec vnquam placuisse mihi parasitos & blanditores, nec vllam pestem nunquam acrius refugisse me, quā parasiti personam, ne quis fortè suspicetur à labiis meis dissentire præcordia. Et tu ipse eum me semper nosti, in primore cuius fronte legatur animus. Quod quamuis hac tempestate non vsquequaque sit vtile, non possem tamen infucatum illum naturæ rigorem excutere, vel si vno trahendus ad scalas gemonias, aut insuendus culeo cum gallo, serpente, & simia. Vides igitur, vt ad institutum redeam, quæ de vno me mouerit argumenta, vt nihil ad te scriberem, aut de te. Tandem tamen inuitum me hac racusantem expugnauit, & tuus in me amor, & mea in te beniuolentia, coegitq; epistolam hanc liminarem adijcere, quamuis intelligerem titulum hunc, si modo laudis est titulus, fore tibi molestum & odiosum. Sed velis, nolis, oportet vt æqui boniq; consulas. Hoc ego feci, non vt par pari relatum cognosceres, quū, vt inquit Cicero, si vitam pro tua dignitate effunderem, nec minimam quidem tuorum in me meritorum partem viderer assecutus, sed vt eorum calumnias declinarem, qui me suspendunt naso, quod nullodum ac ne verborum quidem testimonio, exhibuerim me gratum. Porro nōminis perpetuitatem magis mihi ex te polliceor, quā tibi ex hoc opere meo. Si autem percontaris, quale sit ipsum opus, & quid ego sentiam, dicam id quod res est, ne quis cauetur factus meos mihi blandiri. Illud primum omnium non inficiabor, me omnia frustillatim ferè ab autoribus emendicasse. Nihil priuato iuri præter laborem tribuo, quem si qui improbet, nullam spem futuræ laudis mihi relinquo. Et vt occurram censorum lituris & spongiis, tota hæc Officina similis est Horatianæ corniculæ alienis plumis circumquaq; vestitæ. Quam licet plerique probent, & in his Petrus Danesius homo plurimæ doctrinæ & eruditionis, non sum tamen adeo nesciens mei, neque ita pendeo totus ab aliorum iudicio, vt eas laudes velim agnoscere, quas nec honestè possum, nec iure debeo. Nolo mihi Suffenus esse, aut simias imitari, quæ suos factus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si quid tamen ex multis paleis fructus collegi te & ceteros lectores rogo, vt excipiatis plausibiliter. Contra verò si quid per incuriam mihi non elinatum lapsum est, frequenter autem lapsum est, partem erroris quæso condonate meis occupationibus, quibus quum hæc imprimeretur nulla non hora obruebar, idq; adeo, vt vix otium esset ad scalpendum caput, aut ad mugendas nares. Nam vt tu ipse omnium certissimè nosti, non poteram assidue præesse typis, quum me oporteret totos dies erudiendis iuuenibus impendere. Vix huc, vt opinor, suffecissem operi, nisi in emaculandis vtrunque typographorum erratis laborem meum iuisset honestissimus, maturæque doctrinæ adolescens Guido Mommiraldus Lutecianus patricius. Vale homo probatissime, Et me ama.

I O. RAVISII TEXTORIS
NIVERNENSIS IN SVAM OFFICINAM, AD
EXIMIVM; ET LITERATISSIMVM VIRVM,
D. Gaufrēdum Pompadoſeum Petragorſense Archidiaconum,
vtriusque iuris professorem acutissimum.

P R A E F A T I O.

MNIVM qui Latinam linguam suis haecenus iuuerunt monumentis, neminem propè vnū inuenias, Gaufrēde literatissime, qui vbiq; suorum operū calumnias momorū, & obelos posteritatis effugerit: quiq; nullibi acceperit vulnus. Hoc docent autorū elegantissimi, quorum scripta quāuis inculpara, & omnibus eloquentiæ calamistris decēter cōpta viderentur: pleriq; tamen in locis Aristarchorum lituris expuncta sunt. Hic arguitur vt nimis ieiunus, illius oratio plus cutis quā carnis habere dicitur, alius verbis cōfragosis ampullari, alius humi repere: in hoc affectata culpatur obscuritas, in illo stylus nimis languidus & enervus. In summa, nihil reperies quod suis dentib. liuor non cōfigat. Et quod omniū molestissimè fero nō eruditi & frugi homines solum hanc prærogatiuam sibi vendicant, sed inepti quoq; & qui carent naso eandē licentiam iuxta induunt. Ita, vt venatici canes, & villatici eodē modo ferinam olfacere videantur, velinr; capræ Rhinoceroti nasuto haberi similes. Sunt quinetiam, qui laudi sibi vertunt cū egregio hoste pugna suscepisse, vt aliena virtute (quod propria nequeunt) in opinionem vulgi quocunq; modo introrepant, seque in populi admirationem intrudant vtrūque. Alij quū quid coram idiotis legunt, ne nihil scire videantur, audent tamen de Sibyllæ foliis iudicare, suæq; censuræ cum aliis symbolum ferre. Sed falluntur haud dubiè, & suis cruribus asciam illidunt. Nam plura ipsi accipiunt, quā inferant vulnera. Inustū enim ab eruditis vni cum stigma instar multorum est, præstatq; sexcentas ab huiusmodi latratoribus plagas accipere, quā a literatis vnā. Quicquid dicitur ab erudito, æternum est, & nescit finem. Quod ab insulsis euanescit tam citò, quā ipsi sunt vani. Quod si vnquam primis seculis fuerit hoc malum, nunc intualefcit maximè ita, vt vix reperiat opus, quod vel non sit mancum ac mutilum, aut stolidis istorum nebulonum iudiciis planè corruptum. Quid est in causa, quamobré Fabij institutiones oratoriæ nobis tenebrôsæ videantur;

rectoresq; omnes tertio quoque verbo suspensos retineat? Sola hominum temeritas, qui quum auctoris mentem non caperent, omnia inuertere, & rotundis quadrata mutare ausi sunt, feceruntque oraculum, quod per somnium noctu viderant. Qua etiã fæce historiam Plinij naturalem vbique perunxerunt, dum non intellectam detorserunt in suum phantasma, ne lectorem destituisse viderentur, seq; ignorantia conuicisse. Ego, vt verè dicam, ex alieno periculo mihi timeo, terroremque (vtinam vanum) confingo. Quis enim gregarius miles in dextram aurem securus dormiat, si videat principi suo malè esse? Quis vellicato Cicerone, suis auribus non timeat? Quem notato Vergilio, calumnia metus nõ terreat? Atque eò magis quòd acrius semper in neotericos sæuiatur. Homines enim huius seculi propè omnes consueuerunt in seipsos furere, alter in alterum quadrigas conuiciis onustas iaculari, viperis nimirum similes, quæ parentes dicuntur impetere. Vide Apologias, vide occultas Satyras quæ nunc euentilantur, & excuduntur. Quotusquisque nostri temporis habetur in pretio, qui tot Archilochos non habeat, quot præcones? Paucis ab hinc annis Seruius de Latina lingua bene meritus floruit. Iam Beroaldinis annotationibus vapulauit. Beroaldus item nunc cum fœnore recipit talionem. Omnes enim (qui saltem corruptum non habent olfactum) quamuis laborem eius non improbant, sic tamè stylum auersantur, vt sibi suisque liberis eius lectione interdican. Nullus Grammaticorum pleniore obsequio posteritatem demeruit, quàm Laurentius Valla. Nemo purius iudicauit, Mancinelli tamen iam passus est limam, qui & ipse postea limatus est. Politiano viro vtriusque linguæ doctissimo, Marullus poëta iã dedit vulnus, idemque lege tallionis accepit. Quo anno hæc imprimabantur, nescio quis semidoctus Anglus, ausus est in Erasmus virum planè & sine lenocinio doctum insurgere, annotationesque (quas Mercurij cuiusdam opera Græcanicis referit laminis) euentilare. Audio & fuisse quendam nebulonem, qui opus doctissimi & eruditissimi Budæi de Assè dixerit esse velut otiosum, infrugiferum, ac nemini vtile, & non magni referre cognoscere q̄ sint partes assis, quàm variæ ponderum & nummorum species. Cuius nomen si compertum haberè, eius cruce & furca lueret, nec ad cõmiserationem me flecteret, etiã si fieret sanguine. Tene oportuit nebulo perperam de tanto Gallia mōstro iudicare, tantumq; virum putida tua censura proscindere? qui tñ vnus inuictiosam Athenis reddit Luteriam, facitq; vt oēs propè ceteræ nationes palmã desperent eloquẽtiæ? Hic (si literis merces exolueretur) Regi deberet esse, quod Archelao fuit Euripides, Ennius Africano, Romano senatui Cic. Et te non pudet immundum ex ore tuo sterquiliniũ in hũc vomere? Nihil de te loqui

audéo

in tuam Officinam.

7

audéo Faber modestissime. Plagæ tuæ mihi excutiunt lachrymas, itatq; dolorè afferunt, vt amicis indigeã, q̄ me perinde ac te cõsolètur. Nescio cui te cõparè, nisi Actæoni, què vt sui canes laniant, ita quoque q̄ ex tuis vigiliis fructum & cõmodum ceperunt, qui te præuio & antecambulone, Philosophiæ latebras incolumes peruaserunt, in te rostro & dentibus sæuiunt. Sed sis bono animo. Aderunt, aderunt, qui vlciscerentur, facièntq; tuos istos canes suorum pœnitere latratum. Imò iã affuerunt. Nūquid enim prospicis plerumq; ex illis (indigni sunt qui à me nominentur) iam nõ pluris quàm histriones fieri, & ab cruditis haberi velut indoctos? Indoctos autè, imò & planè barbaros, ipsiq; adeò barbaris ineptiores. Luent, luēt, & viui & mortui, flammæque (quibus scripta tua digna dixerunt) ipsi perferent. Impingent (ne dubites) in eruditorum carnificinas, in quibus nullus faturus est cõmiserationis locus. Iã in epithetis meis tibi cõdoluerã, neq; tamè urgente beneuolentia (quã habeo in literatos genuinã) potui nõ iterum misereri, vt docerè, quod prius dixi, nullum esse quantumuis doctum qui huiusmodi Libitinarum morsus & rabie declinet. Quis ergo tot eruditis vapulatibus, securum me putet dormire somnum? Quis porrectis pedibus nihil timentem quiescere? quum etiã si rosas loquerer, essent tamè, quibus meæ rosæ olerent vrticã. Omnium linguas cohibere velle, manifestaria est dementia. Culpam apud omnes deprecari cã difficile est, quàm facile à multis naso suspèdi. Ne multis agã, salubrius mea sententia nõ est cõsiliũ, quàm veniã præfari, & suscepti operis causam percõtaturis dicere. Demum si quis obloquatur, & me aspergat cõuiciis, pili & assis non facere. Primum omnium nemo est (vt opinor) neque ex eruditorum turba, neq; ex plebeiorum grege, qui manibus ac pedibus nõ eat in Sallustij sententiam dicentis: Omnibus hominibus (qui sese studet præstare ceteris animantibus) summa ope enitendum, ne vitã silentio trãseant, veluti pecora, quæ natura ventri prona & obediẽtia finxit. Nos enim propter voluptates nati sumus, & aliorum acceptimus animã, quàm vt otio Epimendis somnum indormiamus, vt pro ei Penelopes aliis certantibus. Soli nihil faciamus nisi numerum. Quid à porcis differemus, si multos menses stertamus instar glitium, & purissimæ aquæ sordidum lutum præferamus? Cõmodeamus aures Catoni, qui dicebat reddendam esse vitã ratione. Sequamur laudabilem Gymnosophistarum cõsuetudinẽ, apud quos impræsum abibant, qui nullum diurnæ operæ fructum afferbant. Aegyptiæ adhæreamus iuuentuti, cui l. fuit cautum, ne cibo prius vesceretur, q̄ ceterum & octoginta stadia percurreret. Adijciamus oculos moribus Spartanorum, qui ablegatos à se pueros non prius domum redire permittebant, q̄ parentibus, honori, & patriæ vtilitati esse possent. Fuit primis seculis tñ virtutis studium, vt summam in labore fœlicitatẽ reponeret. Qua causa Menæder dicebat Deum otiosis nõ ad-

A 4

esse,

Valla
aus.

8

Textoris Præfatio

esse Epicharmus bonos laborem sequi, timidos nihil unquam assequi. Heraclides quoque Lycius unum librum laboris laudibus dicavit, quod aiebat nihil in rebus humanis magis frugiferum geri posse. Quibus persuasus argumentis, aliquem ex dactylothecca mea carbunculum in linguæ Latinæ gazophylatium conferre volui, quod hominem sic oporteat vivere, ut se aliquando vixisse doceat posteros. Qua enim per maximam Iovem opera rectius ingenium exercere? Nonne prestat hoc ipsum facere, quam plebeculam ad medullas corrodere cum causticis, homines impune occidere cum medicis, mercatorum instar lucro immori, & honores aulicorum ritu ambire? Sequi volo Amasis Ægyptiorum regis edictum laudabile quod (ut est apud Herodotum) sanxit, ut singuli quotannis apud cuiusque præfecturæ præsidem profiterentur, unde viverent. Quod, qui non facerent, illis poena extremum supplicium esset. Sed fac meum hoc pensum non esse magni momenti. Minorē saltē præstabo culpam, quam qui nihil omnino parturient. Per me non stat, quin melius agam. Natura est in causa, quæ eam mihi dotem non dedit, quam fortunatis ingeniis, quibus in manu est, ex tempore (si insperata declamandi necessitas occurrat) eleganter dicere, & copiosè. Arguerè me pigritiæ, nisi certo scirem me plus olei multo consumpsisse, quam plerosque alios qui tamen multis præcurrunt parasangis, doctrinamque & eloquentiam tantum me præcedunt, ante alios quantum Pegasus ibat equos. Si quis dicat iam nobis abunde esse voluminum, quorum tamen propterea cauillari eos attinet, qui multa scribunt, & cumulum augent, quum Theophrastus trecenta librorum volumina ediderit, Chrysippus septingenta, Empedocles tria & quadraginta, Arceus Capito Consul sexaginta. Constat Seruum Sulpium centum & octoginta libros de iure civili edidisse, Galenum de medicina centum & triginta. Debemus agere ferre thesaurum nostrum augeri & ærarium crescere? Sed admittendi sunt soli maxime eruditi. Cur ita? An qui habent plenam auro crumenam argenteos quadrates ab acervo reijciunt, & minorē respuit monetam? Hoc illis improprium, qui sunt usque adeo polyposi, ut olfactu prorsus careant, neque triticum ab avena & lolio possint internoscere. Non est idem omnium gustus. Et quod ad huius stomachum facit, illi nauseam parit. Quod hinc excitat, alium sopit. Hinc fit ut aliis placeat breuitas, alij luxuriantem verbis & sententiis malint orationem. Præterea si nihil unquam recens imprimeretur, periculum esset, ne tandem literæ naufragium facerent, & periret ab radice. Vides enim vel iniuria temporum, vel hominum incuria, opera & vigilias multorum iam periisse, quorum nomina plurimi à nobis fiunt, & pleno ore ad cælum feruntur, atque etiam frequenti omnium voto desiderantur. Vbi nunc sunt Accij, Paucuij, Æschyli, Afranij, Anacreontis, Archilochi, Philetæ, Aristophanis

multa
crispse
t.

di-
itas.

nis

in tuam officinam.

9

nis poetarum & aliorum plus quingentorum monumenta? Vbi Annales Andronicæ, Tragediæ, Comædiæ, & Satyræ Ennij, Plauti centum & triginta fabulæ, Saturnalia, Sylvarum, Medea & Orpheus Lucani? Vbi Manlij Astronomica. Valgij & Cornelij Galli elegiæ, Licinij Calui Quintilia, Varronis Leucadia, Et Cæsennia Getullicæ? Quis habet Laberi, & P. Syri mimos Cæsij Bassi Liricos, & Furij Bibaculi Iambos (Quis Porcij Licinij, Valerij Aeditui, Cinnæ, Domitij Marci, Pædonis Albinouani Epigrammata? Perierunt magno posterorum dispendio, grauique iactura. Et quem legamus non paucas oratorum centurias olim floruisse, vnicus prope Cicero diis calamitatem nostram miseratibus, nobis remansit. Euanuerunt M. Æmylij Lepidi, Spurij & Lucij Albinorum, Alucij Sili, Licinij, Calui, duorum Carbonum, ac totidem Gracchorum orationes cum Asinij Pollionis declamationibus. Nec minore damno historiographorum opera exciderunt. Curtius, Diocassius, Herodianus, Lilius, Ammianus Marcellinus ad nos paruenerunt, sed fracti, manci, mutili & laceri. Amisimus bellum Numantinum Asellij Sæpronij, Germanicum Aufidij Bassi. Ex quadraginta libris Polibij quinque tantum superfuerunt. Quæ omnia quanto posteritatis incommodo, quantaque ruina perierint, vel caeco appareat. Hæc ergo cladem qualibuscumque subsidiis refarciamus, & quantum maiores logo sequamur interuallo, audeamus tamen. Propius ibimus, si ad summa nitamur, quam si præsumpta desperatione circa ima substiterimus. Faciamus quod à tribunis militum solet, qui quum egregios bellatores amiserint, copias tamen dispersas quibuscumque possunt hominibus instaurant, ne omnino victoria cecidisse videantur. Crescet nobis maior gloria, quam si nullam nostram memoriam posteris relinquamus. Vide qui probro se reddant obnoxios, quibus perpetuæ sunt feriæ, qui que compressis manibus sedent, & in otio contrahunt marcorum. Contra verò quantum famæ sibi comparauerint, in quot annos suum propagauerint nomen, qui nullum temporis punctum fructu vacuum permiserunt fluere. Plinius iunior perire omne tempus arbitrabatur, quod non impertiretur studiis. Apelles nullam diem ducebat sine lineam. Porcius Cato detestari solebat, si qua dies inanis per incuriam effluisset. Quum Horrensus orator nullam diem abire sinebat, quin vel in foro diceret, aut extra forum meditaretur. Tantum erat gloriæ & virtutis studium apud maiores. Quorum vestigiis si vellemus insistere, magna passim foret expectatio, bonas artes iure quodam postliminij desitu in nitorum redituras. Sed omnia pessimum sunt, quia nos Gulæ mancipia, & Epicuri de grege porci, nihil aliud studemus, quam ut paciscamus ventrem, corporum tenus curiosi. Satis est, si probe saginati appareamus populo, posteritatis nulla cura: quasi verò nobis tantum nati simus, neque patriæ aut amicis quicquam debeamus. Sumus

Momi-
na eoru
quorum
operam
extant

Otiun-
vitiid

2 5

Tygribus masculis non multum dissimiles, quibus nulla est sobolis suæ cura. Superest vt aliquid de Historia dicamus, quam ideò sumus aggressi, quòd apud Gellium dicat Phavorinus, viuendum esse moribus præteritis, qui cognosci nequeunt, nisi maiorum intelligatur vita. Intelligi autem non potest, nisi per manus relinquatur nepotibus. De cuius vtilitate multis verbis nò est differendum. Hoc omnes tanquam suos vngues tenent. Facit in primis, vt dum eorum vitam legimus, qui sua culpa in discrimen aliquot ceciderunt aliena fruamur iustitia, & pedem ab his reuocemus, quæ aliis naufragium attulerunt. Nunquid suaue est alieno infortunio sibi præcauere? In transitu fluuiorum qui primi tentant vadum, aleam fortunæ periculosam subeunt. Qui à tergo sequuntur, possunt periculum declinare, si velint. Si nihil haberemus de antiquitate, quam viuendi consuetudinem sequeremur? Essemus verutissimis illis Arcadibus similes, quibus quoniam nulla erat rerum experientia, nulla cognitio, belluino more degebant, ac nudi vagabantur. Quos qui ad meliorem cultum redegerunt, in deorum indigitamæta relati sunt. Præterea nulla est ars aut disciplina, quæ maiorem sine tædio voluptatem afferat. Medicinam plerique obducto supercilio contractisque naribus auersantur vt immundam, & olentem putidè, ipsosque medicos cum nausea refugiunt, velut scarabeos stercorei bubulo se impenetrantes, & cum vulnerariis aliquid habentes commune, qui saniosa tractant vlcera, & admotis manibus ipsum pus exprimunt. Vtriusque iuris & legum studia plerisque non admodum probantur quòd lucri magis quam virtutis causa appetantur. Theologiam fastidiunt quamplurimi, vt laboriosam & nimis tetricam, quòd nihil habeat festiuum, nihil marcentem lectoris stomachum irritans. Cuius etiam sectatores in contemptum, & risum venerunt, quòd mortalium videantur insolentissimi, & neminem præ se ducant hominem, seque primos omnium rerum esse velint. Contrà verò Historiam nulli refugiunt, amplectuntur omnes, nulli non lubenter audiunt. Cuius scriptores tanto quondam in pretio fuerunt, vt ad audiendum Liuium, non humiles solùm & gregarij homines, sed clarissimi quoque principes ab extremis Hispaniarum finibus Romam vsque turmatim venerint. Iosepho propter libros de captiuitate Iudaica scriptos Romani statuam erexerunt. Antipater Hieropolitanus Seuero principi, Clitarchus Alexandro, Dexter Theodosio, Amyntæ Macedonum regi Hellanicus Mitylenæus, Eratosthenes Cyrenæus Ptolemæo Euergeti, ob scriptas historias cœperunt familiariscere. Nec aliam ob causam Demetrius Poliorcetes Hieronymum Rhodium magna mercede sibi domesticum fecit. Si quis dicat iam esse nobis affatim autorum, qui hoc scriben-

Historia
litas.

tori-
pre-
ha-

milis
ere.

di genus secuti sunt, respondebo nullum propterea detrimentum ex copia nasci. Si quem pœniteat meæ lectionis, aliò se conferat. Nolo quæquam iurare in verba mea. Insulsus est, & caret naso, qui nequit eligere, quod est sibi vsui, aut refugere, quod detrimento. At carere potuissemus hoc opere. Et maximo possemus autore. Vna & altera vestis possunt homini sufficere, aliæ tamen propterea non reijciuntur. Scripserant de gestis Alexandri Clitarchus, Polycratus, Onesycritus, Antigenes, Istrus, Aristobolus, Cares, Philippus Calcedensis, Ptolemæus, Antidides, Philo Thebanus, Antisthenes, Menechmus Sicyonius, Nymphis Heracleotes, Poramon Mitylenæus Sotericus Asites, Artianus, Plutarchus. Neque tamè probro datum est Curtio, quod eandem retexuerit telam. Vide quod habet præcones Imper. vitæ, vt præter alios obscurioris famæ, Tranquillum, Dionem Cassium, Ælium Spartianum, Iulium Capitolinum, Ælium Lampridium, Vulcatium Gallicanum, Trebellium Pollionem, Flauium Vopiscum, Sextum Aurelium Victorem, Etropium, Paulum Diaconum, Ammianum Marcellinum, Pomponium Lærum, & nostra ætate Baptistam Egnatium. Qui tamen omnes eundem torserunt funem, incudem omnes eandem turuderunt. Viras quoque Rom. Pont. scripserunt quamplurimi, vt Damascus, Anastasius, Guido Rauennas, Sigibertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonensis, Gortfredus Viterbiensis, Martinus Carfulanus, Landolphus Carnotensis canonicus, Sazomenus presbyter, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Lucensis, Antonius præsul Florentinus, postremò Platina, Latini omnes, præter Græcos, Eusebium Cæsariensem, Sazomenum Salaminium, Socratem Constantinopolitanum, & Zonaram. Quos si secutus fuero, quis erit obiurgationis locus, quæ mei culpandi ratio? Qui causabitur plura nunquam scriptorum, quam nunc extitisse monumenta, ibo inficias. Vnde ergo septingenta voluminum millia sibi collegisset Ptolemæus Philadelphus? Vnde tria millia Tyræon grammaticus? Cui etiam opinioni si accederem, propterea tamen nò faterer mittendum esse literis & labori repudium. Stultè mihi suadere videntur, qui aiunt tantisper suppressenda esse opera, dum concesserimus fato. Quis meum defuncti opus emaculabit? Quis addet aut retrahet, vbi postulabit locus? Quis inuertet, si oporteat, aut in his recantabit, quæ non probabuntur populo? Quis cum laruis luctantium calumnias refellet? Ad hæc palam est multos esse ardeliones, qui quum studio laudis immoriantur, neque tamen aliquid dignum laude parturire valeant, instar Horatianæ corniculæ plumas suffurantur alienas, vt nescio quis mihi notus: cuius nomini parco, qui ex aliquot meis qualibuscunq; Dialogis frugem sibi fecit, laudem præripuit, & alieni laboris solus gratiam

Gestor
Alexa
dri M
gni sc
ptores.
Vita
Roman
Pontif
qui scri
pserint
Bibliot
ca me
rabiles

tiam hausit. Quod omnium confessione tam turpe est, quam ini-
quum eos metere, qui sementem non fecerunt. Sed ut hæc omit-
tamus certâ in spein vocor multa in hoc opere culparum iri, mul-
ta fore, quæ prodigiosa aut etiam incredibilia hominum, videbun-
tur iudiciis. Quæ si recta videantur, non pudebit me cû Stesicho-
ro palinodiam canere, aut certe incudi reddere. Capita plerumque
modicis de rebus adieci, ut de lenonibus, ancillis, abstemiis, cocis.
& multis eius farinæ. Quod si quis rideat & notet carbonem, ad cau-
sæ meæ patrociniū iubebo eos in mediū prodire, qui ex mini-
mis itidem rebus scribendi argumenta desumpserūt. Edidit Anto-
nius librum de sua ebrietate: Homerus vñ de laudib. vini, alterū
de bello ranarum: Ephrem Syrus de vituperatione visus: Marcion
Græcus de raphano, Pythagoras de bulbis, Diocles de raptō, Pha-
nias physicus de verrica. Quod si non arguantur fecisse, nec ad scri-
bendum erit vitio, si minimarū rerū quandoq; historias collegero.
Ne tamē erratis meis ubiq; patrocinari & fauere videat, vñ est in
quo ipse culpā agnosco, q̄ Græcas historias Latinis, Latinas bar-
baris, & oratoria pœticis, passim cōfudero. Quod à me factū est, nō
inscitia, sed laboris magnitudine, cui quum nequirē superesse, pa-
rendum fuit necessitati. Iam satis luctatū est cum maledicis. Nunc
superest, ut ad te nostra dirigatur oratio, Gaufrede literatissimē, di-
cāmque quid me mouerit, hanc operis mei præfationem egregio
tuo nomini cōsecrare. Hoc feci illud literarum & virtutis studium,
quo à teneris annis totus prurire cœpisti, & cōflagrare, doctōsque
omnes genuina quadam beneuolentia prosequi. Existimabā præ-
terea fore mihi vituperio, si non reminiscerer tuæ beneuolentiæ,
qua me tyrunculum, & primi literis collegā tuum supra fidē ama-
bas, idq; adeo, ut ceteros omnes condiscipulos præ me vno nihili
faceres. Vbicumque tibi occurrerā, nunquā sine risu me alloque-
baris. Dextrā (quod dici solet) à tertio vsq; iugere mihi porrigebas,
magnum euidēs tui candoris, tuæque amicitiae argumentum. Præ-
terea, Blasius Madronetus Securiacus, tuum cliens, bonarū littera-
rum avidissimus helluo (ut de Vticensi Catone scribit Cicero) no-
minis tui præco assiduus, nō desistebat quotidie me præsentē mul-
ta de virtutibus tuis, multa de literarum & literatorum amore, im-
modice prædicare, meiq; amorem in diēs tibi crescere affirmabat
iuramento. Quo ductus argumento docere volui me non esse ex
eorum grege, qui beneficium nunquā agnoscunt, & apud quos in-
terit statim gratia. Quod famuli tui munus tam sincera fronte
accipies, quam beneuolō datur animo. Vale homo perpaucorum
hominum, clarissimæque virtutis & literaturæ. Et scribendum in
calce huius operis tuo nomini Epigramma expectes aliquantisper.

MORTEM

MORTEM QUI SIBI VARIIS
MODIS CONSCIVERUNT, AVT
se aliis commiserunt occidendos.

LCRETIA puella, rarum Romæ, castitatis lumē,
ægrè ferens purissimum suæ pudicitiae florem ab in-
fami & turpissimo tyranno Tarquinio iuniorē Tar-
quinij superbi, Romanorum propterea regum vlti-
mi filio fuisse corruptum, & stupratum, impatiens
acceptæ iniuriæ palam se occidit, fecitque, ut po-
pulus scelus vlsceretur, & regum principatum excuteret. Cuius
mortis quotiescunque venit in mentem, lachrymis nequeo tem-
perare, sed nec puellæ satis misereri, aut stupratorem conuiciis ad
saturitatem aspergere, ac deuouere. Claudian. lib. i. in Eutropium,
Visceribus frustra castum Lucretia ferrum Merfit. Stroza patet lib.
i. Eroticōn. Vltā nefas animo, propriâque Lucretia dextra, Inuictō
occurreret clara pudore tibi. Sabellicus. Nec ferro occumbens casto
traiecta cruore Fœdasset patrio moriens Lucretia vultus.

Lucretius poëta Phisicus sumpto amatorio poculo, eò furoris
raptus est, ut manum sibi intulerit, natus annos plus paulo quadra-
ginta. Quinetiam eo, priusquam moreretur, delirio, diu ante fertur
laborasse: neque ad scribendum carmen animum appulisse, nisi in-
terfecta, interuallatâque insania. Politianus in Nutricia,

Nec qui phyltra bibit, nimoque insanus amore,
Mox ferro occubuit, sic mentem amiserat omnem.

M. I. Brutus vnus ex his, qui Cæsarem XXI. vulneribus in sena-
tu confoderunt, ab Augusto & Antonio Iulij mortem vlscerenti-
bus, apud Philippos expugnatus, desperata iam victoria manum
sibi intulit, iuuantē Stratone rhetore, anno suæ ætatis trigésimo, ne
in manus inimicorum veniret. Pamphilus Saxus:

Se gladio fodit Brutus, Cato fodit & ille,

Quem timuit Cæsar, quem coluere patres. Qui rei histo-
riam avidius sitiuerit, eat ad Plutarchum.

Portia filia Catonis, audita morte Bruti mariti apud Philippos
interfecti, ferrum poposcit ad inferendam mortem. Quod quum
amici recusassent, carbonem hausit, & inaudito mortis genere vi-
tam finiuit. Autores Plutarchus, & Val. Max. Martial. lib. i. Epist.

Coniugis audisset fatum quum Portia Bruti,

Et

Mortem qui sibi

Et subtracta sibi quæreret arma dolor,
Nondum scitis (ait) mortem non posse negari,
Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentes auido bibit ore fauillas.

I nunc, & ferrum turba molesta nega.

C. Cassius post interfectum Cæsarem ab Antonio & Augusto bello petitus, castra cum bibulo iunxit apud Philippos. Verum quum inclinatum videret aciem, ultro sibi mortem intulit, eodem pugione quo in Cæsarem usus fuerat, autore Plutarcho, vel (vt alij malunt) Pindaro liberto iugulandum se præbuit. Quod probat Iouianus de fortitudine bellica, dicens: Potuisset Cassius (etiam si Brutus ceciderat) reparare exercitum, nec tam repentino consilio, famulo iugulum suum præbere.

M. Antonius audita per falsum rumorem Cleopatræ morte, se ipsum gladio confodit, partim amore vxoris, partim desperatione rerum, quod ab Augusto victum se ægreferret. De hac morte Paulus Orosius sic inquit: Antonius se ferro transuerberauit, ac semianimis ad Cleopatram in monumentum (quod se mori certa condiderat) perlatum est, Item Propertius lib. 3. Castraque Pelusi Romano subruta ferro, Antonique graues in sua fata manus. Item Suetonius in Augusto: Obsessaq; Alexandria, quò Antonius cum Cleopatra confugerat, breui potitus est. Et Antonium quidem seras conditiones pacis tentantem, ad mortem adegit, viditque mortuum. Item Eutropius lib. 7. rerum Romanarum: Victus est, inquit, ab Augusto nauali pugna clara & illustri apud Actium, qui locus in Epyro est, ex quo fugit in Ægyptum, & desperatis rebus, quum omnes ad Augustum transirent, ipse se interemit. Hoc multis verbis prosequitur Plutarchus in eius vita.

Cleopatra mortuo Antonio marito, vbi intellexit se ab Augusto in triumphum referuari, causa declinandæ eius ignominia, brachium aspidi mordendum præbuit. Cæsare Psyllos veneficos, qui serpentis venenum è vulneribus haustu reuocarent, & exurgerent, frustra admouente. Plutarchus scribit eam habuisse venenum in lamina quadam concaua, quam sub crine occultabat: sed tamen neque corpus deformatum, nec aliud vllum apparuisse veneni signum: nec aspidem ab vilo inspectam, sed tractus duntaxat visos, ipsiusque brachium duas notas habuisse leuiter impressas, & humidas. Quibus Cæsar videtur fidem dedisse. Nam in triumpho, Cleopatræ imaginem tulit cum aspide mordicus affixa. Propertius de ea lib. 3. sic inquit: Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili, Accipere tuæ Romula vincla manus, Brachia spectauit sacris admorsa colubris. Et trahere occultum membra soporis iter. Item Horat. lib. 1.

lib. 1. Car. Fortis & asperas tractare serpentes, vt atrum Corpore combiberet venenum. Deliberata morte ferocior sæuis Liburnis, scilicet inuidens Priuata deduci superbo Non humilis mulier triumpo. Vide Plinium lib. 21. cap. 3.

Neera & Charmione Cleopatræ ancillæ, spontaneam dominae mortem imitatae sunt, autore Plutarcho. An semiuivæ repetæ reginæ iam mortuæ coronam capite delapsam deponentes, immodico magni animi argumento.

Cato Uticensis minor, primi pronepos, dolens & grauatur ferens Pompeium (cuius partes fouebat) à Cæsare (qui aduersabatur) su- *Cato vn* perarum, suo quoq; gladio incubuit, lecto prius Platonis Phædone *dedictu* de Animæ immortalitate, cuius audita morte Cæsarem dixisse ferunt, & se Catonis inuidere gloriae, & suæ Catonem inuidisse. Sic autem abiit de vita, vt testimonio Ciceronis, causam moriendi natum se esse gauderet plurimum. Dicitur esse uticensis ab Utica vrbe Africae, in qua occidit, autorib. Plinio lib. 5. & Gellio lib. 13. De eius morte plerique meminerunt. Lactantius: Multi ergo, inquit, ex his qui æternas esse animas suspicabantur, tanquam in cælum migraturi, sibi ipsis manus intulerunt. Ex Romanis Cato, qui fuit in omni sua vita Socraticæ, vanitatis imitator. Item paulo post, Homicidæ, inquit, illi omnes Philosophi, & ipsæ Romanæ sapientiæ princeps Cato, qui antequam se occideret, perlegisse Platonis librum dicitur, qui est scriptus de Æternitate animarum.

C. Carbo, propter perpetuam in populari ratione leuitatem, morte voluntaria se à seueritate ciuium vindicauit. Quoniam autem duo eiusdem nominis fuerunt, ambo magni oratores, non constat mihi satis, vter duorum vitam sponte reliquerit. Cic. de clar. Orat. *Cic. lib. Epist.*

P. Crassus. Crassi oratoris frater iurisperitus, quum factionem seque- *Volater* reter Marianam, ne in man^u inimicorum incideret, seipsum interemit.

P. Licinius Crassus consul, contra Aristonicum Eumenis filium profectus, exercitu suo profligato barbarum quendam ad inferendam *Idē Vo-* sibi mortem prouocauit, ne ab hostibus traheretur captiuus. *la.*

App. Claudius Regillianus, stuprata Virginia Virginij Centurionis filia, in carcerem à populo crimen vlciscente coniectus, sibi manus intulit. *Liu. li.*

Cor. Merula flamen dialis, partium Syllanarum, ingresso urbem Mario, venas, in Iouis æde sibi succidit, vt contumeliosæ mortis damnationem effugeret. Autor est Valerius Maximus.

Dolabella Cæsarianus, interfectorum Cæsaris hostis acerrimus, multis præliis in Syria cum Cassio congressus est, à quo postremo vi- *Appian* ctus, gladio se transuerberauit. causa declinandæ maioris ignominia. *lib. 4. be*

Fla. Mithrida ciuis iniquissimus, Asiam prouinciam ingressus, *ciuiliu* arrept,

arreptis imperij insignibus, à Sylla postmodum Pergami oppressus est, & à corrupto exercitu destitutus. Itaque rerum desperatione sibi mortem intulit.

Lucius Macer prætorius, repetundarum postulatus, vbi per nuntium intellexit Ciceronem sibi aduersari, faucibus laqueo constrictis, voluntaria morte poenam præuenit. Autor Valer. Max. de Mortibus non vulg.

T. Manlius non is qui filium securi percussit, sed alter Iuris pontificij peritus, iudex inter Macedones accusatores & filium Silanum constitutus, audita causa ita pronuntiauit: Quum probatum sit, Silanum filium meum, pecuniã accepisse, ipsum Rep. & prole mea indignum iudico. Itaque *Silanus* à patre repudiatus, dolore animi se suspendit proxima nocte: cuius exequiis neq; pater interfuit, neque suadentibus vt adesset, aures præbere voluit. Autor Valer. Max. de Seuerit.

Fuit alter *L. Silianus* Claudij principis gener qui crepra sibi Octauiã, datãq; Neroni, præ dolore gladio suo incubuit, idq; die nuptiarum, ad augendam inuidiam. Autor Cor. Tacitus lib. 12.

C. Marius Iunior, à Sylla è Mithridatica victoria redeunte cum toto exercitu fusus, in oppidum Præneste se recepit. Vbi obsessus, quum nulla effugij pateret rima aut via salutis, se Pontio Telesino prebuit iugulandum, autor. Liuius. Priusquam autem Sylla rediret in urbem. Marius vniuersam propè nobilitatem interfecerat. Quæ res fuit in causa, vt superatus veniã desperaret. Ferunt Syllam ex eiusdem exercitu duodecim millia morti dedisse.

Gn. Gnobanus victus à Sylla exulauit apud Rhodios. Vbi comprehensus seipsum interemit. Ideo autem à Sylla, bello petitus est, quòd eius legatos de pace violauerat, autore Liuius.

Oppia Vestalis, stupri comperta, sibi mortem intulit, grauioris supplicij metu, ac scilicet viua sub terra defoderetur instar Floroniæ alterius puellæ.

Orestilla, M. Plautium maritum in Asiã cum LX. nauibus profectum secuta, Taræti ex morbo decessit. Cuius dum celebraretur exequiã, & cremaretur cadaver, *Plautius* doloris impatiens, & appetens mortem, in rogam se coniecit: quem rogatum calceatumque corpori vxoris iunxerunt amici. Autor Valer. Max. de Amore coniugali.

Pomponius Atticus eques Rom. Ciceronis amicus, in vltima senectute morbo correptus, seipsum cibi abstinentia necauit. Multa fuerunt in eo laude & commendatione digna, quæ quãuis ab instituto sint aliena, placet tamen in mediũ afferre, vt legentium profint moribus. Tanta imprimis fuit erga domesticos facilitate, vt iurauerit cum matre nonagenaria se nunquam in gratiã rediisse. Cum sorore pariter nullã gessit simultatem: dicitans cum his minimè irasci

opor

oportere, quos diligas. Abstinentia præterea singulari, vitaq; à luxu, ambitione & cupiditate rerum aliena, vt qui præter patrimonium nihil vnquam appetiuerit, nihil ædificauerit, nihil emerit. Fuit & litium maximè fugiens: popularesq; factiones Vatiniano prosequatur odio. Propterea quum vidisset Rempublicam tumultu Cinnano turbatam, Athenas concessit, vt illic tranquillè viueret, nemine studia interpellante. Eruditis omnibus mirum in modum fuit, adeò vt pulsum ab vrbe Ciceronem, & Brutum fugientem magna iuuerit pecunia. Mendacium nec dicebat, nec etiam poterat pati. Quapropter omnes inimici res suas ei curandas dabant, & seruandas. Cor. Nepos, in eius vita.

Taurea Iubellus, Campanus Capta à Fulvio Capua, coniugem primum, ac liberos, postremò seipsum ad pedes Imperatoris gladio transfixit, ne quid indignum aut ignominiosum captiuus pateretur. Autor Liuius.

Fannius Cepio deprehensus in coniuratione aduersus Augustum, sibi mortem consciuit. Martia. lib. 2.

Hostem quum fugeret, se Fannius ipse peremit.

Hic rogon' furor est, ne moriare mori?

Aria mater (nã fuit eiusdem nominis filia) damnato Pæto marito fodit corpus gladio: quæ vulnere educens ipsi Pæto querenti dedit, vt idè post faceret. Mart. lib. 1. Casta suo gladium quum traderet Aria Pæto, Quæ de visceribus traxerat ipsa suis, Si qua fides, vulnus quod feci nõ dolet, inq; Sed quod tu facies, hoc mihi Pæto dolet.

Festus Domitiani amicus, dum mentagra vsque ad desperationem remedij laboraret, gladio se traiecit, prius tamen amicos consolatus. Quam eius mortem Martialis lib. 1. sic describit.

Indignas premeret pestis quum rabida fauces,

Inque ipsos vultus serperet atra lues, &c.

Cor. Gallus poëta elegiographus, Vergilij amicus & coætaneus, ab Augusto præfectus Ægypti designatus, Thebarum ciuitatè spoliasse dicitur. Propter ea quum repetundarum postularetur, furtiq; & populata accusaretur prouinciæ, nobiliũ indignatione formidans, sibi mortem intulit bano suæ ætatis XLIII. Autor Ammianus Marcellinus, qui lib. 17. rerum gestarum, sic inquit: Longè autè postea Cornelius Gallus res tenes Romanas, Ægypti procurator, exhausit ciuitatem plurimis interceptis. Reuersusq; quum furtorum arcesferetur & populata prouinciæ, metu nobilitatis acriter indignata (cui negotium spectandum dederat Imperator) stricto incubuit ferro. Item Ouid. lib. 3. Eleg. Tu quoq; si falsum est temerati nomen amici, Sanguinis, atq; animæ prodige Galle tuæ. Item Politianus in Nutricia: - Ceu Galli Mima. Citheris Personam falsæ lasciuia Ly-

coridos affert. In sœnam, & docto clausam se iactet amanti, Dum miser ipse suo fodiat præcordia ferro. Itē Propertius lib. 2. Et modo formosa, qui multa Lycoride Gallus, Mortuus inferna vulnera lauit aqua. Alia tamen causa ad inferendam sibi mortem motum volunt plerique, q̄ scilicet Augusti domo ei fuisset interdictum, vt scribit Tranquillus. Alij ob linguam nimis effrenam. Quod, & Ouidius videtur probasse, vbi ait: Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo. Sed linguam nimio non tenuisse mero.

Syllius Italicus poëta, incurabilis morbi tædio, voluntariam optulit mortem annos natus L x x v. Politianus in Nutricia de eo sic scribit: Ipse obiit plenusq; æui, natoq; superstes, Aspera congenito fixus vestigia clauo.

Sophronia Romana, Christiana Lucretia, quum vim Decij principis sibi quotidie infidiantis non posset declinare, arrepto gladio per consensum mariti se confodit. Auctor Eusebius.

Nero Domitij & Agrippinæ filius, fax totius orbis, impuraq; scelerum omnium sentina, post maiora numero flagitia hostis patriæ à Senatu iudicatus, nequid suis meritis dignum pateretur, aut collo in furcâ coniecto virgis cæderetur (vt ait Eutropius) urbem egressus, sequentibus Phaone, Epaphrodito, Neophitoq; & Spadone Sporo, semet ictu gladij trãslegit, ad quartû vrbis milliarij adiunante trepidantem manum impuro Eunucho. Perit autē anno ætatis suæ xxxii. Cuius interitu vniuersa Roma adeò gauisa est, vt plebs induta pileis manumissionum, tanquam sæuo exempta domino triumpharet. Ausonius: Matricida Nero proprii vim perculit ensis. Sidonius: Matricida Nero proprio se percutit ense. Pontanus de stellis lib. 3. Sic erant miseri manes, atque vmbra Neronis: Sic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandum. Suetonius ait eum in inferenda sibi morte adiutum fuisse ab Epaphrodito à libellis, Eutropius à Sporo.

Otho Impetator quamuis mollissimè semper vixisset, adeò vt ad muliebres accederet munditias, victus tamen à Vitellio apud Bebriacum, ausus est sibi mortem conciscere, quamuis multas haberet copias, possetq; victoriam sperare. Quod fecisse odio bellorum ciuilium dicitur. Propterea Martialis lib. 6. eius mortē Catonianæ anteponit. Cato enim interfecit se Vtiq; copiis iam pro fligatis, ne in hostes incideret. Otho verò adhuc integro exercitu, ne bella ciuilia gererentur. Verba Epigrammatistæ sunt hæc:

Quum dubitaret adhuc belli ciuilis Enyo,
Forſitan & posset vincere mollis Otho:
Damnauit multo saturum iam sanguine Nartem,
Et fodit certa pectora nuda manu.

Sit.

Sit Cato (dum viuit) sanè vel Cæsare maior:

Dum moritur, nunquid maior Othone fuit?

De huius Imperatoris morte alij quoq; meminerūt: Iouianus li. 3. de stellis, vt suprâ. Itē Sextus Aurel. Victor: Hic (inquit) à Vitellio primû apud Placentiâ, dehinc apud Bebriacû victus, semet gladio trãsfixit, anno ætatis suæ x x x v i i. Adeò amabilis militibus propriis, vt pleriq; corpore eius viso suis manibus mortē sibi cōsciuerint. Itē Ausonius: Mox Otho famosus, clara sed morte potit. Tranquillus quoq; in eius vita sic inqt: Post hæc sedata siti, gelidæ aque potiõe, duos arripuit pugiões, & explorata vtriusq; acie, quû alterû puluino subdidisset, forib. adopertis arctissimo somno quieuit. Et circa lucē demû expergefactus, vno se traiecit ictu infra læuam papillam. Irrumpentibusq; ad primû gemitû, modò celans, modò detergens plagam, exanimatus est, & apud Veliternam (ita præceperat funeratus, xxxviii. ætatis anno, & xc. die imperij.

Petreius dux Pompeianus à Cæsare in Hispania superatus, se ferro & inedia interemit.

Labeo Marsus in calamitate Macedonica (quû celer hostis premeret) seq; natumq; gladio traiecit, ne victoris Octauij vultum sustineret. Auctor Pontanus de fortitudine bellica.

Gordianus senior audita filij morte (qui pro patria in bello occubuerat) laqueo se suspendit iam octogenarius: partim dolore amissi filij, partim ne traheretur captiuus, Ammianus Marcellinus lib. 26. In Africa inquit superior Gordianus in imperium raptus, aduentantium periculis angoribus implicatus, vitam laqueo spiritu intercluso profudit.

Galerius Imperator, quû Christianos omnibus quibus potuerat, tormentis affecisset, tãdem in morbum incidit, cuius impatientia, gladio sibi latus aperuit. Baptista Egnatius ait illud tædium vitæ ei irrepsisse ex genitalibus paulatim putrescentibus.

Valerius dum cum Valeria Tusculana filia nescius concubisset agnita postmodum culpa, se præcipitavit. Auctor Aristides apud Plutarchum.

Papirius Romanus quum sororem Canusiam grauidam fecisset, & illa gladio à patre misso sibi corpus confodisset, seipsum quoque mortuæ sorori dedit comitem. Auctor Chrysippus lib. i. Rerum Italicarum apud Plutarchum.

P. Catienus Philotius patronum adeò dilexit, vt hæres omnibus bonis institutus in eius rogum se cōiecerit. Auctor Plin. lib. 7. c. 36.

M. Lollius infamatus regû muneribus in toto Oriente, interdicta amicitia à C. Cæsare, Augusti filio venenû bibit. Plin. lib. 9. cap. 35.

Idem Plinius libro 36. capitu. 24. scribit *an. Proculeti* Augusti

Cæsaris familiarem in maximo stomachi dolore, gypso potu consciuisse sibi mortem.

Catulus Eucletius orator, qui Marij collega fuerat in consulatu, & de Cymbris vnâ triumphum egerat, ab eodem postea mori iussus, inclusus domi, accensis carbonibus se suffocauit. Auctor Plutarchus in Mario, & Valerius Maximus.

Agrippina à Trierarcho, alijsq; Neronis satellitibus interfecta, *Meneſter* eius libertus se ferro tranſegit. Incertum charitate in patronum, an metu exitij. Auctor Cor. Tacitus lib. 14.

Adnotatum est in Chronicis. *M. Portium Latronem* præstanti virum memoria, duplicis quartanæ tædio manum sibi admouisse, atque ita functum fato.

Labienus poëta videns libros suos ob nimiam carpendi libertatem publico decreto comburi, suis superuiuere non potuit monumentis, ac propterea spontaneam oppetit mortem.

Messala Corvinus orator, ante biennij quàm moreretur, ita memoriã ac sensum amisit, vt vix pauca verba coniungeret. Ad extremum verò enato circa os vlcere, inedia se confecit. auctor Cælius.

Longinus Adriani imperatoris legatus, à Decebalo Daconum rege (in quem certabat) circumuentus, ebibito veneno, seipsum interemit. auctor Dion Cassius.

Adrianus Imperator Mastorẽ quendam barbarũ (quo propter robur & audaciam plerumq; vsus fuerat in venationibus) partim minis, partim pollicitationibus impulit & coëgit, vt cædem sibi inferret, circũscripsitq; locũ sub mãmilla, quẽ Hermogenes medicus demonstrauerat. Quo letaliter percusso, sine dolore expirauit. testis idem Cassius. Hoc autem fecit incredibili membrorũ omnium cruciatu impulsus, qui etiam morbi subtercutanei dolore multos è Senatu prius extinxerat, vt scribit Sextus Aurelius.

Sabina Imperatrix eiusdem Adriani vxor, seruitibus prope iniurijs ab eo affecta, ad mortẽ cucurrit voluntariã, q̃ tam immane ingenium, humaniq; generis perniciẽ pertulisset. auctor idem Aurelius.

Florianus imperator, qui Tacito successit, dolens Probũ militiæ peritum à magna exercitus parte fuisse electum, sibiipſi venas incidit, effusoq; sanguine consumptus est. auctor idem Aurelius.

Iulianus Imperator factus in Italia, acto per costas pugione, in ignem se abiecit, eodem Aurelio teste.

Diocletianus Imperator à Licino & Constantino grauius literis obiurgatus, q̃ Maxentio diceretur fauisse, metu ignominiosæ mortis venenum hausit. testis idem Aurelius.

Magnentius à Constantio Imperatore apud Lugdunum superatus, admoto parieti gladio (vt ictum iuuaret) corpus sibi confodit

Quo

Quo audito, *Decensius* eius frater præpostera laquei morte vitam finiuit apud Senonas. auctor Pomponius Lætus.

Pater Licinij Cecinna, vir prætorius ob diurnæ valetudinis tædium ac dolorem, sese opio necauit.

Empedocles Siculus poëta immortalitatem nouo mortis genere affectans, se in Ætnam coniecit. Vnde Horatius in arte: Dicam, Sicutiq; poëta Narrabo interitum. Deus immortalis haberi Dũ cupit Empedocles, ardentem feruidus Ætnam Inſiluit. Itẽ Ouidius in Ibin: Aut tu Trinacrij salias super ora Gigantis, Plurima qua flammæ Sicanis Ætna vomit. Itẽ Lactantius lib. 3. de falsa sapientia, c. 18. Multi ex his qui æternas esse animas suspicabantur, tanquam in cœlum migraturi essent, sibiipſis manus intulerunt, vt Cleantes, & Chrysippus, vt Zeno, & Empedocles, qui se in ardentis Ætnæ specum intempeſta nocte deiecit, vt cum repente non apparuiſſet, abiſſe ad Deos crederetur. Item Politianus in Nutricia: Ceu maximus ille Ærifonas, &c.

Sardanapalus Assyriorum rex ab Arbaçto, seu Arbacẽ præfecto, ob mollietatem, muliebresq; munditias (nam habitum mētus scemineum inter puellas fusos tractabat & pensa, omnesq; lasciuia anteibat, & libidine) bello petitus, vbi vidit res suas proſtigari, & pessum ire, & ita ad triarios redigi, ne captiuus traheretur, pyrã in regia ingentẽ struxit, eoq; comportata supellectile, ductisq; amicis domino superesse nolentibus, in eã se dedit: & hoc solo virũ se docuit, q̃ non expauerit mortem. Iustinus hæc. Ouidius in Ibin:

Inque pyrã tecum clarissima corpora mittas;

Quem finem vitæ Sardanapalus habet,

Sidonius: Non Medis caput Arfacem profabor, Nec quàm diuite quum refugit hostem, Arsit Sardanapalus in fauilla. Sabellicus in Hunnij originem:

Vltimus ille fuit regni corruptor auiti,

Cuius delicias, & mollia sceptrâ superbus

Non tulit Arbaçtus, sed fortia comparat arma,

Aggrediturq; senem, victumq; ad nobile fatum Compulſit. Archilochus poëta Parus, repudium ac repulſam passus in nuptiis *Neoholes Lycambis* filiæ sibi promissæ, Iambis tum primũ à se reperitis satyricẽ adeo & grauius Lycamben ipsum deuouit, & infectatus est, vt eum cum filia ad furcã impulerit. Vnde Horatius: Archilochum proprio, rabies armauit Iãbo. Et Ouidius in Ibin, Post modo si perges, in te mihi liber Iambus Tincta Lycambæo sanguine tela dabit. Politianus in Nutricia: Licet acrem effusus in iram, Ore Lycambiadas rabioso occiderit ambas Archilochus.

Iudas (vt omnes cõpertum habent quum) Christũ Iudæis pro-

didisset, & exili pecunia exposuisset venalem, tãdem ad se rediens & sceleris perpendens grauitatem, desperata venia (quæ tamen proditi clementia sperari poterat ad laqueum properauit, & nonissimo diuinæ vltionis argumento crepuit medius.

Cleombrotus, seu Theombrotus ex Ambracia, quã legisset opus Platonis de animarum immortalitate à Socrate inscriptum, sponte se præcipitauit. Ouid. in Ibin: Vel de præcipiti venias in Tartara saxo, Vt qui Socraticum de nece legit opus. Lactantius: Quid (inquit) Ambraciotes ille, qui quum eundem librum perlegisset, præcipitem se dedit, nullam aliam ob causam, nisi quod Platoni credidit: Quod si scisset Plato ac docuisset à quo, & quomodo, & quibus, & quæ ob facta, & quò tempore immortalitas tribuatur, nec Cleombrotum impegisset in mortem, nec Catonem. Cicero lib. i. quæstio. Tusc. Callimachi, inquit, Epigramma in Ambraciotam Cleombrotum est, quem ait quum nihil ei accidisset aduersi, è muro se in mare abiicisse lecto Platonis libro.

Annibal Amilcaris filius, dux Carthaginensium, post L. Cornelium Scipionem patrem Scipionis maioris superatum, Sempronium ad Trebiam, C. Flaminium ad Trasimenum magnis cladibus affectos, P. Æmilium apud Cannas cum toto exercitu deletum, Claudium Marcellum occisum, à Scipione Iuniore postremo victus, & fugatus, ad Antiochum primum, deinde ad Prusiam Bithyniæ regem confugit. De cuius fide dubitans, quoniã videbat Flaminium legatum à Romanis missum, ac se paulatim à militibus circumseptum, venenum (quod in annulo gerebat) hausit.

Asdrubal dux in tertio bello Punico à Scipione Æmiliano victus, in medias vrbis flammis sese cum filiis iecit. Sed quoniam multi eius nominis fuerunt, vide vt de quo loquaris intelligas.

Aristarchus grammaticus Alexandrinus homo doctissimus, quum hydropisi laboraret seipsum cibi abstinentia interfecit, annos natus LXXI. Hic est Aristarchus, qui sub Ptolemæo Philometore floruit, Olympiade CLVI. cuius & filium erudiit. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis grammatici. Fuit autem censura adeo critica seueroque iudicio, vt prouerbio locum penè fecerit, eos enim vocamus Aristarchos, qui nihil non *cen-* examinant, & omnia diligenter expendunt. Duos habuit filios *ra.* Aristarchum & Aristagoram degeneres, & patri omnino dissimiles. Fuit alter eiusdem nominis Tegeates poëta, Euripidis coætaneus, quem Æsculapius morbo liberauit.

Calanus Indus vnus ex Brachmanibus (quo nomine dicebantur Indorum philosophi) ex ipsa India ad Persidem vsque Alexandrũ securus, vltro nullo cogente in rogam se coniecit. Quod videns

Alexan

Alexander, percontari cœpit, vellet ne aliquid mandare moriens. Tum ille, Nihil, inquit Propediẽ te videbo. Nec multis post dieb. Alexander veneno interiit. Cic. lib. 12. q. Tuscul. Calanus Indus (inquit) indoctus barbarus in radicibus Caucaſi natus, sua voluntate vnus cõbustus est. Idẽ lib. 1. de diuina. Ad mortẽ proficiscẽs Calanus Indus, quũ incederet in rogũ ardẽtẽ, O præclarũ discessum, inquit, è vita, quũ (vt Herculi cõtigit) mortali corpore cremato, in lucem animus excesserit. Quumq; Alexander eum rogaret, si quid vellet, vt diceret: Optime, inquit: propediẽ te videbo. Quod ita contigit. Nam Babylonis paucis post diebus Alexander est mortuus. Testes etiam Val. Max. de Miraculis. & Plutarch. in Alexand.

Cleomenes dux Lacedæmoniorum ab Antigono victus, ad Ptolemeum se recepit, à quo benignè primum exceptus postmodum à Nicagora proditiõnis accusatus, in carcerem detrusus est. Vbi cũ aliquot aliis voluntariã oppetiit mortẽ. Mortuũ rex pelle nudauit, & affixit cruci, autore Plutarche. Herodotus ait Cleomenẽ à suris incipientẽ, se detrucasse, carnesq; è tibiis ad femora, è femorib. ad coxarũ vertebraſ proſcidisse, atq; in rescindendo vtero expirasse.

Dinocrates Messenius victo primum Philopomene Achæorum duce, ab ipsis postremo Achæis superatus, mortem sibi intulit, ne in eorum veniret potestatem. autor Plutarchus in Philopomene.

Demosthenes Atheniensis, dum Antipatri (qui Alexandro successit) odiũ incurriſſet, decerneretq; Demades vt capite plecteretur, aufugit in Calabriam Ægæi maris insulam. Vbi ab Archia Tyrio comædiographo & Antipatri satellitibus deprehẽsus, sumpto calamo, quãsi prius epistolam ad Antipatrũ daturus venenũ illic inclisum ebibit. Habuit Demosthenes patrem eiusdẽ nominis admodum pauperem, vt qui cultellos factitaret. Hic quum non esset apta satis pronũtiatione, multitudinemq; & tumultum expauesceret, prope littoris marini sonitũ dicere assuescebat. Literam R. difficile enũtiauãt, quã calculis in os coniectis proferre conabatur. Nanquã dicebat, nisi præmeditatus: propterea de eo Pytheas prædicabat, Demosthenis enthymentara lucernã oleue. Non ignoro plerisque hoc visum iri superuacaneũ: Dabitur tamen venia. Opera enim dedita excerpto, quæ ad doctrinam conferre video.

Eratoſthenes Cyrenæus, Callimachi poëtae discipulus, & præfectus bibliothecæ Ptolemæi, quum diuturno quoq; morbo torque-retur, neque remedium inueniret, cibum sibi substraxit, & inedia se peremit, anno suæ ætatis LXX.

Menippus Phœnix Philosophus Cynicus, quũ esset ex eorũ numero, q. auri cupiditate pruriũt, & inexplebili rerũ libidine torrentur, amissis diuitiis laqueo vitã finiuit. Autor Diogenes Laërtius.

Mithridates Junior, qui annis LVI. bellum cum Romanis varia gessit victoria, post occupatam Asiam, Q. Oppium, & Aquileium in vincula coniectos, Rhodum oppugnatam, Athenas per Archelaum præfectum occupatas, à Lucullo primùm, demùm à Pompatio superatus, postremò à Pharnace filio adolescente ingratiſſimo (qui à patre ad Pompeium defecerat) bello petitus & obsessus, venenũ haufit. Quo nihil ad mortẽ propter sumptũ antidotũ proficiens, auxilio Galli cuiusdam militis Vitigis nomine se interfecit.

Monyma Milesia, & *Veronica* Chia, quæ Mithridatis vxores, audita eiusdem miserabili fortuna, per Bochidem eunuchũ ambæ vitam spontè reliquerunt. Nam Monyma primùm se suspendit. Sed quum corporis grauitate cõfractus esset laqueus, O execrandum, inquit, diadema, quo neq; in tam tristi ministerio vti possum. Bochidi postmodum se dedit iugulandã. Veronica verò calicem veneni haufit, quo per venas serpente, quum durius torqueretur & langueret, Bochidis quoque auxilio accelerauit sibi mortem.

Statyra quoque & *Roxana* Mithridatis sorores quæ annos ferè XL. virginitatem seruauerant, hausto veneno fraternam mortem comitatae sunt. Potest tamen dubitari an eo perierint: quoniã Plutarchus scribit Roxanam à Statyra in puteum demersam. nisi fortasse hoc ad alias eius nominis sit referendum.

Critolaus dux Achæorũ victus à Q. Cæcilio Metello apud Thermopylas, veneno sibi mortem consciiuit. autor Liuius lib. 52.

Nicias Dux Atheniensis, Imperator cõtra Syracusanos cũ *Demosthene* missus, rebus infeliciter gestis, captus est cũ collega: amboq; in carcerẽ detrusi, sibi manũ intulere, ne hostib. essent ludibrio. Vñ autè hic Demosthenes alter esse ab eo de quo iam sumus locuti.

Homerum poëtarum omniũ facile principem, ferunt, quum iam senio confectus ad quosdã nautas diuertisset, propositumq; ab eis ænigma nequisset dissoluere, pudore motum se suffocasse laqueo. Quod ego planè iudico fabulosum. Neq; enim credibile est, virũ illũ philosophiæ peritissimum tanta rerum experientia præditum, tam leui, tamq; nullo argumẽto vitã relinquere voluisse. Nã quæ fuerat ignominia inanè & friuolã remigum quæstionẽ ignorare? Imò verò prudentiæ maiori tribuitur, nihil abiectis & semitariis hoc genus homunculis respõdere, quum vulgò dici soleat, Asinũ plura posse percontati, quàm respondere philosophũ, Quare neq; hoc probo, neque comprobantibus pedariam fero sententiam.

Athenienses & *Lacedæmonij* quum de Tyrætiũ agro inter se contenderent, tandem ita pepigerunt, vt trecentis militibus summam rei committerent, qui sua pugna omnium litem dirimerent. Vbi omnes interfecti sunt, præter vnũ *Othryadem* Lacedæmonium qui

qui ne solus in castra rediret, seipsum inter hostilia cadauera gladio confixit. autor Val. Max. de fortitudine.

Ferunt *Pontium Pilatum* patria Lugdunensem, nefariæ Christum sententiæ meritas dedisse pœnas, sibiq; mortem intulisse. Autor est Gregorius Turonensis.

Tam tibi sit mitis Ponti Pilate Megæra,
Tamque tuæ moueant lachrymæ Plutona ferocera,
Quam merito periit fato te iudice Christus.

Themistocles Athenien. Nicoclis filius, inuidia ciuium relegatus, ad Artaxerxem confugit. A quo dum in patriam pugnare cogere-tur, vitam cum morte volens commutauit, hausto sanguine taurino. quẽ ideo pestiferũ potu scribit Cælius, quòd celerrime, coeat, atque obdureſcat. Porro sanguis taurinus recens, anhelitus difficultatem, ac putrefactionem infert cum spasmo præualido.

Plutarchus quoque scribit *Midam*, contracta ex somniorum diritate, animi ægritudine, quum formidabilis affectio in dies augetur, nec occurreret remedium mali, tauri sanguine copiosius hausto, concessisse ab humanis.

P. Terentius amissis qviii. Fabulis, (quas è Græcis Latinas fecerat, & conuerterat ex Menandro) se submersit. Quod quãuis plerique falsum opinètur, credibile est tamen. Si enim permulti amisso thesauro ad mortem properauerint, quanta mentis ægritudine videtur tibi laborare, qui momento perdunt & in noctu oculi, quod improbo labore, diurnis vigiliis, magna olei impensa, lógo antè seculo fabricauerũt, demùm accuratiore studio incudi reddiderunt, & ad vltimam reuocauerunt linam? Est (si periculum non fecisti lector) insania & rabies maior quàm vt fidem possit capere.

Theoxena mulier à Philippi Macedonum regis militibus in mari sepra, quum nullum salutis effugium videret, in mare se deiecit, maritum (qui prius eadem morte perierat) secuta. Idq; ne in regis potestatem veniret. Vide Bononiensem cõmentatorẽ in Suetonium.

Democles puer dubium maiore pudicitia an forma pulchriore, quũ à Demetrio Poliorcete ad stuprum traheretur, neque vim tyranni posset effugere, se in proximum aquæ feruentis leberẽ coniecit, atque ibidem enecauit. Pulchrum dij boni facinus, omniũque facundiarum magniloquentia dignum.

Hipponax poëta Iambographus & amarulentus, grauitè ferens & indignas se à *Bubalo* pictore, deformi facie pictum, ad propellendam iniuriam, tam grauitè in eum scripsit & inuectus est, vt laqueo vitã finire coegerit. Vnde Horatius in Epodo, Qualis Lycæbe spretus infido gener, Aut acer hostis Bubalo. Et Hiponacteu præconiũ pro infami nota posuit Cicer. in Epistolis familiaribus,

Adonit.

ita scribens: Eumque addictum iam tum puto esse Calui Licinij Hipponactæo præconio.

Cleantes philosophus cognita animarum immortalitate, vitam sponte reliquit, & voluntariam oppetiit mortem. Lactantius: Multi (inquit) ex his qui æternas esse animas suspicabantur tanquam in cælum migraturi essent, sibi ipsis manus intulerunt, ut *Cleantes* & *Chrysippus*, ut *Zeno* & *Empedocles*.

Cambyses & *Zary* Dianæ sacerdotes & Magis missi ad insinuandam Taurino episcopo idololatriam, quum operam lusissent, ac nihil profecissent, gladiis suis se confoderunt.

Sesostris Ægyptiorum rex seu senio, seu morbo, siue alia fortuna, oculis captus, seipsum interfecit.

Decabalus rex Dacorum à Traiano secundum victus, ne in Romanorum potestatem veniret, sua manu usus interiit, mortuique caput Romam perlatum est. autor *Dion Cassius*.

Anaxagoras Philosophus ab Atheniensibus in carcerem coniectus, quod Solem (quem illi pro Deo habeant) ignitum dixisset lapidem, venenum hausit.

Ecelinus tyrannus post infinita propè flagitia & crudelitatis exempla, tandem in bello (quod contra Martinum Turianum Mediolani principem suscepit) vulneratus, more frendentis belluæ vulnus discerpit, eoque miseram euomuit vitam.

Volaterranus scribit *Petrus de vineis* ex Capua iuris peritum fuisse, qui dolens se ob suspicionem coniurationis à Federico secundo (cui prius erat charissimus) relegatus, capite parieti illiso, mortem sibi intulerit, composito prius de consolatione libello.

Iuba rex Mauritanæ à Cæsare superatus, sibi quoque mortem conscivit. Cuius filius puer Romam in triumphum ductus est.

Circa Celenium Phrygiæ oppidum, quum hiatus terræ, & ingens vorago multos absorberet, essetque responsum ab oraculo, voraginem ipsam non prius clausum iri, quam ad pacanda numina aliquis eò se demitteret, *Anchurus* Midæ regis filius, datis genitori & *Cimothæ* uxori complexibus, equum ascendit, & intro se demisit. autor *Plutarchus* in *Parallelis*. Qui de *Curtio* adolescente Romano idem commemorat.

Cyane puella à patre *Cyanippo* incognito per vim stuprata, vbi tandem autorem sceleris agnouit, illum prius, demum seipsam interfecit. Autor idem *Plutarchus*, testem aduocans *Dositheum* lib. 3. rerum Sicularum.

Vxor *Æmylij* adolescentis, zelotypiæ morbo affecta, dum suspicaretur maritum alterius puellæ rapi desiderio in sylvas profectum secuta est. Vbi quum ad explorandam rei veritatem, in dumis & vepribus

bus delitesceret, à canibus feram esse opinantibus laniata est. Recognita, *Æmylius* seipsum interfecit. autor idem *Plutarchus*, qui apud *Syphariam* Italiæ oppidum hoc commemorat factum.

Calpurnia filia *Lyci* hominis sanguinarij & hospites immolantis, relicta à *Diomede* (quem Troia redeitem benignè susceperat, & à paternis liberauerat insidiis) laqueo se suspendit. Autor, apud eundem *Plutarchum* *Iubas* lib. 7. rerum Africanarum.

Byssatia quoque puella à *Calphurino* *Crasso*, (quem prodi patris victorem fecerat) relicta, sibi ferro iugulum transfuerat.

Gidica *Pomminij* *Laurentini* vxor dum *Còminium* priuignum maximè deperiret, neque tamen ad concubitum posset inducere, suspensio spiritum interceptit. Autor *Dositheus* apud *Plutarchum*.

Anius rex Tuscorum dum filiam *Salam* à *Cartheo* adolescente raptam non posset comprehendere, in fluuium se demisit, quem à suo nomine fecit appellari *Anionem*.

Lactantius ait *Democritum* sua sponte caput obtulisse morti.

Superatis ab *Alexandro* Magno *Arbeniisibus*, *Democrates* Atheniensis (qui *Macedonum* opibus semper obstiterat) venia desperata, gladio se tranfixit. Autor *Curtius* lib. 5.

Dioxippus Atheniensis surrepti inter epulas aurei poculi falso accusatus, dum oculorum coniectum & iniuriam ferre non posset, gladio se interemit. Accusabatur autem non sine inuidia. Nam ægrè ferebant *Macedones* horum tam *Macedonem* armatum ab eo inermi, spectante rege, duello victum, & resupinatum. Autor *Curtius* lib. 8.

Idem *Curtius* ait, *Boudiciam* Britannorum reginam & *Poenium* *Posthumum* eius præfectum à Romanis duce *Suetonio* superatos, mortem sibi intulisse, hunc gladio, illam veneno.

Plutarchus apud *Gellium* lib. 15. ait *Milesias* virgines repente sine ulla euidenti causa voluntatem cepisse obeundæ mortis, ac deinde plurimas vitam suspensio amisisse. Cui malo ut mederentur *Milesij*, decreuerunt, ut quæ corporibus suspensæ demortuæ forent, nudæ cum eodem laqueo efferrentur. Quo facto ait virgines pudore tam inhonesti funeris deterritas, voluntariam amplius non petiuisse mortem, *Plutarch.* de *Virtut.* mul.

Hippo & *Miletia* *Sci dasi* *Bocoti* filia à iuuenibus *Spartanis* stuprata & in puteum coniecta sunt, occultandi sceleris causa. Quod vbi rescivit pater, ad filiarum tumulos seipsum confecit. Autor *Cælius*.

Xanthus apud eundem *Cælium* autor est, *Cambletam* *Lydorum* regem, eo voracitatis progressum, ut nocte quadam vxorem quoque absumperit. Quumque summo mane illius manum in ore comperisset, semet inuolasse.

Timagoras quum *Meletem* Atheniensem liberali forma adolescen-

lescentem deperiret eiusdem iussu se dedit in præcep̄s, vt qui in omnibus puero vellet obsecutum: cuius rei p̄nitentia ductus *Meles*, eandem quoque subiit mortem. Autor idem Cælius.

Timanthes Cleonæus Athleta quum & viribus senio defectis, & desuetudine ingentem arcum non posset intendere, quem iuuenis lunabat & flectebat, futuri adeo indulgit, vt eam tantum ob rem gladio se perforauerit. Autor Cælius.

Idem ait *Tereum* perpetrato in Philomelam scelere ac Iryn, sibi mortem consciuisse, mortuoq; sacra instituta anniuersaria, in quibus ordeï loco, calculis utebantur.

Decerto Semiramidis mater, cum filiam ex adulterio conceptam in desertis exposuisset, tandem facti & sceleris p̄nitentia in lacum se præcipitem dedit. Autor idem Cælius.

Laurentianus Florentinus citra vllum corporis incommodum, citraq; euidentem morbi causam, in puteum se coniecit, autore Cælio & Crinito, qui ait se auditorẽ eius aliquando fuisse. Qua etiam morte se extinxit *Petrus Leonius* vir in philosophia excellens, & insigni prudentia. Idem Crinitus.

Neera quoque virgo in Salentinis ægreferens se ab eo repudiatam, cui pro coniuge pacta erat, eodem mortis genere vitam finiuit. Autor Pontanus de fortitud.

Mithridates, à Pompeio superatus, filiam nomine *Diraptim* *Menophilo* eunucho seruandam commisit in castello quodam, *Sinthorio* nomine. Quod quum *Manlius Priscus* obsedisset, defensorẽsque deditioem parantes *Menophilus* sentiret, gladium, in viscera sua compegit, veritus ne captiua puella raperetur, & violaretur. Autor *Ammianus Marcellinus* lib. 16.

Argobastes quum *Valentinianum* iunioreẽ apud *Viennam* dolo strangulasset, vt eidẽ in imperio succederet, à *Theodosio* mortem vlsciente superatus, sua se manu percussit. Autor *Paulus Diaconus*.

Almunda rege *Danorum* in pugna occiso, *Gumnila* eiusdem vxor spiritum sibi ferro surripuit, virumque fato insecuta est. Autor *Saxo grammat.* lib. 1. hist. Danicarum.

Hadingus rex *Danorum* suspendio se vulgo spectante suffocauit præ dolore, quem ex *Hadingi Sueonum* regis morte conceperat. Autor idem *Saxo*.

Rolno quoque *Danorum* rex exprobrata sibi turpitudinis dolore, voluntaria morte se consumpsit. Idem autor.

Starcarterus itidem rex *Danorum* p̄nitentia ductus, quod *Lennum* quendam per nefas occidisset, eius filio *Hathero* se præbuit occidendum.

Galeatus *Mantuanus*, *Papiae* quum hybernaret, puella (quam vnice

vnice amabat per iocum imperante, se in fluum deiecit, Autore *Pontano*.

Socrates Athenis capitis damnatus, volens hausit venenum, Vnde *Quidius* in *Ibin*: Sollicitoque, bibas, veluti doctissimus, olim, Imperturbato quod bibit ore reus.

Adrastus *Gorgij* filius dum *Athym* *Cræsi* filium suæ fidei creditum in venatione apri loco percussisset, se super eiusdem tumulum confodit. Autor *Herodotus*.

Sargapifces *Thomiris* filius à *Cyro* rege *Persarum* captus, dum manicas & brathiorum vincula eximi sibi impetrasset, seipsum interfecit. Autor *Herodotus*.

Idem ait *Praxaspem* virum inter *Persas* opibus & dignitate polentem, è turri præcipitem se dedisse.

Boges *Persa*, amicus *Xerxis*, ab Atheniensibus & *Cimone* *Milciadis* filio obsessus, licet accepta fide posset egredi, abnuuit tamen, & ad extremum perstitit. Inde vbi in mœnibus nihil comatus fuit reliquum, accenso rogo, liberos, coniugem, concubinas, familiam interemit, eosq; omnes in pyram coniecit. Deinde omne aurum vrbis atque argentum è muris disperfit in *Strymonem*, ac postremo se in rogam coniecit. Autor *Herodotus*.

Petrus Trafeas *Parauinus*, vir *Catoniana* disciplina & seueritate, propter suspicionem affectatæ libertatis à *Nerone* damnatus, sibi venas soluit.

Quis ambigit diuina factum vltione, vt *Herodes* rex *Iudææ*, *Antipatri* filius, post interfectos *Alexandrum*, *Aristobolum*, & *Antipatrum* filios, trucidatos item innocentes ad intercipiendum sacrum virginis partum vermibus ad extremum toto corpore scaentibus mortem sibi consciuerit? Autor *Iosephus*.

Pyramus adolescens & *Thysbe* puella, incredibili amore flagrantibus: quum impediẽte parentum suspitione suis votis satisfacere nequirent, pepigerunt, vt certo die in remotum locum se reciperent. Quo quum prior venisset *Thysbe*, metu lænæ ibidem reperiæ profugit in latebras relicto capitis tegumento. Quod arripens læna venienti post *Pyramo* coniecturam præbuit & argumentum deuoratae *amasiæ*, mortemque sibi propterea consciuit, *Thysbe* paulò post reuerfa, vbi mortuum amantem conspicata est, longioris vitæ pertæsa, suo se gladio confodit, &c.

Stroza pater lib. 1. *Eroticôn*, *Pyramus* exemplum præbet, miserandaque *Thysbe*, Quos rapuit simili mors violenta modo. Item *Calentius* in *Epigrammatis*.

Pyramus & *Thysbe* miseri sine crimine amarum,
Occidit hic propria sæuus vterque manu.

Et quos vnus amor tetigit nox vna peremit,
Ensis & vnus, & hæc contegit vna duos.

Item Architrenius li. 4. Ibi serum Pyramus ense Vindicat egres-
sum, Thyfæ lugubria fati, &c.

Eriſiſthonem poëtæ fabulantur ob neglecta Cereris sacra, in tan-
tam famē redactū, vt propria membra deuorauerit, seq; ipsum cor-
roferit. Addūt & filiā eius Metram nomine, in varias formas Nep-
tuni beneficio mutari solitam. Vnde natū adagiū, Mutabilior Me-
tra Eriſiſthonis. Ouid. lib. 8, Metra ipse suos artus lacero diuellerē
morsu Cœpit, & infœlix minuendo corpus alebat. Idem in Ibin:
Vr; pater solitæ varias mutare figuras, Plenus inextincta cōficia-
re fame. Item Pamphilus Saxus in Ele: Talis erat ieiuna fames, E-
riſiſthona quondam Impleuit miserum quum fera peste sua.

Lychione *Dadalionis* filia, Dianæ (cui se præferēbat) sagittis con-
fossa est. Cuius dū celebrarentur exequiæ, pater in puellæ rogam
se se coniecit. Poëtæ fingūt eum ab amicis (ne in ignem desiliret)
impeditum, fuisse mutatum in volucem. Vnde Ouid. lib. 11. Metra.
Vt verò ardentem vidit, quater impetus illi, In medios fuit ire ro-
gos: quater inde repulsus, Concita membra fugæ mandat.

Didonem suo gladio incubuisse pro cōperto est: sed non omnes
eandem mortis causam afferunt. Scribit Ausonius (& ita se habet
rei veritas) hoc ab ea factum, vt mortuo marito Sichæo castitatem
seruaret vidualem, & furias Iarbæ Getulorū regis declinaret. Ver-
ba eius sunt hæc: Sed furias fugiens atq; arma procacis Iarbæ. Ser-
uauit fateor morte pudicitiam. Ausonium secutus Marullus Dido-
nem sic inducit loquentem: Nec mihi Phryx nocuit, nec enim
Phryga nouimus vllū, Cura sed antiqui casta tenaxq; tori: Quam
ne coniugio Libyci violare tyranni Cogerer, hac cecidi fortiter
vsa manū. Vtrique succinit Rhennius, seu (vt aliis placet) Priscia-
nus in Geographia Dionisij de sup. orbis dicēs: Qua regnās scelix
Dido per secula viuit, Atque pudicitiam nō perdit carmine ficto.
Contra verò Virgilius hoc ipsum ascribit impatientiæ doloris,
quem ex Æneæ fuga conceperat. Quod tamen fabulosum est.
Virgilium plerique omnes Poëtæ Latini securi sunt. Ouidius in
primis lib. 3. Fastorū & in Epistolis sic ait: Præbuit Æneas & cau-
sam mortis & ensē, Ipsa sua Dido cōcidit vsa manu. Itē 14. Met.
Item Syllius libro 2. Ipsa pyram super ingentē stans saucia Dido.

Mandabat Tyriis ultricia bella futuris,
Ardentemque rogam media spectabat ab vnda
Dardanus. & magnis pendebat carbasa fati.
Idem lib. 8. Item Angelus Politianus in Manto:
At Phœnissa rogam sauo furiosa dolore

Incen

Incendet moritura, trucesque in vora vocabit
Eumenidas, mox & Phrygium (prō tristia dona)
Ah nineum per pectus ager miserabilis ensē.

Anna Beli regis filia post mortē sororis suæ Didonis, Carthagi-
nem ab Iarba occupatam relinquens, ad Batum Melitæ insulæ re-
gem nauigauit. Quo demum relicto, mare ingressa in Laurentum
litus delata est, Ibiq; ab Ænea cognita, hospitio suscepta est, non
sine mutui cum eo amoris suspitione, ad cō vt in odium Lauiniæ
veniret, Cum insidias vt declinaret, se in Numycum fluuium præ-
cipitavit. Vnde Ouidius lib. 4. Fast.

Corniger hanc tumidis rapuisse Numycius vndis
Creditur, & stagnis occubuisse suis.

Item alibi: -Placidi sum nympha Numyci,

Amne perenne latens Anna perenna, vocor.

Euadne Martis filia in rogam mariti sui Capanei apud Thebas
mortui (dū celebrarentur exequiæ) se coniecit. Ouidius lib. 5. Tri-
stium: Cernis vt Admeti canterur & Hectoris vxor, Ausaq; in ac-
cenfos Iphias ire rogos? Idem lib. 3. de Arte: Accipe me Capaneu,
cineres miscebimus inquit Iphias, in medios desiluitq; rogos. I-
tem Martial. lib. 4. Epigram. Statius lib. 12. Propert. libro 1. Ouid.
lib. 3. de Ponto. Iphias, &c.

Hylonome femina centaurea & biformis, mortuo marito Cyllaro
gladio suo incubuit. Ouid. lib. 12.

Vt videt extinctum dictis quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo quod inhæserat illi

Incubuit, moriensque suum complexa maritum est.

Biblis Miletii filia ex Gyane, quum fratre Caunū miserè deperi-
ret, neq; eius cōcubitū posset assequi, virgēibus furiis se occidit, &
in fontem postea naiadum beneficio mutata est. Ouid. 1. de arte:

Biblidā quid referam? vetito quæ fratris amore
Arfit, & est laqueo foriter vltā nefas?

Hercules induta tunica Nessi Centauri cruore tincta, in tantas
furias raptus est, vt præ impatientia doloris sese in OEtæ monte
combussit. Ouid. ad Liuiam: Qualis in Herculeæ colluxit colli-
bus OEtæ, Quum sunt impoſito membra cremata deo. Claudia-
nus in III. consul Honorij: Iuga defensū OEtæ, Herculeo damnata
rogo. Item Stat. lib. 12. Thebaid.

Theſeo in Cretā ad Minotaurum nauigati *Ægeus* pater Arhe-
narū rex præceperat, vt si cōfecto mōstro incolumis rediret, ad læ-
titia argumentū albis vteretur velis. vt prospētatibus è portu ami-
cis superstitis vitæ fidē præstaret. Theſeum tū cepit obliuio māda-
ti. Propterea quum iisdem (quibus venerat) remigraret velis, fecit
vt

vt pater nihil de filio sibi promittens, è scopulo in mare se deturbauerit, & aquis nouum imposuerit nomen Plutarchus. Quam fabulam vel (si mauis) historiam Carullus longo admodum prosequitur filio. Calentius quoque lib. 1. Elegiarum. Item Ouid. in Ibin:

Vt qui Theseæ fallacia vela carinæ,

Vidit, & Iliacæ missus ab arce puer. Huius rei etiam meminit Cælius lib. 10. Lectionum antiquarum, cap. 25.

Hæmon Thebanus iuuenis quum amore incredibili Antigone OEdipi & Iocastæ filiam deperiret, ad eius tumulum mortem sibi consciiuit. Fuerat autem Antigone iussu Creontis (qui vetuerat Græcorum cadauera inhumari) iugulata, quod Polynicem fratrem mortuum noctu sepelire voluisset. De huius adolescentis morte Propertius lib. 2. scribit.

Sappho puella ex Lesbo insula, è Leucade Epyri promontorio se præcipitauit, quod à Phaone liberali forma adolescète (quem supra fidem hominum deperibat) mutuò non redamaretur. Statius lib. 5. - Sylvarum: Saltusq; ingressa viriles, Non formidata temeraria Leucade Sappho. Et Politianus in Nutricia: Sed tandem Ambracias temeraria saltat in vndas. Itè Politianus in Eleg. Mascula quæque suos citat moritura calores, Leucadij Sappho crimen honorque freti. Vide Volater.

Græcis Thebas obsidentibus: quum Tyresias vates prædixisset Thebanos expugnatum iri, nisi eorum (qui serpentinis dentibus prognati fuerant) aliquis se morti deuoueret: *Meneceus* vt patriæ saluti consuleret, in ipsis Thebarum mœnibus gladio se confodit, confossum ad hostes deturbauit. Quo viso protinus abierunt Græci. Stat. lib. 1. Theb.

Iocasta filia Creontis: & vxor Laij, videns filios suos Erheoclem & Polynicem mutuis vulneribus interfectos, horrore tanti facinoris, mortem sibi intulit. Stat. lib. 11. Theb.

Annibale Saguntum urbem Hispaniæ Romanis amicam obsidente, *Mopsus* Cretensis fauens Saguntinis, vbi filios vidit interfectos, temperare sibi non potuit, quin se præcipitaret à turri, & filiis comitem daret. Syllius lib. 2.

Atque pater gemino natorum funere Mopsus, &c.

Phædræ Hippolyti nouercam furia Veneris vsque adeo terruerunt, vt laqueo spiritum sibi interceperit: quod priuigni (cuius amore æstuabat impatienter, & pruriebat) concubitum non posset exorare. Moriens tñ scelerata mulier, literas reliquit, quibus Hippolytum stupri arguebat, suæq; mortis vocabat autorē. Ausonius:

Suasi quod potui, tu alios modo consule, dic quos?

Phædra, & Elisa tibi dent laqueum aut gladium.

Athamas

Athamas rex Thebarum furiis agiturus, Learchum filium dedit morti. Propterea *Ino* Cadmi & Hermionis filia & eius vxor sibi timēs, cum altero filio *Melicerta* se in mare præcipitē dedit. Quos in deorum indigitamenta Poëtæ retulerunt. Cyprianus: Melicertes & Leucothea præcipitantur in maria, & fiunt postmodum maris numina. Ouid. lib. 4. Metamorph. Sequē super pontum nullo tardata timore Mittat. onusque suum.

Phyllis Lycurgi Thraci regis filia, ægreferēs se relictā & spretā à Demophonte Thesei filio, quem vnice deperibat, & quē ab expeditione Troiana redeuntem hospitio exceperat, vitam laqueo præfocauit, in amygdalum postea (vt fabulantur poëtæ) conuersa. Pamphilus Saxus: Exemplum tribuit mortis mihi nobile Phyllis Pendebat longa corpus inane trabe. Pontanus lib. 3. de Stellis.

Ajax Telamonis filius, ægreferens mortui Achillis arma (quæ supra modum appetebat) Vlyssi data fuisse, inuidia motus, & in rabiem conuersus mortem sibi intulit. Ouid. lib. 13. Metam.

Hectora qui solus, qui ferrum, ignesque, Iouemque, &c.

Iphis puer liberali facie, quum *Anaxaretæ* puellam incredibili amore prosequeretur, neque tamen readamaretur ab ea, laqueo se suffocauit, atque onus infelix elisa fauce pependit, inquit Ouid. lib. 14. Demum quum celebrarentur exequiæ, puella mortui miserata, se quoque interfecit. Pontanus de Stellis lib. 3.

Auctolia Vlyssis mater, quum falso nuntio audiuisset filium apud Troiam occubuisse, laqueo vitam finiuit.

Amphion Iouis filius interfectis ab Apollinæ quatuordecim liberis seipsum gladio interemit. Ouid. in Ibin.

Addidit vt fidicen miseris sua funera natis.

Sic tibi sint vitæ tædia iusta tuæ.

Althea * Thyestis filia, & OEni Ætolia regis vxor, quum audiuisset Meleagrum filium suis fratribus intulisse mortem, se præcipitauit, combusto prius fatali stipite, quo cremato Meleagrum ex fato periturum audierat. Boccatus in Genealogia. * *Althea* *Thesij*.

Britona nympha Cretensis quum esset formosa, perpetuoq; virginittatis voto, venationi vacaret, ad vim & stuprum Minois regis declinandum se in aquas dedit præcipitem.

Brotheus Vulcani filius propter oris deformitatem illus, in rogam defiliuit, ibiq; vitam incendio finiuit. Ouidius in Ibin:

Quodque ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis,

Des tua succensæ membra cremanda pyræ.

Æolus rex ventorum audito *Canaces* filia cum Machareo fratre incestu, ad eam gladium misit, vt scelus voluntaria morte dilueret, & vlcisceretur. Quod illa fecit, Plutarch. in Paral.

Ceyx Alcyones maritus, ad oraculum nauigans naufragium fecit, & obrutus est aquis. Quod indignanter ferens *Alcyone*, mortē mariti secuta, in mare se deturbauit, & in aquam sui nominis mutata est. Ouid. in Ibin:

Nec tibi sit tumidis melior Neptunus in vndis,

Quam cui sunt visæ fratet & vxor aues.

Deianira Herculis vxor, audita mariti morte, superesse noluit, ac propterea dolore animi se peremit, Ouid.

Impia quid dubitas Deianira mori?

Hesperie nympa, Esacū Priami filiū, a quo adamabatur, persequente fugiens, morsu colubri in herba latentis interfecta, fecit vt *Esacus* ipse vitam sibi acerbam putauerit, & aquis se obruerit.

Erigone audita patris Icarī morte, laqueo se suspendit. Ouidius in Ibin. Staius lib. 5. Sylvarum:

Nec enim Maratonia virgo

Parcius extinctum saeuorum crimine agrestum

Fleuerat Icarium.

Euenus ægreferens Marpissam filiā ab Ida filio Apharei in certamine curuli superatam, ac propterea ex pacto nuptiis copulatā, se in Lycormam Ætolix fluium demisit, cui & imposuit nomē, author Domitius Calderinus. Vnde Ouidius in Ibin. Vtq; vel Euenus torrenti flumine mersus, Nomina des rapidæ, vel Tyberinus aquæ. Ad hunc ferè modum Plutarchus Euenus, inquit, Martis & Steropæ filius, ex Alcippa Oenerai filia Marpissam suscepit filiā, quam ab Apharero in Choreia raptam insequens, dum comprehendere non posset, in Lycormam fluium se præcipitavit.

Iturna Danni filia post interfectum ab Ænea Turnum fratrem suum, mæroris impatiens, se dedit in aqua præcipitem.

Ilice Libyci Lydij filia, dū amores Martis contēneret, deo factū vlciscēte ī furorē versa, ē scopulo se demisit, Ouid. ī Ibin: Lydia se scopulis vt virgo misit ab altis, Dixerat inuito q̄ mala verba deo.

Athenienses dum mortui Herculis tutarētur liberos, quos in se stabatur Eurystheus, ab oraculo acceperunt se ab Eurysthei liberatum iri incurfatione, siquis ē liberis Herculis semet inferis deuoueret. Quo audito *Macaria* eiusdem filia sese spontaneam morti obtulit. Cælius, & Erasmus in Chil.

Alcestis filia Perillai seipsam interfecit, vt umbra sua contenti manes, ægroto marito parcerent. Seneca in Medea. Coningis fatū redimens Pheræi Vxor impendit animam marito.

Tyro mulier Theſsalica mortuo marito, spontē oppetiit mortē, Baptista Pius lib. 2. Eleg.

Carmine conspicua est Tyro Pagasæa puella.

Quæ

Quæ voluit proprij fara subire viri.

Hercules ab Iole connubio reiectus, Oechaliam puellæ patriam diripuit. Dolore facti *Iole* se præcipitem ē muro dedit. Autor Plutarchus.

Charondas Tyrius quum legem tulisset, ne quis armatus veniret in concionem, & tamen ipse rure veniens, præter spem aliter fecisset, monitus legis ab eo, qui proximè sedebat, vitam spontē reliquit, & gladio suo incubuit, quum tamen culpam dissimulare potuisset, aut defendere. Valer. Maxim. de Iustitia.

De *Amata* Lauinix matre, quo modo & quam ob rem spiritum sibi laqueo intercepit: vide in eorum historia, qui suspendio & cruce vitam finiuerunt.

Quum L. Opimius Cōsul C. Gracchū Agrarias leges contra auctoritatem senatus ferre molientem sustulisset, *Herennius* Siculus (quo & aruspice & amico vsus semper fuerat Gracchus) comprehensus, dum in carcerem traheretur, capite posti carceris illiso spiritum deposuit. Autor. Valer. Maxim.

Coma latro, frater Diogenis latronum ducis ad P. Rutilium ductus, dū inrerrogaretur de genere belli a seruis & latronibus mori, capite in crura demisso, sibi ipsi spiritum interclusit. Autor. Valer. Maxim.

PARENTES LIBERORVM

INTERFECTORES.

I*Domeneus* Deucalionis filius, & Cretensium rex, quum vouisset se immolaturum eum, qui primus Troia redeunti occurreret, filiam forte fortune repertam immolauit. Volaterranus.

Darius rex Persarum Ariobatsaneum filium interfecit, quod is Alexandro promississet, se patri insidiaturum, & mortem intentaturum Plutarch. in Paral.

Stesibrotus ab *Epaminunda* patre Thebanorū dūce interfectus est. q̄ contra mandatum patris manum cum hostibus Lacedæmoniis conseruisset, quamuis parua victoria. Ibidem Plutarch.

Manlius Torquatus itidem filium securi percussit q̄ in Samnites contra edictū pugnaſset, quamuis hoste profligato ad suos victoriam retulisset. Vnde Verg. lib. 6. Sæuumq; securi, &c. Liuius. lib. 8.

Brutum a Ro. expulsus, quum filius prodere voluisset, paterna cecidit manu, Autor Arid. apud Plutar.

Romanis in Latinos certantibus, *Cassius* signifer Crassum Brutū filium occidit, q̄ is patrem prodere, & hostibus portas aperire voluisset. Autor Plutar.

Persis Græciam infestantibus, Pausanias Lacedæmoniorū dux 50. auri talēta, vt Spartam proderet, a Xerxe acceperat. Quod vbi

resciuit *Agesilaus* pater, filium in templo Palladis inclusum inedia consumpsit. Idem autor.

Medea ab Iasone (quem hospitio susceperat, & modum rapiendi velleris docuerat) reiecta, filios ex eo susceptos Dydimum & Theffandrum interfecit. Verg. *Æn.* 8. Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus. Idem in Culice. Ouid. lib. 7. *Metam.* Vtroque sanguine natorum perfunditur impius ensis. Idem lib. 2. *Elegia.* Idem lib. 2. de *Arte.* Propertius lib. 3. Nā quid *Medeæ* referam, quo tempore matris Iram natorum cæde piavit amor.

Athamas rex Thebarum furore correptus, Learchum & Eurycleam liberos pro leonibus occidit. Ouidius lib. 4. *Metam.* Deq; sinu matris ridentem & parua Learchum Brachia tendentem rapit, & bis terq; per auras, More rota fundæ: rigidoque infantia ferro Discutit ora ferox. Idem lib. 6. *Fastorum.* Statius lib. 2. *Sylvarum:* Toruus adhuc Athamas insanos flecteret arcus. Idem lib. 1. *Theb.* Claudianus lib. 1. in *Ruffinum:* Hæc Athamantæe direxit spicula dextræ. *Bap. Pius.* 2. *Eleg.* Qualis ad absumptum per tela paterna Learchū, Desiuit lachrymis saucia facta parens. Plinius quoque lib. 34. cap. 14. de hoc nonnihil meminit.

Tantalus (qui in Phrygia regnavit) Deis hospitio susceptis, Pelopen filiū coctum membratim comedendum apposuit, ut eorum diuinitatem experiretur. Seneca in *Thyeste:* Exceptus gladio paruulus impio, Dum currit patrium natus ad osculum, Immaturo focus victima concidit, Diuisusque tua est Tantale dextera, Mensas ut strueres hospitibus deis.

Zeus Atheniensis ab oraculo monitus Athenas ipsas perituras nisi tres filias immolaret, maluit oraculo parere, quam suis parere. Volaterranus autor.

Agave Thebana mulier Pentheum filiū Bacchanalia despicientem, cum cæteris Mænadibus interfecit. Vergilius in *Culice:* Quo quodam victa furore, Venit Nyctileum fugiens Cadmæis Agave, Infandas scelerata manus, & cæde cruenta. Ouid. lib. 3. *Meta.* Statius lib. 12. *Thebaid.* Seneca in *Thebaide:* Egit sorores mater, & gaudes malo Vibrante thyrso pretulit fixū caput. Idem in *Oedipode.*

Progne Pandionis filia ægreferens sororem suam Philomelam à Tereo marito fuisse stupratam, Itym filium eidem comedendum apposuit. Ouid. 6. *Meta.* Tendentemque manus, & iam sua fata videntem, Et mater mater clamantem, & colla petentem, Ense ferit Progne, lateri quæ pectus adhæret. Idem lib. 2. *Eleg.* Idem lib. 1. de *Remedio.* Sidonius: Sive prædia quis refert Thyestæ, Discerptum aut puerum, cibumque factum.

Perime

Perimele puella vim & stuprum ab Archeloo passa ab *Hippodamite* patre detestante facinus præcipitata est. Ouid. 8. *Meta.* Quod pater Hippodamas egré tulit, inque profundum, Protulit è scopulo perituræ corpora natæ.

Althea egré ferens fratres suos à *Meleagro* filio interfectos, fatalē combussit stipitem, de quo *Parcæ* prædixerāt *Meleagrum* nō prius periturū, quam stipēs ipse igni fuisset absumptus. Hoc itaq; modo natum emori fecit. Ouid. lib. 1. *Tristiū:* Vtque cremasse suū fertur sub stipite natum Testias, & melior matre fuisse soror.

Adona vxor Zeri, Ithilum noctu imprudens occidit, dum vnū ex filiis Amphionis (cuius vxori intuidebat) interficere vellet.

Artaxerxes Mnënoni cognomento, Persarum rex, Darium filiū cum quinquaginta aliis filiis interfecit; quod ab eis insidiis peteretur. Trogus lib. 10.

Cambyses Cyri filius Persarum rex, filium sagitta occidisset fertur, furore correptus, quo prius fratrem & grauidam sororem dederat morti. Sabellicus.

Constantinus Magnus Crispum filium cum *Licinio* sororis suæ marito, incerta causa, morti dedit. Sextus Aurelius prodit hoc eū fecisse suauis Faustæ coniugis.

Dioscorus pater beatæ *Barbaræ* filiam multis prius tormentis affectam, ad extremum supplicio capitis affecit, quod ad idololatriam flecti non posset.

Euristhenes quum malè in bello pugnasset, ac propterea domui suæ ignominiam peperisset, inedia consumptus est à matre. Ouidius in *Ibin:* Ostrictusque necem patiaris limine tecti, Ut legem poenæ cui dedit ipsa parens.

Ptolemaus Euergetes à suis ob crudelitatem regno pulsus, filium quem ex *Cleopatra* sorore susceperat, in Cypro occidit, eiusque caput & pedes matri pro munere natalitio remisit. *Liuitus* lib. 56.

Ptolemaus Aulētēs regno suo redonatus (quo ob flagitia fuerat eiectus) *Cleopatram* filiā & *Archelaum* eius maritum quos *Ægyptij* in regnum ascuerant occidit. *Strabo* lib. 17.

Deuteria mulier timens ne filia sua (quam nubilem & formosam habebat) à *Theodeberto* rege corrumperetur, eam in flumen præcipitavit apud *Viridunū* ciuitatē. Autor *Gregorius Turonensis.*

Apteras vetustissimus Græcorū *Saturnus* patrem castravit, filios interemit, fratribus bella & ferrum intulit. *Annius* in *Berosum.*

Erichtheus bellū cū *Eumolpogeres*, quum ab oraculo accepisset futuram sibi victoriam, si filiam diis immolaret, paruit, & consensu *Praxithæ* vxoris puellam cecidit. *Euripides* apud *Plurarchum.*

Marius quoque *Cymbrico* bello profligatus, quū intellexisset

se fore victorem, si Calphurniam filiam diis daret victimam, dedit, ut patriæ consulere.

Boges Persa ab Arheniēsis obsessus, ubi nihil habuit commeatu in castris, liberos cum vxore primum, demum seipsum interfecit. Auctor Herodotus lib. 7.

Deiotarus cum multos suscepisset liberos, omnes, excepto tantum vno, iugulauit: ut qui superfuturus erat, potētiō fieret, & maiestatis augustioris. Auctor Cælius.

Mithridates sanguinolentus ac crudelis in omnes fuit. Nam matrem, fratrem ac filios tres impuberes, ac totidem filias interfecit. Auctor idem Cælius.

Antonius Caracalla Imperator Iuliam nouercam in vxorem duxit cuius filium Getam nomine paulo post interfecit. auctor Ælius Spartianus.

Virginus filiam Virginiam Icilio desponsatam spectante populo & palam interfecit, ut Appium Decemvirem (qui eam stuprare velut seruam tentauerat) in odium & inuidiam populi traheret. Quod & factum est: Namque ut propter illatū Lucretiæ stuprum Romani reges desierunt, ita quoque immoderata Appij libido finem fecit Decemvirorum magistratui. Auctor Liuius, Syllius lib. 13.

Herodes rex Iudææ præter innocentium cædem, tres quoque ex liberis sibi suspectos, Alexandrum, Aristobulum & Antipatrum morti dedit. Macrobius lib. 2.

Hippomenes Atheniensium princeps, filiam Limonem in adultério deprehensam, vnā cum equo feroci conclusit, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam deuorauit. Hinc ortum adagium à Diogeniano positum: Magis impius Hippomene. Ouidius in Ibin:

Solaque Limone pœnam ne senserit illam:

Et tua dente ferox viscera carpat equus.

Pyreus insula quum maxima laboraret peste propter interfectū ibidem ab Atheniensibus apud Dianæ sacrum, consultum oraculum, respondit: Finem mali futurum, si quis filiam immolasset numini. Vnus autem repertus est *Embarrus*, qui filiam solenni ritu ornata sacrificauerit. Erasmus in Chil.

Orchamus Leucotheam filiam ab Apolline stupratam, viam defodit. Auctor Domitius in Ibin: Ouid. item lib. 4. Metamor.

Lenogildus rex Hispaniæ filium Hermogildum, quod à secta parentum abhorreret, ac Childeberti Francorū regis Orthodoxi filiam duxisset in vxorem, morte affecit. Volaterranus.

Zysmachus rex Pergami Agathoclem filium fortissimum (cuius præcipua opera, multa bella feliciter gesserat) nouerca Arsinoe

Prole

Ptolemæi sorore instigante, veneno sustulit. Auctore Trogo. *Aulus Posthumius Tiburtus* filium securi percussit, quod occasione rei bene gerendæ, iniūsus pugnam tentasset. Auctor Val. de Discip. mil. Linius lib. 4. Mauult tamē hoc credere de M. Torquato quā de Posthumio.

Arpiages filium comedit. Ouidius in Ibin: Ut puer Arpiagæ, referas exempla Thyestæ, Inque tui cæsus viscera patris eas.

Ethearchus rex Cretæ suauis secundæ vxoris Phronymam filiam per negociatorem quendam nomine Themisonem, submergi fecit. Auctor Herodotus.

LIBERI PARENTVM INTERFECTORES.

Alcæon Eriphylem matrem interfecit, quod illa Amphiarauti patrem (qui in bello Thebano terræ hiatu absorptus est) Polynici prodidisset, accepto monili aureo. Verg. lib. 6. Mœstamque Eriphylem Crudelis nati monstrantem vulnera cernit. Seruius & Diodorus lib. 5.

Pertheborum rex Triopas dum tyrannicè nimis imperaret, à *Carnaba* filio tantæ feritatis impatiente occisus est. Auctor Cælius.

Orestes Clytemnestram matrem interemit, in vltionem patris Agamemnonis, quem à Troia redeuntem illa cum Ægypto adultero interfecerat. Ouidius lib. 1. Eleg.

Et vindex in matre patris malus vltor Orestes,

Aufus in arcanas poscere tela deas. Horatius lib. 2.

Nero quum Agrippina matre facta sua exquirente acerbius, & corrigente grauaretur, eam variis modis tentauit perdere primo veneno: sed quum sentiret eam antidotis præmunitam, solutilem nauem (cuius vel naufragio, vel camera ruina periret) commētus est: simulataque amicitia, Baias euocauit. Quum nando euaſſe ut cōperit, inops consilij eam interfici iussit, quam prius stupro contaminauerat Suetonius.

Trogus scribit Thessalonicem ab *Antipatro* filio interfectam, quum tamen vitam per verba materna deprecaretur, idque quod Alexandro fratri magis, quā sibi faueret.

Semiramidem à *Nino* filio interemptam produunt, quod eius concubitum & congressum optasset, quæ prius equi amore cōflagrauerat. Cælius 37. lib. 12. & Iustinus lib. 1.

Ptolemæus Euergetes à *Ptolemæo* filio interfectus est: qui propterea (inquit Iustinus) Philopator, id est patris interfector, voraci cœpit.

Ptolemæus filius Epiphānis matrem Cleopatram dedit morti. Vnde & Philometor eadem ratione dictus est, quia præcedēs Philopator

P. Maleolus teste *Liuius*, matre interempta primus omnium in-
suto culeo in mare præcipitatus est.

Mithridates autore *Cælio* tantæ fuit impietatis, vt matrem, fra-
trem, filios tres, ac totidem filias interfecerit.

Ioannes Maria *Ioannis Galeatii* filius, dux *Mediolani Cathari-*
nam matrem facta sua acerbius obiurgantem, in turri conclusit,
& ibidem emori fecit. *Volater*.

Ouidius lib. 5. *Metam.* ait *Agyrtem* fuisse quendam, qui patrem
interfecerit. Regisque *Thoactes Armiger*, & cæso genitore infam-
is *Agyrtes*.

Redeuntem *Troia Vlysses Thelegonus* filius vt ignotum occi-
dit. *Horatius* lib. 3. *Car. Deeliue* contempleris aruum, & *Thelego-*
nij iuga parricidæ.

Ozias *Amos* prophetâ patrem suû veste per tempora transfixit,
quod contra mandatû *Hieroboâ* regis verbû *Domini* prædicaret.

Ab *Euandro* quoq; occisum fuisse patrem quidam prodiderant,
vt scribit *Cælius* lib. 6. *Lectio*num antiquarum.

Polidice *Pterelam* patrem *Thebarum* regem *Creonti* prodidit,
& occidi fecit: vt *Nisus* à *Minoë* obsessus prodicione *scyllæ* filia
crimen amisit fatalem, atque ita interfectus est, autore *Seruius*.

Friscus *Actium* *Ferrariæ* principem patrem suum in carcerem
coniecit, atque ibidem fecit emori, cum ob inductam nouercam,
tum libidine dominandi. *Volater*.

Guillemus *Iacobini Carrariensis* filius patrem occidit, quod ab
eo spurius fuisset appellatus.

Orodes rex *Parthorum* amisso filio *Pacoro*, qui in bello contra
Ventidium oscubuerat, in furorem propè versus, ab altero filio
Phraate occisus est. *Volaterranus* in *Geograph.*

Cosroes rex *Perfarum* senio confectus, dum *Medorsen* filium
regni heredem instituisset, ab altero *Siroche* natu maiore interfe-
ctus est. Idem *Volat.*

Eraclius *Impe.* *Phocâ* patrē multis prius contumeliis affectum
postremo interfecit, dominandi (vt credibile est) libidine. *Volat.*

Oedipus cum *Laio* patre ignoto apud *Phocidē* cōgressus, ipsum
nescius interemit. *Ouidius* in *Ibin*: Nec plus aspicias, quàm quem
sua filia rexit. Expertus scelus est cuius vterque parens. *Seneca* in
Thebaide. Genitorem adortus impia strauit nece.

Cyane puella patrem *Cyanipum* (q; ab eo per vim stuprata fuis-
set) gladio confodit. *Medullina* quoq; ab *Aruntio* patre ebrio vio-
lata, eidem mortem intulit. *Plutarchus* in *paral.*

Peliam senio confectum dum filia à *Medea* persuasæ vellent
ad iuuentutem reuocare, lebeti feruenti impositum occiderunt.

Erasmus

Erasmus in *Chil.*

Post *Annibalis* bellum *L. Ostius* fertur primus patrem occidisse.
Auctor *Plutarchus* in *vita Romuli*.

Iulius Munsvetus ex *Hispania* rapaci legioni additus, impube-
rem filium domi reliquerat. Is mox inter septimanos à *Galba* con-
scriptus, oblatum fortè patrem, & vulnere stratum dum *samiani-*
men scrutatur, agnoscens; cognoscensq; & exanguem ample-
xus, voce flebili præcabatur placatos patris manes, ne se, vt *parricidam*
infectarentur. *Cor. Tacitus*.

Federicus imperator *Panormum* profectus, à *Manfredi* filiis do-
lo interfectus est, quum annos xxxiii. rebus præfuisset. *Baptista*
Egnatius.

Nicomedes *Prusiam* patrem *Bythinæ* regem dominandi libidi-
ne *vita* spoliavit.

Fabricana matrem *Fabiam* interfecit, quod illa *Fabium Fabri-*
cianum maritum suum occidisset, vt liberius adulterium cum *Pe-*
tronio adolescènte cõmitteret. Auctor *Dositheus* apud *Plutarchum*.

FRATRVM ET SORORVM

INTERFECTORES.

Oedipus rex *Thebarum* moriens, filiis suis *Eteocli* & *Polinici*
regnum alternis annis dimisit regendum. Verum quum *Eteo-*
cles maior natu peracto anno fratri cedere noluisset, moto ppte-
rea bello, contractisq; vtriusq; copiis, ambo mutuis se vulneribus
interfecerunt. *Vir. in Culice*. Ac discordâtes *Cadmæo* sanguine fra-
tres, Iâ truculèta ferunt infestaq; lumina corpus. Alter in alterius,
iâq; aduersatus vterq; *Impia* germani manat pro sanguine dextra.

Medea cum *Iasone* fugiens, *Egyaleum* fratrem membratim dis-
cerptum per agros passum proiecit, vt *Æetem* patrem se
persequentem in colligendis filij ossibus remoraretur. *Ouid.* in
Ibin: Et tua sic laros spargantur membra per agros, Tamquam
quæ patrias detinere vias. Idem lib. 3. *Tristium*.

Menalippus *Onei* filius, dum in syluis aprum *Calydonium* ve-
naretur, à *Tydeo* fratre imprudente occisus est. *Staius* lib. 2. *Theb.*
Pollutus placuit fraterno sanguine *Tydeus*.

Polites quoque fuit quispiam, qui fratrem peremit. *Stat.* lib. 7.
Theb. Cæsoq; infamis fratre *Polytes*.

Abila rex *Pannoniæ* reuersus è *Gallia*, *Budam* fratrem (qui re-
gnum occupauerat) de medio sustulit.

Antiochus *Mag.* *Seleuci* filius mortuo patre fratrem *vita* exiit
vt solus principaretur, & regno frueretur.

Aristobulus rex *Iudææ*, *Antigonum* fratrem (quem prius regni
consortè fecerat) falso postea insinulatum interfici iussit. *Volat.*

Romulus quum ad extruendos urbis muros, vallum aratro dixisset, vetuissetque, ne quis illud transiliret, Remus in ludibrium fratris ausus est transilire. Quod iniquo ferens animo Romulus, eidem eripuit vitam. *Liuius*. Vnde *Lucanus*: Fraterno primi maduerunt sanguine muri. *Ouidius* in *Ibin*: Utque Remo muros ausus transire recentes, Noxia sunt capiti rustica tela tuo.

Theodebertus Chilperici filius Francorum rex, à *Theoderico* fratre bello peritus, & ad extremum interfectus est. *Volater*.

Fernandus rex Castellæ Sanctij filius, *Garsiam* fratrem regem *Nauarræ* peremit, vt *Nauarram* ipsam suo adiceret regno. Vtque adeò libido principandi non præscribit sibi modum.

Helenus Priami filius dum venaretur, nescio qua fortuna, *Chaonem* fratrem (à cuius nomine *Chaonia* dicta est) imprudens peremit. *Seruius* in 3. *Æneid*.

Inuidia (quæ alienam prosperitatē oculo irretorto nescit prospicere) fuit in causa cur *Cain* fratrem *Abelem* (cuius victimas domino videbat gratas) nefariè interfecerit.

Mempricus filius *Maddam* rex *Britanniæ*, *Malym* fratrem exuit vita, vt eo mortuo principaretur. *Cunedagius* quoque non alia ratione fratrem *Morganum* occidit, quò tempore *Roma* condita est, vt *supputat*. *Volater*.

Canisnotus *Veronensium* princeps moriens *Antonium* & *Bartholomæum* filios reliquit hæredes. Quorum *Antonius* *Bartholomæum* fratrem de medio sustulit, quem in principatu consortem, aut parem ferre non poterat. *Volaterianus*.

Cambysi *Persarum* regi visus est per quietem nuntius adesse dicens: *Mergidem* fratrem solio sedere regio. Qua ille visione consternatus, *Prexaspè* *Persam* ad eum interimendum misit, autores *Trogus* & *Herodotus*. Cui flagitio sororis quoque mortem adiecit.

Canisgrandus, *Veronensium* princeps, fratrem *Eriganum* (qui dum abesset, *Veronam* inuaserat) foris reuersus, obsedit, obsessum vicit, victum dedit morti.

Henricus *Alphonsi* vndecimi filius, *Petrum* fratrem multis homicidiis famosum, tandem interfecit magno omnium plausu. *Vol*.

Perinus *Fregosus* *Genuensium* princeps *Nicolaum* fratrem, doctrina moribusque insignem, ob suspicionem affectati principatus interfecit.

Pinus Ordelaphus *Foroliuensis*, vt solus regnaret, *Franciscum* fratrem trucidauit, eius liberis in exilium missis. *Autor* *Volater*.

Ptolemæus Philadelphus *Argeum* fratrem (à quo insidias parari sibi intellexerat) interfecit, & alteri fratri *Magæ* nomine (qui *Cyrenis* imperabat) bellum intulit. *Pausanias* apud *Volaterranum*.

Pto

Ptolemæo Philopatori non satis fuit patrem interficere, nisi in fratrem quoque & amicos gladio sciret.

Franciscus & *Ludouicus Gonzaga* *Vgolinum* fratrem simulata amicitia, ad cornam inuitatum adorti sunt, & interfecerunt, sola ad facinus inuidia moti, quod *Guido Gonzaga* pater *Mantuanorum* dux, ei soli principatum reliquisset. *Volaterianus*.

Boleslaus *Vratislavi* *Bohemorum* regis filius fratrem *Vuencellaum* æquitatis & religionis obseruantissimum, & *Abeli* iusto perfimilem, interfecit, *Draomitia* matre sceleris conscia. *Idem* *Volater*.

Ardieus *Pamphylia* tyrannus patrem senio confectum, & fratrem natu maiorem interfecit. *Autor*. *Plato* lib. 10. de *Rep*.

Iam diximus tantam in *Mithridate* rege *Ponti* fuisse feritatem, vt matrem, fratrem, & sex liberos interfecerit, *autor* *Cælius* lib. 16. *lectionum* *Antiq*.

Isacius Angelus *Imperator* ab *Alexio* fratre (quæ à *Turcis* captus redemerat) per summum scelus, oculis, Imperio & vita priuatus est.

Frotho *Danorum* rex tres habuit liberos *Haldanum*, *Roëm*, & *Scatonè*. Quibus mortuo patre æqua incessit regnandi cupiditas. Quo factum est, vt *Haldanus* natu maximus duos iuniores interfecerit & regnum parricidio susceperit. *Autor* *Saxo* *Grammat*.

Fengo quoque *Horuendilium* *Danorum* regem fratrem suum insidiis circumuenit: atque vbi parricidio datus est locus, cruenta manu funestam mentis libidinè satiauit, vt eo mortuo regnaret. *Idem* lib. 3.

Idem *Saxo* lib. 6. *historiæ* *Danicæ*, meminit cuiusdam *starchateri*, quem inuitata fortitudine, viribusque prodigijs ait fuisse, vt qui nouem fratres *Athletas* simul pugnantes interfecerit, decem & septem vulneribus acceptis, amissaque maiori viscerum parte.

Herminefredus *Betarium* fratrem vi oppressit, vt soli sibi tranquillius & securius apud *Thoringos* liceret regnare. *Autor* *Grego*. *Turonen*.

Orta inter *Dardanum* & *Iasium* contentione *Dardanus* superior fratrem peremit, adeò consortem nescit potestas, adeò rara est inter necessarios charitas, vbi illa dominandi libido mentes hominum titillat.

Bela rex *Pannoniæ*, *Polonorum* copiis instructus, *Andream* fratrem bello aggressus est, partaque victoria interfecit victum.

Learchus *Arcesilaum* fratrem *Cyrenæorum* regem ægrotantem veneno potauit, & eo modo strangulauit. *Learchus* demum ab *Eryxo* *Arcesilai* vxore lege talionis interfectus est. *Autor* *Herodo*. in *Melpe*.

Typhon *Ægyptius* fratrem suum *Osiridem* peremit, inuidia accensus. *Autores* *Berosus* & *Seneca* de *sacris* *Ægyptiorum*. *Diodorus* item:

item: Compertum est (inquit) Osiridē Ægypto iuste regnantem à Typhone fratre impio ac nefario interemptum. Quem in sex viginti partes dissectū, cuiuslibet eorum, q̄ tāi sceleris participes fuerāt, partē dedit, vt ipsos defensores custodēsq; regni fidos haberet.

Iſis demum Osiridis fratris mortem vltā, Thyphonē alterū fratrem auxilio filij (qui Oros dicebatur) occidit. Annius in Berōsum.

Henricus cognomento Clericus, Anglorum rex Robertum fratrem hostem habuit, quem in bello captum, oculis primum auulsis in carcerem detrusit: ac demum p̄dore & inedia ibidem emori fecit. Volaterra.

Orodes Phraatis filius, Parthorum rex, Mithridatem secundū fratrem suum Babylonīe obsedit, factāque deditioe in conspectu omnium quamuis supplicem interfecit. Deus te perdat ambitio, Quæ fratres armas in fratrum viscera, quæq; Securus à nato non sinis esse patrem.

Ioram rex Iudæe suāsu Athaliæ vxoris, fratres interfecit: & nullum sceleris genus omisit, à nullo abstinuit flagitio.

Ioannes Iudæe pontificis filius quintus Hebræorum pontifex fratrem Iesum nomine (quem affectatæ dignitatis habebat suspectum) morti dedit.

Iugurtha Manastabalis filius nothus, fratres suos Aderbalem & Hiempfalem Micipsæ patrui sui filios interfecit, vt solus Numidis imperaret. Sallust.

Friola Alphonsi Catholici filius, rex Hispaniæ, ab *Aurelio* fratre interfectus est, quum annos duodecim regnasset. Volaterranus.

Leucon ab *Oxilocho* fratre rege Ponti, interfectus est, quod cum eius vxore adulterij & incestus consuetudinem haberet. Ouid. in Ibin: Aut pia te cæso dicatur adultera, sicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.

Mamertes quum Sisaphonis Corinthij fratris sui filios regnandi libidine peremisset, ab ipso *Sisaphone* membratim laceratus est. Ouidius in Ibin:

Trunca geras sæuō mutilitatis partibus ense,

Qualia Mamertis membra fuisse ferunt.

Hestodus poeta Ascræus noctu iugulatus est ab *Antipha* & *Crimeno* fratribus: non tamen opera dedita, sed per errorem, dum illi sororis suæ interfectorem esse putarent.

Rhesus Maximi & Ameriæ filius fratrem Simulum in venatione volens interfecit, ac propterea ei paterna domo interdictum. Aristides apud Plutarchum.

Anarchasis philosophus, Scytha genere dū Atheniensium leges ad suos introducere conaretur, vt patriæ consulere, à *Caduido* fratre

fratre eius loci rege per liuorem sagitta confossus est. Autor Laërtius.

Luella M. Antonij & Faustæ filia, à *Commodo* fratre, in quem cōiurauerat, deprehensa, ab eodē interfecta est. Autor Herodianus.

Maximianus Diocletiani filius Artemiā sororem gladio percussit, quod relicta idololatriæ hæresi ad fidem se conuertisset.

Critolam Tegeates sororem interfecit, quod sibi è victoria redeunti non gratularetur, quum tamen ceteri omnes ei applaudent: Autor Demaratus apud Plut.

Primus apud Romanos *Horatius* ob sororem interfectam, perduellionis reus factus est, dein absolutus. Autor Linius.

Cambyſes sororem interfecit, quod illa Simerdis fratris sui à patre occisi mortem lugeret velut insultam, Autor Herodot.

Potyphontes rex fratrem interfecit, quod ab eo insidias & mortem parari sibi intellexisset. Autor Gel. lib. 4. cap. 3.

MVLIERES QVÆ MARITOS

INTERFECERVNT.

Redeuntem ab expeditione Troiana Agamēnonem *Clytemnestra* vxor interfecit auxiliante Ægypto, quo cū stupri consuetudinē habebat. Virgil. lib. II. Æneid. Ipse Mycenes magnorum ductor Achiuūm, Coniugis (infandum) prima intra limina, dextra, Oppetiit, deuicta Asia subsedit adulter. Senec. in Agamemnone: Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum, Cuius securæ mille vexillum rates, Iliaca velis maria texerunt suis, Post dena Phœbi lustra deuicto Ilio, Adest daturus coniugi iugulum suæ, Idem alibi: Adest cruenta coniugis victrix sui Iuuenal. Satyr. 6.

Danaw Beli filius quinquaginta habuit filias, quæ totidem Ægypti filiis nupserunt factaque simul coniuratione omnes maritos nocte vna interfecerunt, præter Hypermetram, quæ Lynceo viro peperit: Seneca in Hercule Furente, Nunc nunc cruentæ regis Ægypti nurus adeste, multo sanguine infectæ manus. Ouidius lib. I. de Arte.

Scribit Volaterranus *Albinam* quandam Syriæ regis filiam duas & triginta habuisse sorores, quæ totidem maritos interfecerunt: expulsaque propterea à patre venisse in Britanniam, & à nomine Albinæ insulam vocasse Albionem.

Alexander Pheræus Theſſaliæ tyrannus quum vxorem *Thebem* cuidam barbaro nudam plerumque ostendisset, ab eadem factum ægreferente, dormiens iugulatus est. Ouidius in Ibin: Inq; tuo thalamo iuguleris more Pheræi, Qui datus est letho cōiugis ense suæ.

Albonius rex Longobardorum Cuminundo Gepidorum rege interfecto, eius filiam nomine *Rosimundam* sibi copulauit. Cui

Cui quum aliquando inter pocula, patris caluaria per iocum propinasset, irata puella non prius machinari destitit, quam cum curauerit interficiendum. Quo mortuo nlium maritum Helmigem nomine sibi copulauit, quem postea veneno suffocauit.

Antiochus Deus cognomento, rex Syriæ, ab vxore *Laodice* veneno interfectus est, ob inductam alteram *Berenicem* *Ptolemæi* sororem. Val. Max.

Antonius Verus Imperator periit veneno à *Lucilla* vxore propinato, ob *Fabiæ* consuetudinem, ad quam frequenter itabat. Volat.

Circe venefica mulier *Sarmatarum* regem (cui nupserat) veneno itidem fertur occidisse, arreptoque regno subditos multum oppressisse. Sabellicus.

Gandulphus (qui in *Burgundia* pro fide martyrium passus est) dum vxorem adulterij insimularer, eiusdem opera ab adultero interfectus est.

Galeotus, *Foroliuij* princeps *Ioannis Bentiuoli* filiam duxit in vxorem, A quo dum sperneretur puella, simulata ægritudine *ficarios* subornauit medicos, qui eum adorti in cubiculo confoderunt. Volaterranus.

Semiramis quum à marito *Nino* impetrasset vt diem modo vnum in regio sederet tribunali, obiretq; regium munus iuri dieundo sanciendoq; quæ viderentur, exploratis satellitum animis, *Ninum* ipsum apprehendi iussit, & in vincula coniici, ac postremo interimi. Autor *Cælius*.

Andreas filius *Caroli* *Pannoniæ* regis, à *Ioanna* vxore, regina *Siciliæ*, interfectus est: quod ignauus & regno inutilis videretur. Volaterranus.

Fabia mulier *Fabium Fabricanum* interfecit, vt liberius posset lasciuire cum *Petronio Valentino* liberali forma adolescentulo, quo cum adulterij consuetudinem habebat. *Plutar.* in *Parallel.*

Agrippina *Tyberium Claudium* principem maritum suum veneno sustulit. Autor *Plin.* lib. 32. cap. 22.

Curius lib. 7. ait *Barbarum* quendam *Spitamenum* somno & vino sepultum, ab vxore in castris *Alexandri* fuisse interfectum.

VIRI VXORVM INTER

FECTORES.

Procris mulier existimans *Cephalum* maritum alteram deperire puellam, eundem in syluas profectum, secuta est, vt obseruaret quid faceret. Quum ergo in dumis delitesceret, ac vepres concuteret, *Cephalus* opinatus esse feram, sagittis eam confodit.

Procridis *Ouid.* lib. 7. *Metam.* Adagium est apud *Erasmus* *Procridis* telum, De certis iaculatoribus, aut ictu ex sententia iacto.

Nero

Nero *Sabinam Poppeam* vxorem calcis ictu quamuis prægnantem interfecit, nulla impellente causa, sed sola bile & iracundia motus. Autor *Cor. Tacitus* lib. 16.

Chilpericus *Clotarij* filius, *Glofindam* vxorem *Athanagildi* *Gothorum* regis filiam, suafu *Fredegundæ* pellicis noctu iugulauit. Volater.

Constantinus Imperator, *Constantij* & *Helena* filius, vxore suam *Faustam* (cuius suafu *Crispum* filium prius interfecerat) in balneas ardentis coniectam interemit. Autor *Sextus Aurelius*.

Mithridates rex *Ponti* vxorem *Laodicem* (qua mortua *Hypsicrateam* duxit) cum sorore, matre, fratribus, ac liberis interfecit. Autor *Herodot.*

Plinius lib. 14. scribit *Egnatij Metentini* vxorem quod vinum bibisset è dolio, interfectam fuisse à marito, eumq; cædis à *Romulo* absolutum. *Egnarius*.

M. Cæcilius apud eundem *Plinium* lib. 27. accusat *Calphurnium Bestiam*, quod dormientes vxores veneno peremerit.

Miratur *Sabellicus*, nec sanè mirum quod miretur, *Periandrum Corinthium* inter eos numeratum, quos *Græcia* sapientes appellauit, qui *Lysidem* vxorem (alij *Melissam* scribunt) in pellicis gratiam interfecerit, sciens volensq; cum *Cratea* matre concubuerit, filium relegauerit & *Corcyrensi* natos *Haliarti* excæcandos præbuerit, vt docet *Herodot.*

Dacianus præses *Alexandriam* vxorem à beato *Georgio* ad fidem conuersam, suspendi fecit, & interfici.

ALII PARRICIDÆ.

Proca rex *Albanorum* duos habuit filios *Amulium*, & *Numitorem*, quibus regnū alternis annis dimisit regendum. Quum autem prior *Amulius* regnasset, peracto anno fratri cedere noluit: quinetiam *Lausum* eius filium interemit, & *Iliam* eius sororem (ne qua inde manaret proles, quæ facinus vlcisceretur) inter *Vestales* inclusit. *Quid.* lib. 4. *Fastorum*.

Xerxes ob res infeliciter in *Græcia* gestas, adeò inter suos euiluit, vt *Artabanus* spem nactus occupandi regni, eum in regia interfecerit. Autor *Trogus*.

Childebertus *Clodouei* primi filius, fratris sui *Clodomiri* filios pupillos & clientes suos ad se venire iussos, interfecit, vt eorum patrimonio potiretur.

Sigisbertus *Clotarij* filius, bellum cum *Chilperico* gessit, in quo *Theodebertum* eius filium post alia multa crudelitatis exempla interfecit. *Gaguinus*.

Egebertus *Sicoberti* filius rex *Anglorū*, fratris filios (quos patre mor

mortuo educabat, impuberes occidit. Volaterrantis.

Mamertes Corinthius, filios fratris sui Sisaphonis regnandi libidine, interfecit maximo suo malo. Nam ubi *Sisapho* factum rescivit cum membratim discerpfit. Autor Ouid. in Ibin.

Sextus Aurelius scribit *Aurelianum* Imperatorem sauum fuisse & sanguinarium, ut qui sororis suæ filium interfecerit.

Orcanes rex Turcarum Celapini filius, à *Mose* patruo (cuius fidei se pupillum commiserat) interfectus est, & regno spoliatus.

Thyestes Pelopis & Hippodamiæ filius Europam, seu Ærope fratris sui Atrei uxorem stuprauit, & ex ea duos suscepit liberos, Tantalum & Plysthenem, quos *Atreus* ipse interfecit, interfectos fratri comedendos apposuit. Seneca. Tantalus prima hostia est, &c.

Pygmalium rex Tyri & frater Didonis, quum esset auri cupidissimus, Sichæum sororis suæ maritum agri inter Phœnica ditissimum interfecit, ut mortui diuitias arriperet. Virgil. lib. 1. Æneid. Ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ.

Childebertus Clodouei filius in Almarichum Gotthorum regem sororis suæ Clotildis maritum bellum mouit, ac victum victor obruncauit, quod Clotildem ipsam iurgiis & verberibus propter cultum Orthodoxæ fidei quotidie incefferet. Volater.

Constantinus Magnus Licinium sororis suæ maritum pugna sapius oppressum, & tandem apud Nicodemiam victum interfici iussit. Eutropius.

Edwardus secundus rex Anglorum venatu rediens, ab *Alfrida* nouerca venenato poculo interfectus est. Volebat enim scelerata mulier Eceldredum filium suum septem principari. Volaterran.

Nuceria vxor Hebij, quum Firmum priuignum maligno prosequeretur odio, filios suos ad inferendam ei mortem incendebat. Quod quum illi facere per pietatem abpuerent, dormientem gladio adorta est. Autor Dositheus apud Plutarchum.

Constantinus Heraclij filius, quum annum vnum imperasset, *Martina* nouercæ, laborantis filius imperare, veneno interfectus est Bapt. Egnatius.

Pelops Tantali filius, ex Hippodamia duos suscepit liberos, Atreum, & Thyestem. Ex Danaide puella Chrysippum patri cæteris chariorum. Quem quum nouerca *Hippodamia* odio prosequeretur, eius cruore manus impias contaminauit. Dositheus apud Plutar.

Ptolemæus Auletes à Romanis regno Ægypti redonatus, quo propter flagitia eiectus fuerat, Archelai Cappadociæ regis filium, filia suæ Cleopatrarum maritum (quem Ægyptij regem sibi delegerant) vnâ cum sorore interfecit. Strabo lib. 17.

Spoliante

Spoliante Capanos Annibale L. Imbricus filium Ruscium cum magno auri pondere *Valerio Bestio* genero suo seruandum commisit: quem tamen Valerius auaritia stimulante obruncauit, ut auro potiretur. Plutarch.

Eadem causa *Polymnestor* rex Thraciæ Polydorum Priami soceri sui filium iugulauit. Mantuanus lib. 1. de Cala. Verg. lib. 3. Æneid.

Aegystus Thyestæ filius Atreum patrum suum adultus interfecit: mortemque Plysthenis & Tantali fratrum suorum ab ipso Atreo interfectorum vltus est.

Acrisius Abantis filius, quum ab oraculo accepisset se eius manu periturum, qui ex Danaë filia nasceretur: natum postea ex ea Perseum iussit exponi & submergi. Compertus tamen in littore *Perseus*, à piscatore quodam nutritus est. Inde ubi adoleuit, suamque rescivit originem, Acrisium ipsum interfecit. Volaterr.

Draomitia Bohemorum regina, Ludimillam socrum religionis obseruatissimam interfici iussit. Cuius suasu *Boleslaus* filius *Venceslaus* fratrem iam interfecerat. autor Volaterr.

Io. Galeacius Barnabam socrum Mediolani ducem per prodicionem cepit, coniectumque in carcerem mori coegit, ut eo mortuo principatum arriperet.

Tyberius Nero caligula nepotis, imperandi libidine conflagrantis, astu & dolo periit, anno ætatis LXXVI. Imperij vero XXIII. Egnarius.

Albertus Imper. dux Austriæ, & filius Rodulphi Imperatoris, dum suasu Bonifacij Pont. exercitum pararet in Gallos, à *Ioanne* fratris sui filio interfectus est.

Domitianus, autore *Tráquillo*, Flauium Clementem patruelem suum (cuius filios etiam paruulos successores palam destinauerat) interfecit.

Tydeus Oenei filius Alcatum & Lycothæum nepotes apud Calydonem interfecit, ac demum Argos aufugit.

AQVIS SVB MERSI.

Hylas Thyodamantis filius cum Hercule (cuius erat amafius) reliquisque Argonautis Colchos nauigans, dum aquam vellet haurire, vnæ pondere submersus est, multisque clamoribus ab ipso Hercule, sed frustra acclamatus. Verg. Eclog. 6. His adiungit Hylam, nauem quo fonte relictum, Clamassent, quum littus Hyla Hyla omne sonaret. Iuue. Et multum quæsitus Hylas, vnâque secutus. Fabulantur poetæ eum à Nymphis ob formam excellentem raptum. Propert. lib. 2.

Tandem haurire paret demissis flumina palmis
Innexus dextro plena trahens humero, &c.

d

Orontes Troia diruta cum *Ænea* in Italiã nauigans, naufragiũ fecit. Verg. lib. 1. *Æneid.* Vnã, quã Lycios, fidumq; uehebat Orontem, Iplius ante oculos ingens à vertice pontus. In puppim feriti excutitur, pronusq; magister. Voluitur in caput: ast illa ter fluctus ibidem Torquet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex.

Leucaspis quoque eadem procella obrutus est, eodem Vergilio teste, qui 6. *Æneid.* inquit: Cernit ibi mœstos, & mortis honore carentes Leucaspim, & Lyciæ ductorem classis Orontem.

Palinurus gubernator nauis *Æneæ*, dum obrepente somno dormitaret incautus decidit in mare. Neq; tamen tunc primum submersus est. Sed quum portus (qui Velinus postea dictus est) adnaret, ab incolis pro bellua marina obrutus est. Vergil. in fine quinti *Æneid.* Idẽ in 6. Ecce gubernator sese Palinurus agebat, &c. Ouid. in Ibin; Aut vbi ventosum superaris naufragus æquor. Contracta pereas, vt Palinurus humo.

Aesacus Priami filius ægreferens Hesperiem puellam (quã fugientem insequabatur) morsu colubri in herba latentis fuisse interfectam, in aquas se demisit: mutatus postea in Mergũ, vt poëtæ fabulantur. Ouid. lib. 12. *Metamorph.* Dixit, & è scopulo (quem rauca subederat vnda) Decidit in pontum.

Iam diximus Tyberinum regem se in Tyberim præcipitasse, & fluuiio (qui prius Albula dicebatur) nomen imposuisse. Ouid. in Ibin. & lib. 4. *Fast.* Idem lib. 14. Sed Capys ante fuit.

Anna soror Didonis se in Numycum fluuium demisit. Causam mortis vide in eorum historia qui se occiderunt. Ouid. lib. 3. *Fast.* Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vndis. Creditur, & stagnis occuluisse suis:

Helle filia Athamantis regis Thebarũ, insidias nouercæ cũ Phryxo fratre fugiens, arietẽ auri velleris cõscendit, vt eo modo Colchos veheretur. Quos quũ per mare ferret aries, contigit, vt puella perterrita in pontum caderet, & Hellepõto imponeret nomẽ Ouid. lib. 4. *Fast.* Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra. Formina, quũ de se nomina fecit aquar. Idem in *Epistolis* Hero. *Propert.* lib. 2.

Icarus Dædali filius à Creta cum patre fugiens, fretus alarum (quas fecerat pater) fiducia, dum altius in auras euolaret, liquefactis à sole pennis cereis in mare cecidit, quod ab eius ruina Icarũ cœpit dici. Seneca in *Hercule* Oethæo. Ouid. lib. 1. *Tristium:* Dum petit infirmus nimium sublimia pennis Icarus, Icareis nomina fecit aquis. Idem lib. 8. *Metamorph.*

Leander speciosus puer ex Abydo, quum in Seston urbem non multũ remotã nauigaret ad amassiam suã Ero nomine, tempestate suborta periclitatus est. Ouidius lib. 3. *Tristium:* Si tibi tale frerum

quon

quondam Læandre fuisset, Non foret angustæ mors tua crimen aquar. Stroza pater lib. 1. *Eroticõn.*

Cærelia mulier dum Baias nauigaret, aquis obruta est. *Martialis* lib. 1. Dum petit è Baulis mater Cærelia Baias, Occidit infani crimine merfa freti.

Aegeus Thesei pater se submersit. Causam vide in præcedenti capite.

Sappho quoque è Leucade Epyri promontorio se præcipitauit. *Statius* lib. 5. Sylua. Saltusque ingressa viriles. Non formidata temeraria Leuca. de *Sappho.*

Pharao rex *Ægypti* dum *Israëlitas* persequeretur, mare rubrum virga Moysis diuisum ingressus cum toto exercitu perit, & submersus est. *Politianus* in *Nutricia:* Vt rubras sicco pede transit vndas, Demerso insignem cecini Pharaone triumphum.

Ino vox Athamantis se cum Melicerta filio demersit. Ratio iam posita. Val. Flac. lib. 8. Artonito qualis pede proflit Ino In freta, nec parui meminit conterrita nati. De Melicerta seu Palamone *Statius* lib. 2. Syl. Talis in Isthmiacos ploratus ab æquore portus Naufragus imposta iacuit sub matre Palamon.

Cæsarius Apher genere, & *Iulianus* presbyter apud Terracinam sub Claudio in mare præcipitari sunt Calendis Nouembris.

Eupolis Atheniensis poëta Comœdiographus nauigans in Hellespontum, quo tempore Lacedæmones opprimebantur bello, naufragio perit.

Marcus Marcellus missus ad Masinissam in Aphricã, perit naufragio paulò ante tertium bellum Punicum. Autor *Liuius*. Cicero in oratione ad Pisonẽ: Marcus Marcellus, inquit, qui ter fuit Consul, summa virtute, pietate, gloria militari, perit in mari.

Milo tyrannus Pisæ, quum subditos multis afficeret tormentis & cruciatibus, ab eisdem in mare demersus est. Ouidius in Ibin: Vtque Milo, sub quo cruciata est Pisa Tyranno, Viuus in occultas præcipiteris aquas.

Menander Græcus poëta Comœdiographus, dum in exiguo naret fluuiio, ibidem submersus est. Ouidius in Ibin:

Comicus vt liquidis perit (dum nabat) in vndis,

Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.

Misenus *Æneæ* tubicẽ dũ Tritonẽ deũ marinum ad tubæ certamen irritasset, ab eodẽ in mare deturbatus est. Verg. lib. 6. *Æneid.*

Oenomaus ab oraculo monitus se tunc periturum, quũ Hippodamia nuberet, procis eã petẽtibus certamẽ proposuit: vt cũ puella cursu contenderent, quæ propter Haprinnae & Pphyllæ equorum celeritatem videbatur insuperabilis. Conuenerant autem, vt victi

interficerentur, victores eam sibi haberent. Quum ergo Pelops puellam deperiret, eius aurigā *Myrtilum* largitione corupit: quē propterea Oenomaus in mare (quod ab eo Myrtoum dictum est) demersit. Alij volunt Myrtilum ab ipso Pelope præcipitatum, dū suæ proditiōnis mercedem peteret. Ouidius in Ibin: Proditor ut scui periret, ue auriga tyranni. Qui noua Myrtosæ nomina fecit aquæ. Seneca in Thyeste.

De *P. Terentio* poëta comædiographo & Theoxena muliere, vide Historiam præcedentem.

Licet Vergilius dicat *Turnum* ab *Aenea* interfectum, sunt tamē argumenta quæ inficiantur: imò verò *Æneā* à *Turno* adactum ad mortem inferunt, submersum; in *Numyco* fluuio dū insequente *Turnū* figeret. Quod & apud Verg. fateri videtur *Venus* pro *Afcanio* Iouē orans, desperato iā *Ænea*, ubi ait: *Æneas* sanè ignotis iactetur in vndis, Et quâcunq; viam dederit fortuna sequatur, Incolumē *Afcaniū* liceat superesse nepotē. Quū mortē prius *Dido* ei imprecata fuerat, ubi ait: At bello audacis populi vexarus & armis, Enib. extorris cōplexu auulsus Iuli, Auxiliū impleret, videat; indigna suo. Funera: nec quū se sub leges pacis iniquæ Tradiderit, regno, aut optata luce fruatur: Sed cadat ante diem, mediâ; inhumatus arena. Item *Iuuenalis* de *Romulo* fulminato, & *Ænea* submerso loquens: Alter aquis, alter flammis ad sydera missus. Ouid. quoq; in *Metam.* sic ait: Littus adit *Laurens*, ubi tectus arūidine serpit. In freta flumineis vicina *Numycius* vndis. Hunc iubet *Æneæ* quæcunq; obnoxia morti abluere, & tacito deferre sub æquora cursu. Corniger exequitur *Veneris* mandata, suisq; Quicquid in *Ænea* fuerat mortale, repurgat, Item *Tibullus* lib. 2.

Decius Imperator à *Gothis* cum toto exercitu profligatus fugam arripiens paludis voragine absorptus est, nec postea inuentus. Autor *Sextus Aurelius*.

Argylophylus Imperator, *Zosæ* vxoris & *Michaëlis* *Paphlagonis* eius adulteri dolo, inter balneas aquis immerfus obiit. *Bap. Egnatius*.

Atelstanus *Edimundum* adolescentem Anglorum regem in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit, vno tantum comite. *Volater*.

Astorgius filius *Galeoti* *Foroliuensis* principis, quum longam obsidionem *Cæsaris* ab *Alexandro* pontificem parrem missi sustinisset, ad extremum victus, & *Romam* ductus in *Tyberim* noctu præcipitatus est.

Britona filia *Martis*, se in mare deiecit, ut stuprum *Minois* regis posset effugere.

Cayx maritus *Alcyones* ad oraculum nauigans naufragium fecit, in auem postea mutatus, vt fabulantur poëta. *Ouidius* in *Ibin*: Nec tibi sit tumidis melior *Neptunus* in vndis, Quam cui sunt vix frater & vxor aues *Seneca* in *Agamemnone*.

Clodomyrus *Francorum* rex *Gundebald* *Burgundiæ* rege superato, *Sigismundum* eius filium vnâ cū sorore in puteū demersit: *Sfortia* *Attendulus* vni è ministris in *Averno* fluuio periclitanti vellet succurrere, cum eō naufragium fecit. Fuit is pater *Francisci Sfortiæ*.

Fredericus *Senobarbus* Imperator ad expeditionem *Hierosolymitanam* profectus, quum aliquot *Armeniæ* oppida iam cepisset in amnis transitu perit.

Lycas quum venenatam *Herculi* tunicā attulisset, ab eo in mare *Euboicū* deiectus est. *Ouid.* in *Ibin*: Quam qui dona tulit *Nessæo* tincta veneno, *Euboicas* que suo sanguine tinxit aquas.

Phronyma puella ab *Etearcho* patre rege *Crææ* suasu nouerca in aquas præcipitata est, *Themisone* quodam sceleris ministro. Autor *Herodorus*.

De *P. Malleolo* matricida *Galeacio* *Mantuan*o, *Euenio* patre *Marpissæ* (qui omnes subuersi sunt) iam sumus locuti in præcedente historia.

Marullus poëta *Pontani* discipulus (qui à *Poliriano* æmulo & hoste suo, *Mabilis* dicitur; & quem ipse *Ecnomum* vocat) in anthe *Cecina* submersus est.

Propertius lib. 3. scribit *Pæu* quendam, in *Ægyptum* causâ pecuniæ comparandæ nauigantem, fluctibus obrutum fuisse. Sic enim pecuniam alloquens ait: Tu *Pæu* ad *Pharios* tendentem linthea portus, *Obruis* infano, terque quaterque mari.

Argynus puer formosus (quē *Agamemnon* habebat in deliciis) *iridē* submersus est. Idem *Propertius* lib. 3. Sunt *Agamemnonias* restantia littora curas, Qui notat *Argyni* pœna minantis aquæ.

Quintianus præses (sub quo passa est beata *Agatha*) dum flumen cum equis transiret, ab eorum vno excussus, & in aquas proiectus miseram exhalauit animam.

Multi quoq; ex martyribus eodē mortis genere extincti sunt, vt *Alclā*, *Anastasius* *Aquileiensis*, *Florianus*, *Hesyphius*. sub *Dioctetiano*, *Theogenes* sub *Licinio*, *Cladius* *Tribunus* sub *Numeriano*, *Calixtus* *Papa* sub *Alexandro* Imperatore, *Symphorosa* sub *Adriano*. Item *Apollonius*, *Philemō*, *Bassus*, *Antonius*, *Protolycus* apud *Alexandriam*, *Calixtus* & *Charisius* apud *Corinthum*: *Iocundianus* apud *Africam*, *Palatinus* & *Maxima* virgo, & infiniti alij hac morte coelestem meruerunt lauream.

Roxana & *Statyra* Darij filia, quæ fuerunt Alexandri vxores seu concubinae. Quarum alteram Roxanani prægnantem Statyria in puteum demersit, solo ducta liuore, q̄ Macedones præcipuis honoribus eam cumularent. Autor Plut. in Alexandro.

Qui suis casibus aut naufragio nomina aquis imposuerunt.
Aegæus Atheniensium rex, mari *Ægæo*. *Erythra* rex mari *Erythraeo*, seu rubro. *Helle* soror Phryxi, Helle ponto. *Icarus* Dædali filius, Icareo, *Myrtilus* auriga Oenomai, Myrtoo. *Hesperides* puellæ, Hesperio, *Tyrrhenus* rex Lydorū, Tyrrheno. *Tyberinus* rex Tyberi fluuio Tuscorum. *Euenuus* Eueno. *Marsyas* tibicen Marsyæ. *Anius* rex Tuscorum Anioni, qui & Anienus & Anien dicitur. *Absyrus* frater Medæ Absyrto Colchorum.

AB EQVIS OCCISI ET
DISCERPTI.

Hippolytus falso accusatus & suspectus stupri Phædræ nouerçæ illati, dum patris Thesei furorem fugeret, arrepta fuga ab equis discerptus est. Ouidius lib. 5. Meta. Excitior curru, &c. Ibidem lib. 3. Fast.

Hic later Hippolytus loris discerptus equorum.

Vnde nemus, nullis illud aditur equis. Idem lib. 5.

Hippolyte infelix, velles coluisse Dionem,

Dum consternatis diripereris equis. Ibidem lib. 6.

Exciderat curru, lorisque morantibus artus,

Hippolytus lacerò corpore raptus erat. Idem in Ibin: Vel tua (ne pœnæ genus hoc cognouerit vnus) viscera diuersis sciffa trahuntur equis. Sabinus in Epistola Demophoontis ad Phyllidem: Non fratrem Hippolytum, cecidit miserabilis ille, Præcep̄ attonitis p̄r freta raptus equis. Seneca in Hippolyto quoque meminit.

Fuit alter *Hippolytus* martyr Romanus, qui pro Christi nomine sub Decio principe, indomitis item equis alligatus & discerptus spiritum Deo reddidit.

Glaucus filius Sisyphi (qui apud Porniam regnauit) dum equas humana carne aleret, ab eisdem postremò deuoratus est. Vergil. lib. 3. Georg. Scilicet ante omnes furor est insignis equarum, Et mentem Venus ipsa dedit quo tempore, Glauci Porniades malis membra assumpserunt quadrigæ.

Metius Suffetius dux Albanorum, quoniam in bello Fidenatum pactum & fœdus societatis cum populo Romano perfidè ruperat captus postmodū viuus quadrigis in diuersa nitētib. laceratus est iussu Tulli Hostilij. Autor Linius, & post Liniū Gellius lib. 20. c. 1. Vnde Verg. li. 8. Æn. Haud procul inde citæ Metiū in diuersa quadrigæ Distulerant (at tu dictis Albane maneres) Raptabatque vii men

in Edacis viscera Tull⁹ Per syluas, sparso rorabāt sanguine vepres. *Diomedes* rex Thraciæ, dum equos suos humana carne aleret, ab Hercule illac iter faciente, equis ipsis datus est in pabulum. Quid. in Ibin: Vt qui Threici quondam præsepia regis, Fecerūt dapibus sanguinolenta suis. Seneca: Suisq̄ regem pabulum armentis daturum. Claudianus: Diraque sanguinei vertit præsepia regis, Et Diomedæos gramine paut equos.

Neacles Themistocelis filius equi morſu interiit, Autor Plutar. in Themistocle.

Brunechidis Francorum regina, post multa flagitia spectante Clothario, indomitis equis alligata, & membratim discerpta est. Hoc scribitur in historia Adonis Viennensis.

Comminus à Gidica nouerca stupri falso accusatus, metu Comminij patris curru conscendit, & in fuga more Hippolyti ab equis raptim distractus est. Dositheus apud Plutarchum.

Cælius lib. 11. Lestionum antiquarum scribit *Taraxippum* quendam fuisse in Isthmo ab equis interemptum.

Limone puella adulterij comperta, ab Hippomene patre data est equo famelico deuoranda. Ouidius in Ibin.

Licinius Imperator, quum Herinam virginem filiam suam (q̄ Christiana esset) equis dedisset conculcandam, ab eorum vno morſu interfectus est.

Hercules regem *Eubœæ* *Pyrrhemem* Bœotiis bellum inferentem victum equis discerpendum exposuit apud Heraclium fluuium. Autor Plutar. in Parall.

Abderus vnus fuit eorum, qui ab equis Diomedis Thraciæ regis interfecti sunt & deuorati. Autor *Ægydius* Maserius in Valerij Argonautica.

EQVORVM LAPSV
MORTVI.

Nipheus, Virg. lib. 10. Quin ecce Niphei, Quadriuges in equos, Naduersaq̄ pectora tendit. Atque illi longe gradientem & dira frementem, Vt videre, metu versi retroque ruentes Effunduntque decem, rapiuntque ad littora currus.

Leucagus Virgil. 10. Æneid. Excussus cursu moribundus voluit tur aruis.

Ligeris frater Leucagi eodem quoque modo excussus est. Idem Verg. ibidem, Frater tendebat inermes Infelix palmas, curru delapsus eodem.

Clonius: ibid. illū infrænis eq̄ti lapsu tellure iacentē Obtruncat. *Remulus*. Idem lib. 11. Orsilochus Remuli (quando ipsum horrebat adire) Hastam intorsit equo, ferrumque sub aure Reliquit.

Quo sonipes ictu fuerit arduus, altaq; iactat Vulneris impatiens
arrecto pectore crura. Voluitur ille excussus humi.

Thymetes quoq; equo suo excussus in bello interfectus est. Idem
Virgil. lib. 12. Et sternacis equi lapsus ceruice Thymetem.

Amycus. Idem Virgil. in eodem: Turnus equo deiectum Amy-
cum fratremq; Diorem congressus pedes hunc venientem cuspi-
de longa, Hunc mucrone ferit.

Antonius Vicius. Pamphilus Saxus: Non equus Antoni sæua te
morte peremit, Vice, licet corpus presserit ille tuum. Fræna trahēs
sed tu mortis tibi causa fuisti. Non poteras fato candidiore mori.

Agenor lapsu equi inserta ori manu extinctus est. Ovidius in I-
bin: Utq; loquax in equo est elisus gutture Agenor, Sic tibi clau-
datur pollice vocis iter.

Bela rex Pannoniorum, frater Andreæ, & filius Vazulis regum
decessit lapsus equo membris luxatis & dilocatis, anno regni sui
tertio.

Stenobæa Præti vxor, quæ *Bellerophontem* ad coitum non posset
inducere, eum coram marito stupri postulauit. Stenobææ verbis
fidem adhibens Prætus Bellerophontem periculis obiecit, ac pri-
mum ad superandam Chimæram misit. Quam quum vicisset. elat-
us victoria in cælum Pegaso equo alato voluit conscendere: sed
vlciscente Nemeæ decidit. Ouid. in Ibin: Quisq; ab equo præceps
alienis decidit armis, Exitio facies cui sua penè fuit.

Seleucus Calinicius Antiochi cognomento Dei filius, & Syriæ
rex ex equo lapsus excessit.

Lego in Historiis Gallorum *Philippum* Ludouici Crassi filium
equi lapsu itidem periisse.

Fulco Andegauenſium comes, quintus rex Hierosolymarū, equo
in caput verso occubuit, quum regnasset annis vndecim.

A SERPENTIBVS OCCISI.

L*ocoön* Troianus percussa in vterum fatali machina, pœnam
luisse dicitur duobus filiis à Serpentibus occisis. Quibus dum
præsidio esse vellet, eadem periit morte. Verg. lib. 2. Ouid. in Ibin:
Quàm puer Hipsiphyles, quàm qui caua primus acuta Cuspide,
suspecti robora fixit equi.

Eurydice Orphei vxor Aristeum (à quo adamabatur) fugiens
morsu colubri in herba latentis interfecta est. Orpheus apud Oui-
dium lib. 10. Causa viæ est coniunx in quam calcata venenum Vi-
pera diffudit, crescentesq; abstulit annos, Idem, Occidit in talum
serpentis dente recepto. Idem in Ibin.

Hesperie puella Ælacum Priami filium (à quo itidem adamaba-
tur) fugiens serpentis morsu periit. Ouid. lib. 11. Meta. Ecce latens
herba

herba coluber, fugientis adunco Dente pedem strinxit, vulnusq;
in corpore liquit.

Orion cum se iactasset, nullum à terra monstrum produci posse
quod non conficeret, terra ipsa peperit scorpionem, a quo interfe-
ctus est. Ovidius lib. 9.

Ophelte: (qui alio nomine Archemorus dicitur) filius Lycurgi re-
gis Nemeæ, dum negligenter ab Hipsiphyle nutrice custodiretur,
serpentis morsu extinctus est. Ouid. in Ibin: Quàm puer Hipsiphy-
les, quàm qui caua primus acuta Cuspide suspecti robora fixit e-
qui. Stadius lib. 2. Sylvarum, & lib. 5. Thebaidis.

Xanthus historiarum autor, tradit apud Plinium lib. 25. *Tillonem*
à dracone interfectum, ac demum herba (quam Balim dicunt) re-
stiturum saluti.

Sulpitius in Lucanum ait *Canopum* gubernatorem nauis Mene-
lai, aspidis morsu apud Canopum Ægypti vibem occisum.

Politianus in Nutricia scribit *Ampycidem* in Lybia serpentis
morsu interfectum, vbi ait: Ampycidemq; pium, Libycis quem
strauit arenis Vipera fatifero fauces accensa veneno.

Demetrius Phaleræus, auditor Theophrasti, & præfectus Biblio-
thecæ Ptolomæi Soteris, excessit ex morsu aspidis Ouid. in Ibin. |

Orestes furore liberatus, quum Thisamenem filium imperio
Mycenarum suffecisset, serpentis itidem morsu periit. Ovidius in
Ibin: Utque Agamemnonio, &c.

Seneca in Medea scribit *Idmonem* à serpente in Lybia cæsum ibiq;
sepultum, vbi ait: Idmonem (quamuis bene fata nosset) Conscidit
serpens Lybicus arenis. Ovidius tamen scribit ab apro interfectum
vt postea docebimus.

Iam diximus *Cleopatram* ab Augusto superatam, mordendum
aspidi porrexisset brachium, ne in triumphum duceretur. Proper.
lib. 3. Brachia spectauit sacris admorsa colubris, Et trahere occul-
tum membra soporis iter.

AB APRIS OCCISI.

A*Donis* Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri ob formam charissi-
mus, dum venaretur, ab apro interfectus est. Ouid. lib. 10. Me-
ta. Fixerat obliquo iuuenis Cynaræius ictu, Protinus excussit pan-
do venabula rostro, Sanguine tincta suo trepidumq; & tuta peten-
tem Trux aper insequitur, totoq; sub inguine dentes Abdidit, &
fulua moribundum strauit arena Proper. lib. 1.

Martialis lib. 1. ait *Dædalum* quendam feris obiectum, ab apro
laniatum fuisse. Dædale Lucano quum sic laceretis ab apro, Quàm *Dæda-*
superes pennas nunc habuisse tuas?

Idmonem vatem, licet Seneca dicat à serpente interfectum, Ouid.

tamen in Ibin, & Politianus in Nutritia, ab apro occisum voluit. Ovidius sic: Quique Lycurgidem laniam ab arbore tractum, Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper. Sic Politianus: Quid loquar te Glauce senex plenumque parente Idmona, fulminei prostratum dentibus apri?

Anceus filius *Astypaleæ* Phœnicis & *Neptuni* filia, rex Sami, dum vellet occidere aprum agros suos vastantem, ab eodem est interfectus. Volat.

Bruthem Lycurgi filium ex arbore detractum aper laniam. Ovidius in Ibin: Quique Lycurgidem laniam ab arbore tractum, Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper. Volaterra. tamen facit *Anceum* Lycurgi filium, *Domitius* vero *Calderinus* hoc ad *Bruthem* refert.

A LEONIBVS OCCISI.

H *Y.* *Athlatis* ex *Æthra* filius dum venaretur, à leona interfectus est. Ovidius lib. 5. *Fastorum*: Dumque petit latebras fractæ catulorumque *Leænæ*, Ipse fuit *Libycæ* præda cruenta *leæ* Mater *Hyæ*, & *Hyan* mœstæ fleuere sorores, *Cervicæ*que polo suppositurus *Atlas*.

Paphages rex *Ambraciæ*, dum occurrisset *leænæ* canæ catulis suis stipatæ, ab eadē interfectus est. Ovidius in Ibin: Fractæ tibi occurrat patrio popularis in aruo, Sitque *Paphagæ* causa *leænæ* necis.

Satyrus & *Perpetua* martyres, quum nullis tormentis nullisque comminationibus ab orthodoxæ fidei cultu diverti possent, leonibus deuoti sunt, & ab eis deuorati: *Valeriani* & *Galen*i temporibus sub præside *Tarnutio*, *Volaterranus*.

Ignatius Episcopus *Antiochenus*, quum neglectis tormentis constans in fide persisteret, iussu *Traiani* Imperatoris leonibus destinatus est, & ab eisdem præfocatus.

A CANIBVS OCCISI.

L *Inus* filius *Apollinis* ex *Plamata* *Crotopij* *Argiuorum* regis filia, à matre apud *Nemeum* fluiū expositus, ibidem à canibus laniam est. Ovid. in Ibin: Quique verecundæ speculantē membra *Dianæ*, Quique *Crotopiadē* diripere *Linū*. *Stadius* lib. 1. *Theb.*

Neanthus propter *Chelyn* *Apollinis* temere affectatam, Deo vindice à canibus discerptus est. *Politianus* in *Nutritia*: Improbus hæc stulte *Chelyn* affectare *Neanthus* *Ausus*, *Apollinea* pendentem sustulit æde: Quem ramem indocto ferientem pollice chordas, Vindice discerpsit nictu nocturna canum vis.

Euripides poeta noctu rediens à cœna *Archelai* regis *Macedoniæ*, canibus à *Promero* quodam æmulo immisissis, extinctus est. *Politianus* in *Nutritia*: Quemque regit rabidis lacerum pia *Pella* molossis. Ovidius in Ibin.

Thrasus

Thrasus puer *Delius*, *Dianæ* charissimus, à canibus itidem interfectus est. Ovidius in Ibin: Prædaque sis illis, quibus est *Latonia* *Delos*, Ante diem rapro non adeunda *Thraso*.

Scribit *Plinius* lib. 7. *Consyngem* reginam propter liberiolem cum marito *Nicomede* rege *Bithyniæ* ac lasciuiolem iocum, fuisse interfectam à regis cane.

Diogenes philosophus decessit ex morfu canis eodem die, quo *Alexander Macedo* in *Babylone* mortuus est. Volat.

Heraclitus philosophus quum esset hydropticus, ad remedium seuo bubulo se vixit, atque soli siccandum præbuit. Sepultus itaque somno, à canibus laniam est.

Actæon filius *Autonoes*, dum inter venandum *Dianam* in fonte nudā conspexisset, dea vlciscēte in ceruum mutatus est, & à canibus suis laceratus. Ovid. in Ibin: Itē lib. 3. *Met.* *Seneca* in *Thebaide*.

Lucianus Sophista *Samosatensis*, qui *Traiani* temporibus floruit, à canibus laniam est, non sine diuinæ vltionis suspitione. Nam cum primum esset Christianus, à catholica fide postea deficiens, religionem insectari cœpit. *Volaterranus*.

FERARVM MORSV

EXTINCTI.

R *Euocatus* & *Felicitas* martyres, à leopardis comesti sunt, imperantibus apud Romanos *Valerio* & *Galeno*, sub *Tarnutio* præside.

Milo Crotoniates, dum nimia roboris confidentia, arborem in geminas partes vellet diducere, manibus in medio conatu districtis ibidem retentus est, & à feris comestus. *Pausanias* apud *Cæliū* ait à lupis fuisse deuoratum. Ovid. in Ibin: Utque *Milo* robur diducere fissile tentes, Nec possis captas inde referre manus.

Saturninus episcopus *Tholosanus*, dum acerrimè pro Christiana fide pugnaret, ferocis tauri cornibus alligatus, membris contractis & illiso cerebro Domino spiritum reddidit.

Legimus apud *Sybarim*, pastorem fuisse *Crabim*, qui quum in libidinem esset procliuor, capellam omnium formosissimam deperire cœpit. Quumque *Veneris* incendio acrius titillaretur, eam frequenter inibat, ac vti amicam gratè amplexabatur, non sine multa suauitate. Quineriam munuscula ei offerebat, pabulum videlicet lætius amœniusque. Molles quoque substernebat accubitus, quibus velut *Nympha* decuberet, & mollius quiesceret. Quod contemplatus dux gregis hircus orostro zelotypiæ agritatus, dormientem adortus est, eique synciput illisit. Hoc ex historiis Græcis aduocant *Volaterranus* & *Cælius*.

Basilius Macedo Imperator, quum annis xx. imperasset, à ceruo in

in venatione percussus cornu, interiit.

Hatio archiepiscopus Maguntinus, à muribus in Rheno fluuiò deuoratus fertur, non sine maxima diuinæ vindictæ suspicione, quòd multitudinem pauperum (quibus se elemosynam daturum simulabat) tempore famis in horreo fecisset concremari.

Euphemia virgo Philopronis senatoris filia sub proconsule Prisco vr̄sis & leonibus obiecta, ab eisdem interfecta est.

Sylvanus Tyri præsul, sub Diocletiano Imperatore, more Christianæ pietatis non grauat' est feris exponi.

Priscus, Malcus, Alexander martyres, apud Cæsaream Palestinæ passi sunt sub Valeriani persecutione; & pro Christi nomine à bestiis deuorati.

Florellus martyr temporibus Antonini Imperatoris passus est apud Augustodunum, & iussu Valeriani præsidis feris expositus, à quibus deuoratus est.

Germanicus sub M. Antonio, & L. Aurelio Smyrnæ passus est, ac post infinita propè tormenta, bestiis obiectus, à quibus fractim comminutus, vitam cum morte mutauit.

Pyrene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo monte ab Hercule compressa, atque à feris ibidem laniata est & sepulta. A cuius nomine monti quoque impositum nomen.

Gatis *Gatis* regina Syriæ (quæ postea Atergatis vocata est) piscibus data & deuorata dicitur. Auctor Antipater Tarsensis apud Volat.

FULMINATI SEU FUL-

MINE PERCVSSI.

E*nceladus* gigas terræ filius, à Iouè fulminatus est cum cæteris fratribus quòd Iouem ipsum cælo detrudere voluisset. Auctor Aetnæ: Gurgite Trinacrio morientem Iuppiter Aetna Obruit Enceladum: vasti quoque pondere montis Aestuat, & petulans expirat faucibus ignes. Verg. Fama est Enceladi sem'ustum fulmine corpus, Vrgeri mole hac, ingentemque insuper Aetnam Impositam. Seneca in Hercule Oetæo: Scinderque latus montis aperti. Nondum Enceladus fulmine victus.

De *Typhæo* gigante. Ouid. lib. 3. Meta. Nec quo centimanum deiecerat igne Thyphæa, Nunc armatur eo, Lucanus: Vndat apex Campana fremens, cui saxa vaporat Conditus Inarimès æterna mole Typhæus.

De cæteris gigantibus Verg. lib. 6. Aeneid. Hic genus antiquum terræ Titania pubes, Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo. Seneca in Agamemnone: Quale canebas quum Titanas, fulmine misso fregere Dei.

Aeneas *Oilcus* ab expeditione Troiana rediens, à Pallade fulminatus

natus est, quòd in eius templo Cassandram virginem stuprasset. Verg. li. 1. Aeneid. Ipsa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignè, Difficiliue ratis, euertitque æquora ventis. Illum expirantem transfixo pectore flammam Turbine corripuit, scopulo; infixit acuto. Syllius lib. 14. Valer. Flacc. lib. 1. Argon. Ouid. in Ibin. Politianus in Ambra quoque meminit.

Phaeton Solis & Clymenes filius, dum currum patris temerè regendum suscepisset, equis insolitum aurigam non audientibus, fecit vt torus conflagraret mundus: ac propterea fulmine percussus, in Padum cecidit, qui ab eo Phaetontæus dicitur. Lucret. lib. 5. Ignis enim superauit, & ambiens multa perussit, &c.

Claudianus in quartum Conf. Honorij: Sæuiterque dies, terramque & stagna propinqui. Haurirent radij. Plin. lib. 7. Padus à Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaetontis illustratus. Idem lib. 37. Phaetontis fulmine icti sorores muratas in arbores populos poëtæ dixere, Ouid. in Ibin.

Remulus filius Tyberini regis fulmine percussus est. Oui. lib. 14. Remu. maturior annis, Fulmineo periit imitator fulminis ictu.

Semele Bacchi mater Iouiali fulmine tacta est, quòd Iouè ipsum præstet vt secū rantis, quantus cum Iunone iaceret. Propert. lib. 3.

Capaneus maritus Euadnes in bello Thebano fulmine percussus dicitur. Quod ideo fingunt poëtæ: quoniam quum scalis admotis muros vellet conscendere, iacta lapidum ab inimicis oppressus est. Ouid. lib. 4. Tristium: Quum cecidit Capaneus subito temerarius ictu. Idem lib. 3. de Ponto: Notior est factus Capaneus fulminis ictu. Idem ad Liuiam. Et Propert. lib. 2.

Marullus in Epigram. mortè *Antolemi* fulmine percussi sic describit: Dixerat Antolemo flammam consultus aruspex Die cauendas postero, Credidit, & rerum dubius demane, sub annis Delituit Hetrusci vadis. Sed neque sic fatum effugit. Nam dum innatat Arno Ictus crematur fulmine.

Salmonæus rex Elidis quū Iouis fulmè in aëre mentiretur, vt propterea crederetur deus, ab ipso Ioue fulminatus est. Verg. li. 6. Aen. Vidi & crudeles dantrè Salmonea pœnas, Dū flāmas Iouis, & sonitus imitatur Olympi. Quatuor hic inuectus equis, & lāpada qualans, Per Graiū populos mediæq; per Elidis vr̄bem Ibat ouās, &c.

Anastasis Imperator quum iam VII. & XX. Imperij annum ageret, ictu fulminis percussus interiit.

Menius Lycaonis filius, quum patre in lupum verso, & domo conflagrante Iouem detestaretur, ab eodem fulmine percussus est. Ouid. in Ibin.

Plinius lib. 2. ait *Martiam* grauidam partu fulmine exanimato super.

Padus
Phaeton
ihæus
citur.
Fadus
idant
à Græ
dictus

superuixisse citra vllum corporis incommodum. Idem scribit, *M. Herennium* decurionem, sereno die fulmine ictum fuisse.

L. Piso apud eundem *Plinium* autor est, *Tul. Hostilium* fulmine itidem suffocatum, quod quædam parum ritè fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cælo deuocare voluisset. Autor etiam *Plutarchus* in *Numa Pompilio*.

Aesculapius Apollinis ex *Coronide* filius, Iouiali fulmine percussus est, quod *Hippolytum* mortuum ad vitam reuocasset, vt ait *Plinius* lib. 29. cap. 1. Vnde & *Verg.* lib. 7. *Æn.* Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris Mortalem infernis ad limina surgere vitæ, Ipse repertorem medicinæ talis & artis, Fulmine Phœbigenam *Stygiæ* detrusit ad umbras.

Zoroastres rex *Bactrianorum*, *Oromasi* filius, & artis magicæ repertor, igne quoque cælesti absumptus creditur. *Volat.*

Adimanthus rex *Philestorum*, quum Iouem suis indignum sacrificiis iudicaret, ad eodem fulmine percussus est. *Ouid.* in *Ibin.* Quæque in *Adimanthum* *Philestia* regna tenentem, A Ioue venerunt, te quoque tela petant.

Asopus Oceani filius, dum propter *Æginam* filiam à Ioue stupratâ bellû suis vndis in astra vellet gerere, ab ipso Ioue fulminatus dicitur. *Statius:* Donec vi tonitru summotus & igne trifulco, &c.

Aurelius Charns quum biennio imperasset, in castris supra fluuiû *Tygridem* exanimatus fulmine, occubuit. Autor *Fl. Vopiscus.*

Chore filius *Isahar*, cognatus *Mosis* ex *Leuitarum* tribu natus, quum de sacerdotio cum *Aarone* contederet, igne cælesti perit.

Prester filius *Hippomenis*, quum deos detestaretur, itidem fulminatus est. *Sabellicus.*

Atrax quoque quum *Dositheem* violatam à Ioue prodidisset, deo vlciscente ictus est fulmine. De vtroque meminit *Ouidius* in *Ibin:* Aut Iouis infesto telo feriare trifulco. Vt fatus *Hippomene*, *Dositheos*que pater.

Porphyrio filius *Sisyphi* paternam in deos imitatus impietatem, itidem cælesti suffocatus est igne. *Ouidius* in *Ibin:*

Vt ferus *Æolides*, vt sanguine natus eodem,

Quo genita est, liquidis quæ caret *Arctos* aquis.

CRUCE ET SVSPENDIO

MORTVI.

OMnium qui cruce perierunt, nemo maiore ludibrio affectus est, nemo pluribus tormētis afflictus, nemo frequentioribus plagis mutilatus, quàm intemeratæ virginis innocens filius. Nulla in eo peccati scintilla reperta est, nihil deliquit vnquam, mūdus ex mūda matre natus est. Mūdè vixit, iustitiam & æquitatem verbo sem

semper & opere docuit. Neq; tamen puduit verpos illos & recutitos canes liuore & inuidia tabescētes causam machinari, qua eū morti traderent. Quam licet nullam reperissent, agnū tamen primum flagellis vbiq; membrorū mutilauerunt, frontē corona spinea perforauerūt, faciē immundis deformauerunt sputis, colaphis in manibus totū caput cōtuderunt, latronis more vixerunt, vinctum ad maiorē ignominiam traxerūt cōpitatim, & ad extremum inter latrones veluti latronē suspēderūt. Quod quū ad mortē non putarēt sufficere, manus & pedes clauis, latus lancea cōfoderunt.

Illum ego de *Libyca* natum iurabo leana,

*Arcadias*que inter delituisse lupas.

Cui tua crux lachrymas non nouerit ô bone *Christe?*

Ille erit & ferro durior & chalybe.

Dismas *Ægyptius* natione, vnus fuit eorum latronum, qui cum *Christo* patibulati sunt: Huic autem dominus in cruce peperit, & statim post mortem sua clementia ad cælum euocauit.

Acheus rex *Lydiæ*, quū dona tributa à populo vellet extorquere, in factione populari suspensus est, pedibus sursum versum erectis capite in aquas *Pactoli* demisso. *Ouid.* in *Ibin:* More vel intereas capti suspēsus *Achei*, Qui miser aurifera teste pepēdit aqua.

Hadingus rex *Danorum* regressus è bello *Suetico*, vbi ærarium pecunia spoliisque bellicis furto violatum competit, custodem eius *Glumerum* suspendio affecit. Autor *Saxo Grammaticus.*

Dario in *Græcos* bellante, *Histiens* *Milesius*, ab *Harpago* *Darij* tribuno captus, & cruci affixus est. Autor *Herodotus.*

Artaxstes vir *Persæ* *Sesti* præfectus, ab *Atheniensibus*. *Xantippo* *Antiphronis* filio duce captus, stipiti suffixus est. Autor idem *Herodotus.*

Amata *Lauiniæ* mater ægreferens filiam *Aenææ* copulatam, quam contra votum patris *Turno* nuptram dari volebat, seipsam suspendit, & vitam laqueo finiuit. Amabat enim *Turnum*, adeo vt cum existimaret eum mortuum, ad mortē ipsa cucurrerit. *Verg.* lib. 12. *Infelix*, &c.

Arachne *Lydia* puella, lanificij peritissima, ægreferens opus suum à *Pallade* (qua cum certamen susceperat) confractum, laqueo iugulum præfocauit. *Ouid.* lib. 6. *Metam.*

Non tulit infelix, laqueoque animosa ligauit
Guttura: pendentem *Pallas* miserata leuauit:

Atque ita, vince quidem, pende tamen improba, dixit.

Marsya tibicen ab *Apolline* victus, pependit laqueo. Quod innuit *Plin.* lib. 16. cap. 45. *Ibi* inquit, *Platanus* ostenditur, ex qua pependit *Marsya* victus ab *Apolline*.

Arnulphus septimus Gallorum imperator, Bergamo capta, *Ambrosium* eius loci principem suspendio enecauit. Sabell.

Capronia virgo Vestalis stupri comperta, suspendio affecta est. Oportebat enim eas in virginitate persistere, quæ ministerio Vestæ allegabantur.

Helena post mortem Menelai à Megapentho & Nicostrato filiis Orestis fugata, in Rhodum ad Polyzo uxorem Theopoleni peruenit. Cui quum suspecta esset ob viri zelotypiam, eiusdem mandato arbori suspensa est, Auctor Pausanias apud Volater.

Alexander Macedo mortuo Ephestione (quem vnicè diligebat) medicum eius *Glancum* cruci suffixit. Auctor Plutarchus in Alexand.

Beatus *Andreas & Petrus* pro Christi nomine arboribus suffixi sunt. Hic sub Nerone, ille sub Aegea proconsule: Hic capite deorsum versum demisso, ille sursum versum erecto. De utroque Ioanne Fran. Mirandula sic scribit in hymnis: Extenditque alacer figendaque brachia lætus Porrigit Andreas, versaque sub arbore pendet: Et caput in terram simili sub stipite Petrus Præbuit, atque lubens protendit in aëra plantas.

Dorotheus & Gorgonius martyres pro Christiana pietate vitam suspendio finiuerunt sub Diocleriano imperatore: mortuorumque corpora famelicis canibus obiecta sunt, quæ illæsa remanserunt.

Simeon filius Cleophæ, post Iacobum fratrem domini Ierosolymarum episcopus, sub Troiano imperatore, crucis patibulo spiritum emisit.

Zoe Nicostrati martyris vxor in furcam erecta, ibidem cum morte vitam inuauit: partim crucis tormento, partim fumo (quem carni-fices ad arboris radicem posuerant) suffocata.

Petrus Aulanus tempore Diocletiani & Maximiani imperatorum, supplicio crucis vitam finiuit, sub Seuero præside.

Bomilchar Amilcharis filius Pœnorum dux, veniens in suspitionem Carthaginensium, cum Agatocle conspirasse, in medio foro patibulatus est. Ferunt autem eum cruci iam affixum magnis clamoribus, multisque conuiciis, subditorum ingratitude obiurgasse & inter clamores spiritum emisisse. Iustin. lib. 2.

Hanno Carthaginensis (qui Philippi regis Macedonum floruit ætate) quum ob potentiam tyrannum vellet induere, captus à ciuibus virgis primùm cæsus est, deinde effossis oculis, fractisque cruribus & manibus, cruci affixus auctor Trogus.

Pal Bestius à L. Imbrico affixus est cruci, quod Ruscium ipsius Imbrici filium, suæ fidei commissum interfecisset, ut eius auro potiretur. Arist. apud Plutarch.

Polycrates tyrannus Samiorum, & pater Silofontis, quum tota

vita

vita felicissimus fuisset, ad extremum ab Oroete Persa cōprehensus, & in furcam erectus, docuit cum Solone nihil omni ex parte beatum. Auctor Herodotus in Thalia, & Strabo lib. 14. Mantuanus de Fortuna Gonzagæ, Inuenies vnum toto qui vixerit æuo, &c.

Satastes Persa Teaspis filius à Xerxe rege cruci affixus est, quod Zopyri filij Megabyfi filiam virginem vitiaffer, quodque etiam totam Africam non peragrasset, quod se fecisse ad diluendum stuprum dixerat. Auctor Herodot.

Idem Xerxes *Leonidem* Spartanorum regem ac principem bellica virtute clarum iussit abscisso capite in cruce tolli. Auctor Herodot.

Simon puer Tridætinus sedente Sixto quarto Pontifice, die Veneris (quo Christus pro nobis in cruce immolatus est) à Iudæis clā cōprehensus, omnibusque tormentis prius affectus, demum cruci affixus est.

Daphnia Grammaticus quum reges conuiciis aspergeret, & probris notaret, cōprehensus in Thorace monte itidem erectus est in crucem. Vnde est adagium: Cauere Thoracem. Strabo lib. 14.

Narses rex Italiæ *sindualdum* Brentorum regem prius victum, donatumque venia, quum iterum rebellasset captum in trabe suspendit. Auctor Paulus Diaconus. lib. 2. de gestis Longobardorum.

Alexander & Epipodius martyres passi sunt apud Lugdunum sub Antonio vero, & pro Christi nomine patibulo crucis affixi.

Claudius quoque *Asterius & Menon*, dum Christianam profiterentur religionem, & gentilem insectarentur hæresim, post multa suppliciorum genera, tandem in crucem erecti sunt, eaque morte spiritum domino reddiderunt.

S. Agricola Vitalis magister, itidem pro fide orthodoxa suffixus est patibulo, temporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum. Sabellicus.

Iulia virgo Carthaginensis, dum idola & simulachra deorum contemneret: Christianamque profiteretur religionem, eodem mortis genere animam efflauit.

Nemesius martyr sententia Æmiliani iudicis apud Ægyptum inter latrones patibulatus est.

Nestor episcopus eandem subiit mortem sub Decio Imperatore, & Pollione præside.

Ludouicus Hutinus Philippi Pulchri filius rex Gallorum, *Enguerranum* quendam inter Gallos autoritate & opibus pollentem crucifigi fecit. Volaterr.

Plerique alij vitam suspendio & furca clauferunt, ut Lycambes, Biblis, Phyllis Monyma Mitridatis vxor, Calluce, Anaxarete, Autolia, Bubalus, Silanus, T. Manlij filius, Iudas, Erigone, De quibus quoniam iam sumus locuti, nihil hic repetemus.

e

Vide
Erasmi
in Chil.

SITI ET FAME

MORTUI.

Erisichon, ut iam diximus, propter neglecta Veneris sacra ad tantam famem adactus est, ut propria membra corroserit. Ovidius lib. 8. Metam.

Sic epulas omnes Erisichonis ora profani
Accipiunt, poscuntque simul, cibus omnis in illo
Causa cibi est, semperque locus fit inanis edendo.

Pausanias ab Agesilao patre inedia consumptus est, quod pecuniam a Xerxe accepisset, ut Spartam proderet. Autor Chrysermus apud Plutarchum.

Sisigambis Darij Persarum regis mater inedia extincta est, quum cibo aliquandiu abstinuisset. Curt. lib. 4. de gestis Alexandri, ait eam itineris continui labore, animique aegritudine fatigatam, inter manus filiarum cecidisse. Demum lib. 9. die quinto extinctam, quomori statuerat, cibo & luce dedita opera, sibi subtractis.

Eurysthenes a matre inedia interfectus est, quod male in bello pugnasset. Ouid. in Ibin:

Obstrictusque famem patiaris limine tecti:
Ut legem poenae cui dedit ipsa parens.

Vgolinus Pisanorum comes, quum a suis expulsus patriam bello oppressisset, tandem captus per proditionem, una cum liberis fame absumptus est.

Neocles Sycioniorum tyrannus, a suis ob crudelitatem fame & frigore extinctus est. Ouid. in Ibin:

Aut ut oliuifera quondam Sicyone profecto,
Sit frigus mortis causa, famelique tuae.

Aristo poeta ab Atheniensibus fame extinctus est, quod suis carminibus laudes fuisset infectatus. Ouid. in Ibin: Vtve parum stabilis qui carmine laetit Athenas. Inuisus pereas deficiente cibo. Solent luculenti scriptores his multum gloriae comparare, quos suis dignantur monumentis. Contra vero inepti, qui suis modulis se non metiuntur, & multa supra vires audent, tantum probri & ignominiae afferunt, quantum illi honoris & famae. Propterea non verto crimini Alexandro, quod insulsum versificatoris *Cherilum* (quem praekonem suorum dedignabatur facinorum) inedia suffocauerit, dicente eodem Ouidio:

Inclususque necem cauea patiaris, ut ille
Non profecturae conditor historiae.

Richardus secundus Eduardi filius, puer admodum ab Anglis fame extinctus est, quod inutilis regno videretur. O durae cervicis populum, cui semper fuit moris secundum aut tertium quemque regum crude

crudeliter enecare.

Cleantes Philosophus Zenonis discipulus, dum cibum sibi subtraheret, ut cuidam morbo (quo laborabat) mederetur, nimia inedia se peremit Laertius.

Pomponius Atticus Ciceronis amicus, morbo quodam in senectute correptus, seipsum abstinentia cibi itidem suffocavit. Cor. Nepos.

Gabinus presbyter civis Romanus iussu Diocletiani Imperatoris in carcerem coniectus est, ibique fame extinctus, quod Christianam profiteretur religionem.

Orator, Fortunatus, Felix, & Silinus martyres, apud Alexandriam pro Christi nomine fame & inedia interfecti sunt.

Murita martyr ab Elgideforo quodam Arriano in exilium missus, ibidem fame & frigore extinctus, vitam cum morte mutavit.

Volaterranus ait **Thaletas** philosophum (dum Gymnicum certamen prospiceret) aestu & siti absumptum fuisse.

Benedictus Sextus pontifex a Cincio civis Romano in carcerem detrusus, ibidem fame enectus est, vel (ut alij volunt) strangulatus.

Bonifacius Octavius, dum inimicitias cum Philippo Gallorum rege exerceret, rex Sciarrem Colunnensem in eum misit, qui captum Pontificem in carcere fame extinxit.

COMBUSTI.

Perillus rogatus a Phalaride Tyranno Agrigentino, ut novum tormenti genus ad plectendos reos comminisceretur: taurum aeneum excogitavit, quo inclusi flammis suppositis perirent, & bovis mugitus imitarentur. Quam poenam primus expertus est. Ouid. in Ibin: Aere Perillaeo veros imitare iuencos, Ad formam tauri conveniente sono. Idem lib. 5. Tristium: Ipse Perillaeo Phalaris permisit in aere Edere mugitus, & bovis ore quare. Pli. cap. 8. lib. 34.

Macedon mulier (a cuius nomine Macedonia dicta est) igne co-

lesti una cum marito absumpta est. Ovidius in Ibin:

Ut Macedon ieta est rapidis cum coniuge flammis,

Sic precor aetherei vindicis igne cadas.

Scribit Plinius lib. 7. Natu. histo. **Autolam** consularem in rogo reuixisse. Sed quoniam subueniri non poterat, praevalet flamma vinum fuisse crematum.

Fama est **Casium Bassum** poetam lyricum in suis praediis ardente Vesueo, lateque vagantibus flammis cum villa sua conflagrasse.

Eustathius Traiani aulicus, dum ceruum in venatione sectaretur, viso inter eius cornua crucis simulachro, auditaque hac voce: Cur me persequeris, statim conuersus est una cum **Theophita** uxore. Quod ubi postea rescivit Traianus, ambos in tauro aeneo comburavit. Volaterranus.

Plin. sec. *Plinius* Secundus quum nihil in maiore negotio haberet, quam rerum naturalium causas scrutari, periit in Vesuvi montis incendio dum rationem vellet inquirere.

Polycarpus Ioannis discipulus & Smyrnæ præsul, pro Christiana pietate palam & spectante populo in amphitheatro combustus est. Volaterran.

Valens Imperator frater Valentiniani, prælio superatus à Gothis, in rugurio (quò spe salutis confugerat) ab eisdem crematus est. Sex. Aur.

Alexander Milesius, Polyhistor cognominatus, libertus Cor. Lentuli grammaticus apud Laurentes ex incendio crematus est Syllæ temporibus. Autor Suidas apud Volaterranum.

Alciades Clyciæ filius dum in Phrygia ab Atheniensibus exularet, percussorum (qui immissi fuerant) decreto viuis in cubiculo crematus est. Ouid. in Ibin.

Clyciadæque modo circumdatus ignibus atris,

Membra feras Stygiæ semiçremata neci. Iust. lib. 5.

Innocentius tertius iussit *Almericum* hæreticum (qui dicebat Ideas in mente diuina creare, & creari) apud Lutetiã cõbari. Volat.

Clotarius rex Gallorum, cum Conabro Britonum duce bellum gessit, victumque interfecit, & *Crominum* eius filium nothum, vnã cum vxore ac liberis cremavit.

Medea ægreferens se ab Iasone relictam, sibi que *Creusam* seu *Glaucam* Creontis filiam superinductam fuisse, nouæ nuptæ dona quædam misit nuptialia, quæ eidem & toti domui incendium attulerunt. Propert. lib. 2. Aspice qui donis Eriphyla inuenit amaris, Arferit & quantis nupta Creusa malis. Nigidius tamẽ apud Maserium ait, Corinthi fontem esse Glancem nomine, in quem se illa præcipitavit, quum aduersus Medææ veneficia ignesque id sibi speraret profuturum.

Saxo lib. 7. historiarum Danicarum ait *Frothonem* regem incendio consumptum fuisse, & in antro, quò confugerat, flamma & fumo fuisse suffocatum.

Phalaris tyrannus Agrigentinus, dum ciues suos multis torqueret suppliciis, à populo vnã cum liberis & coniuge crematus est, & in eodem tauro, quo reos puniebat, lege talionis suffocatus. Ouid. in Ibin.

Vtque ferox Phalaris lingua prius ense resecta, &c.

Nicias fuit inter venatores quispiam venandi ardore concitior, dum feras immixtis canibus ardentius insectaretur, in carbonariam præceps decidit fornacem. Autor Cælius cap. 59. lib. 12.

Plutarchus scribit *Pythagoram* philosophum viuum fuisse à Cy-

lonis

lonis exustum. Laertius ait hoc factum fuisse in Nicoclis Crotoniata domo, à quodam, quem in disciplinã admittere noluisse.

Nigrinum quendam Ammianus Marcellinus fuisse scribit, qui propter excitatum bellum viuis sit exustus.

Laurentius & *Tyburcius* martyres pro Christi nomine incendiũ volentes pertulerunt. Io. Fr. Mirandula lib. 2. Hymn. Lucunda incendia Laurentis suscipit. Empyrea multum irroratus ab vnda, atque per Ardentes pruinis illæsus abibat, Maiores in corde ferens Tyburcius ignes.

Emerita Lucij Anglorum regis soror, pro Christiana itidem pietate flammis extincta, spiritum domino reddidit.

Fierunt & alij permulti, qui incendio finiuerunt vitam, vt Empedocles, Didò, Euadne, Hercules, Sardanapalus, Catul. Lucatius, Aldrubal, Portia, Dædalion, Brotheus Quorum mortem reperies in eorum Historia, qui se occiderunt.

Martyrum quoque plurimi hoc mortis genere vitam reliquerunt, &c.

PRÆCIPITATI.

TRoia diruta, Troianisque profligatis, ne quid superesset reliquiarum, quod in posterum urbis & populi ruinam vlisceretur, Vlysses *Astyanactem* Hectoris filium in præceps dedit mira quidẽ immanitate. Ouid. lib. 13. Metæ. & in Ibin. Et Seneca in Troade.

M. Manlius (qui Gallos in obsidione Capitolij obrepentes per ardua depulerat) conuictus de regno occupando consilium inisse, dånatus, e saxo Tarpeio præceps datus est. Autor apud Gellium, M. Varro. Cor. Nepos scriptum reliquit, eum verberando fuisse necatum.

Theffalus (à quo Theffalia nomen sumpsit) Harmonis filius, ab Eurvalo quodam aduena ex Ossa monte præcipitatus est. Ouidius in Ibin: Vtque dedit saltus è summo Theffalus Ossa, &c.

Sabinis Romam obsidentibus, quum *Tarpeia* virgo Capitolium prodidisset, armillarum & anulorum (quos illi gerebat) pactio- ne ubi in arcem introducti sunt, obsequij inimemores puellam præcipitauerunt. Plutarchus & Liuius testes.

Licæus ab Hercule præcipitatus est, quia ei tunicã cruce Nessi tinctam, & veneno imbutam attulisset. Sabellicus. Ouid. in Ibin.

Lycurgus Thracum rex (teste Lactantio) à suis in mare præcipitatus est, quod primus mero aquam miscuisset.

Aesopus fabulator Phrygius quum venisset Delphos, ibidẽ furti ab æmulis falso accusatus (phialam enim argenteam inter eius sarcinulas clam posuerat) de rupe insons præcipitatus est. Plut. de sera numinis vindicta.

Nauplius Palamedis pater quum intellexisset Diomedem & Vlysses naufragio liberatos (quibus tamen hoc malum per insidias

machinabatur seipsum præcipitavit. Seneca: Igne fallaci moriturus Argis Nauplios præceps cadit in profundum.

SCALARVM RVINA

MORTVI.

Elpenor socius Vlyssis ebrius apud Circen factus, scalarum casu periit. Martialis lib. 11. Pene imitatus obit sauis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit vsque gradus. Ouidius lib. 3. de Tristibus, & in Ibin.

Martialis ait *Philostratum*, quum in balneis Sinuessanis esset, nimio haustu vini in ebrietatem lapsus scalarum casu, non tunc primum sed paulò post extinctum.

Plinius lib. 7. ait *Asclepiadem* medicum Prusiensem suprema in senecta scalarum lapsum fuisse exanimatum. Sic qui ægrotis mederi consueuerat, qui è funere retulerat mortuum, fati insidias vitare non potuit.

TERRA ABSORPTI.

Amphiaræus vates dum apud Thebas præliaretur, terræ hiatu cum curru (cui insidebat) absorptus est, Propertius lib. 2. Non Amphiarææ profunt tibi fata quadrigæ, Idè lib. 3. Tu quoq; vt auratos gereres Eriphyla lacertos, Delapsis nunquã est Amphiaræus equis. Ouidius lib. 3. de Ponto quoque meminit. Plutar. in Paral.

Quum ingens vorago Romæ paulatim excresceret & terrã absumeret, responsum est ab oraculo, hiatum non posse desinere, nisi quis intrò se demitteret. Quo audito *Curtius* equo insidens illuc desiliit. Linius lib. 17. Propertius lib. 3. Ouid. in Ibin.

Idem fecit *Anchurius* Midæ regis filius, vt iam diximus in eorum historia, qui se occiderunt.

Paulo Æmilio in Pyrrhum Epirotarũ regem rebellante, quum ab oraculo responsum fuisset Romanos fore victores, si quis eorũ in voraginem se demitteret, *Val. Torquatus* sponte se obtulit. Auctor Critolaus apud Plutarchum.

Chore, Dathan, & Abyron quũ insurrexissent in Moysen & Aarone, excitassentq; populum ad auferendum huic sacerdotium, illi principatũ, protinus (vt scribitur Numeri cap. 16.) dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum deuorauit illos cũ tabernaculis suis & vniuersã substantia eorum, descenderuntq; viui in infernum, operiti humo, & perierunt de medio multitudinis.

VENENO EXTINGTI.

Conuenit Cæsarem *Claudiũ* Imperatorem veneno ab Agrippina vxore occisum: vbi autem, & per quem dato, discrepat. Alij ab Haloto spadone præministratũ, alij domestico per ipsam Agrippinam conuiuio quæ boletum medicatum eidem talium ciborum

ciborum auidò obtulerat. Quod confirmare videtur Martialis lib. 1. Epig. dicens: Boletum qualem Claudius edit, edas. Et Ausonius Claudius ambiguo coneludit fata veneno. Item Plinius de Boletis loquens: Item Cor. Tacitus lib. 12.

Lotharius rex Gallorum Ludouici quarti filius decessit ex veneno, ab vxore adultera (vt fertur) præministrato. Eius quoq; filius *Ludouicus V.* Blanchæ coniugis opera eodem fato periit. Volat.

Mahomethes ex Arabia ortus vastata Syria, expugnataq; Damasco eius regionis capite, quũ Scænitas & Arabas suæ adiecisset ditiosi, anno vitæ xl. veneno à domesticis dato, periit. Bar. Egnatius.

Constantius Imperator Heraclij filius, quum annum vnicum rebus præfuisset, Martinæ nouercæ dolo & insidiis venenum hausit, quo suffocatus est.

Ioannes Zimisces Imperator, post Nicephorum Phocam Constantinopolim profectus, ibidem post annum imperij sextum, & sex menses potionatus decessit.

Carolus Caluus Imperator & Gallorum rex veneno à Sedechia medico Iudaici sanguinis dato interiit, quum Maaturæ in valetudinem incidisset.

Henricus ex Lucelburgo Imperator post Albertum à Clemente Pontifice designatus, dum superata Hetruria, Florentinis salutem iam desperantibus immineret, veneno in Eucharistia & pretioso Christi sanguine dato periit, anno Imperij quinto. Illud autem venenum datum est opera Roberti Siciliae regis. Egnatius.

Julius Pollio tribunus, & venefica, nomine Locusta, *Britannico* iussu Neronis fratris venenum dederunt bibendum. Quod ita cunctos eius artus perualit, vt pariter & spiritus eius raperetur. Auctor Cor. Tacitus lib. 13.

Ferunt *Diocletianum* à Dalmatia oriundum, post annum xx. Imperij sui veneno extinctum. Cuius autè opera, non constat Volat.

Ludouicus Balbus dum biennio cum Carolo Crasso fratre suo imperasset, veneno sublatu est relictis Carolo Simplicè, & Carolo Magno liberis.

Socrates ab Atheniensibus iniusta de causa morti deuotus, tritũ in calice venenũ hausit. Cuius vis dum in præcordia & venas serperet, iacuit resupinus. Cicero li. 11. Quæst. Tuscũ. Ouid. in Ibin.

Martullus in Epigrammatis scribit *Biblotum* astrologum aspersis veneno boletis instar Claudij periisse, vbi ait:

Dum cauet Astrologus perituris sidera nautis,
Dum sibi boletis non cauet, ipse perit.

Lycullum Imperatorem clarissimum amatorio poculo periisse testis est Plinius lib. 23. c. 3.

Annibal Amilcharis filius post multas clades Romanis illatas tandem victus, quum de Prusia regis Bithynia (ad quem confugerat) fide dubitaret, venenum hausit, quod in anulo gerebat.

Aratus dux Sycionius, quum multos tyrānos sua virtute sustulisset, Philippo iuniori Macedonia regi cœpit esse formidolosus. Propterea veneno lēto ac sensim dato, ab eo potionatus est. Pluta.

Theramenes Atheniensis philosophus, iussu triginta tyrannorum instar Socratis in carcerem detrusus ibidem venenum hausit. Quo hausto, propino, inquit, Critia, quoniam is erat, cuius insidiis moriebatur. Valerius de Fortit.

Alexander Macedo ab Iola prægustatore Antipatri ad regnum aspirantis filio veneno potus est. Vis autē veneni, quod in Macedonia gignitur, tanta est, vt ferrum quoque exurat. Curtius testis est, venenum illud per Cassandram allatum fuisse, traditūmq; fratri Iolæ, Conuenit inter scriptores Aristotelis infamia & maxima nota excogitatum. Ouid. in Ibin: Nec tibi fida magis misceri pocula possint, Quam qui cornigero de Ioue natus erat.

Ladislau rex Apulia dū Florētinos bello aggredi, suāq; ditioni submittere cōstituisset, eorū opera & insidiis veneno suffocat⁹ est.

L. Vellius à Cæsare subornatus, & præmiis inductus, vt se de inferenda Pompeio nece, à Bibulo, Curione, Catone, Lucullo, & Cicerone (quos oderat) sollicitatum profiteretur: quum vnum atq; alterum, non sine fraudis suspitione nominasset, desperato consilij euentu, ab ipso Cæsare interceptus veneno creditur. Autor Suetonius, & Appianus lib. 2. bell. Ciuiliū.

Rosmunda Cunimundi Gepidarum regis filia, interfecto primo marito Albonio rege Longobardorum; secundum quoq; *Helmigem* nomine, Rauennæ principem, veneno præsentaneo perdere conata est. Cuius partem quū hausisset, vbi sensit contagium per venas serpere, euaginato gladio, eam coëgit reliquam poculi partem bibere. Quo facto ambo suffocati sunt. Paulus Diaconus.

Antharis Longobardorum rex Theolindæ maritus, quum sex regnasset annos, insidiis domesticorū apud Titium extinctus est venenato poculo, Nonis septembris. Autor Paulus Diaconus lib. 4. de Gestis Longobardorum.

Cosimus eques Romanus amicitia Neronis notus quum Liche ne laboraret vocatus Ægypto medicus, vt eius morbo mederetur, quū Cantharidū potū præparasset interemit Plin. lib. 29. cap. 4.

Alias
motum.

Scribit Eratosthenes apud Cælium, * Demosthenem præsidio vltimorum casuum consueſſe venenum gestare inclusum, quod etiam intrepide hauserit, ne quid indignum sua virtute à Macedonibus pateretur. Nam quum in Antipatri (qui Alexandro successit

fit) odium venisset, sanxerat Demades, vt capite plecteretur Plut. & Plin. lib. 33.

Philopæmen seu Philopæmenes magnus Græciæ Imperator, quū apud Messenios in domicilium subterraneum, neque auras neque lucem exterius excipiens, fuisset impactus, hausto ibidem veneno periiit. Venenum autem porrexit Dinocrates Messeniorum dux, parta de illo victoria Plutarch. in eius vita.

Seneca à Nerone præceptore coactus, vt quod vellet genus mortis eligeret, venas medico præbuit: veneno demum in balneo hausto, periiit. Suetonius.

Victor tertius Pont. Maxi. quum vnicum annum sedisset, mortuus est non sine maxima suspitione dati ab Henrico veneni in calice, dum sacrificaret. Volater.

L. Tubulus sacrilegus ab exilio (quo propter multa flagitia missus fuerat) reuocatus, ne in carcere necaretur, venenum ausit. Autor Asconius Pedianus.

Guillermus dux Veronensiu nocte quadam cū Florentinis Veronā ingressus, à Carrariensibus captus, & veneno sublatus est. Volat.

Anaxagoras philosophus, quum annis LXXII. vixisset, ab Atheniensibus in carcerem cōiectus, quod Solē (quem illi reuerabantur) ignitum lapidem vocasset, ibidem epoto veneno interiit. Hermippus apud Diogenem. Plutarch. in vita Periclis aliter sentit.

Aristobulus rex Iudææ captus à Gabinio, & Romam ductus, in carcere porrectum hausit venenum.

Conradus Imperator Friderici filius periiit veneno, quod medici à Manfredi (qui Imperio successit) pecunia corrupti dederunt.

Constans fama est, atque etiam Volaterranus scribit, *Carolus* VII. Gallorum regem veneno suffocatum. Quod à veritate non abhorret, quum in Sphæristerio præter spem, ac nihil sibi timens, exanimatus propè concidisse, ac paulò post expirasse dicatur.

Laodice regina Syria, *Antiochum*, Deum cognomento maritum suum veneno extinctit, ob superinductam sibi Ptolomæi sororem Berenicem.

Themistocles quum annum ætatis quintū & sexagesimum absoluisset, spectantibus amicis epoto sanguine taurino vitam finiuit. Autor Plutarchus in eius vita. Quod eum fecisse dicunt, ne in patriam (qua tanten pulsus fuerat) pugnare ab Artaxerxe cogeretur.

De Cleopatra, Lucretio, Baudicea Britannorum regina, & quibusdam aliis veneno itidem prælocatis, iam sumus locuti.

MORTE SUBITA MORTUI

Plinius lib. 7. c. 53. Nullis evidentibus causis obiere dū calciantur matutino, duo Cæsares, prætor & prætura præfunctus di-

Etatoris Cæsaris pater: hic Pisis exanimatus, ille Romæ.

Q. Fabius Maximus in cōsultu suo pridie Calendas Ianuarij. in cuius locum *M. Orelus* pucissimarū horarum cōsultum petiit.

Item *Vulcatius Gurgus* Senator. Omnes adeo sani, atque tempestivi, ut de progrediendo cogitarent.

Q. Semilius Lepidus, iā egrediens, incusso pollice limini cubiculi.

C. Aufidius, quū egressus in Senatū iret, offeso pede in Comitio.

Legatus quoque (qui Rhodiorum causam in Senatu magna cum admiratione orauerat) in limine Curiaē protinus expirauit progredi volens.

Cn. Bebius Pāphilus, prætura & ipse functus, quum à puero quæfisset horas.

A. Pompeius in Capitolio, quum deos salutasset.

M. Iuuenicius Thalna Consul, quum sacrificaret.

Seruilis Pansa, quum staret in foro ad tabernam hora diei secunda, in P. Pansam fratrem innixus.

Bebius Iudex, dum vadimonium differri iubet.

M. Terentius Corax, dum tabellas in foro scribit.

C. Iulius medicus, dum inungit, specillum per oculum trahens.

A. Manlius Torquatus consularis, quum in cœna placenam appetere.

L. Durius medicus Talla, dum mulsi potionem haurit.

Ap. Saufetus scriba, quum à balneo reuersus, mulsum bibisset, ouumque sorberet.

P. Quintius Scapula, quum apud Aquilium Gallum cœnaret.

Decimus Saufetus scriba quum domi pranderet.

M. Osilius Hilaris histrio, sumpta post cœnam calida potione. Hactenus ex Plinio.

Caninius, quoque primo die sui cōsultatus interiit. Vnde exit Ciceronis iocus: Vigilantem habuimus Caninium Consulem, qui somnum in suo cōsultu non vidit Macrobius, & Cice. lib. 7. epistol. famil.

Fuit & *Cn. Carbonis* mors multum insperata, qui dum ventrem exoneraret in latrina occisus est. Plutar. in vita Pompeij.

Sertorium inter epulas incautum iugulauit Perpēna. Idē Plutar.

Mithridates quoque senior rex Ponti, morte repentina interceptus est.

Gandericus rex Vandalorum, dum capta Hispali, Beticæ vrbe, templum vellet prophanare, mortuus repente concidit.

Alaricus Imperator apud Consentiam morte subita defunctus est. Paulus Diaconus.

Alphonsus septimus rex Hispaniæ in itinere sub arbore quadam repente

repente excessit.

Andebuntus rex Anglorum, in cœna nimio vini hauustu cecidit extinctus.

Segeas procosul post affectum martyrio Andreæ, à malo spiritu correptus, momento expirauit.

Nicanorem Parmenionis filium subita correptum morte, scribit Curtius lib. 5. de gestis Alexand.

Periit & subita morte *Andragoras*, autore Martiale, qui lib. 6. sic inquit: Lotus nobiscum est hilaris, cœnauit & idem, inuentus mane est mortuus Andragoras.

Argia sacerdos à *Cleodi*, & *Bithone* filiis ad Dianæ templum in curru vecta, quum deam orasset, ut illis præmium daret pro pietate, & quod homini videretur optimum, mortuos liberos in lecto mane reperit. Quod fuit argumento, matura morte nihil esse melius. Autor Cicer. lib. 1. Quæst. Tusc. & Plutar. in Solone.

Trophonius quoque, & *Agamedes* dum ædificato apud Delphos Apollini templo, Deum mercedem laboris postulassent, quodque homini esset vtilissimum, paulò post itidem mortui inuenti sunt. Idem Cic.

Ioannes Guilmerius Corbinicus (Corbinum oppidum est in finibus Eduorum) vir potens opibus, augusta maiestate, & Catoniana propè grauitate, dum in templo ad sacrificium & orationem se reclinaret, incerta causa & inexplorato mortis argumento, repente expirauit, iam plenus annis.

Petrus Calceonus, vnus eorum, qui Ioannam puellam Gallicam Anglorū expultricē flammis deuouerūt, dum radendam tonsori barbam committeret in ipsa tonsorina repente decessit. Valerādus Varanius: Sic & Calceonus) qui censuit esse cremandam) Pendula dum tonsor secat excrementa capilli, Expirans cadit, & gelida tellure cadauer Decubat. vltices sic pendet crimina pœnas.

GAUDIO ET RISU

MORTUI.

Immodica periit læritia Lacedæmonius *chilo*, quum filium complexibus teneret Olympiæ coronatum.

Sophocles & *Dionysius* Siciliae tyrannus, vterque accepto Tragicæ victoriæ nuntio. Plinius. cap. 27. lib. 7.

Lucianus & Sotades apud Cuirum, contra Plinij sententiam, dicunt Sophoclem acino vix periisse. Val. Max. tamen & Volat. fouent partes Plinij. Quorum vexillum sequitur Politianus in Nutricia scribens: Quemque senem merite rapuerunt gaudia palmæ. nisi fortasse de Philippide intelligi malis.

Mulier Romana, filio post cladem Cannarum incolumi viso

post

post falsum nuntium.

Philippides Comœdiographus, quum in certamine poëtarum præter spem vicisset, ac propterea lætissimè gauderet, inter illud gaudium repentè mortuus est. Gellius.

Philistion Nicæus poëta Comicus (qui Socratis ætate floruit) nimio quoque risu mortuus est. Politianus in Nutricia: Implicitusq; Sophron, risuq; Philistio tandem perditus.

Diagoras Rhodius, quum tres filios Athletas eodem die vincere, & victores coronari vidisset, populusq; gratulabundus flores undique in eum iacerent in stadio spectante populo in oculis & manibus filiorum animam efflauit præ læritia. Auctores Cicero lib. 1. Quæst. Tuscul. & Gell. lib. 3. noct. Attic. quibus in hac re idem est consensus, præterquam quòd Cicero duos tantum filios Diagora coronatos, tres Gellius dicit.

Philemon poëta videns asinum ficus mensæ paratas comedere, tãto diffudit gaudio, vt eo expirauerit. Auctor Valerius Maximus.

Aristoteles apud Gall. est Auctor, *Polycratem* nobilem foëminam è Naxo insula cognito repentè insperato gaudio animam expirasse. Plur. de Claris mulier.

M. Iuuenius Thalna consul, dum sacra diis exhiberet in Corsica (quam suis auspiciis subegerat) acceptis literis, decretas ei à senatu supplicationes nuntiantibus, dum intento illas animo legeret, ante focum præ gaudio collapsus, mortuus humi iacuit. Auctor Valerius Maximus, de morte non vulg.

IN VENEREO ACTU

M O R T U I.

Cor. Gallus, & *Q. Heterius* eques Romanus in Venere obiit. Auctor Plin. lib. 7. Quorsum autem (inquit Valerius) attinet eorum cauillari fata, quos non libido sua, sed fragilitatis humanæ ratio abstulit?

Alcibiades Atheniensis cum Timandra meretrice à Lyfandro interfectus est, in actu Venereo, vt credibile est: incertum tamen. Plutarch. & Valer.

Phaon quum esset hominum pulcherrimus à Mitylenæorum mulieribus ardentè appetebatur. Vnde factum, vt in adulterio deprehensus iugularetur. Auctor Cœlius.

Tertullianus in Apologetico contra gentiles ait, *spensippum* philosophum de Platonis schola in adulterio periisse.

Cornel. Tacitus ait, *Tigillinum* præfectum vigillum & prætorij inter supra concubinarum & oscula, sectis nouacula faucibus inhonestam clausisse vitam.

Iouianus Pontanus in opusculo de Obedientia, ait *Beltrandum* cogno-

cognomine Ferrerium, Barcellona (vrbs est Hispaniæ) in Venere expirasse.

Rodoaldus Longobardorum rex, in libidine deprehensus, cum matrona interfectus est. Paulus Diac.

Ioannes XII. pontifex in adulterio comprehensus, itidem interfectus est. Cuius mors eò turpior est, quò sanctiorem eum esse oportet, qui dignitate ceteros antecellit. Platina.

CIBO ET POTU NIMIO

M O R T U I.

Archestlaus Prytaneus immodico haustu vini periit, anno suæ ætatis LXXV. Hermip. apud Diogenem.

Eusebius scribit, *Domitium Aphrum*, cibi superfluitate redundantem, in cœna periisse.

Septimius Seuerus Imperator dum membrorum omnium, maxime pedum dolorem pari nequiret, loco veneni, cibum plurimæ carni incoctæ avidus deuorauit: quem dum coquere non posset crudelitatem passus, expirauit. Auctor Sextus Aurelius.

Valentianus Imperator Quadorum legationi respondens, voce impetu sanguinis amissa, sensu integer expirauit. Quod ex intemperantia cibi, ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse multi detulere. Idem Auctor Sextus Aurelius.

Ferunt & *Iouinianum* Imperatorem ciborum in stomacho incoctorum cruditate periisse. Testis Bapt. Egnatius. Iouinianus.

Iam diximus Anglorum regem *Adebuntum* in cœna quãdoq; tantum vini sumpsisse, vt eo suffocatus repentè excesserit. Adebuntus.

Gregorius Turonensis ait, *Childericum* Saxonem, quum aliquando ad ambas vsque aures cibo se ingurgitasset, eo suffocatum fuisse, & repertum in lecto mortuum.

Anacreon Teius poëta dum aliquando liberius Baccho indulgeret, acino vuae passæ strangulatus est. Politianus in Nutricia: Tandem acino passæ cadis introceptus ab vuae. Val. Max.

LAPIDIBVS OBRVTI AVT

M Y R O R V M R V I N A.

Cebriion Priami filius à Patroclo in bello Troiano saxo obrutus est. Auctor Homerus.

Cycnus Neptuni filius, quum à patre habuisset, vt ferro inuulnerabilis esset, ab Achille apud Troiam lapide extinctus est.

Atheniensibus in Eumolpum bellantibus, dum immineret fames, *Pyrauder* quæstor à populo saxi obrutus est, q; triticum parca suppeditaret. Auctor Calisthenes apud Plutarch.

Romanis in Gallos bellu gerentibus, dū annonæ caritas inualesceret, *cinna* tritici largitione surripiciens, regnum affectasse creditus

ditus est, ac propterea saxo obrutus. Aristides apud Plutar. testis.

Mardonius Persa (quem Xerxes apud Salaminem victus cum exercitu reliquit, vt belli reliquias confoueret) ab Arimnesto Spartiata saxo obrutus est. Quo fato pramonuerat eum periturum Amphiarus. Auctor Plutarchus in Aristide.

Neocles & Demopolis Themistoclis filij, quum Atheniensium memoriam refricuisent super legibus, quæ aduersus exules fuerant sancitæ, à paternis inimicis lapidibus obruti sunt. Cælius cap. 12. lib. 8.

Chrysantus Alexandrinus vnà cum *Daria* vxore sub Numeriano imperatore pro catholica pietate saxo obrutus est. Volater.

Eusebius Sardus, præsul Vercellensis à Constantino principe factus, ab Arrianis lapidibus oppressus est.

Paulina virgo Romana, Artemij præfecti filia, saxo obruta est sub Diocleriano, cum *Candida* matre, idque pro Christi nomine, Volaterranus.

Polydamus Herculani robotis athleta, dum sub saxo ruinam minante cum aliquot conuiuis cœnaret, omnesq; sibi timentes diffugerent, solus virium confidentia remansit, fore sperans, vt cadentem molem manibus sustineret, qua tamen oppressus est. Auctor Pausanias apud Volaterranum & Val. Max.

M. Posthumus Regiliensis, in Equos Italiæ populos bellum mouens, dum militibus vrbes prædam spondidisset, ac postea vrbe capta eisdem elusisset, certatim ab omnibus saxo obrutus est. Auctor Liuius.

Macrobius auctor est *Vatinium* in ludis gladiatorijs fuisse lapidatum à populo.

Scribit Herod. *Coem* vnum ex Alexandri ducibus à Mitylenæis comprehensum, & lapidibus interemptum.

Lycidas senator Atheniensis à suis interfectus est, quòd pecuniam à Mardonio Persa Athenarum inimico, accepisse crederetur. Auctor Herodotus lib. 9.

S. stephanus martyrum primus, pro Christi nomine lapidibus oppressus est. Io. Fr. Mirand. Et lapides Stephano dulces, torreatis amari Mancipiis scelerum.

Elphagus Cantuariensis archiepiscopus, pro Christiana pietate eandem subiit mortem.

Vitalis quoque Mediolanensis, *Onesimus*, *Metranus*, *Mammes*, *Magus*, & *Cyriacus* martyres eodem oppressi sunt tormento.

Pyrhus Epirota dum aduersus Antigonom Argos obsideret, tegula, vel (vt mauult Trogus) saxo à vetula iacto interfectus est Ouidius in Ibin.

Aut

Aurvt Achillidem cognato nomine clarum,

Opprimat hostili tegula iacta manu.

Auctor Plutarchus in eius vita.

Henricus. Alphonsi octauis regis Castellæ filius, dum vnà cum Pueris lustraret, tegulæ casu perit apud Palantiam vibem.

Ioannes XXI. pontifex, iuina cameræ (quam ædificabat) oppressus est.

Clemente v. Pont. Lugduni solenne sacrificium celebrante, tantus agminatum confluit populus, vt Ioannes Britannæ dux cum multis aliis muri ruina occubuerit.

Athenaus philosophus, quum Romam venisset, ruina domus, quam habitabat, oppressus est. Strabo lib. 14.

Siluius & Falconius famuli Quintiani Siciliæ præfecti, eadem morte perierunt.

Audice. Alebæ Lorissæ filia, vnà cum viri *Lycorida* ruina domus extincta est. Ouid. in Ibin:

Lapsuramque domum subeas vt sanguis Alebæ,

Stella Lycorida cui fuit æqua viro,

Tranquillus ait, Fidentis theatri ruina duo & viginti hominum millia periisse.

IUGVLATI ET STRANGVLATI.

Sergius Galba, quum Pisonem in conflata inuidiæ remedium sadoptasset, in medio foro ab Othone iugularus est.

Gandulphus martyr, suafu vxoris adulteræ (cum qua diuortium fecerat) noctu ab adultero iugularus est.

Commodus post tertiumdecimum imperij annum strangulatus est. Læto auctore & Martia concubina. Sextus Aurelius ait Martiam prius tentasse, vt eum veneno perderet.

Lucilla Nemesij tribuni filia, Romæ in via Appia sub persecutione Valeriani iugulata est.

Cethegus, *Stratilius*, *Gabinus*, *Ceparius*, & *Leatulus* Catilinarij, in carcere iussu Senatus strangulati sunt. Sallust.

Gelsonda Athanagildi Gotthorum regis filia à Chilperico marito noctu iugulata est, suafu Fredegundæ pellicis. Volater.

Antistius, auctore Plutar. in Senatu iugularus est, quòd ob Pompeium Syllanam sequi factionem videretur.

Dinarchus Corinthius, iussu Polypercontis iugularus est. Plutarchus auctor.

Darius caudemum Atheniensem (quem de apparatu sui exercitus percontatus fuerat) recta monentem, iugulari fecit. Curtius li. 3. de gestis Alexandri.

P. Cor. Lentulus Prætor vrbes comprehensus in coniuratione Carili

Catilinæ, iussu Ciceronis iugulatus est in carcere. Sallust.

Amalafuntha Gotthorum regina, Atalarici mater, à Theodato (quem mortuo filio regni socium ascuerat) in balneo iugulata est. Paulus Diaconus.

Gerontius Comes à militibus suis iugulatus est, quòd Constantem Constantini filium fecisset perimi. Idem autor.

Apries ab Amasi superatus, datus est Ægyptiis iugulandus. Hero.

Albanus martyr à latronibus hoc mortis genere suffocatus est.

SAGITTIS CONFOSSE.

Achillem poëtæ fabulantur nullibi membrorum præterquam in talo fuisse vulnerabilem, quòd eam partem mater Thetis non abluisset Stygiis vndis, vt cæteras. Huc ergo iaculatus Paris, euerforem Troiæ peremit. Verg. lib. 6. Æneid. & Ouid. lib. 12.

Lycophron poëta Iambographus à quodam æmulo traiectus est. Ouid. in Ibin: Vtque cothurnarum perisse Lycophrona narrant, Hæreat in fibris fixa sagitta tuis. Volat.

Acron rex Ceninenſium, à Romulo victus, & sagitta confossus est. Vide Tortellium.

Anacharsis Scytha, à Sauleo rege eodem modo extinctus est, quòd alienæ gentis sacrificia imitaretur. Autor Herod. Sunt tamen qui à fratre interfectum velint.

Hyrene virgo à Siginno p Christi nomine hæc oppetiit mortem.

Christiana virgo sub Iuliano hoc modo passa est.

Beatus quoque *sebastianus* ciuis Mediolanensis, sub imperatore Diocletiano.

De *Procrude* sagitta à Cephalo confossa, iam sumus locuti in Patricidis.

PEDICULARI MORBO

MORTVI.

Honorificus Vandalorum rex, quum octo annis Christianam religionem infectatus fuisset, morbo pediculari miserè periiit. Volaterr.

Arnulphus Imperator post Carolum Crassum, quum ad rapinas & templorum spoliationes animum conuertisset, iusta numinum ira paulò post pediculari morbo interiit. Bapt. Egnatius.

spuſippum Eurymedontis filium, Atheniensem philosophum, sunt qui dicant mortem sibi intulisse. Plutarchus tamen efferuentibus toto corpore pediculis interiisse.

Plinius lib. 7. Nat. Hist scribit *syllam* erodente seipso corpore, & supplicia sibi gignente interfectum. Plutarchus scribit, contractam carnis corruptionem in pediculos fuisse conuersam: adeò, vt tunicæ omnes, thermæ, lauacra, dapes illius exūdantis sordis imple-

rentur

rentur, tãta vis repullulabat. Quocirca per singulos dies ingrediebatur aquam, sed nulla erat utilitas. Celeriter enim inualeſcebat permutatio, & pædoris magnitudo omnia purgamenta superabat.

Pherecydes quoq; rerum diuinarum scriptor, eodem periit morbo. *Pherecydes* Syrus, inquit Plin. copia serpentum ex corpore eius erumpente expirauit. De hoc extat Q. Sereni carmen. Sed quis non paucaat *Pherecydis* fata Tragœdi? Qui nimio sudore fluens animalia tetra Eduxit, turpi miserum quæ morte tulerunt.

Alcman vnus ex clarissimis Graciæ poëtis hac etiam fœditate periit: autoribus Plin. lib. 11. & Plutarcho in Sylla, scribente, Ex posterioribus autè, *Alcmanem* (qui mirificus componendis cãtilenis artifex fuit) hoc morbo periisse ferunt. Politianus in Nutricia.

Ferunt ex antiquissimis *Acastum* Pelix filium hoc morbi genere (quem phthiriasim appellant) interiisse Plutarch.

Callisthenes quoque Olynthius, dum carceris custodia teneretur, præterea & *Mumius* iuriconsultus eadem tabe passim membrorum corrosi sunt. Idem autor. in Sylla.

Traditum est (inquit idem Plutarch.) eum qui in Cilicia belli feruilis autor fuit, *Eunum* nomine, captum, Romamq; perductum, ex phthiriasi mortem obiisse.

Platonem Philosophorum haud dubiè principem, sunt qui dicant in celebrandis amici nuptiis, quum quietus decumberet, animam derepentè exhalasse. Nonnulli in morbum incidisse, quem à corruptione pediculorum phthiriasim vocant. Inquit idem autor.

Maximianus imperator, vlcere inguinibus innato, quum deessent remedia, nec medicij ob hominis immanitatem opem ferre auderent, vermibus vndique erumpentibus obiit.

Herodes rex Iudææ post trucidatos innocentes, quum in Apostolos Domini sæuiret, ad extremum tantæ feritatis luit pœnas. Eruperunt si quidem in toto corpore vermes, qui dum vniuersum passim corpus eroderent, tyrannum coegerunt, vt desperato remedio gladium arriperet, eoq; finiret vitam.

Herodotus in Melpomene scribit, *Pheretrimam* Barceorum reginam, inmani crudelitate fœminam, Deorum vltione, totam vermibus putruisse, eoq; morbo miseram euomisse animam.

Sunt qui dicant *Antiochum Epiphanem* Syriæ regem, quum Hierosolymas peteret, curru delapsum, in hanc sordem incidisse, vermibusq; fuisse absumptum.

IN CARCERIBVS MORTVI.

Iugurtha Manastabilis filius nothus, Micipsæ regis Numidarum nepos propter Adherbalem & Hyempsalem fratres regni consortes occisos, à Mario bello peritus, victus, & in triumphum ductus

postremo in carcerem coniectus est, ubi expiravit. Plut. in Mario.
Aidegisius Desiderij Longobardorum regis filius, à Carolo Magno victus, & in carcerem coniectus est: ubi & clausit vitam.

Cel.stinus v. quum summo pontificatu se abdicasset, à Bonifacio octavo (cui rei summam commiserat) successore, in carcerem detrusus, & ibidem extinctus est.

Syphax rex Numidarum, quum à Romanis ad Carthaginenses defecisset, victus à Scipione, & in triumphum ductus, Tyburi in custodia mortuus est.

Aristonicus ab Aquilio consule in triumphum ductus, & in carcere suffocatus est.

Henricus tertius, imperator, ab Hérico filio captus, & Leodij custoditus, pædore carceris miseram exhalavit animam. Bar. Egnat.

Agatha virgo Caranensis sub Quintiano consule in carcere extincta est.

Romanus martyr sub Asclepiade præfecto in carcere præfocatus est.

Ioannes primus, Pontifex à Iustino in carcerem coniectus, ibidem pædore emarcuit, & extinctus est.

Ioannes XIII. à Romanis inedia & pædore in carcere itidem interfectus est.

IN LATRINIS MORTVI AVT OCCISI.

L Ampridius ait *Heliogabalum* naturæ portentum, fato à tali mentro pœnas reposcente, in latrina occisum fuisse, dum ventrem exoneraret. Plutarchus.

Cn Carbo dum in Sicilia ventris onus poneret, iussu Pompeij in latrina itidem occisus est.

Fœlicula virgo quum nullis tormentis aut pollicitationibus à Christiana religione diverti posset, iussu Flacci comitis in latrinam detrusa est & ibidem mori coacta.

Valerianus Ireneum & Abundinum martyres in cloacâ detrudi, & ibidē emori fecit, quod sanctæ Cœcordiæ corpus inde extraxissent.

EXCORIATI.

M *Asias* ab Apolline (quem ad tibiæ certamen provocaverat) victus, & excoriatus est. Ouid. in Ibin: Mens quoq; sic furis vecors agitur, ut illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet. Idem: Nudave direpta pateant tua viscera pelle, Vt Phrygij, cuius nomina flumen habet. Claud. lib. 2. in Eutrop.

Manes hæreticus (qui divinâ solū in Christo naturâ ponebat) à rege Persarū cute direpta interfectus est, quod eius filium morbo laborantem interfecisset, quem tamen servaturum se promiserat.

Autor

Autor Suidas apud Volaterranum.

Bartholomæus Apostolus, regis Syriæ filius iussu Astyagis excoriatus est. Vnde Io. Fr. Mirandula in Hymnis: Hinc etiam pellem Ptolemæi filius ardens Deposuit.

FUMO AVT VAPORIBVS

SUFFOCATI.

M *Inos* rex Cretæ quū Dædalum ad Siciliam vsque persequeretur, à Cocalo eius loci rege (quem Dædalus multis obsequiis sibi demeruerat) per prodicionem captus, & in thermis suffocatus est. Ouidius in Ibin.

Quintilianus orator, collega Marij, in consulatu, ab ipso Mario mori iussus, inclusus in cubiculo candentium carbonum vapore suffocatus est, Autor Val. Maximus.

Zoe Nicostrati martyris vxor à beato Stephano ad catholicam inducta pietatem, crinibus suspensa, fumo subter suffocante perit.

Thurinum fumi venditorem fumo necatum fuisse scribit Erasmus in illius adagij explanatione, Termeria mala.

MVLIERES PARTVS DO- LORE MORTVÆ.

T *Plliola* Ciceronis filia Dolabellæ primum locata est, demum Pisoni Crassipedi, sub quo in partu diem obiit. Volater.

Iulia Cæsaris filia, & Pompeij vxor, quum intuita esset vestem cœugis humano cruore respersam, atq; ex iis comitiis, quibus Pompeius & Crassus magna civium contentione consulatum obtinuerunt, domum temerè delatâ, grauius aliquid viro accidisse rata subito partus dolore concidit. Valerius de Amore coniugali.

Iunia *Clandilla*, Caij Caligulæ Imperatoris vxor, & Marci Syllani nobilissimi viri filia, itidem in partu diem obiit. Suetonius.

DECOLLATI.

A *Lebas* rex Larissæ vrbis Thessaliæ, à suis satellitibus ob crudelitatem obruncatus est. Ouid. in Ibin: Quosq; putas fidos vt Larissæus Alebas, Vulnere non fidos experire tuo.

Canbarus fuit quispiam Atheniensis caupo, quem Athenienses ipsi ob maleficia & imposturas supplicio capitis affecerunt. Autor Zenodorus apud Erasmus. Valerius.

Philippus Maria dux Mediolanensis *Italianum* Foroliuensem vnum ex suis ducibus securi percussit, q̄ cum Florentinis (in quos bellum gerebat) diceretur clam consentire. Volat.

Sp. Caspius affectatæ dominationis suspectus, supplicio capitali affectus est, domo eius diruta. Valerius de Seueritate Liuius lib. 2.

Iulia comes Eulaliæ sub præside Diacono capite truncata est. Volaterranus.

Margarita virgo Antiochena, sub Olybrio eadem morte affecta est. Volaterranus.

Sp. Melius ordinis equestris largitione frumenti ex Hetruria aduecti in plebem facta, ad regnum aspirare creditus est, ac propterea à Seruilio Hala obruncatus.

Theodora, virgo Antiochena, sub Diocletiano hac extincta est morte.

Timagoras Atheniensis capitali supplicio affectus est, quòd Darium (ad quem legatus missus fuerat) more Persarum adorasset. Plutarch.

Victor præsul Carceiæ vrbis Hispaniæ sub Maximo non procul Mediolano hoc supplicio vitam finiuit. Sabellicus.

Tidianus Iulianus Imperator à Septimo Seuero successore suo in abditas palatij balneas ductus, extenta damnatorum modo ceruice, decollatus est. Autor Sex. Aurel.

Opilius Macrinus ab Heliogabalo victus, quinquagenario maior obruncatus est.

Patricius Senensis in factione vrbis Romæ securi percussus est. Plerique martyrum hoc supplicio vitam finiuerunt, vt *Ansanus*, *Agathon*, &c.

FEBRE MORTVI.

Antipater Sidonius die suo natali semper febre laborabat, eoque morbo periit vltima senectute.

Antonius Monachus febre itidem correptus quieuit in domino ætate beati Gregorij.

Guido Petramala Vherinorum princeps, apud Nigrum montem hoc itidem morbo expirauit. Volat.

Columbanus monachus cœnobij Lexouiensis itidem.

Serena, Diocletiani vxor, dolore martyrum à marito interfectorum in febrem incidit, qua extincta est.

Tacitus Imp. apud Tarsum febri itidem absumptus est. Autor. Sex. Aurelius.

Titius Vespasianus in agro Sabino.

Antonius Pius duodecim millibus passuum ab vrbe, apud Loricos in villa sua. Idem Aurel.

Leo Constantini Capronymi filius eodem periit morbo.

Gofredus primus rex Hierosolymæ, anno vno post ipsam vrbem captam.

Alexander Iudæorum pontifex quartana.

VENTRIS PROFLVIO.
Traianus dum rediret ex Perside apud Seleuciam Isauriæ, ex profluuiio decessit, anno imperij xx.

Hen-

Henricus septimus impetator itidem.

ARTICVLARI MORBO.

Septimus Seruerus Imperator decessit morbo articulari, septuagenario maior.

Iustinus iunior graui pedum dolore, anno imperij sui xi.

INTERCVTIS MORBO.

Heraclius Imperator periit intercutis morbo, anno imperij xxxii. Volater.

Michael Paphlago eo morbo laborans, Michaëlem Galaphatem heredem instituit.

Cranior Solensis, Xenocratis auditor eadem periit morte. Diogenes Laërtius.

PESTE MORTVI.

Domitius calderinus patria Veronensis, natus annos xxx. decessit ex pestilentia. Volat.

Fatius quoq; Pisanorū comes vir iustissimus, eodē periit morbo. *Zoe* Imperatrix, & *Constantinus Monachus*, eius maritus eodem ferè tempore pestilentia interierunt.

Volaterranus ait beatum *Ludovicum* à secunda expeditione in Saracenos redeuntem, pestilentia passim castra occupante vnâ cum *Ioanne* filio periisse.

Alphonsus vndecimus rex Hispaniæ, dum Sarat & Zibatar oppida obsideret, eodem periit morbo.

M. Antonius Imperator decessit pestilentia, sexta quàm ægrotaffet die.

Michael Maurocenus dux Venetorum eodē periit modo. Volat.

Furius Camillus octogenarius, pestilentia Romæ interiit. Plutar. *Oppianus* poëta (qui de piscibus scripsit) Roma in Ciliciam patriam reuersus, ibidem ingruente pestilentia suffocatus est anno ætatis xxx.

Hostilianus Perpenna paulò post assumptum imperium, eodem periit fato. Sex. Aurel.

Cælius scribit *Paralium* & *Xantippum* eodem suffocatos exitio. Plutar.

Io. Andreas Ioanis Cald. præceptor decessit Bohoniæ ex peste. *Lucius* secundus summus Pont. anno sui pontificatus vndecimo peste consumptus est.

Hermolaus Barbarus, eodem modo Romæ expirauit, & in fata concessit. Crinirus lib. i.

APOPLEXIA MORTVI.

Valentianus Imperator contra Sarmatas (qui Pannoniâ occupauerat) profectus, voce aliquâdiu amissa, apoplexia mor-

tuus est. Paulus Diac.

Paulus Secundus Pontifex, dum post cœnam cum architecto Aristotele sermonem haberet, obruente crapula repente ex apoplexia mortuus est. Auctor Sex. Aurelius.

L. Annius Vetus à M. Antonio ad imperij partem accitus, dum inter Alrium atque concordiam iter faceret, apoplexia itidem extinctus est. Auctor Sex. Aurelius.

Fr. Petrarca in agro Patauino, apoplexia itidem mortuus est.

SANGVINIS FLUXU MORTUI.

Grimoaldus decimus Longobardorum rex dum nono die post phlebotomiam in brachio factam, dum sagittam in columbam direxisset, erumpente continuo sanguine expiravit. Diaconus de gestis Long.

Alexander Imperator, Basilij filius erumpente naribus sanguine.

Attila rex Pannoniæ multo vino potus, dum quiesceret, eruptione sanguinis (qui ei de naribus solitus erat affluere) suffocatus est. Auctor Paulus Diaconus.

PODAGRA.

Lycan seu *Glycon* Philosophus Socraticus periit podagræ morbo, annos natus LXXIII Laërtius.

Tyrannion Grammaticus (qui tria librorum millia fertur habuisse) decessit iam senex morbo podagræ. Volaterranus.

DYSENTERIA.

Albertus Austriæ dux, Pannoniæ & Bohemiæ rex, dum à Turcis in Austriam rediret, dysenterici morbo decessit, postquam biennio imperasset. Egnatius.

Theophilus Imp. post Michaelē Balbum, dysenteria itidem periit anno XXI. Imperij sui. Idem.

Eodē quoq; morbo periit eius pater *Michael Balbus*, seu *Traulus sansonem* Chilperici regis filium dysenteria expirasse, testis est Greg. Turonen.

Idem scribit *Austrigildem* reginam eodem modo periisse.

LATERVM DOLORE.

L. Crassus orator, Quæstor interiit ex dolore laterum, quum in senatu contra Philippum consulem accerrimè declamasset. Cicero lib. 2. de Oratore.

Bonifacius nonus, anno XXI. & mense IX. sui pontificatus, eodem periit fato.

CASIBVS ALIIS DIVER-

SIS MORTVI.

Aeschylus poëta in Sicilia in mœnibus vrbis (in qua morabatur) egressus, aprico in loco refedit. Super quem aquila testudinem

dinem ferens, elusa splendore capitis (quod erat capillis vacuum) eandem perinde ac lapidi illisit, ut fractæ testudinis carne vesceretur. Quo ictu mortuus est poëta. Auctor Val. Max. & Politia: in Nat. *Aeschylus* aëriæ casu testudinis ictus.

Arrius Alexandrinus: Armodij filius, dum suam hæresim (qua filiam ab æterna patris substantia conabatur abducere) passim disseminasset, acriusq; serperet, & eisdē vires acquireret ipsum contagium suæ tandem impietatis pœnas luit. Etenim dum Constantinopoli secessum peteret, ventris exonerandi causa fluentibus in foricam intestinis, miseram euomuit vitam, eius postea iudicium experturus, de quo perperam senserat. Vol. Sabell.

Constantinus Capronymus periit elephantiasis, quum annos xxxv. imperasset.

Orpheus Calliopes & Apollinis filius, quum propter liberalem formam à mulieribus adamaretur, ac nihilominus amore sui capras auersaretur, vel quod esset castissimus, aut (ut aliquibus placet) procliuiore in mares libidine, à Menadib⁹ inter Bacchi sacrificia occisus est: Quiq; saxa & arbores cæru duxerat, & leones exarmauerat, duras mulierū ceruices emollire nō potuit. Qui. lib. II.

Pius tertius Pont. Max. vlcere crucis (quo diu laborauerat) ad extremum periit.

Diodorus Cronius sapientiæ dialecticæ professor pudore expiravit, lusoria quæstione non protinus ad interrogationem Stilbonis dissoluta. Auctor Plin. lib. 7.

Eupolis poëta, Nicæ Atheniensis filius, primo die nuptiarum ruina lecti vnâ cum vxore interfectus est. Quid. in Ibiu.

Lacides philosophus Cyrenæus excessit ex paraly si circa Olympiadem cxxxiiii. Diogenes.

Pericles Atheniensis, Thucydidis æmulus, in administranda rep. excessit morbo lento, Plutarchus.

Procopius tyrannus insurgens contra Valentem principem, apud Natoliam Phrygiæ ciuitatem victus, reflexis per vim arborum t runcis alligatus & discerptus est.

Thimagenes Alexandrinus sub Pompeio captiuus Romam ductus, periit ex vomitu post cœnam. Volaterranus.

Ano: Propheta ob Ozia filio veste per tempora transfixus est.

Anatolia virgo iussu Faustianiani præsidis gladio per latera transuerberata est.

Gregorius XI. Pontifex maximus, dum annis octo sedisset, intolerabili vesicæ dolore concessit in fata. Platina.

Cælius scribit Minyæ cuiusdam filias eo furorè pereitas, ut humanis carnibus vesceretur, imò etiam si lites ad eâ rem sortirentur

ac Leucippam *Hippasum* filium (quem petierat fors) lanauerint.
Ioannem Scotum Christianæ Theologiæ disciplina præstantem
 (dum erudiendis in Britannia pueris operam daret) facta conspi-
 ratione discipuli sui graphiis occiderunt. Crinitus.

Scribit Herodotus *Psammanitum* Ægypti regem potu sanguine
 taurino suffocatum.

Carolus Magnus Aquisgrani (ubi templum S. Martini extruxerat)
 decessit pleuresi.

Ibycus poëta à latronibus correptus spe prædæ, dum cultros iu-
 gulo vidit instare præteruolantes grues obtestatus est. Aliquanto
 post tempore dum homicidæ sederent in foro rursusq; grues su-
 peruolarent per iocum inter se susurrabant in aurem: Adfunt Iby-
 ci ultores. Quo sermone audito homicidij suspectos habuerunt
 qui audiuerant, correptosq; tormentis, ad verum coegerunt, & ex
 eo quæstionē exercuerunt. Atque re comperta scelus vlti sūt. Au-
 sonius: Ibycus ut periit, vindex fuit altiulans grus. Plu. Apud Era-

Carolus parvus Roberti Siciliae regis filius *Ioannam* fratris sui
 Andreae uxorem puluillo ori iniecto enecauit, quod illa maritum
 suum interfecisset. Volat.

Alexander Macedo Bessum Bactrianorum ducem bello victum,
 curuatis per vim arboribus alligauit: quas demum tanto impetu
 concitatas remisit, ut laniata passim membra defecerint. Autor.
 Plutarch.

Dirce mulier dolens maritum suum Licum Antiopæ amore ca-
 ptum, *Antiopam* ipsam tauri cornibus alligauit, ad cuius vocifera-
 tionem protinus accesserunt Zethus & Amphio, eiusdem filij, qui
 ad vlciscendam iniuriam matri factam, tauro indomito Dirce
 alligauerunt, eamque morte extinxerunt. Propertius lib. 3.

Attilius Regulus Xantippi ducis Lacedæmoniorum insidiis ab
 Asdrubale captus missusque ad populum Romanum legatus, ut ex
 se vno & sene Carthaginensium captiui pensarentur, dato in con-
 trarium consilio, ad inimicos iuxta præstitam fidem redit. A qui-
 bus in arcam ligneam coniectus clavis introrsum adactis, efferatam
 Barbaræ gentis sæuitiam expertus est. Demum palpebris o-
 culorum inferne & sursum versum consutis, soli expositus, aliisque
 postmodum multis tormentis lento peremptus fato. Claudianus:
 Prorogat eternam feritas tibi punica Palmam Regule. Cicero Of-
 fic. 3. Gell, cap. 4. lib. 6. & Val. de Crudelitate.

Arcadio martyri manus primum, demum pedes, eoque modo cæ-
 tera membra seriatim amputata sunt.

Andronicum martyrem Maximus Præses circa ventrem papy-
 ris inflammatis fecit exuri, incensos clauos eius digitis opponi
 ignitum

ignitum ferrum in os immiti, dentes excuti, contractis maxillis
 linguam abscindi: ad extremum capite puniri.

Basilius episcopus à Perennio præside in eculeo primum suspen-
 sus, demum laminis ardentibus circa latera appolitis excruciatu-
 sus, fustibus & scorpionibus cæsus, in ignem missus, duobus postremo
 veribus à talo ad verticem capitis cõfixus, spiritum Deo reddidit.

Corona mulier sub Antonio Imperatore arboris ramis per vim
 reflexis alligata, eisdem in aëra remissis discerpta est.

Minutia Vestalis suspecta libidinis propter elegantem corporis
 cultum, viua defossa est. Liui. lib. 8.

Oppia quoque Vestalis, comperta stupri, obruta est terra. Liuius
 eodem libro.

Hely sacerdos, quum in filiorum Ophni & Phinees delictis con-
 niueret, eosque relinqueret impunitos, de sella cadens, fracta cer-
 uice expirauit, domino dissimulationem vlciscente. Sabel.

Adrianus quoque martyr extinctus est crurifragio, sub Maxi-
 miano Imperatore.

MORTVI QUI REVIXERVNT.

A *Viola* vir consularis, autore Plinio, in rogo reuixit. Et quo-
 niam subueniri non poterat, præualente flamma viuis cre-
 marus est. Val. de Miraculis Idem de *L. Lamia* traditur.

Calium Tuberonem functum præfectura à rogo relatum idem ait
 ex testimonio Messalæ.

Ait & *Corfidium* funere locato reuixisse, & locatorem funeris ab
 eo elatum.

Gabienus fortissimus classium Cæsaris à Sext. Pompeio captus,
 eiusdem iussu incisa ceruice iacuit in littore tota die. Deinde quum
 aduersperauisset, petiit ut Pompeius ad se veniret, testatus se ab in-
 feris remissum habere, quod nuntiaret Plinius cap. 52. lib. 7.

Ferunt *Glaucum* quempiam mortuum præter omnium expecta-
 tionem, gustato mellito pharmaco reualuisse. Alij multis accur-
 rentibus medicis, herba (quam Draconem vocant) vitæ restitutum
 dicunt autor Eras. in explanatione illius adagij, Glaucus potu
 melle resurrexit.

Aesopum ex Phrygia fabulatorem, *Tyndarum* quoque & *Herculem*
 reuixisse, testis est Cælius lib. 8. Lctionum antiquarum.

Æschilus adud Volaterranum scribit, *Palicos* Iouis & *Thaliæ* fi-
 lios, mortuos semel iterum reuixisse. Macrobius lib. 5.

Athens Cataldi (qui postea fuit episcopus) mater in partu mor-
 tua, ab ipso Cataldo primum nato ad vitam solo amplexu reuo-
 cata est. Quod si verum est, mirum in eo futuræ sanctitatis fuit
 ostensum.

QUI IN MORTUOS

SÆVIERYNT.

Sepimus Severus Clodio Albino (quæ Cæsarem dixerat) turantem caput abscidit, reliquumque eius cadaver equo refugientem dedit conculcandum. Spartianus & Capitolinus auctores.

Achilles Hectorem Patrocli sibi charissimi interfectorem occidit, occisum ter circum Troiæ muros raptavit curru. Quumque instar frædētis belluæ immanitatem expleuisset, Priamo patri venale cadaver exposuit. Cic. lib. 2. Tusc. quæst. Propertius lib. Et Verg. alibi. Apuleius Saturninus Tribunus plebis, quum Gracchorum leges Agrarias vellet asserere, à Caio Mario & Lucio Valerio consulibus in capitolio obsessus, deditioem tandem facere coactus est. Captus autem, fustibus & saxis coopertus, ibidem expiravit. Mortui caput *C. Rabirius* senator per conuiuia in ludibrium circumtulit. Vide Suet. & Plin. de illust. viris.

Cyrus rex Persarum, dum Sargapifem Thomyris Schyrtarū reginæ filium bello captum ad mortem impulisset: irata mulier non prius finem fecit furori, quàm mortuum vltia sit. Contractis itaque copiis ita confligit, vt maximam inimicorum partem, cum ipso etiam rege occiderit. Nec tamen hoc euentu propterea emollita est animi rabies. Mortui enim caput in vræ humano crude plenum demisit, his verbis insultas, Filij mei sanguinem hausisti, & meum sitiisti Cyre. At ego te cruore saturabo. Auctor Hero. li. 2.

Cambyfes rex Persarum, mortuo Psammenito Ægypti rege (quæ victum ad haustum cruoris taurini coegerat) è Memphi in urbem Sain abiit: ibique Amasis cadaver è cõditorio reuelli, reuulsum verberibus cædi & vellicari, stimulis denique pungi, & contumelia infestari, ac postremo comburi iussit. Herodotus auctor.

Idem *Cambyfes* Sifamenem iudicem (quod iniuste, pecunia corruptus, iudicasset) interemit, interempto corium detraxit, detractum in lora cõcidit, eoque tribunal (in quo perperam & iniquè iudicauerat) operuit, atque Oranem eius filium ibidem sedere iussit, & periculo patris, ab iniquo iudicio cauere. Idem auctor.

On filius Gorgij Salaminiorum regis frater, quoniam Cyprios induxerat, vt Dario se submitterent, cõprehensus ab Amathusiis (quibus id volebat persuadere) obtuncatus est eiusque caput supra vrbs portas suspenderunt. Auctor Herodotus.

M. Crassus facile docet inexplebilem hominum auiditatem nullis auri cumulibus, nulla bonorum myrmecia, aut drachmæ grandine expleri, sed crescere semper, & augeri copia. Nam quum esset ditissimus Romanorū, haberetque tantū agri, quantum nec miluus oberaret, sibi tamen modū præscribere, aut temperare non potuit, quin

Parthos

Parthos (quorum opes sitiēbat) aggredereur. A quibus cum toto exercitu fufus, immodicæ libidinis dedit pœnas. Non solum enim à Pomaxarte occisus est, verum mortuo quoque insultarunt inimici. Causam si quidem agnoscentes, qua bellū susceperat, in caput interfecti aurum liquauerunt, hisque iriserunt verbis. Aurum sitisti Crasse, aurum ad saturitatem bibe: L. Florus & Sex. Ruffus.

Tarquinius superbus Seruium Tullum sextum Romanorum regem (vt regno succederet) morti dedit, cuius filiam nomine Tulliam in vxorē prius duxerat. Scelerata mulier eadem regnandi libidine, qua maritus pruriens, vbi intellexit patrem interfectū, vehiculo se properè ferri iussit, vt interfectori gratularetur. Quum autem inter eundem, cõperto caduere, equi & auriga constirissent, erubescerentque mortuum conculcare, mulier nefaria curru super faciem mortui parentis duci iussit. Seneca in Octauia: Ouid. in Ibin.

Odio Ciceronis vque adeo exarsit *Antionius*, vt mortui caput in mensa apponi voluerit, perque diem illud aspexerit, quousque tali spectaculo animū exatiasset. Auctor Appianus lib. 4. bell. ciuil. Antonij quoque vxor Fulvia caput ipsum maledictis primū, ac diris execrata est. Deinceps inspuens, gremio suo apposuit, acriusque despiciens, linguam illi faucibus extrahit eamque acicula plerumque confixit. Vnde Quintianus in Cleopoli.

Latiam foderet nec Fulvia linguam.

Sylla rerum poritus corpus Marij iam defuncti reuellit, atque disiecit. Quapropter talionem formidans corpora cremari instituit. Auctores Plinius, & Cic. lib. 2. de Legibus.

*Cleomene*s dux Spartanorum fugatus ab Antigono, ad Prolemē se recepit, a quo benignè primū exceptus mox Nicagoræ cuiusdam calumnia, insidiarum suspectus, se interfecit. Interfectum rex pelle nudauit, cruciōue affixit Plutarch.

Aroldus rex Anglorum, Cuntonis filius nothus, patri successit: quod agere ferens Andebunthus (qui erat legitimus) mortuum Aroldum refoedi iussit, refoellum in mare proiici. Vola.

DE VARIO INHUMAN-

DIRITV.

Inexpiabile quondam scelus creditū est sepulchra violasse, adeo vt lex sacrum esse locū iusserit, vbi corpus hominis demortui iaceret, dicereturque: minuisse in patrios cineres, cui omnia sinistra *Minger* cadebant, & inauspicatè, Apud nos quoque Christianis damnatur *in patrio* cætemoniis, qui aut lotium in sepulcretis egresserit, aut aliquid *cineres.* aliud ibidem fecerit immundū. Neque hoc ipsum apud nos solum religiosum est. Nam nulla propè tam efferata gens est, quæ non senserit habendam sepulchrorū rationē, præter paucos Barbaros, qui quum

quum belluino propè ritu inter se degāt, nihil mirum, si aliorum vestigiis nequaquam insistāt. Nunc de vtrisque loquendum: his scilicet, quibus nulla est funerum cura, & illis quibus maxima.

Lotophagi suos in mare defunctos abiiciunt, asseuerantes parum interesse, humone, an aqua, aut igne absumentur. Cælius. c. 41. li. 9.

Albani olim nefas putabant, curā mortuorū agere. Idē Cælius.

Sebai corpora defunctorū eodem quo stercus modo, ducebant: quinetiam reges reiciebant inter sterquilinia. Cælius ibid.

Trogloditæ mortui ceruicem pedibus alligabant, & raptim cum iocis & risu efferebāt, nullaq; habita loci ratione, mandabāt terræ.

Scytharum verò mos longè melior, qui mortuos inter epulas, vorare causa honoris consueuerant.

Hircani non ad alium vsus nutriebant canes, quàm vt eis functos vitam vorandos obiicerent, autor Cic.

Atheniensibus tanta fuit sepulchrorum cura, vt si quis dux bello peremptos sepulchro honestare neglexisset, capite plecteretur.

Macedonibus nullum fuit tam solenne militiæ munus, quàm suos sepelire.

Apud *Hebraeos* cautum fuit lege, ne insepultum hostem relinquerent. Cælius lib. 9. cap. 43.

Antiquitus nemini licebat in vrbe Roma sepeliri, nisi his tantū, qui optimè de Repub. meruissent: quod Val. Publicolæ. C. Fabricio, & Posthumio Tyburto cōcessum est. Cic. 2. de leg. Propterea ferunt *Adrianum* imperatorē aureorū quadraginta pœnā statuisse in eos, qui in ciuitate sepulchrum fecissent. Crinitus. lib. 21. c. 12.

Aegyptij in domorum ædificatione negligentes miro sumptu superbaq; magnificētia construere sepulchra consueuerant, operaq; prodigiōsæ Pyramides, q̄ existimarent defunctorum domos sempiternas: viuorum verò domicilia esse velut vitæ momento transeuntis diuersoria. Idem mortuos condiunt, & eos domi seruant. Autor Cicero lib. 1. Quæst. Tuscul.

Persæ cera circumlitos itidem condiunt, vt magis diuturna sint cadauera. Autor Cicero.

Mos erat *Magorum*, non humare corpora suorum, nisi prius à feris laniata. Autor Cicero.

Pleraque *Assyriorum* corpora in locis palustribus fuisse condita feruntur. Cælius.

Apud *Gerros*, Scytharum populos, quum rex fato concessit, corporis auferunt intestina, positisque inibi aromaticis herbis ventrem demum consuunt. Idem. cap. 45. lib. 9.

Persarum in luctu mos est detondere lugubri veste coniuges ac liberos. Ibidem.

Indi pulchrum putant diem fati præuenire: imò verò se viuos cremari iubent, coronatiq; deorum laudes concinunt. Nullus honos solutis senectute corporibus exhibetur.

Solebant plerique Ethnici diebus nouem mœruos flere, vnde *Nouendialium* sacrorum manauit consuetudo.

Apud *Tauros* quum rex moritur, charissimi quique sponte simul commoriuntur.

Sindi rot pisces in sepulchra mortuorum mittunt, quot hostes interfecerunt.

Phryges marmoribus pro sepulchro suspendunt.

Massageta eos qui morbo pereunt, tanquam impios canibus dant in prædam. Bellò verò interfectos honore maximo prosequuntur.

Mos fuit plerisque populis mulieres conductitias (præfixæ vocabantur) comparare, quæ in eorum morte lugerent, quibus deessent parentes.

Mortuo apud *Græcos* vel principe, aut quouis alio magnæ autoritatis viro, duodecim hostes velut victimæ occidebantur, quæ admodum quosdam Troianorum Patroclo contumulauit Achilles.

Syllius Italicus lib. 13. varios funerandi ritus describit his versibus.

Tumuli, & cinerum sententia discors.

Tellure (vt perhibent) is mos antiquus Ibera,

Exanima obscœnus consumit corpora vultur.

Regia quum lucem posuerunt membra, probatum est

Hircanis adhibere canes. Ægyptia tellus

Claudit odorato post funus stantia saxo

Corpora, & à mensis exanguem haud separat vmbra:

Exhausto instituit Pontus vacuata cœbro

Ora virum, & longum myrrhata reponit in æuum.

Quid, qui reclusa nudos Garamantes arena

Infodiunt? quid, qui sæuo sepelire profundo

Exanimis mandant Libycis Nefamones in oris?

At Cetræ, vacui capitis circundare gaudent.

Ossa (nefas) auro, & mensis ea pocula seruant.

Cecropidæ ob patriam Mauortis sorte peremptos,

Decreuere simul communibus vrere flammis.

At gente in Scythica suffixa cadauera truncis

Lenta dies sepelit putri liquentia tabo.

Porro lege fuit olim sancitum, ne quis sepulchrum faceret operosius, quàm quod decem homines triduo possent absolueret. Cicero lib. 2. de Leg.

Demetrius lege sanxit, vt mortui ante lucem efferrentur. Cicero ibidem.

Funerare in bello corpora primus docuit *Hercules*.

In exequiis cupresso fores ornare fuit moris, quod hæc arbor sit Plutoni sacra. Blondus.

Solon mortem suam lugeri iussit: contra verò *Ennius* vetuit.

Cyrus apud *Xenophontem* inhibet, ne corpus suum aurò aut argento includatur, sed terræ mandetur protinus.

Tobias sepeliendis mortuis vacabat.

Macabæi inimicorum interfectorum cadauera sepeliri iussit.

Alexander Darij interfecti corpus matri tumulandum præbuit. Plutarchus.

Pauli Æmilij cadauer Annibal hostis sepeliuit.

BRUTA, ALIAQUE ANIMALIA

HONORATA SEPULCHRIS

AUT STATUIS.

Alexander equum habuit *Bucephalum* nomine, qui regio instratus ornatu, nullum alium ab Alexandro sessorem admisit, alios passim reiiciens. Propterea rex defuncto duxit exequias, vrbemque muro circumdedit nomine eius.

Cæsaris quoque dictatoris equus neminè alium dorso recepit. Idem hominis similes pedes habuisse fertur, hac effigie locatus ante Veneris genitricis ædem. Autor *Plin.* Statuam eius graphicè describit *Statius* lib. 1. Sylvarum.

Equus Augusti *Cæsaris* mortuus, tumulo honoratus est.

Agrigenti complurium equorum tumulis superpositæ sunt *Pyramides* *Plinius*,

Cimon Atheniensis equabus (quibus in olympico certamine tertium vicerat) sepulchra erigi prope suum monumentum iussit. Autor *Plutarchus*.

Romæ fuit *corvus* qui humano sermone assuefactus, omnibus matutinis euolans in rostra, Tyberinum, Germanicum, & Drusum *Cæsares* nominatim, mox transeuntem populum salutabat. Quem quum postea nescio quis ira percitus occidisset, à populo factum ægreferente, saxo obrutus est, funusq; aliti innumeris celebratum exequiis. *Plinius* 43. cap. lib. 10.

Xantipus dux *Lacedæmoniorum* canes familiares ac domesticos curauit humandos. Vnum præcipuè in arce, cui loco *Cynotaphium* exitit cognomentum. Autor *Plutarchus*.

Saxo lib. 5. Danicarum historiarum scribit *Arfuitum* *Biornonis* filium cum cane & equo fuisse humatum.

Cervus *Sylviæ* (qui vulnere violatus, causa fuit belli inter *Troianos* & *Latinos*) rosis & tumulo ornari meruit.

Herodotus lib. 2. scribit *Feles* mortuas magno luctu defleri ab Ægyp

Ægyptiis, demum ad sacra recta deferri, vbi falsæ sepeliuntur in vrbe *Bubasti*. canes quoque in sua quisque vrbe tumulant sacratis in loculis, *Vrsos* qui sacri sunt, & *Lupos* non multò vulpibus grandiores eo sepeliunt loco vbi iacentes inueniunt.

Crocodylum (vbi mortem obiit) sale conditum sacris in vnis sepeliunt. Viuenti gemmas & inaures appendunt.

Lethargus *Hippamonis* equus mortuus cum mortuo domino inhumatus est.

Auram *Atalantæ* canem quum *Calidonia* sus peremisset, bruto ab indigenis sepulchrum erectum est.

Ceryonis canis *Garguis* *Cerberi* frater, ab *Hercule* cæsus, in *Iberia* monumentum habuit.

Marthes rex *Ægypti* canem habuit impendio mitem, adeoq; cicurem, vt quocumque fuisset imperatum literas deferret, sciens quò transuolandum vbi sidendum, quiescendumve foret. Propter quod obsequium adeo mite, nulliusque stipendij indignum, rex dignam putauit cui erigeretur tumulus. Quod quoniam apud auditores ægrè capit fidem, si cui videor hoc finxisse, videat *Cælium* lib. 13. cap. 58. qui ex *Græcorum* monumentis hoc ipsum aduocat.

Apud *Perfas* equi, apud *Molossos* canes sepulchra & exequias meruerunt. Vnde *Stat.* lib. 2. Syl. Gemit inter bella peremptum *Parthus* equum, fidosq; canes fleuere *Molossi*. *Ervolucres* habuere rogam, ceruicq; *Maronis*. Item *Stroza* filius: Suos de morte *Molossia* verusto Condit terra canes, cineres nec lædit opertos.

PESTILENTIÆ ME-

MORABILES.

Leone *Isauro* imperante, tanta in vrbe *Constantinopoli* scæviturum læst clade, vt tercenta & amplius ciuium millia peste & fame consumpta sint. *Volat.* & *Egna*.

Anno à virginis partu. M. cccc. *Lorentia* pestis triginta hominum millia absumpsit. Porro scribit *Plinius* *Locus* & *Crotone* pestilentiam nunquam fuisse.

SUPPLICIIS APVD INFE-

ROS DAMNATI SECVN-

DVM POETAS.

Fabulantur poëte *Tantalum* diis hospitio susceptis, *Pelopem* filium apposuisse comedendum, vt eorum experiretur dignitatem, ac propterea ad inferos perpetua siti ac fame torqueri, aquis & pomis oï imminentibus, quæ non possit arripere. *Proper.* lib. 2. & 4. & *Horat.* in *Epodo*. *Seneca* in *Octauia*.

Sisyphus *Æoli* filius, quoniã ex hospitibus alios saxo perimebat, alios calce in aquas precipitabat, hanc apud inferos luit pœnã, vt

rela

relabentem semper scopulum ad verticem montis cogatur voluere. Ouid. lib. 4. Metam.

Ixionem Theffalum rota perpetua volui dicunt, quòd se Iunoni gloriaretur concubuisse Tibullus lib. 1. Seneca in Hercule furente, Seneca in Hippolyto: Rota resistat membra torquens, Tangat Ixion humum, &c. Idem in Agamennone: Vbi ille celeri corpus cuiunctus rotæ. In se refertur. Vbi per aduersum irritus, &c.

Tytius Iouis filius propter tentatam stupri Latonam, ab Apolline sagittis confossus est. Hoc autem supplicio nunc torqueri dicitur, vt renascentes eius fibras iecurque vultur semper dilaniet. Ouid. 4. Metam. & lib. 1. de Ponto, & in Ibin.

Filiæ Danai (quæ ab auo Belo dicuntur *Belides*) propter maritos noctu, excepto Lino, interfectos, perforatis vrnis, aquas apud inferos æternum hauriunt. Ouid. in Ibin. Tibul. lib. 1.

Prometheus Iapeti filius propter igne Ioui surreptum, formatumque luto hominem, à vulturibus roditur sub Caucaſo. Propert. lib. 2.

Theſeus Ægei filius perpetuo damnatur otio, quòd cum Pirithoo Proſepin am rapere voluisset. Verg. li. 6. Sedet, æternumque; sedebit, Infœlix Theſeus,

QUI SVIS INVENTIS PERIERVNT.

T*hrasius*, seu Thraſillus quum ad exorandas à Ioue pluuias, Buſirim docuiſſet hospites immolare, interfectus est omnium primus Ouid. in Ibin: Vt qui post annos sacri monstrator iniqui, Elicuit pluuias victima cæſus aquas. Idem lib. 1. de arte. Dicitur Ægyptus caruisse iuuantibus arua, &c.

Plin. li.

4. i. 10.

Perillus quoque in tauro æneo (quem ad reos torquendos excogitauerat) à Phalaride combustus est. Ouid. in Ibin: Ære Perillæo veros imitere iuuenos, ad formam tauri conueniente sono. Idem lib. 4. De arte amandi: Et Phalaris tauro violenti membra Perilli Torruit, infœlix imbuit autor opus. Idem in Tristibus: Perillum, primò, deinde Phalarim sic inducit loquentes: vt munus munere penſes: Da precor ingenio munera digna meo. Dixerat, at Phalaris pœnæ mirandæ repertor. Ipse tuum præſens imbue dixit opus. Claudianus lib. 1. in Eutrop.

Sic opifex tauri tormentorumque repertor,

Qui funesta nouo fabricauerat æra dolori,

Primus inexpertum Siculo cogente tyranno.

Sensit opus, docuitque suum mugire iuuenam.

Phalaris quoque tyrannus eodem postea tauro inclusus & crematus est, quo alios prius suffocauerat. Ouidius in Ibin. Vtque ferrox Phalaris lingua prius ense reſecta, More bouis Paphio clausus in ære gemas.

Pygma

Pygmalion frater Anthæi quum immolationem hospitem docuiſſet, deorum aras suo sanguine instar cæterorum imbuit. Ouid. in Ibin: Frater vt Anthæi, quo sanguine debuit, aras Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.

Diomedes ab Hercule datus est in pabulum suis equis, quos humano prius sanguine ipse pauerat. Ouid. in Ibin: Vt qui terribiles programæ habetibus herbis, Impius humano viscere pavit equos.

Sciron latro in Attica à Theſeo in mare precipitatus est, quo prius hospites ipse deturbabat: cuius ossa mutata dicuntur in scopulos.

Icarus pater Erigones, quum Atticos vsum vini docuiſſet, ab eis in ebrietatem lapsis interfectus est. Ouid. in Ibin: Muneribusque; tuis læderis, vt Icarus, in quem Intulit armatas ebria turba manus.

Ægeſta Siciliae fuit oppidum, in quo principatus est Æmylius Cenſorinus, qui noui tormenti inuentores muneribus cumulabat. Cui quum *Aruntius Paterculius*, equum ex ære factum ad fontes perimendos excogitasset, eiusdem iussu primus eo coniectus est, & ibidem enecatus. Autor Aristides Mileſius apud Plut.

MORBI DIVERSI.

A*lbugo* est macula quædam in oculo, à colore subalbido, qui ex glutinosa pituita procedit. Plin. Qua alligata, oculi albugines tolli dicuntur.

Alopæcia morbus est in capite humano ex vitio humorum proueniens, dictus à vulpe, quam Græci Alopæca dicunt, quòd crebro hoc genus morbi patitur: vel ex proprietate vrinæ eius animalis, qua vt aspersæ herbæ areſcunt, neque renascuntur nouæ, ita quoque pilos decutit hic morbus, qui postea non succrescunt. Vocatur aliter *Alopæciasis*. Et Alopæcades vaſer seu vulpio dicitur. Plinius ait hunc morbum Linguae herbæ radice combusta & trita, emengari.

Angina morbus est acutissimus, fauces occupans & strangulans, qui aliter *Tonſe* seu *Tonſilla* dicitur, ab Hippocrate & Galeno *synanche*: tracto etymo ab angere verbo, quòd hominem angat. Plaut. Vellem me in anginam verti, vt huic aniculæ fauces præoccuparem. Fit autem quando nec tumor, nec rubor vllus apparet, sed corpus aridum, & vix spiritus trahitur. Arethæus medicus dixit morbum hunc ex frigore frigidisque; potionibus generari. Anginæ genera tria sunt, *synanche*, *Cynanche*, *Parasynanche*. Iulius Modestus apud Macrobiū testis est Angeronæ deæ olim sacrificatum, quòd populus Romanus hoc morbo, præmissis votis liberatus sit.

Amphiperinon febris est quotidiana, quæ ex humoribus corruptis, ac præſertim pituita, coalescit. Plin. c. 10. 28.

Apoplexia, seu *Apoplexis* dicitur subita percussio, & velut quædam

consternatio: quam qui patiuntur, dicuntur *Apoplectici*. Hoc modo perit Valentinus subiri sanguinis eruptione. Si fiat in parte corporis tantum, *Hemiplagia* dicitur. Hunc morbum Latini *stuporem* vocant. Galenus ait in Apoplexiis totum corpus sensu priuari ac motu, solumque superesse anhelitum, qui si prohibeatur, maxima est & acutissima apoplexia. Fit autem hic morbus interdum fulminis ictu, interdum morbo.

Argema est morbus oculorum, quum vlcus circulum oculi infestat. *Irim* Græci, & *Leucoma* à candore nominant. Latini *Albiginem*. Fit autem quando ex plaga tenui venis fractis sanguis suffunditur toti oculo, deinde nigrescit.

Aurigo morbus est, qui aliter *Regius* dicitur nomen habet à colore auri, quem bilis per totum corpus diffusa representat. Quo qui laborant, *Auriginosi* vocantur.

Arquatus morbus dicitur à varietate colorum arcus cælestis, quos affectorum facies reddit. Plinius scribit hunc morbum & *Ictericum* eundem esse cum *Regio morbo*, ab irectone aque, quam nos *Galgulum* dicimus. De hoc Lucretius lib. 4.

Lurida prætereà sunt quæcunque tumentur

Arcati, quia luroris de corpore eorum.

Semina multa fluunt, simulachris obuia rerum.

Multaque sunt oculis in eorum denique mixta,

Quæ contage sua palloribus omnia pingunt.

Plutarchus scribit *Alphon* morbum esse quendam, quo quamuis laboraret Atossa Artaxerxis filia, nihilominus à patre in uxorem ducta est.

Arthritis dicitur articulorum affectio, sicut *Pleuritis*, costarum & *Nephritis*, renum.

Apoptosis dicitur pruritus palpebrarum, quum pili earum decidunt, quatum *Diabrosis*, *Distochiasis*, *Phibrias* etiam sunt vitia.

Amaurosis morbus est visum impediens incolumi pupilla, ferè citra vllum dolorem.

Ambliopia idem propè est cum *Amaurosi*, quando ita premuntur oculi, vt exerti perseuerent, & plus iusto parentes sunt, vt contingit atheltis in certamine compressis.

Aphthæ vlcera sunt in ore summo, infantibus plerunque peculiaria vitio lactis (quo nutriuntur) calido humore corrupti. Oriuntur & in prouectis ætate, quando humoribus calidis concurrentibus tumescunt ora aspectu sanguineo.

Aneurysma tumor est arteriæ præclusæ è sanguine, & spiritu causa m trahens. Fit autem quum vulnerata arteria pellis nequaquam superinducitur.

Amorex

Anorexia est morbus quidam, quo affecti cibum respuunt, & fastidiunt: pelliturque olfactu aceti, & aliis odoribus acutis.

Atrophia morbus est maciem contrahens, quando corpus non alitur, continuo aliquibus decedentibus, & nullis succedentibus.

Acrocordona vlcera sunt verrucis similia, vbi sub cute coit aliquid durius, & interdum paulò asperius.

Apostema dicuntur corruptiones carniū, musculorum, venarum & arteriarum, quæ initio rubra & dura sunt, demum quum maturuerant, multam emittunt sanie.

Branchius species est catharri guttur arripiens, quando fauces arteriarum asperitate læsæ sunt.

Buhonocele morbus dicitur, quādo intestinum vsque ad inguen duntaxat eruperit, aut decubuerit.

Batrachus est tumor sub lingua maximè pueros infestans.

Bulimus dicitur morbus, quum ob famem stomachus deficit, paulatimque adeò frigescit, vt extremæ partes destituantur. Curatur autem aceti aut panis calidi olfactu: aut si extrema membrorum calida aqua abluantur.

Cerium genus est vlceris, dictum à faui similitudine quam habet. Plinius: Ramorum fici teneri cauliculi cum melle vlceribus (quæ *Cæria* vocantur) illinuntur.

Cancer canceris, morbus est nasens in omnibus ferè corporis partibus, sed maximè in mammis mulierum, quæ naturali menstruo non purgantur. Ouid. lib. 2. Met. Vtq; malū latè solet immedicabile cancer Serpere, & illæsas vitiatas addere partes. Cato de Re rustica, *Cancer*, cancri, ponit in masculino: Eadè (inquit) brassica vulnere putrida, *Cærosq;* purgabit. Aliter *Carcinoma*, seu *Carcinys* dicitur. Crinitus ait *Cancrum* differre ab *Elephantiasis*: q; *Cancer* vnicum duntaxat membrorum occupet. *Elephantiasis* verò vniuersum corpus suo passum contagio depascatur.

Carbunculus est tuber, seu vitium proueniens ex inflammatione: diciturq; ab igneo carbone propter inflammationē. Super eū pustulæ eminet maximè nigra interdū subliuidæ, aut pallidæ, in quib. sanies esse videtur. Hunc morbū Græci *Anthracē* vocāt. Plin. lib. 26. ait, *Carbunculum* in Italiā primum venisse L. Paulo & Q. Martio censoribus, ac esse peculiare Narbonensis prouinciæ malum.

Carcinoma sunt qui idem esse putent cum *Cancro*, nisi q; maximè in superioribus partibus circa faciem, nares, & aures prouenit. Cato ait hunc morbum sanari brassica trita.

Cephalaa morbus est acutus & pestilens, qui totum caput infestat. Qui dimidia solum capitis parte laborant, *hemicranici* dicuntur. *Cephale* caput significat.

Condiloma tuberculum est insanabile: nascens circa coronā pedicis, proueniens ex inflammatione; in quo sunt eminentes tumores figura rotunda, nunc molles, nunc duri. Tres autem præcipui pedicis morbi sunt, *Rhagadia*, *Hemorrhon*, *Condyloma*.

Cordapsus morbus tenuioris intestini, quem iuniores *Iliacum* nominant.

Coriagy morbus est pecoris bubuli, quā pellis ita tergori adheret, ut apprehensa manibus à costis deduci nequeat. Prouenit hic morbus, si bos ex aliquo languore maciem contraxerit, aut sudans in opere, postea refrixerit.

Coryza morbus humore nasum obturans: Latine *Græuedo*. *Cynanche* dicitur pituita crassa in fauces & ceruicem delata, quæ maximè laborant canes. Vnde etiam tractum etymum. Tunc vox nihil potest exprimere.

Chiragra dicitur manuum morbus, quo qui laborant, *Chiragrici* dicuntur. Horatius: Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.

Chemosis morbus est oculorum, quando ex tumore vehementi utroque palpebræ connectuntur, ut vix liceat conuicere.

Chrethe est tuberculum, quod nascitur in palpebra, hordei similitudine. Vnde & *Hordeolum* vocatur.

Chalaxia morbus est, præcedenti similis, quando tuberculum album modo grandinis innascitur.

Cophosis aurium morbus surditatem afferens.

Cion seu *Cronida* tumor est in gutture, quando scilicet excrecens caro in faucibus ex rheumate impedit vocem.

Calculus morbus est in renibus proueniens ex defectu concoctionis. Fit etiam in vesica: tum appellatur *Lithiasis*.

Cardiacus morbus est in ore venteris, qui accidit cum febre acuta, & motu arteriarum frequenti, recreaturque flabelli ventilatione.

Celiacus ventris morbus, quum emollita aluo, liquida egeruntur causa debilitatis. Causa morbi est, superfluous & frigidus cibus, continua frigora, aut calores vehementes.

Cirsocele morbus est coleorum, quum tumescens venæ scrotum implent, fitque testiculorum alter maior altero.

Catoche & *Cathalepsis* morbus est inter Lethargum & Phrenesim medius, melancholico humore cum febre veniens, quo affectus oculos quandoque apertos, quandoque concretos & immobiles habet sine sensu.

Caros species est Lethargi, vehementem somnum inducens.

Cachixia est malus corporis habitus omne alimentum corrumpens quando corpus longo morbo extenuatum refectione ob debilitatem non accipit. Prouenit etiam quandoque à retentione excrementi.

Comitia

Comitialis morbus est tantam animi consternationem afferens affectumque; adeo mente alienatum & attonitum reddens, ut tremantibus membris, venisque palpitantibus in terram decidat. Vnde & *Caducus* dicitur. Vocatur etiam *Herculeus*, quod eo laborauerit Hercules. Item *Morbis sacer*, quod in eam maximè partem sæuiat, quæ sit sanctissima. Comitialis autem quod primus Romanorum (qui eo laborauit) affectus fit in comitiis. Huic morbo præcipue sunt obnoxij viri qui atrabile vexantur, & ingenio clarent.

Dysenteria est intestinorum exulceratio, qua qui laborant vocantur *Dysenterici*. Latine *Tormina* dicuntur. Prouenit quandoque ex cibo, aut acuto, aut minimè concocto.

Dysuria vocatur urinae difficultas, dum vesicæ passiones urinam ipsam supprimunt.

Dyspnea est difficultas spirandi.

Discoia appellatur difficultas auditus.

Dracontium, morbus est apud Indos & Ægyptios, proueniens in membris musculosis, ut gutture, brachiis, coxis, cruribus.

Diabetes est morbus renum, qui inueteratus ex prauo humore congesto maximam inducit sitim. Curatur superflui humoris euacuatione.

Elephantus, *Elephantia*, seu *Elephantiasis*, morbus est similis lepræ crebras in summa corporis parte gignens maculas, ac tumores rubore paulatim sese in atrum vertente. Hoc affectis morbo omnes corporis partes næuulis quibusdam rubris inflantur. Nomen tractum ab elephanto animali, cuius cutis vlcerosis vallibus exaratur. Scribit Plin. morbum hunc in Italia non fuisse antè Cn. Pompeij tempora. De hoc Lucre. lib. 7. sic inquit: Est elephas morbus, qui propter flumina Nili gignitur Ægypti in medio, neque præterea vsquam. Galenus *Elephantiasim* inter infantiles morbos numerat. Differt à lepra, quoniam lepra habet cutis imperiginem quandam, velut scabiem. *Elephantiasis* verò non cutem solum, sed *Elephantiasis* e *lepra* d *ferunt.* neruos & ossa vitiat.

Euchanthia morbus est oculorum, quum in ipsorum angulo tuberculum est, quod palpebras parum diduci patitur. Est autem nautis frequens.

Epialos species est febris ex pituita frigida procedens.

Epiphora morbus est oculorum, quum humoris descensu anguntur oculi. Plinius ait caruem peponum *Epiphoris* oculorum prodesse Columella, Magudariam contusam conspersa polentia ipsum morbum suppressere.

Epyneclis vlcus est acie hebetas, & in cingulo oculi perpetim humor emanans: quem morbum ait sanari illitis porri sectiui foliis.

Ectrophia morbus est oculorum Lagophthalmiæ contrarius, dum palpebræ deorsum conuertuntur.

Sympyisis. *Emphyisma* seu *sympyisis* dicitur tumor & inflatio palpebrarum.

Epicauma vlcus est sordidum, ex cuius purgatione humida, quæ sunt intrus, effluunt.

Epulis tumor est iuxta dentem genuinam, quandoque cum febre & dolore vehemente, adeò vt hiscere hominem prohibeat.

Empyema morbus est Thoracis, procedens vel ex sanguine commaculato, vel alicuius visceris vlcere.

Enterocella morbus est intestinorum diffluentium in testiculo. Martialis lib. 30. Enterocellarum fertur podalyrius Hermes.

Epneumatosis dicitur ventris inflatio humoribus pituitosis in vapores resolutis ex mediocri calore.

Empysma est spiritus inflatio sub cute. Fit quandoque in ventre & in intraneis.

Erotes morbus est melancholiæ, ex nimia amoris ægritudine proueniens, qui curatur vini potatione, balneis, spectaculis, aliis rebus iucundis mentem ab eo tormento auocantibus.

Ephltiaes morbus est, quo affecti noctu se strangulari putant, aut membris aliquibus detineri, aut alto cadere, aut voce & parata venere prohiberi. Hic si inueterauerit, apoplexiam, aut epilepsiam afferet. Prouenit ex atra bile, & crassis humoribus ad cerebrum tendentibus.

Febres sunt variae: *Quotidiana*, quæ accidit pituitosis, quandoque pueris hyemali tempore, & senibus ob nimium cibum, vel in vita maximè otiosa. Hæc certam habet periodum & aliquando desinit. Hanc Græci vocant *Aphemerinam*. *Putris* febris cognoscitur ex pulsu arteriarum inæquali, calore magno & fumoso. Hæc sanatur remissione sanguinis & humoris euacuatione. *Continua* nō habet remissionem. *Febris Acuta* cognoscitur lingua affecti nigra, siccis excrementis, lutea & vehemente, siti inquiete nocturna & mētis alienatione. *Tertiana* vno die perstat, tertio postea redit. Haber originem à flaua bile, horroremque ac sitim infert ab initio, ac propterea tempore æstiuo plerumque venit. Curatur alui decoctione, vrinæ pro-uocatione & potione apij. *Quartana* oritur è frigido humore, & atra bili. Calore tertiana inferior est. Propterea plerumque solet esse autumnalis. Sanatur diæta, vino tenui & albo, ac tribus pipæris granis quotidie ex aqua sumptis. Dicitur autem Febris à feritate. Ea affecti dicuntur Febrire, Febricitare, & Febricitari.

Ficus vitium est oculis adnascens, quod non facile potest auelli. Nasciturque ex nimio pruritu, in his maximè partibus, quæ pilis conteguntur.

Furunculus tuberculum est cum inflammatione & dolore, quod in pūs veniat.

Gangilium, est morbus in capite, quum humor quidam includitur. Est etiam nerui alicuius contorsio.

Gamursam Plinius lib. 26. ait morbum esse inter digitos pedum nascentem.

Glaucoma genus est morbi cristallini humoris mutati in colorem glaucum.

Gonorrhœa est emissio vrinæ minimè voluntaria, ex debilitate profisciscens, cui occurritur abstinencia rerum infantium.

Grangrenâ est quædam scabies curaru difficilis, quando itidem humor ingens afficit aliquod membrum.

Heterocranea morbus est capitis, quum caput ipsum inæqualiter dolet tumetque, & inter pilos rotunda & tumida surgunt vlcera.

Hydrôn seu *hyderô* genus est morbi, quum distenditur aqua cutis.

Hydrôcephalæa est capitis morbus, vbi humor cutem inflat.

Hydrops, seu *Hydropisis* est morbus aqueus subcutaneus, quando scilicet sub cute est aqua, quæ facit ventrem turgescere & inflari, Quo morbo qui laborant, explere sitim nequeunt. Horat. Crescit indulgens sibi dirus hydrops, Nec sitim pellit, nisi causa morbi fugerit venis, & aquosus albo Corpore languor.

Herculanus morbus est ex eorum numero, quibus nulla medicorum ope succurri potest. Nasciturque quoties caro in humore crassum & spumidum colliquescit. Vocatur aliter *Diuinus* seu *Sacer*, quod diuinam, id est, rationalem animi partem violat.

Hydrocella morbus est, quum intestina defluunt ac colliguntur. Martialis lib. 12. omnes quem modo colici timebant, Dicentem tumidas in hydrocellas.

Hypisphasma dicitur ruptio venæ ex ictu venæ plerumque procedens.

Hypasmus est conuersio stomachi ex humore imperante.

Harpe est humor ex flaua bile proueniens, qui totum corpus latè corripit.

Hæmorrhôis genus morbi, quo affecti sanguinis fluxum patiuntur. Plinius ait, Allium potu, vel cibo vel illitu priuatim contra hæmorrhoidas prodesse.

Icterus est diffusio bilis per totum corpus, quæ interdum nigra, interdum flaua est: diciturque ab Ictero aue, cuius aspectu sanatur. Cognoscitur hic morbus ex colore oculorum, quoniam quod album est, fit luteum. Procedit tamen ex splene affecto, quam ex hepate. Eo laborans nulla cibi appetentia mouetur, alba egerit excrementa. Vocatur aliter. *Regius*, *Arquatius*, & *Aurigo*. Martialis lib. 11. Dicit & icte-

ricam si forfitan altera mœcha.

Ileos morbus gracilioris intestini, quo affecti dicuntur *Ileosii*.

Impetigo est fœdatio cutis cum pruritu. Affert autem morbum squamosum scabiei similem, totum corpus dehonestantem. Sere-nus. Si verò vitium est quod duci ab impete nomen, Hoc matuti-na poteris cōhibere saliuā. Aliter *Petrix*, & *Petigo* dicitur.

Intertigo fit quando nerui in aliqua corporis parte contrahun-tur. Cato ait hunc morbum sanari posse si furculus absinthij pon-tiferatur sub anulo.

Ignis sacer numeratur inter mala vlcera. Cuius duo genera: Alte-rum subrubicundum, quod fit in pectore, lateribus aut plantis: Alte-terum in summa cutis exulceratione, sed sine latitudine. Dicitur sacer, propter admirationem, quod nihil habeat cum aliis morbis simile, vel ab Hercule, qui eo laborauit.

Lepra morbus est idē cum Elephantia, aut non multum dissimi-lis. De quo intellexisse videtur Horatius, dicens: vt mala quā sca-bies, aut morbus regius vrget. Hunc allio exulcerari, sanariq; cum Origano, testis est Plinius li. 20. Similitudinem habet cum Pfora, sed altius aliquando penetrat, pulmonemq; adeo corrūpit & pu-trefacit, vt eo affecti rauescant, ægreq; loquantur, & respirent.

Lychenes masculini generis dicuntur oris vlcera, fursurem cutis excitantia: Latine Mentagra dicitur. Marti. lib. 11. Non vlcus acre, pustulæ lucentes Nec triste mentum sordidiq; Lychenes. Fuit hic morbus Romanis ignotus vsque ad principatum Tyberij: au-tore Plinio lib. 26. cap. 1. Aliter etiam vocatur *Lychen*.

Lithiasis vocatur morbus calcularis. Alij ocularem faciunt in conuersis palpebris. Si in renibus accidat, aut vesica, procedit ex defectu concoctionis.

Lyenteria vocatur intestinorum dissolutio, quum cibus non per-ficitur, sed egeritur incoctus Lyenteriam qui patiuntur, dicuntur *Lyenosi*.

Lypitudo vitium est oculorum, humorem & lachrymas emit-tentium, quo Horatius fatetur se laborasse, vbi ait: Hoc oculis ego nigra meis collyria lippus, Illinere.

Lagophthalmia morbus est oculorum: quando contractis supernè palpebris apertis dormitur oculis, instar leporis.

Leucomota maculæ sunt profundæ in oculis.

Lycantropia species est melancholiæ, quum more luporum af-fectus noctu in somnis vlulat.

Lethargus morbus est Phrenesi contrarius dormitans, & ex atra-bile proueniens. Cui consanguineus *Veternus*, alter obliuione, al-ter somno semisepultus. In lethargo præter somni appetentiã, est quæ

quædam mentis alienatio, & rerum propè omnium obliuio. Boë-tius: Lethargum patitur communem illularum mentium mor-bum, sui paulisper oblitus est. Hoc affecti dicuntur *Lethargici*.

Leontheasis capitur pro Elephantiasis, quod hoc morbo affecti frontem leonis modo corrugatam habeant.

Mentagra est faciei morbus, nomen sortitur à mento, à quo ori-tur: occupatq; interdum totos vultus, oculis tantum immunibus. Descendit nonnunquam in colla, pectusq; ac manus fœdo cutis fursure. Vocabulo Græco *Lichen* seu *Lichenis* dicitur. *Mentigo* verò morbus est pecorum.

Melatheam Plutarchus in Phocione ait esse morbum, quo labo-rauerit Dimarch⁹ Corinthius: morbi tamē nō exprimit qualitatē.

Nephritis est tenū morbus, qui inter acutos numeratur, de quo forte intellexit Horatius, dicens: Si latus, aut renes morbo tentan-tur acuto. *Nephritici* dicuntur omnes, qui hoc morbo laborant.

Nausea vocatur stomachi fastidium, ob circumstantem prauum humorem. Cui propè similis *Anorexia*, id est, ciborum inappetētia,

Narce est alicuius membri torpedo, seu labore, seu frigore stu-pescētis. *Narcodes* dicitur qui hoc patitur. A Narco pisce hoc ma-lum inferente, qui & Torpedo appellatur.

Oxenia morbus est, quum multa vlcera ac crustæ sunt circa na-res, quæ fœtidum reddunt odorem, & olfactum impediunt.

Otalgia est aurium morbus, quum intus fiunt quidam soni.

Pernio morbus est pedum ex frigore proueniens, & maximè calcaneum infestans, quem rapo domestico, si feruens impona-tur, sanari, testis est Plinius.

Petigo maculosus est morbus, totum plerunque vultum præter oculos occupans. Aliter vocatur *Impetigo* ab impetendo.

Phrenesis morbus est conturbans mentem, & insaniam pleru-que excitans. Fit autem quum quis vanas imagines accipit. Possi-donius scripsit Phrenesim tumorem esse membranarum circa ca-put, cum febris acuta, qui mentem alienat. Prouenit autem ex fla-ua bile. Si humida est, somnos facit profundos: Si sicca, vigiliis: Si humida, cum paruo frigore stultitiam.

Phthiasis appellatur *morbis pedicularis*, quo Sylla. Phereides & alij plerique (vt iam diximus) perierunt.

Pituita est morbus capitis proueniens ex catharro: Græcè *Phle-gma* dicitur. Est autem origo omnium languorum, qui ex distilla-tione fiunt. Quum expirat extrinsecus, varios tumores producit. Intrinsecus verò cohibita, vrentes edacesq; morbos parit. Hora-tius in epistolis: Præcipuè sanus, nisi quum pituita molesta est *Pi-tuitosi* hoc morbo affecti,

Pleuritis seu *Pleuresis* est dolor laterū, quo affecti dicuntur *Pleuretics*. Quo morbo perit Lucius Crassus eloquentium iuris peritissimus. Affert plerūq; febrem, tussim, & anhelitus difficultatem.

Podagra est dolor pedū, quo affecti dicuntur *Podagrici*. Martialis: Litigat & podagra Diodorus Flacce laborat. Plin. ait hunc morbum rarū fuisse in Italia patrum, a uorūq; memoria, suaq; etiam ætate, nec esse incurabilem. Nam in multis sponte desinit & in pluribus curatur. Vide remedia lib. 20. c. 11. Quamuis Ouid. lib. 2. de ponto dicat: Soluere nodosam nescit medicina podagram. Si est in genu, vocatur *Gonagra* ab Hippocrate.

Porriigo genus est morbi, qui crescendo porrigitur & extenditur, vnde nomen traxit. Nascitur in capillo, barba, & supercilio. Lucius: Tristem & corruptum scabie & porrigitie plenum. Qui hoc infestantur, dicuntur *Porriginosi*.

Priapismus morbus est, quo generale membrum citra rei venereæ cupiditatem, exteditur. Cui rebus frigidis occurrunt: quo perit Michael Verinus poeta Hispanus. Aliter *Prurigo* vocatur.

Pustula est tebciculum nascens in summate cutis. Plin. Pustulas vocat eruptiones pituitæ. Quandoq; tamen pustula significat bracteam argenti. Martialis lib. 8. Et niueū felix pustula vincit ebut.

Pterygium membranula est nervosa, oriens sub angulos oculi, quæ interdum ita augetur, vt pupillam operiat. Si inueterata sit Chirurgi manu indiget, si mediocris, tantum collyriis.

Ptilosis oculorum morbus, quum pili superioris palpebræ conestuntur, vel quum decidunt, aut ordine duplici supernascuntur ex crassitudine palpebrarum.

Psorophthalmia dicitur pruritus palpebrarum.

Phthisis morbus itidem oculorum, quando pupilla angustior fit, aut latior ex aliquo capitis morbo, ex quo obiecta apparent esse maiora quam sint. In hoc morbo fit exulceratio pulmonis ex pituita distillante à capite.

Polypus est narium morbus, ita dictus à similitudine Polypi animalis. Qui vt acetabulis venantes inuadit, ita quoque nares iste occupat vsque ad sermonis & anhelitus impedimentum. Ponitur inter Carcinomata penè incurabilia. *Polyposi* sunt, quorum natus polypo morbo in fœdam magnitudinem excreuit. Martialis: Nasutum volo, nolo polyposum.

Parotides morbi sunt narium, qui nascuntur ex capitis humore huc descendente & aggesto. Sunt & quandoque sine tumore.

Parulis dicitur tumor gingiuarum, cui nisi per pharmaca occurratur in pus veniunt.

Paristmia morbus est gutturis & faucium, quando loca gula angusta

angusta percluduntur, aut nimia vini potione, aut haustu subito alicuius rei acorem habentis.

Pneumonia morbus est pulmonis, quando tumescit: proueniens interdum ex vehementi catharro, vel pleuritide.

Phymosis vitium est membri genitalis, quando nudum est, aut contractum nudari non potest.

Psora species lepræ, quæ in summa pelle versatur. Hac qui laborat, vlcera siue pustulas supra modū cōtingere & scalpere cupiunt.

Paralysis dicitur neruorum dissolutio, & virium defectus, aliter *Paresis*. Hoc morbo qui laborat, vocantur *Paralytici*. Arguitur autē in hominibus quum rectum seruare incessum non valent, & crura velut ardua conscendentes attrahunt, & sinistrum quandoque dextra circumferunt, quandoque è diuerso.

Reclunium morbus, quū circa vngues cutis se soluit. Huic similis est *Rediua*, quam lana succida sanat ex aqua frigida.

Ramex species est herniæ. Hoc affecti morbo vocatur *Ramicosi*. Sanatur syluestri ruta cum Axungia. Plinius lib. 10.

Regius morbus idem est cum Arquato, Aurigine, & licterico, vide in præcedentibus, appellatur autem *Regius*, quod eo morbo affecti, apparatus regio, vt conclauis cultiore, ludisq; & lasciuia sanentur.

Stranguria vocatur vrinæ difficultas, quando guttatim egeritur. Latine dicitur *substillum*. Auctor Cato est de Re rustica.

Sacer morbus vocatur Comitialis, seu Caducus, quod eo laborauerit Hercules.

Strophos appellatur intestinorum dolor.

Sycosis morbus est, qui aliter *Ficus*, seu *Marisca* dicitur. Vide in dictione Ficus: Fit quando caro excreuit.

Synanche morbus est spiritum, & fauces occupans, & strangulans, *Angina* Latine dicitur. Demosthenes pecunia à Milesiis corruptus, cum postridie à concione flagitaretur, vt in eos rationem haberet, excusauit Synanchem. Vnus autem è turba suspicatus, id quod erat, exclamauit, non Synanchem cum pari, sed Argiranchem, quasi dicas argentanginam. Quibus verbis significauit silentium Demosthenis pecunia à Milesiis emptum.

Sonticum morbum veteres pro vehementi, ac grauissima ægritudine acceperunt, quam Plinius ait suffitu lapidis (qui vocatur Gages) deprehendi. Habet autem vim nocendi grauissimè. Nam Sontire verbum, est vehementer nocere, vnde Tibullus lib. 1. Causana sonticam vocat, dicens: Parce precor puero non illi sontica causa est. Hinc & Sontes rei appellantur.

Syriasi, morbus est puerorum, & inflamatio circa cerebrū, vnde sequitur, incipitis & oculorū incuruitas, cum pallore & siccitate corpo

corporis. Plinius lib. 22. scribit Heliotropij folia, infantium distillationibus, quod Siriaſim vocant, illita mederi.

Solerophthalmia est oculorum morbus, quando præ duritie palpebræ vix è somno aperiuntur, & fordes in oculis siccæ remanent, oculique propterea fiunt subruſi.

Synchyſis est oculi contuſio, ob plagam aliquam, ex qua pupilla turbatur.

Sympyſis tumor est & inflatio palpebrarum.

Spasmus morbus est, qui concreto ferè toto corpore, nascitur è frigido humore, maximè circa spinam musculorum. Et anteriore corporis parte Hemeproſton, & posteriore Epistoſton. Signa morbi sunt difficultas anhelitus, motus arteriarum paruus, ac tenuis rubor in vultu, oculi timidi, vrina ferè aquea, vel sanguinea. Spastici dicuntur, quibus aliquid intus conuulsum est. Et spasmus nihil est aliud, quàm neruorum distentio, siue rigor procedens è siccitate nimia in euacuato corpore.

Syntexis morbus est ventris, quando humoribus eò descendentibus, simile quiddam flauæ bilis excreatur. Generatur à febre vrente omnem intrinsecus humorè. Hoc qui laborat, dicuntur *syntectici*.

Scotoma est morbus, quem nos Vertiginem appellamus, quum tenebræ ob oculos voluuntur. Procedit autè ex vaporibus ad cerebrum delatis. Affectis solet esse oculorum hebetudo, aurium sonitus, semisurditas. Accidit plerunq; quum surgitur è somno, vel quum fit circumactio corporis, aut ex ebrietate nimia & saturitate.

Satyriasis morbus est de specie Elephantiasis. Quo affecti, vlceribus scatent, tetro sunt aspectu, ore squalenti non sine dolore & pigritia. Neq; vlla cibi aut potus voluptate mouentur. Sic autem dicitur, vel quod lasciuis hominibus (quales sunt Satyri) eueniat, vel quod ora Satyrorum pictorum referant.

Sphacelus morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articulorum, quidam ossium tabem, quum scilicet membrum aliquod vsque adeò scabie corruptum est, vt sine sensu maneat.

Struma est tumor, sub quo concretæ quædam ex sanie & sanguine quasi glandulæ nascuntur, maximè in ceruice, sub alis, & vnguibus manus.

Scytrum tumor est prædurus insensibilis, vixque curabilis.

Therionia vlcus est viriliū, interdum etiam aliarum partium, dum multo ac nigro sanguine mali odoris, atra fit caro, & corroditur.

Tormina morbus à torquendo surapsit nomen, quum dolore, torquentur intestina, exulceratione. Ex his cruor manat, frequens deiiciendi cupiditas, dolor est in ano. Signum tunc est mortiferum

si car

si carnes egerantur. Nonius Tormines dixit in masculino. Medici dicunt Tormina non esse aliud, quàm quum permordetur alius in intestinorum anfractibus, Si circa vmbilicum affligit & lumbos, nescit medicinam.

Tussis morbus est arteriarum, qui gignitur vel ex frigore, vel ex pituita in pulmonem descendente. Prouenit quandoque ex vehementi conatu vocis. Interdum & ex calore febris. Inueterata difficile tollitur. Sanatur herba, quæ propterea vocatur Tussilago.

Trichiastis est eruptio pilorum præter naturam in ordine palpebræ ex reumate procedens.

Trachoma vocatur palpebrarum asperitas.

Tonſilla morbus est faucium, carne durata circa guttur. Dicuntur tonſillæ in homine, in sue glandulæ, autore Plinio.

Tympanites morbus est de genere Hydropisis, quo affectus tumet, & tympani modo inflatur.

Veternus morbus est somnum & marem inducens ex nimio otio & torpore. Hinc pro pigritia & somno plerunq; ponitur, Hinc *Veternosi*.

Vnguis morbus est oculorum, qui à Græcis *Pterygium* dicitur.

Vomica tumor, excreſcens in corpore, sanie plerumque emittens. Vomica Plautus crumenam vocauit plenam pecunia.

Vredo morbus herbarum, arborum, fruticum, qui in vitibus dicitur carbunculus, in cæteris rubigo. Plinius: Adurit lactescentes germinum oculos, quod in flore Carbunculum vocant.

Vermina sunt dolores corporis, qui quodam minuto motu, & quibusdam veluti stimulis vermium instar scindere & pungere videntur. *Verminare* est vermibus scatere. Celsus: Nihil perniciosius pueris, dum verminant.

Verruca sunt tumores in vultu, quos Græci *Myrmecias* vocant. Festus Cossos appellat, Serpunt vsque ad ceruicem, quandoque dolorem afferentes & pruritus.

Xerophthalmia est oculorum pruritus, tracto nomine à siccitate. Est enim arida lippitudo, quum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt.

A V C T A R I V M.

Alij sunt morbi numero propè infiniti, qui non doctrinam tantum & elegantiam in scriptore postulant, sed experientiam quoque. Nam plerique omnes qui de his loquimur, fumum solum attingimus, & nebulas pingimus in pariete. Nō est hæc nostra messis. Et dum hoc scribendi argumentum sumimus, nihil aliud assequimur quàm quod peritorum linguas in nos ipsos acuius. Multi dum suæ doctrinæ ac famæ dilatare volunt, pomcerium, minus multo emerent

emerentur laudis, quam si quos nouerūt, remos impellerent. Quo fit vt his relictis ad mea licia redire velim. Neque hoc ipsum de morbis (quantulumcunque est) delibassem, nisi fuisset animus his quadantenus satisfacere, qui ex omni dolio aliquid studēt pitifare, quiq; nihil indiscussum relinqui sibi volunt. Pergamus ergo & finem facturi breue auctarium consueamus.

Morbis induntur nomina quandoque ab affecto membro, vt Pleuritis à latere, Peripneumonia à pulmone: A causis, vt Mania, Melancholia. A similitudine, vt Eléphas, Leo, Cancer, Ictericus, Polypus: Ab artifice, vt Chironium vlcus: Ab his qui laborarunt, vt Tylosia, Herculanus.

APPELLATIONES EORVM QVI VARIIS LABORANT MORBIS.

A Poplectici, Aurigiosi, Anorectici, Apostematici, Asmatici, Aluosi, Aluini, Carbuculosi, Carcinomatici, Chiragrifici, Chalaziaci, Calculosi, Cardiaci, Cœliaci, Comitiales, Colici, Dysenterici, Elephantiaci, Epiphoretici, Estropici, Emphysematici, Enterocephali, Erotici, Eliosi, Febriculosi, Glaucomatici, Hydropici, Hydrocephali, Ictericus, Impetiginosi, Ischidiaci, Ischiaci, Leprosi, Lientericici, Lippi, Lagophthalmi, Leucomatici, Lycanthropici, Lethargici, Lymphatici, Mentagrifici, Melancholici, Narcodes, Opistonici, Orthopnoici, Phrœtici, Pthifici Pituitosi, Pleuretici, Pediculosi, Podagrifici, Porriginosi, Pustulosi, Psorophthalmi, Polyposi, Pneumonicici, Paralytici, Peripneumonicici, Suspiriosi Spleneticici, Stomachici, Straguriosi, Sôtici, Spastici, Syntectici, Scotomatici, Strumosi, Torminosi, Tetanici, Veterinosi, Verminosi, Verrucosi, Xerophthalmi.

QVI MORBIS ALIQVIBVS

INFECTI ET AFFECTI
FVERUNT.

E *Plotinus* præsul Cyzicenus *Arrianæ* hæreseos sectator (qui sub *Valente* imperat. floruit) lepra & morbo regio laborauit.

Galla vidua Romana *Symmachi* viri Patricij filia, laborauit ex carcinomate in mamilla. Volat.

Plotinus Philosophus *Platonis*, natione *Ægyptius*, morbo sacro fuit obnoxius. *Crinitus* lib. 25.

Froila secundus, *Alphonfi* magni filius, lepra correptus, ærumnosa morte vitam clausit.

Aristarchus grammaticus *Alexandrinus* (qui floruit sub *Ptolemao Philometore*) hydropisi laborauit.

Suidas *Andragasina* virgo, vxor *Ausberti* cuiusdam, qui fuerat domesticus *Vandegyfilli* comitis Palatini, lepra laborans, cœnobio se inclusit. Volat.

Maria

Maria filia *Amedæi Sabaudia* ducis, vomica laborauit, ac propterea *Philippo Mariæ* vicecomiti marito suo nūquā cōgressa est.

Iulius Viator, eques Rom. cœtaneus *Volaterrani*, laborauit morbo intercutis.

Medeius vnus ex iis, qui *Ioannam* puellā Gallicam Anglorum domitricem flammis adiudicauerant, lepra infectus, miserè expirauit. *Valerius Varianus* lib. 4. *Medeius* si quidem longo sermone profatus, Astruit esse scelus flammis & morte piandum, Multaq; adulādi studio cōtingit, vt Anglos. Sic sibi conciliet, sed paucis inde diebus Corpus tabifico respergitur vlcere lepræ.

Metrodorus philosophus, *Epicuri* socius, laborauit *Tympanite*. Est autem *Tympanites* species hydropiseos, vt iam diximus.

Ptolemaus *Philadelphus* rex *Ægypti* podagrifico morbo fuit obnoxius. *Plin.* lib. 7. ait & vomica laborasse, vulneratoq; pectore, (quum mortem in acie quæreret) medicinam inuenisse.

Idem *Plin.* scribit perpetuā fuisse febrem *c. Mæcenati*, cui etiam triennio supremo, nullo horæ momento contigerit somnus.

Antipater *Sidonius* poëta omnibus annis vno die, natali tantu, corripiebatur febre, & ea cōsumpt⁹ est satis lōga senecta. *Plin.* li. 7.

Manilius Cornutus mentagra laborauit. Ad cuius remedium inueniendum ducenta sestercia elocauit. *Plin.* c. 1. lib. 26.

Seruius Claudius eques Rom. Podagra laborauit, cuius dolore coactus est venena crura perungere. Quo facto sensu protinus caruit. *Suetonius*.

Ennius poëta itidem fuit podagricus, neque tamen propterea abstinebat à musis. *Pont.* de fort.

Cosmas *Florentinus* morbo podagræ coactus est domi se continere. Idem *Pontanus*.

Ferunt *M. Crassum* surdastrum fuisse. Autor *Cicero* libro quinto *Quæst. Tuscul.*

Vatinius autore *Macrobio*, quāuis podagra laboraret, volebat tñ videri vitium discussisse, & mille passus ambulare se gloriabatur.

Cambyses ab ineunte ætate morbo sacro affectus, nunquam postea satis conualuit. Nam plerofq; sibi familiares per insaniam occidit. *Carlius* c. 20. lib. 9.

In eundem morbum (qui propterea dictus est *Herculanus*) incidit *Hercules*, vel propter imensos labores, aut imminente *Iunone*, adeo vt in ipsa animi dementia filios interficeret. *Crinitus*.

Iulius Cesar extrema ætate animo linqui consuevit atque etiam per somnium exterreri. Comitiali quoque morbo bis inter res gerendas correptus est, autore *Tranquillo*.

Lucius Drusus *Tribunus* plebis quum eo morbo laboraret,

Anticy

Anticyram profectus, sumpto ibidem Helleboro conualuit. Autor Gell. c. 25. lib. 17.

Ioannes Venetus, discipulus Theodori Gazæ, podagra plerunque laborauit.

Theopompus Phthisi morbo laborans ab Asclepiade medico sanatus est.

Diodorum podagricum fuisse docet Martialis dicens: Litigat, & podagra Diodorus Flacce laborat.

Amedeus secundus filius Ludouici Sabaudia ducis, morbo comitiali ad mortem vsque laborauit.

Carolus rex Pannonia articulari morbo plerunq; afficiebatur. Volaterranus ait beatam *Genouesam*, ob vite abstinentiam multis annis ex lepra laborasse. Quod ego impium & fabulosum puto.

Beniamin Anachoreta (qui annis LXXX. durauit in Eremito) fuit hydropicus.

Heraclitus philosophus hydrophyi quoque laborauit, neque tamen vti voluit medicis. Laërtius.

Pontanus scribit *Mattheum Aquilanum* pedibus & manibus captum fuisse: neque tamen à Theologia & Philosophia professione destitisse.

M V T I.

Quintus *Pedius*, nepos *Q. Pedij* consularis, fuit natura mutus: quem propterea *Messala* orator pictura docendum censuit. Autor *Plin.* lib. 35. cap. 4.

Alys *Crcesi* filius principio mutus, vbi vidit irruentem in iugulum patris sui *Cyrum*, O homo, inquit, ne interficias patrem. Autor *Herodot.* & *Gell.* lib. 5. cap. 9.

Zoe vxor *Nicostrati* martyris septem annis muta fuit ex morbo. Demum à beato *Sebastiano* sanata.

Aegles Athleta quum sortitione inter pugilles facta vidisset fucum sibi fieri, ac dari verba: repente in eum, qui id faciebat, sese videre quid faceret, magnum inclamauit. Autor *Gell.* & *Valerius* de Miraculis.

HOMINES MALE OLENTE S.

E*uripides* poeta oris graueolentia laborauit, quod quum ei obiectum fuisset à *Dechannico* *Archelai* aulico, excanduit poeta grauius, quam opinaretur quispiam. *Cælius* cap. 10. lib. 13.

De *Gorgonio* & *Ruffino*, Martialis: Pastillos *Ruffinus* olet *Gorgonius* hircum.

LIPPI.

H*erodotus* in *Polyhymnia* scribit *Euritu* & *Aristodemum* ob extremam lippitudinem à *Castris* *Leonida* remissos.

HORA

Horatius Flaccus variis in locis lippum se fuisse docet, vt *Satyra* 5. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. Item: Lufum it *Mecænas*, dormitum ego, *Vergilius*que: Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.

Complexiones quatuor, vt dicitur, humani corporis, Phlegma Cholera seu Bilis, Sanguis, Melancholia.

STRABONES, LVSCI, ET

NONOCVLI.

Polyphemus Neptuni ex *Thosa* filius, quum duos *Vlyssis* comites deuorasset, ab ipso *Vlysse* simulata amicitia inebriatus est vino, & altero (quia prius erat monoculus) priuatus oculo. *Tibul.* li. 4. Cessit & *Ætneæ* Neptunius incola rupis, *Victa* *Maronæ* fedatus lumina *Baccho*. *Verg.* lib. 3. *Æn.* Et telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua solum sub fronte gerebat. Idem, Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum. *Sidonius*: Atque *Ithaci* ingenio fraudatum luce *Cyclopem*.

Cocles Romanus alterum in bello oculum amisit, nomen propterea inde sortitus.

De *Phileni* lusca, Martialis lib. 1. sic inquit: Oculo *Philenis* semper altero plorat: Quo fiat istud quæritis modo? Lusca est.

Acatius orator socius *Libanij* sophistæ vnico tantum vidit oculo. *Plin.* lib.

Philippus macedo ab *Astere* milite sagitta percussus, alterum amisit oculum. Vnde & *Aristides* *Philippum* ipsum hoc ridebat scommate: *Arimaspi* cognatus es. *Arimaspi* enim populi sunt monoculi.

CÆCI, ET EXCÆCATI.

Orta inter *Iouem* & *Iunonem* ludicra quæstione, vtri scilicet maior esset libido, virone, an foemina: *Tyresias* *Thebanus* iudex electus, quum pro *Ioue* sententiam tulisset, dixissetque mulierem esse lasciuiolem, ab irata *Iunone* excæcatus est. Indignatus *Iupiter*, cæcitatem vaticinio pensauit. *Ouidius* in *Ibin*: Qualis erat postquam iudex de lite iocosa *Sumptus* *Apollinea* clarus in arte senex. Idem lib. 3. *Metamorp.*

Politianus scribit eum ideò excæcatum fuisse, quòd nudam vidisset *Minerua*, vbi in *Ambra* ait: -Baculum dat deinde potentem *Tyresie* magni, qui quondam *Pallada* nudam vidit, & hoc raptam pensauit munere lucem. *Senec.* in *Oedipod*. *Tyresias* tremulo tardus accelerat gradu, *Comes*q; *Manto*, luce viduatum trahes.

Antipater *Cyrenaicus* fuit pariter defoculus. Cuius cæcitatem quum muliercula lamentarentur: Quid agitis? inquit, An vobis nulla videtur voluptas esse nocturna? Autor *Cic.* lib. 5. *Quæst. Tusc.*

Appius claudius quamuis cæcus esset, tamen in illo suo casu

h

nec priuato nec publico muneri defuit. Auctor Cicero.

Cæcus fuit *C. Drusus*, tamen domus eius implebatur consulto-ribus, qui in suis causis, cæcum adhibebant ducem. Idem Auctor, Val. de Studio.

Cn. Aufidius prætorius in cæcitate, sententiam in senatu dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, & Græcam scribebat historiam, & videbat in literis.

Diodorus Stoicus, itidem visu priuatus est. Versabatur tamen in philosophia, & fidibus Pythagoræorum more utebatur, munusq; tuebatur Geometriæ, discipulis præcipiens, vnde, quò, quamque lineam scriberent.

Asclepiades nobilis philosophus, interroganti cuidam, Quid ei cæcitas attulisset? Respondit, Vt puero vno essem comitator.

Democritus quum existimaret animi aciem impediri aspectu oculorum, oculos ipsos sibi eruit, vt philosophiæ & rerum naturalium causas profundius meditaretur. Lucret. lib. 3. Deniq; Democritum postquam matura vetustas Admonuit, memores motus languescere mentis, Sponte sua letho caput obuius obtulit ipse. Tertullianus ait, ideò Democritum se excæcasse, quòd mulieres sine concupiscentia aspicere non posset. Gell. lib. 10. De cæcitate Democriti ex Laberio Mimographo citat aliquot versus, quos potes legere.

Hypsea mulier fuit notæ cæcitatæ. Vnde Horat. lib. 1. Sermonum: Ne corporis optima lynceis Cõtèplere oculis, Hypsea cæcior illa.

Thamyras Philamoni filius excæcatus est à musis, quas ad ceram cantus prouocauerat. Proper. lib. 2. Me licet & Thamyræ cantoris fata sequantur, Nunquam ad formosas inuide cæcus ero, Politianus in Nutricia. Pontanus lib. 3. de Stellis.

Stesichorus poëta quum Helenam suis carminibus infamasset, excæcatus est. Vbi tamen palinodiam cecinit, recepit visum. Politianus in Nutricia: -Et dånans Helenã, laudansq; vicissim, Amittit, recipitq; oculos, tuus Imera ciuis Stesichorus. Suid. apud Vol.

Asconius Pedianus anno suæ ætatis LXXIII. captus est oculis. Duodecim tamen postea vixit annis.

Daphnis pastor, qui carmen Bucolicum inuenit luminibus captus est, quòd ebrius cum quadam foemina concubisset. Auctor Suidas apud Volater.

Dydimus Alexandrinus, præsul Cæsariensis, cæcus fuit à puero. Nihilominus Dialecticam & Geometriam didicit, scripsitq; commentarios in Psalmos. Auctor Volaterr.

Lucilla virgo, filia Nemesij tribuni, cæca fuit primo. Demum à Stephano pötifice recepit visu. Hæc sub Valeriano passa est. Volat.

Home

Homerum cæcum fuisse fatentur omnes. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, non satis cõuenit. Sunt qui dicant hoc ei ex morbo contigisse: alij ex longa senectute. Ouidius in Ibin, apum aculeis excæcatus scribit, & Pontanus de Stellis lib. 5.

Cedonius, vnus ex discipulis Christi, cæcus natus est.

Xenarchus philosophus Peripateticus, paulò ante mortem visu orbatus est.

Sesostris rex Ægypti in extrema senectute oculis captus mortè sibi consciuit. Michael Anglicus: Niliaca tali cæcus regione Sesostris: Virus adulterij est facta nefanda grauis.

Herodotus in Euterpe scribit *Pheronem* huius Sesostris filium, casu fortuito excæcatus fuisse.

Herodotus itidem scribit *Anysim* regem fuisse Ægypti oculis captum. Pro quo Tortellius Amasim legit.

Anchisem Boccacius cæcum fuisse scribit, ex Seruij testimonio, ac propterea Troianorum consiliis non interfuisse. Cæcitatè autem contigisse ait, quòd gloriaretur se Veneri concubuisse.

Salbaega puella ex agro Laudunensi, (quæ temporibus Dagoberti Francorum regis vita & sanctitate floruit) cæcitatem ab vtero matris attulit.

Phœnix Amyntoris filius, oculis caruit. Vnde Ouidius in Ibin: Id quod Amyntorides videas, trepidusq; minister, Prætendas baculo luminis orbis iter.

Oedipus vbi agnouit se Iocasto matri concubuisse, & patrem Laium dedisse morti, sceleris horrore, oculos sibi eruit. Ouidius in Ibin. Seneca in Oedip.

Phineus ira numinum excæcatus est, q; filios suasu Harpalices excæcasset. Sunt qui dicant Phineum Idæ filia Dardani, Scytharum regis amore vsque adeò captum fuisse, vt eius suasu filiis ex Cleopatra susceptis oculos euulserit. Ouidius in Ibin. Martialis lib. 9. Phineas inuites, afferet Oedipodas.

De *Phinidis* à Phineo patre excæcatis, Idè Quid. inquit: Vt duo Phinidæ, quibus idem lumen ademit.

Polymnestor, rex Thraciæ, quum Polydorum Priami & Hecubæ filium, fidei suæ tempore belli Troiani creditum, auris (quod ille habebat) cupiditate occidisset, indignata mater Hecuba eidè, per simulatam amicitiam conuocato, oculos eruit. Ouid. in Ibin: Euripides apud Plutarchum in Parall.

Polyphemus quum prius esset monocus, ab Vlysse prorsus excæcatus est. Causam iam diximus, Ouidius in Ibin.

Pastor vt Ætneus, cui casus antè futuros Thelemus Eurimedes vaticinatus erat.

Isacius Angelus Imperator, ab Alexio fratre (quem prius magna pecunia à Turcis redemerat) excæcatus est, & in carcerem coniectus. Egnatius.

Polixellus Atheniensis, in bello contra Datim ducem Persarum incerto casu cæcus factus est. Author Plutar. in parall.

L. Metellus orbam luminibus exegit senectutem, amissis incendio, quum Palladium raperet ex æde Vestæ. Plin. lib. 7. cap. 43.

P. Cornelius Ruffus, Manlij Curij in cōsulatu collega, dormiens, oculorum visum amisit, quum id sibi accidere somniaret, Autor Plin. lib. 7. cap. 50.

Phanus fuit vsurarius quispiam cæcus; de quo Erasmus meminit in illo adagio, Phani ostium.

Timoleus Corinthius (qui expulso Dionysio Syracusas redemit seruitute) ætate iam proejectus, morbo cœpit laborare, quo cæcus factus est. Autor Plutarchus in eius vita.

Ophioneum, Messeniorum vatem, Pausanias apud Cælium scribit, semper à natali statim die luminibus captum; & priuatim & publice vaticinia peregrisse, & post vehementem capitis dolorem videre cœpisse, ac mox relapsum ad cæcitatem denuo.

Iustinianus imperator ante Leontium *Gallinico* patriarchæ Constantinopolitano (cuius dolo prius imperio fuerat detrusus) oculos eruit. Paulus Diacon.

Constantinus Copronymos imperator *Artabasdum* primæ nobilitatis hominem, imperatorem ab Orthodoxis creatum, biennio post captum, oculorum visu cum liberis priuauit. Egnatius.

Constantinus Imperator, Leonis & Irenes filius, *Nicephorum* imperatorij stemmatis hominem (in quem suffragia multorum inclinabant) oculorum & linguæ vsu priuauit. Egnatius.

Irene postea imperatrix rerum potita, filium *Constantinum* in potestatem redactum excæcavit. Egnatius.

Haradum quendam principem fuisse scribit Saxo, qui præ senio amisit visum. Quod etiam de *Gormone* testatur idem Saxo lib. 9.

Aribertus rex Francorum *Sigibrandum* Asbrandi filium oculis priuauit, omnesque eius propinquos variis tormentis affecit. Paul. Diac. de gestis Longobardorum.

Nautulphus puer natura cæcus, precibus sancti Senoch visum recepit. Autor Gregorius Turonen.

Belisarius præfectus copiarum Iustiniani imperatoris, delictis Vandalis, acto de Persis triumpho, Italia à Barbaris non semel liberata, propter prosperos successus ipsi imperatori formidolosus & suspectus factus est, ac propterea ab eodem oculis priuatus. Quo facto tuguriolum in via frequenti sibi statuit, vbi victum à prætereuntibus

tibus mendicabat his verbis: Viator da obulum Belisario, quæ virtus extulit, cæcavit inuidia. Autor Procopius, & Crinitus, c. 6. lib. 9.

Pontanus de fortitudine bellica ait, *Lippum* Florentinum oculis captum fuisse, ac nihilominus in cæcitate rhetorum ac philosophorum auditoria frequentasse.

Quum in Troia Mineræ templum arderet, *Ilus* demissum caelo Palladium eripuit, statimque oculis captus est. Postmodum placata ira deæ, pristinum recuperavit visum. Autor Dercyllus apud Plut.

Metellus quoque templum Vestæ incensum conspicatus, Palladium eripuit statimque oculis captus est. Postmodum dea placata visum recepit. Idem autor.

Valerius Bestius dum Ruscium L. Imbrici foceri sui filium fidei suæ creditum; cupiditate auri interfecisset, ab ipso postea Imbrico correptus & excæcatus est. Plutarchus.

Herodotus in Erato ait, *Epizelum* Atheniensem in bello incerta causa luminibus captum fuisse neque faucium vlla corporis parte, neque ictum.

Kaila Pannoniæ regina maritum suum Bazulem exoculauit.

Endra filius Bazulis Pannoniæ regis, Petro itidem Pannoniæ regi oculos eruit. Autor Volat.

Bela secundus Almi filius, rex Pannoniæ à Boricho filio notho Colomani itidem Pannoniæ regis, excæcatus est.

Colomanus rex Pannoniæ post Ladislaum, *Almo* fratri oculos eruit, & eundem occidit.

Fara virgo (quæ sub Heraclio Imperatore floruit) dum ab Hægerico patre ad nuptias compelleretur, in tantas prorupit lachrymas, vt inde cæcitatem contraxerit.

Maiolus patria Aruernensis, archidiaconus Matisconensis, ex morbo luminibus orbatus est: visum tamen compluribus prodigiis restituit.

Lycurgus à Thracibus (quibus principabatur) excæcatus est, quæ feminas quasdam sequentes Bacchum simulata cum deo amicitia interfecisset. Autor Diodorus.

C L A V D I.

Epicteus Philosophus Hierapolitanus claudus fuit. Vnde apud Macrobium hoc modo inducitur loquens: Seruus Epicteus genitus sum corpore caudus, Paupertate Iru, diis & amicis ego. *Colomanus* rex Pannoniæ dicitur fuisse luscus, claudus, gibbosus lingua blesus, & ore improbo.

Damon Pædotriba fuit quispiam claudicans, qui cum crepidas furto amisset, imprecatus est, vt furis pedibus maxime congruerent. Erant autem hæ non rectæ nec accommodæ illi tamen pro-

pedum deprauatorum ratione in primis aptæ. Cælius.

Idem Cælius ait, *Androclidem* Laconem debilem crure & inutilem fuisse.

Cocles accepto vulnere claudus factus est: cui quum cruris vitium obiectaretur, Per singulos, inquit, gradus admoneor triumphî mei. Plutarch. in Publicola.

Philippus Macedo, accepto in coxa lanceæ ictu, incidit in claudicatem, quod laudi sibi vertebat aduersus calumniatores. Cælius lib. 8. cap. 5.

Nicomedem Cælius ait fuisse quendam claudum, alium à rege Bithyniæ.

Aristogiton Atheniensis fuit sycophanta, cuius conciones nihil non martium spirabant, adeo vt ventosa sua lingua populum in discrimina plerumq; coniceret. Proinde quum die quadam exercitum parari, & milites deligi intellexisset, innixus baculo claudicatem simulauit, ne ad bellum vocaretur. Vnde adagium fluxit in vulgus, *Aristogiton* claudicat. De his qui morbum simulant, ne militiam. aut aliud oneris genus subeant.

Perdix, capro fuit quispiam claudus, cuius clauditas proverbio locum fecit, *Perdicis* crura, in loripedes & distortos. *Aristophanes* apud *Erasmum*.

Artemon faber fuit machinarius tempore *Periclis*, qui quum claudus esset, suas passim machinas circumferebat. *Erasmus* in *Chiliadibus*.

Lambda mulier Corinthia, *Amphionis* cuiusdam filia, & *Ectionis* vxor, fuit etiam clauda. Autor *Herodotus* lib. 5.

Vulcanus à Ioue præcipitatus ob deformitatem, vel q; matri opè ferre veller, incidit in claudicatem. Ad quod alludit *Valerius Flac.* lib. 2. *Argon.* *Acæliuè* scopulo inueniunt miserentq; fœnentq; *Alternos* ægro cunctantem poplite gressus. *Pontanus* in lib. *Meteo.* *Vulcanum* fama est cælo quum pulsus ab alto, Sub terris sine honore diu, sine munere claudum. Vixisse, & *Sicula* exilium traxisse sub *Ætna*. Itè *Martianus Capella*: *Quidam* etiã claudus faber venit. *Lactatius*: *Tu* faber claudus *Mineræ* nuptias postulauit. *Germanus Brixius*: *Deumq;* loripedem simul arma ad coniurata vocasse.

B A L B I.

Herodotus in *Melpomene* ait, *Battum* *Polymnesti* inter *Thebas* opulenti, & *Phronimæ* filium balbum fuisse, ac propterea consuluisse *Apollinem*, qui hoc modo responderit: *Batte* venis vocis causa. *Dux* te iubet ire *Ianigeram* in *Libyen* habitatû *Phœbus Apollo*.

Cicero I I I. *Philip.* scribit, *M. Fundum* nescio quem cognominatum

fiatum *Bambalionem*, ab hæsitantia linguæ.

Eodem nomine *Fr. Philéphus Poggius* Florentinum ob vitium linguæ infectatus est.

Euripides apud Cælium scribit *Alcibiadi* in dicendo balbutiem fuisse, quæ voci illius splendorem, & sermoni gratiam afferre videbatur.

Michael Imperator (qui *Leoni Armenio* successit) lingua fuit balbus, dictus propterea *Thraullus* à Græcis. *Egnatius*:

FURIOSI, ET MA-

NIACI.

Orestes *Agamænonis* & *Clytemnestræ* filius propter interfectam matrem furiosus factus est, donec ad arã *Dianæ Tauricæ* expiauerit scelus. *Vergil.* lib. 3. *Æneid.* Et scelerum furiis agitatus *Orestes*. *Quid.* lib. 4. de *Tristib.* Quò postquam dubiû est pius an sceleratus *Orestes*, Exactus furiis venerat ipse suis. *Lucan.* lib. 7. Haud alios nondum *Scythica* purgatus in ara, *Eumenidum* vidit vultus *Pelopeius Orestes*. *Hora.* lib. 2. *Serm.* Nec ferro vt demens genitricem occidit *Orestes*, An tu reris eum occisa insansse parente. *Statius* lib. 1. *Theb.* vel inanem mentis *Orestes*, Opposito rapidã *Pylade* vitasse *Megærã*. Cælius scribit *Orestes* vi furoris sibi digitum arrosisse & vorasse, eoq; facto, *Eumenidas* illi albas se ingessisse, quã prius nigro colore occurreret formidolosæ. Adagium est apud *Erasmum*, *Orestis* palliũ texere: in eũ qui parat munus abusuro. Nã *Orestes* per insaniam vestes dilacerabat. *Verg.* lib. 4. *Æn.* Aut *Agamænonius*, cenis agitatus *Orestes* armatã facibus matrẽ & serpentibus atris, Quum fugit, vtricesq; sedent in limine *Diræ*.

Pentheus dum sacra *Bacchi* despiceretur, vlciscente numine in furorẽ raptus est. *Verg.* lib. 4. *Æne.* *Eumenidum* veluti demens videt agmina *Pentheus*, Et solem geminũ, & duplices se ostendere *Thebas*. *Lucanus* libro septimo: Nec magis attonitos animi senserie tumultus, Quum fureret *Pentheus*, aut quum descisset *Agæus*.

Milo *Epirota* quum hastam in *Laodamiam* filiam *Pyrrhi* coniecisset, quæ ad aram, *Dianæ* velut ad asylum cõfugerat, dea vindicante, in furorẽ raptus est, quo intra duodecimum diem perit.

Athamas *Æoli* filius furiis à *Iunone* immissis, vsque adeo correptus est & agitatus, vt *Learchum* filium interfecerit. *Quid.* lib. 6. *Fastorum*: Hinc agitur furiis *Athamas* sub imagine falsa, *Tuq;* cadis patria parue *Learche* manu. *Plin.* lib. 34. cap. 14.

Agæus *Cadmii* & *Hermiones* filia *Bacchico* furorẽ correpta, *Pentheu* filium interfecit *Lucanus* lib. 1. Ingens vrbe eingeat *Erynnis*, Excutiens pronã flagrati vertice *Pinũ*, *Seridenteq;* comas, *Thebanã* qualis *Agæus* *Impulit*, aut *scæui* cõtorisit *rela Lycurgi Eumenis*.

Idem lib. 7. Nec magis attonitos animi sensere tumultus, Quam fureret Pentheus vel quum descisset Agaue. Horatius lib. 2. Ser. Quid? caput abscissum demēs quum portat Agaue Nati infœlicis, sibi tum furiosa videtur. Seneca in Oedipode: Peior hac genitrix adest, Furibunda Agaue.

Lycurgus Dryantis filius rex Traciæ, à Baccho (cuius numen aspersionabatur) in furorē versus, crura sibi amputauit. Lucanus Thebanam qualis Agaue Impulit, aut sæui contorsit tela Lycurgi Eumenis. Quidius in Ibin: Vtque Dryantidē Rhodopeia regna tenenti, Ingenio dispar, cui pedē claudus erat.

Marsyas dū Appolinem ad tibiæ certamē prouocasset, in furorē versus, & ab ipso deo excoriatus est. Ouid. in Ibin: Mens quoq; sic furiis vecors agitetur, vt illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet.

Hercules visa apud inferos Megæra, in furorem versus est, vnde regressus filios imprudens occidit. Lucanus lib. 1.

Aut qualem iussu Iunonis iniquæ.

Horruit Alcides viso iam Dite Megeram.

Alcæon Amphiarai & Eryphiles filius, propter interfectam matrem furiis itidem agitatus est. Propertius lib. 3. Aut Alcæoniæ furia, aut ieiunia Phinei. Politianus in Nutricia, Oenidæq; facem, furiis Alcæona pulsum.

Aias Telamonis filius, propter arma Achillis mortui data Vlyssi in virtutis præmium, dolore animi & inuidia in furorem versus, armenta loro cædebat, existimans se interficere Græcos. Apuleius li. 3. Meta. In insani modum Aiakis armatus, non vt ille viuis pecoribus infestus tota lanauit armenta.

Cleomedes Astypalensis, prodigiosis homo viribus, dum Lachum Epidemnum, athletā, ictu pugni interfecisset, interfecti aperuisset larera, ac propterea iudices tantam perosi feritatem, in eum velent animaduertere, indignatus, & in furorem versus, columnam (qua ludi literarij domus fulciebatur) dissecit, eaque ruina pueros omnes adobruit. Sunt qui dicant hunc furorem eidem irrepsisse, quod victoriæ præmio fuisset fraudatus. Plutarchus in Romulo.

Fuit alter *Cleomedes* seu Cleomenes, quem Herodotus in Erato scribit, à Lacedæmoniis (quibus imperabat) primò expulsum, demum pristinae dignitati restitutum fuisse. Nec multo post in tantam insaniam incidisse, vt vnicuique obuio sceptrum in faciē impingeret. Quod eum facientem propinqui soleis ligneis illigauerunt, & in carcerem coniecerunt. Vbi arrepto custodis & ergastularij gladio, ab ima corporis parte ad verticē capitis sese dissecuit.

Prætidēs seu filia Præti Argiuorū regis, dum Iunoni se præferrentin furias versæ, ac post modum mutatae in vaccas finguntur à Poëtis,

à Poëtis, Vergil. Prætidēs implerunt falsis mugitibus agros. Vide Seruium.

Plurarchus in vita Artaxerxis, scribit, *Charem* fuisse quendam, qui in bello Cyrum vulnerauerit, succisâ poplitis vena: quem ait insania postmodum fuisse correptum, nimia illati Cyro vulneris arrogancia.

Gallus Vibius vir fuit magnæ eloquentiæ, qui dum insaniam mentiretur, quod assimulabat ad verum redēgit. Cælius lib. 6. cap. 45.

Cælius scribit *Euagoram* regem Cypriorum repentino furore correptum fuisse.

T. Lucretius Poëta Physicus, sumpto amatorio poculo in furiam lapsus est, qua impellente mortem sibi consciuit. Sratius: Et docti furor arduus Lucreti. Cælius cap. 26. lib. 9.

sparsu fuit quispiam, quem Seneca scribit inter scholasticos insanum, inter insanos scholasticum fuisse. Vide Cælium.

Timanthes Cleonæus athleta, quum senio confectus, arcum non posset cōplicare quem intendebat iuuenis, dolore animi in furorē lapsus est, ac propterea se interfecit. Autor idem Cælius li. 6. c. 55.

Acco mulier iam decrepita, quum faciē) quam ad speculum explorabat) senio deformatā conspiceret, animi ægritudine in insaniam lapsa est. Alij aliter sentiūt. Aiunt enim ipsam cōsueſse alloqui suā imaginē in speculo, eiq; subridere, cōminari, promittere, subblandiri, & quicquid confabulantes solent dicere. Idem autor.

Pisander eò vesaniæ lapsus est, vt timeret, necubi animę suæ occurreret, à qua viuus esset destitutus. Cælius cap. 26. lib. 9.

Cambyses quum Apim (quem Ægyptij pro deo colebant) violasset, vlciscente numine, lapsus est in furias. Quibus agitatus, vniuersam propè familiam deleuit. Autor Herodotus in Thalib. Postremò furore victus seipsum interfecit.

Aio filius Arichis ducis Beneuenti, missus à patre ad Rhotharem Longobardorū regē, in Italia veneno potus est, cuius virtute cœpit insanire. Autor Paulus Diaconus de gestis Longobardorū.

Harthbennus fuit athleta quispiā ex Helsingia nouē cubitis procerus, quem Saxo grammaticus in tantas furias testatur cecidisse, vt summas clypei partes corroserit, igneos carbones ventri mandauerit, raptas ore prunas in viscerum ima transfuderit, erepidantia flammaram pericula percurrerit, & ad extremum in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuerterit.

Vyſſes quum esset Græcorum prudentissimus insaniam tamen simulauit, ne ad bellum Troianum proficisceretur. Vt autem persuaderet se esse verè insanum, salē feminabat variisque animalibus aratta iungebat. Astum hominis explorauit Palamedes, qui

aranti Telemachum filium obiecit. Quem ne læderet ipse Vlyffes pater aratrum suspendit. Vide Cic. in lib. 3. Offic.

FVRIÆ TRES.

Furias poëtae Acherontis ex nocte filias vocat. Vergilius, Dicuntur geminae pestes, cognomine diræ, Quas & tartaream nox intempesta Megaram, Vno eodemque tulit partu. Propterea Galteus in Alexandreide decenti epitheto eas vocat *Noctigenas* libro decimo, ubi ait, Hoc ego si dea sum, qua nulla potetior inter Noctigenas, si me vestram bene nostis alumna. Eadem ratione Mantuanus eas vocat *Acherontigenas*. Apud inferos dicuntur *Canes* Lucianus. Iam vos ego nomine vero Eliciam, Stygiasque canes in luce superna destituam. Apud mortales vocantur *Furie*, quod furoris stimulos hominum precordiis inculcent. Propterea etiam finguntur iis colubros immittere, quos ad Maniam trahunt. Vnde Ver. Caruleis vnum de crinibus anguem Coniicit, inque sinu precordia ad intima subdit, Quo furibunda domum monstro permisceat omnem. Dicuntur & *Eumenides* sensu contrario, & per antiphrasim. Eumenis enim Benevolens dicitur. Ovidius: Eumenides tenuere faces de funere raptas. Feruntur & capillorum loco, redimita serpentibus & colubris. Carullus: Quare facta virum multates vindice poena Eumenides, quibus anguineo redimita capillo Frons expirantes preportat pectoris iras, Huc huc aduentate, meas audite querelas. Statius lib. 12. Et *Anguicomæ* duceat vexilla sorores. Mantuanus in apol. Exhibant de sede Erebi terribilia monstra Tisiphone, furiaque; alia multo angue comates, Quippe quibus dominabantur Pluronides umbræ. Appellatur etiam *Diræ*. Verg. At procul ut Diræ stridorè agnouit & alas, Infelix crines scindit Iurta solutos. Idem lib. 4. *Æneid.* Vtriusque sedent in limine Diræ. Lactantius lib. 6. de Vero cultu, de his in hunc modum scribit: Tres sunt affectus, qui homines in omnia facinora precipites agunt. Propterea poëtae tres furias esse dixerunt, quæ mentes hominum exagitant: Ira, ultionem desiderat: Cupiditas, opes: Libido, voluptates.

Furiarum prima est *Alecto*, quæ Verg. depingit li. 7. *Æne.* Luctificam Alecto dirarum à sede sororum, &c. Quod autem sit Noctis filia, testis est apud eundem Verg. Iuno hoc modo loquens Hunc mihi da proprium virgo lata Nocte laborem, &c.

Tisiphone, seu Tisiphone, secunda Acherontis filia, hoc modo ab Ovid. describitur: Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit Importuna facem, fluidoque eriore rubentem Induitur palam, tortoque incingitur angue, Egrediturque domo, luctus comitatur euntem, Et pavor, & terror, trepidoque insania vultu. Ovid. lib. 4. Trist. fecit inde adiectivum *Tisiphonæus*, ubi ait, Cupiasque eradere

dere vitæ Tempora, si possis. *Tisiphonæa* tux. Hanc filiam esse Noctis docet Syllius lib. 2. dicens: Et palmas tendens, hos inquit Noctis alumna, Hos muros impelle manu, populumque ferocem, &c. Mantuanus lib. 4. Agelar. dicens: Ite, canes adsunt Erebi, crinita colubris Tisiphone, spiransque venenum, ignemque Megæra, &c.

Megæra tertia Acherontis & Noctis filiam. Claudianus de laudibus Stiliconis describit: Improba mox sursum tristi de sede Megæra, Quam penes insani fremitus, animique profanus Error, & undantes spiritus furialibus iræ, &c. Mantuanus lib. 2. de Calatemporum: Per medias vires colubris crinita Megæra, Sanguineisque caput vitis intorta flagello, &c.

STULTI, ET INSICIENTES.

Coræbi filij Mygdonis Phrygij stultitia vulgi fabulis celebrata est, qui maris undas numerare conabatur, quum non posset ultra quinque numerare. Autores Eustathius & Lucianus apud Erasimum.

Bagas fuit qui spiritam stupidæ mentis, & attonitæ. Autor Plutarchus in Collectaneis apud Erasimum. Vnde ortum adagium: Ut *Bagas* constitisti.

Melides fuit stultus, ab Homero celebratus: qui eversa iam Troia venisse legitur, auxilium laturus Priamo. Lucianus apud Erasimum: Melidem aut Coræbum me putas per deos?

Enthusiasmus est quidam metis stupor, quo laboravit *Mammachutus* quispiam sola insignis fatuitate. Vnde *Mammachuti* dicuntur hiantes & stupidi. Autor Aristophanes apud Cælium lib. 9. cap. 28.

Amphistides tantæ fuit stultitiæ, ut ignoraret, utro ex parente prognatus esset.

Arcon vetula eo laboravit delirio (sicuti iam diximus) ut solita sit ad speculum cum imagine sua, perinde ac cum alia muliere confabulari. Autores Cælius & Erasmus, & aduocatis Græcorum testimoniis.

Cippius simulabat se dormire & stertere, quod facilius eius vxor mœcharetur, Quod arguit eum à zelotypia longè fuisse alienum. Vnde natum videtur adagium Ciceroni in quadam ad Fabium Gallum epistola positum: Non omnibus dormio. Autor Lucius apud Beroaldum.

Zenophantus fuit quispiam stultus, qui quò magis risum cohibere nitabatur, hoc ridebat profusius.

Midas Gorgij filius, quum agrestem Panos dei cantilenam Apollinis carminibus pretulisset, indignatus Apollo, asinas auriculas eidem indidit, quibus posteaque abiit in risum. Vide Ovid. lib. 11.

Psylli populi, dum Austrum ventum plus nimio haberent inuisum, ut sibi & suæ terræ noxium, sumptis armis in eum hostiliter profecti.

profecti sunt, seu viuum aliquē hominem, & non rem incorpoream peterent. Herodotus lib. 4. & Gellius lib. 16. cap. 31.

Inter stultos numeratur *claudius* princeps, quod Domitium Neronem adoptauerit, quum Britannicum legitimo toro naturam haberet. Sabellicus.

MEDICI, PHARMACOPOLÆ,

ET CHIRURGI.

Apollo Æsculapij pater medicinæ vsum primus dicitur attulisse, ac propterea meruisse deitatem. Ouid. lib. 1. Meta. Inuentam medicinam meum est, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis. Idem lib. 1. de Remedio.

Æsculapio Apollinis filio plerique etiam inuentum medicinæ referunt acceptum: in qua adeo excelluit, ut mortuum Hippolytum fingatur ad vitam reuocasse, & Androgeum Minois filium ab Atheniensibus interfectum. Propertius lib. 2.

Et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis,

Restituit patriis Androgeona focis.

Acron Agrigentinus medicus, Athenis philosophatus est cum Empedocle. Fuit antiquior Hippocrate: scripsit de medicina librum unum. Suidas apud Volat.

Aristogenes Thasius medicus floruit temporibus Antigoni Macedoniæ regis, ad quem libros plurimos scripsit de medicina. Suidas apud Volat.

Aristogenes alter Gnidius, Chryssippi philosophi seruus fuit, item medicus, qui magnam adeptus est famam ex curatione Antigoni Gonatæ cognomento.

Asclepiades Prusienis Cn. Pompei familiaris, rationem primus reperit, qua vinum agris mederetur, relato è funere homine, & conseruato. Dicebat salutem constare cibi potusque abstinentia: præterea gestatione, ambulatione, & fricatione. Scripsit ad Mithridatem volumina: autore Plinio. Mortuus est scalarum lapsu in extrema senectute. Idem bladimenta & lenocinia commertus est ad ægrotorum gratiam & iucunditatem. Siquidem & balneorum consuetudinem fecit, primusq; lectulos excogitauit suspensiles, quorum molli iactatione irritaretur & obreperet somnus. Autor Plin. li. 7. ca. 37. & cap. 3. li. 26

Acesias fuit imperitus medicus, qui dum cuidam podagrigo mederi vellet, morbum & dolorem auxit. Vnde natum adagium: Acesias medicatus est, ubi res in deterius vergit. Erasmi in Chil.

Arabs Apollinis fuit filius & Babylonis, quem Plin. li. 7. medicæ artis apud Ægyptios repertorem dicit.

Antonius Musa medicus fuit Augusti, de quo Horatius meminit lib.

nit lib. 1. Epist. dicens: Nā mihi Baias Musa superuacuas Antonius. Cassius Hemina apud eundem Plinium testis est. *Archagatum* Lyfaniæ filium Peloponensem, primum è medicis venisse Romam. L. Æmylio, & M. Liuiio consulibus, Eique ius Quiritum datum, & tabernam in compito Acilio emptam. Ob id publicè vulnerarium fuisse eum tradunt vocatum, mireque gratum aduentum eius ab initio: Mox à sæuitia secandi vrendique, nomen carnificis meruisse. Plin. cap. 7. lib. 25. & cap. 3. lib. 30.

Amythaon Melampodis pater inter claros medicos olim habitus est.

Apollodori duo fuerunt, Scyllæus, & Tarentinus, ambo medici. De quibus Plin. lib. 20. cap. 4. loquitur.

Artemon fuit medicus, qui calua interfecti, igneque cremati propinavit aquam è fonte noctu comitialibus morbis. Autore Plinio cap. 1. lib. 28.

Attalus medicus apud Plinium affirmat scorpione viso si quis dicat duo cohiberi nec vibrare ictus.

Alcon, seu Alcontius, medicus fuit vulnerum centum sestercii à Claudio cōdemnatus, & exul missus in Galliam, demum restitutus. Nescio an is sit, de quo loquitur Martialis lib. 6. Ostendit digitum sed impudicum Alconi, Dasioque, Symmachoque. Aufonius de alio Alconitide medico loquitur, qui Diodorum aruspice vaniloquum fecit.

Agron medicus fuit, qui pestilentia Athenas passim occupante, affectorum plensque opem, intulit salutarem, accensis in proximo ignibus. Cælius cap. 22. lib. 13.

Basilus Ancyranus professione fuit medicus. Floruitque imperante Constantino. Apud Volater.

Chiron Saturni filius ex Philyra, herbarum naturas primus inuenisse, Achillemque & Æsculapium docuisse fertur: Phœnici Amyntoris filio oculis capto visum restituit. Propert. lib. 2. Tarda Phylotete sanauit crura Machaon Phœnicis Chiro lumina Philyrides. Verg. lib. 3. Georgic. Quæsitæque nocent artes, cessere magistri Philyrides Chiron Amythaoniusque Melampus. Ab eo nomen sumpsit herba, quæ Centaurea dicitur. Plin. cap. 6. lib. 25.

Cornelius Celsus libros de medicina scripsit oratorio more. Floruit paulo ante Fabium Quintilianum.

Critobolus medicus fuit, cui singularem peperit laudem sagitta ex oculo Philippi Macedonis, citra oris deformitatem, euulsa, de quo abunde Curtius meminit, li. 8. de gestis Alexandri. Plin. lib. 7. cap. 37.

Cleophrantus, autore Plinio medicus fuit, qui vini rationem illustrauit. Hic apud Plinium ait semen pastinacæ erraticæ dysentericis

tericis prodesse.

Idem autor scribit, *chryssippum*, Erasistrati præceptorem, medicum fuisse, qui Hippocratis, Æsculapij, & Prodicæ medicorum placita ingenti garrulitate mutauerit.

Crinas Massiliensis fuit medicus, qui ad syderum motus ex Ephemerede mathematica cibos dabat, horasque obseruabat. Plin. scribit hunc centum sestercia reliquisse, muris patriæ non minore summa extractis.

charmis ex eadem Massilia fuit medicus, qui priores medicos & balnea damnauit. Frigidaque hybernis algoribus lauari persuasit. Merfit ægros in lacus, adeo ut Plin. dicat, se uidisse capulares senes usque in ostentationem rigentes.

castor medicus docuit Piperitim herbam (quam alij Siliquastrum vocant) bibi contra morbos comitiales. Autor Plin. lib. 20. Idem scripsit succum radicis ferularum, oculorum claritati multum conferre.

cherias Atheniensis fuit medicus, qui apud Plinium testis est, radicem cardui ex aqua decocta potatoribus sitim facere, stomachum corroborare, & vuluis aliquid conferre, ut mares gignantur.

chysermus fuit medicus, qui Bulbi radice in vino decocta Parotidas curabat.

cleempum Plin. scribit fuisse medicum, cui Pythagoræ librum de magicis herbis nonnulli ascripserunt.

Democides medicus Polycratem Samiorum tyrannum curauit talentis duobus, scripsitque librum de medicina. Herodotus in Thalia scribit Democidem Taliphontis Crotoniensium principis medicum fuisse, atque duobus aurearum copedum paribus a Cario donatum.

Dexippus Cous, Hippocratis fuit discipulus, qui scripsit librum unum de medicina.

Diocles Caristus floruit temporibus Darij Histaspis: reliquit commentarios, Plin. in multis locis.

Democrates Seruilus citatur a Plin. lib. 25. Primusque medentium herbam dicitur inuenisse, quam appellauit Hyberidam.

Idem lib. 24. ait *Democrum* fuisse medicum, qui in valetudine Confidæ, M. Seruilij consularis filie omnem curationem austeram recusantis, diu efficaciter usus sit lacte caprarum.

Dafius medici nomen est, cuius meminit Martialis lib. 6. dicens: Ostendit digitum, sed impudicum, Alconi, Dasioque, Symmachoque, &c.

Epicarmus Cous fuit auditor Pythagoræ. Scripsit de rerum natura ac medicina commentarios, quos adhuc extare in bibliotheca Vaticana, scribit Volater.

Erasistratus medicus fuit qui primus cognouit morbum Antiochi ob amorem Stratonices noueræ. Plin. scribit hunc fuisse discipulum

pulum Chryssippi, ex Aristotelis filia genitum, cui Antiocho rege sanato, centum talenta donauerit filius eius Ptolemæus. Hunc citat Gell. lib. 16.

Euphorbius medicus, Euphorbiæ herbæ nomen imposuit. Autore Plinio lib. 25.

Eriboles Teleontis fuit filius, medicinæ peritissimus, ut qui Oilei vulnus a Stymphalidibus illatum sanauerit. Testis Orpheus apud Ægidium Maserium in Argonauticis.

Galenus medicus a Pergamo ciuitate Asiatica, floruit Traiani temporibus. Hunc Auicenna, ceterique omnes medicorum principem fatentur. Scripsit de medicina libros complures, & in opera Hippocratis. Cælius lib. 16. cap. 19.

Glaucias medicus fuit in agnoscenda cadauerum natura diligentissimus. Plin. & Cælius cap. 29. lib. 16.

Hippocrates Cous Democratis fuit auditor, vixit in summa familiaritate apud Perdicam Macedonum regem: Suscepit filios Theophilum & Draconem. Hunc Artaxerxes magna mercede summisque honoribus in familiam suam inuitauit, autore Valerio. Familiaris fuit Democrato, quem ut insania curaret, plerumque ad eum scripsit. Amavit Græciam, ex qua nunquam egressus est. Mortuus est Larissæ, natus annos cxxxii.

Hermogenes, fuit medicus, qui Adriano Imperatori, se interficere volenti, circumscripsit locum sub mammilla, quo letaliter percussus, celerius expiraret. Autor Dion Cassius.

Iulianus fuit quispiam Pharmacopola herbariarum artis peritissimus, quem Volaterranus ætate sua floruisse scribit.

Lucas Antiochensis medicus fuit, Pauli apostoli sectator, a quo edoctus, scripsit Euangelium, & Acta Apostolorum. Excessit natus annos lxxxiii.

Lycus Neapolitanus Atriplicem (nomen est herbæ) contra cantharidas bibendum censet, apud Plin. c. 20. lib. 20.

Menecrates Syracusanus medicus, nullam ab his mercedem accipiebat, quibus medebatur. Curabat imprimis morbum sacrum hac lege, ut liberati se esse ipsius seruos faterentur, eumque Iouem appellarent. Feruntque in id tumoris fuisse euectum, ut quandoque ad Agesilaum Spartæ regem hoc modo scriberet: Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem. Subridens Agesilaus respondit: Agesilans Menecrati sanitatem. Plutarchus in Apoph. & Cælius cap. 38. lib. 6.

Marcion Mitylenæus de simplicibus affectibus scripsit. Item apud Plinium rumpi scolopendras marinas sputo, rubetas item, aliasque ranas scribit.

Mycon apud eundem testis est aduersus serpentes nihil esse effica-

ficacius hippomarathro.

Machaon Aesculapij filius, & frater Podalyrij, medicus fuit clarissimus. Baptista Pius lib. 4. Eleg. Cura Machaonia maior & ista manu est. Hic Philoctetem Pæantis filium Herculis sagitta Hydræ veneno tincta, vulneratum sanauit: Propert. lib. Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon.

Melampus Amythaonis filius, filias Præti Argiuorum regis ab infania purgavit. De hoc Verg. lib. 3. Georgic. Cessere magistri, Philyrides Chyron Amythaoniisque Melampus. Meminit & Herodotus in Euterpe. Et. Plin. lib. 25.

Meges fuit chirurgus quispiam, quem Volat. citat in Philologia.

Nicias Pyrrhi medicus fuit, qui ad Fabricium veniens promisit se domino mortem illaturum. Quod flagitium auersatus Fabricius, Pyrrhū, quamuis inimicum, literis monuit, vt à Nicia caueret. Gellius videtur hoc ascribere Timochari, apud Gellium. Quadrigarius Niciæ. Vter fuerit, parum refert de nomine. Claudianus lib. 3. in Rufinum.

Nicomachus Stagiritis Machaonis fuit filius, & Aesculapij nepos Scripsit de medicina libros sex. Fuerunt eius nominis duo alij pater & filius ambo medici. Quorum filius scripsit commentarios in Physicam patris, & octo libros Ethicorum ad Eudemum. Autor Volater.

Nicerotiana. *Nicerotes* vnguentarius fuit Syrius, à cuius nomine Martialis vnguenta vocat Nicerotiana. lib. 6. dicens: Quod semper Casia, Cynnamoq; . Et nido niger alitis superbæ, Fragras plumbea. Nicerotiana. Idem lib. 10.

Oribasius Sardonianus, Iuliani principis familiaris, scripsit libros medicinarum quinquaginta tres ad ipsum Iulianū. Suidas apud Vola.

Ocularius medicus fuit in Aegypto præstantissimus, qui floruit sub Amasi rege: Autor Herodot. in Thalia.

Philippus medicus fuit Alexandri eiq; summa familiaritate & amicitia iunctus: nã quum Parmenio literas ad Alexandrum dedisset, quibus eū monebat, vt ab insidiis Philippi, velut ab hoste Dario corrupti, sibi in ægritudine caueret: Alexander exploratam habens medici fidem, poculū ab ipso Philippo datum hausit, demum literas Parmenionis eidem legendas concessit.

Pæon vir medicæ artis peritissimus, à cuius nomine Pæonia herba nomen sumpsit. Archirenius lib. 2. Pæoniis animo medicina potentior herbis.

Plin. ait lib. 20. *Petricium* fuisse medicū, qui Ophiaca scripserit.

Iatralleptice. Eodem autore *Prodicus* fuit medicus, Aesculapij discipulus, Selymbriæ natus, qui medicinā instituit, quam Iatralleptice vocant.

Philis

Philistion Locrensis fuit medicus, quæ Gell. lib. 17. cap. 11. citat.

Philon medicus fuit nobilis qui quum medicamenta quædam ad medendi vsū exquisitissima concinnaret, & regias quasdam Alexipharmacas potestates, eas Deorum manus appellabat, velut diuinas & salutes Cælius lib. 16. cap. 10.

Podalyrius filius fuit Aesculapij, & frater Machaonis, medicæ artis peritissimus: qui cū Græcis ad Troiam profectus dicitur. Baptista Pius lib. 4. Eleg. Deposito non præstat opem Podalyrius ægro.

Sinalus fuit medicus quispiam, de quo Syl. Italicus li. 5. sic inquit: Ipse olim aut quo primū Garamaticus Ammon Scire pater dederat Sinalo morsusq; ferarū, Telorūq; graues ictus sedare mededo.

Themison medicus fuit magni nominis, Aesclepiadis discipulus, autore Plinio, quem pleriq; in locis citat Plin. ipse. Iuuenal. Quot Themison ægros autūno occiderit vno. Baptista Pius lib. 4. Eleg. Omnibus hoc anno morbis, noxaq; carebis, Cōremnesq; piam sic Themisonis opem. Fuit eius nominis alter, quem Martialis scribit consuetudinem Veneris habuisse cum sorore, vbi lib. 12. ait: Quare non habeat Fabullæ quæris vxorem Themison, habet sororem.

Theombrotus fuit medicus, quem Ptolemæus rex Megalensibus sacris donauit centum talentis, seruato Antiocho rege. Autor Plinius lib. 7. c. 37.

Thessalus eodem autore, medicus fuit Neronis temporibus, qui cuncta maiorum placita transfiliuit, & rabie quadam in omnes æui medicos perorauit.

Vectius Valens adulterio Messalinæ Claudij Cæsaris nobilitatus, pariterq; eloquentiæ affectator, suo tempore nouam medicorum instituit sectam.

Sunt & plerique alij, quorum nomina & placita quandoq; aduocantur à Plinio, vt Aristogiton, Athamas, Callimachus, Cleopolemus, Damion, Diuces, Diodorus Petronius Dorotheus, Dionysius, Sallust. Hecius, Hiccius, Herophilus, Icethidas, Iollas, Lais, Leneus, Metrodorus, Nymphodorus, Opion, Praxagoras, Plistonices, Sestius, Simus, Sofimenes, Sotacus. Q. Stertinius. Quorum nuda nomina ad nos peruenerunt.

Porro multiplex est medicina: *Pharmaceutice*: quæ medicamentis curat. *Empyrice*, quæ solum experimentis constat. *Iatralleptice*, quæ vnguentis. *Clinice*, quæ victu & venenis corporibus medetur.

VNGVENTA QUÆDAM

ET PHARMACA.

Elaterium Plinius ait esse medicamentum, quod fit ex cucumere syluestri, succo expresso è semine.

Crocinum species est vnguenti, quod efficitur Croci commixtione. Propert. Sit mensæ ratio, voxq; inter pocula currat, Et Crocino nares murtheus vngat Onyx. Alio nomine *crocomagma* dicitur. Fiebat autem croco trito, & vino dulci. Hoc Romani non solum corpora delibuebant, sed & spargebant pulpita. Vnde idem Propertius: Pulpita solennes non obluere crocos. *Crocinum*, autore Plinio, in sola Cilicia diu maxime fuit laudatum, mox Rhodi.

Epilima vnguentum est vilissimum, quo passim utebantur veteres. *Malobathrum* vnguentum est odoris fragrantissimi, quod afferebatur ex Assyria. Eo Romani suos capillos vngentibus, ut videtur innuere Horat. li. 3. Car. Od. 7. *Malobathrum* à Sidonio vocatur, qui hoc vnguento delibutus est. *Malobathrum*, teste Plinio, urinam cit. Oculorum Epiphoris vino expressum vtilissime imponitur. Item frõnibus, dormire volentibus.

Mendisium est vnguentum, quod fiebat in Medeso Ægypti vrbe. *Mithridalicum* seu Mithridaticus vocatur antidotum, quo Mithridates rex Ponti aduersus insidias venenorum consueuerat se tutari. Eius compositio fit è duabus nucibus siccis. Item ficis totidem, & rutæ foliis viginti simul tritis, addito salis grano. Quod qui ieiunus sumet, eum veneno secutum fore toto die promittit Plinius lib. 23. cap. 8. Antidoti nomen adhuc nostra manet ætate.

Nardus. *Nardinum* dicitur vnguentum, quod fit ex Nardo, quod alio nomine vocatur *Foliatum*. Est autem Nardus seu Nardum frutex odoris optimi. Tibullus: Illius puro distillent tempora nardo. Frequens est in Perside. Vnde ab Horatio in Epodo vocatur Achæmenium, vbi ait: Nunc & Achæmenio Perfundi nardo iuuat. Indicum Plin. lib. 12. vocat: Inuenta, inquit nuper in Thracia herba est, cuius folia nihil ab Indico nardo distant. Pontanus Arabum vocat, Hieronymus Balbus Assyrium Lucret. lib. 2. Et nardi florem nectar qui naribushalat, Alias Foliatum & Spicatum dicitur. Constat Omphacio, Iunco, Balano, Costo, Nardo, Amomo, Myrrha, Balsamo.

Foliatum
Spicatum

Narcissinum vocatur vnguentum, quod componitur ex Narcisso flore delicatissimo. Constat generibus odorum. Sed iam componi desit. Autore Plin. lib. 13.

Nicerocianum vocatur vnguentum odoratissimum, cuius autor fuit Nicerotes Pharmacopola. Martia. lib. Fragras plumbea Nicerotiana. Idem lib. 10.

Odontostimma vnguentum est, quo confricantur dentes, ut abestant, & exuant rubiginem.

Oenanthinum vnguentum est, quod fit ex Oenanthe, id est labruscæ flore. Laudabile fuit in Cypro, deinde in Ægypto præpositum. Autor Plinius.

Panathe

Panathensicum fuit vnguentum Atheniensibus peculiare à quibus nomen sumpsit Plinius lib. 13. Panathensicum suum Athenæ perseueranter obtinuerunt.

Amaracum Amaraco flore odoratissimo conficitur. Vnde adagium natum: Nil cum amaracino sur. Lucretius: Postesq; superbos Vngit amaracino, & foribus miser oscula figit. Idem lib. 2. Porro *sampsucus* aliter vocatur, quoniam Sampsucus eadem est herba quæ & Amaracus de qua Verg. li. 1. Æne. Vbi mollis Amaracus illum Floribus, & dulci aspirans cõplectitur vmbra. Amaracus fuit puer regius vnguentarius; qui casu lapsus dũ ferret vnguentum, maiorem ex cõfusione odorũ creauit odorem, inquit Seruius. Vnde optima vnguentum dicuntur Amaracina. Laudabile fuit hoc vnguentum in Coo insula. Postea eodẽ loco prælatum est Melinum. Optimum est & Mitylenis & in Cypro, vbi plurima est sampsucus. Autor Plin.

Amaracus

Metopium fuit vnguentum, cuius præcipuam laudem meruit Ægyptus, mox abstulit Phœnicia.

Pardalium laudabile in Tarso cuius compositio & mixtura obliterata est. Dicitur autem à Pardali animali, cuius odorẽ reddit.

Balanus herba est vnguentaria, cuius succo vnguentum compositum *Balaninum* quod expeditissimum olim fuisse, scribit Plin. Resinaq; solitum misceri. Balanatus, à Persio dicitur oleo delibutus, vbi ait: Tum cũ maxillis Balanatum Gauape pectis. Myrobalanum vocat Martialis vbi ait. Quod nec Vergilius nec carmine dixit Homerus. Hoc ex vnguento constat & ex Balano. Glã autẽ qua conficitur, præcipue bonitatis est in Troglodytis, Thebaide & Arabia.

Balanus

Melinum vnguentum fit è malis Cotoneis, & struteis admixtis Omphacio, Cyprino, Samio, Balsamo, Iunco, Cassia, Ambrotano. *Susinum* constat ex Liliis, Balano, Calamo, Melle, Cynnomo, Croco, Myrrha, & est omnium tenuissimum.

Cyprinum, vnguentum ex Cypro, fiebat Omphacio, Cardamomo, Calamo, Aspalatho, Ambrotano. Fuit optimum in Sidone, mox in Ægypto.

Telenium fit ex oleo recenti, Cypro, Calamo, Meliloto, Fænegreco, Melle, Mello, Oraro, Amaraco, Fuit ætate Menandri poetæ celeberrimum.

Megalinum succo fit ex oleo Balanino, Balsamo, Calamo, Iunco, Xylobalsamo, Cassia, Resina.

Cynnaminum vnguentorum omnium est crassissimum. Vocatur ab eiusdem nominis frutice, qui in Æthiopia, Sabæis, & australi India frequens est. Huic vnguento adiicitur Balaninum oleum, Xylobalsamum, Calamus, Iuncus, Balsami semina, Myrrha, Mel odoratum.

Cynnaminum eadem est arbutula, quæ & Cynnaminum, qua etiã

cōficitur vnguentū eiusdē nominis. Hoc videntur habuisse Thracēs. Claud. de Nu. Honorij & Mariæ Cynnama vocat *Pāgaa*. à Pāgæo Thraciæ mōte. A Cynnamo fit adiectiuum Cynnameus, quo vsus est Bapt. Pius: Cynnnameos nimitū lacerate pharetriger artus.

Myrrha per se vnguentum facit sine oleo, Staete dūtaxat, id est, distillatione. Nam Staeto verbum Græcum, id est, distillo, Vnde Catastagnos morbus à Græcis dicitur, quem nos Distillationem dicimus. Et Lucretius lib. 2. Myrrham appellat Staetam, id est, distillatiam, vbi ait: sicut Amaracini blandum Staetæq; liquorem. Est autē Myrrha genus arboris odoriferæ, de qua succus emanat fragrantissimus. Quid lib. 10. & lib. 1. Fast. Hac abundant Arabia, Achaja, Oruntes, Assyria. Propterea Verg. Myrrham vocat Arabi; Achaiam, Columella: Orontidem, Sidonius: Oronteam Bapt. Pius A Myrrha fit adiectiuum Myrtheus Horatius lib. 6. Car.

Balsami natura & eius proprietates. Balsamum arbuscula est soli Iudææ concessa, frequens in collibus vt vinea. Sustinet se sine adminiculis. Trima iā fructifera est. Proceritatem habet duorum cubitorum. Eius lignū vocatur *Xylobalsamum*: succus (qui habetur vnguenti loco) *Opobalsamum*, lac coagulans, & in veste nullas faciens maculas. *Carpobalsamum* vocatur eius arboris fructus, Hoc vnguentum viris conuenire scribit Martialis, quum Assyria vnguenta magis deceant mulieres. Sic autem ait: Balsama me capiunt, hæc sunt vnguenta virorum, Delicias Nini vos redolere nurus. A Balsamo fit adiectiuum Balsameus quo vsus est Sidonius.

Amomum etiam arbuscula est venosa frutice, palmi altitudine, cuius quoque succus inter magni pretij vnguenta numeratur. Frequens est in Assyria, Vnde Vergilius, Assyrium vulgò nascetur Amomum. Syllius lib. 11. Nec crinem Assyrio perfundere pugnet Amomo. Habet & Armenia. Mantuanus in Catharina, Circunfluis ær Fragat, & Armenio carcer lustratus Amomo.

Psilothrum vnguentum erat ad depilandū corpus: fiebatq; ex variis rebus modò ex thini sanguine, felle & iecore: modò ex sanguisugis coctis in vase fictili, & aceto illitis. Prius tamen euellebantur pili autore Plinio: post adhibebatur Psilothrū, ne renascerentur ac repullularent. Martialis ad Gargilianum, Psilothro faciemq; lauas, & Dropace caluam: Nunquid tonsorem Gargiliane times?

Thalassomali vnguentum, quod fit æquis portionibus Maris, Mellis, Iambris, fictilique vase & depicato conditur.

Dropax vnguentū depilatorium, seu euellendis pilis idoneum, Martialis lib. 3. Psilothro faciemque lauas, & Dropace caluam.

Caroma erat vnguentum, ex oleo & cæno, quo vtebantur iuuenes ad robur lacertorū. Hinc *Caromatici* eo delibuti vocātur. Martialis

tialis lib. 4. Seu lentum Cæroma teris, tepidumq; Trigona. Idem lib. 7. Vara nec iniecto Cæromate brachia tendis.

Panchrestum genus est medicamenti. De quo Cicero actione quarta in Verrem. Quum (inquit) omnes eius comitēs iste sibi suo, ille Panchresto medicamento amicos redemisset.

Collyrion dicitur oculorum medicamentum. Horatius. Hic oculis ego nigra meis Collyria lippus Illinire.

Apyron vocatur vnguentum ex auro. Autor Plin. lib. 21.

Atharis medicamentum est vtilissimum infantibus, quod fit *Olyra* herba decocta. Idem lib. 22.

Baiyron erat medicamentum compositum ex cinere excrementorum, quo Æschynes Atheniensis Anginis medebatur & Tonfillis. Autor Plin. lib. 28.

Irium Plinius vnguentum fuisse scribit, quod diu Corinthi placuerit, postea Cyzici.

Idem lib. 12. ait medicamentum esse, quod à Græcis *Euhemon* dicitur, singulari effectu contrahendis vulnerum cicatricibus.

Oporice medicamentum est, quod fit ad Dysentericos, stomachiq; vitia, in congio misti albi, lēto vapore, decoctis malis cotoneis quinque cum suis seminibus, Punicis cum toridem, & Sorborum sextario. Autor Plin. lib. 24.

Stomachice medicamentum est vtilissimum oris vitiis, narium, aurium, oculorum caligini, Pterygiis, genitalibus. Plin. lib. 33.

Diaphasmata dicuntur vnguenta ex siccis odoribus. Martialis lib. 1. Quid quod olet grauius mixtum diaphasmate virus?

Magma verò dicuntur fæces vnguentorum, vt scoria ferri, Amurca olei.

Regale vnguentū vocat Plinius, quo Parthorum reges vtebantur. Fiebat autē Myrobalano, Costo, Amomo, Cinnamomo, Comaro, Nardi spica, Maro, Myrrha, Casia, Styrace, Ladanò, Opobalsamo, Calamo, Iunco Syrico, Oenante, Malobathro, Sericato, Cyprio, Aspalatho, Panace, Croco, Cyprio, Amaraco, collato Melle, Vino,

AUCTARIUM.

Porro vnguenta quandoq; fiunt ex floribus, vt Rosaceum, Leucocium, Sufinum: Aut ex folijs, vt Myrrhinū, Oenanthinū Aut ex radicibus, vt Nardinum, Amaracinum. Vnguentis veteres multis modis vsi sunt: Ad salubritatem, vt natantes, & lauantes: Ad necessitatem, vt certates Ceromate vgebantur: Ad luxuriā, vt delicati causa veneris & mensarum Græci mixtum vnguento vinum bibere non erubescabant, quod dicebatur Myrites. Bathilli populi vnguentis madent Huius luxuriæ intentum Persis refertur acceptum, Vnde Horatius: Persicos odi puer apparatus. Eius rei fidem

facit ferinium vnguentorum laudatissimorum, quod expugnatis Darij castris reperit Alexander. Cyprij quoq; Cyziceni, & Corinthij eadē mollitie effœminati sunt. Constat vsum vnguentorum, aliarumq; rerū ad delicias repertarum vsq; ad Iulij Cæsaris tempora Belgis fuisse ignotum: cū Imperator ipse Belgas fortissimos dicat, q̄ ad eos non comēent mercatores, qui quæ ad effœminādos animos pertinent, illuc cōportent. Inuasit hic luxus totā paulatim Italiam, adeò, vt M. Orho Neroni mōstrauerit vestigia pedū vnguentis tingi, hisq; balnearum parietes quandoq; aspersi sint. Caicum quoq; principem ferunt vnguento solitum lauari. Anno post urbem conditam D. L. XV. P. Licinius Crassus & Iulius Cæsar Censores edixerunt, ne quis vēderet vnguenta exotica. L. Plotius, Plotij bis Consulis frater, proscriptus à Triumuiris, in Salernitana latrebra vnguenti odore proditus est. In cōfesso est, Heliogabalum Imperatorē triclinia, quādoq; lectos, & porticus, omni florum genere strauisse, vt Liliis, Violis, Hyacinthis, & Narcissis, ac per eos ambulasse, seq; vnguentis omnium fragrantissimis nudum sæpe numero perunxisse. Quem securi Imperatores, propè nullā molitiam sibi nō permiserunt, nullū voluptatis poculum reliquerunt ingustatum. Quod ego in Romanis principibus quamuis damnum plurimum, non tamen admodum miror, quum etiam apud nos abiectissimi homunculi, idem sibi indulserint.

DE OLEO.

Repetit & portentosa hominū luxuries in Oleo voluptatem, quo plerique ad nitorem cutis, alij ad cōfirmandas corporis vires se perunxerunt. Fuit autem multiplex: *Amygdalinum*, quod ex amaris nucibus arefactis, & in offam cōtusis, aspersum aqua, & iterum rufis exprimebatur. Mollit corpora, cutem erugat, nitorem commendat. Varos cum melle tollit à facie. Prodest auribus cum Rosaceo & melle, & punici mali germine decoctū. Autor Pli. Vide alias virtutes apud eundē lib. 24. cap. 4. *Oenanthinum* fiebat ex *Oenanthe* herba. *Cicum* bibebatur ad purgationes ventris cum pari caldæ mensura. *Laurinum* vtilius est, quo recentius & viridius colore: Illinitur Paralyticis, Spaticis Ischidiacis, & plerisque aliis morbis. *Capresinum* à Cupresso arboru, vt Myrteum à myrto, Citreum à citro. *Balannum* ex Balano glande, de qua iam diximus, Repurgat Varos, Furunculos, Lentigines, Gingiuas. *Omphacium* prodest Gingiuis. Si continetur in ore, colorem dentium custodit, magis quàm aliud, & sudores cohibet. *Narcissinum* dicitur à narcissiflo flore *Raphanium* à raphano: Phthiasis tollit scabricies cutis in facie emundat. *Sesaminum* aurium dolores sanat, & vlcera, quæ serpunt. *Balsaminum* contra omnes serpētes est efficax. *Lilium* renibus

renibus vtilissimum est, sudoribusque euocandis. *Seleucium* neruis vtile est. *Picenum* prodest ad quadrupedum scabiem. Hæc omnia & multo plura his docet Plinius.

POTIONES DIVERSÆ.

Amystis erat quædam potio apud Thraces, quæ clausis oculis bibebatur. Horatius li. 1. Car. Nec multi Damalis meri Bassum Threicia vinicat Amystide.

Oxyhalme erat potio, quæ fiebat ex sale & aceto recenti aduersus serpentes.

Oxyaccaron potio ex saccharo & aceto. Saccharum autem est mel in arundinibus collectum, gummi instar candidum, ac fragile.

Promulsis potio ex mulso condita. Cicero: Non cum quem tu es solitus promulside conficere. Hinc Promulsidaria vasa, quibus mulsum continetur.

Piratiū fiebat ex Piris, & loco vini sumebatur. Hieronymus contra Iouinianum: Tumotheo dolenti stomachum vinum suadet bibere, non Piratiū.

Bua infantulorū potio à sono fictū vocabulū. Caro: Quū cibum ac potione Papas & Buas vocēt; & matrē mammā, & patrē taram. Ex frugibus, inquit Plinius lib. 22. sunt potus similes *Zithon* in Ægypto, *Galia* & *cerea* in Hispania, *ceruisia* & plura genera in Gallia, quorum omnium spuma cutem sceminarum in facie nutrit. Idem lib. 14. Ægyptius, inquit, è fruge sibi potus similes excogitauit. Nullaque in parte mundi cessat ebrietas. Bibitur *Ceruisia* mera, non diluta inebriat instar vini.

Pysana est itidem potio à Græcis iuuenta, quæ hordeo fieri solet, Marcialis lib. 12. Frumentum, milium *ptysanam* que *fabam* que solebas Vende re.

Sabaia est potus in Illyrico paupertinus, ex hordeo & frumento in liquorem conuersus. Autor Ammianus Marc. lib. 26.

DENOMINATIONES A VARIIS

ARTIVM PROFESSIONIBVS

ORDINE LITERARVM.

Abietarj dicuntur fabri lignarij, ab abiete arbore. Abiegnae Arabes abiete factæ.

Acupictores vocantur Phrygiones, qui aurum & colores vestibus intertextunt.

Actuarij siue ab Actis dicuntur notarij, qui veloci stylo acta, actionesque describunt.

Acupedarij optimi cursores, à pedum acumine.

Aluta-ij sutores coriarij, ab aluta, id est, pelle, quæ à luteo colore dicitur.

Amphorarij pincernæ, seu pocillatores, ab amphora vase vinario.

Apiaris qui curant apes. Aliter vocantur Mellatores.

Argentarij dicuntur cāpsores, seu nūmularij. Budæus: Argentarij Romæ tabernas in foro publico conductas habebant. Aliter vocantur Mensarij, Mensularij, Trapefitæ, Collybiste, Monetarij.

Asinarij qui asinos pascunt. Hoc vocabulo vtitur Cato de Rustica.

Agasones equorū ductores. Hor. Si patinā pede laps⁹ frāgat agaso.

Auiarij qui auium curam gerunt. Colum. Sic tamen vt illustria sint loca, quæ commodius habiter Auiarius.

Aurarij, qui aliquid inaurant.

Aurifices dicuntur aurarij, Aurificina, aurificis taberna.

Architectus, primarius faber.

Atrienses custodes atriorum, seu Vestibularij.

Argyrognomones minutuli numularij: quasi pecunię spectatores.

Arcarij arcarum fabri. Autor Cælius. Appellantur & Scriniolarij Apud autores passim obuium.

Aquarij qui aquam circumferunt venalem. Idem autor.

Aurige curruum & vehiculorum ductores.

Aucupes qui aues capiunt.

Arcularij arcularum & scriniorum fabri.

Aliptes corporum vnctor. Idem ferè significant Vespillo, Sardapilarius, Libitinarius. Iuuenal. Satyr. 3.

Bractearij, qui Bracteas faciunt, quiq; aurum malleis tufum, & ad quamuis tenuitatē ductile rebus inaurandis reducunt. Budæus.

Bubulci, & Bubsequæ, bouum custodes.

Balneatores balneorum ministratores, Vnde & apud Erasmum est adagium: Asinus balneatoris.

Cellarij qui asseruando penu præsumt.

Copiarj qui legatis foras profecturis pecuniam suppeditant necessariam.

Coronarij, qui coronas conficiunt. Plin. l. Coronarij quidem & spinæ flore vtuntur.

Celeustes, qui remiges hortatur, quasi nauigationis moderator. Et Celeuma nauticus clamor dicitur. Budæus.

Conchylarij qui conchylia in mari conquirunt.

Codonophori, id est, atrati antambulones, & ferales, præcones tintinnabula gestantes. Budæus.

Collybista dicuntur nūmularij: Nam Collybus dicitur nummus.

Chirurgi, medici vulnerarij.

Cinclidarij, quibus atrij & vestibuli committitur custodia. Cinclidas enim Græci appellant valuas duplices aut foramen, quo immit

immittitur clavis:

Ceroplactæ cerearum imaginum artifices.

Cinifstones, qui modū docēt crispandorū capillorum calamistris.

Cosmeta dicuntur vnguentarij, à Cosmo medico, vt opinor, sicut Cosmiani.

Condi, qui recondunt in cellam penuariam bona domestica.

Carnicocteres, qui coctas carnes exponunt venales.

Crepidarij, qui crepidas conficiunt. Aliter vocantur, Calceolarij futores.

Calones, militum serui, qui clauas ligneas, hastas & fustes ferunt à tergo dominorum. Horatius: Hunc perminxerunt calones atq; caballi.

Clitellarij, q̄ sarcinas ferūt clitellis. Aliter vocātur Muli mariani.

Cupedinarij, venditores ciborum lautiorū, qui vocātur Cupedia.

Cubicularij, cubiculorum famuli. Sueton. in Iulio: Mansitq; apud eos non sine summa indignatione propè xl. dies cum vno medico, & cubiculariis duobus.

Cinerarij & *Cinifstones*, dicuntur tonsores, à conflādis calamistrorum cineribus, in quibus calamistra ad iuuenū puellarūq; capillos vibrādos calefaciebant. Catullus: Nunc tuum Cinerarius tōdet os.

Crocatarij, qui Crocino colore vestes inficiunt. Plautus: Qui incedunt infectores Crocatarij.

Cementarij, dicuntur Cementorum, id est, ædificiorum (quæ ex lapidibus fiunt) structores. Hieronymus vocat fabros murarios.

Calceolaris, qui calceos consuunt & conficiunt. Vocantur aliter Alutarij, Coriarij, Crepidarij, Sandaliarij.

Capfarij, capfarum & crumenarum custodes, vel artifices.

Carnarij, carniū venditores, à Græcis Creopolæ dicuntur, & Creurgi.

Carpentarij fabri lignarij, qui carpenta conficiunt.

Caupones esculentorum, poculentorumq; venditores.

Cestiferi, vasculorum, aut capfarum vectores.

Dulciarij dicuntur pictores placētarij, quos Pastillarios dicimus.

Decupa, qui vinum quotidie minutatim vendit. Cicero: Vinum à decupa & propolā quotidie sumit.

Dardanarij dicuntur propolæ, qui omnia præemunt, vt carius postea vēdāt: à Dardanio quodā māgo, qui hoc facere cōsueuerat.

Epibata dicuntur, qui ob hoc tantum sunt in naui, vt vehantur. Autor Budæus.

Essedarij, dicuntur fabri essedorum vehiculorum. Suetonius in Augusto: Quum essedario (pro quo quatuor filij deprecabantur) magno omnium fauore indulisset rudem.

Fœnifeca, qui secant fœnum, Columel. vitur.

Ferates præcones, dicuntur atrati illi antambulones, qui cadauera (quæ efferunt) cum tintinnabulis præcedunt.

Fullones, dicuntur qui maculas è pannis detergant, eorum ars vocatur Fullonica. Martialis lib. 7. Tam malè Thais olet, quàm non fullonis auari Testa vetus.

Fartores, qui farcimina faciunt ex infecta carne & adipe: Terentius. Cupedinarij omnes, cetarij, lanij, coci, fartores.

Ferramentarius, ferramentorum confector. Iul. Firmicus vitur.

Flamearij, dicuntur infectores flâmæ coloris violæ luteæ, quæ flameola appellatur. Hinc Flamea, coloris lutei vestimenta.

Furnarj, qui ex furno, panisq; coctura quæstum faciunt: Vocantur etiã Fornacarij.

Gangibæ. à Persis dicuntur, qui humeris onera portant. Autor Curtius lib. 3. de gestis Alexandri.

Gemmarj, gemmarum venditores. Cælius: Gemmarius quidam vitreas gemmas, vt legitimas verasq; Imperatoris vxori magno pretio vendiderat.

Hostiarj, custodes hostiorum. Plin. lib. 12. Nat. Hist. cap. 15. præter has & custodes, satellitesq; & hostiarj, & ministri populâtur.

Herbarj, qui vires herbarum noscunt, aut ex his conficiunt vnguenta. Idè Plin. lib. 13. Herbarij in vtraque pauca his & alia aliis miscet. Item lib. 21. Scelus herbariorum aperitur in hac mentione.

Helciarj, qui naues deducunt, subducuntve ad officia inuicem adhortantes, & rudentibus corpori suo inuolutis trahunt instar equorum. Martialis lib. 4. Quem nec rumpere nauticum, nec clamor valet Helciariorum.

Hamiora. dicuntur piscatores, ab hamis, quibus vtuntur ad capiendos pisces.

Horrearij, appellantur horreorum custodes.

Institores, propriè dicuntur rerum delicatarum venditores & negotiatores, quòd gerendis instent negotiis. Propert. lib. 4. Mundus demissis institor in tunicis. Ouid. Institor ad dominam veniet distinctus emacem.

Insularj. inquit Budæus, dicuntur ab insula, qui lingua vernacula Conciergi vocantur. Eiusmodi homines esse solent in domibus principum, quæ insulæ plerunque sunt, id est, à priuatorum domibus distinctæ.

Lactarij, qui cibos ex lacte conficiunt. Spartianus in Heliogabalo: Dulcarios & lactarios tales habuit.

Lachanopoles, olerum venditor, qui & Olitor, & Olearius dicitur.

Lana

Lanarij, qui lanas curant. Plautus: Stat fullo, Phrygio, aurifex, lanarius.

Lixa dicuntur, qui aquas hauriunt. Seneca in Theb. Humilisq; socrum lixa dominantem sequar. Syllius: Et inutile Marti Lixatum vulgus.

Libimarij dicuntur, qui ex rebus funeralibus, & exequiis quæstum faciunt. A Libitina dea sepulchrorum, aut sepulchro ipso. Vide Senecam.

Lintheones qui linthea conficiunt. Vocabulum est Vegetij.

Lithomi dicuntur lapidicæ: & Lathomix dicuntur lapidicinæ, vbi eruuntur & caduntur lapides. Thomos enim Græcè, sectio dicitur Latine.

Lenones, dicuntur illectatores, & productores meretricû, ab alliendo. Et est communis generis, quamuis etiã dicamus Lena.

Librarij, qui libros vendunt. Aliter *Bibliopola*. Carullus: Nam si luserint ad librariorum Curram serinia.

Libratores, qui aurum, aut aliquid aliud ad libram expendunt, Theodericus per Zenobiû Acciaolum: Ille (inquit) qui scire amet, quod pondo censenda sunt, vel aurea vasa, vel argentea, vel numismata quæpiam pendenda, ea libratoribus defert.

Lanius, seu Lanio, qui carnes vendit in carnario. Aliter dici potest Bouicida.

Lecticarij, lecticarum curatores. Seruius Sulpitius. Meisq; lecticariis eum in urbem referre.

Lenobates, appellatur vix calcator.

Limborarij, qui limbus consuunt. Plautus: Textores limborarij. *Limbus* Est autem limbus vestimentû purpuram infernè confutâ habens.

Limbearij, qui linthea vendunt & conficiunt, vt Lintheones.

Luceinarij, antambulones, & tediferi. Appellantur & Luceiniferi, & Græcis Daduchi, & Dadurgi, Tedifices.

Metallici, qui metalla eruunt, aut conficiunt. Plin. lib. 13. cap. 16.

Mesmanata. nomen est vilis mancipij, in navi diciturq; is, qui iubente Nearcho quæque munera subire cogitur.

Mediastinus est mancipium abiectû, quod vilissima, & sordidissima ministeria obire domi cogitur vt domû verrere, purgamenta efferre, ligna cõgerere, & huiusmodi alia facere. Ita autem dicitur, q; in media domo ad imperia omnium, nurusq; excubare soleat. Horat. in Epist. Tu mediastinus tacita prece rura petebas.

Mensarij, & Mensularij dicuntur collybistæ, seu monerarij, & trapezitæ.

Muliones, qui multorû habent curam. Apud Martialem Mulio capitur pro effedario, vbi lib. 9. ait: Nec pigri rota quassa mulionis.

Mansue

Manfuetarij, qui fylueftia animalia manfuefaciunt, & cicurant, & ex feris domesticos reddunt. Aliter Examatores dici poffunt. Lampridius.

Mangones, dicebatur magiftri, & cōptores formæ puerorum & puellarum, quos exponebant venales. Solebant enim artificio colorē corporis pulchrificare, quò facilius venderent quos volebāt. Hinc Mangonizare, est aliquid ornare ad alliciendos emptores. *Molitores*, vulgò molendinarij, qui frumenta molunt in piftrino. Aliter Piftrinarij dici poffunt.

Mellatores, qui curam mellis & apum gerunt. Aliter vocantur Apiarij. Volater. Ad hæc propellenda diligens mellator remediis infabit.

Macheropij, dicuntur fabri gladiatorum: quo nomine dictus est Demofthenis pater, q̄ cultellos factitaret. Machæra Græcè Latine dicitur fca, feu gladius.

Macherophori, dicuntur haftiliferi. Cuiusmodi funt regij ftipatores. Cic. ad Q. fratrem: Machærophoris centum fequentibus miro rifus nobis edidere.

Margaritarij margaritarum, aliarumq; gemmarum venditores, & negociatores, Dicuntur & Gemmatij.

Medicamentarij, & Medici, à medendo dicuntur, qui morbis afferunt remedia. Plin. Herbarias, & medicamentarias artes dixit.

Mellifones feu Mellarij, qui mella & apes curant, Aliter Mellatores & Apiarij, vt iam diximus.

Mercenarij qui caufa mercedis operam nobis præftant, à mercede hoftimento.

Myropola, vnguentorum venditor, & Myropolium, officina vnguentorum & pharmacorum.

Nauta feu Nauita magifter & ductor nauis. Eodem etymo vocatur Nauclerus.

Nouacularij qui nouaculas feu cultros raforios conficiunt.

Organici & *Organarij* dicuntur organorū artifices. Lucretius lib. 2. Organici quæ Nobilibus digitis expergefacta figurant.

Oeconomi, dicuntur custodes, & difpenfatores frugum, pecuniæ, & omnium rerum quas dominus poffidet. Vnde Oeconomia, rei domesticæ adminiftratio.

Obftrices & *Obftricularæ*, quæ parturientium curam, habent, q̄ fua peritia dolori obftent. Vnde Obftricare, est partū adiuuare.

Odorarij qui odores conficiunt, & vendunt: à Græcis vocantur *Aromatopolæ*.

Oenopola vini venditor: *Oenopolium*, taberna vinaria. Plautus: Quum à piftore panem perimus, vinum ex Oenopolio.

Olitores

Olitores qui hortum oleribus confitum exercent, & curant. Aliter vocantur, Hortulani: Oltor etiã dici potest, qui vendit olera.

Oftiarij, custodes oftiorum. Vocantur aliter Atrienfes, Æditui, Ædiruenfes, Æditimi, Claustranj, Claustritimi, Ianitores, Liminarij, Liminiarchæ, Vestibularij.

Oxypropoli, qui cibos vendunt aceto confectos, quo Plin. vſus est. Et Oxypropoli feruant, addito dulci, ad cremenſu aceri temperantes. Et Oxypora dici poffunt eſculenta aceto condita. Vnde idem Plin. lib. 20. cap. 23. Idipſum condimentis propè omnibus inferitur. Oxypropolis etiã aptiffimè.

Putearij, qui puteos excauant. Plin. lib. 31. cap. 3. Depreffis puteis ſulphurata, vel aluminofa occurrentia putearios necat, puteorum excauatores Græci Phteorychos vocant. Eorum instrumentum dicitur Teureſis. Organum quo ex puteo hauritur aqua Celoniũ, vel Ciconia. Puteos apertire, apud Iuriſconfultos est excauare. Cælius lib. 6. cap. 17.

Proreta dicitur, qui proræ præfectus est, quemadmodũ Gubernator, qui puppi. Plautus in Rudente. Si tu proreta iſti naui es, ego gubernator ero. Reſero acceptum Budæo.

Pegafarij, dicuntur curſores, qui ſtatis locis manſiones ſuas poſitas habent: quorum diuerſoria Stathmi vocantur. Budæus.

Purpurarij, purpurarum piſcium piſcatores, qui & Conchyliarij dicuntur. Poſſunt etiã dici Inſectores purpuræ.

Pollinctores dicuntur funerum curatores. Pollincere enim est *Pollin* mortuum curare. Plaut. in prologo Pœnuli: Eorum alter viuit, alter est mortuus. Propterea apud vos dico confidentius, quia mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxit. & in Sticho: Hodie pollinctura est. Martialis lib. 10.

Piſcinarij, qui piſcinas curant: cuiusmodi fuerant Sergius Aurata, & Licinius Murena, qui captorū piſcium lætabantur vocabulis. L. quoque Philippus, & Hortenſius piſcinas habuerūt pretioſiffimis piſcibus reſertas, quos propterea Cic. Piſcinarios appellat.

Piſcatores, qui piſces inquirent. Aliter vocantur Hamiotæ, ab Hamis: quibus eſca operis piſces decipiuntur.

Piſcarij, qui piſces vèdūt. Varro: Inter piſcarios nemo vendebat.

Propola, à Græcis dicuntur, qui à nobis Reuenditores, qui aliquid præemunt, vt carius poſtea vendant, Lampridius: Imitatus propolas circumforaneos, equos curules ſibi comparauit. Vocantur aliter Dardanarij, vt iam docuimus.

Pigmentarij, qui pigmenta vendunt, aut conficiunt, Hieronymus in Exod. Compoſuit & oleum, & ſanctificationis vnguentū, & thymiamata de mundiffimis aromatibus opere pigmentarij.

Cælius

Cælius inter eos, qui corporis curam agunt, recenset Tonsores, Balneatores, Pilicrepos, Alipilos, Medialtinos, Mangones, Coronarios, Cosmetas, & id genus alios.

Promi dicuntur, qui præfunt promendis cibariis, aliisque rebus domesticis, Aufonius: Promus quam condus magis.

Pocillatores dicuntur pincernæ, & prægustatores, qualis poetæ fabulantur esse Ganymedem assistentem Ioui. Aliter Propinatores dicuntur. Nam quamuis Propinare plerumque significet præbibere, aliquando tamen est dare bibere. Plin. lib. 21. cap. 27. Medici in vino decoquunt recens vel aridum, illinuntque, vel Spleneticis propinant ex aceto. Idem lib. 28. Attemon propinauit aquam è fonte noctu Comitialibus morbis. Vbi (vt in plerisque aliis locis) Propinare pro dare bibere ponitur. Sunt tamen nescio qui ridiculi, qui nihil probant, nisi quod in putidis quibusdam autoribus legerint: quasi verò linguæ Latinæ copiam debeant, aut possint circumscribere pomceris suæ ignorantia.

Pistores seu Pistores dicuntur furnarij panifices, à pinsendo, qui proprio, & decenti epitheto vocantur Farinulenti.

Pharmacopola, medicamentorum venditores. Et Pharmacopoliū amuletorum officina.

Præcones, enuntiatores publici, qui iussu magistratus publicè aliquid enuntiant. Horatius: Vt præco ad merces turbam qui cogit emendans. Domesticus præco dicitur, qui seipsum laudat.

Plumarii qui acu pingunt. Aliter vocantur Polimitarij. Opus plumarium acu factum. Vitruuius lib. 6. de Architectura cap. 6. Nominus inquit pinacotheca, & plumariorum textrina, pictoriumque officinæ vti colores eorum in opere propter constantiam luminis immutata maneant qualitate.

Panifices, seu Panifici, qui panem conficiunt. Panificium panis confectio dicitur.

Pecuarij, pecorum custodes, qui & Armentarij vocantur, Pecuariam rem facere, est armenta greges, ue alere.

Pelliones, qui vestes pelliceas, aut alia quavis opera pellibus conficiunt. Phrygiones dicuntur, qui acu pingunt, aut vestes auro intertexunt. Phryges enim primi inuenerunt aurum telæ intertexere.

Popinones sunt quos Tabernarios dicimus, vel luxuriosi, qui popinas amant: qualem Horatius villicum suum arguit, quod rure velit redire Romam, desiderio popinæ. Budæus decenti epitheto delicias vocat popinales.

Porcarij dicuntur porcorum custodes. Alio nomine dicuntur Suarij. Porculatio porcorum nutritio, & Porculena merces ipsius.

Portitores dicuntur transfretatores, à portu. Verg. lib. 6. Portitor has

has horredus aquas, & flumina seruat Terribili squalore Chæon
Vocatur aliter Teionarij. Portoris merces, & stipes, quæ meretur.

Placentarij qui placentas & cibos dulciarios conficiunt, vocantur etiam Officinarij.

Proxenera, licitatores vendendarum, comparandarumque mercium mediatores.

Quærgarij, qui quadrigas agunt, aliter vocantur Aurigæ & Esedarij.

Quæstores, pecuniæ publicæ collectores, & qui curam habent ærarij. Magistratus vocatur Quæstura.

Ratiarij, à rate, vt nauticarij à naue, dicuntur negotiatores, qui ex ipsa rate quæstum faciunt.

Salsamentarij dicuntur venditores ciborum sale conditorum. Alio nomine Salarij.

Sandapilarij dicuntur rerum funebrium & exequiarum curatores. Aliter vocantur Vespillones, Libitinarij, Necrophori, & Funerarij. Est enim Sandapila, autore Fulgentio, ferrum seu locus mortuorum, quo non corpora nobiliū, sed plebeiorum, atque damnatorum cadauera portabantur. Sidonius: Hanc non vespillonū sandapilariorumque ministeria ominosa simulauere. Suet. scribit, cadauer Domitiani populari sandapila per vespillones exportatum.

Scriptuarij dicuntur tabelliones, quos Clericos & Commissarios vocant: dicuntur & Scribæ.

Suarij, qui sues pascunt. Aliter vocantur Porcarij, vt iam diximus.

Sagarij dicuntur, qui vendunt saga. Est autem Sagum vestis militaris, vt postea docebimus.

Salarij, qui cibos salso vendit. Martialis: Quod viles pueri salariorum.

Scoparij dicuntur ministri, quorum interest pauimenta scopis deuerrere, & mundare domū. Propterea Hieronymus Aquilonem viarum scopam appellauit, quod distando perpurget quicquid in via puluerulentum obiacet. Vlp. Tit. de fundo & instrumen.

Segmentarij, qui aurum vestibus intertexunt: à segmentis, id est, bracteolis, orbiculisque variegantibus. Quid. lib. 3. de arte:

Quid de veste loquar? non iam segmenta requiro:

Nec quæ de Tyrio murice lanam rubeat.

Sellularij dicuntur, qui opus aliquod sedendo conficiunt: qui & Sedentarij.

Sericarij textores sericorum. Sericari homines, pannis sericis induti.

Solearij solearum sutores, qui & Crepidarij dicuntur. Plautus in Aul. Solearij astant.

Statuarij qui statuas fingunt, Græcè *Idoloplastæ* vocantur. Quales fuerunt *Lyfippus, Praxiteles, Myron, Polycleus.*

Suffarranei dicuntur, qui farra & frumenta in castra conuehunt, crebris & vilibus institorum vecturis.

Sutores dicuntur calceolarij, aut vestimentorum artifices, qui melius *Sarcinatores* appellantur.

Sphæristæ, & *Sphæristæ* dicuntur studiosi ludipilæ, & periti. *Sphærizo*, id est lupo pila, *Sphæristerium*, ludus pilæ. *Lampridius* in *Alexan.* Post lectionem operam palæstræ, aut *Sphæristerio*, aut cursui, aut luctaminibus mollioribus dabit.

Thermularij dicuntur, qui thermis præsent, & ex his quæstum faciunt.

Tensores, lanæ, aut capillorum dicuntur incifores. *Horat.* in *Epist.* Si curatus inæquali tonsore capillos Occurri, rides. Hinc culter tonsorius dicitur.

Telonarij dici possunt tributorum collectores, qui & *Telones* vocantur.

Vespiliones dicuntur funeratores, & curatores cadauerum. *Suetonius* in *Domitiano*: Cadauer eius populari *Sandapila* per *vespiliones* exportatum.

Vnguentarij, qui vnguenta exponunt venalia, aut conficiunt. *Plin.* lib. 12. Ipsique vnguentarij digerunt, haud difficulter. Idem lib. 31. Et vnguentarij propter colorem eo maxime vtuntur.

Viscatores dicuntur carniū distributores. Et *Visceratio* ipsa distributio.

Vulnerarij, qui vulneribus medentur, vt *Chirurgi.*

Vascularij, qui vasa conficiunt, & vendunt, aurea & argentea. Nam inter *Aurifices* numerantur *Vascularij, Cælatores, Inauratores & Braçtearij.*

Vinarij, vini venditores, à Græcis *OEnopolæ* dicuntur. *Sueton.* Quum de *vinariis*, aut *lanis* ageretur, exclamauit in curia.

Vinitores, rustici vinearum cultores. *Verg.*

Aut custos gregis, aut maturæ *vinitor* vix.

Vehicularij, vehiculorum ductores: *Carrucarij, carrucæ: Effedarij, effedorum.*

Vexillarij qui in exercitu ferunt vexillum, dicuntur etiam *Antesignani, Primipili & Vexilligeri.*

Vestispici famuli, quorum interest mundare vestes dominorum. Et *vestispicæ ancillæ*, eodem modo dicuntur.

Veteramentarij dicuntur *sutores* *Crepidarij*, qui veteres calceos reficiunt. *Plautinus* *Euclio* multa eiusmodi commemorat in *Aulularia*, vbi ait:

Stat fullo, *Phrygio, Aurifex, Lanarius:*
Caupones, Patagiarij, Indusiarij, Flamearij,
Violarij, Carinarij, Manulearij, Myrobrecharij,
Propolæ, Lintheones, Calceolarij,
Sedentarij, Sutores, Diabathrarij,
Solearij astant, astant Molochinarij,
Petunt fullones, Sarcinatores petunt.
Stropharij astant, astant Semizonarij.
Trecenti quum stant Phylacistæ in atriis.
Textores, Limborarij, Arcularij dicuntur.

DENOMINATIONES A NA-

TVRALIBVS, SEV AC-

cidentariis casibus.

A *Grippa* dicuntur ab ægro partu, qui nascuntur in pedes quod *Plin. lib.* est contra naturam, autore *Plinio*: quomodo genitum ferunt 7. cap. 8. *M. Agrippam.*

Vopiscum dixerunt vnum ex geminis, qui recenti vtero nascuntur, alio interempto ab ortu.

Planci, qui supra modum pedes planos habent. Et *Planca* tabulæ, dicuntur *planæ.*

Pansa, à latis pedibus, & apertis. *Pansum* enim apertum significat. *Sylla*, vnde originem sumpserint, *Macrob. lib. 1. Satur.* sic refert: *Bello Punico* hi ludi primum ex *Sibyllinis libris* sunt instituti, suadente *Cor. Ruffo*, qui propterea *Sibylla cognominatus* est: & postea corrupto nomine primus cœpit *Sylla* vocari.

Burri, à colore ruffo *Pyrrhi* Græcè dicuntur.

Galba, à colore auis, quæ *Galbula* dicitur.

Scauri, qui eminentibus sunt talis.

Opiter appellatur, qui patre mortuo, & auo viuo gignitur.

Cordus qui sero nascitur. Vnde *Corda frumenta*, quæ sero nascuntur. Et autumnale scœnum *Cordum* dicitur.

Posthumi, qui nascuntur patre humato.

Cotta ab iracundia, & oris toruitate dicti sunt.

Scipiones à baculo, qui *Scipio* dicitur. Quoniam qui primus hoc meruit nomen innitebatur baculo.

Lenates à frequenti vsu *Lenæ* vestis.

Marcipor, puer, seu famulus *Marci*: vt *Publipor, Publij. Lucipor* *Lucij.* *Plin. lib. 33. cap. 1.*

Vari dicuntur, qui crura habent obtorta, quiq; sunt pedibus incuruis, & in se contractis. Vnde etiam *varæ manus.* *Quid. lib. 9.* *Tenuiq; à pectore varas.* In statione manus, id est, *decuruas.* *Horat. lib. 1. Sermouum:* Hunc varum distortis cruribus. *Martial. lib. 7.*

Vara vocat brachia palæstritarum, quum aduersarium amplectuntur. Vara nec iniecto caromate brachia tendis.

Vacia dicuntur quibus pedes & crura in exteriorem partem flectuntur. Cuiusmodi fuisse legitur Seruilius Vacia vir prætorius, Senecæ temporibus. Varr. lib. 1. de re Rust. Cruribus rectis, ac potius varis, quam vaciis. Hinc etiam Vacienorum cognomina fluxerunt.

Valgi dicuntur, qui diuersas furas habent, hoc est in diuersum actas, ut sunt Lacertorum pedes, quorum pars intra conditur, pars extra procedit. Valgi contrarij sunt Varis. Habent enim furas atrinsecus prominentes, & in diuersum actas, ut cancri, & lacertæ ipsæ, autore Aristotele.

Varicosi, qui venas habent plus æquo intumescentes in temporibus, ventre, testibus, inguine, sed maximè in cruribus. Quod ex nimio labore solet nasci.

Plantæ & *Ploti* dicuntur à planis pedibus.

Pilumini, qui pilum pistrinis inuenerunt.

Pisones, à pisibus leguminibus, quæ optimè ferebant, ut Fabij à fabis, Lentuli à lenre, Cicerones à cicere.

Bubulci qui bobus optimè utebantur. Plinius.

Cochites vocantur, qui altero lumine orbi nascuntur, ut ille Horatius Cocles.

Lucini, seu Lucinij, qui paruos utrinque habent oculos.

Petauri dicuntur homines agiles, qui per circulos se immittunt nascunturq; sub Delphicæ. Huiusmodi sunt Histriones, Funambuli, Funerepi, & Saltatriculi. Vocantur & *Petaurista*.

Labones, Labiani, & Labrosi, à prominentioribus labris. Lucretius lib. 4. Simula Silenæ, At satura est labrosa Philæne.

Ectapeli dicuntur, quibus aliquid accidit præter communem naturæ modum. Cuiusmodi fuit Eutimenes filius, quem Plinius scribit in tria cubita triennio adoleuisse, incessu tardum, sensu hebetem, & iam puberem factum voce robusta, absumptum contractione membrorum subita, triennio circumactio.

Chilones dicuntur, qui sunt maioribus labris. Aliter Labeones dicuntur.

Cylones qui sunt fronte prominentiore, & quasi extante. Synonymicè Frontones appellantur.

Simi, & *Simones*, qui habent nares introrsum reflexas. Quod genus homines facilius cæteris sunt polypposi. His contrarij sunt

Aquili, qui sunt naso forinsecus extento.

Bene nasuti homines à Lampridio dicuntur Mutoniaci, ac bene mentulati.

Lusciosi, qui propter vitium oculorum parum vident. Plautus

in Milite: *Ædepol* tu quidem cæcus es, non lusciosus.

Luscus, qui altero captus est oculo, qualis fuit Annibal. Vnde Iuuenalis, Quum Getula ducem portaret bellua luscum.

Cæcus qui utroque, Aliter *Dei* oculus. Hinc *Cæcare* & *Cæcutire* verba descendunt.

Balbi qui linguam habent impediram, nec verba debite enuntiant, ut qui laborant lambdacismo, & Iotacismo.

Blasii itidem dicuntur qui lingua hærent, quum syllabam syllabæ iungere properè non possunt. Dicuntur à Græcis *Thrauli*. Porro *Blasias* nō solum vitium est linguæ, sed etiam eorum, qui oblatum gressum habent, vnde & *Blasii* pro *Valgis* possunt accipi.

Apyi qui non satis expedito plectro linguæ utuntur, quasi aere non ferientes, vel quasi verba nō exprimentes. Budæus in Annot.

Ancylaglossi, qui linguam habent astrictam membranulis quibusdā duriusculis & breuioribus quod vitium *Ancylaglossum* dicitur, tuncq; naturale est. Est & accidentarium, quum vlcus sub lingua cicatricem duriorē obduxit. Autor Budæus. Est autem vinculum neruolum, quod *Filum* vulgariter nuncupatur.

Vaci, qui pedes extorsus obtortos habent. Dicuntur & *Vaciæ*.

Tragomascali qui virus alarum olent. Aliter *Hircosi*. Est enim *Hircus* foetor alarum, quem Plin. Alarum graueolentiam appellauit, & aliquando *Virus alarum*, à Græcis dicitur *Tragos*, vnde *Tragizontes* pueri.

Ventrosi dicuntur, qui sunt Ventre propenso & extante: dicuntur etiam *Ventrosi*, & *Dentricosi*.

Cæsares hoc nomen traxerunt ab Africano Scipione, qui primus *Cæsar*, à caso matris utero dictus est. Desistant hallucinari, qui dicunt *Iulium Cæsarem* à caso matris utero nuncupatum: Nam quo tempore subigebat Gallias, matrem ipsam amisit *Aureliam* homine, quæ superuivere nequiuisset, si caso eiusdem utero natus fuisset. Solinus lib. 4. de Mira.

Androgini dicuntur utriusque sexus homines. Aliter vocantur *Hermaphroditi*.

Achili dicuntur, qui sunt sine labris. His contrarij sunt *Labeones*.

Ancus, qui aduncum habet brachium, nec exportigi potest. Festus Pomp.

Bronci qui sunt ore producto, & dentibus prominentibus. Autor Nonius.

Buccones, qui sunt tumidioribus buccis. Plautus: *Stulti*, *Stolidi*, *Fatuji*, *Fugi*, *Bardi*, *Blemi*, *Buccones*. Sol' ego omnes antec' fulstra.

Epigryphi dicuntur, qui habent nasum aduncum.

Flauij, à flauo colore capillorum nomen traxerunt.

Gibbosi. seu *Gibberosi*, qui tuber & tumorem habent in dorso, Tumor autem *Gibbus* & *Gibber* dici potest.

Gutturosi. quorum guttur tanquam spongia quædam intumescit, aquarum (quæ potantur) plerunque vitio.

Hosimi, qui nascuntur sine naribus, quarum loco habent foramina. Aliter *Simones*.

Macfici, qui habent magnas malas & os patens.

Monogrammi vocantur tenues, macri, & decolores, A pictura, quæ priusquam coloribus corporetur, lineis fingitur. *Monogrammos* enim pictura dicitur linearis.

Myopes qui in luce parum vident, Latine *Lusciosi*, *Myopia* dicitur huiusmodi vitium.

Nyctilopes, qui vident interdiu, Sole occidente parum, occasu nihil.

Obstipi qui sunt breui collo, quibusque colla in humerum inclinata sunt. *Suer.* in *Tyb.*

spatici. qui maligno spiritu sunt correpti, quiq; eodem in loco nequeunt subsistere.

Nervæ à fortitudine nervorum, & vestigiorum dicti sunt.

Hala à foedo oris halitu. *capella* à capillorum hirsutie.

Fenestella à caluitie. *columella* à proceritate; *Nasica* ab obuncis naribus. *Staius* nomen est seruire. *Cælius* lib. 13. cap. 5.

DENOMINATIONES

A GENERE;

A *Vus* pater patris: *Proavus* avi pater. *Abavus* pater proavi, *Ania* patris vel matris mater: *Proavia* *Abavia*, *Tritavia*. vt *proavus*, *abavus*, *tritavius* se habent, *Pater* qui genuit: *Mater* quæ peperit. *Patruus* frater patris: *Patruales* fratres filij duorum patruorum, *Sorores patruales* filia duorum patruorum. *Matertera* soror Matris, *Fratria* vxor fratris. *Fratrueles* duorum fratrum filij, qui & *Fratres* patruales vocantur. *socer* vxoris meæ pater. *Prosocer* vxoris meæ avus. *socrus* vxoris meæ mater. *Gener* filia meæ maritus. *Progener* generi pater. *Nurus* filij mei vxor. *Nepos* natus ex filio meo, vel filia mea. *Neptis* filia filij mei, vel filia. *Nouerca* secunda vxor, quam pater ducit mortua prima, ex qua liberos habuerat. *Priuigni* nati ex prima patris vxore: vt *Hippolytus* *Phedra* nouercae priuignus. *Amita* patris soror, *consobrini* geniti ex duabus sororibus, quasi consororini. *Leuir* leuiri, frater mariti mei. *Maritus* vir vxoris, *Maryita* vxor viri, *Opiter* cuius pater mortuus est auo adhuc viuente. *Pappus*, est avus. *Ausonius* *Pappos* auiasque trementes. *Patruus* senatoris filius.

OFFICINÆ ARTI-

FICVM.

S *Vtrina* dicitur Sutoris officina,

Tonstrina tonsoris.

Textrina textoris. *Pli.* Ipsa per se tenax ratio *textrinae*.

Vstrina metallici. *Plinius* 36. cap. 21. In *vstrina* ter siccantur, ita vt torreantur carbone puro.

Oenopolium officina vinarij.

Laniena laniorum & bouicidarum.

Myropolium vnguentariorum, & pharmacopolarum.

Thermopolium officina, in qua esculenta & poculenta calida venduntur. *Plautus*. Sempervideas bibentes in *thermopolio*.

Pinotheca, seu *Pinatotheca*. pictorum est tabula, in qua pictæ tabulæ reponuntur. *Vitruuius* lib. 6. Non minus *pinacothecæ* & *plumariorum* *textrinae*, pictorumq; officinæ, vt colores eorū in opere propter constantiam luminis immutata maneant qualitate.

REPOSITORYA DIVER-

SARVM RERV M.

V *Vestiarium* dicitur vestimentorium repositorium. *Plin.* li. 15. *Vestiarium* contra teredines, ac noxia animalia, amurca aspergi.

Dactylotheca, gemmarum repositorium. *Pli.* lib. 36. *Dactylothecam*, inquit, primus habuit Romæ priuignus *Syllæ* *Scaurus*.

Panarium panis repositorium. *Statius* lib. 1. *Syl.* Hi *panaria* candidasque mappas subuectant, epulasque lautiores.

Granarium. id est, horreum, seu repositorium granorum. *Vatro* de lingua Latina: *Panarium* vbi panem setuabant: *Granarium*, vbi granum: in quo aliqua conduntur, horreum.

Armamentarium repositorium armorum & nauium.

Bibliotheca librorum.

Atramentarium atramenti.

Calamarium calamorum.

Casteria instrumentorum nauticorum.

Myrothecium vbi vnguenta conduntur.

POPVLI ET HOMINES RE

ALIQUA INSIGNES

ET CLARI.

S *Cytha* equitatus & equorum glostria strepunt, inquit *Plinius*. Equo insidere primi docuerunt *Thessali*. Vnde nata apud eos de *Centauris* fabula.

Seres orientales populi nobiles sunt vellere, vt iam docuimus.

Ithura, *Medi*, & *Parthi* sagittis. *Lucanus* lib. 7. Tunc & *Ithuræi* *Medi*q; *Arabes*q; soluto *Arcu* turba minax nusquam rexere sagittas

Carullus: Seu Sacas sagittiferosque Parthos.

Thufci aruspicio. Tibullus lib. 3. Vera monet Thufcis extra pba-
ta viris. Vnde Hetruscū aruspice Vitruuius, Thufcū Sidoni⁹ vocat.

Hylas cestu, Phegeus palæstra, Lycus stadiis & cursu clari fuerūt.
Ausonius: Clarus Hylas cestu, Phegeus catus arte palestræ Clarus
Olympiacis est Lycus in stadiis.

Pellux palæstra. Statius lib. 2. Syl. Siue catenatis curuatus mem-
bra palæstris Staret, Amyclæa conceptum matre putares.

Castor equis. Idem Statius. lib. 5. Syl. Non toties victorem Casto-
ra gyro, Nec fratrem cestu virides plaufere Therapæ. Oui. Tyn-
daridæ fratres: hic eques, ille pugil.

Clari quoq; fuerunt Marfi, Vmbri, Pfylli venenis: Ægyptij, & Ba-
bylonij, Astrologia: Lacones, breuitate: Scythæ Cretæses, & Gelo-
ni, sagittis: Curetes, ære: Ægyptij, fistro: Tyssagetæ, & Lyrcæ, vena-
tibus quibus viuūt: Bœotij, palæstra, & gymnics exercitationibus:
Atheniæses, naualibus: Lacedæmones, legibus: Græci, ingenio: Alex-
andrini, dolis. Berofus, Astrologia: Grammatica Apollodorus:
Hippocrates, medicina: Archimedes, geometria: Euclides, nume-
ris: Lyncæus visu: Chirō, & Alcon, arcu: Cicero, eloquio: Cyrce, ve-
nenis: Cræsus diuitiis: Nireus, forma: Exceftides, peregrinatione:
Amphion, & Orpheus, lyra: Arifteus, melle: Alcinous, hortis: Ama-
zones, peltis & securi. Argus, visu: Annibal, stratagemate. Alexan-
der, magnanimitate: Plato & Aristoteles, philosophia: Arachne,
lanificio: Archilochus, iambis: Typhis, arte nautica: Cato, grauita-
te: Numa, religione: Regulus, fide: Scæuola constantia: Rhadamā-
tus, iudicio: Apelles, pictura: Praxiteles, sculptura: Traianus, bonita-
te: Apollonius, temperantia: Cyneas, memoria: labore Cleates: Zo-
roastres, magia: Hyppolitus, pudicitia: Manzus Florentinus, sphe-
risterio: Magiolinus, latrunculis: Scæuola, pila: Arte citharædica,
Mitylenæi: Tibiarum modulis, Thebani: Alexandrini, grāmatica,
Geometria, & Philosophia: arte statuaria, Athenienses: Crotonia-
ræ, medicina: Æginiræ, athletica: Sidonius de quibusdā sic meminit.

Pollux tum cestu laudatus, Castor habenis,

Pallas tum cristis. Delia tum pharetris.

Alcides claua, Mauros tum lusit in hasta,

Arcas tum virga, Nebribe tum Bromius. Item,

Axe Pelops, cursu Hippomenes, lucta que Achelous,

Æneas bellis, spectatus Gorgone Perseus.

GENTIVM PROPRIA

EPI THE TA.

A *Pheius* eruditos appellat Ægyptios, sicuti Iudæos supersti-
ciosos, Nabathæos mercatores, Fluxos vestiu Arfacidas, Fru-
gum

gum pauperes Scyrhas, odorum diuites Arabas. Legimus Alexan-
drinos esse fallaces. Vopiscus scribit Ægyptios esse ventosos, furi-
bundos, iactantes, iniuriosos, auidosq; nouarum rerum.

T. Liuius perfidiam Poenis, Cicero calliditatem, vt numerum Hi-
spanis, robur Gallis, artes Græcis, Italis sensum, Romanis pieta-
tem ascribunt.

Ioan. Picus Mirandula ponebat in Hebræorum doctrina myste-
ria & prodigia, in Græcorum disciplinis ingenium, in Romana
academia politiam.

Horatius vocat Britannos hospitibus feros, Persas infidos.

Iulius Maternus ad Mōnortium Lollianum scribens, quædam
(inquit) gentes ita à cælo formatæ sunt, vt propria sint morum
vnitate perspicuæ. Scythæ immanis feritatis crudelitate grassan-
tur: tali fiunt regali semper nobilitate præfulgidi, Galli stolidi, a-
cuti Siculi, luxuriosi semper Asiatici, & voluptatibus occupati,
Hispani eleta iactantiæ animositate præpositi.

Blodius vocat Afros fraudulētos, Ligures duros, Capanos superbos.

Christophorus Longolius Parrhisiensis in oratione de laudibus diui
Ludouici & Francorum, vocat Britones duros, vastos Normanos,
Religiosos Francos, industrios Flandros, mites Latharinges. faci-
les Andegauos, bellicos Vascones. Burgundos feroces. Picardos
alacres, frugi Sentones, arque Pictauos, Narbonenses fideles, for-
tes Aruernos. Hannonios pertinaces, magnanimos Senones, ver-
sutos Cenomanos, militares Bituriges.

GENTIVM INSIGNIA.

Insignia Scytarū fulmē, Gallorū olim Buffones, nunc Lilia, Ro-
manorū Aquilæ, Sus Phrygum, geminæ rotæ Corallorū, Thraciæ
Mars, arcus & pharetræ Persarum, Anglorum leones & rosæ.

DEORVM INSIGNIA.

Fulmen Iouis, *Tridens* Nuptuni, *framea* Martis, *Herculis claua*,
Bacchi Thyrsus.

REGES DIVERSARVM GEN-

TIVM QUIEVS NOMINI-
BVS APPELLANTVR.

Arginorum reges dicuntur Abantiadæ, Persarum Achæmedidæ,
Ægyptiorum Ptolemæi & Pharaones, Latinorum Murrhani, Al-
banorum Syluij, Syriæ Anihiochi, Arabum Arabarchæ, Lybicornum
Lybiarchiæ, Thebanorum Labdacidæ, Parthorum Arfacidæ, Ro-
manorum Imperatores, Augusti & Cæsares.

VOTA HOMINVM DIVERSA.

Scribit Plinius lib. 7. *L. Metellum* decem maximas res optasse,
vt pote voluisse Primarium bellatorem esse, Optimum orato-

rem, Fortissimum imperatorem, Auspicio suo maximas res geri, Maximo honore uti, Summa sapientia esse. Summum senatorem haberi, Pecuniam magnam bono modo inuenire, Multos liberos relinquere, & Clarissimū in ciuitate esse. Quæ oīa illi contigerunt.

Pyrrhum Epirotarum regem ferunt (vbi immolaturus templa inuiferet) non regni ampliorem modum, non de hoste victoriam non gloriam illustrem aut diuitias, sed sanitatem modo à Diis comprecari solitum, seu parte hac bene constituta, prosperius celsura viderentur omnia.

Augustus Cæsar, quum LIII. annum ageret, precatus est à Diis Scipionis fortitudinem, beneuolentiam Pompeij, & Cæsaris fortunam. Plurar. de for. Roma.

Optabat *caligula* vnicam esse populo Romano cervicem, quo facilius vno ictu abscindi posset. Votum hominis carnificis & sanguinarij. Bap. Egnatius.

Darius, oblato sibi malo punico, tot optasse fertur Zopyros, quot illic essent granorum. Idem dicebat, se malle Zopyrum vnum incolumem habere, quàm viginti Babylones occidere. Herodotus autor lib. 3.

Martialis lib. 1. ad Frontonem votum suum describit.

Optabat *Horatius* Tyburi, aut prope Galestra Calabriae fluium conuiescere, his verbis: Tybur Argæo positum colono, Sit mea sedes vtinam senectæ, Sit modus lassio maris & viarum, Militiæq; Idem li. 1. Car. optat mentem sanam in corpore sano.

Beatus *Augustinus* tria habebat in votis, vidisse Christum in humana natura, Paulum de pulpito fulminantem, & spectabiles urbis Romæ triumphos.

Votum suum *Tibullus* sic exprimit:

Me mea paupertas vitæ traducat inerti,

Dum meus assiduo luceat igne focus.

Cricias tyrannus imprecabatur sibi Scopadum diuitias, Liberalitatem Cymonis, & Agefilai Lacedæmonij victorias. Autor Plutar.

QVI DIV VIXERUNT.

Vixit *Adam* annis 930. *Eua* totidem. *Seth*. 912. *Enos* filius *Seth* 905. *Caynam* filius *Enos* 910. *Malalehel* filius *Caynam* 895. *Iared* filius *Malalehel* 962. *Enoch* filius *Iared*. 965. *Mathusalem* filius *Enoch*. 969. Vnde *Mantuanus*: Nestoreos annos & *Mathusalemia* secla. *Lamech* filius *Mathusalem*. 777. *Noe* 905. *Sem* filius *Noe* 600. *Arphaxat* filius *Sem* 338. *Sala* filius *Arphaxat* 433. *Heber* filius *Sala* 467. *Phaleg* filius *Iectan*. 239. *Reusen* *Ragau* filius *Phaleg* 302. *Saruch*, filius *Ragau* 230. *Nachor* filius *Saruch* 148. *Thare* filius *Nachor* 205. *Aram* pater *Loth*. 205. *Isaac* *Abrahæ* filius

185. *Ia*

185. *Iacob* filius *Isaac* 175. *Aaron* frater *Moyfi* 123. *Iosue* 110. *He-li iudæx* 98. *Salomon* 94. *Iob* 183. *Abraham* 175. *Thobias* 112. *Sara* 127. *Iudith* 105. *Moyfes* 120. Ex *Plinio*, *Arganton Tartesiorum* rex 150. *Syllius* libro 3. ait eum vixisse 300. ita scribens: *Argantoniacos* armat *Carreia* nepotes. Rex proavis fuit humani ditissimus æui. *Terdenos* decies emensus belliger annos. *Mantuanus* in *Alphonso*: Et vetus ille auri diues, ditissimus æui, *Hesperii* quondam rex *Argantonius* oris *Cyniras* rex *Cypriorum* 160. *Ægimius* 200. *Epimenides* *Gnosius* 157. *Pictoreus* *Ætolus* 300. *Reges* *Arcadam* 300. *Dando* *Illyricus* 590. *Impetris* *Pulutiniorum* insulæ rex 800. *Eius* filius 600. *Perpenna* 98. *M. Valerius* *Coruinus* 100. *Metellus* *Pontifex* 100. *Liua* *Rutili* 97. *Statilia* 99. *Terentia* *Ciceronis* 107. *Clodia* *Opheli* 115. *Luceia* *Mima* centum annis in scena pronūtiauit. *Emoliaria* vixit 104. *Samnulla* 110. *Stephanio* ultra centum. *Hiero* rector *Siciliæ* 80. *Masinissa* rex *Numidiæ* supra centū. *Gorgias* *Leontinus* 107. *Xenophilus* *Chalcidensis* 105. *Herodotus* scribit *Æthiopes* 130. annos trāsgredi. *Hippocrates* *Cous* 104. vel 169. *Isocrates* 100. *Orbilius* *Beneuentanus* 100. *Sibyllæ* *Cumanæ* diuturnam vitam ascribit *Ouidius* libro 14. his verbis: Nam iam mihi secula septem Acta vides: superest numeros vt pulueris æquem: Tercentum messes, tercentū musta videre, Tempus erit, quum de tanto me corpore parua Longa dies faciet, consumptaque membra senecta. De ea *Stadius* libro 1. Tu Troica dignus Secula, & *Euboici* trāscendere pulueris annos. Fertur enim annos ab *Apolline* petisse pro numero pulueris, quem manu prehenderat. Vnde idem *Stadius* alibi: Vel quantos ego *Delium* poposci. *Ouidius* patrē suum 90. annos vixisse ait lib. 4. *Tritium* dicēs: Et iam complerat genitor sua fata, nouemq; Addiderat lustris altera lustra nouem. *Narcissus* præsul *Hierosolymitanus* 116. *Nestor* 300. *Iuuenalis* *Satyra* 10. Rex *Pylus* (magno si quicquam credis *Homero*) *Exeplum* vitæ fuit à cornice secundæ. Felix heu nimium, qui per tot secula mortē Distulit, atque suos iam dextra computat annos. *Tibullus* lib. 4. Vixerit ille senex quamuis dum terna per orbem Secula fertilibus Titan decurrerit horis. Idem: Terna minus *Pylia* miretur secula vitæ. *Propertius* lib. 2. *Nestoris* est visus post tria secla cinis. Idem: At me ab amore tuo deducet nulla senectus, Siue ego *Tithonus*, siue ego *Nestor* ero. *Ouid.* in *Meta*. Et si quem potuit spatiosa senectus Spectatorē operū multorum reddere, vixi Annos bis centum, nunc tertia viuatur ætas. *Antonius* abbas 105. *Alexander* episcopus *Alexandrinus* 98. *Alexander* episcopus *Const.* 94. *Agilus* abbas 100. *Titus* *Pauli* discipulus 101. *Democritus* 109. *Paulus* primus hæremita 113. *Paco-*

nus abbas 110. Psofdocim⁹ episcopus 114. Vádegifillus comés Pa-
 latinus 92. Florentinus presbyter 123. Guarinus præful Bononien-
 sis 110. Viuentius confessor 120. Homerus poëta 108. Hieronymus
 98. Helias abbas 110. Hor abbas 90. Heroinus 304. Ioannes de tem-
 poribus 361. De hoc Ioanne intelligit Mantuanus in Alphonso,
 dicens: Et quem fama refert hyemes vidisse trecentas. Maurus
 abbas 92. Maurilius episcopus 90. Romualdus heremita 120. An-
 tonius castor 100. Cyrus episcopus 112. Zancles Samothracenus
 104. Pollio Romulus 100. Saturninus Volusius 136. T. Fullonius
 157. Artaxerxes 94. Plato 81. Cælius scribit Marin quendam vixisse
 se annos 123. cuius antica corporis humana fuerint, postica equi-
 na. Hyperborei populi mille annis viuunt Galenus vixit 140. Ti-
 thonus (vt fabulatur poëta) ab aurora adamatus, & in cælum re-
 latus, illiusq; succo perfusus ad tantam peruenit senectutē, vt tan-
 dem optauerit verti in Cicadam: Lucianus: Atq; vltra Tithonū vi-
 uebat senex. Stautus libro 4. Sylua. Annos perpetua gerens iuuenta,
 Quos fertur placidos obisse Nestor: Quos Tithonia cōputat senē
 ctus. Propertius li. 2. At nō Tithoni spernēs Aurora senectam. Do-
 rothæus præful Antiochenus 119. Tyro Tullius Cice. libertus 190.
 Theremō heremita 100. Carneades philosophus 100. Cirnē Indo-
 rū viuunt 140. Terentius Bononiēsis 100. L. Tertuleia Ariminensis
 137. Symō Cleophē episcopus Hierosolymitarū 120. Cronius Ana-
 choreta 155. Appollonius Thyazus 100. Seneca Cordubēsis 114.
 Patricius 2. Niuernensis epif. 122. Gartius Aretinus 104. Richardus
 quidam temporibus Caroli Magni 400. Helias Anachoreta 120.
 Hugo successor S. Bernardi 117. Porro pleraq; sunt animalia, vt:
 tam hominis longē superantia, vt Cornices. Cerui, Corui,
 Phœnices. De quibus sic apud Erasmus scribit Hesiodus:
 Ter tria secla hominis transmittit garrula cornix.
 Quattuor at peragit cornicis secula ceruus.
 Ceruinam ætatem coruus ter præterit ater.
 Coruinos annos nouies agit Indica Phœnix.
 Atqui crispicomæ soboles Iouis alma tonantis,
 Egredimur decies Phœnicia secula nymphæ. Item;
 Ter binos deciesq; nouem superexit in annos.
 Iusta senescentum quos implet vita dierum.
 Hos nouies superat viuendo garrula cornix.
 Et quater egreditur cornicis secula ceruus.
 Alipedem ceruum ter vincit coruus: at illum
 Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales
 Quam nos perpetuo decies præuertimus anno
 Nymphæ Hamadryades, quarum longissima vita est.

 DE TEMPORE, ANNIS,
 ET DIEBUS.

Quoniam autem de longis vitæ spatiis locuti sumus, commo-
 dum videtur, vt variam Annorum, & Dierum obseruationem
 subiiciamus. Annus triplex est. Magnus seu Platonic⁹, solaris duo-
 decim mēsum, Lunaris seu mensurus vnus mensis. Annum alij
 ætate vnum terminabant, Alterū hyeme. Alij quadripartitis tē-
 poribus, sicut Arcades, quorū anni trimestres fuerūt. Quidam Lu-
 nare senio, vt Ægyptij, quorum anni fuerunt mensuri. Hinc fit vt
 apud eos aliqui singula annorū millia dicatur vixisse. Sed hic ori-
 tur scrupus fuerintne anni primi seculi nostris similes. Nā fabulo-
 sum videtur plerisque Mathusalem & alios prius enumeratos, vi-
 xisse tot annos. Constat imprimis, neq; mēstruos fuisse, neque tri-
 mestres, vel hoc vno argumento, qd legamus Salomonē anno xii.
 ætatis filium suscepisse. Quare credibile est, aut pares nostris, aut
 non multo minores exstitisse. Nec minus varia extitit Dierum, quā
 Annorum obseruatio. Babylonij inter duos solis exortus diem fa-
 ciunt: Athenienses inter duos occasus: Umbri à meridie in meri-
 diē: Vulgus omne, luce ad tenebras: Sacerdotes Romani, item Æ-
 gyptij, & Hipparchus, à media nocte in mediam. Autor Plinius.

 QUI MULTOS HABVE-
 RVNT LIBEROS.

Adam præter Seth, Abel, & Cain habuit 30. liberos. Iayr 7. iu-
 dex Israel 30. filios. Thespi Atheniēsis 50. filias, à quarū no-
 mine Musæ Thespiades appellatæ sunt. Roboā habuit vxores 10.
 Concubinas 30. filios 28. filias 40. Arraxerxes Xerxis filius habuit
 ex pellicibus 110. liberos, ex iusto matrimonio 3. Athila rex Hun-
 norū 60. liberos, Danaus 50. filias. Ægythus totidē filios. Eutyce
 mulier 20. filios. Cōbe mulier heroina, cui cognomen fuit Chalci-
 di, viro coniuncta centū liberos enixa est. Vnde adagiū apud Eras.
 Tanquā Chalcidice peperit nobis vxor. Niobe Tātali filia habuit
 14. Masinissa rex Numydiae 44. authore Eutropio. Puella quadam
 Longobarda 7. pueros. vno partu peperit sub Agelmundo rege,
 quos omnes in piscinam coniecit. Autor Paulus Diaconus. Gilip-
 pus Arcadius 9. liberos habuit, quos (vt inquit Verg. lib. 12.) fida
 creatur Vna, tot Arcadio coniux Thyrrena Gilippo. Vix quisquam
 crederet Heroynum sexcentos ex diuersis pellicibus habuisse
 liberos, nisi Iustinus ex Trogo scriptum reliquisset, in epitome
 lib. 39. Priamus ex Hecuba coniuge habuit 19. liberos. Ex alijs pel-
 licibus 17. Gedeon iudex Hebræorum 70. quos omnes Abimelech
 filius nothus Gedeonis occidi fecit. Achab 70. vt habetur cap. 10.
 quarti Regum. Barrabas vicecomes in Italia 30. liberos suscepit.
 Contra

Conradus Moscouiæ dux 80. ex quibus quatuor tantum legitimi fuerunt. Scilurus 80. mares filios habuit. Plutarchus in Apoph.

QVI SENES GENVERVNT.

Adam filium Seth anno 130. Abraham anno 100. Sara. 90. Seth genuit Enos anno 105. Enos Caynam anno 90. Caynam Malalehel 70. Malalehel genuit Jared anno 65. Jared genuit Enoch anno 162. Enoch. Mathusalem 65. Mathusalem Lamech anno 187. Lamech Noe filium anno 180. Noe Sem, Cham, & Iaphet, quum esset 500. annorum. Scribit Plinius Masanissam post 86. annos generasse filium Methymathum. Catonem Censorium octogesimo exacto è filia Salonij clientis sui Corneliam è Scipionum gente, Volusium Saturnium post annum 62.

FRATRES VTERINI.

Hercules, Iphiclus, Apollo, Diana, vterini fuerunt.

SPVRII, ET NOTHI.

Antiphates filius fuit nothus Sarpedonis. Verg. lib. 9. *Æneidos*: Et primum Antiphaten (is enim se primus agebat Thebana, de matre nothum Sarpedonis alti. Plutarchus scribit *Homerum* natum ex adulterio Chritheidis matris. Et *Themistoclem* ex adulterio matris, cui nomen fuit Abrotonum.

Aeneas ex adulterio Anchisæ cum Venere apud Simoentem. Vergil. Tunc ille *Æneas*, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vnda? *Aristonicus* rex Pergami filius fuit Eumenis ex pellice. *Aristeus* Apollinis, ex nympa Cyrene, Pe nei fluminis filia, *Hercules* Iouis, ex Alcmena Amphitryonis vxore.

Democoon & Doryclus Priami, itidem ex pellicibus.

Lithyrfes nothus fuit Midæ regis. *Theseus & Romulus* (inquit Plutarchus) ambo quum spuriij forent existimati sunt à Diis immortalibus procreati. *Ingeriba* nothus fuit Manastabalis fratris Micipsæ regis Numidarum, *Manfredus* Frederici Imperat. *Ioannes Andreas* patre Andræa presbytero, & matre cōcubina natus est. *Petrus Comestor, Gratianus, & Petrus Lombardus* itidem fuisse dicuntur nothi. *Albanus* martyr incestu patris cum filia.

DE VIRTVTVM

ET DOCTRINÆ PRÆMIIS HISTORIA.

STATVAS QVI MERVERVNT.

Sesostris rex Ægypti, statuam præclaris facinoribus, & bellica virtute, apud suos adeptus est.

Aristo

meruerunt.

Aristogitoni, & Armodio statuæ ab Atheniensibus erectæ sunt, quæ Athenas ipsas tyrannide Pisistrati liberassent. Plin. lib. 34.

Astyla Crotoniatæ (quum tribus continens Olympicis vicisset stadio) posita est statua.

Autolicus: Pancratiastes statuam habuit in Prytaneo. Testis apud Volater. Pausanias.

M. Portius Cato fuit Rom. adeo gratus, vt senatus statuam ei consularem in templo collocauerit, cum inscriptione restitutos ab eo mores, restante Plutar. in Catone Censore.

Titum Cornucanum quum Tensa Illiricorū regina liberius locutum occidisset, mortuū senatus statua decorauit. Plin. lib. 24. cap. 6.

Demetrius Phalereus, auditor Theophrasti, ab Atheniensibus (quorum Remp. summa virtute, ac prudentia decē annos administrauerat) c c c l x. statuis honoratus est. Quas quum postea inuidia disiecissent, satis habuit hæc dicere: At virtutes nō euerterunt, quarum gratia eas erexerant. Laërtius, & Plin.

Eunomio Locrensi artis citharædicæ præstantia statuam peperit, quam Volaterranus adhuc in Italia Locris ostendi testis est. Euthymius apud Plinium legitur.

Meruit & statuam Athenis *Fauorinus* philosophus, quæ (quum in odium Hadriani venisset) disiecta est. Philostratus apud Volat.

Terrius Flaccus grammaticus, nepotum Augusti præceptor, statuam habuit in Præneste oppido. Tranquil. de illust. Grammat.

Isocrates orator Atheniensis sua eloquentia statuam in Olympia meruit.

M. claudius Marcellus, quum propter Gallos iuxta Padum, & Annibalē apud Nolā superatos, oppugnatas item Syracusas, in præmium virtutis statuam habuit in æde Palladis cum Epigrammate.

Mutius Scauola (qui coram Porfena Hetruscorū rege Romā obsidente dextrā flāmis admouerat, urbemq; obsidione liberauerat) Romani statuam erexerunt, eiq; prata dederunt trans Tyberim.

Ptolemæus Philopator *Homero* poetarum maximo templum cum statua dicauit, *Ælianus* apud Volaterr.

Oppianus poeta, ex Anazarbo Ciliciæ ciuitate (qui de piscibus scripsit) à suis ciuibus magna statua honoratus est, cum hoc Elogio. Oppianus sum suauiloquus vates, quem crudelis, atq; inhumani inuidia fati ante diē eripuit: Quod si longius in luce moras dedisset, nullus mihi par gloria mortalium in terris foret. Volat.

Horatio Coclitii statua posita est, quæ Hetruscorum aciem in Sublicio ponte solus sustinisset, donec pons à tergo interrumpere-tur, quo cum in Tyberium decidit. Plutarchus ait fuisse positam in æde Vulcani.

Pausanias Cleombroti filius, quum præclaris facinoribus Lacedæmones sibi demerisset, statua ab eisdem honoratus est: quam tamen postea euerterunt, quod arripere tyrannidem nolisset Thucydides lib. 1.

Phryne meretricis statua donata est ob formam & pulchritudinem, cuius causa prius in iudicio fuerat absoluta, quum tunicam à pectore deduxisset. Quintil. lib. 2.

Claudio secundo Romanorum Imperatori statua cum aureo clypeo erecta est, quod Gothos Macedoniam vastantes magna attrinisset clade. Eutropius.

Epicurum Atheniensem philosophum ob doctrinam statuis æreis patria decoravit. Torrellius.

Iosephus Iudæus propter libros de captiuitate Iudaica scriptos, statuam Romæ obtinuit.

Minutio Augurino statua extra portam trigeminam erecta est à populo stipe collata, quod farris pretium in trinis nudinis ad assem redegisset. Plin. lib. 18. cap. 3.

Trebius in Ædilitate assibus populo frumentum præstitit. Quam ob causam & ei statuæ in Capitolio & Palatio dicatæ sunt. Plinius ibidem cap. 3.

Notatum est ab autoribus L. *Actium* poetam in Camœnarum æde maxima statuam sibi posuisse quum breuis admodum esset. Plin. cap. 5. lib. 34.

Numa quoque, & *seruius* statuas apud Romanos sua virtute meruerunt. Autor Plinius.

Hominum primus & auream statuam, & solidam *Gorgias* Leontinus Delphis in templo sibi posuit. Plin. cap. 4. lib. 33.

Mithridates *Platonis* gloria, morus eidem statuam dicauit egregium Sydonis opus, quam hoc modo inscripsit: *Mithridates* Rhodoatæ filius hanc *Platonis* imaginem Musis dicatam erexit. Autor Plutarchus.

Chelie virgini Romanae equestris statua posita est in via sacra, quæ armata & equo insidens Tyberim traicisset, ad declinandam vim *Porfennæ* *Hetruscorum* regis. Liuius lib. 2. & Plut. in Paral.

Plutarchus in vita *Publicolæ*, ait positam fuisse *Porfennæ* statuam iuxta curiam.

Athenienses *Phocioni* suo principi mortuo æream statuam dicauerunt, ob plurima in reipub. beneficia, inuentasque orus reliquias publicis sumptibus tumulo madauerunt. Plutarchus in eius vita.

Cheronenses statuam lapideam in foro prope Liberum patrem publice *Lucullo* constituerunt. Plutarchus in *Cimone*.

Mortuo *Demostheni* Atheniensis populus erexit statuam, cui hoc inscri-

inscripserunt: Si pares ingenio vires *Demosthenes* habuisses nunquam Græciæ dominatus fuisset Macedo. Plutar. in eius vita.

Canoni Atheniensium duci & *Euagora*, positæ sunt statuæ prope Iouis seruatoris simulachrum. Plutarchus in *Euagora*. Idem in *Alcibiade* ait multas Athenis statuas *Mercurio* fuisse erectas.

Polydamas Herculani roboris athleta, qui leonem in Olympia inermis iugulauit, & correptum inuictatæ magnitudinis taurum, quantum prærabido impetu præsipientem retinuit, quadrigasque tota vi concitatas altera manu remoratus est, statuam meruit in Olympia. Cælius lib. 7. c. 56.

Cylon quamuis tyrannidem affectasset Athenis, nihilominus tamen ob excellentem formam (quæ nullum non allicit) statua ænea honestatus est. Cæli lib. 13. c. 7.

Octauio oratori Romano s. p. q. r. statuam erexit, quod legatus ad Antiochum missus, regem ipsum respondere sine cunctatione & mora compulisset. Plin. hoc scribit Cn. *Papilio*. *Crinus* lib. 7. cap. 3.

Vestritius *Spurinna* *Lyricus* poeta in *Bructerum* regem Imperator constitutus parta victoria triumphalem meruit statuam. Plin. Junior Epist. 7. lib. 2.

Nerua *Cocceius* Imperator statuas & imagines, *rosæ*, *Palme*, & *celso* constituit, quos viros præ cæteris coluit, & summo in honore habuit. Autor *Dion Cassius*.

Archias *Hyblæus*, quum tres ordine Olympia simul, & Pythia vicisset, statuam cum Epigramaticis inscriptione meruit. Volat. in Phil.

Arcadius, & *Honorius* petente senatu statuam *Claudiano* poetæ Alexandrino in foro Traiani collocari iusserunt.

Iunio *Rustico* philosopho statuam erexit M. *Antonius* Imperator. *Capitolinus*.

Mantuanus, mortuo *Vergilio* multis post seculis statuam in celebriore suæ urbis loco erexerunt: tanti adhuc viri memores quem multis ante diebus suffocauerant *Parcæ*. *Pontanus* de *Obedientia*.

Beroso ob verissimas rerum predictiones statuam posuere Athenienses inaurata lingua Plin. lib. 7.

Antonio *Musa* medico Romana ciuitas statuam *Æsculapio* proximam locauit, ob Augustum morbo sanatum. *Suetonius* in *Augusto*.

Caia seu *Tanaquil* mulier laudatissima, & *Tarquini* vxor statuam in templo meruit.

M. Attilius *Glabrio* quum apud *Thermopylas* *Antiochum* Asiæ regem deuicisset, compos voti factus, statuam auratam patri erexit in æde *Pietatis*, quod nemini antea Romæ contigerat. *Liuius* lib. 4. & *Valerius* de *Institutis antiquis*.

DOCTI VIRI, HABITI IN
MAGNO PRETIO, ET
HONORE.

Quantum olim æstimata sint bonæ literæ quantumque doctis sit concessum, nullo certius argumento, quam sequentibus patet exemplis. Scipio Africanus statuam *Ennij* poëtæ (quem in suis expeditionibus comitem semper habuerat) sepulchro suo imponi iussit, cui viuenti hortos suis proximos donauerat. Ouid. lib. 3. de Arte. Politianus in Nutricia.

Alexander Magnus capto inter spolia Darij Persarum regis vnguentorum scrinio (quod erat auro, gemmis, ac margaritis pretiosum) libros *Homeri* (quos tanto dignos loculo existimabat) inclusit. Plin. lib. 7. cap. 29.

Idem quum Thebas euerteret, & in omnes sine discrimine sæuiret, *Pindari* vatis penatibus parci iussit.

Idem *Aristotelis* præceptoris sui nomini Patriam condidit, ei que multa hominum millia parere iussit, ad scribendos rerum naturalium libros.

Archilochi poëtæ interfectores Apollo arguit Delphis.

Sophoclem tragicum poëtam defunctum sepeliri Liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacedæmoniis, & Lyfandro eorum rege in quiete sæpius admonito, vt pateretur humari delicias suas. Lyfander vbi intellexit *Sophoclem* mortuum, pacem funeri dedit. Solinus.

Platoni Siciliam venienti *Dionysius* tyrannus quamuis ad superbiam sæuitiamque natus, vita tam nauem misit obuiam, & egredientem in litore quadrigis albis excepit. Plutar. in Dione.

Annicerus Cyreneus eundem ab *Ægineris* captum, & inter mancipia venalem expositum, nequid indignum pateretur, minis aliquot mercatus est, & honesto comitatu Athenas ad suos remisit. Quam pecuniam, quum à *Platone* sibi remissam intellexisset,

profecto (inquit) peccatum videri potest, quod maiore summa non iuuerim tantum virum.

Platonem ipsum tanti fecit *Aristoteles* discipulus, vt nomini eius aram in templo construxerit, statuamque consecrauerit: in qua scriptum erat hunc esse illum, quem probi omnes merito debeant & imitari, & commendare. Vnde extant Criniti versus in Parthenicis: Hæc illa est ara floribus redimita suaue olentibus: Quam gratus bene merenti statuit discipulus seni. Tituloque hoc testatus animum suum, atque officium, *Platonem* probandum probe à probis.

Viginti talentis vnam orationem vendidit *Isocrates*

Æschines *Demosthenis* orationem (qua tamen in exilium pulsus fuerat) coram amicis laudauit in sua calamitate.

Athenienses *Thucydidem* rerum suarum scriptorem ab exilio reuocauere, eloquentiam mirati, cuius virtutem damnauerant.

Menander Comædiographus ab *Ægypti* regibus per legatos magnis præmiis inuitatus est.

Cn. Pompeius *Posidonij* sapientiæ professoris domum intraturus, fores percuti de more à licitore vetuit, & fasces licitorios ianua submisit is, cui se oriens occidentisque submiserat. Vide Stra. lib. 11.

Augustus carmina *Vergilij* cremari contra testamenti eius verendum vetuit. Eidem in Theatro recitati vniuersus pop. Roma. perinde ac Imperatori assurrexit. Hactenus Plin. lib. 7. Eiusdem *Vergilij* diem natalem (qui fuit Octobris idibus) quotannis celebrabat, & quibusdam velut cæremoniis venerabatur. Syllius.

Constantinus Imperator *Ablabium* *Ægyptium* philosophum prætorij sui præfectum, & vna cum Constantio filio Imperij rectorem constituit *Eunapius* apud Volaterr.

Frontoni philosopho M. Antonius princeps statuam erigi fecit, Autore Capitolino quem Augustus quoque consulari ornauit dignitate.

Anaxenori Cytharædo è Tyana ciuitate M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda præbuit, Strabo lib. 14.

Augustus Alexandrinis (in quos bellum gerebat) tribus de causis fassus est se perpecisse, Ob Alexandri memoriam, Urbis pulchritudinem, & amorem *Arrij* philosophi. Plutarch. in vita Antonij.

Iam diximus erectam *Claudiano* statuam Arcadij, & Honorij imperatorum patrocinio.

Dionem Prusæum sophistam, & philosophum Traianus curru suo plerunque dignatus est. Romam etiam ingressus cum triumpho. Suidas apud Volat.

Artaxerxes rex Persarum Hiscani præfecto Hellepontis, literas scripsit, vt *Hippocrate* medicum quibuscunque fieri posset præmiis in familiam suam inuitaret. Epistola ad hunc ferè modum se habebat. Rex regum magnus Artaxerxes Hiscani S. Hippocratis medici, *Æsculapio* prognati, ad me fama peruenit. Da igitur operam, vt aurum illi tribuas, quantum cupit, aliaque ite quorum indiget & ad me mitte. Erit enim par honore summis in Perside viris. Et si quis alius fuerit in Europa vir clarus, huc amicum nostræ domui redde, nec parce pecuniis. Eisdem Hipp. ab Illyriis redeunti eosdem honores (quos Herculi) decreuit Græcia ob prædictam pestilentiam. Suid.

Iunio Rustica philosopho M. Antonius Imperator publica omnia, priuataque consilia solebat credere: quem postea consulatu, mortuum statua decorauit, Iulius Capitolinus.

Ciceronem ab vrbe pulsum *Pöponius* Atticus sestertiis ducentis

& quadraginta millibus iuuit. & profecutus est. Cor. Nepos in vita Attici.

Oppianus poëta, quum Antonio Imperatori Seueri principis filio poëma de piscibus nuncupasset, ab eo totidem aureis donatus est nummis, quot illic erant versus. Volat.

Daniel propheta Cyro rege (quem Theologiae mysteria perdoct) familiarissimè vtebatur. Autor Theodoritus Cyrenensis.

Cleombrotum medicum Ptolemæus rex centum donauit talentis, seruato Antiocho rege patre suo. Habeo codicem Plinianum in alterutro libro mendosum. Nam lib. 7. & cap. 37. hoc de Cleombroto scribit. Libro verò 19. & cap. 1. de Erasistrato. Vide Budæum lib. 2. de Affe.

Olim tātus erat artis oratoriae quæstus, vt *Gorgia*. Leōtinus auream statuam & solidā sibi posuerit Delphis. Plinius cap. 4. lib. 33.

Athenienses (vt iam diximus) *Demetrio Phalereo* ccc. lxx. statuas erexerunt.

Zeuſtis tantas opes arte picturæ sibi comparauit, vt in ostentatione earum Olimpiæ aureis literis in palliorum tesseriis intextum nomē suum ostentaret. Plin. lib. 35. cap. 10.

Pamphilus pictor neminē docuit minoris talento annis decem: quam mercedem Apelles, & Melanthius ei dedere. Plin. lib. 35. c. 10.

Apelles Alexandro Magno adeo charus extitit, vt rex Cæpaspen amasiam suam liberali forma puellā eidem dederit. Plin. ibidem.

Attalus rex vnicam tabulam *Aristarchi* pictoris centum talentis emisse dicitur.

Argonautas, *Cyclie*, pictoris tabulam, talentis cxxl. mercatus est Hortensius orator. Plin. lib. 35. cap. 11.

Zenonem philosophum Athenienses tanto honore profecuti sunt, vt apud eum clauēs vrbis deponerent, ipsumq; ornarent aurea corona, & imagine ærea. Laërtius.

Plinius Iunior referebat potuisse se (quum procuraret in Hispania) vendere suos commentarios Largio Licinio quadringentis millibus nummūm. Quis nunc regum (inquit noster Budæus) emere bibliothecam confertissimam decem aureorum millibus velit, quanti à Plinio ciuis vnus priuatus regesta quædam, extemporanea licitari ausus est. Plin. lib. 3. Epist.

Philippus Macedo Amyntæ filius, quauis omni fermè tempore negotiis belli esset implicitus, nunquā tamen à liberali musa, studiisq; humanitatis recessit. Propterea scribens ad *Aristotelem* gloriabatur natū sibi Alexandrū tanti philosophi tempore, à quo doctrinam imbiberet cū virtute. Epistola autē extat apud Gell. lib. 9.

Zenas ludimagister in vrbe Roma à Pompeio ob ingenium

manumissus est. Plin. de illust. grammat.

Ouidius quum septem annis apud Getas in exilio durasset, Diis iubentibus in fata concessit Cal. Ian. Cui mortuo gens illa, quamuis barbara, & inelegans, & à mansuetioribus musis prorsus aliena, solennes tamen exequias celebravit, & sepulchrum erexit magnificum. Pontanus de Magnificentia.

Quid? non-ne mirum est, histriones maiore quondam in pretio habitos, quam nunc habeantur vel egregiè literati: quum *Roscio* actori Theatrigo annulum aureum cum censu equestri donauerit *Sylla*? Quem etiam ferunt mercedem diurnam de publico mille denarios sine gregalibus accepisse. Tullius quoque elegantissima oratione populum Ro. obiurgauit, q̄ Roscio gestum agente tumultum mouisset. Macrobr. lib. 3. cap. 7.

Decius Laberius quum in spectaculis mimos suos egisset palam, donatus est quingentis sestertiis, cum annulo aureo, qui erat insignis census equestris, autore Tranquillo.

Alcibiades ambitione quadam munera in *Socratem* congeribat, dignam viri doctrinam multo amplioribus existimans. *Cælius* lib. 11. cap. 73.

Euripides Tragœdiographus Archelao Macedonum regi sola virtutis admiratione fuit familiaris, adeo, vt frequentibus conuiujs ab eo exceptus fuerit, & aureo donatus poculo, In eius quoq; gratiam Syracusani plerisque Atheniensium (qui apud se seruitutem seruiebant) libertate donatos, domum incolumes remisere. *Cælius* lib. 13. cap. 7.

Iulius Calidius poëta, quum à P. Volusio in proscriptorum numerum relatus esset, ab Artico propter ingenium, & elegantem eruditionem absolutus est. Cor. Nepos in vita Attici.

Cor. Gallus Elegiographus fauore Augusti ad præfecturæ gradū conscendit, tribunusque cohortum effectus est. Crinitus.

Vespasianus tantum concessit *Salvio Basso* poëtæ Lyrico, vt propter ingenium singularemq; eruditionem auri quinquaginta sestertia eidem sit elargitus. Tacitus in Dial. de Orat.

Statium Domitiaus magnifico atque apparatissimo donauit conuiuium, coronaq; insigni, & aliis muneribus honestauit. Crinitus de Latinis poëtis.

Eiusdem imperatoris beneficio *Syllius* ad tertium consulatum prouectus est. Vnde Martialis: Augusto pia tura victimasque. Pro nostro date Syllio Camœnæ, Bissenos iubet en redire fascēs, Notō consule nobiliq; virga, &c.

Sertinius vir clarissimus tantum concessit *Martialis* ingenio & doctrinæ, vt ei adhuc viuenti imaginem more veterum in sua bi-

bibliotheca posuerit. Crinitus.

Ausonius Cæsaris Gratiani (cuius filium Gratianum iuniorem erudierat) beneficio & honestissimis suffragiis dignitatem adeptus est consularem. Idem.

Aurelius Prudentius beneficio Theodosij Imp. ad præfecturam militiæ perductus est, Crinitus.

Lampfaco vrbi Hellepontii propter *Themistoclem* pepercit rex Persarum. Marcell. lib. 22.

Phalaris Agrigentinus tyrannus aliàs sæuissimus tēplum *Sithesthoro* ædificandum curauit, suavitque diuinos illi honores in vrbe patria habendos, quem tamen olim capitalem inimicum habuerat. Pontan. de Obed.

Democedes medicus à Dario (quem sanitati restituerat) duobus aurearum compedum paribus & ab vxoribus ipsius Darij aureis phialis donatus est. Autor Herodotus in Thalia.

Matthias rex Pannoniæ, *Ioan. Monteregium* hominem Germanum, & Ephemeridum scriptorem multis auxit honoribus & diuitiis. Volater.

Quam *Hermolaus Barbarus* Venetorū legationes obiret in Italia, & ad urbem Florentiam accederet, Laurentius Medices tanto viro cum multis amicis obuiam processit, quamuis podagricus, eumque in Caiana villa honorificentissime excepit, quam cum instructissima bibliotheca eidem obtulit. Crinitus cap. 9. lib. 15.

Robertus Sicillæ rex *Fr. Petrarham* omnesque eruditos viros in pretio habuit. Vol. in Philol.

Ptolemæus Philadelphus senes lxx. Bibliacæ historiæ scientificissimos ab Iudæa vsque, in Ægyptum vocauit, quos regia vrbe acceptos, hospitaliter & benigne aluit, magnisque muneribus donatos dimisit. Sab. in exe.

Ioanni Campegio Bononiensi in Patauinum Gymnasium (quod ad publicam literarum professionem fuerat inuitatus) proficiscenti, ab vrbis magistratibus Gymnasiarchisque magna hominum frequentia obuiam itum est. Idem Sab.

Vicentina ciuitas *Sabellicum* argentea patera magni ponderis donauit.

Cæsar Dictator duas *Timomachi* tabulas lxxx. talentis emit, in templo Veneris genitricis dicaturus. Plin. lib. 35. cap. 11.

Candaules rex *Balarchi* picturam Magnetum haud mediocri spatij rependit auro. Plin. cap. 8. lib. 35.

Quintilianus ex Hispania veniens stipendium à fisco accepit ab Eusebio sub Domitiano. Budæus lib. 2. de Affe.

Thadæus Florentinus medicus, tanta fuit nominis celebritate, vt ad

vt ad curam ægrotorum extra urbem vocatus, non & vilis quam quinquaginta aureorum mercede in singulos dies peregrinaretur: vocatusque ab Honorio quarto centum sibi statui voluit, à quo curato decem millia reportauit. Volaterranus.

Propter *Talifij* imaginem, à Prothogene pictam, Demetrius Rhodon non succendit, ne simul tabula conflagraret. Plin. lib. 35.

M. Popilius Andr. nicens opusculum quoddam annalium xv l. millibus nummum vendidit. Tranquillus de Gram. illust.

Arrianum historicum (qui historiam Magni Alexandri octo libris scripsit) Adrianus & Antonius propter literas ad honorem consularem euexerunt. Heliconius apud Volaterranum.

Asinius Pollio *Varronis* imaginem collocauit in bibliotheca.

Cyrus Pannopolyta poëta beneficio Theodosij iunioris, & Eudoxiæ eius vxoris, præsul factus est. Suidas apud Volater.

Democritus Diagoram Milesum philosophum seruum mille drachmis emit, vt eundem erudiret. Apud eundem.

L I T E R A R V M E T L I T E R A T O -

R V M Q V I F E R V N T

A M A N T I S S I M I .

A *Naxagoras* omnē patrimonium suis concessit, remque omnem publicam & priuam neglexit, vt liberius vacaret philosophiæ. Laërtius, & Valerius de studio.

Nauigauit in Ægyptum *Democritus* in Persidem vsque ad rubrum mare, vt & Chaldæos consuleret, & melius philosopharetur. Idem quoque oculos sibi eruit, quæ rerum naturalium & diuinarum cōtemplationi impedimento esse viderentur. Existimabat enim cogitationes, cōmentationesque animi sui cōtemplandis naturæ rationibus vegetiores, & exactiores fore, si eas videndi illecebris & oculorum impedimentis liberasset. Vt autem commodius amplecteretur studia, diuitias omnes reliquit quæ tamen tantæ fuerant, vt pater eius Xerxis exercitui epulum dare poruerit. Autores Gellius cap. 17. lib. 10. Cic. lib. 5. de Finibus. Val. de studio.

Cyprianus diem nullum sine Tertuliani lectione permittebat effluere, cuius libros quum peteret, dicere solebat, Da magistrum. Autore D. Hieronymo.

Scipio Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. Be-roaldus autor.

Gordiano Imperatori bonæ literæ adeo placuerunt, vt pluris fecerit librorum quam auri vel argenti, sibi thesaurum comparare. Habuit enim in bibliotheca lxxi. millia librorum Iul. Cap.

Monymus Corinthij cuiusdam trapezitæ filius, quum philosophiæ amore raperetur, cuperetque magnopere dare operam Diogeni

neq; tamen hoc ipsum à domino posset impetrare, simulata infania monetam cœpit spargere, eoq; modo dimissus, ad philosophiã se conuertit. Diogenemque secutus est. Laërtius.

Pythagoras ad perdiscendam philosophiam, solum vertit exilio suscepto verius quàm peregrinatione. Profectus ad Persas magnorum prudentiã se formandum tradidit, à quibus syderum motus cursusq; stellarum didicit. Cretam deinde & Lacedaemona nauigauit, quarum moribus & legibus inspectis ad Olympicum certamen descendit. Quod & de Empedocle scribit Plin. lib. 30.

Alexander quum esset legendi & discendi percupidus, *Iliadem* Homeri (quam rei militaris viaticum solebat appellare) Aristotelem exponere perdidit, eam semper vnã cum pugione sub paluino iacentem tenere solitus. Onesticus apud Plutarchum in Alexandro.

Euclides Megarensis, quum disciplinã Socraticã percipiẽs esset, neq; tamen Athenas (vbi profitebatur Socrates) auderet ire, quod capitale foret, si quis Megarensium Athenis, aut Atheniensium Megaris, propter mutuam vtriusque vrbis odium, deprehenderetur, sub noctem tunica longa muliebri indutus ad ipsum philosophum commeabat, vt vel noctis aliquo tempore consiliorum sermonumq; eius fieret particeps. Rursus sub lucem eadem indutus veste redibat. Gellius lib. 6. cap. 10.

Ferunt *Platonem* quum tenui admodum esset pecunia, tres tamẽ Philolai Pythagorici libros decem millibus denarium mercatum, quod pretium à Dione quodam Syracusano acceperat. Idẽ octogenario maior moriens sub capite Sophronis numeros habuisse fertur. Sic nec extrema quidem eius hora agitatione studij vacua fuit, inquit Val. Max. de studio. Gell. lib. 4. cap. 17.

Aristotelem quoq; traditum est pauculos Speusippi libros post mortem eius emisse talentis tribus Atticis. Gellius lib. 4. cap. 17.

Fuit *Hippocrates* discendã medicinã adeo studiosus, vt cum non puduerit vel retrimenta gustare, vt inde morbi naturam persentisceret. Quod tamen aliqui Æsculapio ascribunt. Autor Cælius cap. 12. lib. 16.

Adrianus imperator impense adeo Græcã doctrinã inuigilabat, vt à plerisque Græculus vocaretur. Sextus Aurelius.

Cato Vticensis ne quid temporis absque aliqua exercitij parte efflueret, in curia Græcẽ lectitabat, tantisper dum cogeretur Senatus. Cic. lib. 3. de Finibus.

Tacitus Imperator *Cornelij Taciti* viri consularis historiam de Romanis imperatoribus, non modò in omnib. bibliothecis iussit collocari, sed etiã edicto cavit, vt decies quotãnis ad vsum publicum transcriberetur, atq; in bibliothecis poneretur. Flavius Vospicius
Beatus

Beatus *Hieronymus* Romã primum, mox in Byzantio & Antiochia, demum apud Solymos, discendi studio variis præceptoribus operam dedit. Habuit in literis Hebræis Barbanum & Nicodemum Iudæos, in humanioribus literis Donatum & Victorinum, in sacris Gregorium Nazianzenum, Apollinarem Antiochenum, & Didymum Alexandrinum. Crinitus cap. 6. lib. 6.

Augustus liberalibus studiis, præsertim eloquentiã, in tantum incubuit, vt nullus, ne in prociactu quidem laboretur dies quin legeret, scriberet, declamaret.

Nemo studia bonarum artium fouit indulgentius, quàm *Carolus Magnus*, vt qui Parrhiensẽ gymnasium, & Papiensẽ accersitis vndecunq; doctissimis viris instituerit. Bap. Egnatius.

Fuit & *Carolo Crasso* singularis beneuolentia in literatos homines, quos ad scribendum solebat adhortari. Idem Egnatius.

Sigismundus Imp. doctos homines etiam fouit, & magnis honoribus dignitibus. Accusauit etiam plerunq; Germanos principes, qui Latinas odissent literas. Reprehensus à quibusdam, quod non viros nobiles, sed literatos foueret: Ego (inquit) eos amo, quos virtutibus & doctrinã, (ex quibus nobilitatem metior) ceteris antecellere video. Baptista Egnatius.

Scipio in medijs, difficillimi belli apparatus bonarum artium studia non prætermisit, philosophorum scholas crepidatus frequentans. Et ne post insignes victorias animum sibi indolescere prosperis successibus rerum permitteret, cum literis & literatis frequens versabatur. Pontanus de fort.

Borsus Ferrariensium princeps, ingenijs magnopere fauit, quã vndecunq; accersita domi alebat, & in his T. Strocium poetam Florentinum, Ioannem Aurispiam, Hugonem medicum, & Petrum Bonum Lyristem egregium. Volat. in Georg.

Bessarionis presbyteri Cardinalis (qui sub Eugenio quarto floruit) domus fuit liberalium artium officina, doctissimosque viros semper aluit, atq; fouit. Nec minus ipse in literis versabatur. Platonem in primis obseruabat, in cuius defensionem commentarios edidit contra Trapezuntium peripateticum. Volat.

Liuius Drusus ætatis viribus & acie oculorum iam defectus ius ciuile tamen populo interpretatus est, quod cupientibus discere vtilissima composuit monumenta. Val. de studio.

Publius Crassus quum in Asiam ad Aristonicum regem debellandum Consul venisset, tantum Græcã linguã studium impendit, vt etiam in quinque diuisa genera per omnes partes ac numeros didicerit. Valerius, & Blondus lib. 4.

Carneades philosophus quum cibi capiendi causa recubisset

philosophicis cogitationibus interdum vsq; adeò inhærebat, vt manum ad mēsam porrigere obliuisceretur. Idem cum Chrysippo disputaturus helleboro se antè purgabat ad exprimendum ingenium suum attentius, & illius refellendum acrius. Val. Max.

Captis Syracusis Marcellus *Archimedi* philosophi precibus parci iussit, cuius tamen machinationibus victoriam suam multum ac diu inhibitam senserat. Plinius lib. 7. c. 37.

Confectus senio *Socrates* fidibus tractandis operam dedit, vt tantis doctrinæ suæ diuitiis musicæ rationis adderet elementum. Cicero de Senectute.

Chrysippus LXXX. *Isocrates* quartum & LXXX. nati annos opera scripserunt: hic Panathenaeon, ille Logicon acutissimæ subtilitatis volumen. Valerius.

Cleantes quæstu extrahendæ aquæ nocturno tempore inopiam suam sustentabat, diurno Chrysippi præceptis percipiendis operam dabat Idem quum centesimum attigisset annum, auditores tamen erudiebat.

Sophocles centum propè natus annos Oedipodem tragœdiam conscripsit. Cicero in Catone Maiore, Sophocles, inquit, ad summam senectutem tragœdias fecit.

Simonides poëta octogesimo anno & carmina docuit, & in eorum certamen descendit. Val.

Carolus septimus, sexti filius, Gallorum rex solèni Episcoporum concilio Pragmaticam instituit sanctionē, vt qui magna olei impensa euasissent literati, ad sacerdotia prouerentur. Pius enim curæ animarum (quas vocant beneficia) milionibus, aut etiam lenonibus præfulum dabantur: ita vt utilius multo videretur, in aulica vita eius rei gratia parasitari, & scurrā agere, quàm studium literis impertiri. Asini enim portabant mysteria: Doctos oportebat sua fama contentos viuere, nec aliud sperare quicquam.

Antonius cognomento Pius, Rhetoribus ac Philosophis non salaria modò, verum etiam honores ac prouincias decreuit. Pontanus de liberalitate.

Alexander seuerus, non modò literarum genus omne, verum aruspices, & architectos (in quo quisque elucesceret) profecutus est. Idem autor.

Iulius Masaniensis: Alphonse regis censui rationibus præpositus, ita Iouianum Pontanum poëtam elegantissimum iuuit, vt Pontanus ipse omnia sua eidem referat accepta. Ibidem.

Ptolemaeus rex Alexandrinus doctissimos quosque ad se vocatos, salariis donisque profecutus est. Pont.

Abundauit viris doctis *Nicolai* Quinti Pontificis Maximi, &
Alphon

Alphonse regis aula: quorum hic Antonium Panormitam ob scriptum de dictis ac factis suis librum mille aureis donauit, Poggium, Florentinum quingentis, ob conuersum è Græco in Latinum Xenophontis librum qui Cyri pædia inscribitur. Idem.

Dionysius Syracusanus Heliconem Cyzicenum talento donauit, quod Solis deliquium prædixisset.

Lysander ob pauculos versiculos Antilochi poëtae pileum argento impleuit. Pontanus.

Ferdinandus rex grandem pecuniæ summam quotannis ex ærario pendendam statuit Rhetoribus, Medicis, Philosophis, & Theologis, qui publicè Neapoli docerent. Egregium sanè factum (inquit Pontanus) ingenia profecui, virtutes ornare, & ad excolendos animos excitare iuuentutem.

Terentius Varro annos seculi supergressus interiit scribendo. Blondus lib. 4.

Cato Censorius anno LXXXVI. ætatis causam pro se egit aduersus temerariam iuuentutem. Literas Græcas didicit, & ius ciuile: Defendit Galbam oratorem accusatum. Flavius lib. 4. Val. de studio.

Iulius Cæsar (vt est apud Suetonium) omnes medicinæ & liberaliū artiū profecutores ciuitate donauit, vt libèrius urbē incolerent.

Vespasianus Imperator, ingenia & artes maximè fouit: primusq; è fisco Latinis Græcisq; rhetoribus annua centena constituit: præstantes poëtas muneribus ornauit: & bibliothecas incendio absumptas reparauit. Suetonius: & Blondus lib. 4.

INDOCTI, ET QUI LITERAS ODERUNT.

L*icinius* Imperator, fuit literis adeò infestus, vt virus ac pestem publicā eas appellaret. Sed cur inquit Bap. Egnati⁹ eas nō odisset, quarū adeò expers erat, vt ne decretis quæ subscribere posset?

Valentinianus quoque imperator, Gratiani filius, magno literarum odio conflagrauit.

Cælius scribit, *Heraclidem* Lycium hebeti fuisse ingenio, & ad literas, politioemque cultum ineptissimo.

Philonides fuit Melitensis quispiam prægrandi corpore, cæterum insulsus & indoctus. Vnde adagium fluxit Erasmo positum: Indoctior Philonide.

Britanion (cui victo Constantius Imperator pepercit) adeò expers literarum est habitus, vt ne prima quidem elementa calleret. Baptista Egnatius.

Herodes Atticus quum ingenio & eloquentia nulli secundus haberetur, filium habuit adeò hebetem, vt ne prima quidem perciperet elementa Philostratus in eius vita.

BIBLIOTHECÆ MEMORABILES.

T *Trannion* grammaticus (qui floruit ætate Magni Pomp.) supra tria librorum millia possedit.

Gordianus Imperator coaceruavit in bibliothecā LXII. millia voluminum. Capitolinus.

Plutarchus in Antonio scribit Pergamenas bibliothecās habuisse ducenta librorum millia.

Portò ex antiquis Bibliopōlis vnicus ferè Triphon celebratur. *Martialis* lib. 4. Non habeo, sed habet bibliopola Triphon Hic ille est, ad quem scribit *Fabius* in liminari Institutionum oratoriarum epistola.

QUI MVLTÀ SCRIPSERVNT.

Alia **S**cripsit *Theophrastus* trecenta librorum volumina. *Chrysipus* * septingenta, *Seruius Sulpitius* CLXXX. libros de iure civili. *Atteius Capito*. LX. *Empedocles* tria & quadraginta. *Galenus* CXXX. *Bedaxxvi*. *Aristarchus* grammaticus *Aristophanis* grammatici discipulus scripsit commentarios supra mille.

LABORIOSI ET VARIARVM ARTIVM PERITI.

C *Leantbes* philosophus inopia mercenarium se fecit; ac noctu quidem in hauriendis aquis victum sibi comparavit, interdum liberalibus studiis dedit operam. Pinsebat quoq; farinas sæpenu-mero, vt Peniam illam, necessarium plerisque malum, excuteret.

Pugnabat *Plautus* in paupertatem dies & noctes: Scribebat enim fabulas suas interdum, noctu verò operam locabat pistori, & agendis molis (quas trisatiles vocant) qualemcunq; faciebat quæstum. *Varrò* apud *Gellium* c. 3. lib. 3.

Turanus fuit quispiam exactæ diligentiae senex, qui quum *Cæsar* post x. annum procurationis vocationem vltro indulisset, id ægrè ferens, cõponi se in lecto, & velut exanimem à circumstante familia plangi iussit. Nec ante tristitiæ finem fecit, quàm pristino labori sit restitutus. *Cælius* lib. 6. *Marcel.* 16.

Iulius Cæsar, consumpris in re bellica diebus, noctes tamen ad tripartita diuidebat officia: quietis scilicet, publicæ rei, & manufacturæ. *Marcellus* lib. 16.

Legimus *Alexandrum* Magnum (quum dormitaret) brachio extra cubile protento pilam tenuisse argenteam supposita pelvi, vt quum nervorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsu rinitus abrumperet somnum. *Ammianus* *Marcel.* 16.

Iulianus Imperator dimidiata nocte semper exurgebat, non è

plumis perdicum subalaribus, vt *Heliogabalus*, aut stragulis fericis ambigu nitore fulgentibus, sed ex asperis stratis, in quibus vix decumberent abiectissimi vernæ. *Marcellinus* ibidem.

Porcius Latro incepta semel studia non poterat interrumpere, vbi se ad scribendum concitasset iungebantur noctibus dies, & sine interuallo sibi instabat, nec desinebat, nisi deficiebat. Quum se syluis & montibus tradiderat, omnes illos agrestes in syluis & montibus natos laboris patientia ac venandi solertia pronocabat. *Cælius* cap. 35. lib. 5.

Sophocles, *Plato*, *Socrates*, *Hieronymus*. & alij complures ad extremam senectutem scribentes, labores subierunt, finemque discendum vita fecerunt. *Volater*.

Helius Hippias sophista præter literarum studia (in quibus ætate sua nulli fuit secundus) Olympicis ludis zonam, vestem, calceos, ampullam, anulum, gemmam (in qua signum insculperat) sibi fecit, habuitq; artem multarum rerum, quæ mortales plurimos ornare potuisset. *Quintil.* lib. 12. *Instit. orat.*

Adrianus Imper. fuit Arithmeticæ peritissimus, & Geometriæ. Pinxit egregiè, Musicen tenuit, Astronomiæ scientia omnes ætatis suæ facile superavit.

Fuit *Aurelius Alexander* optimus Aruspex, excellens Augur, Musicus insignis, & vtrâq; orationem eruditissimè scripsit. Quibus rebus tantam impendit operam, vt consueverit in contiuiis vel legentes audire, vel aliis vescentibus legere.

Nihil vnquam legit *Plinius*. quin exciperet: nec in bibliotheca tantum, sed in mensa, sed in lectica, sed equitans quoque vel scribebat, vel scribendum aliquid dictabat.

Diodorus Siculus ne in descriptione orbis (vt alij plerique) erraret, bonam Asiæ & Europæ partem magno suo incommodo peragravit.

Virtuti maximæ tribuendum est *Nicaula* Ægypti & Æthiopum reginæ, quòd audita *Salomonis* sapientia, ab extremo Arabiæ in Iudæam iuerit, vt eum audiret.

Apollonius Tyanæus vt *Bragmanum* scientiam haurire posset, Persas, Caucasum, Albanos, Scythas, & Massagetas prætergressus, in Indiam penetrauit. Quibus auditis, per Elamitas, Babylonios, Caldæos, Medos, Parthos, Assyrios, Phœnicas, Arabes, & Palestinos, in Ægyptum rediit, vt quaquã transiret, ibidem à doctis (si qui essent) proficeret, & aliquid deciperet. Transiit & Æthiopiam ad Gymnosophistas.

Antisthenes audito *Socrate*, statim conuersus ad discipulos, mouit, vt alium quærentem præceptorem, sibi se inuenisse dictans.

Quo facto, relictis omnibus fortunis, Socratem secutus est.

Alphonsus Aragonius Siciliæ Rex iam quinquagenarius, præceptor tamen se submitit ne loquendi vsu careret.

O T I O S I.

Atalus Eumenis frater otio adeò solutus est, vt saginæ traditus, Imperij onus in Philopomenem è familiaribus vnum rececit. Cælius cap. 23. lib. 6.

Vatia Seruilius, vir prætorius, nulla alia re, quàm otio notus cõfenuit. Propterea à transeuntibus dici solebat, *Vatia* hic situs est, Seneca in Epistolis & Cælius.

Herondas, quum Athenis quidam otij damnatus foret, iussit eum sibi ostendi, qui in causa liberali conuictus foret. Plutarch. in Apophtheg. Laconicis.

CORONÆ DIVERSÆ.

*V*ariæ fuerunt olim coronæ, quibus pensabatur hominum virtus, vt & ignavis torpor excuteretur, & in generosis virtus cresceret. Plin. lib. 22. numerat Gemmaras, Aureas, Vallares, Murales, Rostrales, Ciuicas, Triumphales, quibus nobiliorem fuisse Gramineam dicit.

Coronæ *Triumphales* erant aureæ, mittebanturq; Imperatoribus ob honorem triumphi. Hæc vulgò dicitur aurum coronarium, inquit Gellius. Aureis postmodum successerunt Laureæ: erantq; eiusdem & virtutis & honoris præmia. *Obsidionalem* coronam dabant obsidione liberati, ei qui liberauerat. Ea fiebat gramine, vnde & Graminea dicta est. Hanc. s. p. Q. R. Fabio Maximo dedit, secundo bello Punico, quòd urbem Romam obsidione liberasset.

Ciuica dabatur ei qui ciuem à morte liberasset: Fiebat fronde quernea, aut ilignea Cælius. Aduehatur, inquit, cum ilignea corona, & chlamyde. L. Gel. vir Censorius censuit Ciceronem cõsulem hac ornandum corona, q̄ eius opera atrocissima illa Carilinæ cõiuratio delata, vindicariq; fuisset. *Muralis* dabatur ab Imperatore, ei qui primus murum subiisset, & in oppidum hostium per vim ascendisset. *Castrensem* donabat Imperator ei qui primus hostium castra pugnans introiisset, habebat autem insigne valli. *Naualem* merebatur qui in maritimo p̄ rælio primus hostium nauem vi armatus transfiliisset. Ea rostris nauium erat insignita. Muralis autem, Castrensis, & Naualis fiebat ex auro. *Oualis* corona erat Myrtea: ea vrebatur Imperatores, qui ouantes urbem introibant. Ouationis minor erat triumpho. Ouationis causa est non triumphus, quum aut bella non rectè indicta sunt, nec cū iusto hoste gesta: aut quum hostium nomē humile est, vt serutorum, aut pyrararum: aut quum deditione facta, incruenta parata est victoria. Hæc fiebat ex Myrto

Dabatur

Dabatur *Oleagina* ob conuersum hostem. De coronis vide Gellium lib. 5. cap. 5. Blondum Foroliuensem de Roma triumphante lib. 6. Volaterranum lib. 26. Philologiæ. Plinium lib. 16.

TRIUMPHATORES SEV QVI

DE DIVESIS REGIBVS

& populis triumphauerunt.

L. Attilius Calatinus triumphauit de Sardis. Cn. Domitius de Aruernis & Bathulo eorū duce. Liuius Salinator de Illyriis. M. Attilius Regulus de Salentinis. Paulus Æmylius iunior de Liguribus, & Perseo Menenius Agrippa Lanatus de Sabinis. M. Antonius triumvir de Armeniæ rege, M. Aquilius cõsul de Aristonico rege. Iunius Bùbulcus Brutus dictator Equos subegit, ac die octaua de eisdem triumphauit. Furius Camillus Veios decennali obsidione domuit, ac de iisdem triumphauit. Sp. Cassio duo triumphus contigerunt. M. Curius de Samnitibus & Sabinis. P. Decius iunior de Samnitibus. Cn. Duilius primus de nauali victoria triumphauit. Fabius Rullianus de Appulis, Nucerinis, Samnitibus, Vmbriis, Marsis, ac Thuscis triumphauit. Fabius Gurges de Sãnitibus. Q. Fab. Max. de Liguribus. Cn. Fuluius Flaccus de Samnitibus. M. Fuluius nobilior ouauit de Ætholis, triumphauit de Ambraciensibus. L. Lucretius Tricipitinus de Volscis. Marius de Teutonibus & Iugurtha. Propert. lib. 4. Dij melius, quantus mulier foret vna triumphus Ductus erat per quas ante Iugurtha vias. Q. Ce. Metellus de Iugurtha, & Numidis. L. Mumius de Achæis. M. Horatius cõsul de Sabinis, sine autoritate Senatus. L. Papyrius Cursor de Samnitibus. L. Papyrius Crassus, eius filius, de Priuernatibus. Cn. Põpeius, Magni Põpeij pater, de Picetibus. Põpeius Magnus de Iarba, Mithridate, Aristobolo rege Iudæorū. Aul. Posthumus Tubero de Volscis. L. Æmylius Paulus de Liguribus. Q. Capitolinus, quinquies cõsul, de Volscis. Scipio Africanus de Annibale, & Syphace. Sulpitius de reliquiis Brenni. L. Valerius Valesij filius, de Veientibus, & Sabinis. Valerius Coruinus (qui sexies fuit cõsul) de Samnitibus. L. Valerius Potius de Volscis, & Equis, sine autoritate senatus. M. Attilius Glabrio de Antiocho, & Ætolis. Autelianus Imp. de Zenobia Palmyrenorū regina. Septimius Seuerus imperator de Arabibus & Adiabenis. *Dagobertus* rex Francorum de Saxonibus. Papyrius Nasode Corsis. Iulius Cæsar confectis bellis quinquies triumphauit: primum triumphum egit Gallicum: sequentem Alexandrinum: deinde Ponticum: huic proximum Africanum: nouissimum Hispaniensem. Triumphauit Bacchus de Indis. Tatius de Sabinis. Gordinius de Persis. Augustus Curules triumphos tres egit. Dalmaticum. Actiacum. Alexandrinum, cõtinuo triduo. An-

tonius

tonius Commodus triūphauit de Germanis Domitianus de Dacis, & Cattis. Papyrius Cursor de Corsis, in monte Albano.

Trium-
bandi-
os.

Porro autem lege fuit cautū, ne quis triumpharet, minus quā quinque millia vna acie superasset. Nulli itē licuit triumphare, qui nec Dictator, neque Prætor, nec Consul res gessisset. Itē nemini prius decernebatur triumphus, quā regionē (de qua triumphaturus erat) successori pacatam reliquisset. Triumphantes auratis curribus vehantur, quos albi trahebant equi. Pōpeij tamē currum in triumpho Africo traxerūt Elephantes, quem imitatus Cæsar, vectus est Elephantis quadraginta, dextra læuāque lychnos gestantibus, auctore Trāquillo. Et Gordiano quadrigæ Elephantorū decretæ sunt triumpho Persico. Habuit & Aurelianus currum quatuor ceruis iunctū. Moris quoque fuit, ut in triumphantū curru sederent eorundē filij, Vnde & Æmylius Paulus speciosissimo triumpho filiū duxit, quē triduo post amisit. Triumphantem sequebantur laureati milites. Moris item fuit, Imperatores belli ciuilibus victoria quantumuis magna, non triumphare, quia ciues nō hostes occidissent. Itē, ut milites & abiecti missi quique diuersis conuiciis triumphantes incescerent, ne prospera illa fortuna plus æquo superbirent, & insolescerent. Sic triumphante Cæsare milites dixerant: Gallias subegit Cæsar, Nicomedes Cæsarem. Item: Romani seruate vxores, Mæchum caluum vobis adducimus. Ventidiū quoque Bassum in Parthico triumpho securi milites decantarunt: Qui multos fricabat, factus est Consul. porro lege cautū erat, ne dux ante triumphum initium urbem ingrederetur. Paulus Orosius, & cum eo Blondus scribunt, Rom. triumphos numero fuisse c c c x.

Omnium vltimus triumphauit Probus Imperator.

Hæc de triūphis, de quibus qui plura scire cupiet, videat Blondum Foroliuensem lib. 10. de Roma triumphante.

PRÆCEPTORES, ET

PÆDAGOGI.

Chrisippus, Erasistrati: Asclepiades, Themisonis: Protagoras, Euathli: Agonas, Zoroastris: Callimachus, Eratosthenis: Eratosthenes, Aristophanis: Volcati⁹, Cæselij: Anaxagoras, & Damō, Periclis: Molo, Ciceronis. Possidonium quoque Ciceronis magistrum fuisse, Cicero in lib. de Fato. Eum audiendi gratia Rhodum adiit, ut in eius vita Plutarchus. Sociō, Senecæ, Seneca, Neronis. Cebe Phedonis: Philetas Cous, Ptolemæi: Pāphilus Amphipolita, Apellis: Empedocles, Gorgiæ: Plutarchus, Traiani: Donatus, & Victorinus, Hieronymi: Palemon, & Flavius Virginius, Persij: Architas, Empedoclis: Saccas Ammonius, Plotini: Cerbidius Scæuola, Papijani: Arnobius, Laetantij: Linus, Herculis: Lyfias, Epaminundæ Policet

Policetus, Argij, Asopodori, Alexis & Aristidis pictorum: Agelades, Myronis: Softratus, Lyfippi, Phydias, Alcamanis, & Colotis: Myron, Lycij: Lyfippus, Phœnicis: Exinidas, Aristidis: Eupompus, Pamphili: Theophrastus, Demetrii Phalerei: Chiron, & Phœnix, Achillis: Lynus, Orphei, Thamiræ, & Herculis: Pherecides, Pythagoræ: Marianus Matthæus Franciscus puteolanus, Beroaldi: Lyfimachus, & Leonides, Alexādri: Connidas, Thesei: Sarnedon, Catonis: Zopyrus, Alcibiadis: Acchilas, Ptolemæi: Sadragēsilus, Dagoberiti: Sicinus, liberorū Themistoclis: Hopleus, Tydei: Acetes, Pallanis: Hyragenes tibicen, Marfi, Pontanus, Marulli: Silenus, Bacchi: Rainerius Foroliuensis, Bartoli: Bartolus, Baldi: Baldus docebat Ticini: Paulus Castrensis, & Antonius Rosellus paduæ: Benedictus Capra, perusij: Barbatia Siculus, Bononiæ. Fuit & Victorinus Fertinus Gonzagarū pædagogus: Antonius panormita, Alphonsi aragonis Siciliæ regis præceptor: Andronicus Thessalonicensis, Politiani: Chalcidias, Iouiniani grammatici: Andalus Genuenensis, Boccatij: Amonius, Origenis: Anacreon, Smerdis filij Polycratis Samiorum regis: Thales Milesius, Anaximandri, Anaximenes: Anaximenes, Anaxagoræ: Philoxenus, Antigenidis musici: Socrates, Antisthenis: Antisthenes, Diogenis: Euphranor, Appionis grammatici: Asclepiades, Apollodori grammatici, Apollodorus Pergamus, Cæsaris Augusti: Menecrates, Arati poetæ: Anaxagoras Archelai Milesij: Plato, Aristotelis: Socrates, Aristippi: Aristophanes grammaticus, Aristarchi: Crates Bionis: Hermocrates, Callimachi: Aristoteles, Callisthenis: Anaxagoras, Carneadis: Socrates, Cherephōtis: Herodorus, Chærii: Diogenes, Cratis Thebani: Paulus, Dionisij areopagitæ: Prodicus, & Socrates, Euripidis. Docuit Aristoteles annis xx. Quintilianus xx. Pomponius Lætus Romæ, x. Campanus, perusæ: Christophorus Landinus Florentiæ bonas artes professi sunt. Possem infinitos huiusmodi congerere, quos prætermitto, quod hoc ipsum modici videatur momenti: tamen etiam, quod putem posse fieri, ut quis ex maiori congerie fructum sibi faciat, cui hæc nihil profuerint.

PATRIA ET LOCVS NATALIS

MULTORVM ILLV-

STRIVM VIROZVM.

Rvdæ urbs Apuliæ, Ennij: Saffina Umbriæ, Plauti: Campania, Neni: Brundisium Calabriæ, Pacuuij: Mediolanum, Stacij Cæcilij: Pisaurus, Accij: Carthago, Terentij: Arunca, Lucilij: Roma, Lucretij: Bononia, L. Pomponij: Roma Decij Laberij, & Q. Catulli epigrammatistæ: Syria, Publij Syri: Roma Porcij Licinij: Verona, Valerij Catulli: Roma, Q. Cornificij: Gremona, Furij Biba

Bibaculi: Atax, vicus prouinciæ Narbonensis: Fab. Terentij Varro-
nis Roma: Iulij Calidij: Mantua, Vergilij: Venusium Apuliæ: Oui-
dij Patma, Cassij Seueri: Roma, Cæsaris Germanici: Verona: Æmy-
lij Macri: Corduba Hispaniæ, Lucani, Sextilij, & Senecæ Roma,
Asinij Galli: Volaterræ Hetruriæ, Persij: Neapolis, Statij Papinij:
Hispania, Syllij Italici: Seria Campaniæ, Valerij Flacci: Aquinũ, Iu-
uenalis: Bilbilis Hispaniæ, Valerij Martialis: Italica Hispaniæ, Voco-
nij Victoris: Carthago, Alphij Auiti: Africa, Septimij, & Aurelij O-
lympij Nemesiani, & Mauri Terentiani: Sicilia, Calphurnij: Ale-
xãdria, Claudiani: Burdegala, Aufonij Galli: Hispania, Damasi, Iu-
uenci, & Prudentij: Africa, Licetij Hipponensis: Gallia, Sidonij Apol-
linaris: Roma, Pomponij Secundi, Pedonis Albinouani, Aruncini,
Stellæ, Sétij Auguris, Vestritij Spurinæ, & Pauli Passieni: Salamin,
Solonis: Lacedæmon, Chilonis: Mitylene, Pittaci: Priene, Biantis:
Lyndus, Cleobuli: Corinthus, Periandri: Scythia, Anacharsis: Cno-
sos vrbs Cretæ, Epimenidis: Syria, Pherecidis: Miletus, Anaxime-
nis: Clazomene, Anaxagoræ: Athenæ, Socratis, Xenophõtis, Æschi-
nis, Critonis, & Glauconis: Cyrene, Aristippi: Elis, Phædonis: Me-
gara Eũclidis, & Stilponis: Thebæ, Cebetis, & Cratis: Athenæ Pla-
tonis, Polemonis, Antisthenis, & Spensippi: Chalcedo, Xenocratis:
Soli, Crãtoris: Cyrene, Lacydis, & Carneadis: Carthago, Clitoma-
chi: Stagyra, Aristotelis: Lampascus, Stratonis: Troas, Lyconis: Põ-
tus, Heraclidis: Synope, Diogenis: Syracusæ, Monymi: Ægina, O-
nesicriti: Phœnicia, Menippi: Cyprus, Zenonis: Samos, Pythagoræ:
& Melissi: Agrigentum, Empedoclis: Tarentum, Architæ: Cro-
ton, Alcmaeonis: Metapontus, Hippaci: Gnydos, Eudoxi: Ephesus,
Heracliti: Colophon, Xenophanis: Abdera, Democriti, protago-
ræ, Anaxarchi: Elis, Pyrrhonis: Nicæa, Timonis: Athenæ, Epicuri:
Calaguriũ Hispaniæ, Quintiliani: Crastus vrbs Siciliæ, Epicharmi:
Pella Macedoniæ Alexandri: Melibœa, Philoctetæ: Panope, Epei
autoris machinæ Troianæ: Ascra, Hesiodi: Cheronea, Plutarchi:
Megara, Theognis: Mitylenæ, Alcei: Lesbos Sapphus puellæ: Rho-
dos Panetij, Stratoclis, Andronici: Pylos, Nestoris: Croton, Alcma-
nis: Miletus, vel Phœnicia, Thalesis: Imera, Stesichori: Ithaca, Vlyf-
sis: Thebæ, Amphionis, & Pindari: Cæs, Apellis: Thracia, Orphei:
Alexandria: Appiani, Aristarchi, & Arri. Arpinum Ciceronis: Tya-
na Græciæ, Apollonij: Medaura, Apuleij: Caros, Archilochi: Athe-
næ, Aristidis: Rhodos, Aristophanis: Nicomedia, Arriani historici:
Methymna, Arionis: Seleucia Siciliæ, Athenæi philosophi: Chal-
dæa, Berosi: Agrigentum, Cratini: Africa, Cypriani: Carthago, Cli-
tomachi: Athenæ, Cratini, Eupolidis, & Demadis, & Demosthenis:
Syracusæ Dionis: Thebæ, Epaminundæ: Hierapolis, Phrygiæ, Epi-
cteti

cteti: Cyrene, Eratosthenis: Athenæ, Hermippi: Arelate, Fauorini:
Chalcis Syriæ, Iambliciphilosophi: Antiochia, Ioannis Chryso-
sti: Iudæa, Iosephi: Elis, Hippia: Cos, Hippocratis: Athenæ, Isocra-
tis: Syracusæ, Lyciæ: Athenæ, Menandri, & Periclis: Thebæ, Musæi:
Smyrna, Homeri: Anazarbum Ciliciæ, Opiani: Roma, Q. Hortensij:
Cæsarea Cappadociæ, Prohæresij: Ægyptus, Ptolomæi astrologi.
Syracusæ, Philemonis: Cos, Phileræ: Roma, Sallustij, & Suetonij:
Patauium, T. Liuij: Athenæ Sophoclis, & Thucydidis: Thracia
Thamyra: Egressus vrbs Lesbi, Theophrasti: Lesbos Terpandri:
Carthago Tertulliani Umbria, Propertij, & Pontani.

FORMOSI ET FORMOSÆ,

EX HISTORICIS, ORA-
toribus & poëtis.

Amaryllis puella. Verg. Formosam resonare doces Amaryllida
sylvas.

Alexis, Idẽ Eclo. 2. Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.

Ægle nympa. Idem Eclo. 6. Ægle Naiadum pulcherrima.

Adonis Myrrha fuit filius, Veneri ob speciosam formam dile-
ctus. Verg. Eclog. 10. Et formosus oues ad flumina pauit Adonis.
Ouid. lib. 10. & Propert. lib. 2.

Auentinus. Verg. Victoresque ostentat equos satas Hercule pul-
chro Pulcher Auentinus.

Astur. Verg. Sequitur pulcherrimus Astur Astur equo fidens &
versicoloribus armis.

Arys puer Phrygius, à Cybele (vt fabulantur poëtæ) ob for-
mam adamatus est. Ouidius lib. 5. Meta. Erat Indus Arys, quem
flumine Gange, &c.

Atalanta puella fuit in Arcadia venatrix, & Iasij filia liberali ad-
modum forma. Ouidius lib. 8. Venit Atalante Schænei pulcherri-
ma virgo, &c.

Ariadne filia Minois, forma fuit elegante, quam propterea Bac-
chus duxit in vxorem, eiusque coronã stellis ornatam in astra retu-
lit. Catul. de ea & Theseo loquẽs, sic inquit: Hunc simulac cupido
cõspexit lumine virgo, Regia quẽ suaues expirans costus odores.

Achillas puer. Martial. lib. 3. Huic comes hærebat domini fugiti-
uus Achilles, insignis forma nequitiaque puer.

Antiopa filia Nyctæi, & vxor Lyci regis Thebarum, speciosissi-
mam propter formam à Ioue adamata est, ex quo Zetum & Am-
phionem suscepit. Propert. Tu licet Antiopæ formam Nyctæidos,
& tu Spartanam referas laudibus Hermionem.

Argia Adraasti Argiuorum regis filia, & vxor. - Polynicis, fuit
itidem mirum in modum speciosa. Statius lib. 2. Theb. Egregiam

Argiam, nec formæ laude secundam Deiphylem:

Antinoo Bithinico, mira pulchritudine adolescenti, tanta, tamque elegans fuit forma, vt *Adrianus Imper.* (à quo adamabatur) templum ei apud Mantineam constituerit, & ciuitatem apud Nilum eiusq; imaginem fecerit insculpi nummis. Propterea *Hieronymus* *Adriani* concubinum eum vocat. Volat.

Fuit *Achantus* puer speciosus, quem poëta fingunt in florem sui nominis conuersum fuisse.

Aeginam, *Asopi* regis *Bœotia* filiam, ob excellentem pulchritudinem adamauit *Iupiter*, iacuitq; cum ea in specie ignis. *Quidius Aureus* vt *Danaem*. *Asopida* luserit ignis.

Forma imprimis visenda & amabili fuisse ferunt inter Græcos.

Alcibiadem, sicut inter Romanos *Scipionem*. *Demetriū* cognomento. *Plutarch.* in eius vita: Hoc, inquit *Alcibiadi* concessit natura, sibiq; cum paucis commune, vt non modò in pueritia aut adolescentia, sed etiam in omni ætatis gradu maximum semper decorem, ac formosam hominis speciem præruerit.

Amaracum poëta fingunt in herbarum odoriferam mutatum, idque propter elegantem formam.

Asterius, filius fuit *Cereris*, forma singulari, omnium tamen amores respuens. Vnde *Ouid.* in *Ibin*: Filius vt *Cereris* frustra tibi semper ametur, Destituatque tuas vsque petitus opes.

Sex. Aurelius scribit *Augustum* fuisse mitem, gratum, ciuili animi, toto corpore pulchrum, sed oculis magis, quorum facies charissimorum syderum modo promicabat.

Alphus filius fuit *Gygari* *Danorum* regis, quem tam excellenti forma, ac cæsarie extitisse scribit *Saxo Grammaticus*, vt argenteis nitere crinibus putaretur.

Amphimedon *Calentius*: Formosum *Phiale* prius arserat *Amphimedontem*: *Amphimedon* *Phiales* maxima cura fuit.

Herodotus scribit *Agaristam*, *Clithenis* filiam, adeò formosam extitisse, vt ad habendas eius nuptias, celebrata sint procorum spectacula, & certamina, quò speciosissimi quique *Græciæ* adolescentes confluxerunt.

Barynes meretricis formam commendat *Horatius* lib. 2. Car. dicens. Vlla si iuris tibi peierari *Rœna* *Baryne* nocuisset vnquam, Dente si nigro fieres, vel vno Turpior vngui, Crederent, &c.

Bryseis fuit adeò formosa, vt *Achilles* eius amore conflagauerit, eamq; quamuis ancillam, plusquam puellas omnes adamauerit. *Horatius*: Prius insolentem serua *Bryseis* niueo colore mouit *Achillem*. *Propertius* libro secundo: Omnia formosam propter *Bryseida* passus.

Credi

Credibile est *Bersabæam*, *Vriæ* vxorē, eleganti fuisse forma que sapientissimum illum regem, & prophetam sanctissimum *Dauidē* vsq; adeò titillauerit, vt solitæ religionis oblitus, adulterio & homicidio (*Vriam* enim deuouit morti) suam contaminauerit sanctitatem. *Stroza* pater: Ille sacri vates operis *Iesseia* proles, Præfecit populo quem *Deus* ipse suo, *Bersabæa* captus forma, &c.

Bellerophon à *Sthenobæa* *Præti* *Argiuorum* regis vxore propter formam adamatus, & ad *Venerem* (cui tamen assentiri noluit) postulatus est.

Fuit & *Batillus*, *Anacreontis* poëtae amasius, liberali forma: Vnde *Ponranus* de *Stell.* *Nirea* sic perhibent, & amatum à vate *Batillum*, *Pictum* oculis, fufumque coma roseumque labellis.

De *castore* & *Polluce* *Ouid.* lib. 8. *Met.* At gemini nondum cœlestia sydera fratres Ambo conspicui, niue candidioribus ambo Vestabantur equis.

De *chione* *Dædalionis* filia idem *Ouid.* lib. 11. *Meta.* Nata erat huic *Chione*, quæ dotatissima forma Mille procis placuit bis septem nubilis annis.

Cænis puella *Theffala*, à *Neptuno* compressa. Idem *Ouid.* lib. 12. *Meta.* Clara decore fuit proles *Elateia* *Cænis* *Theffalidum* virgo pulcherrima.

Cyllarus Idē lib. 12. Nec te pugnante tua *Cyllare* forma redemit.

Calistro. Idem *Ouid.* lib. 1. *Fast.* *Fœdera* seruasset, si non formosa fuisset.

Celeno. Idē lib. 4. *Fast.* *Neptuno* *Halcyonē* & te formosa *Celeno*.

Calypso *Oceani* & *Theryos* filia. *Ouid.* de *Ponto*, An graue sex annis pulchram fouisse *Calypson* *Æquorea*que fuit concubuisse dea? Idem lib. 2. de *Art.* *Littorere* constitierant, illic quoque pulchra *Calypso*.

Cydippe ab *Acontio* ob formam adamata est. *Ouid.* in *Epist.* Aut esses formosa minus, petere modestè, Audaces facie cogimur esse tua, &c.

Gestum puerum commendat à forma *Martial.* Quanta tua est probitas, quanta est præstantia formæ *Geste* puer, puero castior *Hippolytò*. Te secum *Diana* velit doceatque natate, &c.

Catulla Idem *Mart.* lib. 8. Formosissima que fuere vel sunt, O quare fieri *Catulla* vellem *Formosam* minus, aut magis pudicam.

Propertius formam suæ *Cynthia* sic commendat. Et quascunq; tulit formosi temporis ætas, *Cynthia* non illas nomen habere sinat. Idem: Illic formosæ veniant chorus heroinæ, Quas dedit *Argiuis* *Dardana* præda viris: Quarum nulla tua fuerit mihi *Cynthia* forma *Gratior*, &c.

Herodotus ait Candulis Sardinum Tyranni uxorem fœminarum omnium fuisse pulcherrimam.

De *Daphnide* Verg. in Buc. Formosi pecoris custos, Formosior ipse.

Deiopia Nympha. Vergil. i. Æne. Sūt mihi bis septem præstanti corpore Nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima *Deiopiæ* Connubio iungam stabili, propriamque dicabo.

Dido. Idem lib. 2. Æn. Regina ad templum forma pulcherrima *Dido* Incessit.

Deiomyra Herculis vxor. Ouidius lib. 9. Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures *Deiomyra* tuas, quondam pulcherrima virgo, Multorumque fuit spes inuidiosa procorum.

Deiphyle vxor Tydei, *Adrasti* filia. Statius lib. 2. Theb. Egregiâ *Argiam* nec formæ laude secundam *Deiphylem*.

Diadumenus Augusti fuit prægustator, puer adeo speciosus, vt in formæ certamine (quod fiebat *Elidi*) meruerit palmam. Volat.

Democles puer Atheniensis, fuit adeo speciosus, vt ex pulchritudine sua pulcher *Democles* ab omnibus vocaretur. Cui (q̄ paucis admodum formosis contingit) tanta quoque extitit pudicitia cura, vt ad declinandam vim *Demetrii* (a quo petebatur ad stuprum) se in plenum feruentis aquæ leberem (quum aliter effugere non posset) coniecerit. Plut. in *Demetrio*.

Cælius scribit *Demetrium* cognomento *Polioretæm*, forma fuisse in primis amabili. Vide *Plutar.* in eius vita.

Euryalus Nisi amicus. Ver. lib. 5. Æn. *Euryalus* forma insignis, viridique iuuenta. Idem lib. 9.

Endymion Lunæ amasius, fuit admodum speciosus. Vale. Flaccus lib. 8. Tum quoque sydereâ clarus procul ora iuuenta *Lathmii* æstiuâ residet venator in vmbra, Dignus amore deæ.

Fuit in *Ephestione* augusta adeo facies, vt victi *Darij* vxor eum pro *Alexandro* salutauerit. Ob quam formam ipsi quoque *Alexandro* fuit charissimus.

Eurydice Orphei vxor. Ouidi. l. 2. *Metamorphoseon*, Hæc fata *Mercurio* *Eurydice* formosa, puellas Tam visa est superare pares, cœlestibus aulis Quâ iucunda Ven⁹ dominas supereminet omnes.

De *Fabulla* Martialis lib. 2. Bella es nouimus & puella, verum est. Et diues: quis enim potest negare?

Scribit *Ælius Sabinus* tantam pulchritudinem oris fuisse in filio *Maximini*, vt etiam caput eius iam morte nigrum, iam maceratum defluentis tabo, pulcherrimum tamen videretur.

Galathea nympha. Ouidius lib. 13. Candidior folio niuei *Galathea* Ligustri, Floridior prato, Longa procerior alno. Splendidior vitro,

vitro, tenero lasciuior hædo, Leuior assiduo detritis æquore conchis, Solibus hybernis, æstiuâ gratior vmbra, Nobilior pomis, plantano conspectior alta, Lucidior glacie, matura dulcior vua, Mollior & cygni plumis, & lacte coacto, Et (si non fugias) rigore formosior horro.

Non aliam ob causam poëtæ fabulantur *Ganymedem* Ioui miscere pocula, quam ob elegantem speciem. Ouid. lib. 4. Fast. Horat. lib. 3. Car.

Glycera, Horatius lib. 1. Car. Vrit. me *Glyceræ* nitor splendentis *Pario* marmore purius, Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aspici.

Galetes fuit adolescens forma speciosus, decensque imprimis, regi *Ptolemæo* propterea vsque adeo charus, vt *Ptolemæus* ipse quibusdam (qui ad supplicium trahebantur) eiusdem patrocinio pepererit. Autor *Cælius* lib. 7. cap. 53.

Gygi pueri formam describit Horatius lib. 2. Car. dicens: Vt pura nocturno renidet Luna mari *Gnidius*que *Gyges*: Quæ si puellarum inferes choro, Mire sagaces falleret hospites, Discrimen obscurum solutis Crinibus, ambiguoque vultu.

Vereres fabuloso confinxerunt inuolucro *Gorgonem* propter eximium venustatis decus, mentis inopes & stupidos reddentem spectatores in saxa deformasse. *Cælius* lib. 13. cap. 9.

Hippolytus *Thesæi* filius, fuit etiam pulcherrimus. Vir. Ibat & *Hippolyti* proles pulcherrima bello *Vibius*.

Hylam *Thiodamantis* filium ob formam adamauit *Hercules*, & *Nymphæ* rapuerunt. Mar. Pulcher *Hylas* teneram merfit in ora manum. *Propertias*; Cuius vt accensæ *Dryades* candore puellæ, Mirata soliros destituere choros, &c.

Hyas *Athlantis* ex *Æthra* filius. Ouid. lib. 5. Fast. Nondum stabat *Athlas* humeros oneratus *Olympo*, Quum sarus est forma conspiciendus *Hyas*.

Celebratur etiam *Hermiones* *Menelai* filia pulchritudo. Vnde *Propert.* l. 1. Tu licet *Antiope* formam *Nicteidos*, & tu *Spartanam* referas laudibus *Hermionem*, *Pont.* lib. 1. amorum.

Fuit tam elegans & coccinea *Hippodamie* pulchritudo, vt ad impetrandas eius nuptias celebrata sint certamina procorum. In quibus quum victor euassisset *Pelops*, puellam duxit uxorem. *Propertius*; Nec *Phrygium* falso traxit candore maritum aduecta externis *Hippodamia* rotis: sed facies aderat nullis obnoxia gemis, Qualis apellæis est color in tabulis. Idem lib. 2. vocat. *Ischomachem*.

Hiera. fuit vxor *Telepi*, mulier omnium (quas *Prothesilaus* vidit) maxima & pulcherrima.

Proposita de muliebri pulchritudine certamina plerisque in locis legimus: sicuti in Cereris Eleusinae festo prope Alpheum, ubi victrix Herodice meruit palmam. Cælius cap. 9. lib. 13.

Herodotus scribit *Hippoclidem* Tylandri filium diuitiis & forma inter Athenienses præcipuum fuisse.

Hypsiphile. Statius lib. 4. Theb. Errantes subito pulchram in mœnore tuantur Hypsiphilem. Fuit Thoantis filia, à quo Thoantias appellatur.

Iulus filius Æneæ ex Creusa. verg. lib. 7. Æne. Primi que duces & pulcher Iulus.

Iuuentius Catulli amasus. Idem Cat. Mellitos oculos tuos, Iuuenti, Si quis me sinat vsque basiare. Vsque ad millia basiem trecenta, Nec vnquam saturum inde cor futurum est.

Iason. Medea apud Ouidium Iasoni loquens: Et formosus eras, & me mea fata trahebant, Abstulerant oculi Inmina nostra tui.

Ioseph. Mantuanus in Maria: Sic alacer Sanson, sic & formosus Ioseph.

De *Lauso*, Mezentij filio, Verg. lib. 7. Æn. Filius hunc iuxta Lausus, quo pulchrior alter Nō fuit, excepto Laurētis corpore Turni.

Lavinia forma fuit origo belli inter Æneam & Turnum, quorum uterque eam sibi vxorem dari volebat. Vergil. lib. 12. flauos eius crines & roseas appellat genas.

Catullus de sua *Lesbia* sic inquit: Lesbia formosa est, quæ quum pulcherrima tota est, Tū omnibus vna omnes surripuit Veneres.

Laodomia. Catullus: Quo tibi cū casum pulcherrima Laodomia. Et Pont. lib. 2. de Amore coniugali.

Lais Corinthia meretrix fuit speciosissima Ouid. lib. 1. Eleg. Qualiter in thalamos formosa Semiramis esse Dicitur, & multis Lais amata viris.

Lycoris Cor. Galli amasia. Martialis lib. 6. Fœmina præferri potuit tibi nulla Lycori. Propertius lib. 1. Et modo formosa quæ multa Lycoride Gallus Mortuus inferna vulnera lauit aqua.

Museus poëta formam *Leandri* pueri ex Abydo (qui Ero puellam adamauit, & ab ea redamatus est) multis laudibus commendat.

Lucretia formam tanti fecerunt Romani, vt eam suis monumentis vbique celebrauerint, & vindicauerint à mortalitate: nec solum ob eximiam pulchritudinem, verum etiam ob castitatem, quod vim Tranquinij gladio sit vltæ.

Lycaste Priami filia tantæ fuit pulchritudinis, vt Polydamas Athenoris ex Theano Hecubæ sorore filius, illam ex concubina vxorem sibi copulauerit. Fuit & alia Lycaste, quæ ob pulchritudinem Venus vocabatur.

Lamia

Lamia. autöre Plutarcho, puella fuit speciosissima, à Demetrio adamata, quæ & tibiis optimè cecinisse dicitur. Hæc primo canendi modulandiq; suauitate gratiam sibi apud omnes comparauit.

Ligerinus. Horatij fuit amasus, forma itidem eccellente, vt ipse poëta testimoniò constat. Idem quoque Lycum celebrat dicens: Et Lycum nigris oculis nigròque decorum Crine.

Leda. Siroza filius, formosæ meruit quo Iuppiter oscula Ledæ.

Maia Atlantis filia Ouid. lib. 5. Fast. Quarum Maia suas formam superasse sorores Traditur, & summo concubuisse Ioui.

Tibullus *Mara* hi amasij sui formam versibus commendat:

Magnes Smyrneus fuit adolescens, omnium sui seculi pulcherrimus, cunctisq; propterea gratissimus; sed maxime Gygi Lydorum regi. Quod ferentes ægrè patientes, capillos ei tonderunt; vt aliquid de pulchritudine minueretur: Indignatus verò Gyges, bellum mouit in Magnesos. Pausanias apud Volar.

Narcissus filius fuit Cephisi, & Lytiopes, à multis Nymphis ob pulchritudinem amatus: cuius desiderio quum Nymphæ ipsæ intabescerent, mutatus est in florem sui nominis. Vergilius in Batarum: Non illinc Narcissus abest, cui gloria formæ Igne Cupidino proprios exarfit in artus. Ouidius lib. 3. Metæ.

Nisus Megarensium rex ob pulchritudinem capillos aureos fertur habuisse. Tibullus lib. 1. Carmine purpurea est Nisi coma.

Nireus filius Caropi & Alagiæ, puer fuit à Naxo admodum speciosus, cuius formam Homerus suis carminibus dignatus est. Horatius lib. 3. Car. Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa Raptus ab Ida, Idem in Epodo, Forma que vincas Nireæ, Ouidius lib. 4. de Ponto. Prop. lib. 3. & Pont. lib. 3. de Stellis.

Nearchi formam commendat Horatius lib. 3. Car. Ode. 30. vbi ait, Ferrur & leui recreare vento Sparsum odoratis humeris capillum. Qualis, ait Nireus fuit, aut aquosa Raptus ab Ida.

Omphale regina Lydorum fuit facie adeo præstanti, vt ei se submitterit Hercules. Propertius li. 3. Omphale in tantum formæ processit honorem, &c.

De *Pyramo & Thybe* Ouid. lib. 4. Metamor. Pyramus & Thybe interitum pulcherrimus alter, Altera, quas Oriens habuit, prælata phellis Contiguas habuere domos.

Fuit & formosus *Pariis*, dicente Ouidio: Dux Pari Priamide damno formose tuorum.

Hominum pulcherrimum fuisse prædicat *Phaonæ*, quem inter lactucas occultarit Venus. Dicuntque oblatum eidem ab ipsa Venere alabastrum vnguëti, quo quum se obliuisset, factus est omnium formosissimus, proptereaq; adamatus à Mitylenæorū mulieribus, sed

maximè à Sappho poëtria Scamandronymi filia. Cælius li.5. cap. 43. Eius formam Ouidius sic describit: hunc ne pro Cephalo raperes aurora timebam, &c.

Phædrus Eliensis, Socrati Platoniq; familiaris, à domino Leno (dictu infandum) ob excellentem formam coactus est se prostituere, suoque corpore quæstum facere. Volaterranus.

Plutarchus in Lucullo scribit, *Præcia* quandam fuisse in vrbe Roma sceminam, venustate formæ nulli secundam, quæ sua pulchritudine Cethegum sibi deuinxerit, adeo vt nihil probaretur Cethego, quod Præcia non iussisset.

Parthenopæum, Meleagri & Atalantæ filium, seu (vt aliis placet) Martis & Menalippes, forma fuisse liberali scribit Statius: Pulchrior haud illi triste ad discrimen ituro Frons fuit in syluis, qualis iam casside missa Parthenopæus erat.

Pamthea vxor fuit Abradatae viri nobilis apud Persas, quam Cyrus expugnatis Assyriorum castris duxerat captiuam. Abradata autem absente, & apud Bactrianos legatum agente, Araspæ Medo seruanda tradita est, qui apud Cyrum affirmavit nondum esse ornam, aut omnino inuentam tota Asia pulchriorem. Auctor Xenophon apud Cælium lib.7. c.53.

Psammiticus rex Ægypti *Rhodopem* meretricem ob pulchritudinem matrimonio sibi iunxit.

Magnus Alexander, totius propè Orientis victor & Imperator, *Rhoxanam* Satrapis barbari filiam matrimonio sibi iunxit ob solam eius pulchritudinem. Vide Curtium lib.5.

Q. Catullus poëta Epigrammaticus formam *Roscii* pueri amasi sui his versibus celebrat: Constiteram exorientem auroram forte salutans, Quum subito à læua Roscius exoritur. Pace mihi liceat cœlestes dicere vestra, Mortalis visus pulchrior esse Deo.

Serranus Vergilius lib.9. Et iuuenem Serranum illa qui plurima nocte Luserat insignis facie.

Sulpitia formam commendat Tibullus lib.4.

Illius ex oculis quum vult exurere diuos.

accendit geminas lampadas acer amor, &c.

Fuit etiam in *S. miramide* eximia pulchritudo, & facies imperio digna. Vnde & mortuo marito persis imperauit vsque ad prouentam filij ætatem Ouid. lib.1. Eleg. Qualiter in thalamos formosa Semiramis esse Dicitur.

Spurina fuit egregius adolescens, qui quum sceminas virosq; ad libidinem solo decore aspectu prouocaret, pulchritudinem oris spontè vulneribus deformauit. Valerius Maximus de verecundia.

Sisigambis, vxor Darij nulli suæ ætatis sceminæ pulchritudine cessit

cessit, teste Curtio: quam tamen victo Dario Alexander non solum non violauit, sed & summam adhibuit curam, nequis captiuo corpori illuderet.

Scribit Cælius, *scipionem*, cognomento Demetrium, apud Romanos forma fuisse amabili & eleganti.

Saxo grammaticus lib.8. Danicæ histor. scribit *suauildam* reginam tantæ fuisse pulchritudinis, vt quum vincta loris exposita esset equinis calcibus obterenda, ipsis quoque iumentis horrore fuerit, artus eximio decore præditos sordidis lacerare vestigiis.

Turnum à forma plerisque in locis commendat Vergilius, vt lib.7. Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus auis, atauisque potens. Item: Ipse inter primos præstanti corpore Turnus Vertitur arma tenens, & toto vertice supra est.

Thybe amasia Pyrami. Ouid. lib.4. Metam. Pyramus & Thybe iuuenem pulcherrimus alter, Altera (quas Oriens habuit) prælata puellis.

Ferunt *Albium Tibullum* poëtam Elegiographum corporis forma admodum præstanti fuisse. Vnde Horat. de eo loquens: Nō tu corpus eras sine pectore, Dij tibi formam, Dij tibi diuitias dederant.

Thetidem deam maris poëtae niueam & formosam faciunt, quod perpetuis aquis abluatur. Catullus: Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine.

Paulus Diaconus scribit *Theodotem* puellam, genere Romanam, forma fuisse conspicua & mirabili, flauis promissisque capillis ad pedes vsque pendentibus, eaq; pulchritudine inescatum Cunibertum regem, amore puellæ exarsisse.

Tyro puella Salmonei filia ob formam Neptuno adamata est. De hac Proper. lib.11.

Violantillam, Stellæ poëtae vxorem, multis verbis commendat Stat. lib.1. Syl. Idem paulo post: At tu pulcherrima forma Italidum tandem merito possessa marito.

Habuit *Xerxes* in exercitu LXVIIII. myriades, quæ ratio habet bis & quinquagies centum octoginta tria millia hominum. Herodotus tamen scribit in tanto mortalium numero neminem fuisse pulchriorem rege ipso, aut proceriore statura.

Sunt alij permulti pueri, & puellæ, in quibus elegans fuisse pulchritudo memoratur, vt Pyramus, Pelops, Idas, Castor, Pollux, Iafon, Artaxerxes, Cyrus, Troilus, Patroclus, Hymæ. Ex sceminis Pasiphae, Ariadne, Berenice, Hermione, Bryseis, Penelope, Deidamia, Ersilia vxor Romuli, Ero, Virginia, Anaxerete, Antigone, Arachne, Athusa, Arsinoe, Polyxena, Pelagia, Lycaste, Iocasta, Hecuba, Cassandra, Hesperie, Cleopatra, Chælia, Ilia, Sibyllæ, Vestal

les, Heroïnæ, & aliæ propè infinitæ. Quas qui scire volet, autores reuoluat.

Helene forma poetis omnibus cantatissima laudem meruisset maximam, nisi ea Troiæ ruinam, belliq; decennalis causam attulisset. At nemo est, cui non sit odio, quum tantæ cladis & calamitatis venit in mentem. Paris apud Ouid. formam illius Veneri comparat, dicens: His similes vultus (quantum reminiscor) habebat; Venit in arbitrium quum Citheræa meum, &c.

DEFORMES.

Brotheus, Vulcani & Mineræ filius, deformi facie dicitur fuisse. Ob quam dum plerisque, esset ridiculus, animi dolore se in rogum coniecit, teste Ouidio in Ibin: Quodq; ferunt Brotheu fecisse cupid ne mortis, Des tua succensæ membra cremanda pyra;

Hipponax poetæ Iambographi deformitatem suis tabulis expresserunt Bubalus & Anterinus pictores: eamq; imaginem, quod notabili esset vultus sceditate, proposuere in ridentiū circulis magno suo malo. Indignat⁹ enim Hipponax vtrūq; suis Satyris tãtò retaliauit scenore, vt ambo laqueo se præfocauerint. Ph. c. 5. li. 36.

Aiunt & *Corytheum* quempiam fuisse hominẽ notissimæ deformitatis, quiq; liberos suscepit patrem infelicissima forma referentes: vnde fluxit adagium, Corytheo deformior. Erasmus:

Homerus scribit *Thersitem* omnium, qui ad Troiam venerunt, sceditissimum fuisse, totumq; hominẽ à capite ad pedes ita graphice depingit, & corporis vitia, & animi morbos, vt dicas pessimum ingenium in domicilio se digno habitasse, inquit Erasmus, Vnde adagium, Thersitæ facies. Ouid. lib. 4. de Ponto.

Damon fuit pædottiba quispiam insigni clauditate deformis, qui quum crepidas retorris suis pedibus congruentes furto amississet, imprecatus est, vt eius pedibus conuenirent, qui surripuisset. Autor Cælius.

Ferunt *Æsopum*, è Phrygia fabulatore, omnium quoque turpissimum extitisse. Fuit enim nigerrimus. Vnde illi datum nomen: Nam Æsopus, & Æthiops idem ferè significant. Corpore præterea gibbosus, verum ingenio (quo deformitatem illam persauit natura) clarissimus. Cælius lib. 8. c. 474.

Æsopus
id si-
uificet.

Galba Imperatori corpus fuit gibbo deforme. Macrobius.

Epictetus verò philosophus fuit claudus: vnde & hoc distichon à Macrobio posuit: Seruus Epictetus genitus sum, corpore claudus, Paupertate Irus, diis & amicus ego.

Hermippus poeta fuit Atheniensis, altero captus oculo. Volater. *Colomanus* rex Pannoniorum post Ladislaum dicitur fuisse ore improbo, luscus, claudus, gibbosus, & lingua blesus. Volater.

Ver.

Vergilius scribit, *Polyphemum* cyclopem Siculum fuisse monoculum, vbi ait: Et telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua solum sub fronte gerebat. Idem: Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

Poetæ quoq; fabulantur *Vulcanum* claudum fuisse, ac toto deformem corpore: dicuntq; propterea parentes infanti non risisse, suoque cubili admisisse. Verg. Incipe paræ puer cui non risere parentes, Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est. Ouid. lib. 2. Eleg.

Martialis *Philenem* puellam luscam fuisse, & altero lippam oculo videtur innuere, lib. 1. vbi ait: Oculo Philenis semper altero plorat, Quo fiat istud queritis modo? Lusca est. Item lib. 2. Cur non basio te Phileni? calua es: Cur non basio te Phileni? ruffa es: Cur non basio te Phileni? lusca es.

Idem autor lib. 3. ait, *Petustimū* tres habere dentes, tres capillos, pectus cicadæ, crus formicæ, rugosam frontem, mammæ aranearum cassibus pares, os rictibus crocodili simile, cantum ranarum, & culicum, noctuæ visum, hirci fetorem, & plerasque alias deformitatis inhonestas notas.

Olim creditum est eos septem diebus formosos fore, qui leporem esitassent. Propterea idem Martialis Gelliæ deformitati illudens, ait eam nunquam esitasse leporem, his verbis:

Quum leporem mittis, semper mihi Gellia mandas,

Septem formosus Marce diebus eris.

Si verum dicis, si verum Gellia mandas,

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Idem Martialis lib. 12. *Zoile* sui deformitatem sic depingit: Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læsus, Rem magnam præstas Zoile si bonus es.

Aiunt *Socratem* philosophum fuisse simis naribus, recalua fronte, pilosis humeris, & repãdis cruribus. Propterea quum duæ vxores Xantippe & Myrro zelotipia quadam in contentiones venirent, illis inter se iurgantibus dicebat: Quid propter me iurgia simul exercetis quem ad eò deformem peperit natura?

Afferuntur & alia de forma philosophorum. *Zeuæppus* dicitur fuisse ceruice curua, *Aratus* panda, *Zeno* fronte cõtracta, *Epicurus* cute distenta, *Diogenes* barba comante, *Tocrates* cadente, *Aristoteles* brachio exerto, *Xenocrates* crure collecto, *Heraclitus* oculis fletu clausis, *Democritus* labris risu apertis, *Chrysippus* digitis propter numerorum indicia constructis, *Euclides* propter mensurarum spatia laxatis, *Cleanthes* propter vtrunque corrosis. Autor Sidonius libro 9.

DE O-

DEORVM AMASII:

Ganymedem in primis fabulantur poëtae Iouis esse amasium, quem ob formam Aquila pedibus in Ida corripuerit, & in cœlum euexerit. Vergilius: Quem præpes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger vncis. Ouid. lib. 10. Rex superum quondam Phrygij Ganymedis amore Arsit.

Endymionem formosum pastorem Luna ferrur adamasse, adeo ut cœlo relicto in montem Lathmium eius osculandi gratia plerunq; descenderit. Pontanus de Stellis Ouid. lib. 3. de arte, Propertius lib. 2. Nudus & Endymion Phœbi cepisse sororem Dicitur, & nudæ concubuisse deæ.

Hylam Thiodamantis filium adamavit Hercules, secumq; duxit cum *Sigonautis*. Vbi quum aquas hauriens puer vrnæ pondere fuisset demersus, multis clamoribus ab ipso Hercule conuocatus est. Hinc natum adagium, Hylam vocare. Val. Flac. lib. 3. Arg. Rursus Hylam & rursus Hylam per longa reclamat Auia, resposant syluæ. & vaga cœtat imago. Propert. lib. 2.

Adamavit etiam Hercules *Abærum* puerulum, non minori, quam Hylam affectu.

Hyacinthus Apollinis fuit amasius. Ouid. lib. 10. Te quoq; Amyclide posuisset in æthere Phœbus, Tristia ponendi tempus si fata dedissent. Plin. 2. Hyacinthum comiratur fabula duplex, luctum præferens eius quem Apollo dilexerat.

Adamavit etiam Apollo *Branchum* puerum Theſſalum, quem mortuum suis templis sacrum haberi voluit. Item Daphnē puellā Penei fluminis filiam, quam fugientem in Laurum conuertit. Mātuanus. Quod studuit verbis Daphnē facidus Apollo Fletere.

Ampelos puer speciosus Baccho adamatus est. Ouid. lib. 3. Fast. ampelon intonsum Satyro Nymphaque creatum Fertur in Isma-riis Bacchus amasse iugis.

Adonis Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri fuit charissimus. Ouid. lib. 1. de arte: Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis. Propert. lib. 2. & Pon. lib. 1. de stellis.

Cephalus & *Tithonus* charissimi fuerunt auroræ. De Cephalo, Ouid. lib. 3. de arte: Lathmius Endymion nō est, tibi luna pudori, Nec Cephalus rosæ præda pudenda Deæ. Propert. lib. 2.

Alys puer Phrygius. Cybeles fuit amasius. Catullus: Tenerum vidit Alyn propè marmor Pelagi, facit imperum: ille demens fugit in marmora fera, ibi semper omne vitæ spatium famula fuit. Ouid. lib. 10. Hirsuto vertice pinus Grata deum matri, siquidem Cybeleus Alys Exuit hac hominem, truncoque induit illo.

Amavit *Hippolytum* Diana, cum ob formam, rum raram in forma

ma castitatem.

Pindari poëtae, eiusque carminum amatorem fuisse Pana fabulantur. Auctor Plutarchus in Numa Pompilio.

Syrinx quoque Arcadica fuit Nympha, quam à Pane deo mirè adamatam scribit Ouidius.

HOMINVM AMASII.

Habuit imprimis Valerius Flaccus poëta Setinus in deliciis *Amazonicum* puerum, cuius formam commendat Martialis.

Tibullus suum *Cherinthum* de quo lib. 4. ait: Est qui te Cherinthe dies dedit hic mihi sanctus. Atq; inter sanctos semper habendus erit. De quo lib. 2. sic ait: Heu heu quam Marathus lento me torquet amore.

Lygdum adamaait Pamphilus Saxus: vnde lib. 4. ait: Sed pererem Lygdum Lygdus mea vita, meum cor, Lux mea, qui facie vulnera mille gerit. Eius quoq; formam multis locis magnopere extollit.

Batyllus fuit Anacreontis poëtae deliciū: vnde Horat. in Epodo, Non aliter Samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta Teium. Ab eodem quoq; adamatus est *Megysteus* puer. De utroq; Politianus in Rustico, Nunc Samium celebras (iubet Adrastæa) Batyllum, Nunc teneram Eurypilem, tenerumq; Megisteia laudas. Tandem acino passæ cadit interceptus ab vna.

Lycum puerum adamavit Alcaeus poëta Lyricus, de quo Horat. lib. 1. Carm. Liberum & Musas, Venerumq;, & illi semper hærentem puerum canebat; Et Lycum nigris oculis, nigroq; Crine decorum. Politianus in Nutricia.

Amavit Valgius poëta elegiographus *Mysten*, cuius mortē multis lachrymis desleuit, dicere Horatio: Tu semper vrges flebilibus modis Mysten ademptum, nec tibi Vespero Surgente decedunt amores. nec rapidum fugiente Solem.

Afinius Gallus poëta, filius Afinij Pollionis viri consularis, pari quoque affectu dilexit *Hippolytum* liberali forma adolescentem.

Voconius Victor poëta, habuit in deliciis *Testylum* puerum elegante forma. Vnde Martialis. Thestyle Victoris tormentum dulce Voconi, Quo nemo est toto notior orbe puer: Sic etiam positus formosus amore capillis. Et placeat vati nulla puella tuo.

Zygurinus Horatij fuit deliciū. Vnde lib. 4. Carm. scribit. Sed cur heu Lygurine, cur Manat rara meas lachrymas per genas? Cur facunda parum decoro inter verba cadit lingua silentio? Nocturnis ego somniis iam captum teneo, iam volucrum sequor. Amavit & *Lycistū*, de quo sic scribit in Epodo: Nunc gloriantis quamlibet mulierculam Vincere mollitia amor Lycisti me tenet.

Amavit *Rosciū* adolescentem Q. Catullus Epigrammatista, de cuius

cuius forma hunc modum scripsit: Constiteram exorientem auroram fortè salutans, Quum subita à læua Roscius exoritur: Pace mihi liceat cœlestes dicere Vestra, Mortalis visus Pulchrior esse deo. Amavit & *Theodimū*, de quo sic scribit: Aufugi mī animus: credo vt solet ad Theorimum Deuenit: sic est, per fugiū illud habet. Arsit Euripides tragœdiographus *Agatonem* puerulum, quē adu-
Plutar-
chus in-
Apoph.

tiorem quoque amplexabatur arctius, suauiabaturque etiam spectante populo, & in conuiuis.

Pari affectu Aratus poëta Cilix *Philinum* adolescentulum deperit, pro cuius reditu è Chio insula, deos multa precatus est.

Catullus suos amores in *Iuuenium* his exprimit verbis: Surreptui tibi (dum ludis) mellite Iuenci, Suauiolū dulcis dulcius ambrosia. Verūm id non impunè tuli, namque amplius horam Suffixum in summa me memini esse cruce. Quæ carmina plena sunt pruritus, multamque præ se ferunt lasciuam.

Animous puer fuit elegantissimæ formæ ex Claudiopoli Bithiniæ ciuitate, quem Adrianus Imperator ad infamiam vsq; adamauit, vt etiam mortuo ciuitatem construxerit, templumq; erexerit cum ara, & eius effigiem curauerit imprimendam. Spartianus ait: puerum illum ab Imperatore muliebriter deslerum.

Pausanias Lacedæmonius, autore Cælio, *Argilium* speciosa pulchritudine adolescentem amore Venereo dilexit.

Cælius lib. 19. cap. 11. citat hos Platonis versus amatorios de suo *Agathone*, quem vti meritoriuū dilexit: Suauia dans Agathoni animam ipse in labra tenebam, Ægra etenim properans tanquam abitura fuit, Amavit quoq; *stellam* ob ingenij suauitatē, & elegantiam, de qua, authore Plutarcho: sequentes versus lusit: Ardentes stellas lucens mea Stella tueris, Cœlum vtinam fierem, te vt multo lumine cernam. Item: Stella prius superis fulgebas Lucifer, at nunc Hesperus ah fulges manibus occiduus. Hæc nouissima scripsit post eius mortem.

Minos rex Cretenſium susceptas cum Atheniensibus inimicitias, ob mortem filij sui Androgei, subens, deposuit amore *Theſei* (quem deperibat) inestatus.

Zaius à *Petope* hospitio susceptus filium eius *Chrysippum* ita adamauit, vt secum Thebas rapuerit: *Praxilla* tamen apud Cælium testis est, hoc à Ioue perpetratum.

Gyges rex Lydorum Magnetem *Smyrnæum* eximia pulchritudine clarum vsq; adeò dilexit, vt bellum in Magnesium mouerit, & puero capillos totondissent, quo videretur deformior.

Aristogiton Atheniensis *Armodium* insigni forma adolescentem etiam deperit: Author *Thucydides*, lib. 6.

Amavit

Amavit Epicurus *Philoclem* eximium adolescentem, ad quem solitus erat hoc modo scribere. Consumor ac deficio amabilem tuum ac diuinum ingressum sustinens.

Catullus facit *Aufilenum* Cælij cuiusdam Veronenſis amasium, vbi ait: Cælius Aufilenum, & Quintius Aufilenam Flos Veronenſium depereunt iuuenum.

Inter meritorios pueros etiam ponuntur *Euryalus* Virgilianus, *Parthenopæus* Statianus, *Cortallus* Siculus Anacreontis, *Harmodius* Hippixæ, *Aster* Platonis, *P. so Galbæ*.

DEORVM ET HOMINVM

A M A S I A E.

Am diximus *Daphnem* Penci fluminis filiam adamatam Apollini. Sappho ad Phaonem: Et Phœbus Daphnem, & Gnosida: Bacchus amavit.

Tyro Salmonei filia adamata est à Neptuno, & ab eodem compressa. Propert. lib. 1. Non sic Æmonio Sadmonida missus Enipeo Tanarius facili preffit amore deus.

Hebem deam iuuentutis amavit Hercules. Idem Propert. lib. 1. Nec sic cœlestem flagrans Amor Herculis Heben. Sensit in OEtis gaudia prima iugis. Amavit quoque *Iolem* & *Omphalem* reginam Lydorum. Idem Propert. lib. 3.

Alia Deorum & hominum amasiæ fuerunt, *Ariadne*, Minois filia, Bacchi: *Syrinx*, Nympha, Panos: *Ero*, Læandri: *Phyllis* filia Lycurgi regis Thracum, Demophontis: *Ariadne*, Theſei: *Atalanta*, Meleagri: *Cydippe*, Acontij: *Iphigæa*, Patrocli: *similax*, Croci: Autor. Plin. lib. 16. c. 36. *Glycera*, Pausiæ Sicitronij pictoris. Plin. lib. 21. c. 2. & lib. 35. c. 10. *Sappho*, Phaonis.

Campsape, Alexandri, quam Alexander ipse muneri dedit Apelli pictori. Plin. lib. 35. cap. 10. *Phibace*, Stratoclis: authore Plutarcho. *Rhoxane*, Alexandri: Plutarchus, & Curtius. *Echo* Narcissi: Ausonius, Commoritur Narcisse tibi resonabilis Echo. Caletinus, Risit, Liriope flagrantem filius Echo.

Thysbe, Pyrami. Stroza pater: Non magis infelix Thysbe dilexit Amantem,

Tyro Salmonei filia, Enipei. Propert. lib. 1. Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo.

Phœbe, Castoris, *Ilaira*, Pollucis, quæ fuerunt Leucippi filia. Propert. lib. 1. Non sic Leucippi succendit Castora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira soror.

chloris, seu Flora, dea florum, Zephyri, à cuius nomine dicitur Pephyritis.

Galatea Nympha Polyphemū, Propert. lib. 3. Quinetiā Polyphemus

me

me fera Galaeta sub Ætna, ad tua rotantes carmina flexit equos.

Bersabea, Dauidis, Idem Strofa, Ille sacri vates operis Iefficia proles præfecit populo quem Deus ipse suo, Bersabeæ captus forma tibi magne Cupido cessit.

Helena, Parisi Propert. lib. 2. Ipse Paris nuda fertur periisse Lacæna, Quum Menelæo surgeret è thalamo.

Acme, Septimij. Catullus, acmen Septimius (suos amores) Tenens in gremio, mea, inquit, acme, Ni te perdit amo, atque amare porrò Omnes sum assidue paratus annos, Solus in Libya, Indiaque tosta Cæsis, veniam obuius leoni.

Aufilena Quintij. Carul. Cœlitus Aufilenum, & Quintius Aufilenem Flos Veronensium depereunt iuuenem.

Atalanta Mimalionis arcadici. Propert. Mimalion nullos fugiendo Tulle labores Sævitiæ duræ contudit Iafidos.

Antigone. Harmonis Bœotij: quæ quum iugulari fecisset Creon, Hæmò ad mortuæ tumulù se interfecit. Propert. lib. 2. Quid? nū Antigones tumulo Bœoti? Hæmò Saucius ipse suo corrui ense lar?

Briseis, Achillis, Horat. prius insolentem Serua Briseis niueo colore Mouit Achillem. Propertius lib. 2. Omnia formosam propter Briseida passus, Tantus in ereptò sæuit amore dolor. Item, Nec non exanimem amplectens Briseis Achillem, Candida vesana verberat ora manu.

Rhodope, Charaxi, fratris Sapphus. Sappho ad Phaonem: Arsit inops frater victus meretricis amore, Mixtæque cum turpi damna pudore tulit:

Andromeda, Persei. Sappho ad Phaonem, Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo Andromede, patriæ fusca colore suæ.

Hesperie, nympha, Ælaci.

Lesbia Catulli. Catullus, Nulla potest mulier tantum se dicere amatam Vere, quantum à me Lesbia amata mea est. Hæc verò nomine vocabatur Claudia. Amavit etiam *Ipsithillam*.

Quintilia Calui Licinij. Catulli, Certè non tanto mors immatura dolori est Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo. Propert. lib. 2. Hoc etiam docti confessa est pagina Calui, Quum caneret miseræ funera Quintiliæ.

Lyde, Callimachi, Batthis, Philetæ. Ouid. lib. 1. de Tristibus. Nec tantum Clario Lyde est dilecta poëtæ, Nec tantum Coe Batthis amata suo.

Beatrice, Dantis Aligerij. Aureta Petrarchæ. Lycina Horatij. Horat. lib. 2. Car. Me dulcis dominæ musa Lyciniæ Cantus, me voluit dicere lucidum Fulgentes oculos, & bene mutuis fidu pectus amoribus. Amavit & Glyceram. De qua libro tertio Carmin. Me-

lentus

lentus Glyceræ torret amor meæ.

stella, Platonis. Autor Plutarchus.

Violentilla, Stellæ poëtæ. Hæc Græcè *Hiantis* dicitur. Martialis libro 6. Perpetuam Stellæ dum iungit Hiantida vari Læta Venus dixit, plus dare non potuit. Aliter vocatur *Asteris*. Vide Statium in Syluis.

Leucadia, Terentij Varronis Atacini. Hinc fluxit illud distichon: Hæc quoque perfecto ludebat Iasone Varro, Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.

Dalia, Sulpitia. Nemesis, Neæra, Tibulli, De Nemese notum est illud, Vrit amatorè Nemesis lasciuia Tibullum, In tota iuuat quem nihil esse domo.

Hostia, seu Cynthia, Propertij, Propert. ipse lib. 1. Illa vel angusto mecum requiescere lecto, Et quocunque modo maluit esse mea, Quæ sibi dotata regnù vetus Hippodamiæ, Et quas Elis opes antè pararat equis. Idem lib. 1. Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis, Contactum nullis ante cupidinibus. Martialis: Cynthia secūdi carnè iuuenile Properti Accepit famã nec minus ipsa dedit.

Melenis Domitij Marci, Martialis: Nota tamen Marci fusca Melenis erit.

Cesennia Cn. Gerulici epigrammatistæ. Bissula Ausonij Galli. Metella Tucidæ epigrammatistæ. Cytheris, seu Lycoris Cornelij Galli. Hinc illud manavit: Gallus, & Hesperis & Gallus notus Eois, Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.

Pamphila, Valerij Æditui. De qua sic apud Gellium scribit: Dicere quum conor curã tibi Pamphila cordis, Quid mi abs te queram? membra labris abeunt: Per pectus miserum manat subito mihi sudor, Sic tacitus, subitus, duplo ideo pereo.

Chrysis. Q. Tabæ comœdiographi; de qua sic scripsit: De improviso Chrysis vbi me aspexerit, Alacris obuam mihi veniet, complexum exoptans meum Mihi se dedit, Fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Næra, Lycinij Imbricis, itidem Comœdiographi; de qua afferuntur hi versus: Nolo ego Neæram te vocent sed Nerienem. Quum quidem Marti es in connubium data.

Propertius lib. 2. de plerisque Poëtarum amasiis scribit.

Item Sidonius Apol. lib. 2. de aliis meminit: Sisq; oppido meminiens, quòd olim Martis Hortensio, Terentia Tullio, Calphurnia Plinio, Pudentilla Apuleio, Rusticana Symmacho, legëtibus meditantibusq; candelas, & candelabra tenuere. Reminiscere quòd sæpe versum Corynna cum suo Nasone compleuit, Lesbia cū Carullo, Cesennia cum Gerulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia

cum Propertio, Delia cum Tibullo.

His addi possunt Lamia Demetrii, Phryne Timothei, Flora Pœperij, Aspasia Periclis, Rhodope Pſamnitici, & Antonij Cleopatra.

CINÆDI PÆDICONES,

ET PATHICI.

A Emilij cuiusdam cinædi obscenos amores mollēsq; delicias, postremo infinitas libidines notat Catullus.

Idem in *Nasonem* quendam pathicum his inuehitur verbis: Multus homo es Naso, neque tecum multus homo, sed Descendis Naso, multus es & pathicus.

Phædon philosophus quum adolescentulus Athenis esset in feruitute, à domino in lupanari constitutus est, vt prostaret, & corpore faceret quæstum.

Martialis lib. 3. arguit *Gargilianum* quendam, vt Cinædū & mollē, quem depilatoriis vnguentis faciem lauare consueuisse dicit.

Amodio & Aristogiton apud Athenienses mutua erat Venæris consuetudo.

Cratinus Atheniensis Comædiographus notatus est etiam Pæderastia, seu obsceni in pueros amoris.

L. Quintus Flaminius, vir consularis, puerum ardebat, à cuius latere nunquā discedebat. Quinetiā ad eius votum hominem quendam securi percussit, dum ille coram se aliquem oprasset interfici.

Ferunt *Ibycum* historicum patria Rheginum, infano puerorum amore exarsisse.

Hipparchus, Pisistrati filius, stuprator Armodio Aristogitonis puero vtriusque coniurationem in se concitauit.

Libanius Sophista Antiochenus Constantinopoli ob impudicos amores puerorum pulsus est. Demum Nicomedia (quò se receperat) eandem ob causam detrusus.

L. Papyrius Publium adolescentem in vinculis tenuisse, plagisque & contumeliis (quòd stuprum pati nolisset) affecisse dicitur: qua re ad Senarum delata, damnatus est, lege lata, nequis in corpora libera ob æs alienum ius haberet. Volebat enim hoc sibi licere Papyrius, quòd Publius eidem esset debitor.

Theophrastus philosophus Nicomachum Aristotelis filium ad præposteram vsque venerem adamauit.

Alexander Abonotichites copiam sui corporis mercede faciebat. Auctor Lucianus.

Habuit *Pausanias* Lacedæmonius stupri consuetudinem cum *Argilio* adolescente.

Erasmus in Adagiis ait *cleocritum* veteris Comædiæ scriptorem maledictis proscissum, quòd Cinædus esset. Quam notam Argyr-

rhio,

rhio cuidam inurit.

Catullus in *Thallum* adolescentē impudicū his verbis inuehitur: Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo, Vel anseris medulla, vel hinnula mollicella. Idem quoq; *Portium & Socratiōem* suis verbis infamat, q; stupri meritis à *Pisone* Prætorē præpositi sint duobus aliis adolescentulis, scilicet Veraniolo & Fabullo.

Idem *Mamurram* Formanū & *Cæsarem* notat vt Cinædos & Pathicos, dum ait: Pulchrè conuenit improbis Cinædis, Mamuræ Pathicoq; Cæsariq; Nec mirum, maculæ pares vtriusque, Sed & Suetonius ait, nihil famam pudicitia Cæsaris læsisse, præter *Nicomedis* regis Bithyniæ contubernium.

Laborauit hac infamia *Pindarus* poëta, qui in gremio pueri adamati obdormiscens vitam efflauit, teste Valerio.

MOLLES EFFOEMINATI

ET ELEGANTES.

Theopompus scripsit *Stratonem sidonium* mortales omnes superasse deliciis, & mollitiæ. Ad quod alludit Mirandula in hymnis: Quam quæ Sidonium valebat purpura regem.

Augustus ad *Mecænarē* scribēs, eiusdē mollitiæ & delicias multis expressit locis, sed hoc maxime: Vale Mecænas mel gentium, ebur Hætruriæ, laser Aretinū, Tyberinū margaritū, Cilneorū Smaragde, Iaspi, figulorum, Berille & carbūculū Porſenæ Anæus quoque Seneca Mecænarē vocat discinctum, mollissimasq; eius delicias, & portentosam orationem. Idem: Magnum, inquit Romanæ eloquentiæ daturus exemplum, nisi illum eneruasset felicitas.

Aiunt *Artemonem* quendam fuisse mollem adeo & solutū deliciis, vt nunquā pedibus itaret, sed semper lectica circumferretur, haberetq; duos vtrinque famulos peluim æream supra caput ferentes, ne quid superne noxium excideret. Propterea factus est prouerbio locus, Artemon versatilis.

Fuit & *Abron* quispiam vitæ adeo corruptæ, & effeminatæ, vt locū parcemiæ sequenti reliquerit: Abronis vitam agens. De molli-
liter, ac deliciose viuentibus.

Clisthenes Comicorum conuiciis laceratus est, q; parum vir haberetur, seque cultu indecoro velut in mulierem transfigureret. Quod fecisse dicitur Assyriorum rex *sardanapalus*, vt liberius inter fœminas lasciuiet.

Syri olim malè audierunt ob morum mollitiem. Vnde adagiū, *Syriſſare* Syrus quum non sis, ne Syriſſa.

Lysicrates abiit in vulgi fabulam, q; iam senio confectus capillos fucaret, vt speciosus videretur & iuuenis. Cuiusmodi ridetur apud *in Chit.* Martialem *Ollus*, apud Horatium vxor pauperis Ibyci.

Macre-

bius libr

2. Cr

nitus lib

24.

Crimin

libro 10

cap. 11.

Massilienses luxu periti muliebrum in modum ornabantur, comis unguento delibutis, capillisque religatis. Hinc ortum adagium E Massilia venisti: in molles.

Argyrrhius fuit dux quispiam effœminatus, nihil habens viri, præter barbam.

Battalus fuit nescio quis tibicen, qui lasciuia, vinolenta carmine complexus est, fecitque adagio locum, Battali similis. Cælius ait hunc primum omnium calceis scæmineis in scena usum fuisse, artemque tibiarum omnino remolliuisse. A quo fluxos, exoletos, & parum viros Battalos vocant.

Cælius scribit *Nitarum* quendam fuisse, mollitie plusquam muliebris infamem.

Dionysius apud eundem Cælium testis est, *Aristodemum* tyrannum apud Cumas in Romanis antiquitatibus mollem fuisse cognominatum, quod parum vir esset, ac pudicitiam substrauisset.

Ferunt *Andramytem* Lydorum regem omnium primum scæminas Eunuchas fecisse, eisque Eunuchorum vice usum.

Gaudebat *Aristoteles* mundo cultu, & elegante, comamque delicatius cõtodebat: annulis præterea digitos onerabat, & in hoc placebat sibi nimiũ. Quo factũ est, ut mollitiei suspectus haberetur.

Aristophanes *Philostratum* quendam lasciuusculẽ se ornantem Cynalopeca vocabat vocabulo ex cane & vulpe concinnato.

Demosthenem tradunt cultu corporis nitido nimis, & accurato fuisse, adeo ut molles (quibus lasciuiebat) tuniculæ ab æmulis probro datæ sint. Quinctiam notatus est ut parum vir, quodque poluto esset ore.

Eodem quoque modo *Horensius* orator probrosis laceratus est Satyris, quæ circumspicte & morose indutus esset, quodque manus eius inter agendum essent argutæ, & gestuosæ. Sed & L. Torquatus eum Dionysicæ saltatriculæ nomine appellabat. Aut. Gellius.

Traditum est *Heliogabalũ* (qui supra omnia prodigia fuit molliissimus) versatilia triclinia habuisse, in quibus amicos, quandoque ponere consuevit, eosque violis & floribus opprimere, sic ut aliqui animam efflauerint. Auctor Lampridius. Idem quoque quaternos canes ad currum iunxit: processit & in publicũ, iunctis quatuor cervis: coniunxit etiam Leones, & Tygres, Cybelem se & Liberum patrem vocans: habuit vehicula gemmata, & aurata: atque ut infamiam libidini adderet, iunxit etiam quaternas mulieres, nudusque à nudis vectus est.

Aristagoras quidam Milesius quum in concionem prodiisset, insolita apud Lacedæmones vestitus mollitie, quidam ex Ephoris hoc eum dicto submonuit: Domi Milesia.

Ayathon fuit quispiam tibicen, cantilenarum suauitate aures maiorem in modum deliniens, quem infamia mollitiei laborasse, testis est apud Erasmus Zenodotus.

Sardanapalus ob insignem mollitiem prouerbio locum fecit. Fuit enim deliciis usque adeo effœminatus, ut inter eunuchos, & puellas ipse puellari cultu delitesceret.

Attidius Melior Domitiani temporibus tantæ fuit mollitiei ut nitidus appellari meruerit. Vnde Statius: Stat que perspicuas Nitidi Melioris opacet Arbor aquas.

Diadumenus fuit quispiam elegans iuuenis, cuius effigiem Polycletus expressit iuuenta molliore.

Fuit *Maraces* nescio quis concinnatulus, qui unguentatos, auratosque capillos fertur habuisse. De hoc Val. Flaccus lib. 1. Argon. Simul armiger ibat Semitur, impubemque gerens sterilemque iuentam.

Bacchi mollitiem Seneca in Hercule furente his exprimit verbis: Nõ erubescit Bacchus effusos tener Sparisse crines, nec manu molli leuem Vibrasse thýrsus, quum parum forti gradu Auro decorum Syrma Barbaricum trahit.

Fuit *Iulius Casar* adeo effœminatus, ut Curio pater quadam eum oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellauerit.

L. Sylla Imperator chlamydato sibi, & crepidato Neapoli ambulare deforme non duxit. Val. Max.

C. Duellius (qui de Pœnis triumphauit) quotiescunque epulaturus erat, ad funalem cæreum præeunte tibicine & fidicine à cœna domum reuerti solitus est. Auctor Valerius Maximus.

Clodius Pulcher eneruem & frigidam iuentam egit, perditoque amore vulgarissimæ meretricis infamis fuit.

VIRI MULIEBREM HABITVM MENTITI.

Græcis ad expeditionem Troianam proficiscentibus, quum Theris dea præuideret Achillem filium ibidem interfectum iri, eum ex antro Chironis dormientem rapuit, & puellaribus tunicis indutum, præmonitumque ne se masculũ cuiuspiam proderet, inter filias Lycomedis regis occultuit. Quarum vnã Deidamiam grauidam fecit, Pyrrhumque ex ea suscepit. Verum quum Græci oraculo didicissent Troiam sine Achille capi non posse, missus est Vlysses, ut Græcorum omnium astutissimus, ad explorandam rei veritatem. Quoniam iam facti suspicio & rumor ferebatur. Ut ergo proderet Achillem, cistiferum se finxit, attulitque mercatoris instar fufos, acus, monilia, & cætera id genus, que puellam decent, cum arcu & sagittis. Quum ergo Achilles relictis puellaribus instrumentis

arcum intendisset, vires suas, & sexum prodidit, & eo commento repertus est. Ouid. lib. 1. de Arte: Turpe nisi hoc matri precibus tribuisset Achilles, Veste viri longa dissimulatus erat. Statius lib. 4.

Sicubi unquam amor vires suas aut in mortalium villo docuerit, maximè probavit in *Hercule*, quem tot alioqui monstrorum dormitorem coegit relicta (quæ virum decet) virtute, ad muliebres transire delicias, seque in puellâ transformare & fœminâ mentiri, vt liberius cum *Omphale* regina *Lydorû* lasciuiret: qua etiam iubente fusos & lanas rudibus illis manibus (quibus porteta subegerat) attraxerat. Quod ei magno dat probro *Deianira* apud *Ouidium* loquens: Crassaq; robusto deducis pollice fila, Æquaque formosæ pensa rependis heræ. Item apud *Propertium* sic loquitur: Idem ego *Sidonia* feci seruilis palla Officia, & *Lyda* pensa diurna colo: Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus, Et manibus duris apta puella fui. *Statius* lib. 1. *Archill.* 1.

Tranquillus in *Iulio* scribit *P. Clodium* inter publicas Bonæ deæ ceremonias penetrasse ad *Pompeiam* *Q. Pompeij* filiam, & *Syllæ* neptem, muliebri veste, & propterea *Cæsarem* cum ipsa *Pompeia* diuortium fecisse. Præterea *Cic.* quadam ad *Lentulum* epistola scribit, *Clodium* ipsum non pluris fecisse Bonam deam, quam tres sorores.

Clisthenes malè audiit, & *Comicorum* laceratus est satyris quòd parum vir haberetur seq; cultu indecoro in fœminam transfiguraret. Vnde adagia nata *Clisthenem* video: & *Clisthene* intemperatior Eadem nota inuritur *Cleocrito* q̄ ad maiorem lasciuiam tunicis & vestibus fœminam mentiretur.

Euclides *Megaricus* quum *Socraticæ* disciplinæ cupientissimus esset, neq; tamen auderet *Athenas* ire (vbi profirebatur *Socrates*) q̄ capitale foret, si quis *atheniensium* *Megarum*, aut *Megarensium* *Athenis*, propter mutuum vtriusque vr̄bis odium deprehenderetur, muliebri veste indutus ad audiendum philosophum sub ipsam noctem irabat, ac demum ipso auroræ diluculo reuertebatur. Autor *Gellius* cap. 10. lib. 6.

Omniû (quos eneruauit mollities & deliciae corruerunt) principem locum maioremq; apud posteros ignominiam meruit *Assyriorum* rex *Sardanapalus*, qui eò illecebrarum se demisit, vt relicta maiestate (qua princeps tantò debet excellere quanto sublimior est cæteris) positis masculi sexus indumentis, mentitus sit fœminam, interq; puellas & eunuchos euirator *spadone* delituerit. Quæ fuit causa, vt ab *Arbæcto* præfecto, lasciuiam tam corruptam peroso ad incendium domus (in quam victus se receperat) & voluntariam mortem sit coactus:

MVLIE

MVLIERES HABITVM

VIRILEM MENTITAE.

Longè verò aliter fecit *Semiramis* *Assyriorum* regina, quæ quum certo intelligeret, graue esse populo fœminâ pati principantem, mortuo marito, virum mentita est, vt tantisper imperaret, dum filius *Ninus* (qui per impuberem adhuc ætatem regnare non poterat) adulesceret, regnoque foret idoneus. *Iustinus* lib. 1.

Laudabile fuit, nec minus astutum *Theodora* virginis *Antiochena* commentum, quæ militis ad se stuprandam missi libidinem & furorem adeò verbis emolliuit, vt non solum à flagitio deterruerit hominem, verum etiam mutatis cum eo vestimentis, exitum à carcere (quo per *Diocletianum* fuerat intrusa) & impunitatem meruerit. *Ambrosius* lib. 2. de *Virginia*.

Marina virgo, natione *Græca* sexum quoque dissimulauit, sed honesta de causa, vt scilicet admitteretur in cœnobiũ quoddam, in quo soli viri recipiebantur, vbi ad mortem vsque sanctissimè vixit nomine *Marini*. *Volat.*

Euphrasina virgo *Alexadrina* quæ animæ tenus curiosa, corporis cultum nihili faceret, virum mentita, profecta est in cœnobiũ, in quo pater degebat, vbi durauit xxxv. ann. nemini nota. *Idem*. *Volat.*

Pelagia mulier fuit *Antiochena*, voluptatibus & illecebris primũ deditissima, vt quæ nulli rei attentius vacaret, quam corpori commodo. Tandem tamen muliore pũcta spiritu, vbi aspernari cœpit, quod pridem amabat maxime, virum se finxit. Et ne rediuius aliquis pristinae vanitatis fomes denudò repullularet, relictis hominum colloquiis, secessit in solitarias nemorum latebras, vbi ad mortem perseuerauit constantissimè.

Scitum est ex *Chronicis*, & à maioribus scriptũ *Leuonem* *Anglicam* ab *ephebis* sexum virilem simulasse, & tandem fato nescio quo, aut fortuna volente, ad Pontificatum peruenisse, in quo annis circiter duobus sederit post *Leonem* quartum, neque prius innotuerit facti veritas, quam à quodam ex domesticis imprægnata, tandem emisit partum, *Sabell.* & *Cælius*.

Diæarchus apud *Cælium* testis est *Lastheniam*, *Mantineam*, & *Antiocheam Philiasiam*, Platone vsas præceptore, & ornatu virili auditorium uonnunquam intrasse.

Eugenia filia cuiusdam *Philippi*, inter Romanos potentissimi, virum quoque mentita est in cœnobio, quò se inclusit, vt *Domino* commodius seruiret.

MERETRICES QUÆDAM.

Rhodope meretrix fuit *Ægyptia*, quæ tantas opes meretricio quaestu sibi comparauit, vt superbam & magnificam in *Æ-*

gypto pyramidem construxerit. Eam Sappho Doricam vocat, & fratris sui Charaxi amicâ his verbis: Arsit inops frater victus meretricis amore, Mixtaq; cum turpi damna pudore tulit. Sunt qui putent alteram fuisse Rhodopen Thraciam genere, quam Xanthus Samius in Ægyptum detulerit itidem meretricem Pyramidis illius autorem, & Æsopi fabulatoris Phrygij conseruam. Cui opinioni astipulatur Plinius lib.36. Natur.Hist.de hac etiam meminit Plutarchus in Nicia, & Herodorus in Euterpe.

Baryna Romana fuit meretrix, quam Horatius suis carminibus illustrauit, dicens: Vlla si iuris tibi peierati pœna Baryne nocuisset vnquam.

Simili modo Martialis de *spatule* scribit: Nouit Loturos Dasius numerare, poposcit Mammofam Spatalen pro tribus, illa dedit.

Lais meretrix fuit Corinthia, ad quâ propter formæ elegantiam Græci omnes turmatim conuolabant. Claudianus in Eutropium: Haud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais, Et gemino ditata mari. Aristippo Cyrenaico cum ea fuit consuetudo: quod tamen flagitium philosophus sic defendebat, vt diceret, multum inter se & cæteros Laidis amatores interesse: Quod ipse haberet Laidem, alij verò haberentur à Laide. Autor Lactantius, qui etiam hoc ait: Quid ergo interfuit, quo animo philosophus ad meretricem famosissimam comnearet, quum eum populus & riuales sui viderent omnibus perditis nequiores? Ab hac meretrice quum Demosthenes petiisset, vt sui copiam faceret, & illa decem drachmarum millia pro concubitu poposcisset, pecuniæ magnitudine deterritus & expaudus philosophus, Pœnitere, inquit, tanti non emo. Autor Gellius, & post hunc Macrobius.

Thais fuit itidem meretrix, quæ Atticam iuuentutem in sui amorem pellexit. Hanc suis carminibus celebravit Menander poëta Græcus, vnde & *Menandrea* dicta est. Proper.

Turba Menandrææ fuerat nec Thaidos olim

Tanta in qua populus lusit Erichonius.

Phryne meretrix Thespiensis (quæ ciuitas est Bœotix) olim in iudicium vocata, dum sibi timeret à sententia iudicum sublatis tunicis corpus denudauit. Cuius pulchritudine permoti iudices, liberam abire permiserunt. Neque tam profuit puellæ Hyperidis actio & patrocinium, quàm venustas formæ. Autore Quintil.

Eidem quum Praxiteles dedisset optionem eligendæ imaginis oranium (quas haberet) pulcherrimæ, nec tamen ipse prodere voluisset quænam esset pulcherrima, hoc fabricauit commentum:

Crinitus Subornauit enim qui Praxiteli nuntiaret officinam cum signis & cap. 10. tabulis conflagrare quo tristi nuntio permotus Praxiteles percontati

tati cœpit, Effet ne saluus suus Cupido. Hoc itaque dolo explorauit meretrix, quænam esset tabula omnium ditissima. De hac meminit Proper. li. i. Nec quæ deletas potuit, &c.

Faucula Clunia meretrix fuit, alijs qui tamen pientissima. Nam Annibale Capuam tenente alimenta captiuis egentibus furtim suppeditabat. Liuius lib. 26.

Flora meretrix fuit, quæ populum Romanum constituit hæredem. Vnde Floralia sacra eidem consecrata sunt: alio nomine *Laurentia* vocatur. De hac vide Gellium lib. 6. c. 7.

Glycerium Thespiensis fuit meretrix, quæ tabulâ Cupidinis (quam à Praxitele gratis acceperat) Thespiensibus quoque dono dedit.

Leontium Gellius scribit fuisse meretricem, quæ Theophrasti libris doctissime responderit.

Sinope scorum fuit nobile, celebratæq; lasciuix: hinc Sinopissare verbum, est libidinari, & lasciuire, Erasmus in Chil.

Sinopissare.

Erisichthon quidam Thessalus, quum absumptis facultatibus ad extremam deuenisset inopiam, coactus est filiam (quam habebat liberali forma) *Metram* nomine prostituere. Ad quam qui comneabant adolescentes, corporis copiam non assequebantur, nisi equos, boues, amplissimaque deferrent munera, quia nondum id temporis repertus fuerat gemmarum vsus. Porro Thessali per iocum dicebant Metram Erisichthonis verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus donabantur. Vnde fluxit prouerbium: Mutabilior Metra Erisichthonis.

Niceta & *Aquilina* sorores, quum corporis quæstu mererent, missæ sunt à Rege Dagnæ ad corrupendum beatum Christophorum inculcandumq; ei falsæ religionis cultum. Verum aliter res se habuit: Nam & ipsæ ad fidem cõuersæ sunt, & iussu regis interfectæ.

Aphra fuit meretrix in Creta, quæ vnâ cum tribus ancillis *Dinna*, *Eugenia*, & *Eutropia*, cunctis se prostituere. Tandem tamen à Narcisso Hierosolymarum episcopo, ad bonam frugem reuocata, voluptati repudium misit, & Christianam secuta est religionem, pro qua etiam martyrium passa est.

Eodem modo *Maria Magdalena*. Siri & *Eucharix* filia, *Lazari*q; & *Marthæ* soror, aliquot annis voluptatibus indulset, adeo vt peccatricis meruerit nomen. Demum tñ vbi ad Christi in Simonis Leprosi domo recubētis, pedes se prouoluisset, suisq; rigasset lachrymis, capillisq; absterxisset, & delibuisse vngueto, veniâ impetrauit.

Plinius scribit *campaspen* meretricem fuisse forma admodum liberali, quam Alexander Apelli pictori eam depereunti dono dedit.

Autorum monumentis celebratur *Lerna* meretrix, quæ nullis

tormentis cogi potuit, vt Armodium & Aristogitonem tyrannicidas proderet: in hoc Anaxarchum imitata, qui quum simili de causa torqueretur, præcisam dentibus linguam in tortores expuit: Auctores Plinius & Lactantius, & Crinitus lib. 9. c. 8.

Lyde scortum celebratur Horatio lib. 2. Carm. dicenti: Quis deuium scortum Eliciet dōmo Lyden.

Ferunt scortum quoddam fuisse nomine *Cyrenem*, quæ in peragenda Venere duodecim figuris vsa sit. Auctor Erasimus in explanatione illius adagij. Duodecim artium homo.

Aspasia meretrix fuit, cuius gratia & suasu Pericles Samios expugnauit. Auctor Plutarchus.

Idem in Photione scribit *Pithonicam* fuisse meretricem, quam Harpalus Alexandri domesticus supra modum adamauerit.

Eodem teste Alcibiades Atheniensis meretricem habuit charissimam *Timandram* nomine, quæ mortuo tumulum pro facultatibus suis magnificum erexit. Cum hac oppressus est Alcibiades ipse à Lyfandro.

Chione nomen est scorti apud Martialis lib. 1. dicentem, A Chione salrem, vel Laide disce pudorem, Abscondunt spūreas hæc monumenta lupas.

Apud eundem notauit *Lycisca*, vt fellatrix & lupa, his verbis: Facere in Lyciscam, Paule meiubus versus, Quibus illa lectis rubeat, & sit irata. O Paule malus es, irrumare vis solus. Item apud Iuuenalem, Nomen mentita Lyciscæ.

Philenis meretrix fuit, quam Philocrates poëta Græcus suis carminibus lacerauit. De hac etiam meminit Martialis lib. 7.

Verrius apud Lactantiū testis est *Faulam* Herculis scortū fuisse.

Alcen quandam fuisse meretricem palam est ex verbis Gellij lib. 4. scribentis: Dicebat Pythagoras se Euphorbum primū fuisse, deinde Pyrandrum, deinde Callidenam, deinde sceminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerit Alce.

Mandulia fuit meretrix cui Hostilius Mancinus diem dixit ad populum, quod de ambulacro eius noctu lapide ictus esset. Auctor Gellius.

Apollodorus prodit meretriculas quasdam fuisse *Aphias*, id est;

Apuas cognominatas, quod minutulæ forent, albæq; oculis grandioribus. Nomina eis fuere *Stageninum* & *Anhis*. Cælius cap. 19. libro decimo.

Scribit Cælius *sapphon* è Lesbo meretricem fuisse, sed nō poëtriam: quoniam Lyrica Scandronymi fuit filia altera à scorto.

Fingunt fabulæ *Mintham* Plutonis fuisse pellicem, quem Proserpina dolis circūuenerit, & in hortensem mentā cōmutauerit.

Huius

Huius meminerunt Strabo lib. 8. Cælius cap. 22. lib. 6.

Pandemus meretriculæ cuiusdam fuit nomen. Cælius.

Aristophanes in comædiis scripsit *Cynnā*, *Salauachā*, & *Casaurium* fuisse Athenis celebres & forma exuperanti meretriculas.

Abrolonum meretricis nomen est quam Themistoclis fuisse matrem, Amphicrates apud Cælium prodit, in libro de Viris illustribus.

Fuit *Anticyra* meretrix, quam inde nuncupatam ferunt, q̄ cum mentis emotæ hominibus, furentibusque discumberet: vel quod Nicostratus medicus moriens hellebori vim ei magnam reliquerit. Cælius cap. 6. lib. 13.

Hermia fuit meretrix, cui præ nimio amore sacra fecit Aristoteles, eiusque laudibus hymnos dicauit. Vnde ab Eurimedonte seu Demophilo accusatus, relictis Athenis (ubi xxx. annos docuerat) Chalcidem se recepit. Auctor Origenes.

Herodotus in Euterpe scribit *Archidicem* Græcam fuisse meretriculam cuius amore insaniens Charaxus frater Sapphus Mitylenam redierit.

Inter Corinthias meretrices nominantur *Lai*, *Cirene*, *Leana*, *Sinope*, *Pyrrhine*, *Sicyone*.

Martialis lib. 6. Epigrammaton, notat *caliam*, quod cuiusque petenti corporis sui copiam faceret. Vide versus in historia de libidinosis.

LENONES, ET

LENÆ.

D*ipsas* nomen est lenæ, quam Ouid. i. Eleg. suis carminibus insectatur, q̄ puellam suam meretricia arte instrueret. Sic autem scribit: Est quædam (quicunq; volet cognoscere lenam, Audiatur) est quædam nomine *Dipsas* anus, &c.

Crobilus leno fuit scelestissimus: is duo scorta domi alebat quorum lenociniis quàm plurimos adolescentes in perniciem alliciebat, allectos compilabat furto. Vnde natum adagium: *Crobili iugum*, quod de conuentu & societate duorum hominum, qui pari sunt improbitate dici consuevit. Erasimus in Chiliadibus.

Timeus apud Erasimum testi est, *Cinnarum* quempiam fuisse, patria Selinusium, arte Lenonem, qui quoad viuebat, pollicebatur se facultates omnes Veneri consecraturum. Cæterum moriens populo diripiendas exposuit.

Catullus inuehitur in quendam *Silonem*, quæ vt lenonem arguit. *Aphra* meretrix (quam diximus à Narcisso Hierosolymarum episcopo à turpi & immundo quæstu reuocatam fuisse) matrem habuit *Hylariam*, quæ solis lenociniis victum sibi comparabat.

PRO-

PROCI DIVERSARVM

M V L I E R V M.

Hippoclidēs Tyſandri fuit filius, qui cū multis aliis iuuenibus Clifthenis Sicyonij filiam ambiuit. Autor Herodotus, qui filiam illam *Agariftam* vocat, aliosq; eius procos enumerat Smyndridem, Sybaritem, Syritanum, Damnaſum, quos ab Italia ad certamen veniſſe ſcribit. Venerunt eodē teſte ex Ionio ſinu Amphimneſtrus Epidamnius, Ætolus, Meges. E Peloponneſo Leocides Phidonis Argiuorum tyranni filius, Amianthus, Arcas, Laphanes, Heleus. Ex Attica Megacles Alcmænis filius. Ex Hetruria Lyſanias: E Theſſalia Diactorides. Cranonius. Ex Moloffis Alcon. Cōuenerant autem in Græciam, vt in Olympico certamine vires ſuas oſtentarent, quoniam pater, puellæ Clifthenes Ariſtonimi filius proclamauerat, ei ſe daturum filiam, quem in certamine præſtantiffimum reperiffet.

Proci *Hippodamiae* Oenomai filiae numerantur Marmax, Alcathus Parthaonis filius, Euryalus, Eurymachus, Crotalus, Acrias Lacedæmoniũs, Capetus, Lycurgus, Laſius, Chalcodus, Tricolonus, Ariſtomachus, Prias, Pelagus Æolus, Cromius, Erythrus Leuconis filius. Alij tamen enumerantur Merinnes, Hippotous, Pelops, Opontius, Acarnan, Eurymachus, Eurylochus, Automedon, Laſius, Calchon, Tricoronus, Alcathus, Ariſtomachus, Crocalus. Cælius ſcribit Marmaca omnium primum veniſſe Hippodamiae procum, & ante alios ab Oenomao necatum, Equasque eius tradunt vocatas Partheniam & Eripham: quas quum iugulaſſet Oenomaus, iuſſit ſepeliri.

Absente Vlyſſe proci ex diuerſis locis conuenerunt, vt caſtitati *Penelopes* inſidiarentur, fueruntq; Dulichij LII. Samij XXIII. Zacynthij XX. Ithacenſes XXII. ex quibus hi ab Homero nominantur, Antinous, Eurinous, Eurymachus, Leocritus, Neſo, Pyſander, Heſippus, Agalus, Leocles, Ampinomus, Demotholemeus, Medon præco, Euphemus citharcedus. Quos omnes reuerſus Vlyſſes occidit. Ouidiana Penelope nonnullos his verbis enumerat, Dulichij, Samijq; & quos tulit alta Zacynthos, Turba ruunt in me luxuriola proci. Quid tibi Pyſandrum, Polybum, Medontaq; diuũ, Eurymachiq; auidas, Antinoiq; manus, Atque alios referam? quos omnes turpiter abſens: Ipſe tuo partis ſanguine rebus aliis. Irus e-gens, pecorisq; Melarhius autor edendi, Vltimus accedunt in tua damna, pudor. De Antinoo Proper. li. 4. meminit: Penelopem quoque, neglecto rumore mariti, Nubere laſcivo cogeret Antinoo.

Fuit *Hippomenes* vnus ex procis *Atalanta* virginis Arcadicæ, q̄ cū amatoribus certabat curſu. Vnde Statius lib. I. Syl. Vidi ego & immitti

immiti cupidum decurrere campo Hippomenem.

Claudianus lib. I. de Raptu, facit *Mariem* & *Apollinem* Proſerpinæ (priuſquam à Plutone rapta fuiſſet) procos, vbi ait, Perſonat aula procis, pariter pro virgine certant:

Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas:

Mars clypeo melior, Phœbus præſtantior arcu.

Vergilius, Ouidius, & Aufonius inter procos Didonis numerat *Hiarbam* Getulorum regem. Propterea Dido ipſa apud Aufonium ſic loquitur: Sed furias fugiens, atque, arma procacis: Hiarbæ, Seruauit, fateor, morte pudicitiam.

Saxo grammaticus facit *Oiharum* quendam fortiffimum, procum Sirithæ virginis pudiciffimæ. Hildigifſeum verò Teutoncum Sygnis puellæ, Sigari cuiuſdam filia.

R I V A L E S, S E V E I V S D E M P V E L -

L A E A M A T O R E S.

A *Nauſis* (de quo meminit Val. Facluſ lib. 6. Argo. riualis fuit Stiri Albani.

Excandescit Catullus in *Raudum* riualem, vt puellæ ſuæ furem, vbi ait: Quænam te mala mens miſelle Raude Egit præcipitem in meos iambos.

Idem Catullus ægrefert *Lesbium* riualem ſibi ob pulcritudinem à *Lesbia* præpoſitum, vbi ait: Lesbius eſt pulcher, quidni, quem *Lesbia* malit. Quam te cum tota gente Catulle tua.

Idem Catullus vocat Mamuriam Phormianum & Cæſarem ſocios riuales. Quam durum ſit autem, & intolerabile riualem pati, Propertius docet illis verſibus:

Te ſocium vitæ, te corporis eſſe licebit,

Te dominum admitto rebus amice meis.

Lectò te ſolùm, lectò te deprecor vno:

Riualem poſſum non ego ferre Iouem.

R A P T O R E S D I V E R S A R V M

P V E L L A R V M.

Rapuit *Pluto* Proſerpinam Cereris filiam, vnde à Claudiano Infernus raptor dicitur Ouidius: Raptor agit currus, & nomine quemque vocando Exhortatur equos. Syllius lib. 14.

Euritus Centaurus Hippodamæ rapuit. Ouid. lib. 12. Metam. Euritus Hippodamen: aliquam quifq; probabat, Aut poterat, rapiunt.

Theſeus Ariadnam Minois regis filiam, & Helenam ipſum prius quam Paris, non offenſa tamen eius virginitate. Ouid. Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theſeus. Idem lib. I. de Arte: Forma viros neglecta decet, Minoida Theſeus Abſtulit, à nulla tempora comptus acu.

Paris Helenam, vnde fax belli Troiani secuta est. Ouid. lib. 12. Victus es à timido Graiæ raptore maritæ. Idem in Epist. Herminiones; Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta. Argolicas pro se vertit in arma manus.

Tarquinius Sextus Lucretiæ virginis Romanæ pudicitiam per vim expugnauit: cuius rei dolore manum sibi intulit puella: Hunc raptum graphicè describit Ouid. lib. 2. Fast. Seneca in Octauia Nata Lucreti stuprum sæui passa tyranni.

Telamon Græcus Hesionem puellam Troianam, & *Achilles* Briseida. Ouidius in Epistola Acontij: Hesionem Telamon, Briseida cepit Achilles. Vtraq; victorem nempe secuta suum. Idem Achilles rapuit Diomedam Phorbantis filiam è Lesbo.

Boreas Orithyiam filiam Ericthei Athenarum regis. Ouid. lib. 1. Eleg. Si satis es raptæ Boream memor Orithyæ. Propertius lib. 3. Infelix Aquilo raptæ timor Orithyæ.

Romulus Sabinas, & Hersiliam. Ouid. de Arte: Primus sollicitos fecisti Romule ludos, Quæ iuuat viduos rapta Sabina viros. Pampphilus: Romani si fortè duces rapuere Sabinas.

Pyrrhus Achillides Lanassam Herculis neptè, & Andromac hen

Ajax Oilei filius Cassandram. Ouidius in Ibin: Utque ferox periiit & fulmine & æquore raptor.

Nessus Centaurus Deianiram Herculis vxorem, vt scitè docet idem Ouidius lib. 9.

Euenus Martis & Stropæ filius, ex Alcippa Oenomai filia, Marpissam suscepit, quam *Apharetus* visam ex chorea rapuit. Autor Plutarchus in Parallel.

Simili modo *Catheus* nobilissimus adolescens Saliam virginem, Anij Thusciorum regis filiam, adamauit vsq; ad raptum. Idem testis.

Tlepolemus Aftyothiam ex Ephyra Peloponnesi vrbe rapuit.

Ajax Telamonis filius Tegmessam Horatius: Mouit Aiace Telamone natum forma captiuæ dominum Tegmessæ.

Iason Medeam, Ætæ Colchorum regis filiam, quam postea reliquit superinducta Creusa.

Hercules Pyrenem virginem Bebryciam, à cuius nomine montes Pyrenæi nomen sumpserunt Syllius: Nomen Bebrycia duxere à virgine colles, Hospitis Alcideæ crimen, &c.

Iupiter Æginem rapuit prope Acrocorinthum.

Castor Phœben, *Pollux* Ileiram sorores Leucippi filias. Propert. lib. 1. Non sic Leucippi succendi Castora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira soror.

Apollo Marpissam Eueni filiam, & Idæ vxorem. Idem Propertius: Non Idæ & cupido quondam discordia Phœbo Aucte externis

ternis Hippodamia rotis.

Axus Oceani filius rapuit Perhibiam, *Iupiter* Europam; Seneca: Modo per fluctus raptam Europam, Taurum tergo portasse truncem.

Hercules Augen. Idem Seneca Arcadia nempe virgo Palladios choros Dum nectit Auge, vini stupri passa excedit. *Dryope* nympha Hylam.

NUTRICES DIUERSORVM

HOMINVM.

Philix nutrix fuit Domitiani, quæ domini cadauer populari Sandapila per Vespillones exportatum in suburbano suo Latina via funeravit Autor est Suetonius.

Policha, nutrix fuit OEdipi, quem pater Laius deuouerat, quod eius manu periturum se ab oraculo didicisset.

Barce nutrix Sichei Phœnicum ditissimi, & mariti Didonis. Verg. lib. 4. Æne. Tum Breuiter Barcem nutricem affata Sichei, Annam chara mihi nutrix huc siste sororem.

charme Scyllæ puellæ Vnde Verg. in Cyri: Illa autem quid nunc me inquit nutricula torques.

Caieta Æneæ. Verg. lib. 7. Æneid. Tu quoque littoribus nostris Æneia nutrix Æternam moriens famam Caieta dedisti. Mart. Seu placet Æneæ nutrix, seu filia Solis.

Beroe Semeles, quæ fuit mater Bacchi. Ouidius lib. 3. Metamor. Ipsaq; erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.

Aceste nutrix fuit filiarum Adraasti. Statius li. 1. Theb. Tunc rex longæuus Acesten, &c.

Accam Laurentiam Romuli fuisse nutricem testis est Plinius lib. 18. c. 2. Item Statius lib. 1. Syl. Iam secuta parens Thuscis regnabat in vndis Ilia portantem lassabat Romulus Accam.

Nysa Bacchi fuit nutrix, quam Plinius ait sepultam fuisse prope Scythopolin.

Habuit Alcibiades nutricem nomine *Amyclam* vel (vt alij legunt) Amydara, pædagogum vero Zopyrum, testis Plutarchus in Lyeurgo & Alcibiade.

Fuit & *Hellanice* nutrix Alexandri, autore Q. Curtio.

Eupheme nutrix fuit Musarum, quæ filium nomine Erotum suscepit Parnassi incolam, & venationi deditum.

Amalthea & *Melissa* Iouem infantulum caprino lacte fouerunt. hinc orta fabula, qua poetæ nutritum à capra fabulati sunt. Pont. Posthinc & pecus Olenium & Iouis inclyta nutrix. Alij tamen dicunt Iouem ab Adrastea & Ida Melissei filiabus nutritum, vt docet Erasmus in illo adagio, Copiæ cornu.

Ino fuit nutrix Bacchi. Ouid. in Ibin: Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi. Stat. lib. 2. Syl. Quid te post cineres decepta q; funera matris Tutius Inoo reptantem pectore Bacche? Ammonius grammaticus ponit *Fesulam* vnam è Bacchi nutricibus.

Archemorus filius Lycurgi regis Thracum nutricem habuit *Hypsi-philem*: quæ quum infantem in herba reliquisset, depastus est à serpente. Statio autore.

Caphyrna, seu Calphurnia Oceani filia Neptunum educavit vnâ cum Rhodiis. Testes Annius in Berosum, & Calderinus in Statiû.

Spaco nutrix fuit Cyri, quæ dictio quoniam Medorum lingua canem significat, factum est, vt Cyrus creditus sit nutritus à cane. Testis Herodorus in Clio.

Ericlea, seu Euriclia nutrix fuit Vlyssis, de qua Ouidius in Epistola Penelopes intelligit, dicens: Hoc faciunt custôsq; boum, longæuaq; nutrix.

OBSTETRICES.

Plinius lib. 28. 7. *Sotyram* & *salpem* obstetrices facit, quarum etiam placita in quibusdam morborum remediis citat. Idem lib. 32. cap. 6. de Salpe meminit.

ANCILLÆ QUÆDAM.

Cybale ancilla fuit pauperis cuiusdam Simili, cuius paupertatem Verg. describit in Moreto. Idem ibidem: Extruit interea Cybale quoque sedula panem.

Lathris ancilla fuit Cynthiæ Propertianæ. Idem lib. 4. Deliciæq; meæ Lathris, cui nomen ab vsu est.

Cypassis ancilla fuit Corinnæ. Ouid. lib. 2. Eleg. Comēdis in mille modis perfecta capillis, Comere sed solas digna Cypassideas.

Phyllis Troiana Phocæi, *Bryseis* Achillis. Horat. Ne sit ancillæ tibi amor pudori Xanthiæ Phocæi: prius insolentem Serua Bryseis niueo colore Mouit Achillem.

Galanthis ponitur ab Ouidio ancilla Alcmenæ matris Herculis lib. 9. vbi ait: Vna ministrarum media de plebe Galanthis. Flaua comas aderat faciendis strenua iussis. Plin. lib. 36. cap. 27. facit *Oerisiam* Tanaquillis reginæ ancillam.

Tegmassa Aiacei Telamonij, *Cassandra* Agamemnonis. Horat. Mouit Aiacei Telamone natum Forma captiuæ dominum Tegmesse: Arsit Atrides medio in triumpho Virgine rapta.

Naera & *Charmione* duæ fuerunt Cleopatrx ancillæ, quæ spontaneam dominæ mortem secutæ sunt, ac suis gladiis se confoderunt. Autor Plutarchus.

Agar ancilla fuit Abrahæ, à cuius nomine Agareni dicti sunt, qui & Saraceni à Sara eiusdem Abrahæ vxore nominantur: Iosephus

phus lib. 1. Antiq.

Gyge ancilla fuit Parysatis reginæ Ierifarums & matris Cyri. Autor Plutarchus.

Thressa Thaletis fuit ancilla, quæ Thaletem ipsum in foueam collapsum obiurgasse dicitur, quod cœlestia scire cuperet quum ne prospicere quidem potuisset quæ ad pedes essent. Autor Theodoricus Cyrensis.

Herodotus in Euterpe scribit *Rhodopen* Thraciam ancillam fuisse Iadmōnis Samij.

Elos, ancilla fuit Athamantis, à cuius nomine dicta est vrbs Achaïæ, Alos.

Chonia, beatæ Anastasiæ fuit ancilla.

Lardana apud Herodotum nomen est ancillæ à qua fluxerunt Heraclidæ.

Titula seu *Philothis* nomen est ancillæ Romanæ apud Plutarchum in Camillo, & apud Macrobium lib. 1. Saturnal.

Plecusa fuit ancilla Dianæ, de qua Mart. lib. 2. Et cecidit sectis ista Plecusa comis. Apud eundem lib. 7. *Lagopice* nomen est ancillæ.

Preconnesia ancilla est apud Plinium, quæ eiusdem diei coitu alterum domino similem, alterum procuratori eius peperit.

EVNUCHI ET SPADONES.

Aristonicus fuit Eunuchus Ptolemæi, *Phileterus* Lyfimachi.

Dorotheus Præsul Antiochenus natura fuit Eunuchus.

Fauorinus quoq; philosophus, Arelate oriundus, fuit Eunuchus Hadriano principi maximè infensus. Propterea tria de se mira prædicabat, se Gallum Græcificare. Eunuchum, mæchum putari, Inimicum Imperatori viuere.

Hyacinthus & *Prothus* Eunuchi fuerunt Eugeniæ filia præfecti sub Maximiano.

Narfes fuit Eunuchus, Iustiniani principis cubicularius, è Cartulario & Bibliopola princeps copiarum factus post Belisarium, qui multis rebus præclare gestis, tandem siue inuidia, siue fortuna, siue populi accusatione, in odium Iustiniani & vxoris eius deuenit, adeo vt imperator literas ad eum dederit plenas ignominia, quibus eum monebat, vt ad colum, pensum, & lanas rediret. Tum ille iratus, ducâ (inquit) tale pensum, talemq; ordiar telam, quam non facile sit vobis explicare. Itaq; vt iniuriam vlcisceretur, Longobardos Romam iamdiu inuadere cupientes conuocauit. Paulus
Diaco-

Parthenius & *Calocerus* Eunuchi Tryphonæ vxoris Decij, martires facti sunt sub eodem principe.

Ananias, *Axarias* & *Misael* pueri nobiles, natione Iudæi fuerunt, quos Nabuchodonosor captos duxit Babylonem, & ibidem

castravit, deditque Aphanam Eunuchorum præfecto.

Paronetenus fuit spado, quem Plinius ait ingenti pretio fuisse emptum.

Arnaces Eunuchus fuit, quem Themistocles accepit in deditio-
tionem. Plutarch. in Arististide.

Tyreus Eunuchus fuit & cubicularius vxoris Darij.

Dydimus fuit quispiam Eunuchus qui vxoris suæ copiam om-
nibus faciebat, vt eo ditesceret modo.

Photinus fuit Eunuchus Ptolemæi, qui in gratiam Cæsaris vi-
storis, Pompeium suavit interimendum. Lucanus: Ausus Pom-
peium letho damnare Photinus.

Ganymedes fuit Eunuchus, & nutricius Arsinoes, de quo Lucanus
lib. 10. A famulo Ganymede doli peruenit ad hostes Cæsaris Ar-
sinoe.

Bageas fuit spado, qui Alexandrum obsequio corporis sibi de-
quixit. Autor Cælius.

Corn. Tacitus scribit *Pelagonem* fuisse spadonem, quem Nero
Centurioni & Manipulo ministrum regium præposuerit.

Possidius fuit Eunuchus Messalinæ vxoris Claudij Tyberij, cui
imperatrix ipsa post triumphum Britannicum inter militarium
fortissimos arma insignia tanquam participi victoriæ dono dedit.
Autor Sex. Aurelius.

Sporus fuit spado Neronis, quem Nero ipse exæctam formare in
mulierem tentauerat. Hic dñm iuuit ad inferendam sibi mortem.

Fuit *Menophilus* Mirhidatis Pontici regis Eunuchus. Autor
Ammianus Marcellinus.

Amantius fuit Eunuchus Iustini imperatoris.

Hermotinus Xerxis. Autor Herodotus.

Cadaces Æthiops natione, fuit Eunuchus, & Christi discipulus.

Sylla & Cotta cum vnico testiculo nati sunt. Blondus.

Tialotus fuit Eunuchus Agrippinæ, & prægustator Cæsaris Clau-
dij, qui suavit imperatricis, bolito medicato dominum interfecit.
Autor Suetonius.

Bochis Eunuchus fuit Statyræ & Rhoxanæ, sororū Mirhidatis.

Hermias Eunuchus fuit trapezitæ cuiusdam, qui Athenas pro-
fectus, Platonem, Aristotelemque audiuit. Strabo lib. 13.

INCESTUOSI.

Anchemolus filius Rheti Marthubiorum regis, noueram suam
Casperia stuprauit. Verg. lib. 10. Hinc Schelenū petit, & Rhe-
ti de gēte verusta Anchemolū thalamos ausum incestare nouerep-
ti. *Artaxerxes* puellam Atossam perditissimè adamanit. Quo fa-
ctum est, vt post frequētem Veneris consuetudinē, eam in matri-
monium

monium duxerit, contemptis Græcorum legibus. Plutarchus.

Tereus rex Thracum, Martis filius ex Bistonide nympa, Philo-
melam filiam Pândionis regis Athenarum, vxoris suæ Prognæ so-
rorem, stuprauit. Ouid. lib. 6. Meta. Falsusque nefas & virginem &
vnam Vi superat, frustra clamato sæpe parente. Ausonius Intulit
incestam tibi vim Philomela ferus Thrax.

Menephron iacuit cum matre. Ouid. lib. 7. Meta. Dextra Cyllene
est, in qua cum matre Menephron Concubiturus erat, sæuarum
more ferarum. Quintianus in Cleopol. Flagret si matris amore
Menephron.

Caunus Miletæ ex Cyane filius, quū esset forma liberali, adama-
tus est à sorore Biblide ad incestū vsq; , cuius pœnitētia postea se
interfecit. Ouid. lib. 9. Biblis Apollinei correpta cupidine fratris,
Nō soror vt fratrem, nec qua debebat, amauit. Idem lib. 1. de Arte.

Myrrha, Cynaræ Cypriorum regis filia, rem habuit cum patre,
& ex eo concubitu suscepit Adonidē. Ouid. lib. 10. Accipit obscœ-
no genitor sua viscera lecto Virgincosq; metus leua, hortaturque
timentem. Plena patris thalamis excedit, & impia diro Semina
fert vtero, conceptaque crimina portat.

Macareus filius Æoli rem habuit cū sorore Canace. Ouid. lib. 2.
Trist. Nobilis est Canace fratris amore sui. Idē in Epist. Canaces:
Cur vnquam plus me frater quam frater amasti? Et tibi non debet
quod soror esse, fui? Idē in Ibin: Vtq; sua Macareus sic potiare tua.

Cleopatra à fratre (quem pro marito habebat) polluta est. Vnde
Lucanus. lib. 8. Degener incestæ sceptris cessure sororis. Et lib. 10.
Miscuit incestam ducibus Ptolemæida nostris.

Martialis scribens, ad Fabullum lib. 12. arguit *Themisonem* quen-
dam incestus cum sorore, vbi ait: Quare non habeat Fabulle quæ-
ris vxorem Themison: habet sororem.

Oedipus mortuo patre Laico (quem ignotū occiderat) nescius &
imprudens duxit Iocastam matrem suam, ex qua suscepit Etheo-
clem, & Polynicem. Stadius lib. 1. Theba. Scandere quinetiam tha-
lamos hic impius hæres Patris, & immeritæ gremium incestare
parentis Appetit, proprios monstro reuolutus in ortus, Ouid. in
Ibin: Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit, Expertus scelus
est cuius vterque parens. Claudianus in Eutropium.

Stadius. lib. 9. Thebaid. ait *Cydonem* quendam adamatam à sorore.
Eius verba sunt hæc: Et malè dilectum miseræ Cydona sorori.

Thyestes rem habuit cum Europa fratris vxore, & cum Pelopeia
filia. Ouidius: Filia si fuerit, si quod Pelopeia Thyesti, Myrrha suo
patri, Nyctimeneque suo.

M. Tullius Cicero postulauit. *P. Clodium* inimicum incestus

cum fororibus. Ait enim eum non pluris fecisse Bonam deã quã tres sorores.

secundus philosophus quum matri nescienti esse filium, se commiscuisset, & illa factò cognito, sceleris horrore intulisset sibi mortem: ipse quoque quum incestus pœnitentia, tum dolore maternæ mortis æternum tacuit, vt vlcisceretur vocem, qua in concubitu matri innotuerat. Autor Diogenes.

Antiochus Soter rex Syriæ, quum Stratonicem nouercam impatienter deperiret, indulgentia patris obtinuit. Volat.

M. Antonius imperator consuetudinem veneris habuisse dicitur cum Faustina sorore, ex qua & Lucillam genuit, quam L. Antonio fratri copulauit.

Antonius Caracalla Imp. quum Iuliam nouercã impotenti amore deperiret, Vellem, inquit, si liceret. Quibus verbis ostendebat se eius concubitum appetere. Tum illa, Si libet licet, respondit, Leges dat Imperator, nõ accipit. Quibus verbis audacior factus Caracalla, nouercam ipsam sibi copulauit cuius filium Getam paulò ante interfecerat. Autores Sex. Aurelius, & Ælius Spart.

Ptolemæus *Evergetes* Berenicem sororem adamatam in matrimonium duxit.

Theodericus Francorum rex, fratris à se interfecti filiam duxit in vxorem.

Fuit & *Ioui* Deorum maximo stupri frequens consuetudo cum Cerere & Iunone sororibus, vt volunt poëtæ: qui quum Deorum furta carminibus suis detegunt, nihil aliud faciunt quã q̄ indicant non esse iis credendum quos stupris, incestibus, & adulteriis contaminatos docent.

Capronia virgo vestalis comperta incestus, laqueo suffocata est. *Caligula* tres sorores suas stupro cõtaminauit: ob quem incestum Iouem se vocabat. Autores Sex. Aurelius, & Tranquillus, cuius verba sunt hæc: Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit, plenoq; conuiuio singulas infra se vicissim collocabat, vxore supra cubante. Ex his Drusillam vitiasse virginem prætextatus adhuc creditur.

Commodus quoque Imperator (qui natus est eo die, quo Caligula) sorores constuprauit, concubinasque sub oculis suis constuprari ab amicis iubebat. Lamprid.

Aufilena quædam prosciinditur à Catullo, q̄ patruo se prostituisset, & ex eo genuisset liberos. Hæc sunt eius verba: Aufilena viro contentam viuere solo Nuptarum laus est laudibus eximiis, Sed cuius quamuis potius succumbere fas est. Quã matrem fratres efficere ex patruo.

Fabulan-

Fabulantur poëtæ *Nereum* maris deum, iacuisse cum Doride sorore, & ex ea suscepisse Nymphas, quas Nereides vocant.

Phenix Amyntoris filius rem habuit cum patris pellice. Autor Domitius Calderinus in Ibin Ouidij.

Phineus duos habuit filios, qui nouercam Cleopatram Dardani Scytharum regis filiam violarunt. Vnde & à patre excæcati sunt. Autor Ouidius in Ibin.

Ptolemæus *Philadelphus* stupri consuetudinem fecit cū Arsinõe sorore, vt *Hèrodes* *Antipas* cum Philippi fratris vxore:

Hypermetra concuaitum fratris (quem deperibat) nocturno tempore assecuta est. Ouid. in Ibin: Quæque sui Venierem iunxit cum fratre mariti Locris in ancillæ dissimulata necem.

Hæmon Rhodopen filiam pro vxore habuit: Diis incestum vindicantibus, ambo in montes conuersi sunt. Ad quod alludit Ouid. in Ibin, dicens: Nec tibi si quid amas felicis Hæmone cedat.

Leucon interfecit Oxilochum regem Ponti fratrem suum, vt eius vxore fruëretur.

Aruntius quum Bacchi sacra despiceretur, vlciscente numine in ebrietatem lapsus, filiam Medulianam corrupit. Quod ægreferens puella, patrem ipsum interfecit.

Idem quoque contigit *Cyanippo*, qui vlciscente Baccho (cuius sacrificia iridem spernebat) lapsus in ebrietatem, Cyanem filiam stuprauit, à qua postea interfectus est. Plutar. in Parall.

Valeria Tusculana Valerio patri (quem deperibat) fraude ancillæ concubuit. Quod vbi rescuit Valerius, intulit sibi mortem. Idem autor.

Papyrius Romanus nomine, Papyrij Volucris filius, sororem nomine Canusiam grauidam fecit. Rei certior factus pater, vtrique gladium misit, quo se interfecerunt.

Gidica Pomminij Laurentini vxor, Comminium priuignum adamauit vsque ad incestum. A quo repulsam passa, laqueo se suspendit. Quo mortis genere perit *Phædra*, ab Hippolyto priuigno iridem spreta.

Tuciam virginem Vestalem incestam fuisse testis est Plinius lib. 28. cap. 2.

Sysimithritæ Persarum satrape, duos ex matre liberos suscepit. Nam, autore Currio, apud Persas parentibus stupro coire cum liberis fas est.

Scribit Corn. Tacitus *Agrippinam* se plerumq; ad incestum obtulisse Neroni filio, quum per vinum & epulas incalesceret.

Perdix venator fuit infando matris Polycastes amore correptus, quã & contaminauit. Vnde Perdix libido abiit in prouerbiũ

pro efferata, turpi atque infami. Auctor Cælius.

Claudius Caesar Agrippinam Germani fratris filiam nouercam duobus liberis superinduxit, cuius insidiis & venenis postea interfectus est.

Ioannes Ariminensis sororem suam duxit uxorem. Auctor Pontanus de Obedientia.

Herodotus scribit *Cambysem* regem Persarum, vni ex sororibus stuprum intulisse, eaq; mortua, alteram iuniorem itidem violasse, & uxorem duxisse, quam postea interfecit.

Scythes, rex Scytharum, Opocam nouercam duxit in matrimonium. Auctor idem Herodotus.

Philippus, frater Alfonsi decimi Hispaniæ regis, Christianam Daciæ regis filiam & fratris sui uxorem sibi per vim copulauit, spreta religione, ac sacerdotio, quum esset abbas, & præsul Hispalensis.

Nictens rex Æthiopiæ cum Nictimene filia concubuit.

ADULTERI, ET ADULTERÆ.

Pars q; Helenam Menelai uxorem rapuerit: & *Helena* q; maritum reliquerit, inter adulteros numerantur. Quid in Epist. Sit facie quamuis insignis, adultera certè est, Deseruit socios hospite capta deos. Idè: Quid petitur tanto nisi turpis adultera bello? Horatius: Iam nec Lacenæ splendet adulteræ famosus hospes.

Clytemnestra amore *Aegysti*, quo cum mœchari cōsueuerat, maritum Agamemnona Troia redeuntem interfecit. Propert. lib. 3.

Martialis arguit *Leuissam* mulierem, q; castra venerit Baias, & adultera redierit. Hæc eius verba: Incidit in flammis, Veneremq; secuta relicto Coniuge Penelope venit, abiitq; Helene. Idem quoque arguit adulteri *Paulam* aliam feminam.

Idem lib. 2. de *Thelesina*: scribit: Uxorem nolo Thelesinam ducere. quare? Mœcha est. Sed pueris dat Thelesina volo. Idem lib. 6.

Proculina quoque, *Lectoria*, & *Gellia* ab eodem notantur vt adulteræ, vt à Catullo notatur *Ausilena*.

Hippia. Iuuenalis: Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos.

Suetonius scribit Iulium Cæsarem diuortium fecisse cum *Pompeia* uxore. Q. Pompeij filia, & Syllæ nepte, q; fama ferret, eam à P. Clodio inter sacra Bonæ deæ adulteratam.

Iulia Agrippina mater Neronis adulteri consuetudinem fertur habuisse cum *Domitiano* Iuue. Quum tot abortitiis fecundam Iulia vulnam Solueret.

Homerus poëtarū max. natus est ex adulterio matris *Critherdia*, virginis Cumanæ. Auctor Plutar.

Dauid lumen sapientiæ & religionis speculum, cum *Bersabea*

uxore

uxore *Vriæ* adulterium commisit, cui sceleri adiecit ipsius *Vriæ* mortem, quem bello perdendum exposuit.

Conradinus Imp. Conradi filius, vt uxore comitis Casertani potiretur, virum honoris specie ablegauit.

Agita rex Hispaniæ *Fasillam* ducem Tudencem (vt eius uxore potiretur) interfecit.

Hippomenes filiam *Limonem* in adulterio deprehensam equo famelico deuorandam exposuit: Qui in Ibin: Solaq; Limone pœnam ne senserit illam, Et tua dente ferox viscera carpat equus. Idem: Vtque nouum passa est genus Hippomeneia pœnæ.

Quum turpissimū sit ab his virtute nos superari, quos antecellimus dignitate, nihilominus *Ioannes* XII. Pont. Max. exuta morum honestate, relegataq; verecundia, greges meretricum aluit. Quibus flagitiis non defuit vltio. Ad extremum enim deprehensus in adulterio, ibidem interfectus est. Platina.

Egolinus Gonzaga princeps Mantuæ cum *Isabella* uxore *Lucini* Vicecomitis Italiæ mœcharus est. Volater.

Ludouicum Gonzagam in adulterio deprehensum Mantuani capite punierunt.

Messalina vxor *Claudij Tiberij* primo clam mox passim, quasi iure, adulteriis utebatur. Ex quo facto plures metu abstinentes extincti sunt. Dehinc atrocius accensa nobilissimas quasque nuptas & virgines turpitudinis suæ comites delegit, cœgitque mares vt adessent. Quod si quis recusaret, ficto crimine in ipsum omnemq; eius familiam iubebat saxiri. *Quinetiam* (quod turpius est multo) prouocauit ad lecti palæstram vnam ex ancillis, quæ meretricio quæstu victum sibi quæritabat. *Sex Aurelius*. De hac *Iuuenalis Satyra* 6. *Claudius* audi. Quæ tulerit, dormire virum quam senserat vxor &c.

Sabia *Fabij Fabriciani* vxor dum *Petronium* *Valentinum* liberali forma adolescentem (quo cum adulteri consuetudinem habebat) maxime deperiret, maritum interfecit, vt adultero frueretur securus. *Plutarchus* in *Parall.*

Plinius lib. 29. ait, *Pectium* *Valentem* medicum fuisse adulterio *Messalinæ* imperatricis nobilitatum.

Idem ait adulteria fuisse in domibus principum, vt *Eudemi* in *Liua*, *Drusi Cæsaris* & *Valentis* medici in *Messalina*.

Alcibiades Atheniensis cum *Thimæ* *Agidis* regis uxore libidinari solitus est. Auctor *Plutarchus*.

M. Varro apud *Gellium* testis est *C. Salustium* historiarum scriptorē deprehensum in adulterio ab *Annio Milone*, & loris cæsum dataq; pecunia dimissum. *Cicero* improperat ipsi *Sallustio*, quod

paternam domum vendiderit, vt adulterij pœnam declinaret.

Cælius scribit *Phaonem* spectabili forma adolescentem à Mitylenæorum mulieribus ardentè adamatum. Vnde factum, vt in adulterio deprehensus iugularetur.

Hyetus vir quidam Argiuus, *Molurum* quendam in adulterio cum vxore deprehensum interfecit. Idem Cælius.

Phaorinus philosophus, quum eunuchus foret, & Androgynus, adulterasse tamē viri Consularis vxorem creditus est. Idem testis.

Qui Imperatorum vitas scripserunt, testantur *Phocam* Imperat. diuersis adulteriis infamem fuisse.

Zoe imperatrix Romanorum *Argyropyllum* maritum interfecit, quo liberius mœcharetur cum *Muhæle Paphlagone*, qui imperio successit. Bap. Egnat.

Constantinus Monomachus Imper. concubinam egregia admodum forma loco legitimæ vxoris habuit, quam afflictim deperiit. Idem Egnat.

Corrupt *Iulius Cæsar* plurimas illustres fœminas: *Posthumiam* Seruij Sulpitij, *Lolliam* Auli Gabinij, *Tertulliam* M. Crassi, & Cn. Pompeij *Mutiam*. Sed ante alias dilexit M. Bruti *Seruiliam* matrem, cui sexagies festertium gemmam mercatus est. Corrupt quoque *Seruiliam* filiam *Iuniam* tertiam, M. Crassi vxorem. Dilexit & *Reginas*, vt *Euriam Mauram* Bogudis vxorem, sed maximè *Cleopatram*, cum qua & conuiuia in primam lucem sæpe protraxit, & eadem naue thalamoque penè Æthiopia tenus Ægyptum penetrauit. Autor est Sueton.

Exercuit & *Augustus* adulteria, vt cum *Linia*, quam quum grauidam reddidisset, tegendi sceleris causa, nuptias festinauit, vt obiecit Antonius. Abduxit & fœminam consularem è triclinio, viro coram, quam rursus ad conuiuium rubentibus oculis, & incomptiore capillo reduxit. Rem quoque habuit cum *Tertullia*, *Terentillia*, *Drusilla*, *Salua*, & *Citiscenia* Autor Suetonius.

Saxo grammaticus ait *Friggam* Othimi Danorum regis vxorem cuidam familiarium se stupro subiecisse.

Gregorius Turonensis scribit, *Deuteriam* quandam fœminam à *Theodeberto* Francorum rege adulteratam. Idem ait *Dagulphum* abbatem in adulteria admodum procliuem fuisse.

Scribit Macrobius *Æsopum* libertum *Demosthenis* conscium adulterij (quod cum *Iulia* patronus commiserat) tortum diutissimè perseuerasse non prodere patronum, donec aliis consciis coarquentibus *Demosthenes* ipse fateretur.

Plato in II. de Rep. scribit, *Gygem* stuprasse *Candaulis* Lydorum regis vxorem, quod & confirmat Herod.

Aripert

Aripertus Clotarij filius Francorum rex, ob amorem in ancillas, cum vxore diuortium fecit.

Solon suis legibus voluit fas esse deprehendenti mœchum interficere in ipso adulterio.

Adulterij pœnam apud Roman. vide Gell. lib. 10. cap. 23.

Zaleucus legem tulit, vt quisquis mœchus, aut adulter deprehensus fuerit, erutis oculis pœnas lueret.

LIBIDINOSI, ET LASCIVI.

PAsiphae Solis filia, & vxor Minois regis Cretæ, taurum ad coitum vsque fertur adamasse, ex quo & biforme illud monstrum Minotaurum suscepit. Propert. Vxorem quandam magni Minois (vt aiunt.)

Corrupti torui candida forma bouis. Idem lib. 3.

Fuit in *Siace* Oilei filio tantus libidinis feruor, vt temperare sibi nequiverit, quin *Cassandram* Priami filiam in templo *Palladis* oppresserit. Quo factum est, vt *Dea* iniuriam vlciscente fulminatus sit in mari cum aliquot aliis Græcis, vt docet Verg. li. I. Æn.

Immoderatam *Cælia* libidinem notat Martial. lib. 7.

Das Catis, das Germanis, das Cælia Dacis.

Nec Cilicum spernis, Cappadocumque toros.

Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe futuor

Nauigat, à rubris & niger Indus aquis.

Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum, &c.

Herodotus apud Cælium testis est, Persas è Græcis didicisse pueris abuti. In quos debacchari solitum *Alexandrum* scripsit Athenæus quum etiã Bagoan inspectate theatro vniuerso suauari plerumque non erubuerit. Contrà tamen plerique sentiunt, feruntque tanta castitate præditum fuisse, vt præter vxorem, & *Bersanem* è *Damasco* viduam mulierem, nullam aliam complexus fuerit.

Hipparchus Pisistrati filius, quum *Armodium* & *Aristogitonem* excellenti forma pueros per vim pædicasset, coniurationem in se concitauit. Iuvenes enim probrum ægreferentes, non prius finem insidiis fecerunt, quam eum de medio sustulerint, libidinè hominis magis quam tyrannidem pertæsi. Autor apud Volat. Thucydides.

Iam docuimus, quomodo. *P. Clodius* præter stupratas sorores, mulierem^v mentitus inter publicas Bonæ deæ ceremonias ad Pompeiam *Q. Pompeij* filiam furtim penetrauerit, eamque adulterauerit. Plutarchus in vita Cicer.

Q. Flaminius vir consularis, puerum impudicè deperiit, adeo vt quocumque proficisceretur, nunquam ab eius latere discederet. Quoque magis inferuiret amasio, quendam in conuiuium securi percussit, quum per aliquem se præsentem optasset interfici: licet hoc in fœminæ gra-

ziam factum dicant nonnulli. Volat.

Coactus est Augustus *Iulias* filiam, & neptem, omnibus libidinum probis contaminatas relegare. Constat filiam infamem fuisse vulgatis per urbem adulteriis.

Ferunt *Palemone* Grammaticum flagrasse libidinibus in mulieres usque ad oris infamiam.

L. Papyrius Publium adolescentem in vinculis tenebat, & afficiebat plagis, quod eius stuprum pati nollet. Re ad Senatum delata, damnatus est Papyrius, lata lege, ne quis in corpora libera ob res alienum ius haberet. *Liuius* lib. 8.

Idem in *T. Verurium* adolescentem fecisse dicitur *C. Plotius*. *Valerius Maximus*.

Habuit *Philippus Macedo* Alexandrum adolescentem Olympiadis uxoris suae fratrem non ad alium usum, quam ad stupri consuetudinem. *Trogus* lib. 8.

Semiramis Assyriorum regina, quae masculam virtutem semper ferè prae se tulit, & omnium calculis laudata est, ad extremum tantis deliciis, tantoque pruritu libidinis incaluit, ut mortuo marito, non admiserit solum, at etiam prouocauerit plerisque ex suis militibus, qui forma essent elegantiore, quos postea crudeliter necabat. *Diodorus* li. 3. Produunt & nonnulli eam à Nino filio interemptam, quum eius congressum appeteret. *Trogus* lib. 2. Et (quod omnium longè turpissimum est) equum ab ea adamatam usque ad coitum, Iuba testis est apud *Plinium*.

Victorinus tyrannus (qui Galeni temporibus Gallias rexit) causa libidinum in matronas interfectus est apud *Agrippinam*. *Trebellianus Pollio*.

Aristo Ephesus genus foemineum perosus cum asina concubuit, ex eoque concubitu genita est puella, cui à cruribus asininis nomen inditum est *Onosceles*. Autor *Plutarchus* in *Parall.*

Idem ait *Publium stellum* (quem *Fulvium* alij vocant) mulierum odio equae se commiscuisse, ex qua formosam suscepit puellam *Hipponam* nomine.

Demetrius Poliorcetes, *Antigoni* filius, *Demochi* laudabilis formae adolescentulo stuprum inferre voluit. Quod quum per inualidas aetatis vires puer non posset aliter effugere, in oroximum feruentis aquae leberem se coniecit, ibique mortuus est. Idem *Demetrius* *Lamiae* alisque scortis talenta cetera erogauit. Autore *Plutar.*

Aufidius crebris fuit adulteriis famosus, & matronarum frequentissimus corruptor apud Romanos. *Iuuenal.* Sat. 9. Notior *Aufidio* meretichus celebrare solebas. *Martial.* Procuratorem vultu qui proferat ipso, Acrior hoc cuius non erit *Aufidius*.

Non

Non erubuit Imper. *Caligula* sororibus suis congregari, quartam abbas exoletis suis prostravit, quod facilius eas in causa *Aemylj* condemnaret, tanquam adulteras *Liuiam Horestillam C. Pisoni* nuptam, sibi iunctam, & intra biennium repudiatam, repudiatam relegauit. *Loliam Paulinam C. Memmio* ablatam coniunxit sibi, breuique missam fecit, interdicto cuiusque in perpetuum coitu. *Cesoniam* adamatam, quam amicis plerumque ostendit nudam. *M. Lepidum* & *M. Nestorem* pantomimum dilexisse fertur commercio mutui stupri. *Val. Catullus* consulari familia iuuenis, stupratum se ab eo, & latera sibi contubernio defessa vociferatus est. *Suetonius*.

Commodus Imperator sorores constuprauit, suasque concubinas videns, ac volens, ab amicis constuprari passus est. Adolescens infamauit omne genus hominum, quod erat secum, & ab omnibus est infamatus. Habuit in deliciis homines appellatos omnibus verendorum vtriusque sexus, quos libentius oculis suis applicabat Autor *Lampridius*.

Idem *Commodus* cum ceteris concubinis, quas ex matronarum meretricumque delectu ad formae speciem constituerat, ac trecetis aliis puberibus exoletis (quos ex plebe & nobilitate collegerat in palatio) bacchabarur & lasciuiebat. *Lampridius*.

Childericus Francorum rex ob libidinem in matronas regno pulsus est, demum tamen restitutus.

Gordianus Iunior (qui cum patre imperauit) totus fuit mulierosus, ac libidini deditus. Concubinas habuit xxii. & ex omnibus ternos & quaternos liberos. Unde & *Piramus* sui seculi vocatus est, & à nonnullis per cauillum *Priapus*. Autor *Iulius Capitolinus*.

Vgutius princeps Florentinus interfectus est à ciuibus, ob procliuem in foeminas libidinem. Volat.

Xerxes rex Persarum eò lasciuiae se demisit, ut *Spintrius* nouarumque voluptatum reperoribus praemia constituerit. Autor *Valer. Max.*

Messalina *Claudij Caesaris* coniunx ad certamen *Veneris* elegit nobilissimam ex prostitutis ancillam mercenariae stipis, eamque die ac nocte superauit, quinto ac vicefimo concubitu. Autor *Plin.* lib. 10. cap. 62.

Idem *Plinius* scribit *Arrellium* celebrem fuisse Romae pictorem paulò ante diuum Augustum, qui semper alicuius amore foeminae flagrauerit.

Crassus Romanorum ditissimus, vno è fratribus mortuo, illius uxori congressus est, ex ea filios aliquot procreauit. Autor *Plutar.*

Surinas *Parthorum* ditissimus & secundus à rege, ducentas pelliceas habebat in castris. Idem autor.

Appius Claudius decemuir *Virginiam* puellam plebeiam, sed forma

forma excellentem (quam Virginius pater M. Icilio Tribunitio viro, & expertæ virtutis homini desponderat) per vim stuprauit, quum nec pretio, nec spe posset allicere. Quæ fuit causa abrogandi magistratus decemviorum, quemadmodum reges prius ob stupratam Lucretiam eiectioni fuerant. Autor Livius, & Cic. lib. 2. de Finib.

Tigellinus fuit quispiam inter Romanos vitæ corruptissimæ, qui per impudicitiam multa à Nerone consecutus est, quem ad omne corruperat. Cor. Tacitus lib. 17.

Martialis lib. 7. taxat *Papillum* quendam velut cunnilingum, & irrumatorem.

Hostius princeps quidam fuit obscœnitatis perditissimæ, præferuidæq; libidinis, Augusti temporibus, utriq; Veneri masculæ scilicet, & muliebri deditissimus: qui fecit specula eius notæ, ut imagines multo redderent maiores. Quum ergo Veneri se daret, ea ita disponebat ut quum virum pateretur, omnes admistrarij sui motus in speculo videret, ac deinde falsa ipsius membri magnitudine tanquam vera gauderet.

Agrippina filij Neronis concubitum desiderasse fertur. Cl. apud Tacitum lib. 4.

Ausonius inuehitur suis carminibus in quendam *Eunum*, quem ut liguritorem, & irrumatorem taxat.

Sotades poeta fuit Iambographus impurissimus, qui versus adeo Pathicos, Cinædicamq; Venerem spirantes conscripsit, ut ab eius *Sotadica* lectione casti abhorrent oculi. Quo factum est, ut *Sotadica* poemata. mata proverbio locum fecerint. Politianus in Nutricia: Pars quoq; Sotadicos cen prostituere Cinædos.

Conuenit inter multos *Socratem* (qui tamen Apollinis oraculo mortalium sapientissimus est habitus) Athenis in ius fuisse vocatum, & ab Anyto accusatum, quod puerorum mores corrumpere. Quod etiam Tertullianus confirmat.

Quum multa sint exempla crudelitatis in *Nerone*, libidinis quoq; non pauciora turpissimam eius vitam infamant. Quorum hæc præcipua. Rubriæ Vestali virgini vim intulit. Puerum Sporum exectis testibus in muliebrem naturam transfigurare conatus est, quem & solenni nuptiarum officio ad se cum dote perductum pro vxore habuit. Propterea emanat iocus, bene agi potuisse cum rebus humanis, si Domitius eius pater talem habuisset vxorem. Præterea matris concubitum appetiit, cum quâ (dum in lectica vnâ veheretur) libidinatus est. Viros, & feminas ad stipites quandoque deligauit, ut eorum inguina & inuaderet, & delamberet, Doryphoro liberto (sicut ipsi Sporus fecerat) denupsit, voces & eiulatus vim patientium virginum imitatus. Hæc Tranquillus. De hac eius

eius portentosa libidine Corn. Tacitus abunde scribit.

Fuit *Calpurnia Crispillina* magistra libidinum Neronis, digna discipulo magistra. Idem Tacitus lib. 17.

Æschines criminosa & virulenta oratione *Timarchum* de impudicitia accusauit, apud Athenienses. Autor Gellius cap. 3. lib. 18.

Cicero lib. 2. de Finib. ait, *L. Torium* Balbum ita vixisse, ut nullam exquisita posset inueniri voluptas, qua non abundaret.

Omnes libidinum voluptates experiri voluit Assyriorum rex *Sardanapalus*, dum viriles perofus tunicas, in mulierem se transformauit, relictaq; regni cura, lasciuia se totum deuouit, ac perdendum commisit. Trogus lib. 1. & Cic. lib. 5. Tusc. quaest.

Quid iam mirum debet videri, si coccinna, & elegans puellarum forma viros torreat, & ad Venerem titillet, quum etiam reperiantur, qui inanimatarum rerum amore, & desiderio intabuerint? Aiunt enim *Pygmalionem*, quendam fuisse, qui statuam formosam dilexerit, eamq; ceu egregiam aliquam Nympham, & frequentibus osculis suauitatus sit, & lecto dignatus: Vnde Quintianus in Cleopoli, Concedat honori Pygmalion, licuit cui eburnea membra puellæ Complecti, & pulchro componere corpora lecto.

Adolescens quoq; *Atheniensis* speciosum Fortunæ simulachrum, ad tantam adamauit insaniam, ut ipsum & arctissime complecteretur, & suauaretur blandissime. Quo desiderio quum in dies acrius intabesceret, impatiens amoris perrexit ad senatum extentisque precibus rogauit fieri sibi statuæ potestatem, largum auri cumulū paratus erogare. Qua in re quum repulsam passus esset, ad statuam ipsam corpus confodit. Cælius cap. 32. lib. 7.

Est & aliud simile exemplum apud Plinium de puero, qui *Praxitelis* simulachro congressus sit. Cuius concubinus relicta macula fuerunt indices. De hoc Quintianus: Cedat Praxiteles, cuius muliebri imago procacem Impulit ad coitum iuuenem.

Antonius, cognomento Caracalla, Iuliam nouercam in matrimonium duxit. *Ælius* Spartianus.

Dionysius iunior quum se in Locrensi urbem contulisset, per summam lætitiâ virgines eius loci costuprabat, quas pulso paulo post in exilium tyranno ciues peremere, impactis sub vngues acubus, ossibusque in mortario attritis. Autor Cælius.

Ferunt *Orpheum* Thraca detestandæ in mares libidinis principem & repertorem fuisse, quum tamen aspernaretur feminas. Ouid. lib. 20. Meta Cælius. cap. 30. lib. 8.

Catullus *Rufi* cuiusdam Bononiensis libidinem amarulentè laquerat, quod mulieris magæ eos irrumaret.

Satyrus felle aspergit quendam *Hellium* patru sui irrumatorem

rem, matrisque sororis stupratorem.

Conuiciis quoque proscindit *Gallum* quendam, qui ut facilius posset fratrum suorum liberos & uxorem in suam libidinem allicere, ipse leno eos supra committere docuit, Hæc autem Catulli verba: Gallus homo est bellus, nam dulces iungit amores: Cum puero, ut bello bella puella cubet. Gallus homo est bellus, nec se videt esset maritum. Qui patruus patrum monstrat adulterium.

Nihil prope quod virum perfectum deceat, *Cæsari* defuisset, si pudicitiam famam seruasset tenacius. Verum seu malis artibus, siue natura hoc cacoethes pestilensque virus ei usque adeo inhæsit, ut *Curio* pater quadam eum oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellauerit. Quod (ut cætera taceamus exempla) portentosam eius libidinem satis arguit *Suet.*

Sunt qui dicant *Thamyram* primum flagitiosis puerorum amoribus, ac præposteris concubitus sceditate pollutum, quum cœpisset afflictim deperire *Hymenæum*, *Calliopes*, & *Magnetis* filium. Alij tamen *Thaloni* Cretensi rei tam probrosæ initia tribuunt, qui *Rhadamanthum* adamarit. *Cælius* lib. 8. cap. 30.

Aristoteles prodit permissam fuisse in *Creta* masculam *Venerem*, lata quoque de hoc lege. Traditum est, & *Calcidenses* in *Euboia* pueriles amplexari amores ad stuporem usque. *Cælius* ibidem.

Sophocles & *Aeschylus* hac peste famam suam corruerunt, non tacentibus theatris.

Lusius *Marij* ex sorore nepos, quum *Trebonio* pudicæ sanctitatis militi vim & stuprum vellet inferre, ab eodem interfectus est.

Deiinxit sibi *Alexandrum* *Bagoæ* spado, nec alio obsequio, quam impudica sui corporis copia. Propterea quum *Orsines* *Perfa* nobilissimus *Alexandrum* eiusque amicos muneribus cumularer, soli *Bagoæ* nihil honoris derulit. Rogatus causam, respondit, se amicos regis non scorta colere. *Cælius* cap. 30. lib. 8.

Sallustius impingit *Ciceroni*, quod filiam habuerit pellicem matris. Sed inimici verba fidem non capiunt.

Testatum est *Græcorum* monumentis *Pindarum* nouem *Lyricorum* principem in gremio dilecti pueri mortuum in gymnasio repertum *Val. Max.* de mortibus non vulg.

Eerunt & *Agatoclem* *Siciliæ* tyrannum forma & venustate corporis præminentem diu vitam stupri patientia exegisse. Propterea *Timæus* dixit illum primæuo ætatis flore scortum promiscuum, impudentissimo cuique expositum *Iustinus* lib. 22.

Crathis pastor, quum in venerem esset procliuior, capram omnium formosissimam deperire cœpit, cui congregiebat frequenter, demumque vtri amicam gratè amplexabatur, cum multa spauatione.

tionem. Quod contemplatus hircus *Zelotypiæ* cæstro concitatus, glorientem *Crathim* cornibus inuasit, & interfecit. Hoc ex *Græcis* aduocant *Cæl.* & *Vol.*

Pausanias dux *Lacedæmonius* *Argillum* forma conspicuum adolescentem mirè dilexit, sed amore *Venero*. Habebat enim puerum pro scorto. *Cæl.* cap. 62. lib. 16.

Proculus Imperator centum *Sarmatas* virgines bello captas intra dies quindecim (ut ipse gloriabatur) grauidas reddidit, magno libidinis argumento. *Flavius Vopiscus*, & *Sabellicus* in exemplis.

Collegit *Heliogabalus*. naturæ monstrum, lenones, meretrices, exoletos, & sabactores prope innumeros, quibus adiecit nascatos homines, id est, *mutonatos*, quoniam his ad libidinem, & flagitium utebatur scelestissime. Quocirca *Lâpridius* ad *Côstantinum* Imperatorem de prodigiola eius *Venerem* scribens, ait: Quis ferre posset principem per cuncta caua corporis libidinem recipientem, quum ne belluam quidem talem quispiam ferat *Romæ*? Habuit insuper emissarios, quibus nihil aliud erat negotij, nisi bene nascatos perquirerent, eosque ad aulam perducerent, ut illis se cõpollueret.

Ferunt *Augustum* inter duodecim *Cataminos* totidemque puellas accubare solitum. Idem abiecta uxore *Scribonia* amore alienæ coniugis possessus *Liuiam* quasi marito concedente sibi coniunxit. Quumque esset luxuriæ mancipium, eius tamen vitii seuerissimus fuit ultor. *Testis* *Sex. Aurelius M. Antonius* dicebat eum adoptionem auunculi stupro meruisse. Fertur & *Aulo Hircio* in *Hispania* trecentis millibus nummum se subtrauisse, Idem solitus est subtrere crura nuce ardenti quo mollior pilus surgeret. *Suet.*

Celmis vnus fuit ex *Idæis Dactylis*, qui matrem *deorum Rheam* violauit stupro. *Suet.* apud *Erasmum*.

Tiberius Cæsar autore *Tranquillo*, cellariam excogitauit sedem arcanarum libidinum: in quam accersiti puellarum & exoletorum greges, monstruosique concubitus repertores triplici sene conuexi incestarent se coram ipso. In syluis quoque *Veneros* locos excogitauit cõmentusque est, quibus impetrabat prostantes. Instituit & pueros primæ teneritudinis (quos pisciculos vocabat) ut natanti sibi inter semina versarentur, ac luderent, lingua morsuque sensim appetentes: eosque quasi infantes firmiones, nec dum tamen lacte depulsos, inguini ceu papillæ admovebat. Fertur & in sacrificando quondam facie ministri acerram præferentis nequissime assequi finere, quin penè vixdum re diuina peracta ibidem statim seductum constupraret fratremque eius tibicinem: quibus tamen postea crura infregit, quod flagitium mutuo exprobrabant.

Exercuit imperator *Domitianus* assiduitatem nimiam libidinis, quam

quam Clinopalé, id est, lecti palæstram vocabat Inter vulgatissimas meretrices quandoque natasse dicitur. Fratris filiam adhuc virginem alteri collocatam viro corrumpit: Suetonius.

Nicomedes rex Bithyniæ stuprum Cæsari intulit, non sine maxima vtriusque nota, theatricisq; conuitiis: Extant enim C. Licini versus: Bithynia quicquid & pædicator Cæsar vnquam habuit. Dolabella quoque Cæsarem ipsum pellicem reginæ vocabat. Curio stabulum Nicomedis, & Bithynicâ fornicem. Et Bibulus proscript collegam suum Bithynicam reginam, cui dicebat regem antea fuisse cordi nunc esse regnum. Et C. Memmius obiecit ad cyathum & vinum Nicomedis stetit, cum reliquis exoleris pleno conuiuio accubantibus. Gallico denique triumpho milites eius inter cætera carmina illud pronuntiauerunt: Gallias Cæsar subegit Nicomedes Cæsarem. Idem Sueton.

Amythone, Thelesippa, Megara, Atthys, Cidno, ancillæ fuerunt *sapphæ*, quibus Sappho ipsa ad libidinem utebatur. Eas enim subagitabat, & mutuo ab eis patiebatur. Vnde in eius epistola ad Phaonem legitur: Vilis Amythone, vilis mihi candida Cidno, Non oculis grata est Atthys, vt ante meis.

Fuit *Aristoteles* in amore tam infelix, vt pellici sacra faceret. Autor est Mirandula super hymnos,

Hercules tanta in fœminas licentia fuisse fertur, vt quinquaginta virgines vna nocte dicatur stuprasset. Autor Ioan. Franc. Mirandula.

Periander Corinthius (qui tamen inter septem sapientes Græciæ numeratus est) rem habuit cum Melissa vxore (vel vt aliis placet) meretrice mortua Autor est Herodotus lib. 5.

Alchidas Rhodius formoso cuidã simulachro se comiscuit, reliquitq; indices tam immoderatae libidinis maculas. Autor Plin.

Anthea vxor Præti regis Argiuorum, Bellorophontem ad stuprum voluit inducere.

Gemellus Tribunius lupanar domi suæ instituit in quo Mutiã, & Fuluiã fœminas illustres, nobilesq; puerũ Saturninũ prostituit.

Pecit *Catilina* multa supra cum virgine nobili, & cum sacerdote Vestæ. Postremò vt Aurelia Orestilla fruere, filium eius veneno sustulit: quòd is iam adultus terrori esset matri, ne secundum nuberet. Sallustius & Valerius autores.

ANIMALIUM ET ALIARVM

RERVM AMATORES.

Semiramis adamauit equum, vt diximus, *Pasiphae* dilexit tan-
rum. *Aristo* Ephesius asinæ se commiscuit. *Fuluius* equæ.

Hortensius orator amauit murænam, quam atratus multos dies fleuit. *Aristomachus* Solensis tanto apum amore captus est, vt duo de se

de sexaginta annis nihil aliud fecerit. *Hiliscus* quoq; Thasius apes coluit in desertis. Morum arborem ætate Plinij adamauit *Pasiphaeus* Crispus bis cõsul, cõsclari complectiq; eam solitus, atq; etiam cubare sub ea, vinumq; illi effundere. Multorum quoque literis proditum est, amatam à *Xerxe* platanum. Iam diximus *Chratidem* pastorem amore capræ exarsisse. *Puerum Atheniensem* & *Pygmalionem* statuas adamasse, *Alchidem* Rhodiũ ad statuam se polluisse. *Iunius* Pisciculus simulachrum vnus è Thespiadibus pari feruore complexus est. *Antonia* Drusi murænam adeò dilexit, vt ei inaures & monilia addiderit. *Cyparisso* tãtus fuit in Ceruam amor, vt ea mortua præ dolore quoque expirauerit. *P. Pilatus* legatus Caij principis, imagines Atalantæ & Helenæ nudas à Cleophanto Corinthio pictas earum libidine captus, rapere conatus est.

AB ANIMABVS DIVER-

SIS AMATI.

Egesidemus apud Plinium testis est, *Hermiam* puerum adamatum à Delphino, vectũque per maria: quumq; tēpestare suborta periisset *Hermias*, amasij perditum dolore piscem in sicco expirasse. Varia sunt ibidem exempla de pueris ab huiusmodi piscibus adamatis. *Argis* puer *Olenus* nomine, adamatus est ab anser. *Glauce* quædam citharistria ab ariete. *Lacydi* philosopho anser adhæsit perpetuus comes, nusquã ab eo non in publico, non in balneis, nõ noctu, non interdum digressus. Plin. cap. 22. li. 10. apud Ciliciæ Solos Xenophontis puerum forma præcellentem dilexit canis. Cælius lib. 7. Spartæ quoque adolescentem graculus. *Nicander* apud Cælium testis est, gallo gallinaceo esse amoris intellectum in hominem. Quod ne cui videatur fabulosum, ait, *secundum* (qui pincer-na regius fuit in Bithynia) à Gallo amatum eximie, cui nomen foret Centaurus. Pueri nomen fuit *Amphilocus*, genere *Olenus*. In *Leucadia* virginem in tantum adamauit *Pauo*, vt ea mortua commoreretur. Educata à virgine apud *Sesthon* urbem *Aquila* retulit gratiam, aues primo mox deinde venatus aggerens. Quin dum mortuæ virginis cremarentur ossa, in defunctæ rogam se coniecit, volucris, simulque conflagrauit. Autor Plin. lib. 10. cap. 5. Vrsus filiam cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico cum ancillulis lusum egressam, deturbatis comitibus rapuit, excerptamque vnguib; præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, petitam laniatu prædam in usum nefariæ libidinis vertit. Effectus enim ex raptore amator, famem concubitu soluit, ardoremque gulæ Veneris satietate Pensauit. Autor Saxo Grammaticus lib. 10. Historiæ Danicæ.

Zelotypi.
ZELOTYPI.

Cyrce, filia Solis, venefica, ægreferens Scyllam nympham amatam a Glauco deo marino, fontem (quo illa se lauare conueuerat) infecit venenis. Quo factum est, vt Scylla in monstrum marinum sit conuersa.

Phanus quum vxorem haberet adulterij suspectam, atrij fores sic occlusit, vt non nisi cum stridore sonitûs possent aperiri. Verum quum illa per tegulas adulterum intromitteret, vicini per iocum dicebant, Phani hostium. Quo prouerbio innuebant aliquid seruatum frustra.

Procris suspicata maritum Cephalum alterius fœminæ amore captum, eundem in syluas secuta est, delituitq; in dumis, vt obseruaret clanculum quid maritus faceret. Quum autem vepres (in quibus latebat) aliquantum mouisset, Cephalus arbitratus esse fœram, eam iaculo confodit. Plutarch. in Parall. Idem memorat de vxore Cyanippi, & vxore Æmylij adolescentis.

Dirce vbi sensit maritum suum Lycum amore Antiopeæ captum, puellam raptam tauri ceruicibus alligauit. Quo tormento cruciata Antiope, tantisper vociferata est, dum à vicinis sit concursum. Eras. in Adag.

Memmius Romanus quum ageret Tarracinæ, deperibat in quandam mulierculam non sine Largio quodam riuali. Cum hoc igitur quum aliquando rixa incidisset, eò iracundiæ prouectus est Memmius, vt ipsi Largio brachium mordicus arripuerit. Vnde fluxit adagium in vulgus, Lacerat lacertum Largij mordax Memmius. Eras. in Chiliad.

Helena post mortem Menelai à Megapentho, & Nicosttrato filiis Orestis fugata in Rhodum, ad Polyzo vxorem Tlipolemi peruenit, quæ iussit eam arbori suspendi ob viri zelotypiam.

CASTISSIMI.

Penelope Icarî filia, nullis procorum blandimentis, nullis pollicitationibus adduci peruit, vt absente per viginti annos marito Vlyssæ, castitatem corrumpere. Vnde Proper. lib. 3. Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas, Quæque rerum fastus Icarîotuos. Idem: Nec fida Euadne, nec pia Penelope. Idem lib. 2. Penelope poterat bis denos salua per annos Viuere, tam multis fœmina digna procis. Ouid. lib. 3. Eleg. Penelope mansit (quamuis custode careret) Inter tam multos intemerata procos.

Daphne, Penei filia, fuit, seruadæ castitatis adeò studiosa, vt procos omnes reiecerit, ipsumque Apollinem, quamuis perpetua iuuenta, in tonsisq; crinibus speciosum. Ouid. lib. Metamor. Multi illam petiere, illa auersata petetes Impatiens, experisq; viri nemora

Castissimi.

auia lustrat. Nec quid Hymæ, quid amor, quid sint cõnubia curat. *Biblia* vxor Duilli Romani (qui primus nauali certamine triumphauit, tantæ fuit pudicitia, vt suo seculo castitatis norma & speculum videretur.

Plato de Republica testis est *Asbylum* athletâ Crotoniatâ perpetua virginitate præditum fuisse ob studium cursus.

Martialis lib. 8. *casti* pueri castitatem & formam commendat his verbis: Quanta tua est probitas, quanta est præstantia forma, Caste puer. puero castior Hippolyto. Te secum Diana velit, doceatque natare, Te Cybele secum vellet habere Phryga.

Lucretia ob acceptum à Tarquinio stuprum, temerataque pudicitiam, facinus sua morte vindicauit.

Alexandrum Macedonem sunt qui libidinis arguant. Contra tamen reperiuntur exempla, quæ hoc ipsum refellant, & in eo doceant castitatem, Nam & victi Darij vxorem filiasq; captiuas non solum non corripit, at etiam edicto cauit, ne quis aliquid in eas moliretur. Præter vxorem & Berfanem è Damasco viduam, ac regiam mulierem, nullâ aliam cõplexus est. Puerorû insuper abstinentissimus, quorum viginti millia ad militarê disciplinâ iubebat erudiri, quû tamè ætatis illius homines mascula & præpostera libidine passim obbrutescerent. Curtius lib. 3. & Gellius lib. 6. cap. 8.

Democles puer, dubiû maiore pudicitia, an forma corporis elegantiore, quum videret se ad stuprû sollicitari à Demetrio Poliorcete, nec aliter vim tyranni importunam posset effugere, in proximum feruentis aquæ leberem se coniecit: ibiq; ad mortem durare maluit, quàm quid inhonestum perpeti. Plutarchus.

Amœbeas citharædus tanta fuit castitate, vt vxorem (quam habebat formosam) nunquam attigerit. Ælianus apud Volater.

Apollonius Tyanæus philosophus à puero titillationes Venereas adeò repressit, & contudit, vt præsignis in eo nosceretur castitas, à qua nunquam postea reclinauit. Cæc. lib. 8. cap. 6.

Fuit in athleta *Clitomacho* tanta castitas, vt si fortè canes vidisset eoëuntes, statim vultum auerteret.

Chrysanthus Alexandrinus, eiusq; vxor *Daria* nomine, virgines manserunt in coniugio.

Ictus Tarentinus athleta nobilis, quum certò sciret corporis vires eneruari libidine, toto vitæ tempore durauit expers veneris, vt palestra ludis esset accommodatior. Volater.

Hippolytus Thesæi filius, quum à Phædra nouerca adamaretur supra fidem, nullis tamen precibus adduci potuit, vt ei congrederetur. Seneca. Exosus omne fœminæ nomen fugit Immitis annos cœlibi vitæ dicat.

Origenes Adamantius virilia sibi amputavit, ne molestam sibi Venerem experiretur. Imitatus Hierophantas Atheniensium sacerdotes, qui sorbitione cicuta se castrabant, quo mundius in sacerdotio viverent.

Publius adolescens, L. Papirij cliens & libertus, quum domini stuprum pati nollet in vincula & carcerem coiectus, & multis postremo plagis affectus est. Maluit tamen egregius adolescens omnia tormenta corporis experiri, quam praepostera illa Venere contaminari.

Pausanias Macedo per vim stuprum passus ab Attalo provocavit ad Philippum, iniuriamque non sine magna querimonia ad eum detulit. Quem quum ridentem facinus, eosque risu probantem conspiceret, iram in eum convertit, exegitque ultionem ab iniquo iudice, quam a stupratore non poterat. Trogus lib. 9.

Sophonis Romana mulier, quum vim & stuprum Decij principis non posset effugere, gladium mariti consensu arripuit, eoque corpus sibi confodit, Eusebio teste.

Spurina adolescens, quum egregia sua forma decoroque aspectu viros & mulieres ad libidinem concitaret, faciem & pulchritudinem oris sponte vulneribus deformavit. Autor Valer. Max. de Verecundia.

Veturius carcerem, plagas, diuersaque tormenta maluit pati, quam Caelio Plocio stuprandum se committere. Valerius de Pudicitia.

Zenobia regina Palmyreorum tanta fuit castitate, ut ne cum viro suo quidem, nisi prolis causa congregaretur. Trebellius Pollio.

Amos Aegyptius mulieri (quam in matrimonium duxerat) nunquam congressus est, quin etiam eidem amorem virginittatis in animum induxit.

Amianus Alexandrinus episcopus, beati Marci Evangelistae discipulus, oculum sibi perforavit, quod intuitu parum pudico transcurrentes foeminas aspexisset. Sabellicus in exemplis.

Alfonsus secundus, Alphonsi Catholici nepos, & Hispaniae rex, nunquam uxori congressus est. Vnde & casti meruit cognomen. Volat, in Geogra.

Etelfrida Anoliae regina post primum partum abstinuit a viro.

Bellerophon Glauci Corinthiorum regis filius, quum a Stenobeae uxore Proeti Argiuorum regis efflictim adamaretur, nullis tamen precibus induci potuit, ut cum ea stuprum committeret. Tortellius.

Baldraca puella generis obscuri, peregrinaeque conditionis, quamvis multarum rerum ob paupertatem esset indiga, noluit tamen corporis sui copiam facere Othoni Imperatori, quamvis montes & maria (quod aiunt) promittenti.

Xenocrates philosophus, quum magnam castitatis opinionem sibi comparasset, accessit ad eum Phryne meretrix, petiitque partem lecti,

Volat, in Geographia.

lecti, quam concessit. Nec tamen villo noctis tempore attigit puellam, quamvis formosissimam. Hinc illa mane rediens, dixit se non a viro, sed a statua venire. Quod argumentum est magnae castitatis: nam proximae voluptates magis titillant, & multos (quorum mores in tuto positi videntur) seducunt, & euerberant. Laertius, & Val. de Continentia.

Dula maluit a milite quodam interfici, quam ab eodem violari. *Euphrosyna*, virgo Alexandrina, virum mentita, domum patris Pannutij reliquit ne ad nuptias cogereetur.

Edeltrudis regina, duobus in Anglia regibus nupta, castitatem semper illibatam seruauit, utroque ad pudicitiam inducto.

Eduardus, tertius Anglorum rex, uxorem (quam duxerat) nunquam attigit. Matrem Euiniam (quam adulterij suspectam habebat) in coenobium relegauit.

Petrus Vrseolus, dux Venetorum, post susceptum filium, uxorem nunquam attigit. Quod utriusque voto factum est. Volaterranus.

Vandegisillo Comiti Palatino (qui sub Dagoberto rege floruit) quum per vim data esset uxor, eam ad amorem castitatis induxit. Quo factum est, ut uterque in coenobio se incluserit.

Fara virgo fuit Gallica, clarissimis orta natalibus, Heraclio imperante: quam dum parentes Hagericus & Leodegunda per vim cogere vellent ad matrimonium, in tantas prorupit lachrymas, ut inde caecitatem contraxerit.

Vuenceflaus filius Bursinoi regis Bohemorum perpetuam seruauit castitatem.

Caximirus quoque rex Poloniae perpetuo coelebs & castus mansit.

Henricus primus Imperator, perpetuam in matrimonio seruauit castitatem cum uxore Sinegunda. Bapt. Egnatius.

Iulianus martyr, & Basilissa uxor impolluti quoque manserunt in coniugio.

Isacius conuicus Imp. tanta fuit continentia, ut uxorem nunquam inire voluerit post prolem semel ex ea susceptam: quamuis tamen ad morbi remedium medici consulere, ut coitu frequentiore vteretur.

Ludouicus episcopus Tolosanus, Caroli secundi Siciliae regis filius ea fuit castitate, ut nulli prorsus foeminae praeterquam matri, & sororibus, verba faceret: ne vel colloquio sanctitatem corrumpere.

Triptolemo Cereris filio, quum pleraeque virgines amplissimam offerrent dotem, ut cum eo nuptias contraherent, aspernabatur omnes & reiciebat. Qui in Ibin: Filius ut Cereris frustra tibi semper ametur destituatque tuas usque petitis opes.

Pudicissima foemina semel matronarum sententia iudicata est

Sulpitia Paterculi filia. Plinius lib. 7. Valer. vlt. cap. 8. lib.

* *Melanio* quidam odio mulierum in solitudinem demigravit, perque auia montium & nemorum cane vno feras insectari solitus est, nec vnquam domum reuocari potuit. Vnde natum adagium, Melanione castior.

* *Rhodogune*, Darij filia, mortuo marito, nutricem dedit morti secundas nuptias suadentem.

* *Alias Rhodope*. Corn. Tacitus scribit *Pontiam* quandam Romanam foeminam nullis verborum lenociniis, aut pollicitationibus ad adulterium cum Octauio tribuno plebis committendum impelli potuisse, quin ab eodem interfeci maluisse.

P. scipio Africanus expugnata Carthagine Hispaniae ciuitate, virginem tempestiuam forma egregia, & nobilis viri filiam pro ductam ad se, patri inuolatam reddidit. Autor Gellius lib. 6. cap. 8.

Quandiu *C. Gracchus* Sardiniam prouinciam administravit, nulla meretrix introiuit eius domum, nulli pueri eximia facie ei ad cyathum steterunt. Idem Gellius.

chie mulieres tanta fuerunt castitate, vt neque adulterium, neque illegitimus concubitus apud eas vnquam prodatur accidisse. Plutar. de Virtutibus mulierum.

Trebonius pudicæ sanctitatis miles Lusium Marij ex sorore nepotem, castitati suæ stuprum & insidias molientem dedit morti. Plutar. in Apopht.

Fertur *Euripides* perpetuo mulierum odio conflaſſe, siue quia natura esset talis, abhorreretque à mulierum cœru, siue quod duas habuerat vxores simul, pro Atheniensium decreto: quarum matrimonij quum pertæduisset, toti sexui bellum indixit. Cælius lib. 13. cap. 10.

Iulianus Imperator tanta enituit castitate, vt post amissam coniugem nihil vnquam Venereum attigerit. Autor Ammianus Marcellinus lib. 25.

* *Syritha* Synaldi regis Danorum filia, tantæ fuit pudicitiae, vt quum ob elegantiam formæ magna procorum frequentia peteretur, neminem tamen inspexerit. Saxo lib. 7.

* *Dryas* Fauni filia, aspectum virorum vsque adeo refugit, vt in publicum prodire nunquam visa sit. Quo factum est, vt vetitum sit, ne eius sacris interessent mares. Autor Plutarchus.

Olim tanta fuit Patauinarum mulierum castitas, vt non nisi operta facie prodirent in publicum. Cæli lib. 7. cap. 27. Vnde. Matialis: Tu quoque nequitiis nostri lusûsque libelli Vda puella leges, sis Patauina licet.

Diogenes Tragœdus ab vxore perpetuo abstinuit.

Pontius

Pontius Aufdianus vbi rescituit filiam à Fannio Saturnino pædagogogo suo corruptam, vtrunque puniuit morte. Val. Max.

Pub. Menius libertum (quem vnice diligebat) propter illatum filiae iam nubili osculum interfecit. Idem de Pudicitia.

Q. Fabius Seruilianus quum suspectam haberet filiae pudicitiam eam morti dedit, deinum voluntario secessu conspectum patriæ vitans exulauit. Val.

Pub. Atilius Philiscus, filiam suam interemit, quod stupri se crimine coinquinasset. Idem Val.

* *Hippo*. Græca mulier, capta à nautis, quum pudicitiae suæ stuprum & insidias parari sensisset, noctu se in aquas præcipitem dedit, maluitque mori pudica, quam impudica viuere. Val.

Captiuae *Theutonorum* coniuges, Marium victorem orarunt, vt ab eo virginibus Vestalibus dono mitterentur, affirmantes æque se, atque illas virilis concubitus expertes futuras. Qua re non impetrata, laqueis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. Val. & Hieron. in epistola ad Gerontiam.

Amator (qui postea Altissiodorensis fuit antistes) quum vxorẽ elegantia forma clarisque natalibus ortam duxisset, eam tantẽ ad studium castitatis induxit: tantũ aberat, vt ei cõgredereur. Sabellicus.

Leo Pontifex manum (qua aliquando osculum matronæ contigerat) vltro sibi abscidit, quod inde secuta esset tacita quædam libidinis appetentia. Sabellicus.

Benedictus Abbas ad incestam recordationem mulieri à se visæ castigandæ, vsus est crebra corporis volutatione super scentes. Idem.

Noluit beatus *Augustinus* habitare cum sorore, ne aliqua titillatio carnis aut pruritus suboriretur. Interrogatus cur hoc faceret: Quoniam, inquit, malum videre foeminam, peius alloqui, peius summum attingere.

Nulla vnquam foemina *Ioanne Anachoreta* visa est, nec ab vlla videri voluit.

Arsenius Abbas viros omnes iuxta & foeminas ad sanctiorem vitæ cultum refugiebat.

Pion Aufonij Abbatis discipulus, dum congressum quoque mulierum sollicitè declinaret, precibus expugnatus, vt sororem morbo laborantem inuideret, alieno ductu clausis que oculis eius domum subiit, ac retro abiit. Sabellicus.

Vrsinus Nursiæ presbyter moriens, quum vxorem (quam multis ante annis, ad se venire nulla de causa permiserat) admoram sibi cognouisset, Faceſſe, inquit, mulier, Nondum penitus extinctus est ignis. Idem.

Hilario Abbas ingentem corpori concupiscentiam alloquens.

P 4

dicere solebat: Conficiam te inedia, vt de cibo cogites, non de voluptate.

Euagrius quoque Abbas ad reprimendam Veneris tentiginem, varia tormenta membris suis irrogauit. Nam & corpus inedia confecit, & hyernas plerunq; noctes in puteis egit, vt *Bernardus* Abbas in lacu, *Aniumarus* Tāmenſis in vepribus, *Franciscus* Aſſias in hybernis niuibus. Autor *Sabellicus*:

Iudith mulier vidua, quum ad recens connubium impelleretur, cilicium ornatu prætulit, obiecitque libidini ieiunium, vigilias somno, & otio laborem, inquit *Sabellicus*.

Anna Phanuelis filia post septimum connubij annum vidua facta, ad quartum vsque & octogefimum castè vixit. Idem *Sabellicus* in exemplis.

Esseni populi Syriæ, vitam olim duxerunt alienam ab omni mulierum commercio, Venere abdicata. *Plin.* lib. 5. cap. 17.

Timoclia mulier Thebana, stuprum à quodā Barbaro Thracum principe per vim passa, iniuriam hoc modo vltra est: Odio enim dissimulato, dixit stupratori se scire locum, vbi plurimum esset auri, perductusq; est ab ea ad profundissimum puteum, qui fuit in remotiore domus parre. Quo quum Thrax explorabundus venisset, & iamiam pronus immineret puteo, à *Timoclia* (quæ à tergo stabat) deiectus est in præceps, & saxo obrutus. Autor *Sabellicus*.

Damon Polipolta, insigni forma adolescens, videns Romanum quendam præfectum Cheronæ, stuprum sibi per vim machinari, quia prius blandiendo nihil profecisset, ad pudicitia munimen aliquot socios conuocauit, qui omnes fuligine tincti, ne agnoscerentur, præfectum in foro sacrificantem obtruncarunt.

Cyane virgo Syracusana, violatam ab ebrío patre pudicitiam ægreferens, apprehensum capillis stupratorem ad aram traxit, eumque pro victima cecidit, ad pacandam pestem, quapropter facinus Syracusæ laborabant. Autor *Plut.* in *Parall.*

Medullina quoque virgo Romana ab ebrío patre in tenebris violata, vt stupri autorem agnosceret, digito eius anulum detraxit. Vbi ex pignore patrem esse comperit, eundem ad aram gladio confodit. Idem autor.

Absalon Amon fratrem occidit, quòd immodestè *Thamar* sororem communem deperibat, ei que vim intulerat.

Constantinus Imp. *Crispum* filium capite puniuit, quòd noueram *Faustam* stupri compellasset.

Hieron Syracusanus *Epicarmum* poëtam multauit, quòd præſente ipsius coniuge lasciuos recitasset versus.

Marcia, *Varronis* filia, quum suo seculo sculpendi, pingendi que arte

arte insignis haberetur, abstinuit semper ab effingenda virili figura, ne pudibunda quoque exprimeret.

Eugenia virgo, *Philippi* proconsulis Alexandrini filia, quum ab imperatore *Commodo* stuprum sibi timeret, Monachi habitum mentita est, & nomen.

Ioannes Malatesta vxorem nomine *Franciscam*, in complexu *Pauli Malatestæ* fratris sui deprehensam, gladio transfixit vnà cum adultero.

Ludonicus quoque *Normaniæ* seneschalus *Carlottam* vxorem cum *Ioanne Lauerno* eius adultero, morti dedit.

Franciscus Gonzaga *Agneti* adulteræ caput adimi iussit.

Rodolphus quoque *Gonzaga*, quum vxorem adulterij còpertam haberet, eam vnà cū adultero in concubitu deprehensam occidit.

Pastor presbyter & *Anachoreta*, matrem ad se venientem cella clausa repulit, causa seruandæ castitatis.

Hugo *Carthusiensis* per annos xv. mulieris faciem nunquam videre voluit.

MULIERES DOCTÆ.

Corinna tres fuerunt. Prima *Thebana*, seu *Tanagra*, *Archelodori* & *Procratiæ* filia, & *Myrtidis* discipula quæ *Lyricorum* principem *Pyndarum* quinquies vicisse, & *Epigrammatum* quinque libros edidisse fertur. De hac *Propertius* li. 2. Et sua cum antiquæ committit scripta *Corinnæ*. *Stattius* lib. 5. *Syl.* Secunda fuit *Theſpia*, veterum quoque monumentis celebrata plurimum. Tertia floruit *Ouidij* temporibus, poëta charissima.

Erinna poëtria *Teia*, aut *Telia* (est enim *Telos* insula prope *Gnydon*) floruit *Dionis Syracusani* temporibus. Scripsit *Dorica* lingua elegans poëma, trecentis versibus absolutum. Aliaque item *Epigrammata*. Ferunt eius carmina ad *Homerica* accessisse maiestatem. Mortua est annos xix. nata. *Propertius* lib. 2. Carminaque *Erinnes* non putat æqua suis.

Sappho *Lesbia Lyrica*, floruit temporibus *Alcæi* & *Stesichori* poëtarum. Maritum habuit *Cercylam* ditissimum virum ex *Andro*, ex quo filiam suscepit *Clio* nomine Scripsit *Lyricorum* libros ix. Præterea *Epigrammata*, *Elegias*, *Iambos*, & *Monodias*. Carmini *Sapphico* (cutus inuentrix fuit) dedit nomen. Sunt qui dicant aliam fuisse *Lesbiam*, poëtriam quoque quæ adolescentem *Phaonem* adamauerit, & è *Leucade* in aquas se demiserit. Vtracunque fuerit, vnâ tantum commendant *Latini* poëta. *Stattius* lib. 5. *Syl.* *Stesichorus* que ferox saltusque ingressa viriles, Non formidata, temeraria *Leucade* *Sappho*.

Polla *Argentaria*, *Lucani* fuit vxor, testimonio *Martialis*. Hæc

est illa dies, quæ magni cōscia partus Lucanū populis, & tibi Polla dedit) Tanta dicitur fuisse doctrina, vt maritū iuuerit, in emendandis tribus primis libris Pharsaliæ: Staius lib. 2. Syl. Huc castæ titulum, decusque Pollæ, Iucunda dabis allocutione. Eadem inceptos permultos versus perficiebat pari gravitate & elegantia.

Aspasia mulier Milesia, magna doctrinæ fama claruit: in studiis philosophicis abundè promouit: Rhetoricen exercuit: Fuit Periclis magistra, & tandem vxor. Plutarchus in Pericle.

Cleobulina Cleobuli Lindij (qui fuit vnus ex septem sapientibus Græciæ) filia, scripsit ænigmata quædam versibus hexametris, quorum vnum adhuc extare fertur. Est vnus genitor, nati bona pigora bis sex, Triginta cuius natæ, sed dispare forma. Hæ niuæ aspectu, nigraeq; coloribus illæ, Atque immortales omnes moriuntur ad vnam, Laërtius.

Cornificia, soror Cornificij poëtæ, elegantissima scripsit Epigrā.

Cornelia, vxor Africani, & mater Gracchorum epistolas reliquit ornatissimè scriptas, vnde & filiorum fluxit eloquentia. Vnde Quintil. Nam Gracchorum eloquentiæ (inquit) multum contulisse accepimus Corneliam matrem, cuius doctissimus sermo in posteros quoque est epistolis traditus.

Idem de filiabus *Lælij*, & *Q. Hortensij* sic inquit: Lælij filia reddidisse in loquendo paternam eloquentiam elegantiozem dicitur. Et *Q. Hortensij* filix oratio apud Triumuiros habitā legitur, non tantum in sexus honorem.

Liciniarum quoque in dicendo lepos à patre L. Crasso emanauit: *Mutie* duæ filix ab vtroque parente eloquentiam didicere.

Anastasia, discipula Chryfogoni martyris fuit, & vxor Publij Romani, cuius thorum simulato morbo euitauit. Scripsit epistolas ad Chryfogonum quibus conquerebatur facultates suas à sacrilego viro absumi, seque in carcere detineri. Hæc ad palam cremata est, quòd sanctis ministraret. Volat.

Damophila Græca, vxor Pāphili, socia Sapphus poëtriæ, poëmata scripsit amatoria, & Dianæ laudes. Theophrast⁹ in vita Apollonij:

Hypathia mulier Alexandrina, Theonis Geometræ filia, & vxor Isidori philosophi, vixit imperante Arcadio. Scripsit in Astronomiam, professa Alexandriæ varia disciplinarum genera magno & frequenti auditorio conuolantibusque turmatim, & vndecunquæ discipulis. Suidas apud Volat.

Leontium Græca adulescētula, philosophicas disciplinas adeò sectata est, vt etiam non dubitauerit cum magna sui nominis laude in Theophrastū philosophum, alioquin laudatissimū scribere.

Praxilla Sicyonia fuit poëtria, quæ in suis carminibus Adonidem inducit

inducit ab inferis interrogatū, quid apud superos pulcherrimum reliquerit: respondere Solem, cucumeres, mala. Quod quum vehementer insulsum videretur, cucumeres, & mala cum Sole componere, fluxit inde prouerbiū, Stultior Praxillæ Adonide. In homines nullius iudicij. Vide Erasmus.

Phemonoe prima Apollinis Delphici vates fuisse, carmenque heroicum inuenisse dicitur. Suidas apud Volat.

Sospitria, vates fuit Lydia, multis disciplinis cumulatissima, quā propterea creditum est à numinibus quibusdam fuisse educatam, Eugapius apud Volat.

Theano, mulier fuit apud Locros, in Lyricis præcellens. Alia fuit Metapontina, seu Cressa genere, mulier Pythagoræ, vxor Brotini Crotoniatæ: quæ scripsit commentarios in Philosophia, de virtute: Poëmata quoque & Apophthegmata Pythagoræ. Laërtius.

Zenobia, regina Palmyreorum, Græci Ægyptiique sermonis fuit peritissima, & Latini non ignara. Scripsit epitomen in Orientalem Alexandrinamque historiam, Herennianum, & Timolaum filios literis erudiit. Elegantissimas orationes ad milites suos plerunquæ habuit, quas Galeata recitabat. Pollio Trebellius.

Alpides virgo, quum religionē magno cultu amplectretur, cœlitus meruit, scripturæ sacræ bibliorumque sensum percipere.

Delbora mulier de tribu Efracin varicinio claruit.

Ioanna ~~Græca~~ ab ephebis vnum mentita, Athenas se contulit, vbi literis studiosè adeò operam impertuit, vt Romam rediens, patres haberet doctrina pates in sacris literis. Vnde tantum apud omnes beneuolentiæ & auctoritatis libi demeruit, vt artibus illis Pontificatum sit adepta post Leonem quartum, quum vir esse crederetur. Sabell. lib. 19. En. *ei munera cœli heret*

Luceia Mima, autore Plinio centū annis in scena pronuntiavit.

Lastheniam Mantineam, & *Axiotheam* Phliasiam Platone vsus præceptore scribit Plutarchus, ornatūque interim virili auditorium ingressas. Laërtius.

Michael Centaura mulier, docuit Theffalas remedium amoris. Seneca.

Diotima & *Aspasia* mulieres adeò in philosophicis promouerunt disciplinis, vt alteram Diotimam appellare magistrā, alterius lectionibus interesse non erubuerit Socrates, philosophorum omnium longè optimus. Plato in Symp. & in Menexemo.

Lactantius ait, philosophus nullis vnquam mulieres philosophari docuisse, præter vnā ex omni memoria *Themistem*. Sed quanam hæc & cuias fuerit, non docet.

Arete mulier eò doctrinæ cōscendit, vt filium etiam institueret,

ret, qui appellatus est Aristippus fuit Cyrenaica, & Aristippi patris Socratici dogma secuta est. Mortuo patre scholam rexit in philosophia magno & frequenti auditorio.

Dama Pythagoræ filia, & ipsa philosophiæ sectatrix, ingenium & doctrinam in exponendis paternis sententiarum inuolucris exercuit.

Thargeliam quoque fœminam sola illustrauit philosophia. Plutar. in Pericle.

Ferunt & *Muscam* poëtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & lyricos nomos. Cæl. cap. i. lib. 8.

Fuit & multorum carminum autor *Charixena*, cuius meminit Aristophanes comicus.

Celebratur item *Mæro*, condito in Neptunum hymno.

Fuit *Agallis* Cœcyræa illustris in arte grammatica, cui inuentum pilæ nonnulli adscribunt. Cæl. ibidem.

Talesillam in poëtica illustré celebrat Pausanias, cui etiam apud Argos ante Veneris templū statua sit erecta. Hæc Fulgosius Thelesellidem vocat. Plut. in lib. de virtutibus mulierum.

Philosophicis quoq; disciplinis valde excelluit *Hipparchia* mulier Græca Laërtius de Hipparchia.

Cassandra Priami filia, vaticinio & doctrina illustris habita est, & apud hostes in Lacedæmonie templo fuit insignita.

Stadius Papinius vxorem habuit nomine *Claudiam*, magno ingenio, doctrinaque non vulgari præditam.

Eudoxia Theodori iunioris vxor præter egregiam formam, singularemque pudicitiam etiam literis excelluit, adeo vt librum quendam emiserit. Egnatius.

Istria Sicytharum regina, & iphitis vxor, Sylem filium Græcam linguam literasque edocuit. Autor Herodotus in Melp.

Politianus magnis laudibus commendat *Cassandram Fidelem* Veneram puellam, quam ait pro lana librum, pro fuso calamus, stylum pro acu tractasse, Latinasque epistolas scripsisse. Sic enim de ea in principio cuiusdam epistolæ meminit. O decus Italiae virgo, quas dicere grates, Quasve referre parem, quod etiam honore matrarum literarum non dedignaris, &c.

Themistoclea, soror fuit Pythagoræ, cuius placitis & opinionibus plerisque in locis vsus est Pythagoras.

Proba Valeria Romana puella, Græcis Latinisque literis eruditissima, truncatos Vergilij versus, ad fidem & mysteria Catholice religionis conuertit, fecitque de Christi gestis, & eius morte opus nobilissimum, quod Centones appellauit.

Amaltheæ Sibyllæ Cumanæ libris non secus ac diuinis oraculis in im-

in imperij administratione populus Romanus semper vsus est.

Elizabetha, Abbatissa Germanica multas orationes ad sui conuentus sorores conscripsit, opusque de viis, quibus ad deum itur.

Baptista prima Galeatij Malatestæ Pisauriensis principis filia, & Guidoni Montefeltrensi Vrbinatium Comiti matrimonio copulata cum doctissimis viris plerunq; magna sui laude disputauit: libros quoq; de humana fragilitate, & de vera religione conscripsit.

Isota Nouarrolla, Veronensis, philosophiam verbo & opere professæ est. Scripsit quandoq; ad Nicolaum quintum, & Pium secundum pontifices. Scripsit quoque dialogum, quo disputatur vter grauius peccauerit, Adâmne, an Eua. Quibus literarum laudibus adiecit perpetuum virginittatis votum.

Minerua Iouis prima filia non aliam ob causam relata est in numerum deorum, quam propter bonarum artium (quarum fuit inuentrix) peritiã. Vnde & veteres illæ Athenæ sui nominis immortalitatem mutuatae sunt.

Manto, Tyresia vatis filia (quæ Mantuæ nomen indidit) doctrina quoque & vaticiniis, clauit, adeo vt ex pecudum fibris, extorumque intuitu, futura præsentisceret, ac præfagiret.

Nicostrata, seu Carmentis, Græcas literas impensè docta, pleraque ex Latinis primum reperit. Quo coniectare licet mulierem versatili ingenio, variaque doctrina fuisse præditam.

Catarina virgo, Costi Alexandriae regis filia, sacris literis partim studio, partim diuini spiritus afflatu adeo fuit imbuta, vt accessitos à patre vndecunq; doctissimos viros & philosophos ad persuadendam idololatriam refellendamque vnus Dei religionem, viuacissimis terruerit argumentis, suæque opinioni attraxerit: nedum non succubuerit eorum rationibus.

Fabiola Romana mulier, quum magno studio sacras literas amplecteretur, Prophetias, Euangelia & Psalmos frequentissimè reuoluebat, vt iterata plerunque lectio amorem diuinæ religionis (qua deflagrabat) augeter vehementius. Vnde & beatus Hieronymus librum de veste sacerdotali eidem nuncupauit.

Marcella Romana propter sacras literas (quas egregiè callebat) frequentibus epistolis à beato Hieronymo salutata est. Ad eam enim scripsit. De mundi cõtemptu. De decem nominibus, quibus apud Hebræos dicitur Deus, De fide nostra, & hæreticorum doctrina. De blasphemia in Spiritum sanctum, De studio Theophili episcopi Alexandrini, & alia id genus permulta.

Eustochium Paulæ mulieris Romanæ filia, Latinarum, Hebraicarum & Græcarum literarum studiis plurimum excelluit. Vnde & suo tempore nouum orbis prodigium vocata est: Ingenium sac-

cris literis deuouit maximè, atq; adeò, vt Psalmos Hebraicè legeret cursim & mira celeritate. Qua in re amorem beati Hieronymi multum sibi demeruit.

Genebria mulier natione Veronensis tempore Pij secundi pontificis Romani, sua egregia eruditione meruit nomen immortale. Epistolas scripsit luculentas & maxima refertas doctrina. Recitabat decoro gestu, voce virili permixta suauitate.

Constantia, Alexãdri Sfortiæ vxor numeratur inter claras mulieres, & excellentes doctrina. Ab infantia bonis disciplinis operam dedit, adeò vt imparata quoque disertissimè loqueretur. Habebat assiduè præ manibus opera Hieronymi, Ambrosij, Gregorij, Ciceronis & Lactantij. Valebat etiam scribendis ex tempore carminibus, non sine magna multorum admiratione. Quod sine præceptore ferebatur didicisse. Nec defuit tam illustri fœminæ germen simile. Habuit enim filiam *Baptistam* nomine, tanta, doctrina, vt doctissimos quosque sua terreret eloquentia. Politianus in Nutricia plerasque mulieres doctas & eruditas carminib. enumerat.

M V S Æ N O V E M.

Musas Poëtæ fingunt esse Iouis & Meseumoriæ, Mnemosynes filias, q̄ doctum oporteat fœcunda esse memoria. Dicunt insuper has Musicæ præesse, & carminum inuentrices vocant, quòd Musa cantum significet, & Poësis proximè ad Musam accedat, quum præfertim & numeris comitet & profodia. Fingunt earum sedem esse in Helycone, Bœotia monte, prope Phocidem, à quo vt à confinibus locis diuersa meruerunt nomina. Vocantur siquidem *Helyconides*, & *Helyconiades*, ab Helycone: *Parnacides* à Parnaso Phocidis mōte, vbi etiam finguntur habitare: *Aonides*, & *Aonia*, ab Aonia, quæ est propinqua Phocidi: *Cytheriades*, à Cytherone Bœotia monte: *Pierides*, à Pieria regione Macedonia, vbi etiam Musarum domus esse dicitur: *Thespiades*, à Thespia oppido Helyconi, propinquo: *Pegasides*, à Pegaso equo Bellerophontis, quipedum vngulis fontem è terra dicitur elicuisse, sacrum Musis nomine Hippocrenem, à quo & *Hippocrenides*, dicuntur: *Libethrides* à Libethro Macedonia mōte sibi sacro: *Pymphlaides*, seu *Pymphlaea*, vel à Pymphlæo Macedonia fonte vel monte Orthomenorum: *Castalides*, quoque pari ratione dicuntur à Poëtis, à Castalio fonte Parnasi, quem etiam sacrum musis fabulantur. Superest vt hæc omnia testimoniis cōfirmemus. Vergilius in Bucolicis Nymphæ noster amor Libethrides. Columella lib. ii. Nunc vos Pegasidum comites Acheloidas oro. Ouidius in Epistola Sapphus. At mihi Pegasides blandissima carmina dictant. Idem ibidem: Nec mihi Pierides subeunt, Dryadesve puellæ, Nec me Thespiadum

cætera

cætera turba iuuat. Lucret. lib. 3. Adde Heliconiadum comites, quorum vnus Homerus. Ouid. lib. 4. Fast. Pandite mandati memores Helyconis alumna. Stat. lib. i. Syl. Nunc opus Aonidum comites tripodumq; ministri. Stat. lib. o. Syl. Et superet Pymphlaea sitim. Sidonius: Hippocreni satus iungebat Pegasus alas Dicuntur etiam *Aganippides*, & *Aganippæe* ab Aganippe Bœotia fonte Marullus: Nec melior vita scientia est, Exemploque Aganippidum. Item *Iliadiades*, à fluuio Athenarum: *Ligyæ*, ob canorum genus: *Corycides*, à colle vel antro apud Delphos: *Mnemonides*, à memoria. *Caliopæ* dicitur bona vxor: *Clio* gloria, vel celebritas: *Erato*, amor, vel cantus amoris: *Thalia*, cantus lasciuia: *Melpomene*, cantus: *Terpsicore*, exultans choreis: *Euterpe*, concentus suauitas: *Polyhymnia*, multitudo cantionum, & hymnorum. Varia sunt earum inuenta. Clio inuenit historiam, Thalia Georgiam, & circa plantas Pragmatia, Euterpe mathemata, Terpsichore Pædiam, Erato Orchestim. Polyhymnia lyram Melpomene cantum. Vrania Astrologiam. Calliope poësim. Musis in Helycone rem primum diuinam fecerunt Othus, & Ephialtes: sacrumq; illis dixerunt montem, quas tres tantum intelligi voluere, *Meleten*, *Mnemen*, *Aeden*. Nouè postea fecit Pierus Macedo, nominibus (quæ nunc habentur) impositis, inquit Cælius cap. 8. lib. 10.

GRATIÆ TRES.

Quas vocamus Gratiæ Latinè, Græci Charites vocant. Hesiodus posuit *Aeglen*, *Euphrosynem*, & *Thalam*. Homerus vnâ ex his *Pasytheam* vocat. De Euphrosyne Bap. Pius: Gestib. Euphrosyne blandus amor oculis. Pinguntur autem facie virginum, hilari vultu, vestibibus lucidis & fluentibus: item vt iuuenes manibusque complexis seipsas insipientes. Inducuntur à poëtis salrantes verno tempore. Vnde Horat. Iunctæque nimphis Gratiæ decentes Alterno terram quatunt pede. Politian. in Rust. In medijs resoluta comas, nudata papillas Ludit, & alterno terram pede Gratia pulsat. De Pasythea Stat. lib. 2. Thebaid. Non hoc Pasythea blandarum prima sororum. Finguntur Iouis & Eurynomes fuisse filia, & Veneris pedissequæ.

SIBYLLÆ DECEM.

Ferunt primis seculis puellæ vaticinio spiritu afflatæ, & futura præfagientes, quas Sibyllas dixerunt. Decem autem scribit fuisse Varro. Cumana proprio nomine vocatur Amalthea à Vergilio Deiphobe: Tyburtinam veteres Albuncam appellarunt. Politia. in Nutricia quasdam enumerat his verbis:

Quin & veteres prompsere Sibyllæ.

Carmen Amalthea, & fati Marpesia diues.

Heroph

Herophileque Idea genus, prædoctaq; Sabbe,
Demoque, Phygoque, & veri gnara Phaennis.
Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia longos
Phœmonoe commenta pedes, & filia Glauci.

Deiphobe Sed hæc forte nomina sunt aliarum Phœbadum, He-
roohile ex Ioue, & Lamia, Neptuni filia, genita est. Prædixit exci-
dium Troiæ, & Helenæ raptum Lactantius scribit, Amaltheam
eandem esse cum Herophile, seu Damophile. Qui omnium vati-
cinia volunt cognoscere videant Lactantium.

F O E M I N A R V M Q V A R V N -
D A M I L L V S T R I V M
nomina. Vxores.

HEcuba vxor Priami, Andromache Hectoris, Creusa Æneæ,
Artemisia Mausoli, Monyma Mithridatis, Erfilia Romuli,
Herpilida Aristotelis, Hipsicratea Mithridatis, Amastris Xerxis,
Hermodice Midæ, Semiramis Nini, Fundania Varronis, Plotina
Traiani, Cassandane Cyri, Atossa Darij, Penelope Vlyssis, Dido
Sichæi, Portia Bruti, Poppæa Neronis, Eurydice Orphei, Pyrrha
Deucalionis.

Matres. Perictione mater Platonis, Ceres Proserpinæ, Agrippi-
na Neronis, Alcmena Herculis, Veruria Coriolani, Olympias Ale-
xandri, Helena Constantini, Critheis Homeri, Beronice Ptole-
mæi Philadelphi, Ilia Romuli, Elbia Ciceronis, Aurelia Iulij Ca-
saris, Alcimedea Iasonis.

Filia. Cassandra filia Priami, Hesiione Laomedontis, Helena
Ledæ, Musæ Iouis, Proserpina Cereris, Agina Asopi, Androme-
da Cephei, Ariadna Minois, Hypermestra Danai, Niobe Tantali,
Polixena Hecubæ, Deidamia Lycomedis, Europa Agenoris, Hy-
psiphile Thoantis, Ino Cadmi, Lauinia Latini regis, Maia At-
lantis Antigona Iocastæ, Manto Tyresæ, Vesta Saturni, Direptis
Mithridatis.

Regina. Semiramis regina Assiriorum, Camilla Volscorum, Ni-
caula seu Saba Æthiopum, Athalia Hebræorum, Thomyris Scy-
tharum, Hester Persarum, Cleopatra Ægypti, Zenobia Palmyreo-
rum, Amalafuntha Gotthorum, Teolinda Longobardorum, Ra-
degundis Franciæ, Cassiope Æthiopum, Harpalice Amazonum,
Hippolyte Magnesiæ, Teuca Illyricorum. Item Minerua, Rhea,
Iuno, Isis, Diana, Dalbora, Medea, Nicostrata, Pethesilæa, Sappho,
Judith Hebræa, Lucretia, Chœlia, Irene Imperatrix, Ioanna Galli-
ca, Briseis, Phyllis, Dirce, Erigone, Iuturna soror Turni, Oenone
amica Paridis, Dionassa Lycurgi Æthiopum, Amazones omnes,
Sibyllæ, Poëtriæ, Atalanta venatrix, Nyssa, Scribonia, Victoria,
Elpini

Elpinice, Faunia Hyparetha, Locris, Macaria, Metella, Myrrha, Ny-
cia, Olbia, Papyria Perictoria, Phestias, Phila, Phitais, Sádane, Ser-
uilia, Sophonisba, Stratonice, Teretiana, Testa, Tymeia, Tymoclia
Nausica, Victorina, Sisigambis, Cæcilia, Panthea, Phedalia, Thra-
gelia, Mamea, Theodora, Phya, Nitocris, Euriale, Hiera. Sunt & a-
liæ propè infinitæ, quarum nuda nomina crescerent in volumen.
Nec ego cõmentarium hac in re volui contexere, quum quod es-
set operis propè infiniti, tum etiã ne alienis vestigiis insisterẽ. Nã
hoc iam negotium præmoliti sunt Boccatius, & aliquot alij. Si cui
videor inaudita confinxisse nomina, legat Plutarchi vitas. Repe-
riet eorum (quæ videntur inusitata) partem non modicam.

M V L I E R E S B E L L I C O S Æ,
& masculæ virtutis.

Penthesilæa Amazonum regina, muliebrem aspernata mollietate ope-
ribus semper (quæ virum decent) inuitata est. Troianis fuit
cõtra Græcos, fuitq; vexillifera, & turmas equitum duxit. Propert.
li. 2. Ausa ferox ab equo quondã oppugnare sagittis Mœotis Da-
naum Penthesilæa rates, Aurea cui postquã nudavit cassida fron-
tem Vicit victorem candida forma virum. Verg. lib. 1. Æneid. Du-
cit Amazonidum lunatis agmina peltis Penthesilæa furens.

Cunabula *camilla* Volscorum reginæ manifestum futuræ virtutis
lumen promiserunt. Nã ab ipsa iam tũ infantia, nõ molliculis in-
uoluta est pãnis, nõ à blãdientibus nutriculis educata, sed à patre
Metabo, in mediis sylvarum latebris ferino lacte pasta est. Relictis
demum crepundiis paulò prouectior facta, neque tractãdis insuevit
lanis, nec fusos aut pãsa manibus accepit, sed ferinis amicta pelli-
bus, fundas cœpit circumagere, cõplicare arcus, sagittas torquere,
ceruos & capreas lassare cursu. Cui virtuti adiecit studium virgi-
nitatis. Orto demum inter Turnum & Æneam bello, Rutilis ad-
hæsit, fuitque ductrix copiarum. Quam eius virtutem Verg. in li-
ne 7. sic describit: Hos super aduenit Volscæ de gente Camilla,

Agmen agens equitum, & fulgentes ære cateruas, &c.

cleopatra Ægypti regina, Dionysij auletis filia, quum mortuo
iam Cæsare Antonium lasciuientibus momordisset oculis, & in
amorem sui pellexisset, præter Syriæ & Arabiæ regnum ausa est
Romanum quoque Imperium sperare. Quum ergo magis ac ma-
gis in dies cresceret libido principandi, Imperium ipsum ab Anto-
nio petere non dubitauit. Quod quum exorasset, sumptis cum eo
armis, in Augustum, eiusque generum Agrippam copias duxit, mouitq;
bellum, cuius fortuna anceps aliquandiu pependit. Victis ad extre-
mum Antonianis effrænata mulier cecinit receptui, ac se in pedes
dedit eum adultero. Quos secutus victor Augustus ita oppressit, vt

neglecta pacis conditione, Antonium ad inferendam sibi mortem compulerit. Quo extincto, ubi nullum rebus afflictis subsidium vidit Cleopatra, brachium aspidi mordendum præbuit, ne in triumphum captiua raperetur. De hac Propert. lib. 3.

Scilicet incesti meretrix regina Canopi

Vna Philippæo sanguine adusta nota,

Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubim, &c.

Hilena, Iani filia, mortuo patre apud Tyberim regnavit, præfuitque viris sine virili auxilio.

Apud Meroen quoque principata est *Cardace* regina, & imperavit Æthiopum genti.

Semiramis regnandi libidine rota pruriens petiisse ferrur à marito Nino, ut quinque dies tantum imperaret, & scepro vteretur. Quod quum exorasset, satellitibus iussit Ninum ut interficerent. Hoc itaque modo regnum consecuta, Assyriis tantisper dominata est, dum à Nino rege iunioris filio interfecta sit, quod eius concubitum rogasset. Eadem muros Babylonis condidit, aut à Nitocri regina conditos auxit, & reparavit.

Hippolyte Amazonum regina quum instar cæterarum bello insuesceret, ausa est arma capere in Theseum, à quo expugnata, & in uxorem ducta est. Propert. Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla, Et textit galea barbara molle caput.

Zenobia, Palmyreorum regina, post mortem Odenati mariti sui Imperium arripuit in Syria, nec dubitavit arma capere in Aurelianum Imperatorem, à quo victa, & in triumphum ducta est. Quum autem probro daretur ipsi Aureliano, quod de ea triumphasset, Nihil, inquit, me pudet de fœmina triumphasse, quæ virtute plusquam virili sit prædita. Pontanus: Qualis & Æthiopum quondam sitientibus aruis. In fuluum regina gregem sese armat, & audet sola pedes sese irato obiectare leoni, Insigniq; arce, & duplici Zenobia telo.

Hypsistratea Mithridatis coniunx in omni bellorum discrimine adiutrix astitit marito. Quinetiam capillos sibi rasit, ne ferenda galeæ essent impedimento.

Valasca, Bohemorum regina, facta cum cæteris mulieribus coniuratione de excutiendo virorum principatu, copiarum ductrix bellum movit, interfectisq; viris, fœminas omnes asseruit libertati, adeo ut Amazonum instar multos annos principata sint sine viris.

Regnante apud Gallos *Carolo* septimo, quum Angli omnia populabundi passim irrumperent, devastarentque omnia: & iam prospere fortunæ Zephyro adiuti, nihil sibi non polliceretur: desperatis Gallorum rebus adfuit Ioanna, magni spiritus virguncula, qua attritos Gallos animans ad ultionem, & libertatis gloriam, prima belli

belli campum ingressa, non prius suos hortari & ipsa certare desistit, quam hostem in fugam verterit, reportata victoria.

Artemisiam reginam Caria, & Mausoli coniugem, miratur Græci, quod irruentes Rhodios classe exerit, insulam quoque domuerit erecta in vrbe statua, quæ civitati stigmata videretur inurere. Herodotus ad hunc modum de ea scribit: Verum (inquit) Artemisiam præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem aduersus Græciam secuta, quæ defuncto viro, nulla adacta necessitate, sed præstantia animi atque virilitate in militiam concessit. Nomen ei erat Artemisiam Lydami filia: Paternum genus ex Halicarnasso, maternum ex Creta. Hæc Halicarnassæis & Cois, & Nisyriis, & Calydniis quinque cum navalibus venit omni copia instructis.

Vulgata est, & nota *Amazonum* virtus, quæ reiecto virorum & principatu & commercio solæ sibi imperauerunt, suamque libertatem armis defenderunt.

Atalanta venatrix fuit Arcadica, vibrandis iaculis, & arcibus complicandis assuefacta, quæ inusitata magnitudinis aprum, vniuersæ formidolosum Ætolia prima aggressa est, & vulneravit unam cum Meleagro. Pontanus lib. 3. de Stellis, de hæc puella, eiusque virtute sic meminit:

Qualis in Ætolium campis Meleagria virgo.

Strauit aprum, primamque manu stringente sagittam.

Intorquens, ausa est spumanti occurrere monstro,

Mox læta & spoliis, famosa & cæde superba.

Thomyris Scytharum regina potentissimo Persarum regi Cyro bello congressa est, ipsumque & vita & castris spoliavit, ad ultionem filij mortem, quem ille prius occiderat. Herod. lib. 1.

Delbora mulier bellatrix imperavit Israëlitis, quos ab incursionibus vicinorum plerumque tutata est, quorumque remp. & imperium variis auxit honoribus.

Virtutem *Hasbites* fœminæ bellis exercite sic describit Syllius li. 1.

Hæc ignara viri, vacuoque assueta cubili,

Venatu & syluis primos defenderat annos,

Non calathis mollita manus, operatave fuso,

Dyctinnam & saltus, & anhelum impellere planta

Cornipedem, ac strauisse feras immitis amabat.

Idem lib. 2. ait, *Tyburnam* Sagunthinam fuisse fœminam Murri vxorem & bellatricem.

Touca Illyricorum regina viris fortissimis imperavit, & Romanorum vires fregit sæpenumero. Fuit Argonis vxor.

Lacena mulieres virorum obibant munera, sese in gymnasio, in bello, in venatione exercentes. Hæ cum viris in certam aduersus

Messenios fortiter descenderunt.

Margarita, Henrici sexti, Britanniae regis coniunx, aciem viri deficientem restituit.

Gaditanae mulieres à partu statim surgunt, ministeriaque domus obeunt.

Olim Germanorum mulieres, inclinatam aciem, & iam ad Triarios vergentem, restituerunt.

Bellouacae mulieres à Carolo Burgundiorum duce longa obfatione fatigatae, moenia defenderunt, & obsessorem à scalis in fossas urbis detruferunt, reportatis ad suos vexillis.

Lesbia puella murorum parte machinis Turcarum deiecta, opidanis fugam aut deditionem meditantibus salutem peperit. Obtulit enim se primam imperii, & iaculis inimicorum, pro tutandis ipsis muris.

Amiasuntha Gothorum regina, principata est apud Rauennam: Burgundiones, & Alemannos Liguriam populantes Italia pepulit, adiuuante Theodato, quem regni consortem susceperat. Volat.

Maria Puteolana, à Puteolis Capanae urbe nomen adepta, bellica virtute maxime floruit aetate Francisci Petrarchae. Erat laborum apprimè patiens ab ipsa iam inde adolescentia: abstinebat vino: erat parca cibi & verborum: reiciebat colos, pensa, fusos, & lanas, & cetera quae muliebrem decent molliem: gaudebat arcubus, iaculis, pileo, galea, scuto. Noctes perpetuas quandoque vigilabat, nec dormiebat, nisi coacta, idque sub dio & humi, reclinans caput in scutum pro puluinari. Inter armatos versabatur: quod quamvis impudicitiae speciem praeferebat, nihil tamen vehementius curauit, quam studium virginitalis, in qua permansit ad mortem usque: cultum corporis aspernabatur: Quibus artibus bellicosa admodum facta est.

Bona Longobarda, bellatrix itidem puella, floruit anno domini M. CCCCLXVIII. Nupsit Brunonio Parmensi, egregio bellatori: à teneris annis lustrabat sylvas venatoribus stipata canibus: maritum in omni discrimine comitabatur. quem quum Alphonfus rex Siciliae aliquando certa de causa in vincula coniecisset, misera captiuam foemina ad diuersos principes istar Pegasarij cursoris cucurrit, ut ab eis literas & patrocinium obtineret pro viri salute, quod obtinuit.

A M A Z O N E S.

Amazones Scythicae fuerunt mulieres ad Tanaim & Thermoodonta flumines habitantes. Vnde Claudianus: Thermoodontiaci Tanaim fregere securi. Syl. lib. 8. Perstrepsit & tellus, & Amazonius Thermoodon. Hae quum nuptias seruitutem esse, non matrimonium opinarentur, animum nubendi omiserunt. Duxerunt remp. sine viris. Solebat inire finitimos, ne gens periret. Si qui maritus nascerentur, interficiebant. Virgines non otio neque lanificio sed

sed armis, equis, venationibus, & sagittis exercebant. Infantibus dexteriores inurebant mammis, ne sagittarum ictus impediretur. Duae primae his reginae fuerunt. *Marthesia*, & *Lampedo*, quae maiore Europae parte suis armis potenter subacta, Asiae quoque nonnullas ciuitates occupauere, *Marthesiae* successit, *Orithya*, seruata in omne aeuum virginitate commendabilis. Hac principante cum *Anthiope* sorore, bello petitae sunt ab Hercule, quas quum vicisset, Antiope & Menalippen rapuit Hercules, Theseus Hippolytem. *Orithya* successit *Penthesilea*, quae dum Troianis supplicias ferret, ab Achille iuxta multorum opinionem interfecta est. Quam mortua reliquae iam aegre se tutantes ad Alexandri aetatem durauerunt. Huius Minithia concubitus per dies x i i i. obtinuit, ut filium haberet paternae virtutis haeredem. Ceterum *Pelta* & *Securim* primae omnium inuenerunt, vnde *Securigeræ* & *Peltiferæ* dicuntur. *Pelta* quoque & *securis* Amazoniae & *Penthesilae* dicuntur. Quid, in epistola *Phaedrae*: Prima securigeras inter virtute puellas. Val. Flaccus lib. 5. Stadius lib. 12. Horat. lib. 4. Car. Ouid. lib. 2. de Ponto.

Harpalice Verg. lib. 1. Aeneid. Vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice.

Penthesilea Idem, Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis *Penthesilae* fureas, mediisque in millibus ardet.

Hippolyte Seneca in Agamemnone: Vidit Hippolyte ferox pectore e medio rapi Spolium & sagittas.

Harpis Val. Flaccus lib. 6. Qua pelta vacat, iamque ibat in Harpe: Menalippe. Verg. Threicia sexto spoliavit Amazona baltheo. Porro autem Stephanus Byzantius scribit Amazones Sauropatidas Graecis fuisse appellatas, quae lacertis vescerentur, quas illi Sauras vocant. De earum moribus pauca admodum Curtius refert lib. 5. de gestis Alexandri his Verbis, Vestis non toto Amazonum corpori obducitur: nam laeva pars est ad pectus nuda, cetera deinde velatur, nec tamen strictus (quem nodo colligunt) infra genua descendit. Altera papilla intacta seruatur, ut muliebris sexus liberos alant: aduritur dextera, ut arcus facilius intendant, & tela vibrent.

BELLA, ET ALIA QVAEDAM

M A I A, A M V L I E R I-

B V S O R T A.

Bellum Graecorum in Troianos ortum est ab *Helena* raptu. Ouid. lib. 1. Eleg. Qualis ab Europa Phrygiis aduecta carinis Coniugibus belli causa duobus erat. Propert. lib. 2. Olim mirabar, quae tanti ad Pergamiam belli Europae atque Asiae causa puella fuit. Idem lib. 2.

Pelops quum Phrygiae regno successisset, bellum mouit in *Oenomaum* patrem *Hippodamiae* propter puellam ipsam adamatae, &

negata sibi in matrimonio.

Alia fuit *Hippodamia* Attacij filia & vxor Pyrihoi, quam quum mero calefcentes & æstuantēs libidine centauri rapuissent bello petiti sunt à Pyriho. Vnde puellam ipsam Propertius *Iscomachē* vocat. Isco enim Græce significat habeo, & mache dicitur pugna. Verba eius sunt hæc: Qualis & *Iscomache* Lapithæ genus heroinæ, Centauris medio grata rapina mero.

Archelaus rex Macedoniæ interfectus est ab adolescente *Cratea* nomine, quem habebat in deliciis, quod ei promissam filiam alteri posthabuerit. Volat.

Archilochus poëta Iambographus Lycambem socerum ad præproperam laquei mortem impulit, propter eius filiam sibi in matrimonio denegatā. Vnde Ouidius, Postmodo si perges, in te mihi liber iambus Tincta Lycambæo sanguine tela dabit.

Pericles propter *Aspasiam* concubinam Samios infestis Milesiis debellauit.

T. Corruccanum liberius in legatione ad *Teucam* Illyricorum reginam locutum, regina ipsa interfici iussit, violato gentium iure. *Liuius* & *Florus*.

Propter *Chryseidem* filiā *Chryse* (qui sacerdos fuit *Apollinis*) ab *Agamēnone* raptam, *Apollo* pestē in castra Græcorū immisit, quæ non prius desit serpere, quam patri suo reddita sit puella. *Tortell*.

Propter *Launiam* Latini regis & *Amatæ* filiam ortum est bellum inter *Æneam* & *Turnum*, dum vterq; eam sibi in matrimonium dari cuperet. *Pont. lib. 4. de Stellis*.

Roma condita quum *Romulus* ad augendum vrbiſ populum Sabinorum fœminas rapuisset, inde bellum ortum est, & motum à maritis, raptum vlciſci & raptas repetere volentibus. *Prop. lib. 2. Cur exempla peram Graiūm? tu criminis autor Nutritus duro Romule lacte lupæ. Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas, Per te nunc Romæ quilibet audet amor.*

Mortuo *Menelao* *Megapenthus* & *Nicostratus* *Orestis* filij, *Helenam* in *Rhodum* fugauerunt, vbi à *Polixo* *Tripolemi* vxore arbore suspensa est, ob zelotypiam. Volat.

Lysimachus filius *Agarhoclis* filium *Agarhoclem* (cuius auspiciis multa bella feliciter gesserat) veneno sustulit instigante *Arſione* nouerca *Ptolem.* sorore. Volat.

Lucretius poëta amore fœminæ in furorem versus amatorium hausit poculum, quo spiritum efflauit. Idem.

Tullia procurauit, vt maritus suus *Seruius Tullius* à *Tarquinio* Superbo interficeretur.

Sanson quum *Dalida* vxori crinem fatalem ostendisset, in quo prodi-

prodigiosa vires consistebant, dormiens ab eadem rarus incidit in manus inimicorum.

Iphis egregia forma adolescens spretus ab *Anaxarete* puella se suspendit.

Deianyra autot fuit duelli inter *Herculem* & *Nessum* Centaurum, atque etiam mortis ipsius *Herculis*. *Seneca*: O turpe fatu, fœmina *Herculeæ* necis autor feretur. Fuit etiam causa belli inter eundem *Herculem* & *Acheloum*.

Achab rex *Israelitarū* suasu *Iezabelis* vxoris, occidit prophetas.

Chilperichus *Clotarij* filius opera *Fredegundis*, seu *Fridegundæ* vxoris, dum venatū rediret, interfectus est.

Seleucus *Callinicus* rex *Syriæ*, cum nouercam *Berenicem* *Ptolemæi* sororem expulisset, ab ipso *Ptolemæo* bello petitus est: *Iustinus lib. 27.*

Deiphobus insidiis *Helena* (quam post mortem *Paridis* coniugem duxerat) occisus est, toto corpore inhonestis plagis deformato.

Amphiaræus vates quum præuidisset se periturum *Thebis*, si eò ad bellum proficisceretur, coniecit se in latebras & occuluit. Eum tamen prodidit vxor *Eryphile*, spe habendi monilis aurei, quod gerebat *Polynices*. Itaque vxoris fraude coactus ite *Thebas*, hiatu terræ absorptus dicitur.

Euander *Pallantis* *Arcadum* regis nepos, suasu *Nicostrata* matris occidit patrem suum. *Tortellius*.

Eduardus *Anglorū* rex & martyr, vxoris suæ fraude occisus est.

Pterelas *Thebanorum* rex, proditione filia *Polydites* interfectus est à *Creonte*.

Nisus quoque *Megarenſium* rex obsessus à *Minoe* rege *Cretæ* proditione *scyllæ* filia (quæ *Minois* amore tenebatur) fatale amisit crine, atq; ita ab hoste interfectus est. De vtroq; *Ouid.* Filia néve magis capiti sit fida parētis, Quā tua vel *Pterela* vel tua *Nise* fuit;

Cleopatra causa fuit belli inter *Ptolemæum* *Philopatore*m; patrem suum, & *Alexandrum* *Syriæ* regem.

Gandulphus martyr dum vxorem adulterij increparet, eiusdem insidiis interfectus est ab adultero.

Hippolytus à *Phædra* nouerca stupri falso accusatus, dum *Theſei* patris furorem veller declinare, discerptus est ab equis.

Propter *Hermionem* *Orestes* *Pyrrhum* occidit.

Ottarus rex *Bohemæ* insimulatus ignauia & timoris ab vxore *Margareta*, quod cum *Rodulpho* *Cæsare* fœdus inisset, bellum motit, in quo profligatus est.

Ioram *Israelitarum* rex suasu *Athalia* vxoris infinita propè commisit flagitia.

Ista causa fuit, Cür Mercurius mandato Iouis Argum occiderit. *Luchinus*, Italix comes, mouit bellum in Vgolinum Gózagam, propter *Isabellam* vxorem suam, ab ipso Vgolino vitiatam. *Volaterranus* meretrix Antonium Commodum Imper. (cuius erat concubina) fecit occidi ab Athleta quodam, quo cum adulterij consuetudinem habebat. Sextus Aur.

Rodericus Gotthorum rex, quum filiam Iuliani cuiusdam præfetti (qui Tingitanam prouinciam administrabat) adulterasset, dolore animatus pater, Sarracenos conuocauit, mouitque bellum, in quo septingenta vtrinque millia hominum perierunt. Volaterra.

Alexander instinctu *Thaidis* meretriculæ Perfenolin vrbe combussit. Curtius lib. 5. Ebrius (inquit) scorto de tanta referente sententiam, vnus & alter & ipsi mero onerati assentiuntur: rex quoque fuit auditor, quam patientior. Quin, igitur vlciscimur Græciam, & vrbi faces subdimus? Omnes incaluerant mero. Itaque surgunt temulenti, ad incendendam vrbe, cui armati pepercerant. Primus rex ignem regiæ iniecit, tum coniuæ, & ministri, pellicesque. Cælius cap. 35. lib.

Violata *Lucretia* causa fuit exigendi regnum principatus, quem admodum per Virginiam Decemviri desierunt.

Octavia soror Augusti ab Antonio repudiata, causa fuit belli Ciuilis.

Antiochus dum bellum gereret in Romanos, vino & Veneri dies multos indulgit, cum puella quadam Chalcidensi, quam deperibat. Ex quo factum est, vt mollitie illa, delitiisque corruptus, hosti victoriam reliquerit. Liuius lib. 36.

Ouidius lib. 2. Eleg. de quibusdam bellis & aliis multis malis, quorum autores extiterunt fœminæ, ad hunc modum scribit:

Nec belli est noua cura mei: nisi rapta fuisset

Tyndaris, Europæ pax, Asiæque foret.

Fœmina syluestres Lapythas populumque biforem

Turpiter apposito vertit in arma mero:

Fœmina Troianos iterum noua bella mouere

Impulit, in regno iuste Latine tuo.

Fœmina Romanis iterum nunc vrbe recenti

Immisit soceros, armaque sæua dedit.

Vidi ego pro niuea pugnantem coniuge tauros,

Speçtatrix animos ipsa iuuenca dabat. Item Horatius lib. 1.

Sermonum: Nam fuit ante Helenam cunus teterrima belli causa, &c.

Idas, & *Lyncus*, Aruernes & Apharei filij, pro Leucippi filiabus Phœbe & Ilaira aduersus Castora & Pollucem prope Spartam dimicarunt. In quo congressu perit Castor. Polluci autem profuit immor

immortalitas.

Contra tamen nonnullæ reperiuntur fœminæ, quæ maximi quandoque boni autores extiterunt, sed breui admodum numero.

Dominica vxor Valentis Imp. Gothos, ad euerendam Constantinopolim irruentes, pacauit.

Anno verbi incarnati circiter ccccxi. constituerat *Ataulphus* Gotthorum rex, vrbe Romam vel diripere, vel expugnare saltem, eamque Gotthiam appellare: nisi Placida, Honorij soror & vxor ipsius barbari ferocientem animum, & iam paratum sceleri verbis emolliuisset. Paulus Diaconus.

Inguldus soror Childeberti, Hermogillum Lemigildi Gotthorum regis filium, & maritum suum ad Christianam conuertit pietatem. Volater.

Clotildis, regina Franciæ, Clodoueam regem maritum suum, Childerici filium, eodem modo ad cultum sacre religionis induxit, Idem Volater.

Pompeia Plaurina Iulianum Imp. maritum suum auertit ab extorquenda populo pecunia, & colligendo fisco. Autor Sex. Aurel. His adduntur Helena Constantini mater, Monica Augustini, & nonnullæ aliæ.

NOVERCÆ QVÆDAM.

No Phryxi, & Helles Athamantis filix, fuit nouerca: Hippodamia, Chryssipi: Casperia, Archemoli: Phædra Hippolyti: Stratonice, Antiochi Soteris: Iulia, Anton. Caracallæ: Gidica, Cominij: Ida, Phinidarum: Iuno, Herculis: Opœa, Scylis regis Scytharum: Eribea Mercurij: Alfrida, Eduardi secundi Anglorum regis: Martina, Constantini Heraclij, quem veneno sustulit: Nuceria, vxor Hebij nouerca fuit Firmi, quem morti dedit. Autor Plutar. in Parallelis.

TEXTRICES, ET LANIFICÆ.

Pholoe Cretensis fuit fœmina lanificij & texturæ admodum perita. Ver. lib. 5. Æn. Olli serua datur operam haud ignara Mineruæ, Cressa genus Pholoe geminique sub vbere nati.

Prima telas texere, easque retorquere inuenit in Coo *Pamphile* mulier, Platis filia. Autor Plinius lib. 11. cap. 22.

Arachne (vt fabulantur poëtæ) quum esset lanificij peritissima: ausa est Mineruam eius artis inuentricem ad certamen prouocare. A qua victa, in araneam mutata est quæ nunc quoque nere non desinit, suisque filis hæret adhuc pensilis. Architreus: Nobile sargit opus leuius quam torfit Arachne: Pollice Lyda manus & vestibibus impluit aurum, Pectinis ingenio nulli cessura.

Fufos in lanificio reperit *closter*, filius Arachnes: Linum, & retia,

Arachne ipsa, Autore Plinio.

Fuit & optima textrix *Penelope* poetarum testimonio. Ovidius: Nec mihi quærenti spatiosam fallere noctem, Lassaret viduas pendulâ tela manus. Vnde & Tela *Penelopea*, & *Icarioris* dicitur, quod *Icaris* filia fuerit *Penelope*. Idem Ovidius lib. 3. de *Pontis* Morte nihil opus est, nihil *Icarioride* tela.

VESTALES QVÆDAM

VIRGINES.

Oppia vna fuit ex Vestalibus, quæ cõperta stupri viua defossa est. *Stroza* filius, Vestalis virgo læsi damnata pudoris, Contegor hoc viuens Oppia sub tumulo. *Liuius* 22. Dux quoq; fuerunt *Claudix*, Vestæ cæremoniis addictæ. Fuit & *Fonteia* Vestalis soror *M. Fonteij*, qui quum Gallix exercitui præfesset, accusatus est prouincix malè administratæ. *Martia* item incesti damnata: *Minutia* propter elegantem corporis cultum venit in suspicionem libidinis, vnde & viua defossa est. *Floronta* conuicta stupri sibi mortem intulit, metu grauioris supplicij. *Posthumiam* vestalem nimius corporis cultus stupri quoque suspectam fecit. Pontificum tamen absoluta est sententia. *Liuius* li. 4. & 2. & 22.

Stupri damnata est *sexilia*, vt etiam *Tutia*. *Liuius*. *Thracix caie*, siue *suffetia* statua posita est. *Plin.* *Plutarchus* in *Gracchis* ait, *Liciniam* fuisse vnam è vestalibus. *Vbidia* vestalis fuit, quam *Messa* mha misit ad pacandum *Claudium* maritum suum, quem iratum sibi intellexerat.

EXERCITVS NVMEROSI.

Bela quarto *Andræ Hierosolymitani* filio, apud *Pannonios* *Bregnante*, *Tartari* cum quingentis armatorum millibus *Pannoniam* ingressi sunt, à quibus superatus *Bela* aufugit. *Volat.*

Pompeij in *Cæsarem* dimicantis acies habuit xl. millia peditum, equitum in sinistro cornu septem millia, in dextro quinque. Præterea *Orientis* auxilia, totam vrbis nobilitatem, *Senatores*, *Prætorios*, *Consulares*.

Cæsar in acie habuit peditum xxx. millia, equites notè amplius mille. *Autor* *Eutropius*.

Mardonius *Perfa* (quæ *Xerxes* apud *Salaminem* reliquit, vt dispartatos milites resarciret) habuit in exercitu peditum ducta millia, equitum viginti millia. Victus est tñ apud *Plateas* à *Pausania* *Lacedæmonio* turmis longè minoribus stipato. *Cælius* cap. 62. li. 16.

Hieroboam rex *Israelitarum* in exercitu (quem contra *Abiam* *Iudæorum* regem duxit) habuit lxxx. millia bellatorum, *Abias* vero xl.

Senonum dux *Brennus* (qui primus Romanam superbiam reducit)

ruditi) habuit c c c. millia.

Theodericus *Clodouei* primi filius in *Italiam* cum lxxx. millibus traiecit, quibus impetu repentino *Belisarij* copias fregit, omnemque *Transpadanam* subiugauit regionem. *Volat.*

Taraburlanus *Scytharum* rex *Euphratem* fluium cum sexcentis peditum millibus, equitum vero trecentis traiecit, quo numero *Asiam* minorem obtinuit, Regem *Turcarum* *Paiaztem* captiuum duxit, *Scythas*, *Medos*, *Albanos*, *Mesopotamiam*, *Parthiam*, *Perfiam*, *Armeniam* sibi subiugauit. *Volat.* in *Geog.*

Exercitus *Antigoni* habuit peditum xx. millia. Equites trecentos.

Exercitus *Antiochi* c c c. millia armatorum, quibus Romanos inuasit. *Falcatis* etiam curribus, & *Elephantis* aciem instruxit. *Autor* *Plut.* in *Ruffo*.

Idem ait certum non esse quantæ fuerint *Annibalis* copix. Alij centum millia peditum, & viginti equitum fuisse dicunt. *Quidam* aiunt addita ex *Gallis* & *Liguribus* lxxx. millia peditum, decem equitum. *Quamuis* autem exactus ad fidem numerus dari nequeat, hoc tamen argui potest numerosam habuisse exercitum, q̄ amissis in *Alpium* traiectu triginta millibus, adhuc Romanorum potentiam non expauerit.

Achaorum exercitus in *Cleomenem* ducem *Spartanorum*, fuit viginti millium peditum, equitum mille.

Athenienses in *Syracusanos* certaturi duce *Alcibiade*, habuerunt supra cxi. triremes, centum, & quinque millia peditum, tum sagittarios, & funditores mille & trecentos. *Tormentorum* præterea ac machinarum expugnandis vrbus copiam ingentem. *Plutar.* in *Alcibiade*.

Exercitus *Artaxerxis* regis *Perfarum* in *Cadusios* habuit triginta peditum millia equites mille. *Sabell.*

Certaturus in *Alexandrum* *Darius* habuit sexcenta hominum millia. *Plutarchus* scribit, *Dario* fuisse decies centena millia militum. *Q. Curtius* minorem illi facit copiarum numerum lib. 4. cum ait: Summa totius *Darij* exercitus equites x l v. millia, pedestris acies ducenta millia expleuerat.

Copiarum *Alexandri* qui minimum asserunt numerum, trecenta millia peditum, equitum vero quinque fuisse tradunt. Fertur in *Asiam* traiecisse cum millibus armatorum non amplius x l v i i i. *Volaterranus*, *Iustinus* li. 11. scribit eum tantum habuisse peditum xxxii. millia, equitum quatuor millia & quingentos: naues centum octoginta duas,

Antigonus *Philippi* filius, & pater *Demetrii* *Poliocretis* *Macedonix* regis, habuit in exercitu contra *Seleucum* *Syriæ* principem, & alios

& alios reges supra LXX. millia peditum, equitum verò decem millia. Item Elefantos LXXV.

Seleucus verò, & Antiochus eius filius, armarunt in ipsum Antigonum XCIII. millia peditum, equites supra decem millia, Elefantos quadringentos, currus centum & viginti.

Bellans in Parthos *M. Antonius* habuit LXX. Romanorum peditum millia & his auxilia equitum adiuncta Hispanorum, & Gallorum decem millia. Cæterarum nationum equitum peditumque trecenta millia. Plut.

Parthorum verò exercitus in Antonium habuit CCC. millia equitum.

Exercitus *Antonij* contra Cæsarem habuit peditum centum millia. Equitum XXXI. Naues quingentas.

Exercitus *Cæsaris* Contra Antonium habuit naues ducentas quinquaginta: peditum octoginta millia: equitum vigintiduo. Idem Plutarchus in Cæsare.

Exercitus *Cræssi* contra Parthos habuit peditum legiones septem, Equitum quatuor millia, ac totidem velites.

Carthaginenses Siciliam cum septuaginta millibus militum, ducentis triremibus, & mille nauibus inuaserunt. Quos tamen superavit Timoleus dux Corinthiorum, eorumque castra diripuit consideratis decem millibus.

Demetrius Antigoni & Stratonices filius & Macedoniae rex, habuit in copiis peditum pecem millia, equitum decem, naues quingentas.

Exercitus *Marij* & *Catuli* contra Cimbro habuit quinquaginta hominum millia cum CCC. militibus. Plutar.

Mithridates rex Ponti habuit peditum centum millia, equitum decem currus falcatos nonaginta. Cælius adhuc modum de Mithridate: Habuit (inquit) equitum quinquaginta, peditum CCC. millia. Machinarum verò ac omnis bellici instrumenti per eius summa. Depugnabant cum eo reges Dynastæque Armeniae, ac Scytharum, qui circa Pontum incolunt, supraque Mæotidiam paludem.

Pompeius in bello contra Pyratas habuit quingentas naues, peditum CXX. millia quinque. Plutar.

Pelopidas, dux Thebanorum duxit contra Syracusanos septuaginta millia militum.

Heluetiorum in Galliam Aquitanicam irrupere volentium tempore Iulij Cæsaris, exercitus habuit trecenta hominum millia. Volater. in Geog.

Credibile est *Arionistum* Germanorum regem numerosas habuisse copias, vel hoc vno argumento, quod à Cæsare victus octoginta militum suorum millia amiserit, Authore Plutarcho.

Nerui

Neruij (quos Lucanus rebelles vocat quique nostro tempore Tornacenses vocantur) in bello contra Cæsarem sexaginta hominum millia amiserunt.

L. Luculli copiae in Mithridatem Armeniae regem, fuerunt triginta millia peditum, equitum duo millia cum quingentis.

Perseo Macedoniae regi in Paulum Aemylum dimicaturum fuere quatuor millia equitum, peditum verò XLVII. millia.

Tigrani regi Armeniae fuere ducenta quinquaginta quinque armatorum millia contra Romanos, qui è tanto exercitu peditum centum millia, equitum verò quinquaginta Lucullo duce interfecerunt.

Terentius Varro consul, & Aemilij Pauli collega, habuit in exercitu octo & octoginta hominum millia contra Carthaginenses.

Quintus Flaminius in bello contra Phillippum Macedoniae regem habuit XXVI. millia hominum.

Habuit *Eumenes* rex Pergami in exercitu contra Macedones XXXVI. millia bellatorum.

Sadagasus Gotthorum rex (qui floruit Arcadij & Honorij Imperatorum temporibus) habuit in exercitu supra ducenta bellatorum millia. Auctor Paulus Diaconus.

L. Aemilius, & *Artilius* cōsules, principio sui cōsulatus quatuor legiones urbanas in Gallos armauerunt, quarum singulis quinque millia & ducem pedites, equites verò treceti inerant. Habebant & ex sociorum auxiliis triginta millia peditum, equitum verò duo millia. Cui numero Tusci & Sabini septuaginta addiderunt millia, ubi primum Galli Apenninum transire nuntiati sunt. Post hos Umbri & Sarranatae Apennini incolae XX. millia contulerunt. Sannites LXX. millia peditum, Equitum septem millia. Iapigenses & Messapij quinquaginta millia peditum, Equitum XVI. millia. Lucani XXX. millia peditum, equitum tria millia. Marsi, Maricini, Ferrentani, & Vestini peditum XX. millia. Eoque modo cæterae totius Italiae vrbes suas suppetias contulerunt, ita vt numerus excreuerit ad species centena millia peditum Equitum verò LXX. millia. Auctor Polybius.

Pectiges rex Gotthorum, post Attralaricum filium Amalafunthæ reginae, ad obsidionem vrbis Romae cum ducentis armatorum millibus profectus est. Volat.

Soli Aruerni (modica Gallorum Portio) ducenta bellatorum millia obiecerunt Aemiliano Maximo ad Isaræ, & Rhodani confluentem Strabo.

Sesostrius rex Aegypti (qui insuetam serutij Arabiam subegit, maximam Libyæ partem occupauit) habuit in pedestribus copiis sexcenta peditum millia, equitum verò XXXIII. currum bello aptorum octo millia & viginti. Diogenes lib. 2.

Ninus

Ninus Assyriorum rex, armauit in Bactrianos decies septies centena millia peditum, Equitum ducenta curruum centum millia.

Xerxes rex Persarum, in Græcos dimicaturus, habuit de regno suo septingenta millia, de auxiliis trecenta, Rostratas naues mille & ducetas, Onerarias ad tria millia. Toto numero habuit tria millia nantium in quibus fuerunt hominum Myriades xxiii. Terrestribus autem exercitus fuerunt centum & septuaginta Myriades, equitum octo. Herodotus lib. 7.

Ad vindicandum Helenæ, raptum *Græci* armauerunt in Troianos DCCCLXXXVI bellatorum millia, Contra verò *Troiam* habuerunt DCLXXVI millia. Carinās circiter mille. Autor *Dares Phrygius*.

Exercitus *Mose* habuit DCXXXI millia. Imbellis autem populli D L. millia. Tota summa millies mille & centum quinquaginta. *Ioseph*, lib. 3.

Obsessis à *Vespasiano* Hierosolymis undecies centena millia ferro & fame perierunt. Autor *Iosephus*.

Carollo Martello Gallorum regi fuerunt trecenta armatorum millia.

Porro autem *Lacedæmones* prodibant in bellum cum tibiarum modulatione, vt suauissimo cantu deliniti non reminiscerentur periculi.

Pari modo *Cretenſes* canebant cithara.

Massageta rubras induebant tunicas, ne vulneratorum cruor terrorem cæteris afferret.

Parthi in fuga sagittas à tergo iaculantur. *Lucanus*:

Ocyor: & missa Parthi post terga sagitta.

BELLA IN QVIBVS MVLTVM

CRVORIS EFFVSVM EST.

A bias Iudæorum rex bellans in Hieroboam regem Israëlitarum quinquaginta millia ex eius exercitu deleuit. *Iosephus* lib. 8. Antiquitarum Iud.

Phaccas rex vno die deleuit ex copiis *Achab* Iudæorum regis post *Ioathan* CXX millia bellatorum, & ducenta vtriusque sexus millia captiua duxit.

In bello *Benadab* Syriæ regis contra *Achab* Israëlitarum regem perierunt ferro hominum centum millia.

C. casar dictator prædicare solitus dicitur undecies centum & nonaginta millia, præter eos qui civilibus bellis periissent, suo ductu, & auspiciis cæsa. *Sabellicus* in exemplis.

Gedeon nocte vna apud Iordanem centum & viginti millia Madianitarum interfecit.

In

In agro Tolofano *Athila* rex Hunnorum congressus est cum *Erio* & *Theodorico* Gothorum regibus, In quo conflictu CLXXX millia virorum decubuere. *Paul. Dia.*

Quantam suorum stragem acceperit *Ladislau* rex Pannoniæ, dum in Amuratem regem Turcarum confingeret, hinc suspicari licet, quòd ex ipsis etiam victoribus quadringenta millia post pugnam desiderata sint. *Sabel.*

Carolus Martellus, Gallorum rex, Abidirannum Visigothorum regem (qui in Galliam hostiliter irruerat) ad Burdegalam domuit, ceciditque eius exercitus CCC.L. millia: quum tamen Franci non amplius mille perierint. *Sabel.*

Cyrus, Persarum rex, traiecto Araxe cum ducentis millibus in Scythas profectus, tam infeliciter bellauit, vt ne nuntius quidem tantæ cladis superferret. *Idem.*

Milciades, Atheniensium dux, in Marathone Atticæ campo centum millia ex Darij Persarum regis exercitu profigauit. Sunt etiam qui ducenta dicant deleta. *Sabel.*

Claudius Nero, & *Liuius* Salinator sexaginta Pœnorum millia apud Metaurum Umbriæ fluium ceciderunt. dum *Asdrubal* fratris suo *Annibali* suppetias ferre conaretur. *Plutarch.*

Scodaniam, seu *Hadrianopolim*, Traciæ urbem, quum cepissent Scythæ, in ea centum hominum millia iugulata sunt.

M. Claudius, & *C. Cornelius* consules, quinquaginta Gallorum millia profigarunt. *Volat.*

Friola filius *Alphonſi* Catholici regis Hispaniæ L. millia Sarcenorum in bello occidit. *Idem.*

In bello *Eduardi*, quarti Anglorum regis, contra Scotos, perierunt Scotorum LX. millia, Anglorum septem solum.

Claudius princeps CCC. millia Sarmatarum cecidit ad *Martinopolim*.

Cosroes, rex Persarum, Palestinam cum Hierosolyma, ac non-gentis millibus Christianorum euertit.

In bello *Roderici* regis Gothorum contra Sarracenos DCC. millia hominum vtrinque perierunt.

Q. Fauis Allobrox de exercitu *Birurii* Aruenorum regis CXX. millia hominum cecidit: *Liui.* lib. 6.

Cæsa sunt ab *Alexandro* ex Darij exercitu supra undecim millia. Cæsa sunt à *Crasso* duodecim millia de Spartaci exercitu. Cæsa ad Cannas Romanorū L. millia. Cæsa ad Granium sumē à *Lucullo* ex *Mithridatis* copiis hominum viginti millia, præter captos.

Cæsa sunt à *Pompeio* ex liberis IX. millia. Cæsa à *Sylla* ex *Marianis* XX. millia. Decē millia ex *Mithridatis* exercitu à *Pompeio*.

Cæsa

Cæsa à Ptolemæo ex Demetri, exercitu l. millia. Cæsa ab Alexãdro Persarum xxii. millia. Cæsa à Parthis Romanorum decẽ millia, duce Crasso. Cæsa ex Scipionis & Catonis exercitu, à Cæsare quinque hominũ myriades. Cæsa à Mithridate septẽ Romanorũ millia. Cæsa à Lucullo ex Tigranis Armeniẽ regis exercitu peditum centũ millia, equitum quinquaginta. Cæsa Octo millia Cili-cum à Lucullo. Cæsa lxxx. millia Germanorũ sub Ariouisto du-ce à Cæsare. Cæsa Pœnorũ xl. millia à Scipione. Cæsa xv. millia Romanorũ ad Thrasymenum. Cæsa lx. millia Neruorum à Cæsare. Cæsa xxx. millia hominum de exercitu filiorum Pompeij à Cæsare. Cæsa in bello Macedonum contra Lacedæmonios quinque millia, & trecenti, ex Macedonibus trecenti & nõ amplius: Cæsa in vrbis Hierosolymitanæ excidio vñdecies centena millia Cæsa à Britannis Romanorum lxx. millia, ducibus Petilio & Suetonio. Autor Cor. Tacitus. Cæsa paulõ post à Romanis Britannorum lxxx. millia. Quam cladem ægreferens Boudicea eorum regina veneno clausit vitã. Cæsa à Gratiano Imp. triginta Alemanorum millia apud Argentarium oppidum. Autor Sex. Aurelius.

BELLICOSI VIRI CVM

illustribus victoriis.

Alexander Macedo Philippi ex Olympiade filius tantum no-men bellica virtute sibi cõparauit, vt recens quoque sit semper eius memoria. Viginti natus annos Thebas evertit. Traiecto Hellesponto Ilium profectus, vbi animaduerso Achillis sepulchro Achillem ipsam foelicem prædicauit, quod laudum suarum præconem habuisset Homerum. Darium Persarum regẽ ad Granium flumen perdomuit, cæsis viginti Persarum millibus, vbi Darium ipsum cum vxore, & filiabus captiuum duxit, quem tñ iterum donauit venia. Verũm vbi tertio redintegrasset copias, victo regnum eripuit. Eius tamen interfectorem Bessum supplicio affecit, Scythas demum lacesiuit. In India Porum regem numerosis armatum copiis, & quatuor cubitis cum palmo procerum fudit, cui & pepercit. Curtius & Plutarchus autores.

Xerxes rex Persarum centena millia armavit in Graciã Athon môtẽm aceto dirupit: diruptum fecit peruium velis. Cum Themistocle congressus est, & apud Salaminem ab eodem victus. Post aliquot annos cum Cimone Atheniensium duce manum confrens quũ fortunã vbique nouercã experiretur, voluptati se dedit.

Arsaces, obscuræ conditionis homo, collecta Scytharum exulum manu, Parthos subegit. Syriæ regem Seleucum & Hircanos rededit in seruitutem.

Tamburlanus, Scytharum rex Medos, Albanos, Mesopotamiam, Persiam

Persiam, Parthiam, & Armeniam subiugauit. Traiecto cum dc. millibus peditum, equitum verò trecentus Euphrate Asiam minorem obtinuit. Regem Turcarum Pazaitem captiuum in laqueos coniecit, tanta feritate, vt eum instar belluæ clarris inclusum secum semper duxerit, & sub mensa, in modum canis, micas & frustilla comedere iusserit, equumque ascensurus, eius humeros pro scabello pedibus conculcauerit.

Amurathes, rex Turcarum, Thessalonicam vrbem vi captam diripuit, Epyrum & Ætholiam subiugauit. Pannoniam cum centum armatorum millibus ingressus est. Pannonios bello bis fudit.

Seleucus Nicanor, rex Syriæ, Babylonem cepit, Bactrianos expugnauit, Penetrauit ad Indiam. Compositis in Oriente rebus Lysimachum domuit, & interfecit. Trogus lib. 5. & Volat. in Geog.

Aniochus maximus Syriæ rex, Babyloniam, Ægyptum, & Iudæam patrio adiecit Imperio. Graciã cum sexaginta millibus intrauit.

Cyrus Astyagem regno Persarũ expulit, translato in Persas Medorum imperio, Babylonios cum Cræso Lydorum rege domuit, quem primo venia donatum, ac secundo rebellantem ita & regno spoliavit. Subacta Asia, ac toto Oriente, aggressus est Scythas, vbi à Thomyri eorum regina victus est, & interfectus.

Darius Istaspis filius Babylonios perdomuit. Ionas nauali Prælio superauit. Atheniẽsibus congressus est, sed magno suo incõmodo.

Mithridates, Phraatis filius parthorũ auxit imperium, Armenios nunquam antea subiugum missos adortus est. Babylonios accepit in deditiõnem fratre interfecit, quem subditi regno præfecerant ob ipsius Mithridatis crudelitatem. Cum Romanis bellum gerens Crassum cum filio, ac toto exercitu deleuit.

Annibal Amilcaris filius, viginti annos natus, Saguntum expugnauit. In Italiã quiato mense, superatis Alpibus, ab Hispania peruenit. Apud Ticinum Corn. Scipionem, patrem Africani maioris, occurrentẽ superauit, Sempronium consulẽ apud Trebiam ingenti clade affecit. C. Flaminium quoq; profligauit ad Thrasimenum, interfecit ex eius copiis xxv. millibus. P. Æmilium, & Terentium cõsules cum exercitu deleuit apud Cãnas, vbi senatores xc. alij ad xl. v. millia perierunt: vbi & annulorũ modij tres reperti sunt. Inde omniũ metu accessit proximẽ Romam, & ad tertium vsque lapidẽ Claudium Marcellum Romanorum ducem iterum fudit, & ad extremum victus à Scipione Romam liberauit metu. Liuius.

Aratus, dux Sicyonius, collecta coniuratorum manu patriã seruitute liberauit, expulitq; Nicoclem tyrannum. Cõposito patriæ statu dux Achæorum factus, eorum Rempub. annos xxiiii. feli-

cissimè administravit, Locridem, & Calydoniam depopulatus est; Acrocorinthum expugnauit, Macedonibus inde repulsis Argæorum tyrannos Aristonicum primò, deinde Aristippum bello sustulit. Ætholos Achis inimicos plerunque debellauit. Sublatus demum dicitur, & veneno potus à Philippo Macedonum rege, cui erat formidolosus.

Cleomenes dux Lacedæmoniorum Aratum ducem Achæorum multis affecit cladibus. Argos antea nulli expugnatum in potestatem recepit. Annos XIII felicissimè imperauit, suiq; reliquit multas illustres victorias.

Demeetrius Poliorcetes. Antigoni Macedoniæ regis filius, traiecto Euphrate Babyloniam occupauit, Athenas à Cassandri & Ptolemæi Imperio redemit. Cyprum expugnato Ptolemæo, nauali bello recepit. Bæotios accepit in deditiōem. Pyrrhum ab oppugnatione Thessaliæ repressit. Ad extremum fortuna insidante venit in manus Antiochi.

Epaminondas, Thebarum princeps, cum Lacedæmoniis congressus, multas victorias retulit. Traiectus lancea in castra semianimis relatus, vbi audiuit saluum esse scutum suum, nec ab hostibus raptum, Bene res habet, inquit, mortem hanc morior lubens. Atque ita veluti gratulabundus expirauit.

Lysimachus, Agatoclis filius, leoni famelico, Alexandri iussu datus in prædam (quod Calistheni captiuo ad remedium calamitatis dedisset venenum) manum amiculo inuolutam in os leonis intulit, arreptaque lingua feram exanimauit. Quo illustri facinore conciliatus est Alexandro. *Trogus* lib. 15.

Pyrrhus, Epirotharum rex, Leuinum consulem apud Heracleam bellorum nouitate turbauit. Ad vigesimum ab vrbe lapidem castra posuit, Curio, & Fabricio congressus est, Argos obsedit, vbi regulæ iactu ad extremum ferrus periisse.

Philippus Macedo Athenienses vicit, Traiecit in Illyricum, Larissam urbem cepit: expugnauit Thessaliã, & Methonem Magnesiæ urbem. Dux à Thebanis delectus contra Phocenses, eos diripuit, Olynthios deleuit, Arisbã Epiri regem regno deiecit. Byzantium obsedit, vbi longa mora consumptus ad Pyrricã se conuertit. Scythas stratagemate superauit. Rebellantes iterum Athenienses domuit.

Timoleon dux Corinthius Syracusas à Dionisij tyrannide liberauit, tyrannum in exilium misit. Leontinorum principem nomine Icerem bello captum interfecit: Mamercum Catanæ tyrannum in fugam vertit. Leptinum (qui Apolloniam per vim cepit) captum & vinetum Corinthum misit. Carthaginenses in Siciliam irrupentes superauit, eorumque castra diripuit.

Genem

Caneus Thessalus quum multis interfuisset præliis, nunquam tamen lædi potuit. Hinc natum prouerbum, Inuulnerabilis vt Caneus. Nestor apud Ouidium lib. 12. Vestro fuit vnicus æuo Contēvulnera mille Corpore non læso Perhæbū, Cænea vidit, Cænea Perhæbum, qui factis inclytus Othryn incoluit.

Archidamus, Lacedæmoniorum princeps, Methonem ad Athenienses deficientem recepit in bello contra Pylon primus è nauiprofliens, nec vulneratus est, nec scutum amisit. Aduersus Amphipolim strenuè decertauit. Tandem infimulatus, quod Agnoni Thraciæ regi faueret, damnatus est.

Codrus, Atheniensium rex, quum in bello Peloponnesiaco, accepisset ab oraculo victricem fore gentem, cuius princeps bello periret: relictis vestibibus imperatoris, gregarium se finxit militem, eoque modo inimicis occidendum se præbuit.

Idanthyrsus Scytharum rex, bello res magnas gessit, multum Asiæ subiugauit, & totam propè Ægyptum peruagatus est.

Arturus, rex Britannia, adeo bellica virtute excelluit, vt quadringentos & sexaginta viros in prælio solus interfecerit, ac regna plurima suæ adiecit ditioni. Vtebatur galea aurea, in qua sculptum draconem præferbat. Ferebat clypeum, in quo picta erat Christiparæ genitricis effigies, vt omni discrimine, rebus omnibus, eam semper haberet præ oculis, velut adiutricem. Vtebatur lancea ardua, & inusitati ponderis, quam secum deferri semper volebat. Cantatissima est eius virtus, & eius recens propè memoria, frequensque fama in ore omnium:

Leonidas Spartanus quatuor, nec amplius, suorum millibus stipatus, ausus est manum conferere cum numerofo illo, omnium post homines natos populosissimo Xerxis Persarum regis exercitu, apud Angustias Thermopylarum, vbi parta victoria immortalē quoque sibi nomen peperit. Idem quoque milites solebat hortari, vt pranderent, tanquam apud inferos cœnaturi: quo verbo volebat eos esse vacuos metu. *Iustinianus* lib. 2.

Clodoueus, Gallorum rex, Alemanos domuit, Gotthos regno suo expulit, Alaricum eorum regem cecidit. Aliaque permulta egit facinora, quibus docuit gentem suam ad arma natam.

Huius filius *Theodericus*, Turingiam cum rege subiugauit. Traiecit in Italiam cum LXX millibus armatorum, Belisarij copias repentino fregit impetu. Transpadanam regionem vicit. Decem Burgundiorum millia Gotthis auxilio misit.

Carelus Martellus, Pipini primi filius, Aurelianos vno impetu fudit. Traiecto Rheno Alemanos, Sueuos, Bauaros, regno Fran-

eorum adiecit. Saracenos ab Eudone duce in Aquitaniam vocatos profligauit, cæsis ex eorundē exercitu c c c l x x. millibus. Amorem alterum eorum regem, suppetias Athimo apud Narbonem obfesso ferentē deleuit. Gotthos (qui Hispaniam citeriorem Galliaē partem annos iam c c c. turbauerant) profligauit. Omnem potestremo Galliam Francorum regno subiecit. Volat.

Carolus Magnus Pipini secundi filius, euidentis virtutis Gallicæ reliquit argumentū. In primis Aquitanorum regem Himuldum in deditiōnem accepit. Accersitus ab Adriano Pont. Longobardos cum duce Desiderio, Italia expulit, quā annos iam D D I I I I. possederant. Dominum reuersus bellum Saxonum (quod annos propē x x x i i i. durauerat) quamuis interpolatu, profecutus est. Quos sub iugū redactos, ad Christianæ quoq; pietatis cultū induxit. Aigolandum Sarracenū, Hispanosq; male de Christo sentientes, subiugauit Beneuentanos (qui duce Araiso in Romanum Pont. tumultum parabant) repressit. Taxilonem Bauariæ ducē, res nouas molientem, sola pacauit legatione. Hunnos (qui Pannoniā occupauerant) magnis affecit cladibus. Godefredū Normanorum ducem, Francorum socios vexantem in potestare suam redegit. Leonē tertiu Pont. à Romanis expulsū, suæ sedi restituit. Cui tanta virtuti adiecit amorem literarum, quas vsq; adeo & amabat & mirabatur, vt Parrhisiensem Academiam primus instituerit. Erat corpore procerō, vastis præter consuetudinem viribus.

Gedeon iudex Hebræorum percussit quatuor reges Madianitarum, Oreb, Zeb, Zebec, & Salmanā. Interfecitq; ex eorum exercitu c x. millia hominum apud Iordanem nocte vna. Iosephus lib. 5.

Fecit *Themistocle* filium suum *Cleophantum* in equestri facultate adeo strenuum, vt equis rectus insisteret, & rectus iacularetur, aliaque permulta efficeret stupenda. Cælius cap. 12. lib. 8.

Conon, dux Atheniensium, fuit bellica virtute clarissimus, qui Lyfandrum Lacedæmoniorum ducem terrestri prælio vicit, & Athenarum restituit libertatem. Vnde factum adagium, Bellum Cononi curæ fuerit. Iustinus lib. 5.

Pompeius magnus Syllæ primum partibus adhæsit. Domitium expugnauit. De Iarba rege Mauritanæ triumphauit, nondum patientibus annis. Cōtra Sertorium in Hispaniam profectus, Metelli copiis se coniungens, eum cum nota factione sustulit. Pyraticum bellum tribus confecit mensibus. Triumphauit de Mithridate rege Ponti. Tigranem vicit regem Armeniæ, quem tamen ad genua sua prouolutum regno restituit. Iberos, Albanos, Iudæos debellauit, capto eorum rege Aristobolo, & triumphum vnā cum filio Tigranis ducto. Reuersus ex Oriente triumphum egit biduo, præ-

notatis

notatis victarum gentium titulis. Ad extremū verso fortunæ Zephyro victus à Iulio Cæsare in cæpis * Philippicis, coactus est vt profugus ad Ægypti regē Ptolemæum se recipere, vbi hospitiis (cui se commiserat) perfidia interfectus est. *Pharsalica.*

Victor Pompeij *Cæsar* Galliam omnem decennio subegit, eamq; redegit in prouinciæ formam. Germanos, ponte super Rhenū fabricato, maximis affecit cladibus. Aggressus est Britannos ignotos antea, superatisq; pecunias & obsides imperauit. Macedoniam transgressus, Pōpeiū per quatuor penē menses, maximis obsessum operibus ad extremū Pharsalico prælio fudit, & fugientē Alexandriam persecutus, occisum, vt deprehendit, cum Ptolemæo rege bellum difficillimum gessit. Victor Ægypti regnum Cleopatras, fratriq; eius minori permisit. Ab Alexandria Syriam, & inde Pontum transit, vrgentibus de Pharnace nuntiis, quem Mithridatis Magni filium multis iam successibus præferocem intra quintum (quo affuerat diem) vna profligauit acie. Dehinc Corn. Scipionē Pompeij focerum, & Iubam reliquias partium Africa refouentes deuicit, & Pompeij liberos in Hispania. Cōfectis bellis quinquies triumphauit. Primum triumphum egit Gallicum, Sequentem Alexandrinum, ex victo & interfecto Ptolemæo. Huic proximum Africanum ex Iuba debellato. Deinde Ponticum de Pharnace: Notissimum, Hispaniensem de Pompeij liberis. Resante demū Fortuna, quum optimatum partibus esset formidolosus, Bruti, Cassi, & aliorum coniuratione, tribus & viginti vulneribus in senatu confossus est. Suetonius, & Plutarchus.

M. Antonius Triumuir, interfecto Cæsare fœdus cum Lepido, & Augusto contraxit. Brutū & Cassium Cæsaris interfectores vicit in Macedonia. Profectus in Asiam, multos in Oriente reges debellauit. Antigonum Iudæorū regē securi percussit. Phraati Medorū regi congressus, quum victor euasisset, victum ad Araxem vsque persecutus est. Armeniæ regem, Alexandriam duxit in triumphum. Quum ergo vidit se positum in gremio luxuriantis Fortunæ (in quo parum sibi cauet mortalitas) deliciis captus, incidit in amorem Cleopatras, quam repudiata Octauia Augusti sorore sibi copulauit. Hinc orta fax belli ciuilibus. Hinc Augusti nata indignatio, cui apud Actium congressus, & ad extremum victus, profugit in Alexandriam, ibique gladio se confodit.

Attilius Regulus consul fufus Salentinis triumphauit. Primum Romanorum ducum in Africam classe traiecit. Quassata Amilcaris classe naves longas l x i i i. oppida c c. ac totidem hominum millia cepit. In Africa portentosæ magnitudinis serpentē occidit. Captus demū insidiis Xantippi Lacedæmonij mercenarij militis,

miserabili exitu ab inimicis enecatus est.

C. Acilius Cæsaris miles, nauali ad Massiliam prælio, iniecta in puppim hostium dextra, & obruncata eâ læua apprehendit. Nec ante dimicare desit, quàm captam profundo mergeret, Atheniensem illum *Cynegirum* imitatus, qui in confectanda Xerxis classe, idem legitur fecisse. Herodotus lib, 6.

Acilius Belifarj miles, solus ad portam Pintianam Gotthorum repressit impetum. Procopius.

Furius Camillus Faliscos obsedit. Veios decennali obsidione domuit. Gallos Senones Roma pepulit, eisq; vexilla Romanorum extorsit. Quinto dictator Celtas iterum Romam petentes ad Anienem fluium superauit.

M. Curius Dentatus triumphauit de Samnitibus. Iterum de Sabinis. Tertio de Lucanis ouans urbem ingressus est. Pyrrhum Epyrotarum regem ex Italia pepulit. Legatis Samnitum aurum offerentibus, respondit se malle imperare aurum habentibus, quàm accipere.

T. Q. Flaminius (eius Flamini filius, qui ad Thrasymentum Annibali inauspicatè congressus cecidit cum exercitu) Philippum Macedoniarum regem prælio fudit, castris exiit. Thessaliam, iuuantibus Ætholis, & Acarnanibus, vexauit. Ciuitates que sub Philippo erant per præconem liberatas esse pronuntiauit. Demetrium obsidem accepit que postea pecunia multatum in regnum restituit. Labin Lacedæmoniorum tyrannum subegit. Legatus in Græciâ contra Antiochum & Ætholos ad confirmandas in fide Roma ciuitates missus est.

T. Sempronius Gracchus, Gracchorum pater, Celtiberos in deditionem accepit. Prætor Galliam domuit. Subiugauit Sardiniam, cuius incolas plurimos exposuit venales.

Manlius Capitolinus ob Capitoliam à Gallis defensam nomē sortitus, annos xvi. natus militem voluntarium se obtulit. Militaribus donis xxxvii. à suis ducibus donatus est. Cicatrices habuit xxxiii. in corpore. Plin.

M. Claudius Marcellus (Gallos qui se Insubribus iunxerant) iuxta Padum vicit, interfecto eorum duce Viridomaro. Annibalem inuictissimum ducem primus apud Nola superauit. Contra Syracusas profectus, triennio urbem oppugnauit. Tandem interfectus est ab exercitu Annibalis apud Venusiam.

C. Marius septies consul, Iugurtham captum in triumphum duxit. Cimbro in Gallia, Teutones in Italia oppressit, deq; his triumphauit. Apuleium & Glauciam prætores seditiosos interemit. Sylla victum coegit Minturnis delitescere inter paludes. Spiculatorem Gallum ad inferendam sibi mortem missum, vultus maiestate deterruit, Plutarchus, & Liuius.

Porfenna

Porfenna rex Hetruscorum dum Tarquinos in urbem restituere tentans Ianiculum cepisset, *Horatius Cocles* pro ponte sublitio stetit, sustinuitque hostilem impetum, donec pons à tergo frangeretur; quo cum Tyberim decidit. Sabellicus: quique sibi pontem passus post terga reuelli, Ipsa licet contra staret Hetrusca phalanx.

Scipio Africanus annum agens xvii. principio secundi belli Punici ductus in castra, circumuetum ab hostibus patrem liberauit. Post Cænensem cladem quum inuentus de relinquenda Italia cogitaret, ipse gladio supra capita erecto iurare singulos coegit, se non relicturos patriam. Mortuo in Hispania patre, quum omnes id bellum refugerent, sponte se obtulit, natus annos xxiiii. vbi Carthaginiensium noua vno die expugnauit. A Sdrubalem superauit. Manissæ nepotem in bello captum auo remisit. Syphacem regem vix cepit. Annibalem ex Italia accersitum superauit Carthaginemque Romanis fecit tributariam. Reuersus Romam triumphauit. Consul in expeditionem Asiaticam profectus, omnia suis auspiciis rexit Antiochum sub iugum misit. Accusatus demum quod prædam Asiaticam non totam in ærarium contulisset, Linternum secessit in villam suam, pertæsus ingratitude urbis. Liuius.

Scipio Aemyianus, Pauli Æmilij filius, Numantiam evertit, Carthaginem penitus sustulit.

M. Scæua Centurio Cæsaris in Gallia solus in acie restitit. Quum in hostes rueret, & iam telo femur transfixus esset, cõtusq; caput ictu saxi, clypeo & galea disiectis, gladioque fracto, duplici lorica munitus, se in mare proiecit. Et quum narado pertinisset ad suos; Parce (inquit) imperator, arma perdidit. Tranquillus scribit eum effosso oculo, transfixisq; humero & femore, ac clypeo centum & viginti foraminibus terebrato, castelli commissi portam non reliquisse.

Paulus Aemylius Æmilij Pauli consulis, collegæ Terentij Varronis filius, de Liguribus triumphauit. Perseum Macedoniarum regem cepit, demum in triumphum duxit. Proconsul in Hispania cum Vasceariis & Lusitanis aduerso Matte pugnatit: Anno tamen sequenti Lusitanos fudit, cæsis ex eorum exercitum xviii. millibus; Capitis vero d. xxx.

Aurelianus Imper. irrumpentes in Italiam Sarmatas bello fudit; e quibus vno die octo & quadraginta sua manu interfecit. Zenobiam quoque Palmyræ reginam in triumphum duxit. Profectus in Galliam, Treuicam subiugauit. Mox in Ægyptum traiciens, regionem pacauit, sublato Firmo, factiones ibidem suscitare. Romam postremo reuersus, de his omnibus triumphauit. Fla. Vopiscus.

Iustinianus Imp. Persas domuit. Vandalorum gentem deleuit. Africam Rom. imperio totam restituit. Gothos iterum in Italiam

irrupentes rudit. Mauros Africam infestantes cum Attila rege subiugavit. Quæ magna ex parte auspiciis Belisarij gessit. Propter tot victorias dicebatur Alemanicus, Gotthicus, Alanicus, Vandalicus, Africanus. Paulus Diaconus lib. 18. rerum Rom.

L. Sicius Dentatus propter ingentem fortitudinem Achilles Romanus vocatus est. Pugnauit in hostem cxx. præliis. Cicatricem auersam nullam, aduersus xlv. tulit. Coronis donatus est aureis viii. Obsidionali vna, Muralibus tribus, Ciuicis xiiii, Torquibus lxxxiii, Armillis plus centum & sexaginta, Hastis xviii. Phaleris item quinque viciesque. Triumphauit cum imperatoribus suis triumphos nouem. Autor Plin. & Gellius.

M. Sergius (vt scribit Plinius) secundo stipendio dextram manum perdidit. Stipendiis duob. ter & vicies vulneratus est. Bis ab Annibale captus. Bis vinculorum eius profugus xx. mensibus nullo non die in cathenis & compedibus custoditus. Sinistra manu sola quater pugnauit, duobus equis insidente eo suffossis. Dextram sibi fecit ferream, eaque religata præliatus est. Cremonam obsidione exemit. Placentiam turatus est. Duodena castra hostium in Gallia, cepit. Vicit etiam Fortunam. Solinus & Pontanus de Virtute bellica.

C. Tacitus prodit, *Vespasianum* consueffe anteire agmen, Locum capere, cibo fortuito, veste habituque vix à gregario milite discrepante, legiones habuisse exercitas bello, noctu sterisse in excubiis, milites stratagematibus, dolisque bellicis instruxisse.

Manlius Torquatus, Gallum prouocantem, scuto, & gladiis duobus armatum, ornatumque torque, & armillis, viribus, adolescentia, magnitudine, & virtute antestantem cæteris, occidit, motuo torque detraxit. eamque sanguinolentam collo suo imposuit. Quo facto, ipse posterique eius Torquati cognominati sunt. Autor Gelli. cap. 13. li. 9.

Augustus Imp. Cantabros, Aquitanos, Rhetos, Vindelicos, Dalmatas Romano subiecit imperio. Sueuos, Catosque deleuit. Sicambros in Galliam transtulit. Pannonios stipendiariis adiecit, Getarum populos, Basternasque lacessitos bellis ad concordiam impulit. Obsides accepit à Persis, creandi que regis arbitrium. Ad eum Æthiopes, Indi, Scythæ, Garamantes legatos cum donis miserunt. Bella ciuilia quinque gessit, Mutinense, & Actiacum aduersus M. Antonium; Philippense in Brutum, & Cassium: Perusium aduersus L. Antonium. Triumviri fratrem: Siculum aduersus Sextum Pompeium Cn. Pompeij filium. In bello Mutinensi non modo ducis, sed etiam militis functus est munere. Nam aquilifero legionis sue grauius vulnerato, ipse aquilam humeris subiit, diuque portauit. Quod fuit argumentum & indicium magnæ fortitudinis.

Probus Imperator, bello Sarmatico tribunus, transmissio Danubio

bio multa fortiter fecit. Donatus est hastis puris quatuor, Coronis vallaribus duabus, ciuica vna, vexillis puris quatuor, armillis aureis duabus, torque aureo vno, patera vna librarum quinque ad rem diuinam. Sabellicus in Elegiis Romanos quosdam bellicosos his verbis enumerat:

Et quem deceptæ plectentem crimina dextræ

Cernere magnanimus porsena non potuit.

Tercentum Fabios, assertoresque Camillos.

Nec quibus agnomen Africa terra dedit.

Non Catulos, Deciosque duos geminosque Catones,

Non Capitolini nomina magna laris:

Nec taceat Cossus, nec te Marcelle relinquat,

Non Curios, Porcos, Fabriciumque senem.

Tollat in immensum Syllam Mariosque feroces,

Pompeiosque duos, Cæsareamque domum.

Gylippus vir Lacedæmonius, bello strenuus, Athenienses multis bellis, multisque cladibus affecit. Tibullus lib. 4. Non magni potior sit fama Gylippi.

Sunt & alij plerique virtute bellica memorabiles, vt ex Troianis Priamus, Æneas, Hector, Paris, Deiphobus, Troilus. Ex Græcis Agamemnon, Menelaus, Achilles, Ajax vterque, Patroclus, Vlysses, Nestor, Diomedes. De Achille, Catullus: Non illi bello quispiam se conferet heros. Horatius: Scriptor honoratum si forte reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer, Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.

Bellicam Æneæ virtutem Diomedes apud Vergilium lib. 11. his aperit versibus.

Munera, quæ patriis ad me portastis ab oris,

Vertite ad Æneam: stetimus tela aspera contra,

Contulimusque manus: experto credite, quantus

In clypeum assurgat, quo turbine torqueat hastam, &c.

His adduntur, Adrastus, rex Argiuorum, Agefilaus, Brennus, Cambyfes, Catilina, Cimon Atheniensis, Cræsus, Euander, Iugurtha, Iason, Hercules, Pacorus rex Parthorum, Perseus, Theseus, Pyrrhus, Pyrrhus Achillides, Tydeus, Thrasibulus, & alij plerique poetarum carminibus cantatissimi.

FORTISSIMI, FORTITVDINE CORPORA.

Vergilius lib. 8. Æn. fingit Herilum tres animas habuisse, letho sternendum fuisse. Nec aliam ob causam (vt coniecere est) quam propter inusitatas, & portentosas hominis vires. Sic autem loquitur Euander Maronius:

Et regem hac Herilium dextra sub tartara misit:
Nascenti cui tres animas Feronia mater
(Horrendum dictu) dederat: terna arma mouenda,
Terletho sternendus erat, cui tunc tamen omnes
Abstulit hæc animas dextra, & totidem exiit armis.

Gratianus pater Valentini Imp. funarius est appellatus, quod
venalitiū funem portanti quinque milites non possent extor-
quere. Sex. Aurel.

Cleomedes Astypalæus Lacchum Epidamnium pugilem arma-
tum vñico ictu inermis occidit, occisi latera aperuit, & intiecta ma-
nu eduxit intestina. Ob quam feritatem, quum à iudicibus in ius
vocaretur, per forum abiens, columnam) qua ludi literarij domus
fulciebatur) disiecit, eaq; ruina pueros omnes adobruit. Alij dicunt
fugientem in Mineruæ templo arcem ingressum operculo se ob-
texisse, vbi nusquam repertus sit. Plutarchus in vita Romuli, &
Crinitus cap. i. lib. 15.

Milonem Crotoniatam, dum constitisset, nemo vestigio educebat:
Malum tenenti nemo digitis poterat extorquere. In Olympia bo-
uem per stadiū retento anhelitu portauit, quem ictu pugni inter-
fecit, & vno die integrum deuorauit. Quum autem nimia neruo-
rum fiducia arborem vellet diducere, brachiis hinc inde constri-
ctis, & deficiente conatu retentus, lupis fuit præda. Iuuenalis Saty-
ra 10. Viribus ille Confusus periit, admirandisq; lacertis. Cælius
cap. 21. lib. 5. De Milone meminit Gellius lib. 15. cap. 16.

Titormus Busequa fuit quispiā, procero corpore, viribusq; por-
tētosis, cuius vires quum Milo vellet experiri, ille in Euenum de-
scendens permagnum arripuit lapidem, quem ad se protraxit, &
inde propulit, bisq; & ter hoc ipsum effecit, postea erexit, erectūq;
& humero impositum ad quinquaginta vñas vexit. Hunc autem
lapidem vix emouebat Milo. Aliud item roboris sui argumentum
exhibuit Titormus. Maximi enim tauri pedem corripuit, furen-
tēque, & inde proripere se cupientem constantissimè retinuit,
Quod videns Crotoniates, O Iupiter, inquit, ah alterum nobis
prosemipasti Herculem hunc? Cælius cap. 69. lib. 11.

Poëtae scribunt *Cacum* immanem fuisse latronem, Vulcani fi-
lium, ignes, & flammis ore vomentem, qui boues cauda raptos
inuersis vestigiis, causa regendi furti, in speluncam traxerit. Fabu-
lantur quoque tam prodigiosis fuisse viribus, vt cauernam suam
obice montis præstrueret. Ouid. i. Fast. Ille aditum fracti præstru-
xerat obice montis, Vix iuga mouissent quinq; bis illud onus. Ni-
titur hic humeris (ecelum quoque federat, &c.

Monychus nomen est Centauri, qui arbores & saxa pro-
telis iacula

iaculabatur. Lucanus libro 6. Pharsa. Asperate Pholes frangentem
Monyche saxa. Ouid. in Ibin: Quiq; trabes pressas ab humo mit-
tebat in auras. Iuue. Saty. 1. Quantas iaculetur Monychus ornos.
Idem quoque fingitur de *Rhæi* Centauro. Luca.

Teque sub Oeteo torquentem vertice vultas.

Rhæte ferox, quas vix Boreas inuerteret ornos.

Scinis latro fuit prope Corinthum, summas arbores in terram
complicabat, hisq; alligatos homines discerpebat, truncis cū ma-
gno impetu in aëra laxaris. Ouid. in Meta. Occidit ille Scinis ma-
gnis male viribus vsus, Qui poterat curuare trabes, & agebat ab
alto, ad terram late sparsuras corpora pinus.

Quantæ fuerint *Turni* vires hoc licet arguere, q; singulari cer-
ramine Saxum antiquū ingens (campis q; forte iacebat Limes) in
Æneam contorsit. autore Verg. Vix illud lecti bis sex ceruice
subirent, Qualia nunc hominum producit corpore tellus.

Iunius Valens (qui in prætorio Augusti meruit) vehicula cum
culeis sustinebat. Carpentā comprehensa vna manu retinebat,
contra nitentibus iumentis.

Rusticellus multum suum tollebat, inquit Varro apud Plinum.

Zysmachus leonem (cui Alexandri iussu fuerat expositus) stran-
gulauit, arrepta eius lingua.

Græcorum monumentis proditum est leonem insolita magni-
tudine confectum in Olympo monte à *Polydamante* athleta inermi.
Eundē quoq; scribunt in armēta bouū intrasse, vbi taurum ma-
gnitudine insignem, altero posteriorū pedum arripuerit, ferocien-
tēque, & prærabido impetu proflientē, non dimiserit prius quam
in eius manu vngulā reliquerit. Narratur etiā quadrigas tota vi
concitatas cōstantissimè retinuisse. Qua fortitudinis fama permo-
tus rex Darius, Artaxerxis filius, virum magnæ mercedis pactione
Susa pellicuit, Eò quū venisset Polydamas, tres omnium Persarum
fortissimos (qui vna ex prouocatione arma, susceperant in aduer-
sum) solus cōtrucidauit. Cui inusitato robori confidens, dum for-
te fortuna cum aliquot aliis in spelunca recumberet ad mensam,
conuulsusq; supernè scopulus ruinā minaretur, & omnes ad fugā
impelleret, solus ibidem remansit, fore sperās, vt saxum decidens
facile sustineret, quo tamen oppressus est. Cæl. cap. 56. lib. 7.

Sabinus Syrus, vir fuit memorandæ fortitudinis, qui tēpore Titi
Vespasiani primus Hierosolymæ muros ascendit. Iosephus lib. 7.

Sanson mille quōdam Philistæos asini maxilla interfecit. Liga-
tus domum concussit ac diruit, eaque ruina oppressit quam pluri-
mos. Portas vrbs euellit. Capillis demum à Dalida meretrice ra-
sis, in quibus robur fatale continebatur, venit in hostium manus

Taurea Iubellius Campanus, vir fuit memoranda fortitudinē, qui in castris Annibalis Claudium Ascilium Romanum ingenti hominem robore ad duellū prouocauit. Idem capta à Fuluio Capua, vxorem, liberos ac se postremo ante pedes imperatoris gladio confodit.

Tritanus hostem ex prouocatione dimicantem, inermi dextrā vno digito superauit, & postremo correptum in castrā transtulit, Plinius lib. 7.

Agato vir fuit Athenis monstrosæ fortitudinis, & magnitudinis octo pedum; in ipsa etiamnum adolescentia vasta coma, hirsutis oculis, & iunctis, vt vnus propè videretur. Læta facie, naso aquilino; ceruice torosa, pectore vasto, cruribus breuibus, ac extrā incuruatis: Erat ei tegmen lupina pellis. Frequens cum apris lupis & tauris certamen quorum vulnera ostentabat. Vescebatur lacte asinino. Cratera sibi iussu Herodis oblatum respuit; dicens: Haud purum esse, quod odore muliebri offenderetur.

Tydeus Oenei Calydoniæ regis filius, quum Mycenis moraretur, neminem sibi viribus conferendum reperit. Missus ad Etheoclem legatus, Thebanos ad quodlibet certaminis genus prouocauit, omniumq; euasit victor. Quod quum ægre ferrent, insidias in opportuno loco tetenderunt. Constituerunt enim iuuenes omniū fortissimos, qui transeuntem illac Tydeum interciperent, & obtruncarent. Quos omnes tamen interfecit. Tortellius lib. 6.

Seleucus Nicanor, Syriæ rex, corpore fuit ingenti & robusto, adeo vt taurum syluestrem in Alexandri sacrificio elapsum sese opponens, vtraque manu tenuerit.

Firmus Imperator (quem Aurelius latronem Ægyptium vocabat) statura fuit ingenti, oculis promicantibus capillo crispo, fronte vulnerata fusco vultu, reliquum corpus pilosus, & hispidus, ita vt Cyclops vulgò diceretur. Robore autem adeo insignis, vt Triarium vinceret. Nam & incudē pectori superpositam, tondentibus fabris constanter perculit, quum resupinus, & in manus curuatus pendere magis videretur, quàm iacere. Crinitus.

Legimus *Maximum* Imp. (qui Thrax fuit) appellatum fuisse Milonem sui seculi, quod is hamaxas traheret. Rhedam onustam propelleret, aliaque item plurima perficeret, fidem vix capientia. Autor Capitolinus.

Aristomenes Messeniensis solus c c c. Lacedæmonies occidit. Tandem vulneratus, & captus pœnam per cuniculos, subterraneasque cauernas effugit. Iterum captus, custodibus somno sepultis, accessit ad ignem, & lora combussit. Tertio captum quum Spartani dissecuissent, introspexisseque qualis esset repertus est hirsuto

corde.

corde. Autor Plin. lib. II. cap. 37.

Fufius Saluius duo centenaria pondera pedibus, totidē manibus, & ducenaria duobus humeris cōtra scalas ferebat. Plin. ca. 20. li. 7.

Plinius ait se vidisse *Athanasium* quendam prodigiosæ ostentationis, quinquagenario thorace, indurum, cothurnisq; quingentorum pondo calciatum, per scenam ingredi.

Atilius, seu Acilius, Cæsaris miles, nauali apud Massiliam prelio hostilem ingressus puppim, abscissa dextra vmbonem sinistra retinuit eoque vultibus terrens vt prostratis omnibus, nauem occupavit victor. Autor Plutarc. in Cæsare.

M. seruilus vir consularis, tricies & vigesies in singulari certamine pugnavit, ac semper trucidavit hostē. Idē Plut. in Æmylio.

Bihon quidam (vt apud Cælium testis est Pausanias) taurum humeris gestabat, cuius memorabilis & prodigiosæ fortitudinis indicem habuit statuam Argis.

Cynegirus Atheniensis in bello Persico magna pertinacia in cōsectandis hostibus vsus est. Nā & nauim onustam dextera manu tenuit, ea amputata sinistram iniecit. quam & ipsam quum amisisset, nauem mordicus arripuit, morfuq; retinuit furenti similis. Auctores Trogus & Herodotus. Idem quoque dicitur accidisse *Lucio Glauco* viro Romano, vt vtramque amiserit manum, quum a *Sdrubalis* nauem detinere voluisset.

Skyoldus Vffo, *Fresicus*, *Starchatherus*, nomina sunt apud Saxonē Grammaticum, hominum magnis viribus & magno robore præditorū. Quorum *Skyoldus* Lothieri Danorum regis filius, quum ab adolescentiā venandi studio flagraret, immanē (cui nemo audebat congregi) belluam subegit, quæ futuram in eo fortitudinem ominata est. Idem postea repertum miræ magnitudinis visum, & insolitæ granditatis, cingulo detinuit, sociisque præbuit occidendum. Complures quoque spectatæ fortitudinis athletæ ab eodem superati sunt. E quibus *Artalus* & *Scarus* illustres fuere.

Vffo maiore erat corpore, quàm vt armis vti posset alienis. Oblatis compluribus gladiis, manu capulum stringens frustillatim singulos agitando cōminuit. Nec erat tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concussionis motum, in varias partes effringeret, ac dissolueret, Saxo lib. 4.

Vbbo Fresicus, Haraldus regis miles, præter vndecim, quos in acie vulnerauerat, vigintiquinque delectorum pugilum interfecit. Idē nemine propius cum ipso congregi audente, sagittis impetitus c x l i i i. ictibus prius perforatus est, quàm lapsis corporis viribus genua reclinaret.

Starchatherus iam senex, gemino cinctus ense, totidem baculis infir-

infirmam senectutem iuuabat. Cui quum popularium quidam illudens inutilem & superuacuum dixisset gladiatorum usum, ac propterea alterum sibi donari per ludibriū petisset, iussum accedere spe petitionis Starcatherus gladio transuerberauit. Ad cuius facti ultionem, quum duo Hatheri milites magno equorum concursu aduolassent, utrumque occidit, Facti causam percontanti Hathero, respondit, se semper pœnas ab irrisoribus exigere solitum, nec unquam impunè sibi à procacibus insultatum.

Paulus Diaconus scribit, *Amelongum* Romualdi Longobardorum regis militem, quendam Græcum equitantem ictu baculi sella excussisse, & in aëra supra caput suum leuasse.

Ferunt *Odenarum* Zenobiæ Palmyreorum reginæ (de qua Aurelius triumphauit) maritum, primam ætatem exercuisse in capiendis leonibus, pardis, ursis, cæterisque syluestribus feris: Famem insuper, æstus, frigora, pluuias ubique pertulisse: quibus duratus bellicas postea difficultates tum aduersus alios, tum maximè aduersus Persas tulerit. Pollio Trebellius, & Pontanus de Fortitudine.

Smerdis, frater Cambysis, solus arcum ad duos digitos cõplicabat, quem nemo Persarum poterat incuruare. Author Herod. lib. 3.

Dioxippus Alexandri fuit miles fortissimus, qui prouocatus à Gorrigo milite, eundem clamam interfecit. Q. Curtius.

Eutymus athleta, patria Locrensis, quum ingenti esset robore, saxum miræ magnitudinis allatum humeris porta Locrensi stantuit, quod miraculi gratia uisebatur. Idem quoque Temeseum quendam reddere compulit, quæ cuique magno fœnore extorserat. Erasmus, & Volater.

Fuit *Carolus Magnus* (ut iam dictum est) procero corpore, vastisque præter humanam consuetudinem viribus. Cuius rei haud dubia sanè reliquit argumenta tam præclaris, tamque multiplicibus victoriis.

Telamon propter insignem corporis fortitudinem Herculis amicus habitus est, & Hesionem possidere meruit.

Peleus feras omnes (ad quas discerpendas fuerat missus) uiribus sustulit.

Periclymenus congressum Herculis sustinere ausus est.

Nestor apud Ouid. lib. 12. vires suas sic exprimit: Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, si non superare, morari Hectoris arma meis.

Theseus Ægei filius Herculeæ virtutis æmulus, Scyronem, & Procastem latrones, Scinin arbores complicantem, Creontem Thebarum tyrannum, Minotaurum monstrum bifforme, Centaurosque plurimos interfecit, & (ut fabulantur poëta) ad inferos descendit

cum

cum Pyrithoo, ut Proserpiam rapent. Quæ omnia Phyllis apud Ouidium declarat his verbis:

Quum fuerit Scyron lectus, toruusque Procastes,

Et Scinis, & Tauri, mixtaque forma viri.

Et domitæ bello Thebæ, fusi que bimembres,

Et pulsata nigri regia caeca dei.

Si poëtarum verba fidem capiunt, nemini dubium est, quin omnium (qui prodigiosis viribus extiterunt) laudem multis interuallis excesserit fortissimus ille Iouis & Alcmenæ filius *Hercules*. Qui odio noueræ Iunonis agitated, multa passus est, & plerisque naturæ portæis expositus, à quibus tamen semper rediit victor. In primis dum adhuc esset infans, duos angues arctatis gutturibus elisit. Prouectior factus in Lærna palude certamen suscepit cum Hydra rediuiuis capitibus pullulante dum unicus amputabatur vertex. Leonem Nemæum toti populo formidolosum, precibus Molochi pastoris (à quo susceptus fuerat hospitio) interfecit. Alterum item in Thessalia non minus terribilem. Aprum in Mænalo Arcadiæ monte euncta vastantem itidem iugulauit. Cæterum æripedem, & aureis cornibus decoram, cursu arripuit. Harpyas volucres immundas, virgineum præferentes vultum, prope Stymphalum Arcadiæ lucum sagittis confodit. Taurum furiosum & flammam vomentem distentis faucibus iugulauit in Attica. Acheloum in varias formas se commutatem vicit. Diomedem regem Thraciæ equos hospitem cruore pascentem occidit: Busyrim regem, Neptuni & Lybiæ filium, hospites mactantem, & adiacentes Nilo regiones latrociniis deprædantem, itidem interfecit. Antæum Gigantem (cui terra mater suppeditabat vires) lucta superauit. Abylen & Calpen columnas in Occidente posuit. Aurea mala sustulit Hesperidibus, interfecto (qui eorum custos erat) Dracone. Gerionam tricorpoream vita spoliavit & armento. Amazonum reginæ Balteum de medio sustulit. Nessam centaurum Deianyræ raptorem, confodit iaculis. Hesionam Laomedontis filiam liberauit à monstro. Troiã deleuit. Lacinium latronem in Italia peremit. Cælum, humeris (ut ad exprimendas vires fingitur) sustulit. Iunonem in papilla vulnerauit, velut laborum suorum autorem. Descendit ad inferos, ibique Cerberum rapuit, raptum, & catenis vincitum, in auras eduxit. Theseum liberauit. Lycum Thebarum regem (quod Megaræ uxori suæ stuprum inferre voluisset) morti dedit. Unicum fuit monstrum, cui non potuit superesse, Amor. Vnde Ouidius: Quem non mille feræ, quem non Steleneius hostis, Non potuit Iuno vincere, vicit Amor.

GIGANTVM QVORVNDAM NOMINA

ET ALIORVM INVSITATAE

magnitudinis hominum.

Quoniam de prodigiosis viribus facta est mentio, decens & congruum videtur, vt subsequantur Gigantes, & qui inusitata fuerunt corporum magnitudine, Finguntur autem Gigantes terræ filij, vnde & Terrigenæ vocantur à Lucano scribente: Aut si terrigenæ tentarent astra Gigantes. Dicuntur & impetum fecisse in deos, eosque cœlo detrudere voluisse, cuius rei causa Dei omnes mutatis formis delituerint. Vnde Ouid.

Emissumque ima de sede Typhœa terra,
Cœlitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
Terga fugæ, &c.

Fuerunt ingentis staturæ, vnde & ex his nonnulli cœlū humeris dicuntur sustinuisse, vt Atlas, Hercules: Fulmine omnes percussi sunt ob prædictam impietatem. Pugna illa vocatur Gigantomachia. Ipsi vero aliter dicuntur Phlegæi fratres, à Phlegra valle Macedonia, vbi cum cœlestibus pugnauere. Seneca in Thyeste: Nunquid struitur via Phlegæos alta per hostes, & Thessalicū Thressa premitur Pelion Ossa. Dicuntur & Titanes. Idem Seneca in Hercule furente: Titanas ausos rumpere imperiū Iouis. Antiquitus sic formabantur, vt eorum pedes in draconū volumina desinerent, quod ea ratione factum est, vt intelligeremus, eos nihil rectū aut sublime cogitasse, quum detorti eorum gressus ad inferna demergantur. Auctor Vestius apud Macrobiū: Ea est causa, quam obrem vocentur à poëtis Anguipedes, & Serpentina. Ouid. lib. 1. Metam. Qua centū quisque parabat Iniicere Anguipedum captiuo brachia cœlo. Pontanus: Tūc deus, tūc Anguipedes victure gigantes. Ouid. lib. 4. Trist. Sphingæque & Harpyas, serpentinaque gigantes.

Nunc seriatim dicendū est de his quorum frequentior est apud scriptores mentio: Verg. lib. 1. Georg. de quibusdam meminit: - Tum partu terra nefando Cœumque Iapetumque creat, sæuumque Typhœa, Et coniuratos cœlum rescindere fratres. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam, Scilicet atque Ossæ frōdosum imponere Olympum. Ter pater extructos deiecit fulmine montes.

De Iapeto Syllius lib. 12. Apparet procul Inarime quæ turbine nigro Fumantē premit Iapetum, flammisque rebelli Ora reiectantem.

De Typhœo seu Typhone Verg. lib. 9. Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumque cubile Inarime Iouis imperiis imposta Typhœo. Valerius Flaccus lib. 2. Horror abest, Sicula pressus tellure Typhœus. Vergilius in Cyri, Additur aurata confixus cuspide Typhœo. Lucanus lib. 4. de hoc & quibusdam maliis: Nōdum post genitos

tos tellus effœta gigantes, &c.

Inter Gigantes etiam numerantur *Alæus* Titanis filius, geminique eius filij, ex Iphimeride à Neptuno violata geniti, *Othos* & *Ephialtes*, Verg. in Culice. Nam vincētus sedet immanis serpentibus *Othos*, Deuinctum mœstus præcul aspiciens *Ephialtem* Conati quōdam quum sint incēdere mundum. Idē lib. 6. *Æneid.* Hic & *Aloidas* geminos immania vidi Corpora, &c.

Enceladum poëtæ fabulantur in Sicilia fulminatum, vt *Othum* in Creta, *Typhœum* in Campania. De hoc verg. lib. 2. *Æne.* Fama est *Enceladi* sem'ustum fulmine corpus. *Vigeri* mole hac, ingentemque insuper *Ætnam* Impositam ruptis flammam expirare caminis, Et fessum quoties motat latus, intremere omnē *Murmure* *Trinacriam*, & cœlum subtexere fumo. Idē in *Ætna*: *Murmure* *Trinacriæ* morientem *Iuppiter* *Ætna* *Obruit* *Enceladum*, &c.

Tityus *Gygis* fuit nouem iugerum, qui quum *Latone* vim vellet inferre, ab *Apolline* sagittis cōfossus est, & ad inferos detrusus, vbi à vulture corroditur, fibris, & iecore semper renascentibus. Verg. lib. 6. *Æn.* Ne non & *Tityū* terræ omniparētis alumnū Cernere erat, cui tota nouē periugera corpus Porrigitur, rostrōque immanis vultur adunco Immortale iecur tūdēns, fœcundaque pœnis *Viscera*, nec fibris requies datur vlla renatis. Ouid. lib. 1. de Ponto.

Polyphemus Cyclops, Neptuni filius ex *Thoa* propter immanē corporis molem numeratur inter gigantes. De hoc Verg. li. 3. *Æn.* Nam quantus, qualisq; cauo *Polyphemus* in antro *Lanigeras* claudit pecudes, atque vbera prestat.

Ægeon gigas est, quem nonnulli eundem cum *Briareo* faciūt. Fuisse fertur centimanus, vnoque ictu centum scopulos in *Iouem* torfisse. Verg. libro 10. *Æneidos*: *Ægeon* qualis, centum cui brachia dicunt, Centenasque manus quinquaginta oribus ignē *Pætoribus* arfisse, *Iouis* quum fulmina contra *Tot* paribus streperet *Clypeis* tot stringeret enses. Hunc poëtæ fabulantur à *Neptuno* fuisse alligatum maris *Ægæi* scopulis. Audierat duos laxantem *Ægeona* nexus.

De *Briareo* *Claudianus*: Quæ brachia centum *Briareus* aliis numero crescente lacertis *Tot* simul obiectis posset configere rebus. Verg. lib. 9. *Æneid.*

Inter hos ponitur *Numas*, quem aiunt sub *prochyta* cōclusum. *Syllius* lib. 12. Apparet *Prochite* sæuum sortita *Numanta*.

De *Porphyrione* & *Adamastore* *Sidonius*: Hoc rotat excussum vibrans in sydera *Pindum* *Enceladus*, rapido fit missilis *Ossa* *Typhœo*, *Porphyriion* *Pangæa* rapit, *Rhodopem*que *Adamastor*.

Antheus gigas fuit in *Libya* proceri corporis, cui *Hercule* luctā-

terra mater augebat vires, quotiescunq; eā attigerat. Luca. libr. 4.
Hoc quoq; tā vastas cumulauit munere vires Terra sui scet^o, q; cū
tetigere parentem, iam defecta vigent renouato robore membra.

Fuit & *Astræus* vnus è Titanibus, qui contra deos arma sum-
pserit. Hic ex aurora ventos genuisse fertur.

Atlantem poëtæ fabulantur gigantem omnium maximum, qui
cælum humeris sustinuerit. Quod fingitur propter eiusdem no-
minis montem in Mauritania tantæ altitudinis, vt nubes contin-
gere videatur. Verg. Vbi cœlifer Atlas Axem humeris torquet stel-
lis ardentibus aptum. Ouid. lib. 5. Fast.

Gygem Hesioidus in Theogonia facit cœli & terræ filium, &
Briaræi fratrem. Ouid. Centimanumq; Gygem. Pontanus lib. 3. de
Stellis, quosdam enumerat.

Sunt & alij qui excreuisse dicuntur in Gigantæâ propè magni-
tudinem. Nam *Agatho Atheniësis* (qui floruit ætate Adriani prin-
cipis) adhuc adolescens fuisse dicitur altitudine octo pedum.

Fuit & *Porus* rex in India quatuor cubitis & palma procerus,
quem Alexander bello vicit.

Amathas Bebrycius octonis cubitis longus fuisse traditur.
Orestis corpus oraculi iussu refossum septem cubitorum, fuisse
monumentis proditum. Autore Plinio. Architreus: Staturam cu-
bitis septem distendit Orestes.

In Greta terre motu rupto monte inuentum est corpus stans
XLVI. cubitorum, quod alij *Oriensis*, alij *Etionis* fuisse tradunt.

Ætate Plinij visus est nouem pedū ac totidem vnciarū homo.
Gabbara nomine ex Arabia aduectus. Architreus: In bis quinq;
pedes produxit Gabbarus artus.

Fuerūt semipede maiores *Pusio* & *Secundilla*, quorū corpora mi-
raculi gratia asseruata sunt in conditorio Sallustianorū hortorum.

Goliath gigas fuit quem Dauid fundæ verberare deiecit in terrā
& interfecit. Politianus in Nutricia: Pfallentēque deo regē, qui
turbine fundæ Ictā Philistheo secuit puer ora Giganti.

Quam procerus extiterit *Maximinus* Impera. hoc satis, argu-
mento constat, quod vxoris dextrocherio (id est ornamento Bra-
chiorum) pro annulo videretur.

Saxo Grammaticus ait *Offalum* fuisse gigantem, & pastorem,
cuius armenta tutabatur canis Biononis cuiusdam.

Berosus lib. 5. antiquitatum *Noa* reponit inter gigantes & astro-
logos. Facit Tuiscouem gigantem, cuius filius Mannus apud Sar-
matas regnavit ætate Semiramidis.

Inter gigantes quoque numeratur *Hercules*, quem fesso Athlā-
te cælum humeris subiisse ferunt.

Artachees

Artachees vir fuit inter Persas procerissimus, ætate Xerxis, vt
cui quatuor omnino digiti deessent à longitudine quinque regio-
rum cubitorum. Autor Herodotus.

Oromedon quoque nomen est gigantis apud Propertium lib. 3.
scribentem. Te duce vel Ioui arma canam, cœloque minantem
Cœcum & Phlegæis Oromedonta iugis.

Saxo Grammaticus ait *Harthbenum* fuisse quendam ex Helsing-
gia, qui raptas regum filias stupro scdare gloriæ loco ducebat, il-
lum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris vsu prohiberetur.
Atq; tantam in eo corporis magnitudinem extitisse, vt i x. cubi-
tis proceritatis eius dimensio tenderetur.

Fuit & *Gemagog* gigas cubitis duodecim procerus. Architre-
nius: Cubitis ter quatuor altum Gemagog Herculea suspendi in
aëra lucta. Idem: Gemagog arduitas Corinei fracta lacertis.

NANI, ET PUMI-

LIONES.

Nani dicuntur homunciones breuiculi, & modicè ab humo-
rantes: vocantur aliter Pumiliones, & Pumili. Stadius, Mi-
ratur Pumilos ferocios. Talis fuit Conopas, in deliciis Iuliæ æ-
pris Augusti, duos pedes & palmum longus, autore Plin. Cuiusmo-
di etiam fuisse fertur Andromeda liberta Iuliæ Augustæ.

Manium Maximum & *M. Tullium* equites Romanos, binum cu-
bitorum fuisse, autor est Varro apud Plin.

Duo fuerunt *Molones*, nota corporis breuitate, quorum alter hi-
strioniam exercuit, alter latrociniis famosus factus est. Inde natū
adagium: Pusillus quantus Molon.

Pygmaeorum qui longissimi sunt, duos pedes & quadratē nō exce-
dūt, hinc prouerbiū: Pygmaeo breuior: Mātuanus. Inter Pygmaeos
nō pudet esse breuē. Habitat in extrema parte montiū Indiæ: ho-
rum mulieres quinto anno pariunt, & senescunt octauo. Infestan-
tur maximè à gruibus, in quas turmatim prodeunt, & nihilominus
vincuntur. Claudianus lib. 1. In Eutropium. Et Iuuenalis Satyra 13.

M. Antonius Sisyphum pumilionem habuisse fertur intra bipe-
dalem staturā, ingenio tamen viuacē. Augustus exhibuit spectacu-
lis Lucium, adolescentulum honestè natum, bipedali minorem.

ALOIDÆ, TYNDARIDÆ,

ATRIDAÆ.

Aloida dicti sunt Othos & Ephialtes, ab Alceō gigante, cuius
vxorem Iphimediam compressit Neptunus, & ex ea suscepit
geminos qui quum Alcei putarentur esse filij, dicti sunt Aloida, vt iam diximus.

Eo quoque modo *Tyndarida* vocati sunt Castro & Pollux, q;

crederentur Tyndari filij, quum tamen ex concubitu Iouis cum Leda geniti essent. Seneca: Hinc clara gemini signa Tyndaridæ micant. Ovidius. Tyndaridæ fratres hic eques, ille pugil. Simili ratione vocatur Helena Tyndaris.

Atrides vocatur Agamēnon & Menelaus, ab Atreo parēte. Horatius de Aga. Arsit Atrides medio in triūpho Virgine rapta. De Menelao Verg. lib. 11. Atrides Protei Menelaus adusq; colūnas Exulat.

CYCLOPES.

Cyclopes ministri fuerunt Vulcani in Sicilia, quos poëtaë Monoculos dicunt, Neptuni filios ex Amphitrite. Dicuntur Ioui fulmina conficere apud Liparam, quæ est vna ex Æoliis insulis. Fabricam ferrariam primum in Creta reppererunt: Omnium præcipui fuerunt Brontes, Steropes, Pyragmon. De quibus Verg. lib. 8. Æne. Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro, Brontesq; Steropesq; & nudus mēbra Pyragmon. Ouid. lib. 4. Fastorum. Claudianus de 111. Consulatu Honorij: & Statius lib. 4. Syl. Hos autem occidisse fertur Apollo, propter fulmina Ioui fabricata, quibus perierat filius Æsculapius. Hinc extrusus deorum conurburnio, exulauit in Theſſalia, vbi Admeti regis fuit armentarius.

CVRETES.

Cvretes seu *Corybantes* ministri fuerunt Cybeles, quibus ferrariam fabricam nonnulli referunt acceptam. Horum nomina citat Erasinus ex Græcis carminibus, quæ Latina fecit: Illic habitabant Montigenæ Phryges Idæi, gens arte celebris, Celmis Damnameneusq; ingens, Acmonq; superbus Montanæ docti cultores Adrastæ: A quibus ars Vulcania primis esse reperta dicitur, & nigrum nemoroso in monte repertum, In varios vsus monstratum cudere ferrum. Impositumq; igni, miro splendescere cultu. Propter hoc inuentum (quod illis ascribitur) æra & ferra vocantur Corybantia. Verg. lib. 3. Æne. Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaq; æra. Tertullianus: Iuppiter Cretam suam Romanis fascibus conculsi sineret, obstitus illud antrum Idæum & æra Corybantia. Horum præcipuus fuit Celmis, à quo ferrum solidissimum cudebatur. Hinc natum adagium, Celmis in ferro. De his qui præter modum suis fidunt viribus, tanquam inexpugnabiles, aut qui in sua arte magnopere excellunt. Cuiusmodi sunt hæc, Roscius in scena, Antæus in arena, Hercules in claua.

ATHLETÆ, PUGILES,

ET PALÆSTRITÆ.

Athletæ dicuntur pugiles & luctatores, aliter Pancratiastæ, à Pancratiatio ludo gymnico, de quo Propertius: Et patitur duro vulnere Pancratiatio. Gellius ait vnū ex liberis Diagoræ Rhodij fuisse

fuisse Pancratiastem Athletarum nomine dicebatur, qui manibus pedibusq; quasi omni ope, omnibusq; (vt dicitur) vnguiculis cōnixi certabant. Vocantur etiā *Palæstritæ* à palæstra luctatione, de qua Vergil. lib. 6. Æne. Pars in gramineis exercent mēbra palæstris. Palæstrici item dicuntur, qui motus gestusq; formant, vt in palæstra brachia recta sint, nec indoctæ rusticæve manus, ne qua in profectendis pedibus inscitia, ne caput oculiq; ab alia corporis parte dissideant. Hæc ars Chironomia dicitur, quam veteres ingenuis liberis necessariam putauerunt, viderurque non nihil ad Histrioniam spectare & oratoriam. Hanc qui non didicerunt, *Alalæstri* vocantur, quod motu flexuque corporis ac omni habitu nullam omnino venustatem leporemque præ se ferant. In Gymnicis artificibus sunt etiam *Pictæ*, id est pugiles, & *Dromeis*, id est cursores, quales à Virg. promuntur libro 5. vbi ad patris Anchisæ tumulum exequiales celebrat ludos. Sunt & alia permulta Athletarū genera, vt *Discoboli* qui discum in sublime iaculantur, qui frequens erat antiquis ludus: *Haltici* qui cursus pernicitate contendunt, qualis Vergilianus ille pedibus longe melior Lycus. De antiqua pueroꝝ instructione Plautus: Ante solē (inquit) exorientē nisi in palæstram veneras gymnasiij, profectō haud mediocreis pœnas penderes. Ibi cursu, luctando, hasta, disco, pugilatu, saliendo sese exercebant magis, quam scorto. Sed hæc fuerant Græcorū exercitia, quibus non utebantur Romani. Gymnici Agones dicebantur in quibus nudis exercebantur Athletæ, quos in Arcadia primus reperit Lycaō. Hinc Gymnasia vocatur exercitij loca, quæ à corporibus ad animorum exercitia postea traducta sunt. Athenis tria fuerunt Gymnasia, Lyceum, Academia, Cynosarges. Fuit Liceum Aristotelis schola. Academia Platonis. Apud Cynosarges pueri exercebantur, qui nec à patre, nec à matre ciuitatis ius habebant. Porro moris erat, vt luctaturi cæromate, id est oleo cærato perfunderentur: quos qui vngebāt, vocabantur *Cæromatistæ*. Vnde Lucanus liquidā vocat palæstrā lib. 9. dicēs: Arcados autoris citharæ liquidæq; palæstræ. Vnctā Statius lib. 6. Theb. Ante alios erat vnctā Pales. Eadē ratione madidā oleo palæstram vocat Galentius. Post vnctionem demū inspergebantur puluere, vt corpora cæromate & sudore lubrica mutuas luctantiū prehensiones admitterēt. Hinc factus proverbio loc⁹, Citra pulueris tactū: vbi dicimus re aliquā sine discrimine & labore partā. Pulus ille vocatur *Aphe* Cæterū vbi Fabius lib. 1. Inst. ait bonum esse, vt futurus orator Palæstricis det operā, non de his loquebatur, quibus pars vitæ in oleo cōsumebatur, sed de illa Chironomia, quæ est formandorum gestuum ac motuum norma, quā ab Athletica palæstra multū distare constat. Palæstræ

tamen appellatione rem athleticam omnem complectimur. Pugilatus (qui Græcè Pygme dicitur) cæstibus fiebat. Cuiusmodi fuit illa Daretis in Entellum concertatio apud Vergilium. Qui saltu certabant, plumbeis quibusdam pilis & massulis (Halteres Græci vocant) utebatur, quibus utraq; manu se librabant. Hoc adhuc nostri tæporis faciunt Histriones funabuli, qui ne corporis mole in hanc vel illam partem rapiantur, præpilatis perticis vacillationem impediunt. De his intelligit Iuvena. Et lassata manu ceciderunt brachia massa. Cursorum alij *stadiodromi* vocabantur, qui stadium percurrerant, & quiescebant in limite. Alij *Diaulodromi*, qui peracta meta eò demum reuertebantur, unde cursum inierant. *Dolichodromi* dicebantur, qui sexies stadiū curriculo obibant. Inter athletes etiã erant *Acrochiriste*, qui summis inter se manibus depugnabant, nullo complexu hærentes. Qui quinq; certabant generibus, Lucta, Pugilatu, Saltu, Cursu, & Pancratio, *Pentathli* vocabantur. *Xystici*, qui per hyemem exercebatur in porticu. Nã Xystos latam proticum significat. *Sciamachi* dicebantur, qui sub tectis umbratilem pugnam fingebant, non veram, quæ fiebat in sole & puluere qualis est Lanistarū pugna, qui digladiandi artem profitentur, quiq; numeros omnes impetedi, cedendi, inferendiq; & vitadi vulnera, atq; etiã ubi punctim, cæsimq; feriendum sit discipulos docent: ut si quando in puluere prodeundū sit, & vulnificū certamen, tuteantur se melius & inimicos inuadant cautiùs. Panis quo utebantur Athletæ, dicebatur *colyphii*. Nunc ad eorum nomina veniendum est, qui vel vnico palæstræ genere, aut multis clari extiterunt.

Ouidi. lib. 5. Metam. facit *Brotheam* & *Ammonem* pugiles cæstibus claros, ubi ait, Hinc gemini fratres. Broteasq; & cæstibus Ammon Inuicti, vinci si possent cæstibus enses.

Ex duobus Tyndaridis alter fuit equitatu clarus, alter pugilatu. Ouid. lib. 8. Tyndaridæ gemini præstantes, cæstibus alter, Alter equo. Idem alibi: Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Fuit *Amycus*, Bebryciorū rex, filius Neptuni, cæstibus clarus, quibus aduenas in syluis interficiebat. Hunc occidit Pollux. Sidonius: Sparta Terapnæa pugilem cum Gymnade pinguem Stratum Bebryciis Amycum suspexit arenis. Valerius Flaccus. lib. 4. Argon.

Cæstibus ergo valuerunt *Amycus* à Polluce interfectus, *Butes* Amyci filius, & *Eryx*, quem Hercules dedit morti.

Butes Amyci filius, & *Eryx* Butæ illustres fuerunt pugiles, *Butes* Dares interfecit, *Eryx* magister fuit Entelli, cuius cæstus Entellus ipse in Daretæ certaturus protulit. Ferrur etiã *Eryx* in Herculem certasse, victusq; succubuisse. De utroq; Verg. lib. 5. Victorem *Buthen* immani corpore, qui se *Bebrycia* veniens *Amyci* de

gente

gente ferebat, Perculit, & fulua moribundum extendit arena. Idẽ

Vbi nũc nobis deus ille magister Nequicquam memoratus *Eryx*? *Eutimius* Pyctes fuit patria Locrensis, qui saxum miræ magnitudinis ad Locrensiū portas humeris vexit, ut iam diximus.

Nestor (ut est apud Homerum) quum adhuc iuuenis esset, vicit pugnis *Clytomedeæ*, Lucta *Anceum*, *Iphyclum* pedum velocitate, *Phylea* & *Polydorum* iaculatione.

Agessidamus Locrensis fuit Olympionica, quem ab inimico propè vinctum, quum vixisset *Ilas* socius, acrior ad conflictum rediens euasit victor. In cuius laudem *Pyndarus* scripsit hymnum.

Fuit & *Agessias* Syracusanus, *Sostrati* fili, nobilis Olympionica. *Archias* Hyblæus fuit præco qui tres ordine vicit Olympiades, & *Pythica*, statua cum Epigrammate virtutem illam decoratus. *Iul. Pollux* apud *Volater*.

Asbilus Olympionices fuit *Crotoniata*, ter in *Olympiã* continua serie victor, quem perpetua virginitate fuisse præditum ferunt.

Autolycus nobilis fuit *Pancratiastes*, cui statua posita est in *Prytaneo*: is erat locus Athenis in arce dignissimus; ubi iudices de negotiis reip. petraçabant.

Cleomedes athleta *Astypalensis* genere: De cuius robore iam diximus in cap. de *Viris* prodigioso robore.

Cleomachus fuit pugil *Magnesi*, de quo nihil reperitur, præterquam quod in cuiusdam *Cinædi*, & ancillæ amorem incidens; corruptissimis euasit moribus.

Clitomachus Palæstritã non tã comendat vires quàm pudicitia: quod etiã coeuntes canes sine horrore non posset aspicere, aut in conuiujs aliquid impudicum permittere. *Ælianus* apud *Volater*.

Coræbus, patria *Eliensis*, primus cursu vicit in prima Olympiade.

Democratem athletam, facto in palæstra circulo, dimouere nemo poterat.

Ferunt *Demarchum* *Parrasium* Olympionicam gustatis pueri (qui immolabatur) extis in lupum fuisse commutatum. Decimo demum post anno pristinae formæ restitutum.

Diagoras *Rhodius*, victor in *Olympiã*, quum eodem die tres filios victores coronari vidisset, expirauit gaudio. *Gellius*.

Epitherses *Metrodori* filius, vicit in quatuor cæraminibus.

Icto *Tarentino* palæstritæ tanta fuit gloriæ libido, ut toto vitæ tempore castus vixerit, ne *Venereo* concubitu corpus enervaret; fieretq; propterea inutilior ad certamen.

Ergoteli athletæ *Cretensi* *Pindarus* hymnum consecrauit ob eximias vires. Cursu vicit in *Olympiã*.

Hyppenus athleta primus diaulo vicit.

Marullus fuit athleta, qui relicta postmodum palæstra ludū Romæ aperuit, fuitq; Latini sermonis exactor diligentissimus. Vola. De *Mylone* Crotoniata, prodigio sisque eius viribus, & stolidam temeritate iam diximus.

Nicedorus Mantineus Pyctes ab adolescentia totum se palestre deuouit, ubi maximam promeruit laudem. Factus senior, cœpit philosophari, legibusque & institutis consulere.

Polydamas Pancratiastes leonem occidit inermis, taurum apprehensopede retinuit, insiluit in equos aurigis deiectis, agitato miro impetu detinuit currus, saxo ad extremum in cauerna oppressus est, dum eius ruinae sese satisfacere posse confideret.

Theihenes patria Thasius cXL. coronas è certaminibus retulit victor.

Androgeus Minois regis Crætæ filius, quum omnes palæstra superaret, ab Atheniensibus & Megarënsibus, hæc ei gloriã inuidentibus interfectus est. Cuius mortem Minos pater ultus est bello. Tort.

Antæus gigas Libycus, & egregius luctator, ausus est cum Hercule in certamen descendere: cui quum Terra mater vires tactu augeret, constrictis in aere membris & faucibus ab ipso Hercule iugulatus est. Hanc eorum luctam describit Politianus hoc modo:

Incaluere animis dura certare palæstra

Neptuni quondam filius, atque Iouis.

Non certamen erant operoso ex ære lebetes:

Sed qui vel vitam, vel ferat interitum.

Occidit Antæus. Ioue natum viuere fas est,

Estque magistra Pales Græcia, non Libya.

Pythodemos luctator fuit egregius, cuius statuam fecit Dynomedes. Plinius.

Daretem Vergilius finxit fuisse nescio quem iactanticulum, fuisseque viribus immodicè fidentem, qui in ludis illis (quos ad Anchisæ tumultu celebrabat Æneas) quum sibi nimium blandiretur, ut vnumquemque magnifico sermone lacefferet, ad extremum cœgerit Entellum quamuis capularem, & prope viribus effœctum, castus arripere. A quo magna nominis infamia superatus, propè semianimis in castra suorum relatus sit. Vnde natum adagium Hieronymo positum, Dares Entellum prouocat.

Corycus luctator, quum neminem reperiret priorem, aut parem, cuiusque viribus succumberet, etiam adagio sequenti fecit locum Luctari cum Corycò. De his qui aliquid supra vires moliuntur.

Patrobis libertus Neronis, tanto palæstræ studio tenebatur, ut arenam à Nilo vsque iuberet sibi afferri in theatrum, qua spargeretur. Plin. cap. 12. lib. 35.

De

De *Aegles Hyla*, *Phegeo*, & *Lycò* Ausonius ad hunc modum scribit: Doctus Hylas castus, Phegeus castus arte palestræ, Clarus Olympiacis est Lycus in stadiis, &c.

Aegles Olympionica dū in sacro certamine fortitio inter ipsos & aduersarios non bona fide fieret, repete (quum prius esset mutus in eum qui id faciebat sese videre quid faceret, magnū inclamauit. Orisq; vinculo solut⁹, rectè postea semper locutus est. Gell.

Fuit *Glaucus* Carystius Pyctes coronatus xxv. Olympiade, quem Pythia ter vicisse ferunt, Isthmia decies. Is in agro colendo vomerem (qui ab aratro casu exciderat) manu loco mallei in suum locum restituit. Ductus postea à patre in Olympiam, quum ab aduersariis conficeretur plagis, & iam succumbens deficeret, inclamauit profiliens pater, percutere qua aratru. Quo ille stimulo concitatus, irruensque violentius, velut impetu capto, aduersarium vicit, statuamque meruit. Gælius cap. 28. lib. 6.

Fuit *Eurymadas* Pyctes Cyrenæus patria, qui aduersariis plagarum vi & frequentia dentes sæpenumero excutiebat.

Ferunt *Hexaclidem* fuisse pugilem, infiniti propè cibi potusque capacem. Non reperiebatur illi par in potando. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, ad cœnam alios, postremos ad comestationem. Recedentibus primis iungebantur secundi, omnibusque sufficiebat solus Cælius lib. 16. cap. 16.

Lachus Epidamnius fuit Pyctes, quem *Cleomedes* Astypalensis ictu pugni interfecit, ac demum interfecti lateribus apertis intestina exeruit.

Ischomachus Crotoniates victor fuit in stadio, quo tempore M. Valerius, & P. Posthumius Tubertus consules Romæ creati sunt.

Topsius luctator fuit egregius, Dionis Alexandrini frater.

Buthus atgleta vicit in Pythiis ludis. Idem bouem integrum vno die deuorauit, quod de Milone Crotoniata dicitur.

Starcatherum Saxo Grammaticus prodit athletam fuisse, qui nulli mortalium suo tempore viribus & virtute cesserit. De cuius præclaris facinoribus multa commemorat.

Hama apud Saxones Gymnicis palmis clarissimus habitus est, adeò ut magno militaris pompæ tripudio ductus sit ad conflictu, & Starcathero inter Danos fortissimo, sed capulari oppositus. Quum ergo in conflictum ambo descendissent, astarentque hinc & inde numerosi spectatores, ut suæ partis victori gratularentur: Starcatherus primo quidem insultu propter inualidas vires penè resupinatus est. Verum ubi pudore resumpsit vires, & se sibi restituit, medium Hamæ corpus dissecuit. Saxo lib. 6.

Phailus fuit athleta fortissimus, in cuius honorem Alexander

Macedo multas exuias dono Crotoniatis misit.

Cylon fuit Olympionices Atheniensis affectatæ tyrannidis compertus.

Callias Atheniensis tyranni Pisistrati inimicus, in equorum cursu palinam obtinuit, in quadrigario fuit secundus, in Pythiis primas meruit.

Pyrethmen luctator fuit Ætholus qui Degmenum Epeum singulari certamine vicit. Herod. lib. 6.

Avenicon fuit Pancratiastes ex Antedone vrbe:

Phrynon dux fuit Atheniensium, Pancratiastes clarissimus, quem Pyttacus Mityleneus singulari contendens certamine, rete sub clypeo latente, inuoluit, atque hoc modo superauit.

Glycon nomen est luctatoris fortissimi apud Horam: in epistolis scribentem: Et qua desperes inuicti membra Glyconis, & Nodosa corpus noli prohibere chiragra.

In honorem defuncti *Archemori* (qui filius fuit Lycurgi regis Thracum) annui Agones instituti sunt. Stadius lib. 6. Theb. quosdam enumerat ex his, qui ibidem certauerunt, quorum hæc sunt nomina, Hippomedum iactu disci præstas Phlegias, Alcidas Lacon, Capaneus Ætholus, Agylleus, Tydeus, & alij nonnulli.

GLADIATORES.

Gladiatorum genera sunt Retiarij, Secutores, Mirmillones; Hoplomachi, Thraces. Horum magistri dicuntur Lanistæ: hi gladiatoriam domi exercebant, instituebantq; tyrones quos vendebant munerariis. Erant munerarij spectaculorum exhibitores, qui ludos gladiatorios populo exhibebat, à Græcis dicuntur Agnothetæ. Mariialis: Suspectam velut emptor aut Lanista: Retiarij pugnant in Mirmillonem, vocabulo à rete deducto, quod sub scuto ferebant, vt inuoluerent inimicum. Mirmilloes nomen habuerunt à Mirmillonio genere armaturæ Gallicæ, quo vtebantur Retiarij tunica vtebantur & fuscina. Iuuenalis, Vicit & hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi. Sueto. Retiarij, inquit, tunicati quinque numero gregatim dimicantes sine certamine vllò, totidè secutoribus succubuerant: quum occidi iuberentur, vnus resumpta fuscina, omnes interemit. Secutor Galeam ferebat, & clypeum falcemq; supinam, Retarius galerum tatum. De hoc Iuuenalis Satyra octaua: Nec galea frontem abscondit, mouet ecce tridentem, &c.

Inter gladiatores præcipui habentur *Bithus* & *Bacchius*, qui pares fuerunt arte, & pares audacia. Hinc natum adagiū, Bithus contra Bacchium, quum duo æqualiter improbi contendunt inter sese. Horatius: Vt non compositi melius cum Bitho Bacchius. Nam quum multos interfecissent, tandem congressi mutuis vulneribus se confoderunt.

Ersenius

Ersenius & *Pacidianus* gladiatores itidem fuerunt nobilissimi. A quibus natum adagium præcedenti simile, Ersenius cum Pacidiano. Cic. de perfecto Oratore: A me autem (quò maximis minima conferam) Gladiatorum par nobilissimum inducitur. Æschines tanquam Ersenius, non spurcus homo, sed doctus & acer. Cum Pacidiano hic componitur, optimus longè post homines natos.

Spartacus gladiator fuit, Thrax genere, magnis viribus præstas, qui vnà cum Chryso & Oenomao, effracto Lentuli ludo gladiatorio, Capua erupit cum lxx. gladiatoribus. Qui omnes collecto exulum & fugitiuorum non paruo exercitu bellum ingens concitarunt, adeo vt mitri Crassum oportuerit, qui perditos eorum conatus reprimeret. Horat. Æmula nec virtus Capuæ, nec Spart. acer.

Turbo facies genitium Turbonis, nomen est gladiatoris apud Horat. lib. 2. Serm. Corpore maiorem rides Turbonis in armis.

Martianus nomen est Gladiatoris apud Plutarchum in Galba.

Idem ait *spiculum* fuisse gladiatorem, quem Romani Neronis statuis subiectum in foro perdiderint.

Hora. facit *Veianum* gladiatorem in principio epistolarum, vbi ait: Veianus armis Herculis ad postem fixis latet abditus agro, Ne populum extrema toties exoret arena.

Gracchus nomen est Retiarij apud Iuena. Saty. 8. Scribentem Nec clypeo Gracchum pugnatem aut falce supina: Damnat enim tales habitus, & damnat & odit.

HISTRIONES ET ACTORES.

Histriones vocantur ludiones & gesticulatores, qui oculos spectatorum suis oblectant ludis. Theatricorum enim artificum alij vocantur Gymnici, alij Scenici. De Gymnicis non nihil dictum est in Athleticis. Scenici vocantur qui scenicos agones exercent, aliter Dionysiaci velut patri Libero dicati. In his sunt Comædi, & Tragedi, id est, fabularum actores. Item Mimi, Pantomimi, Archimimi, Ethologi, Ethopœi, qui omnes significant alienæ personæ simulators, & hypocritas, Latine vocantur Histriones, vel ab Histria, ex qua primò venerunt, vel quod Hister vocabulo Tusco significet ludionem. Mimi dicuntur imitatores, qui dicta, facta, moresq; hominum & naturas imitantur. Quamuis etiam Mimi dicantur poemata sine reuerentia lasciuia imitantia, vt apud Ouid. Scribere si fas est imitantes turpia Mimos. Pantomimi omnium personarum imitatores & effectores. Suetonius in Calig. Nestorè Pantomimum etiam inter spectacula osculabatur. Bibaculus scriptor egregius ob eximiam imitationem Pantomimus vocabatur. Si Venus leporè in horoscopo respexerit, faciet Pantomimos, & Mimologos, inquit Iulius Maternus. Archimimi sunt histrionum principes. Ethologi sunt effectores morum

morum & affectuū cuiuscunq; personæ. Cic. lib. 2. de Oratore: Mimosorum est enim Ethologorū, si nimia est imitatio, sicut obscenitas. Quibus verbis Cicero nimiam & velut Mimicam in oratore culpam imitationē. Sunt & Ethopœi histriones, qui mores imitantur eius personæ, quā sustinet. Vnde Ethopœia morum alienarum imitatio, quæ aliter vocatur Mimesis. Inter Scenicos quoque ponuntur Thymelici, Saltatores, Chyronimi: Thymelici sunt Citharœdi, Citharistæ, Lyristæ, Tibicines. Thymelici actiones suas in Orchestra peragebāt: Comici, & Tragici in scena. Thymelici autē dicuntur vel à Thymele muliere, quæ prima saltationē docuit, vel quæ apud Græcos histrionicā significet. Martial. li. 1. Chironomi sunt gesticularores & Chironomia, saltatio gesticularix. Iuena. Saty. 6. Chironomon Lædā molli saltante Batyllo, vbi Læda nomen est saltationis, Batyllus histrionis. Idē Saty. 5. Saltatē spectas & Chironomōta volāti Cultello. Saltationis species antiquitus fuerunt Pyrrhica, quæ & Enopolia à quibusdā dicitur, id est, pacata. Hinc Pyrrhicarij, Pyrrhiciſtæ dicuntur saltatores armati. Trāq. in Cæsare Dictatore: Furius Leptinus stirpe prætoria, & A. Calpenus senator quondam actorq; causarum Pyrrhicā saltauerunt. Nomen autem sumpsit à Pyrrho inuentore. Cordax saltatio est obscæna & comica. Tertium genus saltationis Sicinnis appellatur, quæ satyrica esse dicitur. Plin. lib. 1. Saltationē armatā Curetes docuere. Pyrrhicē Pyrrhus. Vbi armatā à Pyrrhica distinguit, quas tamen easdē esse sentit doctissimus Budęus, à quo bonā horum fragmentorum partem emendicauit. Est & alia saltatio, quæ Eumelia dicitur, id est pacata. Produunt historiæ Romanorum histriones pullos Italia à Nerone, quum propter eos varię factiones ortæ essent, & adeo vehementes, vt ad compeſcendam fautorum contentionem milites theatro assidere iuberentur. Vnde & Trāquillus Pantomimorum, inquit factiones simul cum ipsis relegatæ. Restituti sunt demum per Neruam, sed iterum postea sublati à Traiano.

Paris histrio, libertus fuit Domitiæ, Neronis amitæ, qui solitus erat luxus Neronis intendere tempore cœnæ, eiutq; animum demulcere, autore Cor. Tacito. De hoc intelligit Iuena. Esurit, intactam Paridi nisi vendit Aganen, & c. Trāquillus ait eum à Nerone occisum, quasi grauem aduersarium. Idem scribit Domitianum repudiasse vxorem, Paridis histrionis amore perditam.

Genesius Arelatensis patria, mimus fuit apud Domitianum, qui Christianos turpissimis gestibus irridebat. Tandem & ipse sub Imperatore passus est.

Roscus Gallus comœdus fuit vt omniū peritissimus, ita & notissimus, qui gestus & pronuntiationis exercitatione cō venit præstantia

stantiæ, vt si quempiã in arte sua perfectum velimus dicere, eū vocemus veluti Rosciū in scena. Persona primus vsus est in scena, quæ obliquis esset oculis, turpiq; aspectu. Scripsit librū, quo histrioniã cōparauit eloquētiæ Cicero grauissima oratione populum obiurgauit, quæ agente Roscio tumultum mouisset. Idem lib. 2. de Oratore: Quam soleo, inquit, sæpe mirari eorum impudentiã, qui agunt in scena gestū spectante Roscio. Quis enim se commouere potest cuius vitia ille non aduertat? Porro autē fuit Roscius L. Syllæ adeo charus, vt anulo aureo ab eodē dictatore donatus sit. Tanta præterea tum gratia, tum gloria, vt mercedē diurnā de publico mille denarios sine gregalibus acceperit. Horat. de eo scribit: Clament periisse pudorem Cuncti penē patres, ea quum reprehendere coner, Quæ grauis Æsopus, quæ doctus Roscius egit.

Æsopus fuit tragœdus amicus. Cic. qui ex histrionia tantas opes sibi cōparauit, vt patinā haberet c. c. sestertiis taxatā filiumq; reliquerit adeo diuitē & prodigum, vt vniones aceto liquefactos cœnis apponeret Plin. ait patrē posuisse in patina aues cantu aliquo aut humano sermone vocales millib⁹, sex singulas coemptas, nulla alia inductum suauitate, nisi vt in his imitationē hominis maderet, dignus prorsus filio, à quo deuoratas diximus margaritas.

Dion Cassius prodit, Neruā Cocceium gladiatoribus theatricis Mimisq; & saltatoribus maximè oblectatum, è quibus vnū præ cæteris (cui nomē erat *Pylades*) dilexerit. Fuit hic Pylades histrionica clarus: *Nylam* discipulam vsque ad æqualitatis contentionem eruditione prouexit. De vtroque abunde meminit Macrob. lib. 2. Satur. Augustus Cæsar, autore Tranquillo, Hydram Pantomimum in atrio domus suæ nemine excluso flagellis verberauit, prætoris licentiam Histrionis culpante. Pyladem quoque vrbe atque Italia summouit, quæ spectatorem (à quo exhibebatur) demonstrasset digito conspicuumq; fecisset.

Stephanio etiã nomen est histrionis, quem Suetonius Togatariū vocat, quæ primus rogatus saltauerit fabulas, dicente Plinio: Minus miror Stephanionem, qui primus rogatus saltare instituit. Hunc Augustus per bina theatra virgis cæsum relegauit, quod circumtonsam in puerilem habitū matronā ei ministrasse comperisset. *Rubrius* apud Plinium histrio dicitur, cui L. Plancus cognomen imposuit.

Astydama fuit histrio Morsimi filiū, cui statua in theatro ponenda decreta erat, quæ in agendo Parthæneū sese gnauiter ac scitè gessisset. Itaq; titulum conscripsit quo suas ipse laudes cōplectebatur. Vnde natū adagiū, Laudas te ipsum Astydama in modum.

Nicostratus fuit Comœdiarum actor talis apud Græcos, qualis apud

Macrob.
lib. 5. ca.
7.

apud Rom. fuisse traditur Roscius. Propter cuius artis peritiã reliquit locũ sequenti prouerbio, Ego faciam omnia more Nicostriati.

Cytheris fuit Mima, cum qua M. Antonius post Pharsalicam pugnam vectus est curru, quem generosi spiritus leones trahebant. Autor Plin. lib. 8.

Idem scribit *M. ofilium* fuisse histrionem & comœdum, qui quũ populo admodum placuisset natali die suo, conuiuiumq; haberet, edita cœna calidã potionem in pultratio poposcerit, simulq; personã eius diei acceptam intuens, coronã e capite suo in eam transtulerit, taliq; habitu rigens nullo sentiente expirauerit.

saculio nomen est histrionis apud Plutarchum, quem Brutus in bello contra Antonium captiuum cepit.

Fuit & *satyrus* apud Græcos histrio, qui Demosthenis lingua præpediti, ac propterea ingrati populo, sic formauit vocem, vt non prior Demosthenes, sed alter videretur. Plutar.

Thymele mulier prima saltationem docuit. Hinc Thymelici dicuntur saltatores mimi. Martialis: Qua Thymelem spectas, derisoremq; Latinum Iuuenalis: Attendit Thymele, Thymele tunc rustica dicit:

Polus histrio fuit fama celebri in terra Græcia, qui gestus & vocis claritudine & venustate cæteris antestabat. Egit tragœdias poëtarum. Athenis etiam Electram Sophoclis poëtæ vnam cum Orestis ossibus gestantem. Quem actum scitè adeo & doctè absoluit, vt imagines rerum verbis exprimens, spectatores ad fletum & lachrymas concitauerit.

Fuit *callipides* gesticularius & tragœdiarum histrio inter Græcos clarus, qua in re plurimum se mirabatur. Itaq; vbi Agesilao regi occurrisset, arrogantius eum salutauit, subinde illi se ostentans, arbitratus fore vt comiter à rege exciperetur. Verùm quum seruis rex intenderet, nec animaduerneret ad Callipidem, Non admodũ (inquit) nosse me videris o rex. Tum subridens Agesilaus: An non es (inquit) Callipides ille dicelictas? id est, minus, Spartanorum vocabulo. Quibus verbis ludioni tumore retudit. Fuit autem Callipides adeo gestuosus, vt Simia gesticulosiorem Græci, eum dixerint. Quam ob rem pronuntiatio illa tam elegans & arguta, reddebat hominem tardiorem.

Fuit *Theoclines* primus tragœdiarũ auctor, deinde calumniator & lycophanta. Vnde & Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Æschinem tragicum Theoclinem vocat. Erasmus in Chil.

Cyliscus nomen est tragœdi apud Plin. lib. 35. cap. 10.

Fauo fuit Archiminus, qui in funere Vespasiani Imperatoris personam eius tulit, viriq; (vt moris erat) facta & dicta imitatus est

Inter

Interrogatis itaque ab eo procuratoribus exequiarum, quanti constaret funus: vt audiuit, sestertium centies, exclamauit, centum sibi sestertia darent, ac se vel in Tyberim proiicerent. Quibus verbis taxabat Imperatoris auaritiã, qui indignaretur tantam impensam in funere suo factam fuisse.

Spinter fuit histrio, à cuius nomine vocatus est Lentulus Spinter, quod eius similitudinem referret maximè.

Castor & *Docilis* histrionum sunt nomina apud Horat. in epist. scribentem: Ambigitur quid enim Castor sciat an Docilis plus.

LUDI ET SPECTACULA

DIVERSA.

Actia ludi fuerunt quinquennales instituti apud Actium Epyri promontorium ab Augusto post Antonium & Cleopatram superatos in honorem Apollinis Actiaci.

Bubetia ludi fuerunt à bobus appellati, quoniam à veteribus gratia bouum instituti sunt: vocantur etiam Boalia.

Pythia vocabantur ludi Apollinares, instituti in honorem Apollinis post interfectum Pythona serpentem. Horat. Qui Pythia carat Tibicen, didicit prius, extimuitq; magistrum. Sabellicus.

Cor. Tacitus scribit Neronẽ instituisse ludos *Iuuenalium* vocabulo, in quibus non nobilitas vlla, nõ ætas, aut acti honores erant impedimento, quò minus Græci Latiniq; histriones artẽ exercerent vsque ad gestus modosq; parum viriles. Quin & fœminæ illustres deformia meditabatur. Fieri quoq; iussit cõuenticula, & cauponas, vbi posita erant irritamenta luxus, vnde corruptis moribus accessit libidinum colluies post natos homines longè maxima.

Olympia ludos in honorem Iouis constituit Hercules apud Elidem & Pisam Græciæ oppida, vbi Gymnicum certamen fiebat quinto quoque anno. In his qui dimicabat, vocabatur Olympionices. Hic Hercules stadium, fecit tantò cæteris maius, quantò mensura pedis eius cæteris præpollebat.

Memea fiebat in honore Archemori Lycurgi regis Thracũ filij, quẽ ab Hypsipyle nutrice in herba relictum serpens interfecerat.

Æacea fiebant de Æaco apud Æginam.

Marathonea ob taurum à Theseo interfectum, vbi Phiala argentea dabatur præmium. Thebis etiam fiebant Heraclea. OEnomaus primus apud Elidem ludorũ spectaculum, equorumq; cursum edidit. Apud Romanos Romulus in Sabinarum raptu. Vnde Ouid. Primus sollicitos fecisti Romule ludos. Ad certamina Gymnica non admittebantur fœminæ. Vnde Stat. Exclusæque expectant præmia matres. In ludis illis certabatur quinque generib. Disco, Hasta, Saltu, Iaculatione, Luctatione. Qui in omnib. vincebat

voca

vocabatur Pentathlus.

Dionysia fiebant in honorem Bacchi, vbi maxima bibendi licentia permittebatur. His intererant populus, & Athletæ passim coronati. Omnium certaminum præcipua quatuor fuerunt genera Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia: quorum præmia erant Oleaster, laurus, apium, pinus fiebantque in honorem Pelopis, Apollinis, Archemori, & Palemonis. Aliqui ad Iouem & Neptunum Olympia & Isthmia referunt. Vnde Stat. lib. 1. Theb. Non aliter quam Pisæo sua iustra tonanti. Quum redeunt.

Ludi Circenses, qui fiebant in circo, vbi loca erant, & subsellia equitibus patribusque designata. Primus circum designauit Tarquinius Priscus. Spectaculum faciebant equi pugilesque, ex Hetruria maximè acciti. De his Tranquillus in Cæsare, Circensibus, inquit, spatio Circi ab vtraque parte producto in gyrum Eurippo addito, quadrigas, bigas & equos defultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam lusit turma duplex maiorum & minorum puerorum, Troia autem erat equestre simulachrum, seu umbratica equitum pugna, in qua equi in orbe se inuicem petebant. Huius ludi originem Verg. lib. 5. describit.

Venationes erant spectacula, in quibus positæ in theatro feræ, vt Tygres, Elephantis, & Leones Gladiatoribus congregiebantur vsque ad mortem & casum alterutrius partis. Suet. Venationes editæ per dies quinque, ac nouissimè pugna diuisa in duas acies, quingentis peditibus, Elephantis vicenis, tricenis equitibus hinc & inde commissi. In venationibus, & Gladiatoriis soli conducti, aut damnati & ambitiosi ad ostentationem suarum virum adhibebantur, quoniam maximum vitæ discrimen imminabat.

Ludi seculares in honorem Apollinis, & Dianæ instituti, fiebant centesimo quoque anno præcone per compita clamante: Venite ad ludos, quos nemo mortalium vidit neque visurus est. Hos instituisse fertur Val. Publicola propter exactos reges. Celebrauit Philippus Imp. anno post urbem conditam millesimo. In quibus fuerunt Elephantis xxx. Alces x. Tygres x. Leones mansueti xl. Leopardi mansueti xxx. Hyenæ x. Gladiatorum fiscalium paria mille. Hippotamus quoque, Rhinoceros, Arcoleontes, Camelopardi, Onagri, & Equi feri.

Taurij ludi fiebant in honorem deorum inferorum.

Plebeij instituti sunt exactis regibus pro libertate plebis, quos postea L. Sylla instituit.

Gladiatorij instituti sunt ad exercendam armis iuuentutem, vt iuuenes ipsi (quando rex postularet) assuescerent non expauescere congressum hostilem.

Ludi Scenici dicuntur à scena, in qua celebrabatur à theatricis actoribus. Instituti sunt ob pestilentiam, accitis ex Hetruria ludionibus ad tibicinis modos saltantibus. Ludi scæici fiebant in theatris, Venationes & gladiatorij in Amphiteatris. Ludicræ & Scenicos actores Censoria dånauit nota, vt improbos mente & nihili homines.

Spectacula varij generis edita sunt à diuersis principibus. *Cæsar* exhibuit munus gladiatorium: Ludos etiã regionatim vrbe tota & per omnium linguarum histriones. Item Circenses Athletæ. Naumachiam in foro depugnauit *Furius Leptinus* stirpe prætoris, & *Q. Calpurnius* senator quondam actorque causarum Pyrrhicam saltauerunt. Venationes edidit, per dies quinque sublati metis, quò latius dimicaretur. Athletæ cucurrerunt per triduum. Defossus est in monte Cælio lacus ad nauale prælium, in quo biremes, ac triremes Tyriæ, & Ægyptiæ classis magno pugnantium numero conflixerunt. Ad quæ spectacula tantum confluit hominum, vt præ turba elisi & exanimati sint plurimi, & in his duo senatores.

De spectaculis Augusti sic scribit *Tranquillus*: Spectaculorum assiduitate & magnificentia oēs antecessit. Fecit nonnumquam vicatim. Athletas quoque extractis in campo sedilibus ligneis, Nauale prælium, circa Tyberim. Ad scenicas quoque & gladiatorias operas equitibus Rom. quãdoque vsus est. Milites secreuit à populo. Multis è plebe ordinè assignauit, Prætextatis cuneum suum, & proximum pædagogis, Fœminis Gladiatores spectare solum ex superiore loco concessit. Virginibus Vestalibus locum in teatro separatim contra Prætoris tribunal dedit. Voluit, primùm subselliorum ordinem vacuum senatoribus relinquere. Athletarum spectaculo muliebrem semouit sexum. Athletis priuilegia confirmauit. Histrionum licentiam cõpescuit. In Circo aurigas, cursoresque & cõfectores ferarum pduxit. Troiæ ludum edidit frequentissimè puerorum delectu. Exhibuit Rhinocerotem apud septa. Tygrim in Scena, Anguem quinquaginta cubitorum præcomitio. Nulli Græco certamini interfuit, quo non pro merito certatum quæque honorauerit. Spectauit studiosissimè pugiles, maximè Latinos: nec legitimos atque ordinarios solum, sed & cateruarios oppidanos, inter angustias vicorum pugnantes temerè, ac sine arte.

Caligula Imper. munera edidit gladiatoria, quibus inferuit cateruas Afrorum, Capanorumque pugilum ex vtraque legione electissimorum. Nec spectaculis semper ipse præsedebat, sed interdum magistratibus aut amicis præsidibus munus iniuxit. Scenicos ludos varij generis fecit, quosdam nocturnos, accessis tota vrbe luminibus. Panaria cum obsonio viritum dedit. Edidit & Circenses plurimos à mane vsque ad vespèram interiecta modo Africanarum venatione, modo Troiæ decursione. *Minio* & *Chryfocolla* cõstrauit cir-

cū Hasticos ludos egit Syracusis, in Gallia Lugduni Miscellos, id est, multiugis ludicris variisque ludionibus refferos. Itē certamen Græcæ Latinæq; facundiæ, in quo victoribus victi præmia contulerunt, & eorundem laudes cōponere coacti sunt. Qui autē maxime displicissent, scripta sua spongia linguæ delere iubebantur, nisi ferulis obiurgari, aut in p̄p̄inquo flumine mergi malissent. Idem Imp. Mirmillionē rudibus secum dimicantē, & sponte prostratum confodit ferrea sica, & more victorū cum palma disciuit.

Cæsar claudius fecit seculares ludos quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tempore reseruos, Circo maximo marmoreis carceribus auarisque metis exulto, propria Senatoribus constituit loca promiscuè spectare solitis, & super quadrigarum certamina Troiæ lusum exhibuit. Exhibuit & Thestalos equites, qui tauros per spatia Circi agebant, in siliebantq; defessos, & ad terram cornibus detrahebant. Item Pantheras, qua conficiebat equitum Prætorianorum turmas ducibus tribunis.

Nero edidit Iuuenales, Circenses, & Scenicos ludos. Itē Gladiatorium munus. Iuuenalibus senes quoque consulares, anuq; matronas recepit ad lusum Circensibus loca equiti secreta ceteris tribuit. Exhibuit & Camelorū quadrigas. Ludos pro æternitate imperij susceptos appellari maximos voluit, in quibus plerique ex utroque ordine & sexu partes ludicras sustinuerunt. Nouissimus eques Rom. per Catadromū decurrit insidēs elephāto, Fabulam Afranij rogatā, Incendiū nomine (quo Troiæ ruina cōtinebatur) induxit, cōcessitque scenicis, vt ardētis domus supellectilē diriperēt ac sibi haberēt. Sparsit & missilia omniū rerum, id est, varij funeris munera, quæ erāt occupantiū. Singula quotidie millia anū cuiusque generis. Exhibuit etiā ad ferrū quadringētos senatores sexcentosque equites Rom. ad cōficiendas feras in arena. Itē, Naumachiā aqua ex mari proximo inducta, in qua innabāt belluæ. Item Pyrrhicas saltationes per ephebos, quibus peracta opera, diplomata & priuilegia ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Fecit etiā vt Taurus Pasiphaen in ligneo iuuecæ simulachro abdita iniret, quod multi spectantium crediderunt. Instituit & quinquennale certamen more Græco triplex, Musicum, Gymnicum, Equestre.

Domitianus spectacula edidit magnifica & sumptuosa in Amphitheatro & circo, vbi præter bigarū & quadrigarū cursus duplex etiā cōmisit prælium equestre, ac pedestre, & in amphiteatro nauale quoque. Venationes & Gladiatores exhibuit, noctibus etiam ad lychnos. Pugnas præterea nō virorum modo, sed & sceminarum. Toro Gladiatorij spectaculi tēpore habuit ante pedes suos puerulum coccinatum, portentoso paruoque capite, cum quo plurimum

num fabulabatur. Edidit Nauales pugnas effosso circa Tyberim lacu, quas inter maximos imbres spectauit. Fecit & ludos Seculares. Instituit quinquennale certamē Capitolino Ioui triplex, Musicū, Equestre, & Gymnicū. Fecit Certamen Græci, Latiniq; fermōnis: Celebrauit & in Albano mōte quotānis quinquatria Mineruæ.

Adrianus Imperator fabularum recitationem omnis generis in theatro ad scenam & archestram dedit. Histiones aulicos publicauit. In Circo multas feras & sæpe centum leones interfecit.

Antonius Pius munera edidit, in quibus Elephanti, Crocutæ, Rhinoceros, Crocodili, Hippotami, & omnia ex omni terrarum orbe animalia, etiam Tygres fuere. In munere publico tam magnanimus fuit, vt centum leones vna missione simul exhiberet sagittis interfectos.

Gordianus Imp. 12. populo Roman. spectacula per singulos XII. dies dedit, ita vt gladiatorū nonnunquam quingenta paria, & nūquam minus cētum quinquaginta feras Lybicas vno die, quādoque mille ediderit. Erat ei sylua in qua habuit ceruos ducentos. Britānos equos feros x x x. Oues feras albas mille. Decem aureas capreas, quas inaurari fecerat. Struthiones Mauros miniatos c c c. Onagros xxx. Apros c l. Ibices c c. Damas c c. Quæ omnia populo diripienda concessit, die muneris, quod sextum edebat.

Phlippus Arabs Imp. seculares ludos & munera edidit Circētia. In quibus dati sunt Elephanti xxxi. Tygres xx. Leones mansueti l x. Hyenæ c. Gladiatorum fiscalium paria mille. Rhinoceros vnus, Archoleontes x. Camelopardali x. Equi feri x l. Leopardi mansueti x x x.

Heliogabalus quaternos canes ad currum iunxit, eoq; modo vestatus est. Idem iunctis quaternis ceruis in publicum processit. Sed & leones coniunxit, se Cybelem appellans. Iunxit & Tygres, se Liberum patrem vocans. Iunxit etiam quaternas mulieres, nudusque à nudis vestus est.

Firmus imperator vestus est ingentibus Struthionibus, adeo vt magis volare, quā gestari videretur.

Sunt & singularium ludorum nomina, vt Astragalus, Sphæristerium, Latrunculi, Alea, Par impar, & alij id genus.

Astragalus Latine Talus ludus, ex ossiculorū pedis cōiunctura, quibus Apollonius in Argonauticis puerum Cupidinem ludentē ponit. Volaterranus ait Germanos & Trāspadanos hūc adhuc ludum obseruare. Homerus scripsit Elpenora lapsu scalarum exanimatum esse, quū fregisset Astragalon, id est, iuguli coniuncturam.

Ludus pileæ repertus est ab Astragali puella Cercyræ, vel à Pyrrho quodam secundum Plinium, aut Lydis secundum Herodotum,

Vocatur aliter *Sphaeristerium* Trāquillus in Flauio Vespasiano: Valetudine prospera vsus est, quamuis ad tuendā eam nihil amplius quā fauces ceteraq; mēbra sibi met ad numerū in Sphaeristerio defricaret. Pila primū lusit Phacia iuuetus. De hoc ludo Homerus in Odyssēa locutus est, cuius versus Latinos fecit Volaterranus: Ille pilam dextra missurus ad astra reflectis Terga retro, rursusq; ad magnū protinus ictū Cōsurgēs terrā procūbit pronus ad imam. est & *Ludus Latronū*, seu Latrunculorum, de quo Martialis: Insidioforū si ludis bella latronū, Gēmeus est tibi miles, & hostis erit. Seneca: Latrūculis ludimus. Volaterranus ait Magiolinū Florentinum fuisse in eo ludo adeō exercitatum, vt memoriter per alium luderet, minime respiciens, aduersario tamen diligenter aduertente.

Aleam Palamedes reperit in castris Græcorū contra Troianos, dum esset in otio. Lusoria tabula vocatur Phimū, seu Aleatorium, Aleæ tessera duodecim habet puncta. Martialis: Hic tibi bisseño numeratur tessera pūcto, Calculus hic gemino discolor hoste perit. Aleatorium etiā quandoq; pro aleæ ludo sumitur. Sidonius: Atq; illic Aleatorium lassus cōsumpto Sphaeristerio satiatur. Qui alea ludūt, vocantur Aleatores, & Aleones. Catullus: Nisi impudicus & vorax & aleo. Suetonius scribit, Domitianū imperatorem (quoties otium esset) alea se oblectasse. Alea Romanis legibus erat verita. Horatius: Seu mauius verita legibus alea. Hinc Cicero. Lenticulū collusorē Antonij, de alea condemnatum fuisse scribit. Quum autē Alea dicatur omnis ludus in varietate fortunæ cōsistens, factū est, vt pro periculo periculō; dubitatione accipiatur. Lucanus: Placet alea fati Alterurrū mensura caput. Liuius: In dubiā imperij seruitiūque aleā imus. Cæsar dubitans an traiecturus esset copias vltra Rubiconem aduersus Pompeium, tandem relicta cunctatione, Eatur (inquit) quō deorum ostenta & inimicorum iniquitas vocat, iacta est alea. Petronius Arbiter tradit Cæsarē dixisse: Iudice Fortuna cadat alea. Aleam iacere ille dicitur, qui se periculis Fortunæque committit. Dicimus ludere aleam, & alea. Tranquillus in Augusto: Aliquando vt vincat, ludit assidue aleam.

Turricula seu Fritillus, id est quod apud Græcos Pyrgus dicitur. Erat enim vasculum in modum turriculæ, quo inclusæ tesserae iactabantur ad tollendam ludentis fraudem. Martialis: Querit composita manus improba mittere talos, Si per me misit nil nisi vota facit. Fritillus autem dicitur tabula lusoria, quo tesserae coniectæ agitæq; mittuntur in alueolum. Iuuenalis Saty. 14. Paruoque eadem mouet arma fritillo. Martialis lib. 13. Hæc mihi charta nuces, hæc est mihi charta fritillus.

Ludere par impar. Moris fuit antiquitus, quod illò carmine Horatiano

Horatiano constat: Ludere par impar, equitare in arundine longa.

Ludere nucibus nostri temporis pueruli ab antiquis didicerunt. Nam & maiores hos vsos fuisse ludo, docet illud Persianū: Et nucibus facimus quæcunq; relictis, Quū sapimus patruos. Nuces autem relinquere, est omissis studiis & nugis puerilibus ad grauiora, magisq; seria conuerti. Hinc etiam ortæ ille dicendi figuræ, Nunquam a nucibus recedere. Redire ad nuces. Nuces abiicere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere.

chartarum, Sortium, ac Diuinationis ludi a perditis hominibus inuenti sunt, qui quamuis nostro quoq; seculo damnentur adeo, vt piaculum videatur, illis tamen adhuc luditur.

Sortiri digitis ludus fuit Italorum maxime pastorum, vt repente porrectis digitis vterq; numerū diuinet: Mantuanus Eclog. 1. Sortiri digitis res iniucunda voluptas, Magna prius tãti dū mens erat in scia morbi. Simile est illud: Micare digitis Cic. lib. 2. de Diuinatione: Quid est enim fors? Idē propemodū, quod micare, quod talo iacere, quod tesseras. M. Varro: Micandū erit cum Græco, vtrū ego illius numerum, an ille meū sequatur. Nemesianus: Digitos iactare micantes. Vnde natum adagium, Dignus quo cum in tenebris micet, id est, cui securè credas, & iniurato fidem habeas, is enim quo cum in tenebris micamus, potest nos fallere, si velit.

Porro autem veterum monumentis proditur summos viros, & multa laude præsignes, lusu non abstinuisse: Nam *Herculem* illum portentorū domitorē, Iouis & Alcmenæ filiū, ferunt cum puerulis sapius colluisse, eoque modo curas animi remisisse. Ab Alcibiade quandoq; deprehensus est *Socrates*, cū Lāpocle infantulo colludēs. *Agésilau* cū filio arundinem interdum equitabat, qui puerilis mos est, alludēte Horatio: Ludere par impar, equitare in arundine longa. *Tarentin* Archytas cū pteris de famulicio lusus agitabat, hisq; oblectabatur plurimum, dnm agitaret conuiuia. Volaterranus ait *Cosmum Medicum* iam senem, & patriæ principē, nepotibus paruis colluisse, & ex his cuidam auenam in medio foro aptasse.

G Y M N A S I A.

Gymnasium propriè dicebatur locus in quo nudi palæstricæ Goleo peruncti concertabant. Nunc pro quocunq; exercitij loco solet accipi. Vnde & Gymnastes præceptor. Gymnasiarcha gymnasij magister.

Craneum gymnasium erat apud Corinthum.

Est & *Cillaranium* gymnasij nomen apud Plut. in Cleomene.

Lyceum, *Academia*, *Pythæseum*, *Canopum*, *Pæcile*, *Tempe*, gymnasia Athenis fuere. Nam & Canopum agnoscit Philostratus, in Herodis Artici vita. Pæcile verò porticus varia a Latinis appellatur.

Nobilitata etiam præter picturam, Marathonicæ pugnae, Zenonis ſtoici conuentu. Vnde à porticu ſtoici dicti. Lyceum Ariſtotelis, Academia Platonis ſcholæ fuerunt. Verſus Ciceronis: Inq; Academia umbrifera, nitidoq; Lyceo Fuderunt claras fœcundi pectoris artes, De Prytaneo, Cicero lib. i. de Oratore: Et vt ei victus quotidianus in Prytaneo publicè præberetur.

STADIA DIVERSA.

STadium XII. noſtros efficit paſſus. Hoc eſt pedes pccxxv. Hoc Cenſorinus Italicum vocat. Olympicum pedibus dc. conſtat. Pythicum circiter mille. Vitruuius ſtadiatas domorum porticus appellat prælongas, & magnificas.

TELORVM BELLICORVM,
ET GLADIORVM
NOMINA.

Telorum vocabula Gellius lib. ii. cap. 23. multa ponit ad hunc modum: Haſta, Pilum, Phalarica, ſemiphalarica, ſoliferrea, geſa, lancea, Rumigeſtri, faces, tragulæ, frameæ, Meſanculæ, Cateia, Rompheæ, Scorpius, Scibones, Silices, veruta, enſes, ſicæ, mache-
ræ, ſpathæ, lingulæ, pugiones, Clunacula.

Lingulam veteres dixerunt gladiorū oblongum in ſpecie lingue factum. Cuius meminit Neuius apud eundem Cellium: Sine mihi gerere morem, videar lingula. Domitius in Martialem ait, lingulā etiam capi pro instrumento, quod ad ſimilitudinem lingue conſtatum vſui eſſe poteſt ad aromata tractanda, vt in illo verſiculo Martia. Gracilesque lingulæ, cærei que chartæ que.

Romphea genus eſt teli Thraciæ nationis. Vale. Faccus lib. 6. Ar-
gon. Æquaq; nec ferro breuior, nec Rompheæ ligno. Mantuanus
mediam produxit dicens: Quam geris aduerſus feriat Rompheæ
cohortes.

Spara minimi generis ſunt iacula, à ſpargendo dicta. Sunt au-
tem ruſtica tela in modum pedis recurua. Verg. lib. 10. Agreſtisq;
manus armat Sparus. Nam vtrunq; dicimus in maſculeo & neu-
tro genere. Salluſt. Cæteri q; vt quosque caſus armauerat ſparis, aut
lanceis, alij præacutas ſudes portabant. Lucil. Tum ſpara, tum mu-
rices portantur tragula porro.

Manobarbulus genus eſt teli, ſimilis plumbeæ pilæ, quo vteban-
tur milites, qui manobarbuli dicebantur.

Materis telum eſt oblongum, breuius tamen lancea. Siſenna:
Gallia materibus Sueui lanceis configunt.

Runa teli genus latam habentis cuſpidem.

Sibina, ſeu Sibinis, telum eſt venabulo, ſimile, Illyriis peculiare.
Ennius: Illyriis reſtant ſicis, ſibinisque fodentes.

Veruina telum eſt ſimile veru. Sidonius: Cui noſter ſermo erit
pro veruina.

Machæra Græcè gladium, ſeu cultrum Latinè ſignificat. Apu-
leius, Comminabatur ſeſe concifurum eum machæra fruſtatim.
Plautus: Si tibi eſt machæra, & nobis vrbina eſt domi. Quod ada-
gium dici ſolet, quum malum malo opponitur. Vrbina enim e-
tiam genus eſt teli:

Sariſſa dicitur haſta prælonga, Macedonum genti peculiaris.
Vnde & Alexandri ſtipatores Sariſſophoros vocat Curtius. Liuius:
Prælongas haſtas Macedones Sariſſas vocant. Luc. lib. 8. Primi Pel-
læas acu fregere Sariſſas. Ouid. lib. 12. Qui clypeo, gladioq; Mace-
doniæque Sariſſa Conſpicuus.

Harpe incuruus eſt Mercurij gladius, quæ vſum ferunt Perſeum:
Lucanus. Et ſubitus præpes Cyllenida ſuſtulit Harpen: Harpen al-
terius monſtri iam cæde rubentem. Pontanius li. 4. de Stellis: Quæ
martem clypeo, galeaque adamantideque Harpe inſtruxit.

Acynacis gladius eſt Parthorum genti peculiaris. Horat. lib. 1.
Car. vino & lucernis Medus Acynacis immane quantum discre-
pat. Curtius lib. 5. Strictoq; acynace interfecturus videbatur, ni
prope Beſſus Baſtriani que deprecarentur.

Idem Curtius ait *copidæ* eſſe gladios leuiter curuatos, Falcibus
ſimiles quibus appetebant belluarum manus.

Framea gladius eſt Marti peculiaris. Iuuenalis. Et Martis frameæ,
& Cyrrhæi ſpicula vatis. Martianus Capella: Gradiui frameæ non
auſus poſcere falcem. Cor. Tacitus, vbi de populis Germaniæ lo-
quitur, frameas pro haſtis videtur accipere, dicens: Rari gladiis, aut
maioribus lanceis vtuntur Haſtas, vel ipſorum vocabulo Frameas
gerunt anguſto, & breui ferro, ſed ita acri, & ad vſum habili vt eo-
dē telo prout ratio poſcit, vel cominus vel eminus pugnent. Et e-
ques quidē ſcuto, Frameaq; cōtētus eſt, pedites & miſſilia ſpargūt:

Agenea ſpecies eſt leuioris iaculi, autore apud Cæliū Euaſtathio:
Eſt & *Ancyle* iaculum quoddam quo qui vtuntur, vocantur An-
cyliftæ, quamuis etiam Ancyle ſignificet anſam iaculi.

Sigymnum iaculi genus eſt. Autor Cæſ. ex Lyſiphronē.

Geus, ſiue Geum, dicitur telum omnino ferreum.

Dolones tela ſunt bellica, à lædendo dicta, autore Donato. Nam
dolos Græcè læſio dicitur. Syllius li. 3. Nec te reti dextra in pugnam
armata Dolone. Trāquill⁹ in Claudio Cæſare: Reperti & equeſtris
ordinis duo in publico cū Dolōe, ac venetario cultro præſtolātes.

Spatha genus eſt gladij. Iulius Capitolinus de Maximino Imp.
Fecit & Spathas argenteas, fecit etiam aureas, & omnino quic-
quid pulchritudinem eius poſſet iuuare.

Culter, seu Cultrum (vtrumque enim dicimus) propriè dicebatur gladius victimariorum, quo scindebantur victimæ. Hinc Cultrarij dicebantur victimicidæ. Propertius: Quum fallenda meo pollice cultra forent. Eius propè generis sunt Clunaculū, & Seceſpita.

Clunaculum, dicitur à scindendis victimarum clunibus.

Seceſpita, à secando, gladius erat ferreus & oblongulus, manubrio eburneo rotundo, quo Flamines Flaminicæ, & Pontifices utebantur ad sacrificia. Tranquillus in Cæsare Tiberio: Nam & inter Pontifices sacrificanti simul pro seceſpita plumbeum cultrum subiiciendum curavit.

Sica, gladius est occultus, & inuasorius, qui inclusus ligno formā habet baculi. Hoc qui vtuntur, Sicarij vocantur. Horatius: Si quis erat dignus describi, q̄ malus aut fur, Quòd mœchus foret, aut Sicarius. Martialis lib. ii. Inuasit medicus Sica Phreneticus Eucli.

Cateia, gladius est falcatus, Germanis olim frequens. Syllius: Panda manus est armata Cateia. Ponta. lib. 5. de Stellis: Armaque, Pilaque, Cateias.

Nonacula culter est rasorius, cuius artifices dicuntur nouacularij. Mart. de ferramentis tonforij: Tondentis hæc arma tibi sunt apra capillis Vnguibus hæc longis, vtilis illa genis.

Paraxonium, gladij genus quod accingi solet zona.

Paltū, teli genus est, seu minoris iaculi, quòd in itinere torquetur.

Pugio, genus teli, seu gladij breuiusculi, à pugnando dicitur, vel q̄ punctim feriat, vel quòd punctim teneatur. Hinc diminutiū.

Pugiunculus. Cic. Hispaniensem pugiunculū Cn. Pisonē appellabat. *Hasta* dicitur, quòd stans vel à stante ferri soleat. Vnde & hastile deductum Mōris erat antiquitus hastæ subiicere res, quæ exponantur venales per auctionem. Hinc Hastarium, dicebatur auctionaria illa venditio. Tranquillus in Augusto: Ipsum, bonaque eius subiecit hastæ. Hastici ludi, qui hasta conficiuntur. Idem Auctor in Caligula: Edidit & peregrè spectacula in Sicilia Syraculis hasticos ludos. Hasta pura, dicitur nullo ferro præpilata. Vergil. Ille vides pura iuuenis qui nititur hasta Suetonius in Claudio: Possidem spadonem Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donavit. Hastis puris enim milites ob fortitudinem donabantur. Hinc scribit Plinius, Sicinium Dentatum donatum fuisse hastis puris duodeuiginti.

Triphorū, dicitur telū lōgitudine trium cubitorū quod Catapultæ mittitur. Ennius: Aut permaneret paries percussus triphoro.

Sagitta, iaculum quod arcu mittitur. Hinc Sagittare verbum, id est, iaculari. Hieron. Vt sagittent in occultis immaculatum. Sagittarius, qui sagittas intorquet, Trāquillus in Flauio Vespasiano: Sy-

ria cū præmisset exercitum: Hinc xl. millia sagittariorum. Sagittarios equestres Græci Hippotoxatas vocant. Omnium optimi sagittarij sunt Parthi, qui fugientes & auersi iaculatur, & lædūt perinde ac aduersi. Lucanus Ocyor & missa Parthi post terga sagitta. Fiunt etiam composita Sagittifer, & Sagittipotens. Cicero in Arati Phænomenæ: Mense sagittipotens solis quum sustinet orbem. Ruffus Festus: Membra sagittigero cedunt postrema reuecto.

Iaculum, quicquid iaci potest. Hinc Iaculari verbum. Iuuenalis: Satyra i. Et quartas iaculetur Monycus ornos. Dicimus etiam Iaculo & Eiaculo.

Tragula à traiciendo, vel quòd infixæ scuto trahatur. Metaphoricè pro dolo capitur. Plautus: Tragulam in te iniicere adornant.

Pilum dici potest quinque pedum hastile. Sulpitius ait. Pila. Romanorum esse missilia trium pedum vtrinque præfixa ferro trigono vnciarum nouem. Lucanus: Infestisque obuia signis Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.

Falces, Harpagones, Fundæ, Fustibalæ, Plumbatæ, Onagri, Scorpiones, numerantur, à Vegetio inter tela naualia. Fundis qui vtuntur, vocantur Funditores.

Catapultæ, dicitur velox Iaculum, vel sagitta. Plautus: Atque ita te neruo torquebo, vt Catapultæ solent.

Aclides, Seruius ait tela esse adeò antiqua, vt nec vsquam commemorètur in bello. Legitur tamen, quòd sint clauæ cubito & semis factæ eminentibus hinc inde acuminibus quæ ita in hoste iaciuntur religatæ loro vel lino, vt peractis vulneribus possint ad dominos redire. Putatur tñ esse teli genus, quod per flagellum in immesum iaci pōt. Verg. li. 7. Æn. Teretes sunt aclides illis Tela, &c.

Verutum est telum breue & angustum. Autore Nonio. Salustius 3. Hist. Auxiliumq; manebant in modum Veruti militaris.

Gesa Gallorum sunt tela. Verg. li. 8. Ænei. Duo quiesque Alpina coruscant Gesa manu.

Venabulum venantium hasta lato præpilata ferro. Ouid. in epi. Phedræ: Sine tenes lato venabula cornea ferro.

Ansatæ sunt iaculamenta cum Ausis.

Sequentia iaculorum nomina enumerantur à Crinito, vbi de telorum generibus meminit: Spari, Cateiæ, Frameæ, Caiæ, Rumigesti, Melanculæ, Sibini, Gesa, Veruta, Aclides, Romphea, Lanceæ, Pila, Sarissæ, Scibones, Tragulæ, Telones, Hastæ, Sudes, Phalaricæ, Iffi, Faces, Semiphalaricæ, Cæstra, Soliferrea, Scorpj.

TELA PROPRIA GENTIVM.

Framea, Germanorum: Romphea, Thracum: Lancea, Hispanorum: Vnde Varro apud Gellium ait, Lanceam non Latinum, sed

Hispanorum esse verbum. Pila Romanorum: Iffi, Boiorum: Sarissa Macedonum: Sibini Illyricorum.

TELA, ET SCEPTRA DEORVM.

Harpe gladius est Falcatus Mercurij. Vnde & Ouidius Harpen vocat Cyllenidem lib. 5. Meta.

Frameam poëtae vocant Marris hastam.

Simulachro Apollinis apponebatur *Arcus, Sagitta, Clypeus, & Zyra* Claudianus: Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.

Sceptra & Fulmen Ioui tribuuntur. Vnde & poëtae Iouem appellant fulminatorem, fulminigerum, fulguratorem, tonitrualem, sceptrigerum. Quintianus in Orpheo: Astant cœlicolæ intenti, quæ fulminiger rex Præcipiat. Bapt. Pius: Iunxit Agenoridæ sceptrifer ipse tonans.

Claua fuit Herculis telum. Ouid. in epistola Deianyræ: Instruxitq; manum claua domitrice ferarum. Idem lib. 15. Vulnera clauigeri quæ fecerat Hercules arcus.

Fuscina telum fuit trisculuni, in signe Neptuni, vt apud Priapeiam: Neptuni Fuscina telum. Mar. li. 1. Fuscina dente minax nexu fuit anchora curuo. Dicitur & *Tridens*, velut tres habens dentes Neptunus apud Verg. li. 1. Æn. Et Lucanus 4. Ouid. 8.

IMPOSSIBILIA FACTV.

Ioui Fulmen, Herculi clauam. Homero versum subtrahere: tria hæc olim credita sunt impossibilia. Autore Macrobio lib. 5. Saturnaliorum: Quod etsi fieri posset, alium tamen nullum diceret vel fulmen præter Iouem iacere, vel certare præter Herculem robore, vel canere, quod cecinit Homertis.

MACHINE QVÆDAM BEL-
LICAE, ET TORMENTA.

Bombardam Galli vocant machinam à bombo & ardeo, vt aurtumat noster Nicolaus Beraldus: execrabile profus inuentum quo nihil fulmini magis simile, luce, impetu, & odore terentimo. Cuius inuentori (vt inquit ille) robur & æs triplex circa pectus erat, illum parentis crediderim sui cœuicem, & penetralia sparsisse nocturno cruore Hospitis, &c.

Graphicam tormenti huius descriptionem, vide apud eundem Beraldum in Rusticum Politiani ex versibus Ioannis Marix Catanei. Richardus Bartholinus Bombardam vocat turrifragam, nouo sed tamen conuenienti epitheto. Volaterranus ait Bombardam primam à Germanis dono Venetis datam, quum hi apud Clodiam fossam Genuenses obsiderent.

Vegetius *Testudinem* machinam fuisse bellicam, de materia ac tabulatis contexta, quæ ne exureretur incendio, coriis, vel ciliciis

centonibusq; vestiebatur. Hæc intrinsecus accipiebat trabem ad uico præfixam ferro, quod *Falx* vocatur, ab eo q; incurua est, vt de muro lapides extrahat. Idem ait caput eius vestiri ferro, appellatiq; *Arietem*, q; frontem habeat durissimam, quæ subruat muros, & arietum more retro cedat, vt cum impetu vehementius feriat. Habet autem testudo machina similitudinem cum testudine vera: nam sicut hæc modò reducit, modò profert caput, sic illa interim reducit trabem, & quandoq; exerit. Vide Ammianum Marcellinum quoque. De ariete Verg. Labat ariete crebro Ianua, & emoti procumbunt cardine postes. Ouidius lib. 11. Meta. Nec læuius pulsata sonat, quam ferreus olim: Quum laceras aries ballistave concutit arces. Hinc Arietare verbum, id est, cum impetu percutere. Ver. Arietat in portas & duros obice postes. De Ariete Pamphilus: Rumpo fores, muros quatio, demollio arces: cornua ferrata sub trabe dura gero.

Vinea (quas aliter Cattos vocat) fiebat hoc modo. De lignis leuioribus machina colligabatur, lata pedibus octo, alta pedibus septem, longa xvi. huius testum munitione duplici tabulatis cratibusq; contexebatur: latera sapiebatur vimine, ne saxorum telorumq; impetu penetraretur: extrinsecus autem ne immisso concremaretur incendio, crudis ac recentibus coriis ac centonibus operiebantur: multis in ordinem iunctis se supponunt milites, qui tuti penetrant ad excavan- da murorum fundamenta. De Vineâ Proper. lib. 4. Dumq; aries murum cornu pulsabat ahenò, Vineaq; inductum longa tegebat opus.

Plutei contexebantur ad similitudinem cassidis à vimine: ciliciis protegebantur coriis, ternisq; rotulis, quarum vna in medio, duæ in capitibus opponebantur: admouebantur in quacumq; parte more carpenti, & applicabantur muris: horum munitione protecti obsessores, sagittis, fundis, & missilibus obsessos, de propugnaculis ciuitatis exturbabant, vt scalis ascendendi facilius pateret occasio.

Musculi dicuntur minores machinæ, quibus protecti obsessores urbis fossatum (verbum est Vegetij) comportatis lignis & lapidibus complent, & solidant, vt turres ambulatoriæ sine impedimento admoueantur, & applicentur muris. Minores sunt vineis, & pluteis firmiores. Vocantur autem à similitudine muscutorum piscium. Nam quemadmodum illi quum minores sint, tamen Balænis auxilium adminiculumque exhibent, ita quoq; hæc machinæ subsidio sunt ambulatoriis turribus ad parandam viam, præmuniendaq; itinera.

Turres ambulatoriæ, sunt machinamenta trabibus tabulatisque compacta, crudis coriis, & centonibus communita, ne hostili crementur incendio. Fiebant interdum tanta proceritate, vt & muros & lapideas turres altitudine superarent. Voluebantur multis rotis arte mechanica suppositis. Quum muris admouebantur, præsens erat ciuitas

ciuitatibus periculum. Nā sursum versum habebant scalas quibus irrumpebatur in urbem. Deorsum versum arietes, quorum impetu diuellebantur muri. In earum fastigio collocabantur sagitarij, qui obsessos contis, & saxis missilibus, protrudebant, eoque modo capiebant ciuitatem sine mora. Obsessis enim nulla spes erat auxiliij, quum supra se aspicerent altiore hostium murum.

Sambuca, fiebat ad similitudinē citharæ. Nam vt in cithara sunt chordæ, ita in trabe, quæ turri admovebatur erant funes, qui pontem de superiori parte trocleis laxabant vt descenderent ad murum, exhibantque statim bellatores, & per eam transeuntes mœnia urbis inuadebant.

Exostrea, pons erat turris ambulatoriæ, per quem obsessores in muros obsellarum urbium transmeabant.

Obsessi ab obsessorum machinis tutabantur se ballistis, arbali-
stis, onagris, scorpionibus, fustiballis, & sagittariis fundis.

Telenon, machina fiebat hoc modo, Trabs vna in terram præaltē defigebatur, in cuius vertice connectebatur altera longior, dimēsa medietate eo libramento, vt depresso vno capite, erigeretur alterum. In vno quoque capite cratibus, & tabulatis contexebatur machina, in qua pauci collocabantur milites. Depresso itaque per funes altero trabis capite, altero verò (in quo erant) eleuato, imponebantur in murum.

Scorpiones, machinæ sunt quæ Vegetij tempore dicebantur Manuballistæ. Ideò autē nomen hoc traxerunt, quia paruis, subtilibusque spiculis inferrent mortem. Alter Scorpio vocatur Onager, quia assini feri quum à venantibus agitantur, ita eminus lapides post terga calcitrando emittunt, vt perforent pectora sequentium, aut perforatis ossibus capita ipsa displodant. Saxis autem per Onagram contortis, non solum equi elidebantur & homines, sed etiam hostium machinamenta frangebantur.

Cochleæ, dicebantur rotundæ machinæ, in quibus per circuitum obsessores conscendebant in muros inimicorum.

Ballista, bellicum erat tormentū ex ferro, aut taxo, aut osse, quo magni lapides mittebantur, vt ait Sulpitibus. Ouid. lib. i. de Trist. Quæ graue ballistæ mœnia pulsat onus. Cic. lib. 2. Quæst. Tuscul. Vt enim ballistæ lapidum, ita reliqua tormenta telorum. Ballista formabatur ea magnitudine, vt lapides cxx. pondo eiacularetur. Ballista maior saxa contorquet. Hæc à Phœnicibus reperta est. De hac Syllius lib. i. Phocais effundit vastos ballista molares. Ballista minor hastam iacit, & parua spicula. De hoc videtur intellexisse Lucanus lib. 3. dicens: Nec enim solis excussa lacertis Lancea, sed tenso ballistæ turbine rapta.

Phals

Phalarica, genus erat teli quod ex phalis, id est, turribus ligneis intorquebatur. Erat autem præfixa valido ferro in modum hastæ intra tubum: cuius hasta sulphure, resina, bitumine, & stuppis conuoluebatur, infuso oleo, quod incēdiarium vocabant, & è ballista emittebatur.

Inter nostri temporis machinas habentur *Calubrina*, & *Serpentina* quæ oblongæ fiant, habeantque effigiem propè Serpentis & Colubri. Pamphilus Saxo: Vis, sonitus, rabies, motus, furor, impetus, ardor. Sunt mecum, Mars, hæc ferreus arma timer.

Arcubalista & *Corrobalista*, dicebantur minores machinæ, quæ curriculis ferebantur.

Malleoli erant quædam missilia, quæ arcu iaciebantur, materiam habentia ad comburendum. Linius: Alioqui venerunt ferentes stuppam, picem, & malleolos.

Inter machinas etiam numerantur *Trifaces*, *Cataphracta*, *Plumbata*, *Tribali*.

Falcis & *Harpaga* armorum genera sunt apta murorū opugnationi: Sisenna apud Nonium. Falces iniectas comminuunt, Puteos propius collatis Harpagis deiiciunt, mittunt à turribus.

ARMORVM VARIA GENERA & bellorum instrumenta.

G*Alea* dicitur cassis, seu ferreum instrumentum: à galero, quo veteres vsi sunt, Quid. in epist. Et galeam pressa sustinuisse coma. Ea ornata cristis & pennis maiorem solet incutere terrorem, Vnde Verg. lib. 8. Æneid. Terribilem cristis galeam, flammisque vomentem. Idem significat *Cassis*: dicimus etiam Cassida. Propert. Aurea cui postquam nudauit cassida frontem.

Ancyle dicitur breue scutū Nonio. Hoc ex utroque latere recisum erat, vt nullus videretur angulus, & summū infimumque; latus eius medio pateret, Ferunt ancyla Principate Numa Pompilio cœlitus fuisse demissa. Ouid. lib. 5. Fast. Ecce ancyle vocant, quod ab omni parte recisum est, Quaque oculis spectes angulus omnis abest.

Parma fuit breue scutū, pedibus peculiare. Verg. lib. ii. Ense leuis nudo, Parmaque; inglorius alba. Dicimus & Parmula Horat. Tecum Philippos & celerem fugam Seusi relicta non bene parmula.

Pelta dicitur Clypeus Amazonum, in modum Lunæ recuruus Verg. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Stat. lib. 5. Syl. Hinc peltiferæ dicuntur Amazones. Ouid. Quid modo peltiferas fudit Meotidas, &c.

Cetra scutum est loreum, quo vtuntur Afri & Hispani, Luca. lib. 7. Illic pugnaces commouit Iberia Cætras. Verg. Læuas Cætra tegit. Cætrati dicuntur qui vtuntur huiusmodi scutis.

Ocreæ

Ocreæ dicuntur crurum munimenta. Apuleius, Ille galea caput, ille crura Ocreis inuoluit. Hinc Ocreati, ocreis ornati. Plinius: Ad reliquos vsus laboriosè euehitur ocreatis cruribus. Vegetius: Pedites scutati præter cataphractas, & galeas etiam ferreas, Ocreas in dextris cruribus cogerètur accipere. Verg. lib. 7. Æneid. Aut ocreas leues lento ducunt argento.

Thorax dicitur ferreum pectoris munimentum, & quicquid à collo ad coxendicè protenditur in anteriori corporis parte. Thoracati, thorace induti. Plin. Parrhasius pinxit Nauarchum, thoracatum. Fiebant olim thoraces cratibus costarum ferreis, vnde & nexiles vocàtur Statio, & multiplices. lib. 12. Multiplicem tenues iterant thoraca cateruæ.

Phalera ornamenta sunt equorum, qui inde vocantur phalerati. Verg. lib. 5. Æn. Primus equum phaleris insignem victor habeto.

Ephippia sunt stragula, quibus equi integuntur, vel sellæ eis ad infidèdū positæ. Cato: Fuit mihi equus sine ephippio. Equi ephippiarij dicuntur quibus imponuntur sellæ, ne graui incessu vulnerent cessorem. Ephippiati equi, suis phaleris ornati. Horatius adagium fecit: Optat ephippia bos, piger optat arare caballus. Vbi quis vult ea curare, quorum est ignarus.

Capistrum & Frenum, vincula sunt capitis equorum. Martialis: paret purpureis aper capistris.

Stapedes, machinulæ sunt ferreæ, quib⁹ pedes sustinet equitates.

Pharetra, repositorium sagittarum, quanquam & pro sagittis interrim capiatur. Ouid. lib. 1. Meta.

Lorica dicitur ferreum corporis munimentum, quale apponebatur antiquis regum, & Imperatorū statuis. Dicitur autè Lorica, velut connexa loris. Squalebat ferri laminis, vt crustis coclearum. Vitruuius: Nō patietur lorica testacea lædi latera. Modestus: Centuriones nimium bellicosas loricæ transuersis cassidū cristis (vt à suis facilius noscerentur) habebāt Martialis. Inuia Sarmaticis domini lorica sagittis, Hinc Loricare est armare, seu lorica induere. Plin. de Ichneumone in Aspidem certaturo: Mos (inquit) vbi pluribus eodem modo se coriis loricauit, in dimicationem pergit.

Vmbo dicitur pars clypei eminentior. Capitur & pro toto clypeo. Verg. lib. 10. Sed sustinet creus umbo. Statius lib. 18. Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen.

NOMINA DIVERSA AD MILITIAM SPECTANTIA.

Exercitus dicitur magnus militum numerus, ab exercitatione. Cui præest qui legiones cum suis auxiliis cōministrat. Eiusq; officiū consistit non solum in danda, sed etiam obseruanda disciplina

plina. Is vocabatur à Romanis *Tribunus militaris*, cui iuebatur parere milites: eius intererat milites in castris continere, ad exercitationes producere, clauis portare, vigiliis interdum circuire. Annonæ & cōmeatibus consulere, cōpescere tumultus militares, delicta secundū auctoritatem castigare, audire commilitonum querimonias, & multa id genus alia. Dicebatur autè Tribunus à tribu, quoniā Romulus primus milites ex tribu legit. Tribunorū militarium alij dicebantur *Ruffuli*, qui creabantur in exercitu: Alij *comitiati* qui designabantur in comitiis. Dicti sunt & *Rutuli* q; *Rutilius Ruffus* legem, de his creandis ab exercitu, quandoq; tulerit. Equestris ordinis nomen sæpe mutatum est. Nā qui ad equitatum trahebantur, primum *Flexumines*, & *Trossili* dicti sunt, quum oppidum in Thuscis eo nomine soli sine peditatu cepissent.

Miles suberat Centurioni: *centurio*, Tribuno: *Tribunus*, Legato: *Legatus*, Consuli: *consul*, Dictatori: *centurio*, centum peditibus præerat. Is erat quem nunc primipilum dicimus. *Myrias* continebat decem millia. Hinc *Myriarches*, qui decem millibus præest.

Legio à delectu militum dicta est, autore Nonio. Romanorum legiones habebant singulæ sena millia, & interdum amplius, vbi res postulabat. Differebant autè ab auxiliatoribus. Nam, *Auxiliatores* conducebatur ad prælium ex diuersis locis, nec disciplina inter se, nec notitia, nec affectione consentientes aliisq; institutis, vtetes, & dissimili armorum vsu. Iungebaturq; legionibus adnuculi, nō principalis subsidij loco. Legio autem propriis cohortibus constabat, habebatq; grauis armaturæ principes *Hastarios*, *Triarios*, & *Antesignanos* Item leuis armaturæ *Ferentarios*, *Sagittarios*, *Funditores*, *Ballistarios*, vt proprios vnoque animo, & pari consensu castra munientes. Erat in legionibus tanta armorū exercitatio & fiducia, vt nusquam legantur plures fuisse legiones, quam duæ. Qui legionum matriculis inferi volebant, hoc est, numerari inter legionarios, solebāt iurare. idēue *sacramentū* dicebatur. Iurabāt autem per deos, & Imperatoris maiestatem, se fidē seruatos inuiolatā, æternūque famulatum suo principi exhibituros, militiam nunquam deserturos, nec recusaturos mortem pro Rep. Habebat Legio decē Cohortes. Quarū prima habebat pedites m. cv. Equites loricatos cxxxii. Secūda pedites dlx. Equites loricatos lxvi. Tertia pedites dlv. Equites itidē lxvi. Quarta pedites dc. Equites lxvi. Quinta totidem. Hæ autè primæ ordinabantur in prima acie, tanquam magis strenuæ. Sexta pedites dlv. Equites lxvi. Septima pedites dlx. Equites lxvi. Octaua, Nona & Decima singulæ totidē. His decē cohortibus perficiebatur legio, quæ habebat peditū sexmillia, Eqtes dccxxxvii. A numero & ordine legio

legionum milites dicebantur Primani, Secundani, Decumani prima & ſecunda, aut decima legionis.

Cohors diuidebatur in quinquaginta manipulos. Manipulus in xxx. milites. *Manipulum* autem Varro ait eſſe minimam exercitus manum quæ vnum ſequitur ſignum. De quo verbo Ouidius: Illa quidem ſceno (ſed erat reuerentia ſceno. Quantum nunc aquilas cernit habere tuas) Pertica ſuſpeſos portabat longa manipulos. Vnde Manipularis nomina miles habet. Lucan. lib. 1. Conuocat armatos extemplo ad ſigna manipulos. Hinc *Manipulares* milites, dicti, à manipulo ſceni, quod ſequebantur.

Centuria dicebatur centenarius militum numerus, cui qui præerat vocabatur Centurio.

Conſtabat *Turma* ex trigintaduobus equitibus. Varro turmam ait dicta eſſe mutata e, in v, quaſi ternam, quod terdeni milites ex tribus tribubus, Lucerum, Rhamneſium & Tatientium fiebant.

Phalanx dictio eſt Macedonica, quadratam aciem, & cuncum militarem proprie ſignificans, quando pes pedi, clypeus clypeo, vir viro in acie conferebatur: qui mos erat Macedonum peculiaris. Curtius. Macedones, inquit, phalangem vocant peditum ſtabile agmen, quum vir viro, & armis arma conferta ſunt. Capitur tamen pro quouis exercitu. Verg. li. 6. At Canaum proceres, Agamemnoniaq; phalanges. Quoniam autem vocabulum eſt Macedonicum phalanx, proprio epitheto vocatur Sariffigera, à Sariffis Macedonum haſtis.

Porò autè *Hæſtati* dicuntur qui pugnant haſtis: *Pilani*, qui pilis. *Ordinarij* dicuntur, qui in prælio præſunt, & primos ordines ducunt.

Auguſtales dicebantur, qui ab Auguſto ordinariis iuncti fuerant.

Aquiliferi, qui portabant aquilam Romanorum inſigne. Lucan. Pares aquilas, & pila minantia pilis.

Imaginarij, vel *Imaginiferi*, qui imperatorum portabant imagines.

Signiferi, qui ſigna portant.

Tefferarj, qui teſſeram per contubernia militum nuntiant. Teſſera autem vocatur præceptum ducis, quo ad bellum aut aliquod aliud opus mouetur exercitus.

Campiſigni dicuntur anteſignani, ideo quòd eorum opera, atque virtute exercitij genus creſcit in campo.

Metatores, qui præcedentes locum deligunt caſtris.

Beneficiarij, qui tribunorum beneficio promouentur.

Librarij, qui in libros rationes referunt ad milites pertinentes.

Tubicines, *Cornicines*, *Buccinatores*, qui tuba, æreo cornu, vel bucina committere ſoleant, prælium, vt *Litucines*, qui liruo canunt. Marcellinus: Poſt exactum iã diem occidente liricine reuocatus

inui

inuiſtiſſimus miles, prope ſupercilia Rheni rēdebat. Dicuntur etiã *Senatores*. Suet. in Cæſare Dictatore: Inter eos, inquit, & Senatores rapta ab vno tuba proſiliuit ad flumen. Marcellinus: Quum ſupercilium terribili corona cinxerunt. Buccinatores, autore Vegetio, ornamentum erant totius legionis in ingreſſu conſictus, & eius reditu. Hinc per metaphorã Buccinator pro laudatore ſolet accipi.

Menſores, qui in caſtris demetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel hoſpita in ciuitatibus præſtent.

Torquati ſimplares, & *Torquati duplares* quibus torquis aureus ſolidus virtutis fuit præmium, quem qui meruiſſet, præter laudem interdum duplas conſequebatur annonas, duplares, duas.

Candidati milites dicuntur qui priuilegiis muniuntur: reliqui vocantur *municipes*, quòd propter munera facere militiã cogantur.

Anteſignani dicebantur milites qui erant ante ſigna, quos tanquam duces reliqui ſequebantur. Apul. Anteſignani noſtri partem (qua manus humerum ſubit) ictu per articulum medium temperato proſus abſcidimus.

Vexillarij, & *Vexilligeri*, qui vexillum gerunt. Idem Apul. Tunc itaq; inquit, ſublimis ille vexillarius noſter Lamathus. T. Liuius, Ordo, inquit, ſexagenos milites, duos cæturiones, vexillarij vnum habebat. Idem autor eſt ſub vno vexillo fuiſſe homines clxxx.

Vexillationes antiqui nominauerunt alas equitum eadem ratione.

Aquiliferi dicebantur, qui aquilas, Romanorum ſigna, ferebant. Suetonius in Cæſare: Inclinatam, inquit, aciem ſolus ſæpe reſtituit, obſtans fugientibus, retinensq; ſingulos, & contortis faucibus conuertens in hoſtem, & quidem adeò plerunque trepidos, vt aquilifero moranti cuspide ſit comminatus.

Draconarij, qui dracones ferebant in vexillis, vt aquilas. Claudi. Stant bellatrices aquilæ, ſæuiq; dracones. Primum ſignum (inquit Vegetius) legionis eſt aquila, quã aquilifer portat. Dracones etiam per ſingulas cohortes à Draconariis feruntur ad prælium.

Primipilus, ſeu *Primipilaris*, dicebatur Centurio, qui iiii. centurias, id eſt cccc. milites regebat in acie prima: eratque caput legionis. Trāquillus in Tiberio: Quum, inquit, Pollentina plebs ſunus eiufdem primipilaris non prius ex foro miſſet. Idem in Caligula: Teſtamenta primipilarium (qui ab initio principatus, neq; illum, neque ſe hæredem reliquiſſent) vt ingrata reſcudit.

Manipli, ſeu *Manipulares* dicebantur ſigniferi qui imperante Romulo, quum Romani & Latini ſub vno centurione bellum aggreſſuri eſſent, Manipulo herbæ haſtæ alligato pro ſigno utebantur. Ouidius: Vnde Manipularis nomina miles habet.

Nauarchus dicebatur nauis princeps, qui in bello nauali remigibus & militibus exercendis quotidianam curam, & iugem exhibebat industriam.

Bellatores qui ad decertandum instruuntur, armisq; aduersarium inuadunt.

Imbelles in exercitu dicuntur, qui sequuntur copias ad alium quam conflictus usum: ut medici, tabernarij, & serui.

Velites dicuntur leuissimæ armaturæ milites. Hi lorica non induebant, nec ocrea muniebantur. Non clypeum aut scutum graue ferebant, sed telis tantum utebantur, & sagittis. Quid in Ibi. A Velitibus fit Velitari verbum, id est leuiter contendere, & Velitatio, leuis contentio. A leui armatura Velites aliter dicebantur. Expediti.

Peltati inter leuis armaturæ milites numerabatur, à Pelta breui paruoq; scuto, quo utebantur cum cõtis. Sarissa paulo breuioribus, *Catafracti* dicuntur, qui non solum sua corpora, sed etiam equos lorica vndiq; muniunt. Hos Marcellinus Catafractarios vocat, vbi ait: Et ne qua interueniret mora, adhibitis Catafractariis solis & ballistariis parum ad tuendum rectorem idoneis præcurso eodem itinere ad arua Succorum peruenit. Est etiam Catafracta militaris lorica siue thorax. De Catafractis Marcellinus: Sparsiq; inquit, catafracti equites (quos Clibanarios dicitant) personatum thoracum muniti ligaminibus, & lumbis ferro cinctis. Idem: Inter quas, inquit, catafractarij erant sagittarij, formidabile genus armorum.

Hastati dicuntur qui manus conferunt, & cominus hasta decertant: vnde & Tranquillus in Caligula: Hasticos vocat ludos, qui hasta conficiebantur.

Scutarij, *Cætrati*, & clypeati, qui scuto & clypeo se præmuniunt. Nam Cætra scutum est breue & loreum, quo (vt iam diximus) utebantur Afri & Hispani. Syllius: Barbarica plaudentem carmina cætra. Frequens est apud Liuium Cætratorum mentio. Scutatos Marcellinus & Scutarios vocat. Nec Scutarios, inquit, adesse didicerat. Item Suetonius in Augusto: Affuit & clientibus sicut Scutario euocato quondam suo.

Scutigerulus à Plauto dicitur armiger, qui gerit scutum domini in bello. De clypeatis Marcellinus: Et incedebat hinc inde ordo geminus armatorum clypeatus & cristatus.

Ferentarij equites dicuntur, qui eminus solent dimicare: quorum alij iaculis alij arcu utuntur. Ferentarij etiã dicebantur ab auxilio ferendo, erantq; leuis armaturæ milites, ex cursu leues armis grauibus non impediti, ense tantum & telis instructi. Sallustius: Postquã eò ventum est, vnde à Ferentariis prælium committi posset.

Architenentes, & *sagittarij*, qui arcu utuntur, & sagittas intorquet

vocantur etiam Sagittiferi.

Vbi pugnabatur Elephantis, qui vni tantum præerat vocabatur *Zoarchus* ab animalis præfectura, Qui tribus *Therarchus*, Qui quatuor *Epitherarchus* Qui octo, *Ilarcha*, Generali vocabulo Elephãtorum, præfectus dicitur, *Elephantarcha*. Autor Ælianus.

Chiliarchi dicebantur, qui mille militibus præerant. Chilias enim dicitur millenarius numerus.

Tyrones dicuntur noui milites, fortes tamen & robusti ad perfrendos labores militiæ, quorũ prima exercitatio vocatur Tyrocinium velut rudimentum, vnde & *Tyrunculi* dicuntur etiam qui sunt rudes in re aliqua. Tranq. in Cæs. Tyrones neq; in ludo, neq; perlanistas, sed in domibus per equites Ro. ac etiam per senatores peritos armorum erudiebat. Hieronymus in fœmineo genere Tyrocinium. *Tyrocinium* et iam præter illud militare rudimentum, dicebatur ab eruditis quum adolescentuli togam sumebant, & ponebant barbam, eloquentiamq; in foro auspicabantur. Nam tunc etiam dicebantur Tyrones. Seneca in decla. Ille in foro primum dicturus, tyro dictus est.

Classarij dicebantur buccinatores, qui cornu ducebant exercitum, quiq; Classicum canebant imperatore præsentem. Classarij etiam dicuntur remiges, & frequenius milites in classibus. Cor. Tacitus: Anicetum centurione classario comitatũ. Tranquillus in Cæsare Tyberio. Vnde dånatos post longa & exquisita tormenta præcipitari coram se in mare iubebat, excipiente Classariorum manu.

Rorarij, testimonio Varronis, dicebantur qui primi omnium in conflictum prodibant, erantq; leuis armaturæ, vt velites. Nec dimicabant acriter, sed leui quadam contentione prælium tentabant, quemadmodum ros prius inchoat, quam pluuia.

Exauctorati milites dicebantur, qui obligatione militari & stipendio soluti erant, habuerantq; missionem. Hoc autem verbum quandoq; in mala parte capitur, vt apud Lampridiũ, qui scribit, Alexandrũ multuantes legiones exauctorauisse. Nã orta quondã seditione militari, non timuit cõscendere tribunal, & oratione seuerissima tumultuantes increpare, quamuis omnes armati circumstiterent. Postremò illis adhuc fremetibus quum inclamasset: Discedite, arma deponite, omnes depositis armis sagulisq; militaribus ad diuersoria recesserunt. Tunc vnã legionem totã exauctorauit, quã mox loco suo restituit. Simile est dictum Tranquilli de Cæsare Dictatore scribentis, Nonã legionem apud Placentiam quanquam adhuc in armis Pompeius esset, totam cum ignominia missam fecit.

Gregarij milites dicebantur vulgares, non electi. Tranquillus in Augusto: Nam quum spectaculo ludorum gregarium militem in-

XIII, ordinibus sedentem excitari per apparitorem iussisset. *Triarii* milites erant omnium fortissimi, qui in postrema legionum parte collocabantur, in his autem sita erat tota spes, & vltimum perfugium. Erant omni armorum genere instructi. Genu posito subsidebant, vt si primam aciem vinci contigisset, ab his integrato praesidio victoria repararetur. De his Modestus ad hunc modum scribit: Hi vt quieti & integri inuaderent hostes, post vltimas acies sedere consueuerunt: & si quid in primis ordinibus accidisset, de eorum viribus reparationis spes tota pendeat. Hinc formatum adagium, Res ad triarios redit: vbi prope desperatur victoria, resque eodem periculi redacta est vt extremo conatu, summisque viribus sit entendum, quibus si nihil proficiatur, iam nullus relictus est effugij & salutis locus.

Elaphr. dicebantur equites leuiter armati, qui discursu faciles erant, iaciebantque missilia seu sagittas.

Accensi dicebantur qui ministerio ac seruitio publice adiciebantur legionibus, quum fas non esset milites (qui pecunia publica aliebantur) cuiquam seruire, dicebanturque Accensi velut accedentes,

Dimacha dicuntur, qui duplici pugnae genere decertant, equo scilicet, & vt pedites, vbi regio non est apta equitatu. Hos primo ferunt institutos ab Alexandro, qui etiam triginta puerorum milia ad militarem disciplinam curauit instruenda.

Finguntur etiam quandoque huiusmodi nomina a nominibus telorum, vt *Lancearii*, *Doriphori*, id est spiculatores. Dori enim Graece, lanceam significat Latine Tranquillus in Nerone, Et quum a fatim desauisset, vt conficeretur a Doriphoro liberto.

Macherochori a ferendis Machæris gladiis. Cicero: Macherochoris centum sequentibus miros risus nobis edidere.

Ensisferi, a ferendis ensibus.

Sarissopheri a Sarissis, quas Macedonum hastas esse diximus.

Spathiferi a spathis.

Mucroniferi, *Cultriferi*, *Cultelliferi*, *Teligeri*, *Teligeruli*, *Iaculiferi*, *Iaculatores*, *spiculiferi*, *spiculatores*, *Hastigeri*, *Hastiliferi*, *Vmbiniferi*, eadem forma dicuntur.

Tortores quandoque dicuntur, qui lapides tormentis iaciunt. Vnde & tortores ballistarum vocat Ammianus.

Scorpionarij, qui scorpionibus, seu machinis iaculantur. Eiusdem notæ sunt *Ballistarij*, *Arcuballistarij*, *colubrinarij*.

Funditores, *Fundibularij*, qui funda lapides intorquet: Salustius. Ipse cum expeditis cohortibus adhuc funditorum & sagittariorum delecta manu.

Pyroholarij qui ignitas glandes tormentis eiaculantur.

Clanigeri

Clanigeri a ferenda Claua, Graece vocantur *Corynophori*.

Sunt & quaedam principatum & praefecturarum nomina, vt *Imperator*, *Rex*, *Dominus*, qui in malam partem olim accipiebantur pro tyranno. Verg. Vendidit hic auro patriam, dominumque potentem, Imposuit.

Megistanes dicuntur proceres & primates Cornel. Tacitus: Et Megistantes Armenios, (qui primi a nobis defecerant) pepulit sedibus.

Monarcha, seu *Monarches* vnicus omnium princeps, & *Monarchia* principatus ipse.

Hecatonarchus centum hominum vel ciuitatum princeps.

Dynastes dominus regni: *Dynastia* potentatus. Cic. ad Articum Erit nebulo iste cum istis Dynastis in gratia.

Navarchus princeps naui.

Strategus dicitur praefectus militaris, & *Stratagea* praefectura ipsa. Vnde & legimus Thraciam fuisse diuisam in *Stratageas* 50. Ita enim vocant praefecturas.

Archipolis princeps ciuitatis.

Demarchus tribunus plebis. *Demarchia* tribunatus.

Agoranomus apud Plautum vocatur aedilis, vbi ait in *Captiuis*: Hunc fecerunt sibi Aetholi Agoranomum.

Eparchus dicitur prouinciae praefes. *Eparchia* prouincia.

Ethnearches princeps gentis. *Ethnearchia* principatus.

Genearche generis princeps. *Genesis* est generatio.

Irenarches, seu *Irenarcha*, qui praeficitur in ciuitate ad auferendas discordias, pacandosque tumultus ciuiles.

Pbilarchus amator imperij Latine dici potest Imperij candidatus.

Cosmoarchus mundi princeps.

Democraticus qui soper principatum populi. *Democratia*, populi principatus.

Ephorus dicitur praefectus, & superinspector. *Ephori* magistratus erant tales apud Lacedaemonios, quales apud Romanos *Tribuni* plebis.

Dicaarchus iustus princeps.

Decarchus qui decem praest militibus.

Tetrarcha, qui quartam regni partem obtinet.

Dubenus Apud antiquos capiebatur pro domino. Pacuuius: Tum Dubenus seruos legatos pessime verberat.

Trierarchus praefectus triremis. Cic. *Actione* 3. in Verrem: Quae de re Charidemum Chium, testimonium priore actione dicere audistis, quum esset *Trierarchus*.

SAGITTARII, ET IACVLATORES PERITISSIMI.

Inter sagittarios principem locum obtinet *Apollo*, quem ideo poeta Sagittiferum, & Sagittipotentē dicūt. Vnde Claudianus: Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu Horatius lib. 1. Car. Nec te metuende certa Phœbe sagitta. Valerius Flaccus: Arcupotens aduerte precor nunc denique Apollo.

Hippocoon, Mnestus, Eurytiō sagittarij fuerūt, qui teste Vergilio, contenderunt de palma, & vnā iaculati sunt in ludis illis exequialibus, quos Æneas ad rumulum patris Anchisæ celebravit, quum relicta Africa in Italiam nauigaturus rediit per Siciliam.

Item Vergil. lib. 9. ait *Chorineum* Italum, fuisse peritū iaculatorē, *Asylam* verò Troianum, arcu & sagittis nobilem.

Acastus venator fuit sagittis clarus, qui cum Meleagro ad occidendum aprum, (qui Calydonā vastabat) profectus est. Ouid. lib. 8. Metam. Leucippusque ferox, iaculoque insignis Acastus.

Fuit *Paris* adeo sagittandi peritus, vt Achillem solo pede vulnerabilem telo traiecerit. Verg. lib. 6. Æneid. Dardana qui Paridis direxit tela. Ouidius in Epistol. Paridem sic loquentem inducit, Neve putes, non me nisi cominus esse timendum, Figitur iniussu nostra sagitta loco. Statius lib. 3. Syl.

De *Lycota* Ouid. lib. 12. iaculatoremq̃ue Lycotam Sternit.

Mopsus Cretensem ab arte sagittandi commendat Syllius Italicus lib. 1.

Ilerdes fuit iaculator quispiam, qui tam certis iaculabatur ictibus, vt etiam volucres in medio aëre percuteret. Syllius: Iā socius volucresq̃; vagas deprehendere nube Assuetus iaculis idē & bellator Ilerdes, Cui ludus nullam cursu non tollere damam.

Alcon Cretensis fuit sagittarius, cuius filium quū rapuisset Draco, tanta arte sagittam direxit, vt illaeso filio, Draconē ipsum confecerit. Val. Flac. lib. 1. Argon. Vacua nam lapsus ab arbore, paruum Ter quater ardenti tergo circūuenit anguis Stat procul intendens dubiū pater anxius arcum Sidonius: Vetiisses Castora frenos, Pollicem cæstus, Alconem spicula nosse. Ang. Politianus in Epigrā. Vidit implicitum puero pater anxius anguem, &c.

Saxo Grammaticus scribit *Enarum* fuisse sagittarium magno corporis artisq̃; robore præditum, qui tanto rigore arcum intendebat, vt excussum ab eo iaculum nulla rerū duritia susteret, quominus citato motu, vniuersum penetraret obstaculum.

Deucalion Hyperæsijs filius ex Hypsæ nympha, fuit etiā peritus sagittarius. Valer. Flaccus lib. 1. Argon. Deucalion certus iaculis.

Aethalides præco fuit insignis, qui propter eloquentiam Mercurij

ij filius creditus est. Hanc etiam telis claruisse testis est Valerius Flaccus lib. 1.

Catenes miles fuit, qui ictibus adeo certis destinata feriebat, vt aues quoque ab ipsis nubibus exciperet. Auror Q. Curt. li. 6. de gestis Alexandri.

Fuit *Domicianus* Imp. doctus adeo Sagittarum, vt inter distētos vici procul positi digitos tela trāmitteret. Autor Sex. Aurel. Tranquillus ait centenas varij generis feras, in Albano secessu, sagittis plerunq̃; confossas multis videntibus. Ex industria ita quarundam capita nonnunquam figebat, vt duobus ictibus, quasi cornua effingeret. Nonnunquā in pueri procul stantis præbentisq̃; pro scopo dispensam dextræ manus palmam, sagittas tanta arte dixerit, vt omnes per interualla digitorum innocuē euaderent.

Toco miles fuit quispiā autore Saxone doctus adeo sagittator, vt sermone inter cōuiuas tumultentius habito, iactauerit tanto iaculādi vsu se præditū vt exiguū quodlibet pomū, baculo procul & longissime remoto superpositum prima spiculi directione feriret.

Pōtanus *Aspārem* quondā Garamanta à præstantia torquedorū missiliū his verbis cōmendat: Hinc asper Garamas, quo nō præstantior alter Aut torquere manu iaculū, aut dare vulnera fundat.

Docuit *Hercules*, quanta sagittandi arte clareret dum Centaurum Nessum, quāuis remotum, & ceruam æripedem certo traiecit ictu, Harpyasq̃; volucres in medio confecit aëre, dicente Seneca: Perit ab ipsis nubibus Styphalidas.

Euritus rex Oechaliæ pater Ioles Herculem sagittandi artem docuit.

Commodus Imperator Faustinae & Marci principis filius centum ictibus in arena totidem feras strauit, tam validis viribus, vt multas vno conficeret ictu. Adeo certa fuit illi manus, vt quicquid oculo destinasset, iaculo & sagitta coningeret. Herodianus lib. 1. & Sabellicus in exemplis.

Nihil erat tam patuum tamque exiguum, quod plumbea ænemi menti pilā non concuteret *Andreas Agidarius*, si illud oculo consequi posset.

Getæ, Scythæi, Ithuræi, Persæ seu Parthi, Sarmatæ, Cretenses, Arimaspi & omnes propè Orientales arcu & iaculis claruerunt.

De *Getis*, Scythiæ populis, Ouid. li. 5. de Trist. Sarmaticæ maior, Geticæque frequentia gētis, Per medias in equis itq̃; reditq̃; vias, In quibus est nemo, qui non Coryton & arcum, Telaque viperea lurida felle gerat. Et lib. 1. de Ponto & 3. & in Ibia.

De *Scythis* Septentrionalib. populis Claudianus: De spoliis Scythicos artus, aut rapta Gelonis Cingula. Plinius lib. 4. vt sit planē

arcus Scythici forma.

Ithura seu *Ithura*, vrbs est in Tauro monte Parthiam versus, cuius habitatores *Ithurai* arcu & sagittis claruerunt, quod quemadmodum in cæteris arguitur poetarum epithetis, quum arcum vocant *Ithuræum* sagittas Parthicas, nervos Creticos, pharetras Sarmaticas, & ita in cæteris. Sabellicus in Oraculo: Quæ turba pharetris Certat *Ithuræas* sumptis imitauerit artes.

Parthi. seu *Persæ* Orientales populi sagittis a deo claruerunt, vt fugientes à tergo iacularentur, auersi; sequentes hostes læderent, perinde ac aduersi, vt iam diximus Lucanus: Ocyor & missa Parthi post terga sagitta; Catullus. Siue in Hircanos, Arabas; molles, seu Sacas, sagittiferos; Parthos. Ouid. lib. 1. de Remedio: Vince Cupidineas pariter, Parthasque sagittas. Ioan. Fran. Mirandula: In molli pharetrata Persidos vrbe.

A *Sarmatis* Scythiæ populis doctissimis iaculorum, Arcus vocatur Sarmaticus. Ouid. lib. 1. de Ponto: Moris an oblitus patrij contendere discam Sarmaticos arcus.

Cretenses omnes hac etiam arte clarissimi extiterunt. Vergil. in Cyri: Attica Crætea sternebat rura sagitta.

Inter insulæ Crætae populos, præcipui sagittarij fuerunt *Dictæ*, *Gnosiaci*, *Gortyniaci*, *Cydonij*, à *Dictæ*, *Gnosio*, *Gortyna*, & *Cydone* vrbibus dicti. De *Dictæis* Syllius lib. 13. *Dictæa* per auras Tranat, & in medium, perlabitur vrbis arundo: Stadius lib. 4. *Thebai*. *Dictæa*que tela ipsam & *amyclæas* humeris aptasse pharetras.

De *Gnosio* & *Gortyna* vrbibus Crætae Lucanus: *Gnosios*que agitare Pharetras Docta, nec *Eois* peior *Gortyna* sagittis.

A *Cydone*, Crætae oppido, tela *Cydonia* dicuntur, quod eius loci incolæ periti fuerint sagittarij. Vergilius: Ire libet Partho torquere *Cydonia* cornu Spicula, tanquam hæc sit nostri medicina doloris, Stadius lib. 7. *Thebaidos*: *Cydonias* anteibant *Gesa* sagittas. *Claudia*. Quæ vires iaculis, vel quum *Gortynia* tendis Spicula, quam foelix arcu, certi que peritor *Vulneris*, & certum mentiri melius ictum, Scis quo more *Cydon*, qua dirigat arte sagittas *Armenius*, refugo quæ sit fiducia *Partho*.

De orientalibus populis Val. Flac. lib. 5. Quos neque *Iber* neque *tuta* suis *Aurora* sagittis Sustinet. Per auroram intelligit *Orientalis*. Syllius lib. 12. *Eois* quamquam certet *Gortyna* sagittis. Stadius lib. 3. Syl. Et *Eoas* iaculo damnare sagittas.

Lycia regio minoris *Asiæ* populos habuit peritos iaculandi. Vnde Vergilius *Lycias* vocat sagittas. lib. 8.

Erithra quoque, siue *Erithra*, *Asiæ* ciuitas, arte sagittandi claruit. *Sidonius*: Forte sagittiferas *Euan* popularis *Erithras*. Crinitus ait.

Scotus

scotus (qui vicini sunt Britannis) in dirigendis sagittis acres esse & egregios.

Paulus Diaconus ait *Gothorum* gentem nullo armorum genere magis quam arcibus vti consueisse.

Arimaspi populi iuxta *Riphæos* in torquendis sagittis (quarum sunt peritissimi) alterum in flectunt oculum, vt altero melius cernant. Hinc & nomen traxerunt. Nam & ari *Scythicè* vnum, & *Maspos*, oculum significat.

In *Balearibus* (quæ sunt insulæ maris Hispani) primùm repertus est vsus fundæ, & adeo celebratus, vt matres filios suos aliis auibus vesci non paterentur, nisi quas funda fuissent adepti. Vergil. Geor. Stuppea torquentur *Balearis* verbere fundæ. Stadius lib. 1. *Robora*que & *graudas* fundæ *Balearis* habenas.

VENATORES.

Helymus & *Panopes* *Acestæ* regis *Siciliæ* comites, venatores fuerunt, teste Verg. li. 5. *Æneid*. Tum duo *Trinacrij* iuuenes, *Helymus*, *Panopes*que assueti syluis, comites senioris *Acestæ*.

Fuit & *Lausus* *Mezentij* filius, ferarum debellator maximus. li. 7. *Æn*. *Lausus* equum domitor, debellatorque ferarum.

Idem vocat *Amycum* ferarum vastatorem li. 9. vbi ait: Inde ferarum *Vastatorem* *Amycum*, quo non felicior alter *Vngere* tela manu ferrumque armare veneno.

Idem lib. 11. *Ornitum* quendam inter venatores reponit, his verbis: *Procul* *Ornitus* armis Ignotis, & equo venator *Iapige* fertur.

Cephalus *Atheniensis* *Procridis* maritus, venator fuit, quæ poetæ fabulantur ab *Aurora* adamatam. Ouid. in *Epist*. *Phædræ*: *Clarus* erat *Cephalus* syluis multæque per herbam *Cociderant* illo percussiente feræ: Nec tamen *Auroræ* malè se præbebat amandum *Ibat* ad hunc sapiens à sene diua viro. & lib. 1. *Metam*. inducit *Cephalum* sic loquentem: Sum nemozum studiosus, ait, cædisque ferinæ.

Eius quoque vxor *Procris* venationi vacasse arguitur, testimonio eiusdem poetæ scribentis: *Montibus* errabat studiis operata *Dianæ*. De *Cephalo* *Stroza* pater. Venanti *Cephalo* cura minorve fuit?

Atalanta mulier fuit *Arcadica*, quæ tumentes vteros sceminarum laboreque conceptum perosa, virginitati, ac venationi se totam deuouit: adeo vt immanem aprum toti formidolosum *Arcadiæ* prima percussisset cum *Meleagro*. Ouid. lib. 8. Venit *Atalante* *Scænei* pulcherrima virgo, &c.

Abas Centaurus inter venatores reponitur verbis Ouid. lib. 12. Scribentis: Et *Pholus*, & *Melaneus*, & *Abas* prædator aprorum.

Calysto, *Lycaonis* regis *Arcadiæ* filia, venatrix fuisse dicitur: quod dicit Ouid. li. 2.

Dianam poëta fingunt perpetuo venandi studio duci: quod ideo fabulantur, vt doceant magnopere his cauendam esse defidiam quibus curæ est virginitas. Nam (vt inquit Seneca) amor iuuentæ gignitur luxu, Otio nutritur inter læta fortunæ bona. Et Ouidius Otia si tollas, periire Cupidinis artes. De Diana idem Ouid. lib. 2. Fast. Mille feras syluis Phœbe venata redibat.

Ferunt & *Hippolytum* Thesei filium sese in consecrandis feris exercuisse, studio virginitatis, & otij vitandi causa. Phædra apud Ouid. Si Venerem tollas, rustica sylua tua est. Et apud Senecam in tragædiis.

Ouidius lib. 5. Fastorum ait, *Cranem* fuisse nympham lustrandis syluis deditam. Hæc eius verba: Inde fata est nympha, Cranem dixere priores, Nequicquam multis sæpe petita procis: Rura sequi, iaculisque feras agitare solebat, Nodosisque cana tendere valle plagas.

Adonis, Cynaræ ex Myrrha filius, dum venaretur, ab apro interceptus est. Ouid. lib. 1. de Arte: Cura deæ syluis aptus Adonis erat.

Carpophorus fuit Romanus quispiam, Imperatori Domitiano charissimus propter venandi peritiam. Nam Imperator ipse eò studio delectabatur adeo, vt si quado esset otium, nihil curaret ardentius, quam feras insequi. De Carpophoro Mart. lib. 1. Summa tuæ Meleagre fuit que gloria famæ, Est quora Carpophori portio fusus aperit Idem lib. 12. ad *Priscum* venatorem hoc modo scribit: Parcuis vtaris moneo rapiente veredo Prisce, nec in lepores tam violentus eas. Sæpe satisfacit prædæ venator, & acri Decidit excussus, nec rediturus equo.

Aconteum venatorem fuisse docet Statius lib. 7. Theb. Donec Flammatus Aconteus Strage virtum, cui sueta feras prosterne virtus. Syllius lib. 16.

De *Mopso* Cretensi venatore iam diximus in cap. de Sagittariis. *Orion* venator (vt fabulantur poëta) quum viribus fidens gloria retur, nullam esse feram, quam non conficeret, diis insolens verbum vlciscentibus contigit, vt terra scorpionem pareret, a quo vulneratus occubuit. Pamphilus: Errauit, quoniam cecidit venator Orion. Idem: Valle sequebatur iaculis venator Orion, Sæpe vagas ista retibus atque feras.

Nota est *Asteonis* fabula, qui Aristæi filius, indignatione Dianæ (quam inter venandum nudam repererat) mutatus in certum, & a suis canibus dilaniatus dicitur, vt scribit Ouid. lib. 3. Meta.

Aretusa virgo fuit venatrix Dianæ comès. Vnde Ver. lib. 4. Geo. Et tandem positis velox Aretusa sagittis.

Amimone, Danai filia, & venatrix fuit, quæ dum in syluis iaculo se exerceret, Satyrum læsit, & postmodum a Neptuno ibidem com-

pressa

pressa est.

Eriona nympha, Martis filia, inter venatrices puellas, & Dianæ comites numeratur.

Crocum poëta dicunt venatorem fuisse, Musarum precibus in astra relatum.

Hippe mulier Chironis Centauri filia, in Pelio Theffaliæ monte sese exercuit venado, vbi deorum commiseratione in equam mutata est, dum patris indignationem expauesceret. Alio nomine Thea dicitur.

Philostetes quum cruciaretur non ferendis doloribus, propagabat tamen vitam aucupio sagittarum, configebat tardus celeres, stans volantes, pennarumque contextu corporis tegumenta faciebat. Autor Cic. lib. 5. de Finib.

Nicias fuit venator quispiam, qui dum venandi studio feras immisissis canibus præcepis insectaretur, in fornacem carbonariam decidit, vbi canibus circum gannientibus, & rapta veste conantibus dominum educere, crematus est, autor. Cælio.

Perdix venator fuit, qui infanda correptus libidine, matri cõgressus fecit, vt Perdix libido in prouerbiu abiret. Cælius c. 15. lib. 16.

Ferunt *Melanionem* quendam odio mulierum, & seruadæ castitatis desiderio consecrandis feris se totum deuouisse: nec vnquam a solitaria illa, & vmbra vita reuocari potuisse.

Endymiona pastorem poëta dicunt quandoque in monte Lathimo vacasse consecrandis feris. Val. Flac. lib. 8. Argon. Lathmius æstiu a residet venator in vmbra, Dignus amore deæ.

Horatius lib. 1. Episto. ait, *Gargilium* venatorem fuisse, qui spectante populo ceruos cum plagis & venabulis per medium forum iubebat transire, ac demum emptum aprum palam referre, vt cepisse aliquid videretur. Hæc eius verba: Venemur, vt olim Gargilius qui maue plagas, venabula, seruos Differtum transire forum, populumque iubebat, Vnus vt è multis populo spectante referret Emptum Mulus aprum.

Ferunt *Mithridatem* venandi studio adeo intentum fuisse, vt septem annis neque vrbis, neque ruris tecto vteretur.

Cæterum *Casse*, *Plage*, *Retic*, *Venabula* instrumenta sunt venatoria. Est & *Podostrabe*, venatorium instrumentum capiendis feris concinnum.

CANVM QVORVNDAM NOMINA.

Lycisca nomen est canis apud Verg. in Bucol. dicentem: Excipere insidiis multrum latrante Lycisca. Palladius Soranus: Nō lepus inrepidum timido fugat ore Lyciscam.

Hylax,

Hylax itidem nomen est canis, Verg. in Buc. Nescio quid certe est, & *Hylax* in limine latrat.

Vmber. Verg. lib. 12. Ac viuidus *Vmber* *Hæreihians*. Sed fortasse *Vmber*, vocabulum est appellatiuum, pro cane *Vmbriæ*. Val. Fla. lib. 6. Argon.

Lalaps canis est apud Ouid. lib. 7. Metamor. Poscor & ipse meum consensu *Lalapa* magno (Muneris hoc numen) iam dudum vincula pugnat Exuere ipse sibi.

Volantes. Stroza pater: Ille pedum cursu præstans animoque *Volantes* Occubuit trucibus pestis acerba feris.

Gargitius canis fuit, Cerberi Epyrotici frater, qui Geryonis tri- corporis seruabat armenta. Hunc Hercules vnâ cum domino interfecit. Incolæ mortuo sepulchrum erexerunt.

Alcibiades inuitata magnitudine canem emit LXX. minis, quæ amputata cauda spectante populo ducebat vinctum, vt garrulorum & importunæ loquacitatis hominum linguas ea in re occuparet, ne quid deterius in eius nomen obloquerentur. Plutarchus testis.

Biorno quidam inter Danos spectatæ virtutis adolescens, canem habuit horrendæ acerbatis, & formidolosæ, quæ sola plerumque bisseos viros oppressit, & Offoti gigantis inter pascua tutata est armentum.

Pilaster. Pontanus in Lepidina. Quum canere inciperet, atrox hic dente *Pilaster* Latrat, ibi ipsa fuga sepem insidiasque reliquit.

Vertagus canis est apud Martialem: Non sibi sed domino venatur *Vertagus* acer Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Scymnus etiam nomen est canis fictum à Baptista Pio scribente: *Vertagus*, aut Gallo nutritus *Scymnus* in aruo Præcipiti sequitur lustra ferina pede.

Graucis, nomen est catellæ, qua *Arethusa* absentis mariti desiderium solabatur. Propert. lib. 4. *Graucidos* & *catullæ* vox est mihi grata quærentis, &c.

Issa nomen est catellæ quam *Publius* habuit in deliciis: *Martialis*: *Issa* est passere nequior *Catulli*: *Issa* est purior osculo columbarum: *Issa* est blandior omnibus puellis: *Issa* est charior *Indicis* lapillis: *Issa* est deliciæ *catella* *Publi*.

Apud historicos legitur *Peases*, fuisse *catellæ* filia *Æmilij* *Pauli*. *Chiron*, Canis fuit *Codri* poetæ pauperrimi. *Iuuenalis*: Et recubans sub eodem marmore *Chiron*.

Mera, canis fuit *Icarij* patris *Erigones*, cuius ductu *Erigone* ipsa cadaver patris ab agrestibus interfecti reperit.

Durides, canis fuit *Lysimachi*, qui accenso domini rogo iniicit se flammæ. Autore *Plin.* lib. 8.

Atalanta, *Arcadica* venatrix, canem habuit *Aurem* nomine quam quum

quæ interfecisset aper *Calydonius*, sepulcro ab indigenis ornata est. *Ouid.* lib. 3. *Metam.* *Actæonis* canes enumerat his verbis: Dum dubitat, videre canes, primusque *Melampus*, inde ruunt alij rapida velocius aura, *Pampagus*, & *Doreus*, &c.

Alia quorundam nomina ponuntur apud *Cælium* ex *Æschylo*: vt *Corax*, *Harpyta*, *Charon*, *Lycias*.

Hylax, *Harpalagus*, *Lycisca*, *Tygrina*, *Melampus*, *Falco*, *Serpens*, *Ragonia*, *Lichthia*, *Helor* nomina sunt canum apud *Mantuanum* lib. 4. Fuit *Hippocentaurus* canis *Xenophontis*.

Lethargus *Hippamonis*, qui etiâ cum mortuo dño tumultatus est.

Lampurus, apud *Theocritum* in *Daphnide* & *Menalca*, nomen est canis: apud *Herod.* *Syagrus*: apud *Aristophanem* *Scalanthis*.

Celebrantur etiam *Catenarius* & *Lucernarius*, & canis *At tale*, qui tanto fuit oris rictu, vt oblatum cibum deglutiret.

Fuit & *Aristogiton* canis *Cydimachi*.

Agrus canis fuit *Vlyssis* qui reuersum ab expeditione *Troiana* dominum post annos viginti fertur agnouisse.

Canis *Pyrri* *Epirotarum* regis, in rogam domini se coniecit.

De natura canum quoniam prolixè & abundè locuti sumus in Epithetis nostris, plura loqui nunc supersedimus.

Cætera nomina canum in præcedenti posita Catalogo: leguntur apud *Xenophontem*, in libro de venatione.

EQVORVM ET EQVARVM

CELEBRIVM NOMINA.

Cyllarus equus fuit *Castoris* *Verg.* lib. 3. *Georg.* *Talis* *Amiclaei* *domitus* *Pollucis* habenis *Cyllarus*, & quorum *Graij* meminere poetæ. Vbi *Pollucem* pro *Castore* equorum *domitore* posuit, poetica licentia: vt *Quas* illi *Philomela* dapes: pro *Progne*. Item, *Reuocato* à sanguine *Teucris*, pro *Dardani*, inquit *Seruius*.

Mezentius pater *Lausi* equum suum, *Rhebi* nomine, his verbis alloquitur apud *Verg.* lib. 10. *Rhebe* diu (res si qua diu mortalibus vlla est) *Viximus*, aut hodie victor spolia illa cruenta, Et caput *Æneæ* referes.

Æthon fuit equus *Pallantis* *Euandrij* filij que *Vergilius* lib. 11. ait in exequiis domini sui collachrymassè. Post bellator equus positus insignibus *Æthon* *Itlachrymans* guttisque humectat grandibus ora.

Equos *Turni* *Verg.* lib. 12. magnis laudibus commendat.

Pegasus, *Neptuni* & *Medusæ* filius, equus fuit alatus, quo *Bellerophon* expeditionem sumpsit contra *Chimæram*. Hic saxo in *Helicone* pedis ungula percussio fontem nomine *Hippocrenem* aperuisse dicitur. *Ouid.* lib. 3. *Fast.* *Suspice*, *Gorgonei* colla videbis equum creditur

ditur hic cæfæ grauida ceruice Medufæ Sanguine refperfis profi-
liffe comis: Huic fupra nubes, & fubter fydera lapfo Cœlum pro
terra, pro pede penna fuit. Idem lib. 4. Metam. & 4. de Ponto.

Arion fuit equus, quem Neptunus dedit Adrafto: Stat. lib. 1. Syl.
Hunc & Adraftæus vifum extimiffet Arion. Propert. lib. 2. Qualis
& Adrafti fuerit vocalis Ariō, Triftis ad Archemori funera victor
equus. Starius huius equi virtutem & alacritatē lib. 6. defcribit hoc
modo: Ducitur ante omnes rutilæ manifeftus Ariō Igne iubæ, &c.

Pheloe, Iris, Thoës, nomina funt equarum Admeti apud Statium
lib. 6. Theba. fcribentem: Nominibusque ciens Pholoen, Admetus
& Irim, Funalemque Thoen.

Alia equorum nomina ab eodem ponuntur his verbis: Rapidū
Danaeus augur Afcheton increpitat, meritumque vocabula Cy-
gnum audit, & Herculeum Styriū Cromis, Euneon audit Igneus
Æthion, tardumque Cydona laceffit Hippodamus, Phariumque
Thoës rogat ire Podarcen.

De *Tago* Syllius lib. 1. Iam Tag^o auratis agnofcebat in armis.

De *Gargano*, Idē Sylli^o lib. 4. Theb: Nos Gargane vocant fuperi
ad maiora, vidēsne Quātus erat Chrixus: iā nūc tibi præmia pono.

Lampon, Panchates, Pelorus, Cæhafus, nomina funt equorū apud
Syllium lib. 9. de Lampone fcribit hoc modo: Euolat ante omnes,
rapidoque per aëra curfu Callaius Lampon fugit, atque ingentia tra-
nat Exultans fpatia, & ventos poft terga relinquit. De Panchate,
Sed proximus ibat Aftur Panchates, patriū frons alba nitebat In-
figne, & patrio fpes omnis concolor albo. De Peloro, Cyniphio re-
ctor radiabat fronte Peloro Camphafus, ipfe afper nec qui cerui-
cis amaret Applaufæ blādos fonitus, claufumque cruento Spumeus
admorfu gauderet mandere ferrum. At docilis frañi, & melior pa-
rere Pelorus. Nonnunquam effufum finuabat deuius axem.

Herpe, apud eundem nomen eft equæ matris Pelori, vbi ait, E-
ductum genitrix effuderat Herpe Nobilis.

Idem de *Cireo*, Percuffus vocibus altis Spectantium Circus, fer-
tur fublime per auras.

Lamus, Sicoris, Ilerdas, Theron. etiam nomina funt equorum apud
eundem lib. 36. vbi ait, Tum Lamus & Sicoris, proles bellacis Iler-
dæ Et Theron potator aquæ fub nomine Lethes.

Equum Alexandri *Bucephalum* à capite bouis nominatū, & ta-
lentis XIII emptum, teftis eft Cares apud Gellium: Vbi ornatus
erat, armatusque ad prælium, nullum alium felforem, præter domi-
num, admiffit. Idem in bello Indico fagittis vndique perfoffus, regē
& medius hoftibus, licet exanguis, & moribundus, viuaciffimo cur-
fu rerulit, atque vbi extra teli iactum portauit, domini iam fuperti-

us fecurus, ibidem expirauit. Quod beneficium Alexander penfa-
uit oppido in honorem equi condito, vt docet Plin. lib. 6. & 8. vbi
ait, Propter quæ, Rex defuncto eidem duxit exequias, urbemque
tumulo circundedit nomine eius, Curtius ad hunc modum fcribit
Excepti funt quidam, inter quos equus regis, Bucephalum voca-
bant, quem Alexander non eodem (quo cæteras pecudes) animo
æftimabat: Nam ille nec in dorfo infidere fuo patiebatur alia, &
regem (quum vellet ascendere) fponfe fua genua fubmittens, ex-
cipiebat, credebaturque sentire, quem veheret.

De *Harpysia & Pegaso* Politianus in Ambra: Quos Zephyro pe-
perit geminos Harpyra Podarge.

Claudianus in sextum Honorij confulatū equos Rhefi Thra-
cum regis commendat fequentibus verbis:

Graiaque retulerat raptos ad castra iugales,

Quorum (fi qua fides argentibus omnia mufis)

Impetus exceffit Zephyros, candorque pruinas.

Aethon apud Homerum lib. 8. Iliados, nomen eft vnus equo-
rum Hectoris.

Harpysia & Pfylla equæ fuerunt OEnomai, quibus contende-
bat curfu in procos filie fuae Hippodamiae. Hos fuis verbis di-
gnatus eft Licophron.

Plinius ait equam Hecratidis Theffali, quamuis prægnantem
viciffe in Olympia.

Plutarchus in Artaxerxe fcribit equum Cyro fuiffe immitem,
& effrañem *Pafacem* nomine.

Cimon Athenienfis equabus fuis (quibus ter Olympia vicerat)
monumenta erexit.

Equus Tyberij Cæfaris videbatur flammæ ore euomere, indi-
cio magnæ alacritatis. Cælius cap. 26. lib. 8.

Parthenia, & Eripha, equæ fuerunt Marmacis, vnus ex prociis
Hippodamiae, quas OEnomaus puellæ pater iugulauit, & poftmo-
dum fepeliri iuffit.

Beriffhenes equus fuit Adriani imperatoris, quo in venâdo pro-
pter alacritatē plerūque vtebatur. Diō Caffius ait, Imperatorē mor-
tuo fepulchrū feciffe, columnaque erexiffe cum epigramate incifo.

Iulius Cæfar, autore Tranquillo, vtebatur equo infigni, pedibus
prope humanis, & in modum digitorum vngulis fciffis: quem ma-
xima cura aluit, honorauitque ftatua, quod aruspices eo imperium
orbis terræ fignificari dixiffent, tum etiam quod nullum alium
felforem reciperet.

Biorno quidem inter Danos clariffimus, equum habuit præftan-
ti corpore, & tanta velocitate præpetē, vt quem ceteri nequirent,
indē

indefessus obstrepentem vorticem solus superaret.

Artibius, Persarum dux, equum habuit qui primo pugnae congressu in hostes laniandos morso assurgebat, calcibusq; & impulsu longè latèque aciebat stragem. Autor Herodotus.

Gellius scribit, equum Cn. Seij de genere equorū Diomedis primogenitū, & à Corn. Dolabella centum millibus sestertiis emptū, fuisse inusitata magnitudine, sed eo tamen fato, vt quisquis eum haberet, is cū omni domo ac familia miserè periret. Quod experti sunt Marc. Antonius. Corn. Dolabella, C. Cassius eius possessores.

Equus Nicomedis regis Bithyniæ, tanto fuit in dominū affectu, vt eo mortuo oblatum recusauerit cibum, & inedia se confecerit.

Equus Antiochi capto vel mortuo domino Centaretum quendam è Galathis, alumni sui victorem domitis frænis excussit, & in terram deiectum pedibus ad mortem proculcauit. Plinius lib. 8. cap. 42.

Equus à Dionysio Syracusarū tyranno relictus in salebra & luto, vbi se expediuit, domini, licet ingrati, vestigia tamè secut⁹ est.

Nero equas habuit *Hermaphroditas* ex agro Treuerico, quas carpento suo subiuges ostendebat.

Equus Augusti sepulchrum à domino meruit.

Scythius primus fuit omnium equorum à Neptuno productus. *Hirpinus* nomen est equi apud Martialem lib. 3. epigr. vt *Coritha* nomen equæ apud Iuuenal. Satyr. 8. de Hirpino Mart. Hirpini veteres qui bene nouit auos. De vtroq; Iuuenalis: Sed venale pecus Corithæ posteritatis, & Hirpini, si rata iugo victoria sedit.

Celebratur Maronis carmine equus Troianus, quem Græci diuina Palladis arte ædificauerunt, acernisq; trabibus contexuerunt, Epeo machinæ authore. De hoc Propert. lib. 3. & Lucretius lib. 1. *Durateum*, id est ligneum vocat, vbi ait: Nec clam Durateus Troianus Pergama partu inflammasset equus nocturno Graiugenarū.

Equi Parthorum hippice herba pasti, famem sitimque multos dies perferunt: ad quod alludit Propert. lib. 4.

E Q V I A C H I L L I S

DE *Balio* & *Xantho* Politianus in Ambra. Balium Xanthumq; iugales Quos Zephyro peperit geminos Harpia Podarge: Et te captiuo funalem Pedase cullo Igneus extimulat. Claudianus: Et flauum Xanthum spreuisset Achilles. Vergilius libro tertio Georgicorum. Martis equi biuges, & magni currus Achillis.

E Q V I M A R T I S

HI duo numerantur à Seruio inter equos Achillis. Poëtæ tamen *Pauorem* & *Terrorem* Martis equos faciunt: vnde Statius: Fræna ministrat equus Pauor armiger.

E Q V I

E Q V I S O L I S

DE his nominibus Ouid. lib. 2. Metam. scribit. Interea volucres Pyrois, Eous, & Æto Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auræ Flammiferis implent pedibusq; repagula pulsant. *Pyrois*, Pyroentis flectitur, vt Simois. Val. Flac. lib. 5. Argon. Et formidantem patrios Pyroenta dolores. Sunt qui dicant *Xanthum* inter equos Solis numerari, propter dictum Martial. Quid cupidum Tirana tenes? iam Xanthus & Æton Fræna volunt. Thomas Radiprio noscebatur. *Pyrois* rubens, *Eous* candidans, *Æthon* coruscans, *Phlegon* nigricans, hinnitibus flammiferis, elatis naribus auræ implebant, erraticis cursibus vagabantur incerti. *Sabellicus*: Hic equidem ambiguè vergit quâ lucidus Æthon.

E Q V I P L V T O N I S

DE quatuor primis nominibus, Claudianus lib. 1. de Raptu sic meminit:

Orneus crudele micans, Æthonisq; sagitta.

Ocyor & Stygij sublimis gloria Nycteus

Armenti, Dirisq; nota signatus Alastor.

Stabant ante fores iuncti, sæuumque fremebant,

Crastina venturæ spectantes gaudia prædæ.

A V R I G Æ, E T E Q V O R V M

DOMITORES.

Automedon fuit Achillis auriga. Verg. lib. 12. Æne. Vna ingens Periphas, & equorū agitator Achillis Armiger Automedon. Ouid. lib. 5. de Trist. Nunquid Achillæos inter fera prælia fidi Deseruit leuitas Automedontis equos. Idem lib. 1. & 2. de Arte.

Phaeton, Solis filius, dum currū patris regendū suscepisset: equis ignotum aurigam excutientibus, cecidit in padum, cælo passim conflagrante. Hinc equi Phaëtonis, pro equis Solis solent accipi. Verg. lib. 5. Æneid. Aurorâ Phaëtonis equi iam luce vehabant. Ouid. lib. 11. Metam. Hic situs est Phaëton currus auriga paterni.

Idæus fuit auriga Priami. Verg. lib. 7. Æne. Idæumque etiam currus, etiam arma tenentem.

Metiscus Turni. Idem lib. 12. Aurigam Turni media inter lora Metiscū Excudit. Ausonius: Nec celeres multas ipse Metiscus agas.

Naubolus Laij regis Thebarum. Statius: Naubolus Hippasides tuus, ô mitissime Lai hospes, adhuc currus securaq; lora tenebat.

Cirrus Melampodis, *Durius* Pelori, *Athlas* Caphasis, *Iberus* Panchatis equorū fuerunt aurigæ. De Cirno Syllius lib. 16. Quò Cirné tuis (nā Cirrus agebat) Verbera dimitte, & reuoca moderatus habenas. Iberus ad Panchatem apud eundem sic loquitur: Tene,

Astur certante feret quisquam æquore palmam Erepto: confurge,
vola, perlabere campum. Durius ad Pelorum: Quò ruis, aut quit-
nam hic rabidi certaminis est mos?

Ferunt etiam *Iolaum* Herculis fuisse aurigam.

Arceptolemus, *Enipeus*, *Cabrion* Hectoris aurigæ fuisse memo-
rantur. Mortuo Arceptolemo, successit Cabrion eius frater.

Myrtilus auriga fuit OEnomai, cuius ruina mari Myrto nomen imposuit. Ouid. in Ibin: Proditor ut saui perit auriga tyranni, Qui noua Myrtoræ nomina fecit aquæ.

Tortellius ait, *Menonem* fuisse aurigam Idomenæi, *Anesteum* Diomedis, *Midonem* Pylemenis, ducis Paphlagonum.

Amphitus & *Telchias* Castoris, & Pollucis aurigæ fuerunt, testi-
monio Plinij lib. 6. scribentis: Sunt qui conditâ eam ab Amphiro
& Telchio, Castoris & Pollucis aurigis putant. Ammianus: Vbi
(inquit) inter ciuitates alias Phasis est nomine fluuij dictitata, &
Dioscorias nunc vsq; nota: cuius Autores Amphirus & Telchius
Spartani traduntur, aurigum Castoris & Pollucis. Alij dicunt Casto-
ris & Pollucis aurigas fuisse nominatos *Rhecæm* & *Amphistratum*.

Legitur in Troezeniorum historia *Sperum* fuisse Pelopis Auri-
gam quamquam alij in Olympia fuisse *Cyllam* tradant.

In Illyra ciuitas fuit Harpyia, prope Encheliæ, in quam Am-
phiarai auriga *Baton* absorpto domino se contulit. Cælius.

Cebares fuit equiso, cuius astu Darius regnum Persarum adep-
tus est. Nam quum magi inter se pacto conuenissent, ut is, cuius
equus primus hinniret, regno potiretur, Cebares manum vuluæ
equinæ prius adnotam naribus equi præbuit olfaciendam. Quo
odore irritatus equus primus dedit hinnitum. Herodorus.

Patyramphis fuit Xerxis auriga. Idem Herodorus: Postquam, in-
quit, ipse Xerxes vehebatur curru equorum Niseorum præceden-
te auriga, cui nomen erat Patyramphi, Othonis filio.

Poëta *Bellonam* Martis aurigam faciunt, flagello armatam san-
guineo, ut docet Staius.

Picus fuit equorum domitor, dicente Verg. lib. 7. Læuaque An-
cyle gerebat Picus equum domitor.

Idem de *Messapo* lib. 7. *Æneid*. At Messapus equum domitor Ne-
ptunia proles.

Anniceris Cyrenæus nobilis fuit equorum agitator, qui artem
Platoni ostentaturus, ante Academiam curru iunxit, sepeq; eun-
dem cursum iisdem vestigiis nihil delirando repetiit.

Erichthonius Atheniensis quadrigas primus iunxit. Pontanus li-
bro 3. de Stellis: Qualis Erichthonius curru & quatuor ausus iun-
gere equos, rapidisque rotis insistere victor.

Astyr Memnonis fuit auriga, à cuius nomine Astures populi
Gallæcis proximi dicti sunt.

Constat *Felicem Ruffatum* fuisse aurigam verbis Plinij lib. VII.
scribentis: Inuenitur in actis Felicis Ruffati aurigæ, iam igno illa-
to in rogam eius, vnum è fauentibus iecisse sese.

Inter eos (qui equitaru claruerunt) Castor principem locum obti-
nit. Politianus: Vixque bonum frænis Castora frater amet.

CVRRVS DEORVM, QVIBVS
ANIMALIBVS TRAHANTVR.

Currus *Bacchi*, Lyncibus, & Tygribus. Propertius de Ariadna
Episto. Phædræ: Inq; capistratis tygribus alta sedet, Idem lib. 3. Me-
ta. Quæ circum tygris simulachraq; inania lyncum. Idem lib. 4. Me-
ta. & lib. I. de Arte. Verg. lib. 3. Georg. Qui lynces Bacchi variæ?

Currus *Leucothoes* deæ marinæ, Delphinis. Verg. in Cyri: Illa e-
tiam magnum iunctis quæ piscibus æquor, Et glauco bipedum
curru metitur equorum Leucothoë.

Currus *Cybeles* leonibus. Verg. libro 3. & iuncti curru dominæ
subiere leones. Ovi. lib. 10. Dente premunt domito Cybeleia fræna
leones. Catull. Vbi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus.

Currus *Veneris*, cygnis. Ouid. lib. 10. Metam. iunctisq; per aëra cy-
gnis Carpit iter. Syl. lib. 7. Tū matris curru niucos agitabat olo-
res. Staius lib. I. Syl. Thalamiq; ingressa superbū Limē Amyclæos
ad fræna citauit olores. Staius lib. 3. Dū petit & molles agitatur
aurea cygnos. Hora. li. 4. Car. ad Venerē: Tempestiuus in do-
mo Pauli purpureis ales oloribus Commessabere maximi.

Currus *Thetidis*, Delphinis: quemadmodum & Leucothoës. Ti-
bul. Vecta est frænato cærulea pisce Thetis.

Currus *Neptuni*, equis. Verg. lib. 5. Iungit equos curru genitor,
spumantiaq; addit Fræna feris, manibusq; omnes effundit habe-
nas, Syllius lib. 3. Extremamq; petit Phœbea cubilia Theryn Fræ-
natis Neptunus equis.

Currus *Dianæ*, ceruis. Claud. Dicit & extemplo frondosa fertur
ab Alpe. Trans pelagus, Cerui curru subiere iugales.

Currum *Iunonis* trahunt pauones. Currum *Lunæ*, boues. Currum
Nemesis, gryphes. Currum *Solii*, equi. Currum *Saturni*, serpentes.
Currum *Martii*, equi. Currum *Prothei* Phocæ. Currum, *Oceani*, Ba-
bra.

Bistoniis Mars instat equis. Tu iungis olores,
Phœbe Terapneos. Getica Mars fulgurat hasta,
Contendis tu Phœbe fides, arcusque retendis,

Lyncas agit Bromius, Paucos Saturnia pictos.
Tardos Luna boues, annosas Delia ceruas.
Gryphes Hyperboreos Nemeſis Cytherea columbas.
Fert pedibus pinnas puer Arcas, crine galerum.
Item Ioan. Franciscus Mirandula:

-Paphios non iungit olores
Cypria, terribilem non concinit ægida Pallas.
Non volucres sequitur ceruos pharetrata Diana,
Nectere odorisequos loris affueta Laonas.
Non iunctis fertur Iuno super æthera pauis,
Dum Samon, aut tecta inuisit Carthaginis altæ,
Cynthia nec bobus charum Endymiona fatigat.

NAVIGIORVM DIVER-
SA GENERA.

Myparo genus erat nauigij, quo utebatur pyrata, autore Nonio. Cicero lib. 3. de Rep. Nam quum quaeretur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infestum vno Myoparone, Eodem (inquit) quo tu orbem terræ. Sallust. lib. 4. Mariq; placido à duobus prædonum Myoparonibus circumuenta.

Erant & *Parones*, genera quædam nauium. Varro: Iamque duos Parones habebant instructos. Budæus ait Paronem hodie vocari Brigantinum.

Acatium nauis erat actuaria. Iulius Pollux ait fuisse velum in naui maximum, sicut minimum Dolonem.

Anchironachis nauigium est aptum ferendis anchoris, cæterisque nauticis instrumentis.

Baris erat cymba, qua Ægyptij suorum cadauera ad tumulum cõportabant. Propertius lib. 3. Romanamq; tubam crepitanti pelere sistro Baridos & contis rostra Liburna sequi. Herod. lib. 2.

Catafscopium dicitur nauis exploratoria, vt Catafscopus circûspector, quod etymo dictionis cognoscitur. Cæsar in commentariis: Literis celeriter in Siciliam conscriptis, & per Catafscopiũ missis.

Celox dicitur breue nauigium, à celeritate. Apuleius: Qui celocẽ regere nequit, onerariam petit. Plautus Aulu. Quo hanc celocem conferam? Varro. Nautæ remiuagam mouerit celocem.

Corbita nauis est tarda, & grandis. Plaut. in Pœn. Tardiores quæ Corbitæ sunt in tranquillo mari. Dicuntur autem *Corbitæ* q; in eorum malo corbes pro signo suspenderentur.

Gydarum Calepinus ait esse nauiculæ genus: sed quale, vt in plerisque, tacet.

De *Cymba* Verg. lib. 6. Æneid. - Gemuit sub pondere Cymba Sutilis. Ouidius lib. 1. Metamor. Occupat hic collẽ, cymba sedet alter

adunca.

adunca.

Cyrcerus, nauis est prægrandis Asiatica. Plautus apud Noniũ: Quũ percontor portitores, equæ nauis venerit ex Asia: negant venisse. Cõspicatus sum interim Cyrcerum, quo me maiorem non vidisse cenſeo. Idem: Ædificat nauim Cyrcerum, & merces emit.

Fasellus est nauigium Campanum eodem Nonio teste. Sallust. lib. 3. hist. Et forte in nauigando cohors vna, grandi fasello vecta, à cæteris deterauit.

Geseorta nauis est, quam nonnulli Profumiam vocant.

Alius dicitur breuis scapha.

Horiam Nonius ait nauim esse piscatoriam. Plautus in Rudete: Mea opera laboratur & Rete & horia. Diminutium est Horiola. Idem: Malo hunc alligari ad horiam, vt semper piscetur, etsi sit tempestas maxima.

Lembus dicitur nauicula breuis, & velocissima. Plautus: Dũ hæc aguntur, Lembo aduehitur tuus pater paucillulo. Verg. Lembũ si forte remisit, Atq; illum in præceps prono rapit alueus amni. Pli. lib. 7. ait Cyrenienses fuisse repertoies Lembi.

Linter dicitur nauicula cauatis arboribus facta. Hac utebantur quondã Germani Danubium habitantes. Nonius ait Lintres naues esse fluminares. Oui. ad Liuiam: Quem semel vmbriſera nauita Lintre tulit. Sidonius: In pugna Pyrata coit, pars Lintre cauata;

Monocylon dicitur nauis ex integro ligno, & non conciso in trabas. Monon enim vnum, & xylon lignum dicitur.

Pontones dicuntur, quibus pontium loco vtimur in traiciendis fluuiis. Apuleius: Et si vado non poterunt, pontonibus transibunt.

Profumia genus est nauigij speculatorij. Cæcilius apud Noniũ: De nocte ad portum sum profectus profumia. Idem: Qui pro gubernatore se gerens prope vertit profumiam.

Scapha, nauicula est in ligno cauata. Horatius lib. 3. Car. Tũ me biremis præsidio scaphæ Tutum. Vegetius: Scaphas quoq; de singulis trabibus excavatas cum longissimis funibus, inrerdu etia ferreis cathenis legio portat. Nonius ait, Scaphas nauiculas esse quæ maiores naues consequuntur.

Schedia nauigium est rude & impositum, & trabibus inter se connexis factum, cuiusmodi sunt rates.

Sorrilum, nauigium est Istricum, quod lino & sparto confertur & condensatur.

Stilata, nauis est lata, quales forte sunt quibus equi & curus trahuntur. Antiqui stlatum, & stlites pro latum & lites dicebant.

Trieris nauis est magna, quam remiges tribus vtrinq; remorum ordinibus impellunt. Latine Triremis dicitur, & trium ordinum

nauis, quemadmodū Quadrirēmes & Quinquerēmes apud anti-
quos legimus & apud Græcos Epteres, Enneres, & Decetes, quæ
naues septenū, nouenūm, denūq; ordinū significāt. Biremē pri-
mū fecere Damastenes, autore Plinio: Tirimē, Ammocles Corin.
Quadrirēmē, Carthaginiēses: Quinquerēmē instituit Nefichtho
Salaminius: Sex ordinū, Xenagoras Syracusanus: Decemrē Nefi-
giton. Instituit Alexander Magnus ad duodecim ordines. Ptolemæus
Sother ad x v. Demetrius Antigonis ad x x x. Ptolemæus
Philadelphus ad xl. Ptolemæus Philopator ad quinquaginta.

Plutarchus in vita Periclis ait, *Damenem* esse quandam nauim
rotundam & concuam, & in ventris similitudinem formatam, vt
mare percurrere, ac celeriter conuerti possit. Atque hoc illi indi-
tum nomen quod in Samo primum reperta sit, & a Polycrate ty-
ranno ibidem ædificata.

Hippago seu Hippagium, nauis est lara & expensa, quæ equi &
currus transmittuntur.

Ziburni dicebantur bellicæ naues, & velocissimæ, a Liburnia
Dalmatiæ parte, cuius exemplo fabricantur, vel q; Liburni populi
olim nauibus citissimis Ionium mare insulasq; prædarentur. Hinc
naues leuitate præstantes Liburnicas dixerūt. Horatius in Epodo:
Ibis Liburnis inter alta nauium Amice propugnacula. Dicimus &
Liburnica. Suetonius in Augusto: Vtrobique parte Liburni carum
demersa. Dicuntur etiam Liburnæ. Luc. Ordine contentæ gemino
creuisse Liburnæ.

Embolum genus est nauigij velocissimi; Alij ponunt pro rostro
æreo, quod ex prora nauium eminet.

Lenunculus, dicitur nauis piscatoria Sallust. apud Nonitum: Pri-
mo inducit forte per noctem in Lenunculo piscantis.

Oneraria naues dicuntur negotiatoriæ, & propter onera tarda.

Actuaria verò dicuntur agiles & præstantes celeritate. Sallustius:
His actuariæ naues circiter triginta, Onerariæ decem erant.

Nauium appellationes apud Gellium lib. ii. c. 25. sunt Gauli, Cor-
bitæ, Caudicæ, Hippagines, Cercuri, Celoces, Oxyæ, Remiculi,
Actuariæ, Profumiæ, Geseortæ, Orioles, Cattæ, Scapha, Pontones,
Nuctuciæ, Mediæ, Phaselli, Parones, Myoparones, Lintres, Caupu-
lica, Mareplacidæ, Cydarum, Rataræ, Catafopium.

Porro autem nauem primi excogitarunt, *Tiphys*, & *Argonautæ*:
vel *Tyrū*, vt matriuit Tibullus scribens: Prima ratem ventis credere
docta Tyros. *Danaus* nauē primus in Græciam ex Ægypto adue-
xit. Nam prius ratibus nauigabatur in mari Rubro ab *Erythra* re-
pertis: Antiquitus fiebant ex cortio circumsutæ in Oceano Britan-
nico, In Nilo ex papyro, cirpo, & arundine. Longa nauē primum
Iasonem

Vegetius
lib. 4.

Iasonem nauigasse, testis est Philostephanus. Egeſias hoc tribuit
Parthalo, Cteſias *Samira*, Stephanus *semiramidi*, Archimachus
Aegeoni, Bibliographi *Noæ*. Onerariam *Hippus* Tyrius inuenit,
Lembum cyrenenses, *Cymbam Phœnicēs*, *Celocem Rhodū*, *Cercu-
rum cyprū*, *Sidærum* obseruationem in nauigando *Phœnicēs*, *Re-
num cape*, Latitudinem eius *Plataea*, vela *Icarus*, *Malum*, & *An-
remnam Dædalis*, *Tectas*, *longas Thasij*, *Rostrā Pisæus*, *Tyrrhenæ
anchoram*, *Anacharsis* *Harpagones*, *Adinivicula Tiphys*, classe
primus depugnauit *Minos*.

Naumachia vocatur pugna nautica: *Naumachiarij*, qui nauale
prælium committunt. Sueton. in Claudio: Sed quum proclamanti-
bus *Naumachiariis*, Aue Imperator, morituri te salutant.

Nauis vocabulum est generale. *Naualia*, nauium stationes. *Na-
uarchus*, nauis princeps, *Nauclerus*, seu *Naucleriæcus*, ductor.
Nauta, & *Nautica* idem.

Carina dicitur concuitas nauis, & capitur pro tota naui. Verg.
Frondentesq; ferunt remos, natat victa catina. Carinare instar *Carinæ*
carinæ formare:

Puppis pars posterior nauis, *prora* anterior. *Proreta*, rector *prore-
tes* dicuntur rudes & impolitæ trahes inter se connexæ. Ra-
tis tamen capitur pro naui. Ouidius lib. 4. de Ponto: Et freta veli-
uolas non habitura rates. *Ratiarij*, ratis ductores.

Classis capitur pro multitudine nauium, & quandoque pro vni-
ca naui. Verg. & *Lyciæ* ductorem *classis Orontem*.

Remiges nauis qui remos agunt. *Remigare* remos agere.

Helciarij qui maiores naues funibus trahunt canabinis aduer-
sus vndas. *Remigari*

Rudentes dicuntur funes nautici. *Lucanus* lib. 8: Aut laqueum
collo tortosque aptare rudentes.

Anchora ferrum est repandum, & vtrinque acutum, quo sistun-
tur naues, vnde adagium. *Nauis tua fulta est duabus anchoris*.

Antenna instrumenta sunt annem antefecantia, vnamque na-
uibus facientia. *Vergilius*: *Cornua velatarum obuertimus anten-
narum*.

Vela dicuntur linea vel canabina tegmina, quæ dispassa malo
nauis alligantur, vt ventos recipiant. Hinc mare veliuolum.

Carbasus linum est tenuissimum, quo vela nauium fiebant quon-
dam: vnde & *Carbasa* pro velis accipi solent.

Transstra tabulæ sunt in quibus sedent *remiges*, vel per quas ad
regimen nauis decambulant.

Celeuma dicitur clamor nauticus.

Naulum & *Portorium* merces nautarum & portitorum.

Vrinatores dicuntur natatores subaquatiles.
Vrinari, seu vrinare, sub aquis natate.

PROPIA QUÆDAM NA-
UIUM NOMINA.

Argo dicitur fuisse prima nauium, qua Iason, Tiphys, Castor, Pollux, & alij (quos vnde Argonautas dicimus) profecti sunt Colchos, ad rapiendum vellus aureum. Sumpsit autem nomen ab Argo architecto. Vnde Val. Flac. libro 1. Ad charum Tritonia deuolat Argum, Moliri hunc puppem iubet, & demittere ferro Robora, peliacas etiam comes exit ad umbras. Vel ab Argiuis qui in ea nauigarunt. Hanc nauim poëtæ multis ornant epithetis. Vocant imprimis fatidicâ & loquaculâ, q̄ beneficio Mineruæ facta sit ex quercu Dodonæa: quâ Sophocles tradidit fuisse non tantum verbosam, at etiâ futuri prælagâ, vt in periculis Argonautas moneret. Vnde Claud. Licet omnia vates In maius celebrata ferant, ipsamque secandis Argois trabibus iactent sudasse Mineruam &c. Arbore præfaga tabulas animasse loquaces. Val. Flac. Prima deum magnis canimus freta peruia nautis, Fatidicâq; ratē. Vocatur præterea *Pegasea*, à Pegasa vrbe Theffaliæ, apud quam fuit ædificata. Item, *Pelias* à Pelio monte. *Tritonis*, quoniam beneficio Mineruæ & ingenio facta est. *Magnensis* seu *Magnesiæ*, à Magnesia regione Macedoniæ proxima. *Argoa*, & *Argiua*, ab argiuis nautis. Hæc ex autoribus confirmari possunt. vt Ouid. li. 7. Meta. Vale. Flac. 1. & 8. Sratius lib. 5. & Pontanus lib. 5. de Stellis. & Proper. lib. 1.

Pristis, *Centaurus*, *chimera*, *Scylla* nomina sunt nauium apud Verg. lib. 5. *Æne.* De *Pristi* & eius restote Mnesteo sic inquit: Velocem Mnesteus agit acri remige *Pristim*. de *Chimera*, Ingentemque *Gyas* ingenti mole *Chimeram*. De *Centauro* & *Scylla*: *Sergetus*q; (domus tenet à quo *Sergia* nomen) *Centauro* inuehitur magna *Scylla*que *Cloanthus* *Cærulea*.

Apud eundem lib. 10. *Tygris* nomen est nauis, cuius rector fuit *Massicus*. Hæc eius verga: *Massicus* ærata princeps secat æquora *Tygrî*.

Est & *Centaurus* nomen alterius nauis, cuius rectorem vocat *Cupanonem*, vbi ait: Filius æquales comitatus classe cateruas, Ingentem remis *Centaurum* promouet.

Triton nauis fuit cuiusdam *Aulestis*. Idem. Hunc vehit immanis *Triton*.

Cælius ex testimonio interpretum *Aristophanis* ait, duas *Athenis* naues fuisse publico muneri destinatas, ex quibus *Salaminia* euocatos ad iudicium subueheret: *Paralus* verò aueheret *Delphos* ad rem diuinam.

ARGO

ARGONAUTARVM NOMINA.

Argonautæ (vt iam diximus) dicuntur heroes illi, qui in Argo naui Colchos profecti sunt ad rapiendum vellus aureum. Sunt qui dicant fuisse duo & quinquaginta numero. Alij quatuor addunt. Sed parum refert de numero. Val. Flac. li. 1. seriatim multos enumerat. De *Zete* & *Calai*. Ouid. lib. 6. Meta. Vellera cum *Minyis* nitido radiantia villo Per mare non notum prima petiere carina. Propert. lib. 2. Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles. Hunc super & *Zetis*, hunc super & *Calais*. Omnium summi & principes fecerunt *Tiphys* & *Iason*. Vnde Ouid. lib. 1. de Arte: *Tiphys* in *Æmonia* puppi magister erat.

NAV TÆ NONNVLII.

De *Tiphys* licet iam satis dixerimus, adhuc tñ testimonia adiecimus. Verg. Ecloga 4. Alter erit tum *Tiphys* & altera que vehat Argo Delectos heroas. Ouid. in Epi. Quid mihi cum *Myrias*, quid cum *tritonide* pinu: Quid tibi cum patria nauita *Tiphys* mea. Seneca in *Medea*: Quæq; domitorem freti *Tiphyn* nouam formare docuisti ratem. Idem: Ausus *Tiphys* pandere vasto *Carbasa* *Poto*, legesque nouas scribere ventis.

Mnesteus, *Sergetus*, *Cloanthus* nauis fuerunt *Æneæ*. Verg. lib. 4. *Æne.* *Mnestea* *Sergetum*que vocat, fortemq; *Cloantum*.

Fuit & *Palinurus* gubernator nauis *Æneæ*. Verg. li. 3. Ipse gubernator puppi *Palinurus* ab alta.

Telonem *Massiliensem* *Lucanus* à nauigandi astrorumq; peritia laudat li. 3. vbi ait: Dirigit huc puppim miseri quoq; dextra *Telonis*, Qua nullam melius pelago turbante carinæ Audiuere manum. nec lux est notior vlli *Craftina*, seu *Phœbum* videat, seu *cornua Lunæ*, Semper venturis componere *carbasa* ventis.

Idem commendat *Phocæum* quendam vrinatorem adeò natandi peritum, vt mergeret se, ac demum emergeret quum veller. Hæc eius verba: Pugna fuit vnus in illa *Eximius Phocæus*, animam seruare sub vndis, *Scrutari*q; fretum, si quid merfisset arenis: Et nimis affixos vnci conuelleret morsus, &c.

Opheltes fuit nauta & circumuentor scelestissimus. *Sidonius*: Qui vigor in pedibus frustra tibi natus *Ophelte*. *canopus* autore *Plinio* fuit gubernator nauis *Menelai*, à quo hostium *Nili Canopicum* nomen sumpsit, vbi ictu aspidis mortuus est ille.

Fuit *Sarone* quispiam nauta, qui moribus suis inelegantibus & inurbanis sequenti adagio locum fecit *Sarone* magis nauticus.

Simonides apud *Plutarchum* testis est *Amarfyadam* *Phereclum* fuisse gubernatorem nauis *Thefei* in *Cretram* ad *minotaurum* nauigatis. *Philochorus* ibi ait *Nausitheum* & *Phæacum* rectores fuisse

eius nauis.

Idem in Themistocle ait *Artomenem* Xerxis fuisse nauarchum. Eodem teste *Petitus* fuit gubernator nauis; in quam Pompeius post fugam conscendit.

Acessus fuit ignauus quispiam nauta; qui vt navigationē prorogaret, dicebat se Lunam magis opportuniā expectare. Vnde natū adagiū: *Acessi* Luna, in cōperendinātores, qui semper causas cōminiscuntur, quo negotium differant. Erasmus in Chilia:

Mandro fuit quispiam nauicularius, qui aspirante fortuna tandem factus est Imperator, vnde etiam factus adagio locus, Fuit & Mandroni siculna nauis. In eos qui prater meritum ad opes euecti, pristinae conditionis non meminerunt. Erasmus.

Phrontis nauta fuit Menelai, filius Oneris, caesus à Phœbo.

Amyclas nauta fuit ad quem tempore belli ciuiliis accessit Cæsar, vt ab eo transiret in Italiam. Lucanus li. 5. Moli consurgit Amyclas Quem dabat alga toro.

Herodotus in Melpomene ait *Colaum* fuisse gubernatorem cuiusdam nauis Samiorum.

Phereclus fuit architectus, qui naues Paridis ad raptum Helenæ ituri fabricauit, vnde & nauis proprio epitheto Phereclæa dicitur.

Peloros fuit gubernator nauium Annibalis fugientis.

PORTITORES.

CÆlius scribit *Phaonem* fuisse portitorem, eo que se fouisse artificio. Hic quum Venerem transuexisset, vnguentum ab ea fertur accepisse, quo delibutus factus est hominum pulcherrimus.

Phorcus Græcè *Porthmeus*, Latine portitor dictus, est quod per mare deferret colonias, teste Beroso.

Charon dicitur portitor iuferorum. Ver. lib. 6. Portitor ille Charon. Idem: Portitor has horredus aquas & flumina seruat Terribili squalore Charon. Proper. li. 3. Portitorū, Porthemum, Telonarium Minerual, stirps Charontica, Naulū dicitur portitorū merces. Seneca de Charonte: Hunc seruat amnem cultu & aspectu horridus Pavidosq; manes squalidus gestat senex. Idem in Oedipo: Quinq; capaci turbida cymba flumina seruat durus senior nauita Charo.

PISCATORES, ET VRI-

NATORES.

D*ryctis* fuit piscator quispiam, qui educavit Perseū, de quo Statius li. 2. Syl. Fluctuagnus volucré comedebat Persea Dyctis.

De *Herminio* Syllius li. 5. Nec minus Herminium primis obruncat in armis. Assuetum Thrasymene tuos prædantibus hâmis. Ex haurire lacus, patriæq; alimenta senectæ Ducere suspenso per stagna latentia lino.

Herod.

Herodotus ait *scylliam* fuisse vrinatorē Sicyonium Themistoclis ætate, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis seruauerit, plurimaque sibi lucratus sit.

Nicolaus quidam *Calapiscis* cognominatus ex Appulia oriundus, à puero aquis affuetus, degebat inter marinas belluas multos dies continuos illæsus & profunda pelagi scrutabatur, futuraq; tempestates prædicebat.

Plinius ait *Ichthyophagos* populos, Troglodytis vicinos; natate ceu maris animalia.

PERICULA MARINA.

C*Harybdis* periculum est marinum, in Sicilia, prope Tauromitanum litus, quod crebis aquarum vorticibus infremere, assiduisq; fluctuum concursibus rapta absorbere dicitur. Ouid. lib. 4. de Ponto: Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis, Ter licet epoter, ter vomat illa fretum.

Scylla, saxum est in mari Siculo, mare ipsum reddens importuosum & plenum periculi, quod assiduis, aquarum concursibus latratū videtur emittere. Poëtæ fabulantur Scyllā Phorci filiā mutatam in monstrū supernè virgineum, infernè verò piscem, & sex caninis capitibus latrās, quum se lauisset in fonte, quod Circe veneno infecerat. Ouid. lib. Meta. Cinctaq; seuis Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo. Plin. lib. 3. In eo freto est scopulus Scylla: Item Charybdis, mare vorricosum, ambo clara sœuitia. Cicero Actione 6. in Verrem, Non enim Charybdin tam infestam, neque Scyllam nauis, quam istum in eodem freto fuisse arbitror.

Malea promontorium est Laconia scopulosum, quod per quinquaginta millia passuum in mare protensum periculosa reddit navigationē, propter aduersos ventorum flatus. Hinc natum pro- uerbiū, Quum ad Maleā deflexeris domesticos obliuiscere. Est autē penultima dictionis indifferens. Verg. Ionioq; mari, Maleæq; sequacibus vndis Statius lib. 4. Theb. Idem in Achil.

Caphareus mons est Euboia, altissimus, Hellepontū versus, importuosus & formidolosus propter scopulorum frequentiam, & crebros vndarū vortices. Hic Nauplius, rex Euboia, mortem filij Palamedis, Vlyssis dolo interfecti, vltus est. Nam quum Græci Troia redirent, Nauplius facem in vertice montis posuit, vt locus fidem portus faceret. Quò quum venisset, multi naufragium fecerunt. Stat. in Achil. Quum reduces Danaï, nocturna q; signa Caphareus. Exeret.

Syrtis duo sunt loca in finibus Africae Ægyptum versus, vbi mare fertur esse vadolum & importuosum, pp aquas reciprocas. Seneca. Et amica nauis ante promittet vada Incerta Syrtis. Syll. lib. 17.

Et sum-

Et semper naufraga Syrtis.

Ouidius lib. 12. Elegiarum de quibusdam sic meminit.
Cum domina Libycas ausim prærumpere Syrtes,
Et dare non æquis vela ferenda Nothis.
Non quæ virgineo portenta sub inguine latrant,
Nec timeam vestros curua Malea sinus,
Nec quas submersis ratibus saturata Charybdis,
Fundit & effusas ore receptat aquas.

PISCINARIJ.

Piscinarij dicuntur, qui piscinas habent refertas piscibus easq; magno studio curant. Ostrearum viuaria, primus omnium *Sergius Orata* inuenit, optimumq; saporem *Lucius* adiudicauit.

Licinius Murena reliquorum piscium viuaria primus instituit. *Lucullus* ad piscium receptacula montem excidit iuxta Neapolim maiore impendio, quam villam ædificauerat, admissio mari.

Varro scribit, *M. Catonem* Uticensem (quum hæres testamentò *Lucilli* seu *Lucilij* esset relictus) pisces de piscina eius XLIX. milibus vendidisse.

Murenarum viuaria excogitauit *C. Hirnius*, qui cœnis triumphalibus dictatoris *Cæsaris* sex millia *murenarum* mutua appendit & dedit in pondus.

Vedius Pollio, quum piscinas magno studio coleret, solebat seruos suos occidere, eosq; piscibus vorandos præbere ut hominum cruore pasti deliciares essent.

Curauit & piscinas *Hortensius* Orator, *Murenam* que adeo dilexit. ut mortuam multos dies atratus fleuerit.

Antonia *Drusi Murenæ*, quam diligebat, in aures addidit. *Cochelearum* viuaria primus instituit *Fuluius Hirpinus*.

PISCES DIVERSI.

Scripserunt de Piscium natura *Oppianus*, *Aristoteles*, *Plinius* & aliquot alij magnæ celebritatis viri, qui quonia acute adeo & diligenter negotium hoc attigerunt, ut nihil posteris reliquisse videantur, vacantis esset operæ, multa moliri velle post illos, quorum nec umbram quidem possit quispiam pertingere. Propterea satis erit nobis quædam admodum pauca decerpere, quæ notiora & maiori emolumento futura videbuntur. Nã nihil indiscussum relinquere velle, illud esset retexere telam *Penelopes*. Dicam ergo de piscibus, quorum nomina apud autores frequentiora sunt. Piscis Græcè *Ichthys* dicitur, vnde *Ichthyophagi* populi *Trogloditis* vicini, qui vescuntur piscibus. *Ichthyopolæ*, piscium veditores, qui & *Cetarij* vocantur: *Ichthyopoliu* forum piscarium. Capiuntur pisces hamis, nassis, tragulis, excipulis, qui piscantur hamo, vocantur *Hamiota*

maiora, ut faciebat *Augustus* animi laxandi gratia. *Trāquillus* scribit *Neronem* aureo rete piscari solitum.

Piscium alij teguntur corio & pilis, ut vituli, hippotami: alij corio tantum, ut *Delphini*: *Cortice* ut *testudines*: *Silicum* duritia, ut *Ostreæ*, *côchæ*: *Crustis*, ut *locustæ*: *Crustis* & *spinis*, ut *Echini*: *Squamis*, ut *Carpio*: *Aspera* cute, ut *squatina* qua lignum & eboram ponuntur: molli ut *murenæ*: alij nulla, ut *Polypus*. Quæ pilo vestiuntur, animal pariunt. Spirant pisces. Nam & pulmonem habent, aut aliqua pulmonis loco viscera. Annotata est enim in quibusdam æstiuo calore anhelatio, & in aliis oscitatio: Interim quoque dormiunt. Oua pariunt quæ squamis integuntur. Coeunt plerunque in occursum, paruo contactu, mensibus Martio, Aprili, Maio, Autumno pauci, ut *Salpa*, & *Sargus*. Piscium alij sunt plani, ut *Rombi* & *soleæ*: alij longi, ut *Murenæ*, *côger*, *Placet* *Aristoteli* nullas esse piscibus mamas, nec meatum vllum genitalium perspicuum, sed excrementorum tantum locum. Partes quoque audiendi, odorandi, sentiendi nullas esse perspicuas præter oculos. Sunt qui gregatim errant more armentorum: volat alij, ut *accipitres*, *hirundines*, *cæpiæ*. Sentiunt hyemem procellosam, cuius horrore multi limo se prouoluunt, alij sub petris glomeratim conuiescunt, nonnulli ima petunt, quæ sentiant summa pelagi tempestatibus obnoxia: Redeunte verò serenitate profiliunt, & libenter littus prospiciunt. Partu differunt inter se. *Lupus* bis anno parit. *Mulus* ter: cæteri semel ac diuersis temporibus. Prægnantes gaudent aquis dulcibus. In *Africa* tamen feruntur viuere nonnulli in feruenti palude. Sunt qui colorem mutant. Nam mens hyeme candidæ sunt, æstate nigriores. Mutat & *Phycis*, reliquo tempore candida, vere varia. Amicitias inter se, & inimicitias exercent. Inimici sunt *Delphinus* & *Balæna*, *Cæstres*, & *Lupus*, *Murena* & *congrus*. Sunt & qui docilitatem nescio quam præ se ferunt. Nã in *Lymira* fonte *Lyciæ* ter fistula euocati veniunt ad augurium, teste *Plinio*. *Hierapoli* *Syriæ* in lacu *Veneris*, ædituorum vocibus parent vocati, exornati auro veniunt adulescentes. Scalpuntur, oriantia manibus inferendis præbent. In *Stabiano* *Campaniæ* ad *Herculis* petram *Melanuri* in mari panem abiectum rapiunt, iidemque ad nullum cibum (in quo hamus sit) accedunt.

Acipenser piscis est qui squamis ad os versis contra aquam nãdo meat. Fuit olim in magna mensarum dignatione, & inuenturatus, ut docet *Cicero* libello de Fato, apud quem dicitur *Scipioni* *Numantio* *acipenserem* esse paucorum hominum. Quod etiã docuit *Plautus* scribens, Qui mihi in mari *Acipenser* latuit, cuius latus in latebras dedam meis dentibus.

Alosa, piscis est de *Clupearum* genere, qui alio nomine *chryssa* dicitur

dicitur Aloſæ dicuntur eſſe laudatiſſimæ in Tyberi.

Atilus piſcis eſt inertia pingueſcens. Frequens eſt in Pado, adeò vt ad mille quandoque libras capti ſint, qui niſi iugis boum extrahi potuerunt.

Aurata, piſces ſunt omniũ timidiſſimi, qui in maris reflexu ſub littoralium arborum radicibus ſe occulũt, ibiq; frondiũ agitatione exterriti, facile capiuntur, quadã velut deditione. Eorũ viuaria primus inſtituit Sergius Aurata, inde nomen adeptus. Martialis: Non omnis laudẽ pretiumq; Aurata Meretur. Hic piſcis nomen accepit ab auri colore. Commendantur Auratæ, quæ ſunt ex Lucrino lacu. Coeunt attritu ventris, & qua concipiunt.

Anguilla piſces ſunt oblongi, volubiles, & ſerpentibus ſimiles, qui piſcium ſoli exanimes non ſuuant. Dicuntur Anguillæ, q̃ anguibus ſimiles ſint. Viuunt annis 8. durãt ſine aqua ſenis diebus. Generantur ſcopulorũ attritu, ſine coitu, ſine ouo nec eſt alia earũ procreatio. Frequẽs habet lacus Benacus. Autore Plinio. Veſcũtur limo & edulis, ſiquis apponat; ſed plurimæ dolci humore viuunt. Gaudent aqua, ſemper affluente & effluente, quæ niſi limpida fuerit, breui intereũt. Æſtiuò tempore de lacu in piſcinã tranſlatæ viuere nequeunt: hyeme verò mutationem loci tolerant facillimẽ. Reperiuntur in Gange tam inuſitata magnitudine, vt tricenos pedes impleant. Optimæ & præpingues capiuntur in Timauro lacu. Reperiuntur etiã in limoſis locis prope Syracuſa, tanta multitudine, vt piſcari volẽtibus lata adſit præda. De Anguilla Iuuenalis Satyra 5. Vos anguilla manet longæ cognata colubræ. Ariſtoteles ait anguillam neque marem eſſe, neque fœminam.

Alec piſcis eſt qui ſola aqua nutritur. Martialis. Cui portat gaudens ancilla Paropſide rubra Alecem, ſed quã protinus illa voret. Diminutium eſt Alecula Col. lib. 9. Datur Gammarus, & riuialis Alecula, vel ſi quæ ſunt incrementi parui fluuiorum animalia. Capitur etiã Alec pro falſo liquamine. Martialis lib. 3. Capparin & putri ceptas alece natantes.

Aries piſcis eſt qui graſſatur vt latro, & grandium nauium in ſolo ſtantium occultus vmbra expectat, ſi quem nandi voluptas inuitet, raptamq; prædam abnatus mergit.

Aphya piſciculi ſunt qui ex aqua & pluuiã procreantur. Aphya in ignem: Prouerbiũ eſt de rebus, quæ celeriter intereunt & abſumuntur, vel quæ ſtatim conficiuntur. Nam Aphya piſcis admotus igni decoquitur.

Aſtracus piſcis eſt qui ſi longius à mari exportatus dimittatur ad eundem irrepit locum, vbi captus fuerat.

Acus piſcis eſt gracilis, iuſtum vteri tempus non expectans, ſed

abrum-

abrumpens vterum, & matrem interimens. Patiunt enim Aci cõfracto v̄tre, multitudine partus exigui pretij. Græcè dicũtur Beliones. De his Martial. lib. 10. Et ſatius tenues ducere credis Acos.

An. hia piſcis eſt frequens apud Chelidoniaſ inſulas. Celeriter capitur, paruo nauigio & concolori veſte, eadẽq; ora per aliquot dies continuos piſcator enauigat certo ſpatio, eſcãmq; proiicit. Solus hic multos dies ad piſcatores accedit incomitatus. Poſtremo greges innumeros adducit, quos ſi inuolauerit Hamiota, parcit auctori, Præterea Anthiæ quum vnum hamo teneri viderint, ſpinis (quas in dorſo ſerratas habent) lineam ſecare traduntur, eã quæ teneretur extendente, vt præcidi poſſit.

Æluri piſces ſunt, quorum oculi ad vices Lunæ aut ampliores ſunt aut minores.

Aulopa piſcis eſt magnitudine ingentis, Thygni, ceruice firmiſſima, oculis patentibus atque amplis, dorſo cæruleo, ventre albente, corpore linea aurei coloris discriminato, quæ à vertice ad caudam deſinit.

Barbo piſcis eſt geminam habens barbã in labro inferiore. Alio nomine vocatur Mulus. Vnde & Cicero in Paradoxiſ Mulos nomine vocat Barbatulos.

Becas piſciculus eſt vocem quandã mugitui ſimilem reddẽs.

Balæna piſcis eſt omniũ maximus qui partum lacte nutrit, ſpirat non brachiis, ſed ſiſtula quadã. In fronte gerit ora. Fertur ſumma aqua, hebetatur ſenſibus ob corporis molem: propterea duce indiget, qui prælongus & albus, & capite procerò, anguſta cauda prærit, extremãq; balænam cõtingit, & tanquam temone ad eam regendã vtitur. Sole ardente Balæna interdum exit ad littus, poſtrata dormit in arena. Reperiuntur Balæna in mari Indico quaternũ iugerum, & Elephantis quintuplo maiores. Sunt & prægrandes in mari Britannico. Iuuen. Satyr. 10. Quantum delphinis Balæna Britannica maior. Balænis infeſta ſunt Orca.

Carpio piſcis eſt nobis frequens, & in Bænaco laudabilis.

Cephalus etiã nomen eſt piſcis Ambroſius: Ille ſinus maris Cephalos alit, lupos ille, Ille ſaxatiles. Sordidi ſunt cephalis: ſummo pelagos quandoq; vrinantes ſeſe abluunt. Qua eorum non attinguntur: vnde & numeroſi ſunt. Quum adoleuerunt, corripuntur à cæteris. Marini ſtamineis præſtant.

Concha eſt de genere cancerorũ. Conchæ & Oſtrea dicuntur piſces reſtæ firmiõis. Et reſtæ ipſæ duriores vocãtur Cõchæ. Quid.

Oſtreãque & conchis tuta fuere ſuis. Columel. ſimplicitus conchæ limax. Conchis optimis abundant Lucrinus, Bibaga Indiæ inſula, & mare rubrum.

Congrus seu *Conger* etiam genus piscis, quem inter saxatiles ponit Plinius. Similis est anguillæ duriore tamen carne, & sapore inferior: Grillum Nicander vocauit.

Cybius piscis est ita scissus, vt medium pateat æquè in omnes partes ad similitudinem tessellarum.

Coracini pisces sunt Nilo peculiaves. Martialis: Princeps Niliacis raperis Coracine macellis, Pelle prior est gloria nulla gulæ. Coracinus oculos frequenter mouet.

Citharædus, piscis est, qui à cauda ad verticem lineas habet instar neruorum musici instrumenti distentas, vnde nomen accepit: frequens in mari rubro.

Cetus piscis est maximus in Atlantico mari. Ambrosius: Virtute mitigauit, mare, Disciplina Cetos strauit. Plin. lib. 32. scribit, Cetos sexcentorū pedū lōgitudinis, & trecentorū latitudinis intrasse in flumen Arabiæ. Sunt enim tantæ magnitudinis, vt si aquis supernarent, insulæ videantur. Dicimus etiam Cete in neutro genere, & plurali numero. Stat. lib. 1. Achill. Armigeri Tritones eunt, scopulosaq; cete. Cetarij dicuntur maiorum piscium venditores.

Cyprinus piscis est fluuiialis palatū habēs carnosum pro lingua.

Canna piscis est mollis carnis: Hyatulam Gaza conuertit.

Cantharus piscis est Zelotypus, qui pro consorte ad internecionem cum suo genere pugnat.

Cestrews piscis est, qui reliquis mutua deuoratione victitantibus, solus ab aliorum carnibus abstinet, ideòq; non capitur esca, sed in limum abdit sese, quo ibidem pascitur. Vbi verò in metu caput occulit, arbitratur totum corpus esse tutum. Nonnulli ferunt hunc piscem deuorari à Congro, vt Congrum à Murena. Theodorus Gaza Mugilem fecit Latinè.

Cancri pisces sunt multipedes, & præposterè gradientes, vt Calentius in Croaco graphicè describit: Illis dena pedum vestigia, denaq; in arcus Crura recuruantur, laterumque à margine ludunt Ambiguumque iter est, &c.

Reperiuntur in Phœnicia littorales cancri tantæ velocitatis, vt comprehendi nequeant.

Cordilla pisciculi sunt de quibus Martialis. lib. 3. Ne nigram citoratus in culinam Cordillas madida tegas papyro.

Canicula piscis est fœtus suos p partu natantes deuorans, vt eos ab omni iniuria tueatur.

Caruus piscis marinus fuluus est, à stagno nigricans: alga vescitur, & bis parit in anno.

Callionymus piscis habet multrum fellis in dextro latere, in sinistro verò iecur.

Carac.

Charace piscis pinnas habet vtrinque maximas, caudam auri fulgore purpureis dissectam lineis.

Cochlea tam aquatiles quam terrestres exuunt se domicilio, binæque ceu cornua protendunt, contrahuntq;. Oculis carent, ideo corniculis prætentant iter.

Clupea pisciculus est, qui venam quandam in Syluri faucibus mira cupidine appetens, Sylurum ipsum morfu exanimat.

Dactylus piscis est è genere concharum ab humanorum vnguium similitudine appellatus. Remoto in tenebris lumine, alio fulgore claret, lucet in ore mandentium, in manibus, in solo, & veste, deciditibus guttis: vt etiam natura illa videatur esse in succo, quem habet in corpore.

Delphini pisces sunt puerulorū amatores. Fœmina mulieris instar habet vbera, quibus copioso lacte mares pascit: Parui vnà gregatim natat: Parentes fœtus comitantur etiam adultos: Citò adolefcunt: Decem annis ad summā proueniūt magnitudinem: Agunt vere coniugia: Pariunt catulos decimo mense, & æstiuo tempore: Viuunt annis xxx. In terrā quandoq; erumpunt incerta de causa, & statim tellure tacta moriuntur. Linguā habent contra naturam aquatiliū, mobilem, breuem, & latā, non differentem suillæ: Hominem amant, arte musica mulcentur: Pro voce gemitum edunt humano similem: Dorsum habent repandum, & rostrum simuni, vnde & Simonis nomine gaudent. Obuiam nauigiis veniunt, aludunt etiam & quamuis plena prætereunt vela: Nullum est animal quod celeritate non excellat: Paruos semper aliquis grandior natu comitatur, vt custos. Plin. ait visos esse, qui defunctum portarent, ne laceraretur à belluis. Siquis eorum captus fuerit, ceteri adnatant, supplicantium specie captum reposcentes. Varia sunt apud Plinium exempla de eorum amore in pueros.

Draco marinus caput, & oculos habet ad similitudinem terrestris, reliquum corpus, vt ceteri pisces: Squamas habet præduras; aculeosq; solo tactu venenum relinquentes: Apprehensus dextra manu renititur: Correptus verò læua obsequitur.

Echeneis pisciculus est, qui naues quolibet impetuoso vëto concitatas, adhærens retinet: Plin. Est (inquit) paruus admodum piscis petris assuetus, Echeneis appellatus. Hoc carinis adhærente, naues tardius ire creduntur. Inde Latini Remorū vocant, & Remiliginē. Lucanus 6. Non puppim retinens Euro tendente rudentes, In medijs Echeneis, aquis oculique draconum. Fertur hic piscis fluxum grauidarum vtero sistere, partusque ad puerperium continere.

Elops piscis inter raras delicias quondā habitus est alio nomine acipenser dicitur. Plinius cōmendat Elopem Rhodium. De Elope

sic scribit Ælianus: Elopem quidam existimant esse, quem Homerus piscem sacrum appellauit, inuentu rarum, nec nisi in mari Pamphilo: caprus trahitur magno acclamantium plausu.

Echini pisces habent pro pedibus spinas: Ingredi est his in orbem volui: Propterea detritis sæpe aculeis inueniuntur. Ora habent in medio corpore in terram versa. Oua amara numero quina: Seuitiam maris prælagiunt, ac propterea correptis se muniunt lapillis, & calculum arripiunt, ne fluctibus excutiantur. Oua habent plenilunio hyeme. Frequentes sunt Echini apud Misenum promontorium Horat. Miseno oriuntur Echini. Captum Echinum si concerpseris in frustra, & in mare proieceris, paulò post partes conuenire ac reuiuiscere aiunt.

Exocætus piscis est in siccum somni causa exiens. Hanc habet Arcadia.

Eneræles pisces sunt minutissimi, albo colore, præda cæterorum, qui turmatim conglobatimque adeo feruntur, vt scapha aut remis virgentibus dissociari nequeant.

Galeus piscis est, qui pastinacam piscem venenatum prosequitur. Autore Plinio.

Glanv pisces sunt quorum frequentia Glanio Cumarum fluuio nomen imposuit.

Gobio piscis est præstatis saporis, & parui nutrimenti. Albus præstat nigro. Laudatissimis olim mæsis adhibebatur. De hoc Iuuenalis Saryr. II. Nec cupias mulum, quum sit tibi Gobio tatum. Dicitur & Gobius. Mart. In Veneris sint lauta licet conuiuia terris, Præcipium cœnæ Gobius esse solet. Gobiones arena gaudent, gregarium degunt: vnde & inter pisces gregales numerantur.

Glaucus piscis est, qui tanta in sobolem charitate teneri dicitur, vt paruos foetus nunquam deserat, præstoque adsit eis contra noxia. In periculis solidos deuorat, deinde reuomit. Aristoteles eum ponit in genere ferratorum & carniuorum.

Grues pisces frequentes sunt in Corynthio pelago, magnitudine pedum xv. Os & ceruicem habent grui aliti similem, & squamas instar pennarum eius. Sunt graciles & proluxæ, subsultimque natant. Fœminæ libidine accensæ maribus blandiuntur, eosque satientes non patiuntur. Huic genitura in aquas decidente ex mari velut parente procreantur.

Garus piscis est, cuius fel, recens & inueteratum vino auribus lissimum est. Autore Plinio.

Gerres pisces sunt vilissimi, & falsi, ex genere locustarum. Mart. lib. 3. Teque iuuant Gerres, & pelle Melandria cana.

Hippocampus piscis est, cuius ventrem si quis ex aceto & melle hauserit,

hauserit, contra canis rabiosi morsum auxilium sentiet.

Hirci pisces sunt in Cyrenaico, & Sardoo mari oberrantes cum Delphinis. Mares alba vitra frontem habent redimitam. Fœminæ verò sunt cristatæ, vt galli gallinacei. Rapacissimi sunt, vt quod homines, nauigiaque inuolent. Spiritu graui & vehemēti, quo odore velut instrumento ad cæterorum prædam vtuntur. Vitulos marinos insectantur maximè, quos proflatu, perinde ac iaculo, expugnant.

Hygrophænix, piscis est in mari rubro, magnitudine lacertorum, ore semper hianti, & oculis viridantibus, zonis distinctus binis, altera à branchiis ad caudam aurea, altera argentea medium corpus intercidente, maculis deinde intercrustantibus cæruleis,

Iulides, pisces sunt saxatiles, & morsu venenato.

Lampetra piscis est à lambendis petris nomen adeptus.

Lolige piscis est, qui extra aquam sese efferens volitat: caput habet inter pedes & ventrem, & cruorem nigrum instar atramenti. Vnde Horat. Hic nigrae siccus loliginis.

Lutariae dicuntur testudines, quæ in dulci aqua viuunt. Has Græci Emidas vocant.

Lupus piscis marinus dictus est à voracitate, & quod solus natet. Lenis est & mollis, Cancros marinos insectatur maximè. Habet nescio quem lapidē in capite. Fluuialis porior est marino. Præstatiissimi saporis capitur in Tyberi fluuio inter duos pontes. Autore Plinio. De hoc Martialis lib. 9. Appetitur posito vilis oliua lupo. Idem: Lanæus Euganei lupus excipit ora Timani, Equoreo dulces cum sale pastus aquas. Hic piscis rete circumdatus, arenas arat cauda, atque ita conditus euadit. Quum hæsit in hano, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidat insidiae. Lupus & Mugil mutuo flagrant odio. Plinius ait, Luporum laudatissimos esse, qui appellantur Lanati, à candore mollitiaque carnis.

Lucerna, piscis est qui lingua ignea per os exerta, serenis noctibus lucet. Eodem Plinio teste.

Legnis piscis est sobolis amantissimus. Nam ubi fœmina enixa est, mas curat communes foetus, tutaturque ab insidiis, atque etiam hamum deuorat. Similis est prope Siluro. Frequens reperitur apud Mæandrum & Lycum Asiae, itemque apud Styrmonem Europæ fluuios.

Lepus marinus gignitur in limo vna cum Aphyis, quibuscum aliquando capitur. In magno mari reperitur omnia, similis terrestri, præter villos, quos aculeatos, & erectos habet. Natat in summa aqua. Velocissimus est, ac propterea difficilis captu: nec vnquam ad nassas, aut hamos accedit. Si quis eum attigerit, aut manu, aut baculo (dum in morbo est) animi defectum incurret.

Leo piscis regitur concha, Carabo similis, præterquam quod

gracilior est. Eius brachia cancris similia sunt.

Locustæ pisces sunt Polypis inimici, & Murenis, q̄ obliquis cornibus procedunt in Metu. Gignuntur in limo, sed diuerso: in cœnoso Ostrea, in arenoso Conchæ. Incolæ Casij montis contra terrestres Locustas Iouis auxilium implorât. Thessali, Illirij, & Lemnij ab his etiam infestâtur. Magnesijs & Ephesijs ordine militari in eas procedunt. In mari Indico locustæ aquatiles quaterna implēt cubita. Sunt in India ternum pedum longitudinis, cruribus & femoribus ferarum vsum præbentes quum inaruerunt.

Luscus piscis est denticularis: de quo Ausonius: Luscus obscuras vulua cœnoque lacunas Obsidet.

Labrax piscis est lato oris rictu, qui escam totam vnâ cum aere faucibus cornpit, atq̄ ob id facile capitur. Prægrandes autem Labraces apud Miletum Asiæ ciuitatem esse dicitur. Vnde adagium, Labrax Milesius: in auidum & voracem.

Mugil, piscis est capitosus, omniū (q̄ squamis integuntur) velocissimus, adeo vt transuersa nauigia interim supernaret. Ridetur eius natura, q̄ abscondito in metu capite, totū se occultari putet. Coitus tēpore, marē lineæ alligatū, & ī mare proiectū, fœminæ sequitur ad littus, & mares fœminā partus tempore. Bellū habent Mugiles cum Lupis. Sciunt esse in esca hamum, insidiasq̄; nō ignorât. Auiditas tamen tanta est, vt cauda verberando excutiant cibos.

Murena piscis est longitudine anguillæ: parit quocunq; tēpore, eiusq; oua citissime crescunt. Vocatur à Latinis Flutæ, q̄ in superficie aquarū fluant, & supernatent. Quū in summis aquis apricantur, sole torrefactæ, amplius se curuare, aut aq̄s mergere nequeūt. Vnde Martialis: Quæ natat in Siculo grandis Murena profundo, Non valet exustam mergere sole cutē. Fuit olim Murena in tantis deliciis, vt nomen Liciniorum familiæ dederit, teste Varrone, & mortua defleta sit in piscina, & alia in aures ab Antonia Drusi meruit. Principatū obtinet in Sicilia, vbi præ pinguedine in summum pelagus erumpit. Habet etiā delicatam vrbs Hispaniæ Tartessus nomine, adeo vt inter cibos electiles numerata sit, autore Gellio. Murenis infestissima est ferularū natura, hamum deuorât, admoventq; dentibus lineas, atq; ita erodunt. Licinius Macer apud Plinium ait, eas fœminei tantum sexus esse, & concipere è serpentibus, & ob id sibilo à piscatoribus euocari. Animā habent in cauda, qua percussa exanimantur, verum ictu capitis raro. Laudantur inter saxatiles. Congros odio prosequuntur.

Murex est piscis marinus, ex genere concharum qui & Cōchylia dicitur. Plin. Cōchylia & purpuras omnes ore atterit. Ex eius humore fit color purpureus. Vnde & pro purpura solet accipi Horat. Te

ra. Te bis Afro murice tinctæ vestiunt lanæ. Frequēs est hic piscis, & nobilis apud Tyrum, vbi vsum purpuræ præbet. Vergil. libro 4. Ænei. Tyriōq; ardebat murice lana. Muricum cinis cum oleo tumores tollit, & mammas cum melle efficaciter sanat. Latent circa canis ortum tricenis diebus. Congregatur vernō tempore purpurarum instar, mutuoq; attritu lentorem cuiusdā ceræ saluant. Pariunt vere. De murice Martialis: Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas Induis, & non est hoc satis, esca sumus. Horatius: Murice Baiano potior Lucrina Peloris.

Mustella piscis est murenæ similis, cui secundas in deliciis partes nonnulli tribuunt. Sunt qui hirudinem eam vocant, à similitudine palustris hirundinis, quæ sanguinem fugit.

Mullus piscis ter anno parit. Maritimorū voracissimus est. Alga vescitur & humano cadauere. Moriēs apparēt versicolor cū multiplici squamarū rubentiū mutatione. Binās libras maximus nō excedit. Geminā habet barbā in labro inferiore. Hinc Barbatuli Mulli dicuntur à Cicerone libro ad Atticū secundo, vbi ait, Nostri autē principes digito se cœlū putant attingere, si muli barbati in piscinis sint, qui ad manū accedant. Volaterranus putat Mullū eū esse quē hodie Barbū dicimus. De mullo Martialis. lib. 2. Mullū dimidium ludūq; totum. Idē: Spirat in aduecto, sed iā piger æquore nullus Laguefcit: viuum da marē, fortis erit. Fenestella ait, Mullū accepisse nomē à colore molliorū calciamentorū. Quum expirat, versicolori squamarum mutatione nitescit. Asinius Celer tempore Claudij Mullum octo millibus nummūm emit. Mullos septentrionalis gignit Oceanus, & pars Occidentis proxima.

Orphus piscis est oblongus, anguillæ similis.

Myrus piscis est, seu serpens maximus, cui si eruatur oculus, fronti q; hominis appendatur, ophthalmiam dicitur sanare, pisci verò renasci. Ferunt præterea altero eum capi lumine, qui viuentē non dimiserit. Plinius & Gaza Oculatū eum vocant, Volaterranus putat eundem esse cum Lamprata.

Meryx piscis est, qui ruminare dicitur.

Melanuri pisces sunt omnium timidissimi: nā tranquillo cœlo & mari ima pelagi petunt, seq; petris multa obductos alga condunt. Per brumiam verò quum cæteros viderint pisces vndis agitados & ventis profundum petere, illi tunc cōfidentes superiora reperunt, iustaque littus spuma tempestatis & procellarum operi feruntur ad ora piscatorum incogniti. Vescuntur obuiis quibuscunq; Ad hamum non accedunt, capiuntur sagena.

Mus araneus piscis est, qui visa orbita currus, statim vti pedicis impeditus capitur.

Mures marini exeunt in terrā. Oua pariunt, quæ obrutunt terrā, ac demum trigesima die refodiunt, & fœtus ad aquas ducunt.

Musculus, piscis est qui iter Balanæ, oculis eius pondere superciliarum obrutis prænatans dirigit, oculorumq; vice fungitur. frequens est hic piscis in Symphali Arcadiæ.

Merula piscis pluribus fœminis sui generis congregitur, easq; in recessus petrarum abditas, tanquam in thalamis secū continet. Zelotypus esse dicitur. Puerperium & mas curat, assistendo, cibumq; fœtæ ministrando.

Margari pisces sunt rotunda specie, qui gregatim natāt, regem Sectātes. more apū: quæ capto, ceteri attoniti, capiuntur facillimè, in mari rubro, in locis prominentibus ac portuosis: condunturq; in dolis salsamentariis, donec exsiccata carne durecant in lapidem aurei coloris, Reperiuntur in Indico, & Britannico Oceano In terra non inueniuntur nisi fossiles, & adulterini.

Melandria piscis est cæsis quernis assulis simillima.

Miluago piscis est, quo, quoties cernitur extra aquam volitans, tempestates murari, Trebius Niger apud Plinium autor est.

Myrim: Aristoteles ait esse murenæ marem, qui generat, sed tamen hoc differre, quod murena varia & infirma sit, Myrinus vnicolor, & robustus dentesq; extra os habeat.

Mytilus piscis est in arenosis sponte proueniens. Nullius est saporis, sed crassitudini gingiuarum, sordidissq; vlceribus medetur. Martialis lib. 3. Sumitur inciso Mytilus ore mihi.

Minutal piscis est maximus, quem Apirius addito liquamine, oleo & vino condiebat. De hoc Martialis: Hinc exit varium coquo Minutal.

Narica piscis est minutulus, qui à nando nomen sumpsit. Plautus adūd Festum: Naricam bonam atque Canitam.

Nautillus alius piscis, dictus quod nauigantis effigiem habet, à quibusdam Pompilus dicitur.

Ostrea, seu Ostreæ pisces sunt operi concha, qui non vulgarem in cibis gratiā habent. Sergius Orata optimum saporem Lucrinis adiudicauit, quæ etiā commendat Martialis: Ebria Baiano veni modo cōcha Lucrino, Horati: Nō me Lucrina ituerint Conchyliā, Omnium ostrearum, conchyliorum & concharum corpora lunari potestate augeri & rursus minui, testis est Plinius.

Orcæ piscis est magnitudinis miræ, infestus balænis. Plinius scribit Orcæ restatu depressum quandoque nauigium fuisse & immersum in oculis, suis quam in Ostiensi portu debellauerit Claudius Imperator.

Orcynis piscis est, qui mira sagacitate hamam vi deorsum trahit
vt sese

vt sese illidat petris, & absoluat laq̄o, aut laxato vulnere profiliat. *Orchis* piscis est rotundus, & sine squamis totusq; capite constans & omnium durissimus. Autore Plinio.

Oxyringus os habet prælongum in modum rostri, oculos fulgentes, alba supercilia, dorsum viridans, pennas priores nigras reliquas albas, caudam prælongam & viridem, quam aurea lineā mediam discriminat. Colitur Aegyptiis vt Crocodilus.

Otia pisces aurem habent ventri coniunctam.

Pectunculus piscis est de genere molliū, extra aquam sese effrens sagittæ modo. Pectunculus. Chius inter cibos electiles numeratur à Gellio. Laudatissimi pectines reperiuntur Mitylenis, teste Plinio & Tarenti, dicente Horatio: Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum. Mōbiles sunt pectines; adeo vt plerunque retibus exiliant & penè videntur volare.

Pelamides appellantur Thynni, quum annum tempus excesserunt: morantur in luto Iuuenal. Sat. 7. Quod vocis pretium, succus Pectunculus & vas Pelamidum. Horum piscium copiam habent Alizonæ populi: reperiuntur & in angustiis Byzantij.

Peloris piscis est de genere concharum, dictus à Peloro promontorio, vbi scater. Hora. Murice Baiano potior Lucrina Peloris. Pelorides Plin. teste emolliunt aluum.

Physeter piscis est marinus inusitata magnitudine, de quo Rufus in Arati Phænomenæ: Delphinos virides, & Physeteras anhelos Hos Plinius inter belluas marinas reponit.

Phocæ pisces sunt qui à mugitu boues marini dicuntur. Verg. li. 4. Georg. Et turpes pascit sub gurgite Phocas. Hic piscis corio & pilis tegitur. Partit in terra pecudū more, & coit instar canū. In sono mugit, vnde & vituli meruit nomen. Spirat & dormit in terra.

Polypus piscis est de genere mollium, à pedum multitudine nomen adeptus. Fraudulentus est, & colorem mutat. Ita petris adherens plurimos pisces prædonè non agnoscentes, cassibus furtiue artis, includit. Reddit enim colorem petrarū, in quibus delitet. Tanta est in eo voracitas, vt nec à suo quidem genere absteineat. Carabum piscem ex parte scit, adeo vt cōiectus in retia vbi ille fuerit, quādoque captus statim exanimetur. Æstiuo tēpore visū sunt Polypū exire in agros, maritimāsque arbores fructuū, auiditate scandere. Tanta est salacitate, vt efferto corpore nulla sit ei aut natandi, aut prædā affectandi facultas. Fœminæ breuior est vita, & facilius capitur. Rapaces sunt eius pedes. Vnde natum prouerbiū de hominibus furacibus, apud Plaut. in Asin. Ego noui hos (inquit) Polypos: quicquid attigerunt, tenent. Idem aliud: Polypū mentem habet, in hominem, qui moribus est versatilibus, est etiam polypus

narium morbus. Martialis lib. 12. Nasutū volo, nolo polyposum.

Pristis piscis est marinus angusti corporis & longissimi, Dicitur autem Pristis ab yndarum sectione. Scindunt enim fluctus mirū in modum propter tenuitatem. Pristin Græci sectionem vocant. Plinius scribit Pristes esse in mari Indico cc. cubitorum.

Pfitta piscis est, quem nonnulli passerē dicunt. Aristoteles, Torpedo occulit sese piscis quandoque natans, interdum etiā volitās. Rostrum habet præacutū & venenatum, & cui nullum ferē sit remedium. Pastinacæ iecur decoctum in oleo pruritur & scabiem non hominum modo, sed & quadrupedum efficacissimè sedat. Eiusdem radius adalligatus vmbilico faciles partus facit. Pinna non habet. Latrocinator ex occulto transeuntes radio, quod telum est ei figens. Argumentum magnæ in hoc pisce solertiæ est quod quum sit piscium tardissimus, Mugilem omnium velocissimum in ventre habere quandoque reperitur. Contra suum ictum remedio est cinere suo ex aceto illito.

Phagrus nomen est piscis anguillæ simile, & saxatilis.

Pauo, piscis est varij coloris, rubentibus lineis, è genere ferratorum & solitariorum.

Pholis piscis est de genere Rhomborum, qui mucore suo spumæque cubile sibi susternit.

Phuca pisciculus, solus piscium in alga nidificat.

Pediculus piscis est parasitus Delphini, Eius enim prædam & escam sectatur, quam libenter impertit, propterea pediculi pingues sunt, & obesi.

Porcum Græci Astrogorscum vocant. Quum capitur, more porcorum grūnit. Appion apud Pliniū maximum piscium esse tradit.

Pardalis piscis est similis terrestri, colore & maculis.

Physalus piscis est colore smaragdi, venenatus: qui si capiatur more pilæ aut vesicæ intumescit.

Phari pisces sunt quos venerantur, qui Syenem incolunt.

Paguri pisces integuntur crusta. More serpētum senium exuunt renouata crusta. Vocantur à Palladio cancri marini.

Purpura (quam aliqui Porphyram vocant) conchyliorum voracissima est. Linguam habet prælongam, semperque vibrantē, per quā potitur præda, quā affectatur: Eius cruori maxima dignatio in tingēdis lanis, præcipuè si lapidis ictu cædatur. Purpurarū quædam augētur insigni magnitudine, vt quæ ad Sigæum & Lectum Idæ promōtoria gignuntur, Aliæ parvæ sunt, vt in Euripo, & Garia, Marinæ magnæ sunt & scabræ. Capiuntur tēpore verno, quum fauos extruūt, Flos inde extrahitur specie mēbranæ cādicātis, qui contritus manum inficit. Purpuræ viuunt annis septenis. Latent

sicut

sicut murices contra canis ortum tricenis diebus. Congregantur verno tempore, mutuoque attritu lentorem cuiusdam ceræ saluant. Succum (quo tinguntur lanæ) euomunt cum vita. Propterea piscatores viuas capere contendunt. Capiuntur paruulis rarisque conchis, textu velati nassis in alto iactis. Inest his esca, quam appetunt purpuræ, porrectisq; linguis infestant. At illæ aculeo extimulatæ claudunt sese, comprimuntq; mordentes, ita imprudentes auiditate sua purpuræ tolluntur.

Pompilus concha munitur, quam connexam turbato mari natando gerit, ne fluctibus oppleta testa deprimatur. Trāquillo re supinat carinæ modo, acetabulis vtrinque pro remis vtens, & cartilaginem (quā in medio retinet) pro velis pendens. Si quando metus belluarum inuadentium ingruit, repleta cōcha sub vndis sese demittens, latitat. Rursus vitato periculo resilit. Profunda petit, ceu terram oderit. Adnata nauibus cum aliis suæ speciei, assultansq; circa conglobatur. Eadem est ferē nautili natura.

Pinna immobilis inhæret saxi, custodemq; habet Pinnotherem, quo quum priuatur statim perit. Hic ei dapes suggerit, piscisq; in prædam deducit. Plinius vbi de Cancris loquitur: Pinnotheres, inquit, vocatur minimus ex omni genere, ideoq; opportunus iniuriæ. Huic solertia inanibus ostrearum testis se condere, & cum accreuerit, migrare in capaciores.

Perna piscis est ex concharum genere, frequens circa Pōtias insulas. Stant autē Pernæ veluti suillo crure longo in arena defixæ, hiantesq; qua limpitudo est pedali nō minus spatio. Cibū venantur, dentes in circuitu marginum habent pectinatim spissatos. Intus pro spondylo grandis caro est. Autore Plin. li. 32.

Platanistæ rostrum habent & caudam Delphini. Reperiuntur in Gange Indiæ magnitudine xv. cubitorum.

Pulmones marini pelago dierum hyemem portendunt. Montiū item sonitus, nemorumque mugitus prædicunt. Eorum cineres adalligati profutia purgant. Pulmonibus si confricetur lignum, ardere videtur adeo vt facula ita præluceat.

Passer planus est, nomen traxit à passere auicula. Optimus in cibis indicatur. Passer & Rhombus situ tantum corporum differunt. Dexter resupinatus est illis, Passeri læuus.

Rhombus piscis est planus, in deliciis quondam habitus. Laudatissimus fuit Rauennæ. Martialis: Quamuis lata gerat patella Rhombum, Rhombus latior est tamen patella. Commendatur etiam Adriaticus. Iuue. Sat. 4. Est etiam Rhombus instrumentum incantatorum quo fila torquebantur, vt apud Mart. li. 9. Quæ nunc Thessalico lunam deducere Rhombo.

Rana piscis est notissimus lato ventre, caruleis variegatus maculis, Græcè Barrachos dicitur. Ranarū terrestriū quædam in vepribus tantū viuunt, dicunturq; Rubetæ, quibus in terra, & in humore vita est. Aquatiles coeunt noctu extra aquam mare foeminam inuitante: Hydram maximè reformidant; quo accedente, clamore se glomerant & aduersus eunt turmatim. Earum coaxatio solito maior pluuiã portedit in Seripho insula mutæ sunt. Hinc adagium Rana Seriphia: in Elingues. Theophrastus aquarum eius regionis frigiditati hoc tribuit. Ranæ insidiatur apibus aquatibus nec earū ictus sentiūt. Prima lingua eis cohæret, intima absoluta à gutture qua vocem mittūt. Rana quæ ab argumeto piscatrix dicitur, seras habet quasdã à ciliciis extates ac prolixas, quarū adminiculis natura mōstrante struit insidias, laritās in liniosis, auisq; locis. Frontem cū seris videndã loco escæ piscisculis porrigit. Illi accurretes, deceptiq; ac paulatim in arctum deducti ab eã, rapiuntur. De eius vsu in medicinis, vide Pli. Eodem ferè modo *Raia* piscisculos agit in prædam, Cartilaginem habet pro spina. Autore Plinio.

Sepia venenoso est morfu. Quum videt insidias parari sibi, effuso atramento (quod habet pro sanguine) sese abscondit. Persius: Nigra quod infusa vanescat sepia lymphæ. Sepiarū mares varij sunt, & nigriores, constantiaq; maioris, Percussæ tridente foeminæ auxiliantur. At foemina isto mare fugit. Sepiæ atramento tanta vis est, vt in lucerna addito Æthiopes videri, ablatò priore lumine, tradat Anaxilaus apud Plinium.

Scarus piscium solus natado vescitur, & ruminat. Hunc piscem à Carpathio mari primò aduexit Optatus Helipertius, præfect. classis sub Claudio principe, & inter Ostiensem & Capaniæ oram disseminauit. Fuit quōdam in honore mensarum. Ælianus hunc salacissimum piscem esse testatur, Venerisq; gratia in prædã agi, foemina eius generis per littus ducta. De Scarò Opianus inquit. Hic Scarus saxa frequentat, Quin mites inter pisces clamore tremèdo Intonat, & solus pallentes ruminat herbas. Martialis lib. 5. Hic piscis inclusus nassis non fronte erumpit, nec infestis viminib. caput inferit, sed auersus caudæ ictibus crebris laxat fores, atq; retrorsum ita rumpit: quem luctatum eius si fortè alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda nixum iuuat erumpentis. Tranq. scribit Scarorū iecinora fuisse in patina Vitellij inter lautiores ciborum primitias. In hac (inquit) Scarorū iecinora, phasianorum & pauonum cerebella, linguas phœnicopterū, murenarum lactes, à Carpathio vsq; fretoq; Hispaniæ per nauarchos ac tritremes commiscuit. Quod autem iecinora Scarorum & viscera iucundioris sint saporis, docet Martia. in Xenii vbi ait: Hic scarus

æquo

æquoreis qui venit obesus ab vndis. Visceribus bonus est, cætera sapit. Quintilianus ait, Scarum nō capi in nostro mari. At eundem capi Siculo, docet Petronius Arbitr, dicens: Ingeniosa gula est, Siculo Scarus æquore merfus. Ad mensam viuus perducitur. Habet etiam Scaros Carpathium mare. Vnde Horatius: Non me Lucrina iuuerint conchylia, Magisve Rhombus aut Scari, Si quos Eois ihtonata fluctibus Hyems ad hoc verrat mare. Eois fluctibus, dicit propter mare Carpathium, quod est in Oriente.

Sargus Mullam semper comiratur, antris inhabitat. Ex animalibus maximè capris sollicitatur. Prodest eius caro contra Presteris morsum.

Synodon piscis est sociabilis: Carne vescitur, & mollia appetit. Euenit huic & hyatula, vt (quum pisces minores insectantur) venter procedat, quod is ori coniunctus sit.

Silurus tanta est in prolem charitate, vt absorpta foemina, mas oua feruet, sepeq; vnã capitur, dum filios captos subsequitur. Peculiaris est Nilo quanquam & in Danubio reperiatur. Ambrosius Captus est Silurus, & inurilis præda detecta est. Idem: Et Silurum qui minorum piscium visceribus aluum replet.

Scombrus de genere est Thynnorum, vnde fassamenta fiunt. In aquis sulphureum præ se fert colorem: extra aquã verò, quæ & cæteri. Ab huius frequentia & multitudine Scombrata insula maris Hispani meruit nomen. Martialis: Hesperius Scōbri temperet oua liquor. Plin. ait, Scōbrū laudatissimum esse in finibus Carthaginis.

Sphyrena (quã Gaza Malleolum cōuertit) latior in nassis plagam, vnde profiliat, quærit. Palatum carnosum habet pro lingua.

Salmo fluuiatilis in Aquitania præfertur marino. Inuenitur in Rheno, & Rhodano.

Salpa piscis coqui non potest, nisi ferula percutiatur. Reperitur apud Ebusum.

Solã plana est & lata, numeratur inter cibos lautiores. Lyeni imposita medetur.

Stella insidiatur cōchylis: Eius natura tãti est feruoris, vt omnia contacta adurat. Paruã intus habet carnem, extra verò est duriore callo. Omnè peragit & concoquit cibum. Aiunt mala medicamenta nocere non posse, Stella marina vulpino sanguine illita, & affixa limini superiori, aut clauo ianux.

Scolopendra quã Gaza Centipedem vertit, terrestri ferè similis est. Si quis eã atrigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac si contigisset vrricam. Visã sunt inuisitata magnitudine, capite caudaq; extantibus per vndas in modum tritremium ferri, vtentes pro remigio pedibus sublatis, quos habet plurimos. Theophrastus apud

Plinium

Plinium scribit, Otretieres populos à Scolopendris deleros. Porro Scolopendræ hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde resorbent.

scorpius siccioris est carnis, bis anno parit, alga vescit. Varius est. Icessus medicus dixit, stagnorum Scorpios nigrates esse, marinos uero fuluos. Similitudinem habet cum Scorpena, licet An. discrimen ponat.

simia piscis, ore, & colore similis est terrestri, dorso testudineo fuluis circa collum maculis. Pinnas autem modo pandit, volanti similis.

sagittarius Echini specie, oculos habet solidos & prolixos.

spongiarum triplex est genus, Spissæ, raræ, asperæ: omnes ad saxa nascuntur, aut iuxta litus, limoque aluntur. Nam captæ, limo refertæ omnes cernuntur. Imbecilliores sunt spissæ quam raræ, quæ minus alte adhæreant. Spongiæ mollissimæ sunt circa Lyciâ, in Hellesponto asperæ, densæ circa Maleam. Aluntur etiam conchis & piscibus. Intellectum inesse his apparet: quia ubi auulsores sentire contractæ multo difficilius extrahuntur. Quod etiam fluctu pulsante faciunt. Viuunt esca, quia minutæ in his conchæ repertæ sunt, Putrescunt in apricis locis. Ideoque optimæ sunt in gurgitibus uiuentibus. Fistulas habent quasdam, per quas pasci existimantur. Viuunt longo tempore. Pessimum genus est earum, quæ Aplysiæ vocantur, quia erui non possunt.

strombi è genere concharum, regem habent, quem sequuntur, quocumque concesserit. Hunc capienti aut aspicienti, bonum omen portendi dicunt. Apud Bizantios Attica drachma proposita est illum expiscantibus.

squatina de genere planorum, cutem habet rigidam, quæ pro asperitatem ligna & eburnea poliuntur. Numeratur inter Cartilaginea.

sparulus piscis est exiguus & vilissimus. Mar. Res tibi cum Rhombo est, at mihi cum Sparulo.

Thymallus piscis est pretiosus, de quo Ambrosius: Neque te (inquit) in honore nostra persecutione Thymalle dimittant, cui à flore nomen inoleuit, seu Ticini vadâ te fluminis, se amœni Athesis umbra nutierit, flos es. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragant, hoc tu corpore tuo spiras. Cubitalis est eius magnitudo. Medius est inter Lupum & Cephalum: Naribus admotus, herbam unde cognominatur spirat, ad hamum non accedit.

Tortio similis est Delphino, præterquam rostro. Distat & tristitia aspectus. Abest enim illa lasciuiam maximè. Tamè rostris canicularum maleficientia assimilatus. Hunc gignit mare Ponticum.

Trochus est ingens corpore, ceruice & spina prominentibus, ut

supra

supra undas conspiciatur. Seipsum inquit: Quare Theodorus Gazam Masculo-fœminam vertit.

Triffæ laudatissimæ reperiuntur in Tyberi. Eas hodie vocari Romanæ, Lacias, Florentiæ, Cleopias, Neapoli alosas tradit Volaterranus. In Ægypto circa Meroæ stagnum Triffas flebilibus numeris & melodiis escæ vice deceptas expiscantur.

Trocta piscis est voracissimus. Dentes habet continuos. Captus hami lineam præcidit. Stipatus multis suæ speciei piscibus Delphino congruitur, & depugnat.

Thynnus piscis est altero captus oculo, quare natando partem (qua videt) terra versus applicat. Hinc adagiū, Thynni more videre: quibus oblique aspicit. Vbi bruma deprehenditur, Thynnus hybernat ibidem: mox vere procedente multi unâ exeunt in Pontum Euxinum, ac maiores soli præeunt. Cæteri gregatim, veluti pecudes, subsequuntur conexis inter se corporibus, ut mutua iuuetur umbra contra solis æstus. Strabo ait Thynnos miræ magnitudinis esse in Hispania, quos glande vesci prodit: Mæbratim cæsi ceruice & abdomine comendantur edulio recenti, cætera afferuntur sale. Præcipua (inquit Plinius) magnitudine Thynnos inuenimus talenta xv. pependisse. Eiusdem caudæ latitudinem duo cubita & palmum. Thynnorum captura est à Vergiliarum exortu ad Arcturi occasum. Reliquo tempore latent in gurgitibus imis, nisi tempore aliquo euocati aut pleniluniis. Pinguescunt in tantum, ut dehiscant. Non excedunt biennium. Thynnoscopus Budæus vocat homines à litore Thynnos speculari solitos, qui Latine Thynnarij dicuntur.

Trichias nonnulli Sardas vocant. Istrum subeuntes non remeant. Plin. Intransium, inquit, pontum, soli non remeant Trichias.

Tritonem Romæ se vidisse Pausanias dicit: colore ranarum palustrium, squamoso corpore, branchiis sub auribus, naso & ore humanis, dentibus firmis, oculis glaucis, manibus digitisque similibus concharum testis, cauda sub aluum vice pedum, ut Delphini.

Reperiuntur *Testudines marinae*, & quæ in aquis dulcibus viuunt, quas *Lutarias* appellamus. Testudo oua gignit in terra quibus arena obrutis statim ad mare redit. Mox diebus lx. partem iterum ad oua reuertitur, quæ arena refossa, ut iam animata cõperit, paulatim deducit in pelagus. Reperiuntur in India, quarum conuexum scaphæ magnitudinem æquat. Et in Taprobane insula usum lecti domibus ligneis præbent. Chelonophagi populi testudinum superficie casas integunt, & carne vescuntur. Trogloditæ cornigeras habent, quarum cornibus natando, remigio se adiuuant.

Torpedinem si quis attigerit, morbo afficietur: à quo illa suum nomen traxit. Quo etiam modo pisces in prædâ agit: Occultat enim se limo

se limo

se limo, & supra natantes facit torpere, quos emergens deuorat.

Trigla piscis est, qui à nostris Mullus & Barbo dicitur.

Loligo piscis est à volando nominatus Aliter dicitur Loligo.

Vitulus marinus, qui & *Phoca* dicitur, animal est amphibium, tã in aquis quã in terra degens. Fœtus parit in terra, paulatimq; ad vndas affuefacit, sed nō ante duodecimum diē. Breuissimus est à partu, postea tñ euadit maximus, albus ventre, & dentibus fren-dens. Ipse imbellis & animo degener non tantū viribus quã va-stitati corporis fudit. Vescitur piscibus, & humano cadauere, vnde & piscatibus struit insidias. Pedes habet à scapulis manibus simi-les modo vrsæ, pedesq; posteriores quinis discretos digitis. Nun-quã percutitur fulmine. Nullum animal grauiore premitur som-no. Vnde Mart. Dormitis nimiū glires, vituliq; marini. Iuba apud Plinium tradit vitulos marinos ternas heminas capere. Mitescunt interdum. Pilo vestiuntur. Canum modo coherent. Nunquã plu-res geminis pariunt. Educant mãmis fœtum. Interficiuntur diffi-culter, nisi capite eliso. In somno mugiunt. Tenēt disciplinam, vo-ceq; pariter & visu populū salutant. Pinnis quibus in mari vtun-tur, humi quoq; vice pedum serpunt. Aiunt dextris eorum pennis vim soporiferam inesse, somnosq; allicere subditis capiti. Eis ocu-li in mille colores transeunt sicut hyenæ.

Vertibulum, piscis dicitur à testæ duritie adhæret suæ testæ, qua contegitur, habet duo foramina exigua, quibus humorem recipit, & reddit.

Vrtica adhæret saxi: Manū in fame depascitur, vt Polypus. Ora in medio corpore continet, & de medio saxo quasi de testa viuit. adnatantesq; circa affultantesq; pisciculos corripit Noctu vaga-tur, noctuq; muratur. Vescitur carne. Vim habet pruritu mordacē, vt terrestris vrtica. Frontis est carnosē. Noctu pectines & Echinus perquirat. Dum admotam sibi manum sentit, colorem mutat & contrahitur. Tacta vredinem mittit, paulumq; si fuerit interualli, absconditur. Ora ei in radices esse traduntur, Excrementa per summa tenui fistula reddit.

Vna marina i vino putrefacta, iis q. iude biberit, tediū vino affert.

Non reperiret finē hęc historia, nec etiã vires & ingenium suf-ficeret, si singulorum naturas verbis consequi vellem. Nam præter fluuiatiles pisces Plinius ponit c lxxvi. genera animalium in ma-ri viuentium. Multos dedita opera omisimus, quorū hęc sunt no-mina, Nereides, Elephati, Rotæ, Dromones, Cornutæ, Gladij, Ser-tæ, Hippotami, Percæ, Afelli, Alopeca, Box, Batis, Bächus, Balanus, Vranoscop^o, Cinædi, Chametrachea, Gliciamerides, Colycia, Pé-dactylides, Bales, Echinophoræ, Cucumis, Cynopus, Cynoflexia
Erythinus,

Erythinus, Hippius, Hippurus, Halipleurus, Mena, Merix, Mormy-lus, Mystocetus, Ophidion, Ostria, Phytarus, Tyndarides, Perci-des, Rana, Sargus, Scylla, Purus, Scorpena, Scia deus, Sciena, Samy-rus, Scepiui Simarides, Tornus, Thurianus, Thessa, Tethea. Vre-ne, Bophyrus. Orphus, Rhacinus, Mormyra, Teragus Labrus, E-poda Channe ex seipsa concipiens. Glaucus æstate nunquam ap-parens, Pomphilus semper nauigiorum cursus comitans, Chiro-nus in aquis nidificans, & alia propè infinita huiusmodi.

POPULORVM DIVERSI MORES

ET RITVS VARIJ, OR-dine literarum.

A *Agathyrsi*, populi Scythiæ vicini, abundāt auro: Capillos habēt aceruleos, quos vnā cum toto corpore diuersis coloribus infi-ciunt. Verg. lib. 4. Æneid. Creteq; Dryopēsq; fremunt, pictiq; Agathyrsi. Mantuanus in Apollonia, vsque Melanchlenos, vsque ad Pictos Agathyrso. In commune cum mulieribus cœunt. Nihil lioris aut odij mutuo exercent.

Aborigenes antiquissimi Italiæ populi, vagi erāt: & sine laribus.

Alani Scythiæ populi carne vescuntur, nec panem manducant: semper sunt pugnaces. Vnde Lucan. lib. 8. Et sequerer duos æter-ni Marris Alanos. Patientissimi sunt laboris: nam centum millia cursa continuo interdum conficiunt.

Amaxones Scythicæ mulieres, dextras mammas nascentibus foeminis inurebant, ne ferendis armis essent impedimento. Mascu-li sexus liberos interficiebant. Imperabant sine viris: Vesciebantur lacertis & testudinibus.

Ambrones, Galliæ populi, quum subita maris inundatione sedes suas amississent, animum rapinis adiecerunt, & latrocinis.

Androgynæ, populi sunt in Aphrica, vtriusque naturæ, vicibus inter se cœunt. His dextera mamma virilis est, læua muliebris.

Antropophagi, Scythiæ populi, humana carne vescuntur. Bibunt ossibus humanorum capitum.

Areopagite, Atheniensium magistratus, iudicabant in templo Martis de cæde, & de statu Reip. prouidebant, idq; sub dio.

Arimaspi, Scythiæ populi vnum habent in fronte oculum, vnde & nomen traxerunt. Nam arima Scytharum lingua vnum signat, Spu verò oculum.

Arymphæi populi sunt prope Riphæos montes, iustitię & aequi-tatis obseruantissimi, & mira tranquillitate inter se degentes. Sedes illis nemora, alimenta baccæ: Capillus iuxta foeminis virisq; in p-pbro existimatur. Ab ipse nati dicuntur esse calui, simisq; naribus, & ingenti mēto. Studiosi nō sunt rei pecuarie. Sub arbore quisq; cubitat

cubitat. His nemo mortaliū iniuriā facit. Sacri enim dicuntur esse, nihilq; armorum possident. Controversias finitimorum dirimunt.

Ægyptij, diuinarum rerū peritissimi fuerunt, vnde Macrobius *Ægyptum* vocat artium Matrem. Ab *Ægyptiis* Græci disciplinas omnes mutuati sunt. Diem obseruabāt a media nocte in alia. Hominum sunt antiquissimi. Olim gaudebant vnguentis. Eorū mulieres septenos quandoq; vno edebāt partu. Serunt omni mense vbicunq; imbres æstiu non sunt. Apud eos aliqui singula annorū millia vixisse produntur, sed hoc intelligēdum este de annis menstruis, qui terminantur lunæ senio. Cæpas & allium inter deos habent: Apim bouem, colunt pro numine, & quædā animalia, vt canem, felem, accipitrē. Ibin, lepidotuna & oxyrinchum pisces. Crocodilum etiā venerantur, quem mortuum in vris sepeliunt. Crocodili adipe ægrotos vngūt. Brassicā nō edunt. Inuentores fuerunt picturæ. Mortuorū asseruant cadauera, vnguentis fœtorem impedietibus referta. Solertes fuerunt in reperiēdis artibus, & in agnitione rerum indaganda sagaces. Furta omnia impunè permittunt. Ventrem mortuorum eximunt, vt omnium peccatorum causam. Flac. Vopiscus scribit *Ægyptios* esse versificatores, epigrammaticarios, & ad catilenas publicas propensos. Primi omnium Solem & Lunam deos putauerūt, Solem, Osirim, Lunam, Isim nuncupātes. Idem ait, *Ægyptios* esse ventosos, furibundos, iactantes, iniuriosos & auidos rerum nouarum. Imperator Adrianus ad Seruiarum consulē scribēs dixit, homines esse seditiosissimos, vanissimos & iniuriosissimos. Et Q. Curtius eos infamat vt gentē vanā, nouandis quā gerendis rebus aptiorem. Antiquitus frequentissimē ea obibant munia, quæ nunc geruli, & vectandis corpore oneribus quæstum faciebant. Vnde Aristophanes apud Cælium: Currus imposuit duos, ac mortuos totidem, quos nec *Ægyptij* quidem tollerent centum. Hinc adagium: *Ægyptius laterifer*. Erant & admirabiles in nectendis machinis, procliues in vinum, cuius quum essent inopes, excogitauerunt potionem ex hordeo. Viginti millia vrbium habitauerunt regnante Amasi. Frequentissimē afficiuntur elephātiāsi morbo propter calores & æstum. Sale abstinēt, nec panibus vescuntur sale conditis. Ammianus Marcellianus, celebris autor, vocat *Ægyptios* genus hominum controversum, & assuetudine perplexius litigandi semper lætissimum: subfusci sunt, atrati, gracilenti, aridi, ad singulos motus excandescentes, conuersi & reposcentes accerrimi. Olim apud eos mulieres capponabantur, & infitoria obibant munia. Viri intra domorum parietes texebāt, & operabantur muliebriter. Domi ventrē exonerant, in publico verò vescuntur: dicentes ea quæ sunt turpia, in occulto fieri

fieri debere, quæ honesta, in propatulo. Mulier neq; Dei, neq; deæ vlla sacerdos est, sed viri deorum omnium & deorum, Sacerdotes derasi sunt in funeribus. Omnes capillos nutriunt, barbam tamen tondēt. Vescuntur cum feris, alij frumento, alij hordeo. Viri binas vestes habent, fœminæ singulas. Portant in poculis æneis quæ singulis diebus purgāt. Linea semper serūt vestimēta. Virilia circumcidunt munditiæ gratia. Sacerdotes lauātur quotidie, frigida interdum ter, noctu bis. Fabas neque ferunt, neque alibi natas comedunt. Robusta habēt capita. Salubri sunt corpore aëris beneficio qui nunquā mutatur. Pane vescuntur, quem ex farre conficiūt. Vitant piscibus partim crudis sole arefactis, partim salsugine conditis. Coturnicibus item, anatibus, & quibusdam aliis auiculis. Minores maioribus natu cedūt, ac in via deflectūt, venietibusq; assurgunt ē sedili. Anni rationē primi excogitarūt, deinde in portiones duodecim, quæ de Lunæ senio Mēses nuncupantur, distribuerunt. Primi aras excitarunt cōflauerunt simulachra, & tēpla construxerunt. Olim vescabantur herbis, palustriq; caule, quæ Agrosim vocāt. Onera capitibus gestare virorum est, humeris fœminarū. Fœminæ stantes vrinā egerunt, viri sedentes. Maribus nulla necessitas alendi parētes, filiabus summa. Literas habēt bifarias, sacras, & populares. In deorū cultum magno feruntur feruore & studio. Sacerdotes amiculis vtūtur lineis, calceis papyraceis. Suillum pecus detestantur, adeo, vt si quis porcum attigerit, cū indumentis omnibus in flumine abluatur. Propterea subulcis interdicitur templis omnibus. Laneas vestes intulisse tēplo, prophanum. Scelus item, inuolutum eis cadauer cōdidisse, Decedente aliquo, muliebris familia caput & vultū sibi deformat luto, excurrit deinde per urbē, ac plangit. Viri se conuerberant nudatis pectoribus. Muliebre cadauer diutius domi asseruatur, ne Venerea fœditate à salinariis, quibus incumbit sepultura, inquinetur. Apud eos Amasis regis edicto cogebatur quorannis vnusquisq; destinato magistratui ratiocinari, quo se foueret artificio. Quod si quis non faceret: pœna erat illi extremum supplicium. Proripientes se ē lectulis solebant suffire corpus resina, vt aërem expurgarent disgregatione.

Andabata, populi clausis pugnant oculis.

Atlantes, degeneres sunt humani ritus, neque vllorum nominum appellationem habent. Solem orientem occidentemq; dira imprecatione contuentur, vt exitialem suis agris. Neq; insomnia visunt, qualia cæteri mortales. Nullo vescuntur animante.

Arabes, mitrati degunt, aut intonso crine. Barbam abradunt præterquam in superiore labro. Duas habent æstates, ac totidem hyemes, solstitia quatuor, quæ sunt inter æquinoctialē & tropicum

Cancris. Sagittas inficiunt veneno. Fratres filios honore antecunt quia maiores natu. Consanguinei omnia habent cōmunia, maximus tamē ætate in omni re præcedit cæteros. Communis itē vxor imò verò vna omnibus. Ingressurus ad eā, baculum ante fores deponit. Omnes enim baculū gestant. Eo viso, reliqui cōgressui parant. Illa tamen noctes agit cū seniore. Matri coire nō cēsetur impiū. Congressus cum alterius sanguinis fœmina cēsetur adulteriū, quod morte plectitur. In prædia inimicorū lapides aggerant quo significant interituros mala morte, qui ea coluerint, infidiis eorū, qui lapides posuerūt. Abundāt balsamo. Præter cæteros mortales fidem seruant inuiolatam. Dionysium & Vraniam solos deorum esse arbitrantur. Quisque permanet in patrio instituto.

Agrionophagi, vescuntur leonum & pantherarum carnibus.

Arthabaiuæ, instar ferarum quadrupedum sunt vagi.

Astomi, Indiæ populi sunt sine ore, corpore toto hirti. Vescuntur frondium lanugine. Halitu tantum viuunt in odore, quem naribus trahunt. Nullus illis cibus, nullus potus. Tantum radicum florumque varios habent odores, & siluestrium malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne desit olfactus. Grauiore paulo odore non difficulter exanimantur. Plin. lib. 7.

Agrigēini impendio & sumptu magnifico mensas parabant, & conuiuia. Propterea Plato dicebat, eos ædificare ac si victuri perpetuo forent; itemque conuiuari, velut semper morituri. Vtebantur lechythis & xistris argenteis, habebantque lecticas totas ex ebore.

Aethiopes, Hesperij solebant crines in nodum complicare. Martial. Atque aliter tortis crinibus Aethiopes. Aethiopes ipsi omnium sunt nationū serui. Viuunt sine institutis & legibus. Finitimorum præda sunt, & cæterorum mancipia. Parentes ipsi liberos vendunt mercatoribus, & frumento mutant. Olim nulla in re utebantur auro quam pœnalibus catenis. Qui sunt ab ortu Solis, promissos habent crines, qui ex Africa, crispissimos.

Axones, accolæ Axonis fluij, in finibus Remorum, longis utebantur hastis. Luca. li. 1. Longisque leues Axones in armis.

Auerni, olim gloriabantur se oriundos à Troianis, ac propterea dici volebant Romanorum fratres. Lucan. lib. 1. Auernique ausi Latinos se fingere fratres, sanguine ab Iliaco populi.

Aquilienses, tanta fide contra Maximinum pro senatu fuerunt, ut funes de mulierum capillis necerent, quibus sagittas excuterent penuria neruorum.

Athenienses, crudelissime sauebant in eos, qui à sua ditioe deficerent, adeo ut decreto iusserint manum dextrarum pollices abscindi Aeginetis, quod rebellassent, ne amplius hastam ferre possent.

possent, aut remis inter nauigandū vri. Mitylenæos verò eandem ob causam cum puberibus iugulari statuerūt, & Samiorū frontes, si corripentur, inuri stigmatē. Apud eosdē tanta fuit sepulchrorū cura, ut perēptos bello, si quis dux honestare sepulchro neglexisset, capite plecteretur. Nefas nō putabant sororē in matrimonium capere. Lanificiū, oleum, vini vsum, serendiq; frumēta docuerunt. Pueros statim ab initio erudiebāt, ut nādi vsum, propter bella naualia, & literas cōdiscerent. Laborarūt tamen auaritiæ nota adeo, ut prouerbium fluxerit, Atticus moriēs porrigit manum. Fuerunt & impudentissimi. Vnde Atticus aspectus dedit etiam prouerbio locū. Insuper adultores maximī. Publicis consiliis diuinos quosdam sacerdotes adhibebant. Lubrici erant tum ad iram, tum ad misericordiam. Suspicionēs arripiebant celeriter. Laudatibus arripiebant ad opem humillimo cuiq; ferendam erant promptissimi. Si quem mortuum reperissent in via sepeliebant. Nunquam immolabant bouem, cuius opera in curru, aut aratro fuerant vti. Nulla prius puella tradebatur viro, quā sacra dianæ obisset. Capillorum cincinnis aureas addebant cicadas.

Arij Germaniæ populi habebāt nigra scuta, tincta corpora. Nigras ad prælia noctes legebant, ipsaq; formidine atque umbra feræ exercitus terrorem inferebant, nullo hostium sustinente nouum ac veluti infernum aspectum.

Albani curam mortuorū agere nefas arbitrantur. Corpore sunt prægrandi, nec inuenusto, ingenio minimē fucato, aut subdolo. Ultra centum numerando non progrediuntur. Pondera, mensuras, modū ciuilitatis, & agricolationis non norunt. Linguarum apud eos varietates xxvi. Deos habent Solem, Iouem, Lunā. Sacerdos Lunæ primas habet post regem. Sacris præest seruus, & sacre religioni. Seruorum plerique numinis afflatu vaticinantur. Præcipuum ex his sacerdos annuis epulis saginat, mox ad immolationē ducti habetur honos. Pretiosa cum mortuis infodiunt licet meminisse mortuorum habeant sceleris loco.

Apud *Armenios* rubentes quandoq; visuntur niues, q̄ loca, illa scateant minio. Persicis diis immolant, & Anatidem colunt, eiusq; ministerio nobilitate præstantes dedicant filias, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data, mox traduntur viris velut augustiores factæ. Arcubus clarent Armenij: vnde Statius lib. 1. Syl. Arcuq; horrenda fugaci Armenia.

Auses populi Asiæ capronas è fronte demississe gaudent: Virgines quotānis in honorem Mineruæ certamen edūt. Arna sunt, lapides, & fustes. Si qua ex ictu decesserit, falsa cēsetur virgo. Quæ

annuum præstantissimè depræliata est, à cæteris, armis decorata, subuehitur curru per ambitum Tritonidis paludis. Promiscuus illis cum muliere congressus.

Afri pastores quadrimis filiis verticis venas, adhibita lana succida inurebant compescendis è capite fluxionibus. Propterea inter omnes prospera vtuntur valetudine. *Afræ* mulieres super vestè nudas gestant caprarum pelles fimbriatas, & rubrica litas. In *Sica Africæ* ciuitate matronæ corpore prostituto ex passiuo concubitu dotem sibi quærunt ex patria consuetudine.

Abydenis mos fuit si quem ciuem aut hospitem conuiuio exciperent, vt post vnguentum & coronas infantes à nutricibus inducerentur, circumferrenturque suauandi.

Arcades suis titulis suoq; auspicio nullū hostem vnquam superarunt, verū aliis suppetias ferebant persæpe. Eorū vetustissima est origo adeò, vt gloriantur se priores fuisse lunæ. Seneca in Hippolyto: Aut te stellifero despiciēs polo Syd⁹ post veteres Arcadas editū Colebāt Pana deum pecoris. Ouid, lib. 2. Fast. Pana deū pecoris veteres coluisse feruntur Arcades, Arcadiis plurimus ille iugis.

Solebant *Assyrii* ægrotos in viis proponere, & exquirere à prætereuntibus, scirent ne remedium aliquod morbi. Coma vtebātur nō admodum magna. Defunctos melle condibāt, & cera. Clipeos gestabant, & pugiones. Clauas itē ligneas ferro inductas ac lineos thoraces, deū quē summū habēt, Adad vocāt, deā verò Adargatim.

Apud *Atrios* populos qui vel minima furātur, lapidib. obruūtur.

Alexandrini fallaces fuerūt, alia semper cogitātes, alia simulātes.

Andrimarchida virgines nupturas exhibent suo regi, qui pulchriorem & gratiorem sibi deuirginat.

Asbita populi Libyæ quadrigis vehuntur.

Bisalta Scythiæ populi nutriuntur equorum sanguine permixto lacte, vt docet Vergil. lib. 3. Georgi.

Bathylli populi madent vnguentis. Autore Plin.

Borysthenida Scythiæ populi perpetuo frigore torquētur. De his Propertius: Gloria ad hybernos lata, Borysthenidas.

Britanni antiquitus omnes se inficiebant glasto. Est autem Glastum herba similis plantagini. Propertius: Nunc etiā infectos demēs imitare Britānos, Ludis, & externo tincta nitore caput. Martialis, Barbaro de pietis veni Bascauda Britānis. Erant olim capillis promissis inhumati suis hospitib. Horatius: Visam Britānos hospitibus feros. Nullam autem aliam ob causam se inficiebant, quā vt ea ratione horridiores viderentur hostib. Apud eos fratres cum fratribus, & cū liberis parētes, vxores olim habebāt communes. Præter vim & audaciā nullum habebāt ad prælia adiumentū.

Burgi

Bærgundiones dicti sunt, quòd olim vicos habitarent, qui eorū lingua Burgi vocantur.

Belgæ optimè regebāt currus cameratos. Lucanus: Et docilis rector mōstrati Belgæ Couini. Cæsar in cōmentariis ait, Belgas esse Gallorū fortissimos, quod ad eos minimè cōmeent mercatores, q̄ cōportent, quæ ad mollitiem, & effœminandos animos pertinent.

Bactriani horridis sunt ingeniis, & à Persarum luxu abhorrentibus, autore Curtio. Senio vel morbo confectos canibus deuorandos obiciūt, ad hoc deindustria enutritis, quos sepulcrales vocāt: Mille quōndam vrbes habitauerunt. Apud eos qui pauca furantur, sputis dehonestari solent. Bellicosi & potentissimi.

Babyloniorum mores corruptissimi fuerunt, & ad irritandas voluptates aptissimi. Liberos & cōiuges cū hospitibus stuprè coire (modo pretium flagitij daretur) patētes maritiq; permittebant. In vinum & ebrietatem maxime erant effusi. Fœminarum conuiuia ineuntium in principio modestus erat habitus, deinde summa quæq; amacula auferebāt profanato pudore. Ad vltimum opus ima corporum velamenta proiiciebant, non meretrices tantum, sed matronæ & viri, apud quos comitas habetur vulgati corporis vilitas, autore Curtio lib. 5. Duabus vtuntur tunicis, vna linea vsq; ad pedes demissa, altera super hanc lanea. Capita mitris velant vnguentis toto corpore delibuti. Annulum signatorium singuli gestant: Vbi virgines factæ sunt nubiles, omnes vnū in locū congregāt, easq; circumsistente virorū frequentia, præco sigillatim vendit secundum ordinem formæ & pulchritudinis. Medicis non vtuntur: Sepulchra eisdem sunt in melle. Vbi vir & maritus coierunt, sub diluculum abluuntur ambo, nec vllum vas prius attingunt, quam se aqua perfuderint. Autor Herod.

Bithyni cōscendebāt mōtiū cacumina, ibiq; Iouē consulabāt.

Bæti rudes fuerunt & agrestes, maleque audierunt stoliditatis nomine. Horatius: Bæotum in crasso iurares aëre natum. Plutarchus scribit Bæotos ab Atticis fuisse notatos tanquam brutos, stupidos, & pingues, propter edacitatem.

Brachmanes Indorum sapientes dicebant, præsentem vitam esse veluti conceptum vitalem: Mortem verò egressum ad veram vitam. Item mundum habere tempus initiale, tendereque ad interitum. Deum vniuersorum opificem per cuncta meare. In philosophiæ communionem vxores non admittebant. Abstinebant ab omni carnis cibo. Subdiales agebant, & veritatem præcipuè amplexabantur. Lineis vtebantur amiculis.

Byzantij notati sunt à Græcis vt acolasti & intemperantes, q̄ in Venerem & vinum ferrentur præcipites, plurimum enim

versabantur in caupona.

Berbica certam ætatis metam transgressos perimunt, viros inmolantes, mulieribus præfocatis.

Ferunt *Brutios* pastores pecudibus, equabusque misceri solitos.

Butini populi Scythiæ pediculos esitant. Cæcis sunt oculis. Rei pecuariæ dant operam. Libero patri agunt *Trieterica*, & *Bacchanalia*.

Barcaa mulieres gustu vaccinæ & suillæ carnis abstinent.

Cimierij populi perpetua caligant obscuritate. *Homerus* apud *Erasmum*: illic sunt populiq; & mœnia *Cimmeriorum*. Nubibus & cæca assidue caligine recta: Illos haudquam radiis sol aspicit ardens, Nec quâdo astriferum curru petit arduus axë, Nec rursus ad terras magno deuectus olympo, Sed itox incumbit miseris mortalibus atra. Ouid. finxit domum somni esse in hac regione, vbi ait, Est prope *Cimmerios* lógo spelunca recessu. Mons cauis, ignaui domus & penetralia somni, Quò nunquam radiis oriens mediisve, cadensve *Phœbus* adire potest, nebulæ caligine mixtæ. Exhalantur humo, dubiæq; crepuscula lucis, De his *Tibullus* lib. 4. *Cimmerion* etiã obscuras accessit ad oras, Queis nunquam candente dies apparuit ortu, Seu supra terras *Phœbus*, seu curreret infra.

Chalybes habitât iuxta *Paphlagoniam*, in *Ponto* Optimo abundant metallo. De his *Val. Flac.* lib. 4. *Argon*. Non ita sit metuenda tibi sæuissima quâquam Gens *Chalybum* duris patiens cui cultus in aruis, Et tonat afflictâ semper domus ignea massa. Idem lib. 3. Nocte sub extrema clausis telluris ab antris *Peruigil* auditur *Chalybum* labor.

Casyri Indorum ad *Scythas* versi humanis corporibus vescuntur.

Campani in Italia semper superbi fuerunt bonitate agrorum & fructuum, & vrbis pulchritudine.

Candei seu *Ophiophagi* vescuntur serpentibus, quarum fertilissima est eorum regio.

Cyclopes & *Læstrygones* humana carne olim vescabantur.

Choromæda sunt sine voce stridoris horrendi, hirtis corporibus oculis glaucis, dentibus caninis.

Cirmi qui *Corficâ* incolunt, viuunt annis centenis quadragenis.

In *calingis* Indiæ gente quinquennes concipiunt foeminae. *Orstauum* vitæ annum non excedunt.

Colophonij & *Castabalenses* propter bella cohortes canum habere, quæ primæ dimicabant in acie, nunquam detrectantes.

Cauci septentrionales populi altos habitât tumulos & casas nigris similes, à quibus quum recedit mare, fugientes cum aquis pisces circa tuguria venantur. Nullas habent pecudes, neq; aluntur lacte

lacte vt finitimi. *Vlua* & *palustri* iunco funes nectunt ad prætexenda piscibus retia. Captum manibus lutum ventis magis quam sole siccant. Porus non nisi imbre seruato scrobibus in vestibulo domus:

Celenophagi, *Carmanix* populi, non alia quam testudinum carne viuunt.

Cimbrorum mulieres amicos suos & affinitate sibi coniunctos solebant interficere, quos videbant in bello turpi fuga salutem sibi quærere, Autor *Plutarchus*.

Cirenai eò deliciarum prouecti sunt, vt legum conditorem habere *Platonem* concupiuerint. Qui tamen illorum admiratus ignauiam, indignos duxit, quibus obsequeretur.

Carthaginenses humanas hostias immolabant *Herculi*. Fraudulenti erant, & mendaces, non genere sed natura loci. Non solum optimos, sed & ditissimos censebant magistratibus ad mouendos. Impossibile enim putabant eum qui egestate premeretur, recte & incorrupte magistratum gerere posse.

cretenses ingrediebatur prælia præcinate tibicine. Autor *Gellius*. Apud eos erant sapientes, quos *Prophetas* vocabant, qui non tantum abstinebant carnibus, sed & coctis omnino cibis. Apud eosdem lata quoque lege passim mittebatur *Ventus* mascula, amplexabanturq; pueriles amores vsque ad stuporem. Nauigandi peritia, maritimarumq; rerum vsu principatum olim tenuerunt. Hinc natum adagium, quod per ironiam dici solet, *Cretensis* nescis perlagus. Masculis amoribus in tantum flagrabant, vt ad amatos vi corripere. Amorem concilabat non tam forma, quam roboris præstantia. Infamati sunt improbitate, perfidia, mendacio, & ignauia. Liberæ conditionis pueri leges mandabant memoriæ, mox deorum hymnis animum adiiciebant.

Cilices hircos habent villo tonsili, vnde vestes conficiunt, quas *Cilicia* & *Cilicina* dicimus. *Mat. li. 7.* Qualem forcibus mittis supinis *Tonsor* *Cinyphio* *Cilix* marito. Infames fuerunt immanitatis & crudelitatis nomine, ob assiduas hospitem deprædationes & *pyraticam*, quam exercebant.

Carci populi mercede coeperunt militare, ac proinde vt viliores passim infamati sunt. Hinc adagium, *Homunculus* ex *Caria*. Canem diis immolabant: vnde *Carica* victima transit in proverbium, de vili munusculo.

Caspj parentes inclusos fame necant, quum annum *LXX.* ætatis exceperint. Si quem autem aduolantes aues vnguibus ac rostris corperferint, felicitatis argumentum suspicatur. Si à feris aut canibus couellatur, non ita suspicantur. Quod si à nullo attingatur, deflens

perinde ac in felicissimum.

Coi Iunoni sacrificantes seruos à conuiuio reiiciebant, vt sacrificarent liberius.

Cyretes instar mollium puellarum comam fouebant, nec succidebant.

Chalcidenses ardebant nefanda puerorum libidine. Laborabant etiam auaritiæ nota.

Chaldæi vice numinis colebant ignem.

Callecti erant sine deo & numine. Mulieres monilia gestabant ferrea, comamq; circūnectebāt galericulo atri coloris superiecto.

Cantabrica mulieres oppressæ bello, filios leguntur interfecisse, ne in hostiles manus venirent. Opere rustico sumptū suum exercebant. Puerperæ viris ipsarum vice decumbentibus administrabant. Editum infantem fluminis abluebant ripis. Ferunt etiam Cantabros olim iuris hostium factos, & patibulo affixos, in tanta supplicij diuitate nihilominus perinde ac gestantes Pæana cecinisse. Eiusdem quoq; gentis illud erat, vt viri vxoribus numerarent dotem, filiasq; ex affe hæredes constituerent.

Carmanis fuit peculiare, vt percussa faciei vena profluentem inde cruorem vino permiscerent propinarentq;, amicitia finē statuerent, sanguinem gustasse mutuum. Mox verò vnguentis caput collinere, repercutiendis vini exhalationib. Apud eosdem nemini licebat vxorem ducere, nisi prius caput occisi hostis ad regem detulisset. Rex autem interfectorum caluaria in regia locabat. Linguas verò faucibus exertas, & minuatim concisas, panēque permixtas illis porrigebat degustandas, qui attulissent.

Chij calentes inero quum Spartam venissent, itassentque ad curiam Ephorum, in curulibus magistratum sellis, ventris onera per summam fœditatem deiecerunt. Hinc natum adagium, *Chius omnia percacans.*

Cercyræis populis quoniam crebris seditionibus agitabantur, moris erat gestare flagra ingentia ansis eburneis exornata.

Crotoniata erant egregij athletæ, adeo vt in palæstra victoriam sæpenumero reportarent.

Cercopes populi fuerunt in Epheso notæ fraudulentia, qui conati suat ipsi etiam Ioui imponere. Hinc adagium, *Cercopum cæcus de improborum conuentu.*

Calabri quum piperis abundant, consueuerunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos bellariorum vice domum auferre iubent. Horatio teste.

Apud *crestones* populos singuli plures habent vxores. Quum autem vir aliquis moritur, tunc oritur magna disceptatio inter femi

fœminas, quænam illum charius adamaret viuentem. Id vbi comperit, quæ benevolentia & amoris palmam meruit, ad mortui tumulum ducitur exornata, ibique à propinquis mactatur, & humatur cum viro.

Cisij populi vicini Persis pro pileis mitram ferunt.

Cyziceni notati sunt timiditatis & mollitiei.

Cadurci populi Gallia in tormentis culcitrarum ex suo lino palmam obtinuerunt.

Apud *Dacos & sarmatas* ipsi etiam mares corpora sua succis herbarum linunt.

Derbices delicta oia, etiã minima, vltimo digna supplicio censent. Tellurem deam agnoscunt. Rebus diuinis nullam adhibent fœminam, sed nec in mensam admittunt. Septuagenario gradiorum iugulat, aduocato ad epulas proximo quoque. Vetularum carnibus non vescuntur, sed præfocatas modò condunt. Si cui fatalis dies aduenerit ante metam præstitutam, sepeliunt.

Dardanei sub Illyride, populi ter tantum in vita balneis operam dabant. Apud *Danos* fœminæ pleræque formam suam in virilem habitum commutantes, militiam adibāt. Omnes perosa delicias, corpus & animum patientia ac labore solebant durare: totamque fœminæ leuitatis mollitiem abdicantes, virilem exercere sauitiam. Bella pro bassis intentabant: manus telorum, non telarum obsequiis exhibebant. Autor Grammaticus.

Essedones, Scytharum Asiaticorum populi, solent parterum funera cantu prosequi, & conuocatis vicinis cadauera ipsa aliis carnibus admixtis absumere, & ex ossibus capitum conficere sibi pocula. Apud eos quoties pater alicui decessit omnes eius propinqui pecora adducunt, conciduntq;, & mortuum aliis commixtū carnibus ei exhibent, à quo inuitati sunt ad conuiuium. Caput tamen defuncti denudatum, purgatumque inaurant, eoq; pro simulachro vtuntur, & quotannis cæremonias eidem faciunt. Iustitiam obseruant diligentissimè. Vxores æque fortes sunt ac viri.

Essæi Iudæorum populi abstinebant vino, carnibus, & vxoribus: Ieiuniis ita assueuerunt, vt ipsa in naturã verterint. Apud eos proprium nemo aliquid possidet. Omnibus in medio positis cõmuniter vtuntur. Habitant simul, & conueniunt quasi sodales. Quumq; pro communi vtilitate faciant omnia, alia aliorum negotia sunt, quæ certatim peragunt, non frigus, non calorem, non aliquã mutationem aëris formidantes. Quum à laboribus mercedem ceperunt, apud Quæstorem deponunt: is omnia diligenter procurat, quibus egent. Pleriq; ex his nullas ciuitates colunt, neque seruos habent, quãdo omnes velut mater eadem genuit natura. Triplici

regula vitam transigunt, amore in deum ardentissimo, virtutis cultu diligentissimo, charitate in proximum feruentissima.

Apud *Ep. xephyrios* Locros si quis salutis causa vinum haussisset largius, medico non imperante, morte expiatur libera illa compositio, perinde ac grande aliquot scelus.

Apud *Eleustinos* capitale erat quicquam ex mysteriis in vulgus efferre, cuiusmodi erant apud Romanos sacra Bonæ deæ.

Ephesij habebant notulas quasdam & voces magicas, quibus ventēs, in omni negotio victores euadebant: Hinc adagium, *Ephesii vti literis.*

Fanesij populū in Oceano septentrionali tam grandes habent aures, ut iis nuda integant corpora.

Fennis Germaniæ populis mira erat feritas, & fœda paupertas. Nō arma, nō equi, nō penates. Victus herba, vestitus pellis, cubile humus, sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperabāt. Idē venatus viros pariter ac fœminas alebat. Passim enim comitabatur, partēq; prædæ petebāt. Viuebāt in syluis, quod beatius arbitrabatur, quam ingemere agris, illaborare domibus. Auctor *Cor. Tacitus.*

Geloni Scythiæ Populi solebāt se pingere. *Verg. li. 2. Geor.* Eoasq; domos Arabū, pictosq; Gelonos. *Claudianus*: Membrāq; qui ferro gaudet pinxisse Gelonus. Sanguinem equinum bibebant cum lacte. Idem *Ver.* Bisaltæ quo more solent, acerq; Gelonus; Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum, Et lac concretum cum sanguine potat equino *Sidonius*: Aut ad paludicolas Sicambros, aut ad Caucasigenas Alanos, aut ad Equimulgos Gelonos. Sunt præterea sagittarij. *Verg. li. 8.* Hinc Lelegas, Carasq; sagittiferosq; Gelonos Finxerat. Multas singuli habent vxores. *Valer. Flac. li. 7. Argo.* Hei mihi vel sæuo coniunx non vna Gelono. De hostium curibus sibi indumenta, & equis tegmina conficiunt. Contenti viuunt suis finibus. *Hor. li. 2. Car.* Intraque præscriptum Gelonos Exiguus equitare campis.

Geta nullos habet in agris limites, sed fruges liberas & cōmunes *Hor. li. 3. Car.* Viuunt & rigidi *Getæ*, Immetata quibus iugera liberas Fruges & *Cererē* ferūt, Nec cultura placet lōgior annua. Gaudent sagittis & pharetris. *Ouid. li. 5. Trist.* Iūcta pharetratis Sarmatis Ora *Getis*. Integuntur ferarū pellibus. Idem *Ouid. li. 4. de Ponto.* Hic mihi in Euxino bis tertia ducitur ætas Littore, pelliros inter agenda *Getas*. Bibunt & equinum sanguinē permixto lacte. *Sido.* Solitumq; cruentū Lac potare *Getas*, & pocula tingere venis. Nō vescuntur carnibus. Solebant olim mortuis viris vxores interficere. *Ouid. de Getis* scribit: In quibus est nemo, qui nō *Corytō* & arcū *Telaq;* vipereo lurida felle gerat: Vox fera, trux vultus, verissima

mortis

mortis imago, Non coma, non vlla barba resecta manu. Dextera non segnis fixo dare vulnera cultro, Quem vinctū lateri barbarus omnis habet. Mortem suorum lætitia prosequantur.

Garamantes matrimoniorum expertes, passim cum fœminis degunt, nullas certas habent sedes. Sub ciliciis semper agunt. Mulieres seruilia vbiq; ministeria semper faciunt.

Gamphasances nudi præliorumq; expertes, nulli externo congregantur. Obuios quosque fugiunt, ac reformidant. Habitant in parte *Libyæ*.

Germani fœminas quasdam fatidicas tanquam deas habuerunt. Magnas olim ferebant lanceas & hastas, angusto & breui ferro, quas frameas vocant. Hoc telo & scuto contenti erant equites. *Pedites* & *missilia* spargebāt nudi, aut sagulo lœues. Scuta lectissimis coloribus distinguebant. Corpora suorum etiam in dubiis præliis referebant. Scutum reliquisse præcipuum erat flagitium. Reges ex nobilitate, duces ex virtute sumebant. Nec regibus infinita erat ac libera potestas. Neque animaduertere, nec vincere, nec verberare quenquam, nisi sacerdotibus licebat. Ad matres & coniuges ferebant vulnera. Nec illæ numerare, nec exigere plagas pauebant. Cibos & hortamina ferebant pugnantibus, ad eō vt memoriæ prodatur, quasdam acies inclinatas, & iam labantes, a fœminis restituras constantia precum, & obiectu pectorum. Nec earum consilia aspernabantur. Mercurium colebant, cui certis diebus humanis libabant hostiis. *Herculem* & *Martem* concessis animalibus placabant. *Lucos* & nemora consecrabant, deorumq; appellabant nominibus. *Auspicia* & sortes obseruabant maximè. Equorum quoque præfagia & monitus experiebantur, obseruatis eorundē hinnitibus. Nec vlli auspicio maior habebatur fides. De minoribus principes consultabant, de maioribus omnes: ita tamen vt ea, quorum penes plebem arbitrium erat, apud principes pertractarentur. Dierum numerum non cōputabant vt nos, sed noctium. Silentium per sacerdotes, quibus ius erat coercendi, imperabatur. Rex vel princeps dicturus audiebatur magis autoritate suadendi, quam iubedi potestate. Si displicebat sententia, fremitu aspernabatur: si placebat, frameas cōcutiebant. Erat distinctio pœnarum ex delicto, *Proditores* & *trāsugas* arboribus suspendebāt. *Ignauos*, & imbelles, & corpore iufames cœno, ac palude, iniecta insuper crate mergebāt. In leuioribus delictis pro modo pœnarum, equorum pecorumq; numero cōiuncti multabatur. Principes qui iura per pagos vicosq; dedebant, nihil neq; publicæ, neq; priuatae rei, nisi armati agebant. Nemini tamen prius licebat arma capere, quam ciuitas probasset. Tunc autē principum aliquis, vel pater, vel propinquus

scuto

scuto frameaq; iuuenē ornabat. Hæc erat apud illos toga, hic pri-
mus iuuetæ honos. In acie turpe erat principi à suis virtute vinci,
turpe comitatu virtutem principis nō equare. Infame verò & per
omne vitam probrosum ducebatur, si quis superstes discessisset re-
licto principe. Princeps pugnabat pro victoria, comites pro prin-
cipe. Si aliqua ciuitas longa pace aut otio torpūisset, earum indige-
næ adolentes petebant vtrò eas nationes, quæ bellum aliquod
gererēt: quia ingrata erat gēti quies. Pigrū & iners putabāt sudore
acquirere, quod potuisset parari sanguine. Dum cessabāt à bellis,
non multum venatibus, plus per otium transigebāt dediti somno
ciboq; Fortissimus quisq; fœminis senibusq; & infirmissimo cui-
que rei domesticæ curā delegabat, ipse quiescēs. Gaudebāt finiti-
marum gētium donis. Nullas habitabāt vrbes, nec patiebātur in-
ter se iunctas ædes. Colebāt discreti ac diuersi, vt fons, vt eāpus, vt
nemus placuerāt. Vicos locabāt, nō tamen cōnexis aut cohæren-
tibus ædificiis. Suā quisq; domum spatio circundabat, siue aduer-
sus casus ignis remediū, siue inscitia ædificādi. Apud illos nullus
erat cæmētōrum aut regularum vsus. Materia ad omnia vtebātur
informi, & citra speciē, aut delectationē. Aperiebant, & subterrā-
neos specus, quos multo fimo onerabant, suffugium hyemi & re-
ceptaculum frugibus. Tegumē omnibus erat sagū fibula vel spinā
confertum. Locupletissimi veste distinguebantur, nō fluitante, vt
Sarmatæ & Parthi, sed stricta & singulos artus exprimēte. Gerebāt
& ferarum pelles. Nec alius fœminis quàm viris erat habitus, nisi
q; fœminæ sæpius lineis amictibus velabantur, eosq; purpura va-
riabant, & partem vestis superioris in manicas non extendebant,
nudæ brachia & lacertos. Contēti erāt singulis vxoribus exceptis
paucis, qui nō libidine, sed ob nobilitatem multas ducebant. Do-
tem non vxor marito, sed vxori maritus afferebat. Inierant parē-
tes & munera probabāt, nō ad delicias muliebres quæsita, nec qui-
bus noua nupta comeretur, sed boues, scutum cum framea & gla-
dio. In hæc munera vxor accipiebatur atq; inuicem ipsa armorum
aliquid viro afferebat. In ipsis auspiciis matrimonij nupta mone-
batur venire, sed laborum periculorumq; socia, idē in pace, idē in
pælio aursura passuraq;: Hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc
data arma denuntiabāt, Literarum secreta viri pariter ac fœminæ
ignorabāt. Paucissima erāt adulteria. Adulterā accisis crinib. nuda-
tā corā propinquis maritus expellebat domo per omne vicū ver-
bere agebat. Nemo illic vitia ridebat. Infantes nudi erāt in domi-
bus. Sua quemq; mater vberibus alebat, nec ancillis, aut nutricib.
delegabātur. Nullum erat deliciarum discrimē inter dominum &
seruū. Inter eadē pecora, in eadē humo degebant. Sera iuuenū Ve-

nus:

pus: nec nisi iam prouectis ætate & viribus cōcedebantur matri-
monia, Sui cuique liberi erant hæredes sine testamento parentū.
Si defuissent liberi, succedebant propiores cognatione. Conuicti-
bus & hospitibus indulgebant amicissimè, adeo vt nefas haberetur
quemcunq; mortaliū arcere tecto. Hospites externos pro fortuna
quisq; paratis excipiebat epulis. Abeūtib. si q; poposcissent, mo-
ris erat cōcedere. Separatæ singulis sedes, & sua cuique mēsa. Diē
noctemq; continuare potādo nulli erat probro. Crebræ in cōpo-
tationibus rixæ, & quæ sæpius cæde & vulneribus, q̄ cōuiujs trā-
figebantur. Postea tamē cōciliabantur facilè & deponebāt inimi-
citas. Nuda erat omnium mens & secreta corporis aperiebant li-
cētia ioci. Potus erat his humor ex hordeo aut frumento in simili-
rudinē vini corruptus. Cibi simplices, agrestia poma, recēs fera, &
lac concretū. Famē explebāt sine apparatu & blādimētis. Aduersus
sitim nō eadē tēperātia. Spectaculorum genus habebant hoc vnū.
Nudi iuuenes quib. id ludicrū erat, inter gladios & frameas saltu
se coniciebant. Exercitatio parabat artē, ars decorē. Aleam sobrij
inter seria exercebant, tāta lucrādi perdendive temeritate, vt quū
omnia defecissent, extremo ac nouissimo iactu de libertate, & de
corpore contenderent: Victus voluntariā subibat seruitutē: & quā-
uis iunior ac robustior, alligari tñ se ac venire patiebatur. Seruos
huius conditionis per cōmercia trahebant, vt se pudore victoriæ
exoluerent. Verberare seruum ac vinculis & opere exercere, infre-
quens erat & rarū. Solebant tamē occidere, nō disciplina & seue-
ritate, sed impetu, & ira, vt inimicū. Fœn? & vsuras nesciebāt. Agri
p numero cultorū per vices ab vniuersis occupabantur. Funerum
nulla erat ambitio. Corpora clatorū virorū certis lignis cremaban-
tur. Struē rogi nec odoribus, nec vestibus cumulabant. Sua cuiq;
arma iniiciebātur. Sepulchrū sepes erigebat. Monumētōrū arduū
honore aspernabātur. Lamēta & lacrymas citò ponebāt, dolore ac
tristitiā tardē. Fœminis honestū erat lugere, viris meminisse. Hæc
præcedentia de Germanorū moribus collegimus ex Cor. Tacito.
Priusquā pubertatē attigissent, nesciebant operimenta, corporum
nuditate gaudentes. Latrocinij nō abstinebāt. Crudis quandoque
vescebātur carnibus. Fœminarū congressum ante vicesimū annum
sine probro nō appetebant. De his Seneca, Quid, inquit, Germanis
animosius? quid armorū cupidius quibus innascuntur innutriun-
turq;, quorū vna illis cura est alia negligētib? Quid induratius ad
omne patiētā? Hoc tamen Hispani, Galli, nec nō Asia, Scythi-
que molles bello viri antequam legio visatur, cedūt ob nullam rē
aliam opportunos, q̄ ob iracundiam. Horatius Germanos vocat
Ceruleos, propter Cæsius oculos. Nā qui sub Septentrione agunt,
imma-

immanibus sunt corporibus, candido colore, directo capillo & rufo, cæcis oculis, & multo sanguine. Qui verò ad axem meridianum vergunt, breuioribus sunt corporibus, colore fusco, capillis vibratis oculis nigricantibus cruribus inualidis, sanguine exiguo.

Gymnites Æthiopiæ nudi degunt.

Cor. Tacitus ait *Catti* Germaniæ populis dura esse corpora, strictos artus, minacem vultum, & maiorem animi vigorem. Multum habent rationis ac solertiæ. Præponunt electos, audiunt præpositos. Noscunt ordines, intelligunt occasiones, differunt impetus, diè disponunt. Vallant nocte. Fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerant. Plus reponunt in duce, quam in exercitu. Oblato elephantum pretio pudicitiam amatoribus substernunt fœminæ nullo inde præfloratae famæ dispendio. Virgines quum esse nubiles ceperint, in publicum à parètibz producuntur accurrete iuenum multitudine ex qua datur illis optio eligendi, quem virum velint.

Gymnosophista torporem animi atq; otium oderant. Nudi degunt in syluis, ab exortu ad occasum perstabant cõuertes solem immobilibus oculis. Feruentibus arnis toto die alternis pedibus insistebant. Apud eos omnes adulescentes ex diuersis locis & officiis cõueniebant ad cibum. Magistri perrogabant, quid frugis ab ortu ad illud diei tempus fecissent. Qui nihil habebant, quod offerrent impransi foras ad opus trudebantur.

Non erubescabant *Græci* vinum bibere vngueto mixtum. Mendacij notam præter ceteros mortales sibi cõpararunt. Claruerunt tamè ingenio, laudis audiores, quam pecuniæ. Vnde Horatius in arte: *Græcis ingenium, Græcis dedit ore rotundo Musa loqui præter laudem nullius auaris.*

Getuli insidunt equis inornatis. Lucanus: Semperq; paratus Incultus Getulus equo.

Gnidani populorum Africæ vxores simbriarum copia perstreperunt. Pretium id concubitus est. Quò pluribus quæque visitur exulta, eò plausibilior eius forma.

Galli sagittas helleboro collinebant, q; is transfixæ feræ multò videretur ad cibum deliciores. Rescindebant tamè partes, quæ ambibant vulnus ppter hellebori contagiū. Cicero scribit, Gallos iniurandi, ac deorum religione nõ commoueri. Nã ceteræ gentes, inquit, pro religionibus suis bella suscipiunt. Galli cõtra omnium religiones. Quin imò & cū diis immortalibus, bella gessere, cū impetu hostili Delphicum oraculum inuadere sunt ausi. Si quoniam verò metu percipi-

opiciados deos arbitratur, humanis hostiis templa fœdant. Strabo tñ ait Gallos esse simplices, & nulla morum malignitate. Vnde Mart. Et tumidus Galla crudelitate fruar. Cæsar Gallorum cõsilia in-

cessit

cessit vt subita & repentina. Sed & Gallos oēs deditos religionibus tradit, Verum affectos grauioribus morbis, aut periculis homines pro victimis immolare consueuisse. Hominem præterea diuinationi destinatum integre ferietes, ex ipso impatiētæ & torquedi modo varicina cõcipiebant. Quosdã sagittis cõfigebant, patibulo etiã in sacris ædibus suffixos. Arbitrabantur insup se pgnatos à Dite patre. Propterea temporum spatia metiebantur, nõ dierum, sed noctium numero. Vestes ferebant inrosas, variisq; coloris, quas Braccas vocat: Dicti sunt Galli à niueo lactis colore, qui Gala dicitur: q; eorum corpora lactis instar albescerent, ob vehementem hyemem, vnde Verg. Virgatis lucent sagulis, tum lactea colla Auro innectitur. Mantuan. Ignea mens Gallis & lactea corpora, nomen à candore datum. Veterum Gallorum mores longe discrepant ab his, qui nunc viuunt. Liberos. n. ad conspectum suum venire prius non patiebantur q; per ætatem adoleuissent, ac subeundis militaribus periculis essent idonei. Viuentes amicis mutuo concedebant, quæ apud in feros creditoribus exoluerent debitores. Viri quãtas ab vxore pecunias nomine dotis accepissent, tantundem domesticarum fortunarum æqua æstimatione cum dote cõferebant. Quicquid inde fructuum succrescebat, asseruabatur, eratq; eius, q; alteri fuisset superstes: Viri in vxores sicut in liberos vitæ & necis potestatem habebant. Si qua veneficij fuisset cõuicta, à mariti sui ppinquis incedio aliisque cruciatibus cõsumebatur. Quæ uiuentibus chara fuissent, cum eisdem defunctis in funere cremabantur, vel ipsa etiã animalia. De Rep. nisi in publicis cõciliis, nemini licebat loqui. Qui vltimus in cõciliu venerat morti dabatur. Ei q; tumultuatus esset, minister publicus vestes rescindebat, adeo vt reliquæ partes prorsus essent inutiles. Prolixas nutriebant comas. Vestes auro pictas gestabant, & hirsutis utebantur sagulis. Promissis utebantur feminalibus. Pro tunicis scissos gerebant amictus, vix pudenda natesque velantes, lana quidem aspera & oblongis villis: Vnde Marria. Me pinguis Gallia vestit. Et li. 4. Accipe Sequanicam pinguem textricis alumnã. Hastas alij, alij arcus plerique fundas nonnulli fustes, in bella ferebant, oblongisque utebantur gladiis. Humi corpora resupinabant ad quietem Strabonis ætate stramentis sedentes cõnitabant. Lacte & suilla carne vescabantur, feroci omnes ingenio. Ducebantur maiore belli, q; agrorum studio, Torques aureos pensiles collo portabant. Victoria efferebantur, stupebant victi. Eorum (quos in bello cecidissent) capita equorum suorum ceruicibus appendebant. Mercurium præter ceteros deos venerabantur, quem omnium artium prædicabant inuentorem. Ituri in pugnam quicquid manubiarum inde retulissent, vouebant. Mart. Fraudantes aliquid ex præda, graui supplicio puniebant. Nullum absque

philos

philosopho faciebāt sacrificiū. Existimabāt enim, per diuinę naturę cōsocios sacra fieri oportere tāquā diis propinquiores. Horum intercessione, bona à diis cēsebāt petenda quorū consilio in bello & pace vterentur. Vnde & Druyde vetustissimi eorum sacerdotes, solebant curare sacrificia publica & priuata. Religiones itē interpretari, adolēcentes disciplinis instituere, rerum naturalium causas scrutari, de eade, de finibus, ceterisque cōtrouersis agnoscere, ita vt si quis decreto nō steterit eidem sacrificiis interdicerēt. Sacerdotes ipsi hominū cōgressum, & sermonē declinabant, ne cōtagione polluerētur. Vnus omnibus præerat, in cuius defuncti locū suffragio alius sufficiebatur. Animas credebant nō interire, sed in alia migrare corpora. Multa de sideribus disputabāt, de mūdi & terrarū magnitudine, de rerū natura & potestate. Tanta fuit Gallicarū mulierum virtus, vt inter infestas ciuilibus furoris acies quandoq; se immiserint, & lacrymis precibusq; obliterated discordia pacē procurauerint. Propterea quū de bello aut pace consultabāt, mulieres adhibebātur. Hæc si qua incidisset cōtrouersia sedebāt arbitra. Vehiculis utebātur, quæ Effeda vocam⁹, apud Celtas primū repertis. Verg. Belgica vel molli melius feret Effeda collo. Scl. ait, Celtas ex vacuis mortuorū parentū capitibus inauratis pocula sibi factitasse. Hæc eius Verba: At Celtæ vacui capitis circūdare gaudēt. Ossa (nefas) auro, & mēsis ea pocula seruāt. Quāuis autē Galli artium & disciplinarū ignari à plerisque iudicati sint, antiqui⁹ tamē apud ipsos quā Latinos aut Græcos floruerūt literæ. Nam vt scribit Berofus, anno IIII. Nini literis & legib. Celtas formauit Samothēs. Dis cognomēto, & Celtiberos Tubal, à qb. demū mille post annis Græci suas acceperunt, nō à Cadmo: Nā quas primū aduexit rudes paulò ante excidiū Troianū Cadmus quītus, eas à Galatis traxerat, quas Galatę & Meones pri⁹ à Gallis susceperāt. Nō ergo Galli à Græcis, sed potius à Gallis Asia & Græcia cū coloniis etiā literas & disciplinas susceperūt. Aliquot deinde annis post repertū literarū vsum regnauit apud Celtas Sarrō, q̄ vt hominū tū recētū ferocia cōtineret publica prim⁹ instituit gymnasia, à quo Celtarū theologos & philosophos vocauerūt, Sarronidas. Quinetiā dea illa dicēdi præses Pytho nomine quā alij Suadā, Suadelā, Lepōrē, Flexanimā. Græci Pylchagogē vocāt, maximi loco numinis habita est apud Gallos. Quo tēpore Romani lōgē latēque imperabant, nulla gēs vixit Rom. populo magis formidolosa. Cū nulla vnquā gēte Rom. ipse populus intra extraque Italiam maiore hominū strage, maioribus ducum & exercituum periculis debellauit. Nam licet ex eorum exercitu centum hominū millia quandoque desiderata sint, nihilominus tamē animosi pugnam acrius instaurabant, pudorē vlciscebātur, ad vnum

ad vnum interfici, aut interficere volentes. Certarunt Rom. cum finitimis de principatu, cum Carthaginensibus de imperio, cum Gallis de vita semper. De his Strab. li. 4. Vniuersa inquit, natio, quam hæc ætas Gallicam vel Gallicā nominat, Martis studio, & armorū ardet impetu, conferendæ pugnae alacritate impigra, semperq; spectantes in Boream, aut Oceano propiores, conferendis pugnis sunt audaciores. Florus de Senonibus sic inquit: Galli Senones gens natura ferox, moribus incondita, ad hæc ipsa corporū mole pinde ac armis ingētib; adeo omni generi terribilis fuit vt plane nata ad hominū interitum & urbium stragem videatur. Hi quondam ab vltimis oris & cingente omnia Oceano ingenti agmine profecti, quū media vastassent, positos inter Alpes & Padum sedibus, ne his quidem contenti, per Italiā vagabantur, Romam quin etiā aggressi vniuersum populū in Capitoliū se suaq; oīa recipere compulerunt. Quaquauersum transibāt, non fulminātes, sed planē fulmina videbantur, dolebantq; expertē cruoris victoriam sibi cōcedi ac sine ruina transitū patere. Tit. Linius auidas armorum Gallicas gentes semper fuisse scribit. De his etiā Trogus apud Iustinum li. 4. Galli, inquit, abundantī multitudine, quum eos non caperent terræ quæ genuerāt, trecēta millia hominū ad sedes nouas quæredas, velut peregrinatū miserunt. Ex his enim portio in Italia cōsedidit, quæ & urbem Rom. captam incendit: & portio in Illyricos sinus p̄ strages Barbarorum penetrauit, & in Pānonia cōsedidit. Gēs aspera, audax, bellicosa, quæ prima post Herculem Alpium inuicta iuga & frigore intractabilia loca trāscendit. Ibi domitis Pānoniis p̄ multos annos cū finitimis varia bella gesserunt. Hortate deinde successu, diuisis agminibus alij Græciam, alij Macedoniā, oīa ferro p̄terentes, petiuere, Tātusq; terror Gallici nominis erat, vt etiā reges nō laceffiti vltro pacē ingenti pecunia mercarētur. Libro item 25. ait: Ea tēpestare Gallorū iuuetus tantæ fecunditatis fuit, vt Asiā omnē velut examine aliquo implerēt. Deniq; neq; reges Orientis sine mercenario Gallorū exercitu vlla bella gesserūt neq; pulsi regno ad alios q̄ ad Gallos cōfugerūt. Tātus terror Gallici nominis, siue armorū inuicta felicitas erat, vt aliter neq; maiestatem suā tutari, neq; amissa recuperare se posse sine Gallicā virtute arbitrarēt. *Hyperborei*, septētrionales populi, excoriatas belluarū pelles habent, pro vestimentis. Verg. li. 3. Georg. Talis Hyperboreo septem subiecta Trioni, Gens effræna virum Riphæo tunditur Ebro, Et pecudum fuluis velatur corpora feris Annofo viuunt æuo. Domus iis nemora, luci que, & deorū cultus. Discordiā & omnē agritudinem ignorāt, viritim gregatimque degentes. Satiati vita indulgēt epulis & voluptatibus. Demū ex quadam rupe in mare desiliunt.

Frugum primitias Delon mittebant Apollini. Viuunt annis mille.

Herci populi nudi pugnabāt, verenda corporis duntaxat operientes, siue vt expeditius percuterent, siue vt illatum ab hoste vulnus viderentur nihil facere, Auctor Paul. Diac.

Hedui olim dicti sunt fratres Romanor. Cōr. Tacit. ait, Heduos omnium primos senatorum in vrbe ius adeptos fuisse, datumq; id foederi antiquo: quia soli Gallorum fraternitatis nomen cum populo Rom. vsurparent.

Hammoni, populi Africæ, dispersis tuguriis habitant. Mediū nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum.

Hyporeæ Æthiopiæ populi atrii coloris, tota corpora rubrica illinunt.

Hellasi & *Oxiones* Germaniæ populi erant, ore & vultu humano, reliquo corpore similes feris. Auctor Corn. Tacit.

Hesseni populi in Occidentali Indæ parte, viuunt sine fœmina, omni Venere abdicata, & sine pecunia. Tanta libertatis ducuntur auiditate, vt principem vnū solūq; fateantur Deum. Specie mortis nullā expauescūt. Cognatorū negligunt supplicia. Amicorum interitus nō magnificiunt. Animas putant immortales, quas aiunt a corporibus absolutas tanquam e longa & graui seruitute lœtitia perfundi maxima, & ferri sublimes, vtrāque Oceanum degere in locis peramœnis, qui nulla infestantur intemperie.

Apud *Hebræos* lege cauebatur, ne hostem infepultum quidem relinquerent. Doctrina his fuit secretior, & quasi diuinitas quadam, vt Moſis volumina, & prophetarum vaticinia docent.

Hirpiæ familiæ fuerunt in agro Phaliscorum, quæ annuo sacrificio, quod fiebat in Soracte monte, super ambustam ligni struem ambulantes non comburebantur.

Hispani quōdam oblectabantur capillorum longitudine. Vnde Martia. Hispanis ego cōrumax capillis. Crinē sibi sine vllō artifice formosi quatiebāt, nō aliter quam iubā generosa animalia. Historici scribūt Hispanos inquieto esse ingenio, auidōq; in nouas res. Olim hostem adoriebātur pūctim magis quam cæsum. Propterea gladiis vtebantur breuitate habilibus mucronatīq; que. Ibāt in bellum induti prætextis, purpura, tunicis, candore miro fulgentibus.

Heptacometa, Barbari sunt in Ponti regione, quorum nonnulli super arbores degunt, alij in turribus.

Hircani canes nutriunt quibus obiciunt mortuos. Vescuntur venatibus, abundant tigris: teguntur seminibus: plerique marinis muribus sustentantur.

Homolotti, populi dissecto in minimas particulas boue fœdus iungunt.

Heniuchi

Heniuchi, populi in Ponto, gaudebant humanis carnibus.

Halifones, Scythiæ populi, vescuntur capre, lente, allio, & milio.

Indi, vxores plurimas habēt. Apud eos lex est, vt vxor carissima cū defuncto marito cremetur cum vestimētis & pristino habitu, quod Prop. lib. 3. laudat his verbis: Felix Eois lex funeris vna maritis, Quos aurora suis rubra colorat equis: Nāq; vbi mortifero iacta est fax vltima lecto, Vxorū fuis stat pia turba comis. Et certamen habet lethi, quæ viua sequatur Cōiugiū, pudor est non licuisse mori. Ardēt victrices, & flammæ pectora præbent. Imponuntq; suis ora perusta viris. Vinum cōficiūt ex palmis, ex castaneis oleū. Arboribus suis vescūtur. Arundines habēt amplitudinis arboreæ. Pane vtuntur hordeaceo. Corpora vsq; ad pedes carbasis velant. Soleis pedes capita linteis vinciūt: lapilli ex auribus pendent. Brachia & lacertos auro colūt. Tela quæ sagittatores excutiunt, sunt ferè triū cubitorū, ferriq; tanta vi, vt neq; clypeus, neq; thorax aut aliud pectoris munimentum queat obsistere. Ante expeditionē Liberi patris, nullas habebāt domos, nullas vrbes, nulla deorum immortalium tēpla, nullā sacrorū curā. Viuebant in plaustris. Tegebantur ferarū pellibus. Victi demū à Libero patre ædificarunt vrbes leges acceperūt, tēpla cōstruxerūt, armis insueuerūt. Coluerūt Hercule Gigati nomine. Iustitiam tanto obseruarūt cultu, vt exteras gētes nūquā appetuerint bello. Defunctis sepulchra nō erigūt, Expertes sunt seruitutis. Capillum curant. Mentum habent inronsum, reliqua facie depilata. Furti se alligasse, scelus apud eos nefariū. Litem rarò norunt. Vestibus non indigent, aut obfignatione vlla. Vinū nesciunt, præterquam rei diuinæ causa. Potus illis ex oriza, ex hotdeo ferè cibus. Incolumitatem exercitio quærunt, & perfrictionibus. Strigiles ex hebeno corporum expolitioni adhibent. Venerantur inter deos Iouem pluuium, Gangem fluuium, Indigeres genios. Si à rege abluantur capilli, festa dies agitur. Lunæ cursu tempora meriuntur. Totū iter odoribus complent, per quod rex transiturus est. Eius lecticā sequuntur armati corporisq; custodes. Apud eorum sapiētes occupare fati diem pulchrum est, & viuos se cremari iubent: Expectatam mortem pro dedecore vitæ habent, nec vllus corporib. honos redditur, quæ senectus soluit. Deos putāt quicquid colere cœperūt, arbores maximè, quas violare capitale est. Rex vbi se publicè visendum præbet, præcurrūt cum argenteis turibulis ministri, qui vniversum iter odoribus vaporant. Ipse aut gestatur lectica, margaritis hinc inde propendētib. Lucet amictus auro & purpura. Lecticā muniūt corporis custodes, circūpendētibus auiculis, quas ad hoc imbuunt. Regia fulcitur auratis columinis, quæ nulla non hora patet volentibus. Vbi rex incumbit

ornamento capitis. tunc admittuntur legationes, & redditur populis iura. Si quando prodire velint in venationem, ferae leporariis inclusae conficiuntur in conspectu meretricum. Si aliquando longius eundem sit meretrices ipsae vectantur curru, quem ducunt elephantes, Impudicis & prostitutis mulieribus uti solent, dum volunt vacare genio. Itaque relictis domi vxoribus illas sibi asciscunt, non proles, sed voluptatis gratia. Vxores vero adhibent rebus honestis tantum, ubi scilicet, aut proli vacat, aut praeter modum non lasciuiunt, ne nimio luxu corrumpant, quas esse pudicas volunt. Nec unquam permittunt geniales illas & liberas voluptates coram vxoribus exerceri, quae aliquam pudicitiae iacturam afferre possunt, Vbi somni tempus accessit, regem vino grauem, dormientemque; cubiculo inferunt pellices, Diis noctium & tenebrarum patri ritu aduocatis cum cantu. Filij senio confectos patres interficiunt, & eorum carnibus vescuntur, teste Herodoto. Matronae celebres sunt pudicitia. Oblato tamen elephantum pretio, pudicitiam amatoribus substernunt, nullo inde praefloratae famae dispendio. Virgines quum esse nubiles coeperunt in publicum a parentibus producuntur. Accurrere adolescentium multitudine datur illis opus deligendi sibi virum ex tota iuuenum turba. Foenus ignorant. Maximum opinantur nefas, vel iniuriam pati, vel facere. Proinde nulla illis syngrapha, nullum depositum. Quum quis aegrotat familiares illum interimunt, ac demum epulantur. Nullum animam rem occidunt. Nihil ferunt, herba vitant, domos parandas non putant. Coitus in propatulo est, sicut pecorum. Herod. lib. 5. cap. 5.

Iberi, iacula ferebant, multis hamis ferreis conferta. Ferinis erant moribus, Neque enim abnuebant ex lotio, quod intra cloacas diutius asseruatum esset, lauacra comparare; retrimenti denique contusis dentifricia sibi, & coniugibus quarentes. Cubitabant humi, Res plurimas minimi faciebant, & auaritiae studio semel tantum interdum cibum capiebant. Erant & Hydropotae, Vestibus utebantur pretiosissimis. Mortui tot erigebant obeliscos quot hostes interfecerant illi, dum viuerent. Maleficorum infamia laborarunt. Seruos mactabant, & inde concipiebant vaticinia. Mirandula in hymnis: Afflatus Lunae seruos mactabat Iberus, Captiui & iugulo fundebat carmina vates.

Rorum mollities quondam abiit in prouerbum. Primi unguenti, coronarumque in conuiujs dandarum, & secundae mensae consuetudinem repererunt. Hinc Horatius. Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.

Apud *Iudeos* quinquagesimo quoque anno debita relaxabantur pecuniae, donabanturque serui libertate. Quae vilis venissent, redibant ad possessores.

Lotophagi

Lotophagi, populi Africae, vescuntur fructu arboris, quae dicitur *Lotos*. Politianus in Nutricia: Nec faciles Ciconas fortunatosque ciborum *Lotophagos*. Solebant hi populi suos defunctos in mare obicere, parum interesse asseuerantes, humone, an aqua, an igne dissoluerentur.

Lestrigones, humana carne vescabantur.

Himantopodibus, natura est serpendo ingredi.

Vergilius libro 9. de moribus *Latinorum* sic ait: caniciem galeam premimus semperque recentes conuectare iuuat praedas, & viuere rapto, Idem: Durum a stirpe genus, natos ad flumina primum Deferrimus saeuoque, gelu duramus & vndis.

Leuci, populi Galliae Belgicae, & *Remi* fuerunt optimi iaculatores. Lucanus lib. 1. Optimus excussio Leucus, Remusque; lacerto.

Leuci demonij, summi bellatores, non cornuum tubarumve signis, sed tibiarum modulis in praелиis utebantur, non ut excitarentur, aut euibrarentur animi, sed contra, ut moderatiores, modulatioresque fierent: nihil in principiis praелиorum ad salutem virtutemque aptius ratio quam si permulti sonis mitioribus, non ita modice ferociret. Autor, Gellius. Furandi usum concedebant impune, non ob turpia lucra, neque ad sumptum libidini praebendum, comparandam vel opulentiam, sed pro exercitio, disciplinaque rei bellicae quae & furandi solertia & assuetudo acueret animos adolescentium, & ad insidiarum astus, & vigilandi tolerantiam & obrepenti celeritate aptos, procluesque redderet. Regibus suis augures dabant assessores. Ante bellum congressum Amori sacrificabant, quae is vnus victoriam pariat. Lex erat, ut senes iam effocti qui desperabant prole, eligerent aliquem ex adolescentibus, eumque ad vxores suas admitteret, & natum inde partum ut suum legitimum educarent. Gerebant in scutis suis *Labda* latera, insignioris notae gratia. Solebant insuper liberorum suorum indolem experiri publice verberibus admotis, illosque hortari, ut flagellorum ictus fortiter perferrent: ite laceros, ac semianimes rogare, ut vulnera preberent vulneribus. Vnde Cic. Cretum quidem leges inquit, itemque Lycurgi, laboribus eruditum iuuentum, ut nando, currendo esuriendo, sitiendo, algendo, aestuando. Spartaee pueri ad aram verberibus sic afficiuntur, ut plerisque sanguis a visceribus exeat. Non nunquam etiam quum ibi essem, audiebam ad necem, quorum non modo nemo exclamauit unquam: sed ne ingemuit quidem: Literas modo pro necessitate discabant. Reliquarum disciplinarum nihil omnino admittebant, Parebant honeste, labores constantissime tolerabant pugnando vincere volebant aut interire. Furabantur impune ex cibariis, quicquid vellent. Sordidi tamen erant & preparari omnes. Nam parua, & pretij prope nullius magnificiebant, & admirabantur.

A 3

tur, ardebantque auiditate pecuniarum. Erant & inhospitales. Siquidem non omni tempore licebat peregrinis adire Spartam, sed praestitutis diebus quoscunque plectēdos cēlebant, noctu plectebāt. Autor Herodotus. Praecones, tibicines, & cōci in paterno succedebāt artificio, & coquus ex coquo, tibicē ex tibicine, praeco ex pracone gignebatur, omnesque perseverabant in paterno opere. Ex institutis Lycurgi sponsus noctu clam accedebat ad sponsam, extincto lumine, & cum ea quadam velut religione timidus coibat, & verendus. Antequam rex pugnam iniret, sacrificabat Musis, quod & oratione & memoria imprimis digna promerent facinora.

Zepei populi deprehēsos in adulterio, per triduum vinctos circa civitatem ducebant, mox toto vitae tempore habebant cōtempnibiles. Adulterae verō mulieres diebus undecim in foro stare distinctae cogebantur tunica perlucida circumvestitae.

Lacones, brevissimi erant in sermone. Propterea vulgi verbum erat: Facilius mulro esse philosophari, quam Laconum sermonem imitari.

Zucani, erant admodum iusti, & hospitales, Apud eos lege fuit sancitum, ne quis post occasum solis inuertētem hospitem exigeret. Quod si fecisset, agebatur reus, ei que dicebatur multa.

Lusitani, apti erant insidiis, inspectis humanis extis futura cōiectabant. Dextras captiuorum praecisas offerebant numinibus. Erant Hydropotae. Mitrati pugnam inibat. Hircum habebant inter epularum delicias. Strabo lib. 3.

Lydorum mulieres passim substratae amatoribus, hospitali benignitate eosdem plerūque confouent, & pluribus afficiunt donis, quam ipsae accipiant. Solos tamen cōdignos in foedera turpitudinis admittunt. Priusquam cōiugium inirent, seipsas prostituēbant. Si post coniugium deliquissent, veniae spes nulla.

Lydi primi omnium caupones fuerunt & institores. Aleae lusum, tesserarum, & pilae excogitauerunt. Mancipati fuerunt auguriis & diuinationum superstitionibus. Furaces erant adeo, ut non discederēt, nisi re aliqua prius sublata. Fuerunt insuper molles & libidinosi, adeo ut non tantum noctu vacarent voluptati Venereae, verum etiam in meridie lasciuirent, foedum opus manibus peragentes.

Lesbii, foeditissimi fuerunt in Venereis, adeo ut ne capiti quidem parcerēt. Quam foeditatem excogitarunt ipsi, & in muliere experti sunt primi. Vulgo quoque male audierunt ob vanitatem, Lesbiani verbum est irrumare, libidinari, & lasciuire, quod turpitudinem fellationis & irrumationis, quae per os agitur, primi inuenerunt.

Libyci, quos in venatione vel pugna elephantes attriuerint, magnifice sepeliunt, & hymnos concinunt.

Leonti-

Leontinos, Siciliae populos, quum expugnasset Phalaris, ademptis armis ad cōpotationes & voluptates eos reiecit, ne rebellionem pararent. Hinc adagium, Semper Leontini iuxta procula.

Lacyadae, seu Placyadae, populi Atticae, raphanos in eorum prudentia membra impingebāt, quos habebant adulterij compertos.

Lyrca, populi Scythiae, venatione victitant hoc modo. Conscensis arboribus, quas habent frequentes insidiantur feris. Singulis adest canis, & equus in ventrem cubare edoctus, humiliter subsidendi gratia. Vbi qui feram ab arbore vidit, sagitta percussit: percussam si fugiat, conscenso persequitur, comitante cane.

Massagetae, Scythiae populi, quum per deserta discurrunt, equorum suorum sanguinem cum lacte bibunt. Claudia lib. 1. in Russ. Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax Massagetes. Seneca in Oedi. Lactea Massagetes qui pocula sanguine miscet. Lucanus: Longaque Sarmatici solues ieiunia belli. Massagetes quo fugit equo. volucresque Geloni. Senio confectos in frustra consecant. Qui intereunt morbo, feris obiciuntur in praedam. Solem praecipue venerantur, cui equum immolat, Reliquos deos habet neglectui. Singulis sua sunt coniugia, sed & cum alienis congressus, non tamen clades finit. Coeunt in proparulo. Morbo emori turpissimum putat. Clarēt equestri & pedestri militia. Arma illis arcus, gladius, thorax, & securis aenea. Aureis cinguntur zonis, gladiis diademate cultis, habent & aurea equorum ornamenta. Argento carent habent modicum ferri, quum caeteris metallis abundet. Insulares victitant radicibus herbarum. Indumenta faciunt ex arborum libris. Potum succo pomis expresso. Piscibus etiam aluntur. Tegumenta corporum e phocaram coriis sibi consuunt. Filij senio confectos pariter interficiunt. Quum afficiuntur desiderio libidinis, suspensa ad plaustrum pharetra palam cum mulieribus sine pudore coeunt Herod. lib. 2.

Marsi, populi in Italia, a Circes filio orti, vim habuerunt naturalem contra serpentes, & venena: adeo ut eorum salua icta serpentes, ut feruentis aquae contactu fugiant, Gellius lib. 16. cap. 11. Ges inquit, In Italia Marsorum orta fertur esse a Circes filio Marso. Propterea Marsis hominibus vi quadam genitalem datum, ut serpentium virulentorum domitiores sint, & incantationibus herbarumque succis faciant medelarum miracula.

Madi Indorum locustis viuunt. Trecetos habet vicos. Quadragenos non excedunt annos. Eorum foeminae semel tantum pariunt.

Menismini Aethiopiae, viuunt lacte Cynophalorum, quorum armenta pascunt, maribus interemptis, nisi sobolis causa.

Myconij liguritores fuerunt, & alienae appetentes mensae. Hinc adagium: Myconius vicinus, in eum qui non vocatus ad con-

uium accedit.

Mofini, populi Aſiæ Septentrionem verſus, turres ligneas ſub-
eunt. Notis corpus omne præſignant. In propatulo veſcuntur. Pro-
miſcuè Venerem exercent. Palàm reges diligunt, vinculiſq; & ar-
ctiſſima tenent cuſtodia.

Maſyli, populi Lybiæ equos habent quos virga non fræno gu-
bernant, Martialis: Et Maſylæum virga gubernet equum. Lu-
canus li. 4. Et gens quæ nudo reſidens Maſſylia dorſo, Ora leui fle-
ctit, frænorum neſcia, virga. Maſſylienſes luxu perdit, muliebrem
in modum ornabantur, comis vnguento delibutis, capilliſq; rele-
gatis. Mulieres tamen erant Hydropotæ vt in Mileto factum eſt,
& quondam apud Romanos.

Moloſſi, populi Epyri optimos habent canes venaticos. Martia-
lis li. 12. Retia dum ceſſant, latratoresq; Moloſſi.

Mazax, populus prope Naſamones, peritiſſimus eſt iaculandi.
Lucanus li. 4. Æquaturuſq; ſagittas Mædorum, tremulum quot
torſit miſſile Mazax.

Magnetes, populi Theſſaliæ, optimi ſunt equorum domitores.
Lucanus: Et Magnetes equis Minyæ gens cognita remis.

Mardi. Perſarum populi, ſpecus in montibus fodiunt, in quos
ſe, coniuges, ac liberos condunt. Pecorum & ferarum carne veſcun-
tur. Ne fœminis quidem pro naturæ habitu molliora ſunt inge-
nia. Comæ prominent hircæ. Veſtis eſt ſuper genua. Funda vin-
ciunt frontem, hoc & ornamentum capitis & telum eſt. Fuit hæc
gens cultu vitæ aſpera & latrociniis aſſueta.

Mædonibus nullum fuit tam ſolemne militiæ munus quàm
ſuos ſepelire. Eorum regibus lege cautum eſt, ne victis hoſtibus
trophæum erigerent. Lege cauebant eos capifiro cingi, qui nul-
lum hoſtem interfeciſſent.

Mysi Deorum cultui adeò mancipati fuerunt, vt eſtandis ani-
malibus abſtinerent. Viuebant melle, lacte, & caſeo.

Mysorum populus vſque fuit vilis & cōtempus, vt ſequenti pro-
uerbio locum fecerit, Mysorum poſtremus, Finitimorū poſtea in
cuſationibus malè vexabatur. Hinc etià orta paroemia. Mysorum
præda, de his, qui impune à quibuſlibet læduntur, ac diripiuntur.

Mædis operimenta corporum ſunt Tyara, Cytaris, Pileus, Mani-
catae tunicae, Anaxirides, & Stola. Clarè equitandi ſolertia. Sagit-
tas doctè excutiunt. Reges adorant. Regum eſt vxores multas ſibi
quærare, mulieribus decorum viros habuiſſe complures. Paucitas
deformat: & infœlicitatis genus putatur, ſi quaternariū non exceſ-
ſerint. Qui ad Aquilonem vergunt, ex frugiferis arboribus ali-
menta ſibi conquirunt, ex toſtis amygdalis panem conficientes:

Poma

Poma perſiccant, teruntq; inde conglobant in maſſas. Vino vtun-
tur, quod ex certo radicum genere conficiunt. Veſcuntur & fera-
rum carnibus: nam miria pecora negligunt.

Mafynæci, populi è lignis deſiliunt in peregrinos aſſultatione
ſanguinaria.

Meſſenij, M. literæ nota ſe cognoscibiles præbebāt. Lacedemonij
Meſſenios, quod iterum & iterū deſciuiſſent, in ſeruitutè redege-
runt, eoſq; durius etiam quàm reliquos ſeruos tractarunt, ne de-
nuò res nouas molirentur. Hinc adagium. Seruilior Meſſena.

Maca ſumma capitis curioſius deradunt, relictis in medio capil-
lis, quos ſucceſcentes eadem cura detudent.

Maſchiles, populi Africæ, comâ in occipitio connutriunt, capil-
loſq; decutiunt in ſiniſtra parte. Minio linunt corpora, ſèque à
Troianis prognatos fabulantur.

Olim *Megarenſes* malè audierunt, tanquam fraudulentis, ac ficti,
quod aliud ſentirent, aliud loquerentur.

Melenchelni, populi in Scythia, nigris integuntur veſtibus, ab
eſu humanæ carnis non abſtinent.

Mendeſij, populi Ægypti, capras & hircos venerantur, & capra-
rios præcipuo afficiunt honore.

Monomeri populi ſunt ſeptentrionales ſingulis cruribus ſaltua-
tim currentes, viuaciſſimæ pernicitatis. Autor Gellius.

Numidæ ſeu *Nomades* mappalia ſua plauiſtris circunferunt: Pro-
pterea vagi vocantur à Lucano. li. 4. Alueos nauium inuerſos etià
habuerunt pro tuguriis. Apud eos medius locus erat honoris lo-
cus autore Saluſtius. Lacte, ferina carne, & elephantis veſcuntur.
Viunt in tabernaculis. Omnis eorum vita occupatur in paſcendis
gregibus. Equos regunt non fræno, ſed virga, vnde Verg. in frænos
vocat Numidas. Syllius. Hic paſſim exultant Numidæ, gens inſcia
fræni: Queis inter geminas per ludum mobilis aures, Quadrupè-
dem fleſcit non cedens virga Jupatis. Vxoribus perinde ac ſeruis
vtuntur. Nullas certas habent ſedes.

Nigræ regem habent monoculum.

Norici, populi ſunt iuxta Pannoniã ferro nobiles. Martialis: Grato
non pudeat referre verſu Sæuo. Bibilin optimã metallo, Quæ vin-
cit Chalibãſque Noricoſq; Et ferro Plateam ſuo ſonantem.

Neruij Galliæ populi, vergentes in occidentè, Belgas quõdam
increpabant quod ſe populo Rom. dediſſent. Vnde à Lucano dictũ
eſt: Multumq; rebellis Neruius, & cæſi pollutus ſanguine Cottæ.

Naſamones, populi Africæ naues Syrtibus illiſas ſpoliãt. Lucanus
Quas Naſamon gens dura legit, qui proxima ponto Nudus rura
tenet, quæ mundi barbara damnis Syrtis alir: nã littoreis populatores

arenis Imminet, & nullos portus tangente carina Nouit opes sic cum toto commercio mundo Naufragis Nasamones habent. Et Mantuanus lib. I. de Cala. Nasamonū singulis adsunt vxores plures, cum quibus palam congregiuntur, prætento baculo Nuptiali cœna discumbentiū singulos adit noua nupta Veneris gratia. Congrediuntur illi domo allatū donum contribuentes. Ad maiorum monumenta, futurorum scientiā aucupantur incubantes manibus. Fidei sanctio maxima, idem sibi propinasse poculum. Sedentium habitu mortuos asstituūt, id ipsum inter moriendum attendentes, vt sedentes expirent. In diuinationibus sua sequuntur somnia. In præstanda fide de manu alterius vterque sumpto poculo bibit. Quod si defuerit humior, collectum è terra cinerem lingunt.

Nabathæi dediti sunt cumulatōis diuitiis. Apud eos multa dicitur publicè iis qui rem aliquo modo immiuerint. Crescentibus opib. augetur honos. Rara inibi seruitia. Ministris vtuntur plurimū cognatis, vel sibi vnusquisq; minister est. In cōuiujs plura duodenis exicasse pocula ignominiosum est. Rex quādoq; sibi & aliis ministrat. Vrbes habet nullis clausas mœnib. Vtuntur camelis equorum vice. Perfuncta fatō corpora habet stercoris loco. Regis cadauer in sterquilinum deiicitur. Sol illis sacratissimum numen.

Ophiogenes, populi sunt in Hellesponto, qui serpentum ictus contractu leuant, & manu imposita venena extrahunt corporibus. Plin. li. 7. cap. 2.

Pelusiote nō comedunt capre. Capillū tondent senescente Luna.

Pyrata Cilices olim viuebant furto & marinis latrocinijs.

Phœnices magnam meruerunt laudem in inuentione syderum, literarum, naualiumque, ac bellicarum artium.

Pandæ, seu Pandæi, Indorum populi, soli regnantur foeminais.

Pamphagi omnia mandunt.

Psylli populi sunt Africæ, quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

Pygmaei sunt cubitales; infestantur à gruibus. Insidentes arietum caprarumque; dorso & sagittis armati, veris tēpore vniuerso agmine ad mare descendunt, & oua, pullosque earum alituū consumunt. Ternis mēsis eam conficiunt expeditionē, aliter futuris gregibus non resisterent. Casas luto, pannisque & ouorū putaminibus construunt. Nonnulli in cauernis degunt: Horum omnium longissimi non longiores sunt quàm pedes duos & quadrantem.

Pandore, Indorum populi, degunt in conuallibus. Viuunt annos ducētos. In iuuetā cādido sunt capillo, qui in senectute nigrescit.

Parthi & *Perse* vnguentis madent. Vinum conficiunt ex palmis. Gloriam in bibendo quærunt, & quantò plus bibunt, tantò magis fatiunt

fatiunt. Dediti sunt crapulis, vescuntur cicadis. Fœrido sunt halitu propter indiscretos cibos, & nimium vini haustum. Quocumque rex ad eos proficiscitur, vnusquisq; pro facultate salutatum, & cum muneribus, declinatis poplitibus regū pedes osculantur. Commiscebantur suis matribus, autore Tertulliano. Nam & parentibus cū liberis stupro coire fas est. Rex latet semper sub specie cuiusdam maiestatis Multas habet vxores, quibus alternatim cōcūbit. Currū eius affectatur armatorū decem millia, hastis argento coruscantibus, spiculis auro præfixis. Regij curus latera ornantur deorum simulachris. Iugum collucet gemis. Eorū Magi nihil præter olea, & farinam in cibum recipiunt. Herodotus ait, Persas à Græcis didicisse pueris abuti. His quandoque imperauit Gallus, qui propterea vocatur auis Persica. Furta impune permittunt. Vino hilares, de dubijs rebus consultant. Statuas non erigunt, non templa construunt, non aras, licet regem, instar numinis veneretur. Conscensis montibus Ioui hostias immolant. Rem quoque diuinam faciunt Soli, Lunæ, Telluri, Igni, Aquæ, & Ventis. Nefas & maximum ducunt probrum, aut vomuisse, aut egressisse corporis excrementa aliquo spectante. Liberos disciplina ternario perficitur numero, vt equos agitent perire, sagittas doctius excutiant, & vera loquantur. Ante quinquennium, aut quadriennium, filius non admittitur in cōspectum patris, vt si in ipsa infantia cōtingat puerum perire, pater minus afficiatur. Inhonestum est referre, quæ factu sunt turpia. Turpe quoque, quicquam cuiquam debere, Item in flumē vrinam profudisse, aut spuisse, vel omnino manus abluisse, piaculum opinatur. Fluios enim colunt religiosissimè. Natalitiam cœnam quorānis rex apponit. Eidem singulis annis ebrietas semel permittitur. Quum Mithræ Deo diuina res peragitur, saltat etiam num. Equitare insuper, & saltare discunt, existimantes, illū corporis motum robori plurimum cōferre. Non prius potui & propinationibus indulgent, quā se expleuerint cibo. Homines amant adūco nasci, quod eiusmodi fuisse Cyrum regē prodant annales. Vbi licentius volunt indulgere cōuiujs, non vxores, verū pellices admittunt. Cum regibus legitime mulieres ad mensam accumbunt & vnā comedantur. At quum lasciuire volunt, meretriculas adhibent. Qui regis filius regno succedit, eius natalem quicumque in regno sunt celebrant, simulque in posterum quorānis eandem lucē sacris & festis vniuersa Asia prosequitur. Omnes ferè sunt subnigri, vel liuido colore pallentes, caprinis oculis toruis, & supercilijs repadis, nō indecoris barbibus, capillisque prolixis hirsuti. Omnes promiscuè vel inter epulas festoque die gladijs cincti cernuntur. Pro opib. quisque asciscit sibi matrimonia plura, vel pauca. Nemo post fatiunt

satietatē superfluos accipit cibos. Abundant inanibus verbis, magnifici, graues & tetri, minaces iuxta in aduersis reb. & prosperis, calidi, supbi, crudeles, vitæ necisq; potestatē in seruos & plebeios vëdicantes. Cures viuis hominib⁹ detrahūt. Nec ministranti apud eos famulo hiscere licet, vel loqui, vel spuerē. Ingratos ante oīa seuerissimè puniūt. Ad iudicandū, vsu rerum spectati & alienis non indigentes cōsiliis destinantur. Vtūtur armillis & monilib⁹ aureis & gēmis, præcipuè margaritis. Fœminarum mira pulcritudo. Nihil apud eos pingitur vel fingitur, præter varias cædes & bella. Liberos instituūt, vt nō nisi vera loquantur, & à mēdacio abstineant. Mentiri turpissimū putant. Regi non licet quempiam interficere. Ab infantia vtuntur pileis & tyaris. Vnde & fragilia habent capita. Corruptissimi fuerunt luxu & deliciis, &c. Qui plura de Parthis scire volet, petat Herodot. Cælium cap. 2. lib. 5.

Pictones vberimos calce agros quondam fecere. Plinius.

Paramedicina, agreste hominū genus, Bactrianis ad occidentem cōiuncti sunt. Tuguria latere primo struunt in mōtib, foramine supernè relicto, vnde lumē accipiunt. Altis præmuniūtur niuib.

Pharisæi deliciis & molliciei minimè indulgebant. Prosequēbatur quod dictabat ratio. Maiores natu venerabantur, vt ne verbo quidē læsos vellent. Fato geri omnia credebant. Neq; tamen liberi arbitrij potestatem auferebant. Iudiciū Dei futurum sentiebant: nam & animas fatebantur immortales: Bonas aiebant migrare in aliena corpora, malas transmitti ad æterna supplicia. Tantam suæ virtutis cōcitarunt opinionem, vt numerosi populi multitudo ad eos videndos conflueret. Dicti sunt Pharisæi ab instituto vitæ, q̄ à cæteris abiuncti purissimè viuerent. Nam Phares Hebræorū idiomate interpretatur segregatio. Quiescebant in angustiis tabulis, aut etiam, spinis, vel lapidibus, ad comprimendas corporis titillationes. Decalogum scribebant in membranulis, legebantque in fronte. Hæc Cælius ex Philonis commentariis.

Phaselitæ populi in Pamphilia pisciculos falsos diis immolabāt, & Cabro Deo falsamentis rem peragebant diuinam.

Parseani populi in Helleponto, Amore inter Deos venerantur.

Pedalij Indorum populi, nihil in sacrificiis aliud à diis petebant quàm iustitiam, arbitrati se omnium rerum compotes futuros, si eam consequerentur.

Pannonij feroces fuerunt, & idonei bello. Aufonius: Armiferis adij quos ego Pannoniis. Et alibi: Saluere Augustum iubeo, natūque, patremq; Imperiis grauidas qua seco Pannonias. Mira fuit eius gentis in victu lautitia, Omnes cuiusq; gratis culinariam norūt artem. Auidissimi erant audiendi, studendi non ita. Vestium in patria

ria neglectus. Alibi non ita erant negligentes.

Pontici populi aduersus frigoris iniuriam braccis utebantur. Ouid, Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis.

Phygalei qui Messeniis adiacent, vino adeo gaudent, vt nō alibi quàm in cauponis habitent hospitibus domos elocantes cū vxoribus. Hostilis tubæ ne in somno quidem sonum perferunt.

Quodam tempore quum in *Psyllorum* finibus Auster perquam validus & diurnus flauisset, eoq; statu vniuersa eorum aqua exaruisset, dolore moti cōstituerunt vlcisci iniuriam illam. Propterea communi edicto omnes sumptis armis in Austrum perinde, quasi hostem, iure belli profecti sunt. Atq; ita profectis ventus magno spiritus agmine venit obuiam, & vniuersos cum omnibus copiis armisq; cumulis arenarum & montibus operuit. Eaque ruina omnes ad vnum cerierunt. Auctor Herodot. Romæ in publicum egredi togatæ egebantur mœchæ.

Rhodienses sacrificium quoddam peragebant, vbi res iurgiis, & verbis male ominatis peragebatur. Quum Dianæ Lydiæ sacrificabant dies aliquot apud aram deæ conuiuia prorogabant atque inibi perpetuo manebant.

Rhegini ignaui fuerūt in rebus bellicis, animiq; præpauidi. Hinc adagium, Rheginis timidior.

Seres, populi Orientales, ex suis arboribus depectunt lanas tenuissimas quas Bombyces vermiculi araneorum instar conficiunt ex tenuissimis filis. Verg. lib. 2. Georg. Velleraq; vt foliis depectant tenuia Seres Aufonius: Iam pelago volitat mercator vestifluus Ser. Seneca: Quæ Phœbeis subditus Euris, Legit Eois, Ser arboribus. Idem: Et quocūq; loco iacent Seres vellere nobiles. Iustissimi sunt, & ducentimum vitæ annum excedunt. Rutilus habent comas, oculos cæruleos. Frugalissimi sunt, & pacatoris vitæ cultores, vitantes reliquorum mortalium cœtus. Aduenit illuc euntibus ad emenda fila, nulla sermonū vice, rerum pretia solis proponunt oculis. Nihil ipsi comparant aduectitium. De his Marcianus Capella: Seres, inquit, vndis aspergunt arbores suas, vt lanugo quæ Sericum creat possit admitti. Aliarum gentium homines aspernantur ac refugiunt.

Scythæ populi domos habent volubiles in plaustris. Horatius libro tertio. Carm. Campestris melius Scythæ, Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, Viuunt, Vnde & Lucanus eos errantes vocat libro 3. vbi ait: Tinxere sagittas Errantes Scythæ populi. Duodenas dies durant in fame & siti, virtute cuiusdam herbæ quæ vocatur Spartania. Strepunt equitatus gloria, Quum vident se magnopere indulisse potui, arcuum chordas pulsare con-

luque-

sueuerunt, vt dissolutum voluptatibus animum ad pristinam continentiam reuocēt. Vescuntur humanis carnibus. Hospites immolant & interfectorum caluarias habent pro pateris. Vrutur acie cuneata. Albi sunt, & animosi, propter frigidissimam regionem, quam inhabitant. Solent inter epulas honorum causa mortuos vocare. Sagittarum aciem tingunt viperina sanie, & humano sanguine, ad irremediabile nocumentum. Captas autem vipers vbi iam perierunt, diebus aliquot sinunt liquefcere: mox vbi satis computruerunt in ollam sanguinem hominis vnus totum infundunt, adobruuntque sterquilinio vase diligenter obturato. Vbi verò sanguis ipse contabit, eximunt, & saniei viperinæ commiscet. Scythotauri furtorum licentia victum solent sibi comparare, Aduenas cædunt hostiarum loco. Scytharum plerisque communia sunt omnia, præter ensẽ, & Scythum. Vxores item & liberi sunt inter promiscua. Simplicissimi fuerunt olim, & æquitatis obseruantissimi. Eò demum improbitatis peruasent, vt cunctis ad quos accederent, nares præciderent. Iracundi sunt. Pecuniare est iis & Sarmatis, manibus defuncti viri vxores interficere. Pabulo & pecori, non aruo student, Tympana ex corio curribus suis alligant, hyemi & imbribus defendēdis. Amiciuntur ferarum pelibus. Furta maximè execrantur, vt qui communia habeant omnia & immunita. Ebrietas plus nimio frequens est. Hinc Scythistare verbum, est inebriari. In solennibus conuiujs circumfertur ingens patera, quam nulli accipiunt, nisi qui ex hostibus aliquot interfecerunt. Nullas habent vrbes, nulla mœnia extructa. Domos secum ferunt singuli. Viuunt ex pecoribus. Simulachra, aras, & delubra non putant facienda, præterquam Marti. Inopes sunt lignorum. Propterea quum pecudes excoriant, ossa quoque carnibus denucant, & succensis ossibus carnes coquunt. Sues nolunt alere, in bello quem primũ virum ceperint, eius sanguinem potant. Quoscunque in prælio interemerint, regi offerunt. Ablato enim capite sunt participes prædæ, quam arripuerunt. Hostium homicidas in magno habent honore. Qui nihil præclari operis ediderunt, afficiuntur probro. Abundant vaticinatoribus, qui cum virgis diuinant. Quum rex aliquem afficit morte, omnes simul liberos interficit, illæsis fœminis. In faciendis fœderibus vinum sanguine mixtum epotant. Regi nullus venalicius ministrat. Eo mortuo quinquaginta ministrorum eius strangulantur. Ac totidem præstantissimi equi.

Suaromata, seu Sarmatæ, qui sunt inter Borysthenem & Istrum, vagi sunt, & mutant domicilia. Statius libro 5. Syl. An iuga Pannoniæ, mutatoresque Sauromata quatiens? Sanguinem equinũ per-

mixto

mixto potant lacte. Tanta sunt barbarie, vt pacem nõ intelligant. Promissa sunt barba & longis capillis. Propterea vocantur intonsi. Seneca: Intonsis teritur qua via Sarmatis. Inepti sunt ad pedestrem pugnam. Autore Cornelio Tacito.

Sicambri Germaniæ populi ad vtramque Rheni ripam habitantes, flauos habent capillos: quos, vbi satis creuerunt, quodam artificio in nodum complicant. Martial. li. i. Crinibus in nodum tortis venere Sicambri. Claudia. Flauam sparsere Sicambri Cæsariem.

Siculi pollent acumine, & vafritia. Propterea Maternus eos acutos vocat, & Apuleius lib. ii. Trilingues. Vnde Sicilistare verbum Plautinum, est astutè loqui.

Satyri nihil habent moris humani, præter figuram, Hirri sunt, & villosi toto corpore, gaudentque sylvarum latebris, & hominum commercia refugiunt.

Suari gentes indomitæ auri tantum metalla fodiunt.

Sabæi ditissimi sunt sylvarum fertilitate odorifera, aut metallis, agrorum rigui mellis, caræque prouentu. Corpora defunctorum non pluris faciunt quam stercora. Quinetiam reges ipsos inter sterquilinia reiciunt.

Sabotæ populi Æthiopiæ ex Africa parte, dicuntur esse octonũ cubitorum.

Sciopodes in maximo æstu humi iacentes resupini, vmbra pedum se protegunt.

Ser. ta Indorum piscibus viuunt, quos vnguibus dissectos sole torrent, & ita panem ex iis faciunt.

Sybarita, populi Calabriae, deliciis & voluptatibus adeò indulserunt, vt luxuriosa omnia dicerentur Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus, & Sybaritici libelli, id est impudici. Conuiuia celebraturi anno prius per vocatores fœminas inuitabãt, quò luxu roseis gemis, auro, vnguētis, & vestibus exquisiti impendij cultæ, omnium ora in se cõuerterent. Erãt & fastu præurgidi. Hinc adagium, Sybaritæ per plateas. Artes quæ sono cõstant, à ciuitate reiciebant, ne qua ratione interpellaretur quies. Quin gallos quoque in vrbe nutrirı nolébãt. Habebãt in deliciis exiguæ itaruræ homunculos, & catellos. Diuites, si quãdo rusticatum ire vellent, curru vehebãtur adeò lente, vt diurnum iter tribus vix diebus conficerent.

Sardi, seu Sardiiani, venales olim pronuntiabantur quum quis ludos ederet in capitolio. Hinc adagium, Sardus venalis.

Solebant *Sueui* Germaniæ populi obliquare crinẽ, nodoq; substringere. Principes habebãt ornatiorẽ capillum, quàm plebei. Quosdam eorum mōres describit Pomranus lib. 5. de stellis dicēs, Helueticis, Vspetesq; atq; effera corda Sueui. Queis vnũ prædæ studium

studium, ac durare sub ipsis Corpora fluminibus, teloq; affuescere dextrâ: Non urbis, non cura domus, agitve colendi: Venatu ducunt vitam, atque è lacte liquente: Et quod Marte sibi spoliato ex hoste parant Bella placent, fufusq; hostili è corpore sanguis.

Sabarca Indorum regebantur populi non regum imperio. Auctor Curt.

Sadducei dicebant mortalem esse animam, simul cum corporibus interire. Fatum negabant. Deum constituebant extra omnem mali patratiōem, inspectionemq;.

Apud Indos duo erāt Gymnosophistarū genera, *Samarei* & *Brachmanes*. Samarei pomis, oryza, aut farina tātū alebantur Rex eos colebat vt deos. Illorum precibus pacem regno conciliari existimans. Existimabāt animam esse in seruitute, quandiu cōcludebatur corpore: Liberam verò vbi separata esset. Propterea voluntariam plerunque mortem oppetebant. Hos domestici beatos existimabant: eos verò qui superessent, deflebant vt infœlices.

Syri leues sunt & rebus nouandis magnopere procliuēs. Ludis præterea celebritatibusq; dediti. Perunguntur oleo pretioso, & linuntur vnguentis. Maximam diei partem in conuentionibus absumunt & potu. Masculi à XIII. anno. Fœminæ à XII. vsque ad LXV. tributo obligantur. Fortunam colunt. Proni sunt in cachinnos & scommata. Diuino cultui satis dediti. Vnde Stat. li. i. Syl. Quod ramis pia germinat Damascus. Operosissimi sunt in hortis. Hinc adagium. Multa Syrorum olera. Nec caruerunt mollitiei nota. Hinc Syraffare verbum, est molliter viuere.

Sogdij populi prope Bactrianos, læti ad mortem festinant, alacri etiam corporis motu.

Sabinorum sacerdotes æneo cultro tonderi solebant.

Apud *Sardos* parentes senio confecti fustibus cædebantur à filiis, & mox contumulabantur. Turpe siquidem putabant multo senio confectum superesse diutiùs. Magistratibus cogebantur ratiocinari, vnde viuerent.

Herodotus ait *Seleneidas* mulieres oua parere, indeq; nascentes homines quinquennes decies esse nobis ampliores.

Ætate beati Hieronymi *Scoti* vescebantur humanis carnibus. Et quum per syluas porcorum greges, & atmentorum reperirent, tamen pastorum nates, & fœminarū pupillas solebant abscindere, & has solas ciborum delicias arbitrari. Idem nullam propriam habebant coniugem, sed pro libidine more pecudum lasciuiebant.

Sarabaita sacerdotes Ægypti habitabant in foraminibus petrarum, induti porcorū & bouum pellibus, cincti funibus, discalceati, & sanguine cruentati. Cauernis demum exeuntes paupertatem & absti

abstinentiã prædicabant, & barbam spectante populo sibi peruellebant, nummisq; tali astu & commento adeptis remeabant in suas speluncas, & in summa lætitia furtim dapibus epulabantur.

Syracusani olim erāt opibus florētissimi, voluptatibusq; ac deliciis addictissimi. Vnde & Syracusana mensa transit in prouerbiū.

Sarracenorum mores sic describit Ammianus Marcellinus: Oēs, inquit, pari sorte sunt bellatores, seminudi, coloratis sagulis pube tenus amicti, equorū adiumento pernecium, graciliumq; camelorum per diuersa reptantes in tranquillis vel turbidis rebus. Nec eorum quisquam stiuam apprehendit, vel arborem colit, aut arua subigendo quæritat victū: sed errant semper sine laze sine sedibus fixis, aut legibus. Vita est illis semper in fuga, vxoresq; mercenariæ, cōductæ ad tempus ex pacto. Atque vt sit species matrimonij, dotis nomine futura coniunx hastã & tabernaculū offert marito. Ira autē quoad vixerint, late vagantur, vt alio loco mulier nubat, alio pariat, liberofq; procul ducat, nulla copia quiescendi permessa. Victus vniuersis caro ferina est, lactis abundans copia, herbæ multiplices, & quæ per aucupium capi possunt volucres.

Scriptouini perpetuis fere niuibus rigent, crudisque ferarum carnibus vescuntur, quarum pellibus indumenta sibi conficiunt. Auctor Paul. Diaco.

Olim *Spartani* sustulerunt omnem vsurū auri & argenti ex Lycurgi instituto, ferrumque prætulerunt nummo ex eadem materia percusso.

Siginna populi Scythiæ equos habent toto corpore hirsutos, puillos tamen & gestandis viris inualidos, sed qui iuncti curru pernicissimi sunt.

Sami gymnasium Amori nuncuparunt, institutis sacris, quæ vocantur Eleutheria.

Apud *Socianos*, Gallorum populos, rex sexcetos apud se habebat ex prudentioribus, qui regi ipsi conuiuebant, & cōmoriebatur volentes adeò, vt non sit inuentus, qui periculum subterfugeret.

Troglodite populi specus excauant, quas habēt pro domibus. Vinctus illis serpentum carnes, stridor non vox adeò sermonis commercio carent. Assidui sunt in venationibus, & mira clarent velocitate: nam super Æthiopiam velociores sunt equis.

Incolæ *Taprobanes* insulæ ædificia habēt modicè ab humo extatã. Item aurū, & argentū, & marmor testudinis simile. Præterea gēmas, & margaritas præcipuæ bonitatis. Apud eos annona nunquã augetur. Neque sunt fora, neque lites. Hercule colūt. Populus regem eligit, senecta, clementiaq; venerandum, & liberos nō habentē. Et si postea gignat, abdicant, ne fiat hæreditarium regnum.

Rectores ei dant xxx. nec nisi multorum sententia quisquã damnatur capite. Appellatio est ad populum. Rex si delinquit, morte multatur, nullo interimere, sed auersantibus cunctis & comercia etiam sermonis negantibus. Agros diligenter colunt. Pomis abundant. Voluptas est in piscatu testudinum maximè, quantum superficie domos integunt. Vita hominum centum annis modica.

Tonempboa canes habent pro rege, motu eius imperia augurates.

Thracæ calculos colore distinctos pro experimento cuiuscunq; diei in vna condunt, ac supremo die separatos dinumerant, atque ita de vnoquoque pronuntiant. Ferunt esse tam fragilis memoriae, ut quaternarium numerando non possint excedere. Utuntur acie cuneata. Bellicosi sunt. Vnde & Martem natum apud eos fabulantur poeta. Vno se largius ingurgitant. Liberos in mercato vendunt. Virgines non afferunt, sed quibus libuit viris concumbere permittunt. Vxores seruant vehementer, easque a parentibus coemunt. Punctas notis esse frontes nobile iudicatur: non esse notitas punctis ignobile. Otiosum esse habetur pro honestissimo: agricultorem, pro contemptissimo. Spoliis bellicis & rapto viuere pulcherrimum. E diis colunt Martem, Liberum, Dianam. Regem etiam Mercurium, per quem solum iurant, & a quo progenitos se aiunt. Ad magnatum cadauera mactatis prius hostiis conuiuantur, priusque desunt, deinde combusta sepeliunt, aut aliter humo contegunt. Aggesto in super tumulo varij generis certamina proponunt præcipue monomachiam id est, singulare certamen.

Tentyria, seu Tentyri, solo aspectu & olfactu fugat crocodillos.

Tapyri populi sunt in Parthia, qui vxores suas aliis viris concedunt, quum ex eis duos aut tres liberos susceperunt. Vno perinde ac vnguento oblinuntur. Iustitiam obseruant. Strabo lib. ii.

Tybareni, populi Scithiæ in Asia, quos amat, senio confectos suspendunt in patibulis. Iustissimi sunt, nec prius bello congregiuntur cum aliquo, quam diem, locum, horam, hosti ex fide denuntiauerint. Si quando inibi pepererint mulieres, viri velut agitudine simulata in lectulis decumbunt, ut puerperæ, hisque iacentibus præministrant vxores. Lulum amplexantur ac risus, quod in iis maximam felicitatis partem arbitrentur esse constitutam.

Templarij hæretici fuerunt in Solymis ciuitate anno m. xxx. post imperium Augusti. Frequentes, & assidui versabantur in templis, vnde tractum nomen, simulachrum habebant summo factum, artificio, cui hominis cutem superinduxerant, & binos præfulgentes carbunculos sub ipsa fronte collocauerant, qui promicabant oculorum vice. Huic autem simulachro sacra faciebant. Morientium præterea cadauera in cineres ad ictum cæteris in pontum conferebant.

bant, qua portione firmiores & constantiores se futuros putabant. Eos vero qui ex Templarij virginisq; coniugio fuissent nati, subiecto igne torrebant, simulq; ex humore deliquato suum perungebant simulachrum, quò maiorem probarent religionem. Tenebantur amore masculorum fœdissimo. Dammati sunt tandem in Viennensi concilio, & concremati, quotquot reperti sunt.

Apud *Trausos* populos Thraciæ edito puero propinqui assistentes lugent, miserias huius vitæ recensentes, quas passurus sit infans ille. Hominem fato functum per lusum & latitiam terræ mandant, referentes quot malis liberatus sit ille: Multas habent vxores, quæ si contingat viro hominem exuere, certatim contendunt eius mortem sequi.

ARGUMENTA AB IMPOSSIBILI, EX DIVERSIS POETIS.

Vergilius Egloga prima.

Antè leues ergo pascentur in æthere cerui,
Et freta destituent nudos in littore pisces,
Ante pererratis amborum finibus exul,
Aut ararum Parthus bibet, aut Germania Tigrim.

Idem Eglog. 18.

Iungentur iam Gryphes equis, æuoque sequenti
Cum canibus timidi venient ad pocula damæ.

Idem in Battarum.

Antè lupos rapiunt hædi, vituli antè leones,
Delphini fugient pisces, aquilæ antè columbas,
Et conuersa retro rerum discordia gliscet.

Idem ibidem.

Pallida flauescant æstu siccitatis prata,
Immatura cadant ramis pendentia mala,
Desint & syluis frondes, & fontibus humor.

Idem ibidem.

Flectite currentes nymphas vaga flumina, retis
Flectite, & aduersi rursus diffundite campis,
Incurrant amnes passim remeantibus vndis.

Idem ibidem.

Dulcia amara prius fient, & mollia dura,
Candida nigra oculi cernent & dextera læua,
Migrabunt calus aliena in corpora rerum.

Ouidius lib. 13. Metamor.

Antè retro Simois fluet, & sine frondibus Ida
Stabit, & auxilium promittet Achaia Troiæ.

Idem libro 14.

Prius (inquit) in æquore frondes
Glaucus, & in summis nascentur montibus algæ.

Idem libro 15.

Definet antè dies, & in alto Phœbus anhelos
Æquore tinget equos. Idem libro 1. de Ponto.
Nam prius incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.
Ovidius lib. 2. de Ponto.

Longa dies citior brumali tempore, noxque
Tardior hyberna solstitialis erit.
Nec Babylon æstium, nec frigora Pontus habebit,
Calthaque Pæstanas vincet odore rosas:
Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum.
Idem in eodem.

Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,
Altaque quàm multis floreant Hybla thymis,
Et quot aues motis nitantur in aëre pennis,
Quotque natent pisces æquore, certus eris.
Idem in eodem.

Nam caput è nostra citius ceruicæ recedet,
Et patiar fossis lumen abire genis.
Idem in eodem.

Nominis antè mei venient obliuia nobis.
Idem lib. 4. de Ponto.

Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
Et freta veliuolas non habitura rates,
Fluminaque in fontes cursu reditura supino,
Gratia quàm meriti possit abire tui.
Idem in eodem.

Et prius hinc nobis nimium conterminus Ister,
In caput Euxino de mare vertet iter.
Vtque Thyestææ redeant si tempora mensæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas.
Idem in eodem.

Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
Inuisus nobis quæ duo Pontus habet.
Et tepidus Boreas, nec sit præfrigidus Ister.
Idem in epistola Oenones ad Paridem.
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.
Idem in epistola Helenæ.

Terra precor vultus obruat antè meos.

Idem

Idem lib. 1. Elegiarum.

Antè vel à membris diuidar ipse meis.

Idem lib. 1. de Arte.

Vere prius volucres taceant, æstatè cicadæ,
Mænalius lepori det sua terga canis.

Idem in Ibin.

Definet esse prius contrarius ighibus humor
Iunctaque cum Luna lumbina Solis erunt,
Parsque eadem cœli Zephyros emittet & Euros;
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus,
Et noua fraternò veniet concordia fumo,
Quàm vetus accensa separat ira pyra,
Et ver Autumnno, Brumæ miscbitur Æstas,
Atque eadem regio vesper & ortus erit.

Idem lib. 1. Tristium.

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, & in tepido deseret ossa rogo.

Idem lib. 4. Tristium.

Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque niues.

Idem lib. 5. Tristium.

Canâ prius gelido desint absynthia Ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo,
Immemorem quàm te quisquam conuincat amici,
Lucanus lib. 1.

- Omnia mixtis.

Sydera syderibus concurrent, ignea pontum
Astra petent, tellus extendere littora nolet.
Excutietque fratrum, Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poscet, sibi, totaque discors
Machina, diuulsis turbabit fœdera mundi:

Horatius lib. 1. Carminum.

- Sed prius Appulis.

Iungentur capræ lupis. Idem in Epodo.
Priusque cœlum fides inferiis mari
Tellure porrecta super. Idem ibidem.
Simul imis saxa renarint vadis regnata:

Propertius lib. 1.

Nulla prius vasto labentur flumina ponto,
Annus & inuersas duxerit antè vices.

Idem lib. 1.

Idem

Nam citius pateret caput hoc discedere collo.

Idem in eodem.

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius nigros Sol agitabit equos.

Fluminaque ad caput incipient reuocare liquores,

Aridus & sicco gurgite piscis erit.

Idem libro 3.

Flamma per incensas citius sedetur aristas,

Fluminaque ad fontis sunt reditura caput,

Et placidum Syrtis portum, & bona littora nautis,

Præbeat hospitio sæua Malea suo. Idem lib. 2.

Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,

Altaque mortali deligere astra sono.

Perfius Satyra 5.

Sambucam citius caloni aptaueris alto.

Iuuenalis Satyra 10.

Promptius expediam, quot amauerit Hippiæ mœchios,

Quot Themison ægros Autumno occiderit vno,

Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hylus,

Pupillos, quot longa viros exorbeat vno

Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,

Percurram citius quot villas possideat nunc,

Quot tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.

Stadius lib. 13. Sylvarum.

Hybernos citius numeraueris imbres,

Sylvarumque comas.

Idem lib. 15. Sylvarum.

-Potius fugientia ripas

Flumina deuincas, rapidis aut ignibus obstes,

Quam miseros lugere vetes.

Stadius lib. 17. Theb.

Antè hæc excusso frondescet lancea ferro,

Inachus antè retro nosterque Achelous abibunt.

Idem libro 8.

-Citius me fulmina contra

(Infandum) ruere, & magno bellare parenti

Aspiciat.

Idem lib. 3. Achill.

Sed pater antè igni, ferosque excisa iacebit

Scyros, & in tumidas ibunt hæc versa procellas Mœnia.

Claudianus in Conf. Manlij Theodori.

Promptius imponam glaciali Pelion Ossæ.

Idem

Idem de victoria Stiliconis in Alaricum:

Irriget Ægyptum Tanais, Mæotida Nilus,

Eurus ab occasu, Zephyrus se promat ab Indis,

Caucaeisque iugis, calidoque nigrantibus Austro

Getulas Aquilo glacie constringat arenas.

Idem de Consulatu Probi.

Antè dabunt hyemes Nilum, per flumina damæ

Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus.

Antè Thyestæis iterum conterrita mensis

Intercisa dies refugos verteretur in ortus.

Pamphilus Saxus Elegia 12.

Sydera quum radios spargent tellure sub ima,

Æra quum piscis, quum colet æquor auis.

Quum ceruus pauidus Massylla per arua leones

Pellet, hyems tepidi tempore veris erit.

Stroza pater lib. 1. Eroticôn.

Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi,

Et nouus Hesperio surget ab axe dies.

Antè Pado Tagus, atque Athesi miscebitur Ister.

Idem lib. 5. Eroticôn.

Ergo Scylla prius, Scyllæque aduersa Charybdis,

Præbuerint fessis puppibus hospitium,

Antè suo Nereus gelidas amiserit Arctos

Æquore, Terra polus fiet, & ignis aqua,

Mutatæ prius accipient noua corpora formæ.

Seneca in Hercule furente.

Prius extinguet ortus, referet occasus diem.

Pax ante fida niuibus & flammis erit,

Et Scylla Siculum iunget Aufonio latus,

Priusque & multò vicibus alterni fugax

Eurippus vnda stabit Euboica piger.

Idem in Thyeste.

-æthereas prius

Perfundet Arctos pontus, & Siculi rapax

Consistet æstus vnda, & Ionio seges

Matura pelago surget, & lucem dabit

Nox atra terris, Antè cum flammis aquæ;

Cum morte vita, cum mari ventus fidem

Fœdusque iunget. Idem in Thebaide.

-Ipsa se in leges nouas.

Natura verter, Reger in fontem, ciras

Reuolutus vndas annis, Et noctem afferet

B 4

Phœbea lampas, Hesperus faciet diem.

Idem in Hyppolyto.

Ignibus iunges aquas,

Et amica ratibus antè promittet vada
Incerta Syrtis, Antè ab extremo sinu
Hespera Tethys lucidum attollet diem,
Et ora damis blanda præbebunt lupi.

Idem in Oetæo.

Iungentur antè sæua syderibus freta,
Et ignis vnde, tartaro tristi polus,
Lux alma tenebris, roscidæ nocti dies.

Idem in Hercule Oetæo.

- Antè ab occasu dies

Nascetur Indis, antè glaciale polum
Scythasve tepida Phœbus afficiet rota.

Idem.

Descendat astris Luna desertis licet,
Et bruma messes videat, & cantu fugax
Sit deprehensum fulmen, & versa vice
Medius coactis fugerit stellas dies.

Idem ibidem.

Antè nascetur seges in profundo,
Vel fretum dulci resonabit vnda,
Ante descendet glacialis vrsæ
Sydus, & ponto verito fruatur.

Idem ibidem,

Mutetur orbis, vallibus currat nouis
Ister, nouasque Tanais accipiat vias.

Erasinus in adagiis.

Acanthida vincet Cornix.

Calphurnius apud eundem.

Astyle credibile est, si vincat acanthida Cornix.

Vocalem superet si turpior ædona bubo.

Prius testudo leporem præuerterit,

Calentius lib. 2. Eleg.

Antè per ignotos errabunt sydera fluctus,

Pascenturque leues æquora lata boues.

Antè à squamiferis habitari piscibus æquor

Desinet, antè freto currere curua ratis.

Antè polo similis populus insidiabitur, antè

Proximus in vetitas corruerit anguis aquas.

Pontanus lib. 1. de Stellis.

Sed prius Herculei torrentia sydera monstri
Solstitio vicina domos, locaque edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris,
Antè & conspicui summo de cardine mundi
Flaua Lycaonio surget Palantias axe,
Atque diem auerso subteruchet auster olympo,
Stabunt & cœli septem labentia signa.

Baptista Pius.

Nam prius in colles rebo r vaga flumina ferri,
Et Nilum hyberno diluere arua gelu. Idem.
Sed prius æquorei damis iungentur Echini,
Et mixto aripedi semine Gryphes equo.

Idem.

- Stonio prius orbe tepescere credam

Memnonio, & tingi posse colore niues,
Excelsæque vagis vndabunt piscibus Alpes,
Nullaque Atlantæi gurgitis vnda fluct,
Hesperioque nitens, Phœbus consurget ab axe,
Atque pari Euphrates Tygris & ore ruent.

Idem.

Antè caput Nili deprendet, & ora Sesostris,
Deponet virus & Stygis vnda suum.

Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani bellua mole nater. Idem.
Astra sagittiferum præcedent fulgida mitram,
Solis, & obscura nocte vehentur equi.

Magnaque nigrantem lux irradiabit Auernum,
Luror & æthereos cinget vbique polos.

Et superum iurare (licet metus vigeat illos)

Sancta cohors Stygias non dabitabit aquas.

Per sylvas volitare canes, volucresque ferarum

Cernemus duri lustra habitare soli.

Comittentque lupi damæ sua corpora rostro,

Et lepus Arcadico rostra habitata cani.

Et Phaëtontæi cygnus non immemor axis,

Fulmineas cupiet scandere posse domos.

Desinet æquoreis caput obiectare procellis

Ælacus, & rapidi non petet ima maris.

Turbæque Memnonidum canet exequialia mitis

Iusta, neque hæc tumuli tinget herilis humum.

Congeret aëria nidum super arbore perdidit.

Thysbæas linquet blanda columba pasas.
 Diliget immitem pia Dædaliona coturnix,
 Fida gemelliparæ quæ tulit auxilia.
 Cui volucris subito data versicoloris imago,
 Dum fugit omniuoli dulcia furta Iouis.
 Labilis audaci Congro murena relinques,
 Et cum squamigeris Barre feris odium.
 Nilicolamq; feram cautus Crocodilon Ichneumon
 Diliget, infidam rex Halietus auem.

Palladius Soranus.

Desinet ergo prius fragili mihi gutture lingua.

Idem.

Mella prius fierent quæ sunt contraria dulci,
 Duraque spectares mollia saxa prius. Idem:
 Ergo mella prius fient contraria dulci;
 Mollia dura prius, fient & maxima parua.
 Aut freta poma dabunt semper redolentia flores.
 Pascua, rura domos, viuentia cuncta fouebunt.
 Et pisces quin terra feret, quam nauita prudens
 Sulcabit, tumidos fluctus quæ concita tollet.

Perrarcha.

Tum nostro Galatea tuum de pectore nomen
 Exhibit, fugient propriis dum sedibus astra.
 Mellis apes studium linquent nidosque columbæ,
 Coniugium turtur, prædam lupus, arbusta capræ!
 Custodira dolos mulier, mendacia seruus. Idem.

-Validum prius ægra leonem

Sternet ouis, prius armigerum philomela tonantis
 Vicerit.

DESCRIPTIO LONGI TEMPO-
 ris, qua diu aliquid futurum
 significamus.

Vergilius Egloga 5.

Dum iuga montis aper fluuios dum piscis amabit,
 Dumque thymo pascentur apes, dum rore cicadæ:
 Ouidius lib. I. Eleg.

Viuet Mæonides, Tenedos dum stabit & Ide;

Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.

Viuet & Ascræus, dum mustis vua tumebit,

Dum cadet incurua falce resecta Ceres.

Donec erunt ignes, arcusque Cupidinis arma,

Dicentur numeri culte Tibulle tui.

Idem

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iapyges arcti,
 Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit,
 Robora dum montes, dum mollia pabula campi,
 Dum Tyberis liquidas Thuscus habebit aquas.

Lucañus libro 1.

-Dum terra fretum, terramque letiabit,
 Aër, & longi voluent Titana labores,
 Noxque diem cælo totidem per signa sequetur.

Syllius lib. 6.

-Dum cæli sedem, terrasque tenebit
 Casta fides, dum virtutis venerabile nomen Viues.

Idem libro 7.

Dum Cere innabunt ponto, dum sydera cælo
 Lucebunt, dum Sol inde se litore, tollet,
 Politianus.

-Dumque in tacito vaga sydera cælo
 Fulgebunt, dum Sol nigris orietur ab Indis,
 Præuia luciferis aderit dum curribus Eos,
 Dum ver tristis hyems, Autumnum proferet æstas
 Dumque fluet spirans, resluetque reciproca Tethys,
 Dum mixta alternas cupient elementa figuras,
 Semper erit magni decus immortale Maronis.

Sabellicus.

Dum mundi Solisque vices, variabilis annus
 Sentiet, & solitos seruabunt sydera cursus.

Horatius in Epodo.

Dum pecori lupus & nautis infestus Orion
 Turbarit hybernum mare,
 Intonsosque agitarit Apollinis aura capillos.

Seneca in Medea.

Dum terra cælum mediâ libratum feret,
 Nitidusque certas mundus euoluet vices,
 Numerusque arenis deerit, & solem dies,
 Noctem sequentur astra, dum siccas polus
 Versabit arctos, flumina in pontum cadent,
 Nunquam meus cessabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lucida dum current annosi sydera mundi,
 Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem,
 Lunaque demissos dum plena recolliget ignes,
 Dum maturnos prædicet lucifer ortus,

Alcaque

Altaque cæruleum dum Nerea nesciet arctos,
Candida formosi venerabimur ora Lyæi.

Tibullus libro 1.

Quem referant Musæ, viuet dum robora tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas:

Stroza pater.

-Erunt donec vaga sydera cœlo,
Donec erit tellus æquora donèc erunt.

Stroza filius.

-Phœbeia donec
Laurus & orbita erit, nomenque Helyconidis umbræ:

Idem.

Dumque polus vertet Pegaseæ signa carinæ,
Flacce tuæ dabitur palma secunda lyræ. Idem.

Dum fluet Eridanus patriæ prope mœnia nostræ,
Dum fluet & refluet Venetam maris vnda per vrberis,
Tinctile dum Scythicas armabit missile dextras.

POËTICA DESCRIPTIO.

qua docemur aliquid longè lateque fieri.

-Lucanus libro 1.

Vnde venit Titan, & nox vbi sydera condit,
Quaque dies mediis fragrantibus æstuat horis,
Et quæ bruma rigens, ac nescia vere remittit,
Astringit Scythicum glaciali frigore pontum.

Ouidius in fine Meta.

Quaque patet domitis Romana potentia terris.

Horatius lib. 3. Car.

Dicar, quæ violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Dauisus agrestium
Regnator populorum.

Statius lib. 4. Syl.

Ibis, quæ vagus Hercules & Euen
Vltra sydera, flammeumque Solem,
Et Nilii caput, & niues Atlantis.

Tibullus libro 2.

Qua sua de cœlo prospicit arua Ceres,
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluunt amnis equos.

Seneca in Hercule furente.

-Quæ lucem promit
Aperitque Tethys, qua serens Titan diem.

Rinos propinqua tingit Æthiopes face,
Idem.

Et quot Occasus videt, & quot Ortus;
Idem.

Auroram inter & Hesperum,
Et quæ Sol medium tenens,

Vmbras corporibus negat.

Quodcumque abluunt cœlum,
Longo Tethyos ambitu.

Idem in Thebaid.

Quæ lata terris spatia frugiferis iacent,
Et quæ trahens opulenta Pactolus vada
Inundat auro rura.

Idem in Hippolyto.

Quæque nascentem videt ora Solem,
Quæque ad occasus iacet ora seros.

Si qua feruenti subiecta Cancro est.

Si qua maioris glacialis Vrsæ,

Semper errantes patitur colonos.

Idem ibidem.

Quæ terra mari cingitur alto, quæque æthereo
Candida mundo sydera currunt.

Idem ibidem.

Quidquid Oceanus vagis

Complexus vndis, vltimo fluctu tegit.

Idem in Troade.

Quidquid Sol oriens, quidquid occidens

Nouit, cæruleis Oceanus fretis.

Quidquid vel veniens, vel fugiens lauat,

Ætas Pegaseo corripit gradu.

Idem in Medea.

Quodcumque placidis flexibus Phasis rigat,

Pontusque quidquid Scythicus à tergo videt,

Palustribus quæ maria dulcescunt aquis.

DESCRIPTIO MAGNI ET

frequentis numeri, per similitudines,

& comparationes.

Vergilius libro 4. Georgicorum.

Quam multa in foliis auium se millia condunt,
Vesper vbi aut hybernus agit de montibus imber.
Idem lib. 6. Æneid.

Quàm multa in syluis Autumni frigore primo
Lapso cadunt folia, aut terram gurgite ab alto.
Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus
Trans pontum fugat, & terris immittit apricis.

Idem libro 7. Æn.

Quàm multi Libycæ voluuntur marmore fluctus,
Sæuus vbi Orion hybernis conditur vndis.
Vel quum Sole nouo densæ torrentur aristæ,
Aut Hermi campo, aut Lyciæ flauentibus aruis.

Idem lib. 6. Æneid.

Quantus ab occasu veniens pluuiabilibus hædis,
Verberat imber humum, quàm multa grandine nymphi
In vada præcipitant, quum Iuppiter horridus austris,
Torquet aquosam hyemem, & cælo caua nubila rumpit.

Ouidius lib. II. Meta.

Somnia vana iacent, totidem quot messis aristas.
Sylua gerit frondes, eiectat littus arenas.

Idem lib. 4. Tristium.

Meque tot aduersis cumulat, quot littus arenas,
Quotque fretum pisces, ouaque piscis habet.

Idem lib. 4. Trist.

Quot frutices syluæ quot flauas Tybris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet,
Tot mala pertulimus. Idem ibidem.

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,
Quotve soporiferum grana papauer habet.

Sylua feras quot alit, quot piscibus vnda natatur.

Et tenerum pennis aëra pulsat auis:

Tot premor aduersis, quæ si comprehendere coner,

Icariæ numerum dicere coner aquæ.

Idem ibidem.

Quàm multa madidæ celantur arundine fossæ,
Florida quàm multas Hybla tuetur apes:

Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre

Limite formicæ grana reperta solent.

Tam me circumstat densorum turba malorum.

Idem libro 4. de Ponto.

Quæ numero tot sunt, quot in horto fertilis arui

Punica sub lento cortice grana rubent.

Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,

Quot Scion baccas, quot parit Hybla fauos.

Idem libro 1. de Arte.

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
Æquore quot pisces fronde teguntur aues.

Quot cælum stellas tot habet tua Roma puellas.

Idem lib. 2. de Arte.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,
Cærule quot baccas Palladis arbor habet,

Littore quot conchæ, tot sunt in amore dolores,

Idem lib. 3.

Sed neque ramosa numerabis in Ilice frondes,

Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe feræ.

Idem.

Quot terra parit flores, quum vere tepenti

Vitis agit gemmas pigraque fugit hyems.

Stattius lib. 5. Syuarum.

Hybernos citius numeraueris imbres,

Syluarumque comas.

Syllius lib. 7.

Quàm multa affixus cælo, sub nocte serena

Fluctibus è mediis fulcator nauita ponti

Astra videt, quàm multa videt feruoribus atris,

Quum Calabros vrunt ad pinguia pabula saltus

Vertice Gargani residens, incendia pastor.

Marullus.

Non tot Attica mella, littus algas,

Montes robora, ver habet colores,

Non tot tristis hyems riget pruinis,

Autumnus grauidis tumet racemis,

Non tot spicula Mœdicis pharetris,

Non tot signa micant tacente nocte,

Non tot æquora piscibus natantur,

Non aër tot aues habet serenus

Non tot Oceano mouentur vndæ,

Non tantus numerus Lybicæ arenæ

Quot suspiria, quot Neæra pro te

Vefanos patior die dolores

Catullus.

Quam magnus numerus Libycæ arenæ,

Lafer piciferis iacere Cyrenis.

Propertius lib. 2.

Non tot Achemeniis armantur Susa sagittis.

Spicula quot nostro pectore fixit amor.

Seneca in Herule furente.

Quantus incedit populus per vrbes
Ad noui ludos auidus theatri,
Qualis Elæum ruit ad tonantem,
Quinta quum ludos reuocauit æstas.
Idem in OEdipod.

Non tot caducas educat frondes OEta.
Nec vere flores Hybla tot medio creat,
Quum examen alto nititur densum globo,
Fluctusque non tot frangit Ionium mare,
Nec tanta gelidi Strimonis fugiens minas
Permutat hyemes ales, & cœlum secans,
Torpente Nilo pensat Arctoas niues.

Baptista Pius.

Cærule quot pisces, quot Lesbica terra racemos,
Mascula quot tellus tura Sabea parit.
Plumiferas quot habet volucres agitabilis ær,
Gargara quot messes, vina Phalernus ager,
Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani bellua mole natet.

DESCRIPTIO CURSVS LE-
uissimi, & miræ celeritatis.

Vergilius lib. 10. Æneid.

FVgit illa per vndas
Ocyor, & iaculo, & ventos æquante sagitta.
Lucanus lib. 1.

Et torto Balearis verberare fundæ
Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta. Idem lib. 5.
Ocyor & cœli flammis & tygride fœta Idem lib. 9.
Calido non ocys austro Nix resoluta tepes.
Horatius lib. 2. Car.

Ocyor ceruis, & agente nimbo Ocyor Euro.
Stattius lib. 6. Thebaid.

Quæ bello sic tela volant, quæ nubila cælo
Annibus hybernis minor est Iouis impetus igni.
Tardius astra cadunt glomerantur tardius imbres,
Tardius insumos decurrunt flumina montes.
Idem ibidem.

Credas è plebe Cydonum
Parthorumque fuga totidem exiliisse sagittas.
Non aliter celeres Hircana per auia cerui.
Quum procul impasti frenatum accipere leonis.

Sive

Sive putant, rapit attonitos fuga cæca, metusque
Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.
Sidonius.

Non sic fulminis imperus trifulci,
Non pulsa Scythico sagitta neruo,
Non sulcus rapide cadentis austri,
Non fundis Balearibus rotata
Vnquam sic liquidos poli meatus
Rumpit plumbea glandium procella.
Seneca in Thebaide.

Sagitta qualis Parthica velox manu
Excussa fertur, qualis infano ratis
Premente vento rapitur, aut qualis cadi
Delapsa cælo stella, quum stringens polum
Rectam citatis ignibus rumpit viam.

Idem in Hippolyto.

Fugit insanæ similis procellæ,
Ocyor nubes glomerante cauro,
Ocyor cursum rapiente flamma,
Stella quum ventis agitata longos Corripit ignes.

CURSORES VELOCISSIMI.

IN ludis exequalibus (quos in Sicilia ad Anchisæ tumulum ce-
lebrauit Æneas) stadiodromi, seu decursores in stadio fuerunt
Euryalus, Nysus, Dioces, Sarius, Patron, Helymus, & Panopes.
Camilla regina fuit Volscorum, cuius celeritatem describit Ver-
gilius in fine 7. libri, dicens:

Illa vel intactæ segetis per summa volaret
Gramina nec teneras cursu læsisset aristas,
Vel mare per medium fluctu suspensa tumentis
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.
De *Achille*, Catullus: Nascetur nobis, expertis terroris Achilles,
Qui persape vago victor certamine cursus Flammea præuertet
celeris vestigia ceruæ.

Bellerophon in expeditione contra Chimæram vsus est equo Pe-
gaso, sanguine Medusæ nato.

Perseus verò in Medusam certaturus, accepit à Mercurio talaria
& enses quibus adminiculis ambo per aërem ferebantur. Propertius
lib. 2. Non si Pegaseo vertaris in aëra dorso: Nec tibi si Persei
mouerit ala pedes. Sidonius: Ac iuuenem Stenobæa tuum, cui ter-
ga vetustas Pennari largitur equi.

Poëtæ fabulatur *Dadalum* inclusum labyrintho, propter libera-
tum Theseum, quum iudicium capitis, expauesceret, alas sibi con-

fixisse, eoque remigio periculum euasisse. Verg. lib. 6. Ænei. Dædalus (vt fama est) fugiens Minoia regna. Præpetibus pennis ausus se credere cœlo, Insuetum per iter gelidas enauit ad Arctos.

De *Atalanta* venatrice Arcadica. Ouid. lib. 10. Metam. Forsitan audieras aliquē certamine cursus Veloces superasse viros, non fabula rumor Ille fuit: superabat enim nec dicere possis, Laude pedum, formæne bono præstantior esset. Stat. lib. 6. Theb. Quis Mænalæ Atalantæ Nesciat egregium decus, & vestigia cunctis Indeprensa procis. Hanc enim dicunt certasse cursu in Hyppomenem, dum ab eo in vxorem peteretur. Vnde idem Ouid. Dū talia secum Exigit Hippomenes, cursu volat alite virgo: Quæ quanquā Scythica non segnius ire sagitta Aonio visa est iuueni, tamen ille decoris Mirator magis est, cursus facit ipse decorē, aura refert ablata citis talaria plātis. Hanc cursus concertationē Sidonius describit dicens, Emicuit pernix populo trepidante virago, Nil toto tactura gradu, quum pallidus ille Respiceret medium post se decrescere campum, Et longas ad signa vias statūq; propinquo Pressus in hostili iam curreret anxius umbra. Donec ad anfractum metæ, iam iamque relictus Concita ter sparso fregit vestigia pomo.

Mermeros, centaurus fuit pedum leuitate præstantissimus. Ouid. lib. 12. Quiq; pedum nuper certamine vicerat omnes Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat.

De *Phadimo* & *Dimante*. Stat. lib. 6. Theb. Et bis in Isthmiaca victor clamatus arena Phadimus, alipedumque fugam prægressus equorum Ante Dimas.

Claruit *Ophelte* nauta cursu velocissimo. Sidonius: Qui vigor in pedibus frustra tibi natus Ophelte Sicaniam tribuit palmam, plantasque superbas.

Tbalus fuit quispiam quem Iupiter æreis pedibus fixisse dicitur, custodemque Europæ adhibuisse, ac celeritate ter quotidie Cretam obiuisse. De quo nonnulli volunt Catullum intellexisse illo carmine: Non custos si ego fingar ille Cretum. quamuis alij ad Dædalum referant.

Philippides c. x. stadia ab Athenis Lacedæmonē biduo cucurrit.

Canietius cursor Lacedæmonius & *Philonides* Alexandri magni à Sicyone Elin vno die m. c. stadia cucurrerunt.

Tiberius Nero vehiculis tribus ad Drusum fratrem in Germania ægrotantem festinans, ducenta passuum millia emensus est.

Iuba apud Plinium testis est *Troglodytarum* gentem miræ velocitatis esse.

Ladas cursor fuit Alexædri velocissimus. Mart. lib. 2. Quid si graciles vias petauri Inuitum iubeas subire Ladam. Petauri autem dicuntur

dicuntur homines agiles, qui se per circulos immittunt, nascunturque sub Delphine. Idem Mar. lib. 11. Habeas licebit alterum pedem Ladæ, Inepte frustra crure ligneo curres.

Atas puer Vipsano consule à meridie ad vesperum LXXV. millia passuum cucurrit, magna omnium admiratione, Mar. lib. 4. Siue leuam cursu vincere quæris Atan.

Philippus Lysimachi frater, regem per ducenta stadia vectum pedes imitatus est, quum etiam lorica indutus arma gestaret, Autor Curtius lib. 7.

Iphiclus Philaci & *Climenes* filius tanta fuit corporis agilitate & pedum celeritate, vt curreret super triticeas aristas, nec oblæderet. Demaratus verò etiam per mare incessisse prodidit. Autor Cælius 5. lib. 5.

Oion Neptuni filius ex Euryale Minois filia natus fuit, cui concessum est, vt super fluctus curreret perinde ac in terra super aristas ferretur, nec eas comminueret. Autor Higinus.

Mithridates, rex Ponti, ad vltimum vitæ tēpus equitabat, iaculabaturque: & per mille stadia, dispositis per interualla equis vna die discurrebat. Currus sex & decem equis agitauit.

Haraldus quidam nonnulla inusitata agilitatis spectacula exhibuit: nam duobus equis in stadium admissis vtroque metam prior tenuit. Geminis siquidem bacillis inter currendum innixus crebris saltibus corpus concitabat. Autor Saxo.

Echion, Ouidius lib. 8. Meta. Impiger Eurytion cursuque inuitus Echion.

De *Licaste*, Dianæ comite, Claudianus: Et cursu Zephyris nunquam cessura Lycaсте.

DESCRIPTIO ORTVS DIEI.

Vergilius libro 2. Æneid.

Iamque iugis summæ surgebat Lucifer Idæ,
Ducebatque diem. Idem libro 3.

Iamque rubescebat stellis Aurora fugatis

Idem lib. 4. & lib. 9.

Et iam prima nouo spargebat lumine terras

Tithoni croceum linquens Aurora cubile,

Idem libro 7.

Iamque rubescebat radiis mare & æthere ab alto

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Idem libro 11.

Oceanum interea surgens Aurora reliquit.

Idem libro 11.

Aurora interea miseris mortalibus aliam.

Extulerat lucem, referens opera atque labores.

Idem libro 12.

Postera vix summos spargebat lumine montes
Orta dies, quum primum alto se gurgite tollunt
Solis equi, lucemque elatis naribus efflant.

Ovidius lib. 2. Meta.

-Fulget tenebris Aurora fugatis.

Idem libro 4.

Postea nocturnos Aurora remouerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccauerat herbas.

Idem libro 7.

Postera depulerant Auroræ lumina noctem:

Idem lib. 9.

Postea lux radiis totum patefecerat orbem.

Idem lib. 15.

Postera sydereos Aurora fugauerat ignes.

Idem lib. 3. Fastorum.

Ortus erat summo tantummodo margine Phœbus.

Idem lib. 4. Fast.

Nox abiit, oriturque Aurora.

Idem lib. 6. Fast.

Iam Phryx à nupta quereris Tithone, relinqui,

Et vigil Eois lucifer exit equis.

Idem lib. 1. de Trist.

Cælo nitidissimus alto

Stella grauis nobis Lucifer ortus erat.

Idem lib. 1. Eleg.

Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,

Inque suum miseros excitat ales opus.

Idem

Iam super Oceanum venit à seniore marito.

Flaua pruinoso quæ vehit axe diem.

Lucanus lib. 1.

-Et ignes Solis lucifero fugiebant astra relicto.

Lucretius lib. 2.

Primum Aurora nouo quum sparfit luminae terras.

Idem lib. 5.

Aurea quum primum gemmantes rore per herbas

Maturina rubent radiantis lumina solis.

Statius lib. 2. Theb.

Et iam Mygdoniis elata cubilibus alto

Impulerat cælo gelidas Aurora tenebras,

Rorantes excussa comas, multumque sequenti

Sole rubens. Illi roseus per nubila feras

Aduertit flammæ, alienumque æthera tardo

Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem

Impleat, & radios ipsi vetet esse sorori.

Idem lib. 3.

Septima iam nitidum terris Aurora, deisque

Purpureâ vehit ore diem.

Idem lib. 6.

Clara laboriferos cælo Titania currus:

Extulerat. Idem lib. 2. Achill.

Iam premit astra dies, humilisque ex æquore Titan

Rorantes euoluit equos, & ab æthere magno

Sublatum curru pelagus cadit.

Idem lib. 5.

Exiit implicitum tenebris humentibus orbem

Oceano prolata dies, genitroque coruscæ

Lucis adhuc hebetem vicina nocte leuabat,

Et nondum excusso rorantem lampada ponto:

Syllius lib. 1.

Pellebat somnos Tithoni rosida coniunx.

Idem lib. 5.

Donec flammiferum tollentes æquore currum;

Solis equi sparsere diem, iamque orbe renato

Diluerat nebulas Titan, sensimque fluebat

Caligo in terras nitido resoluta sereno.

Idem lib. 6.

Iam Tarrestiaci quos soluerat æquore Titan,

In noctem diffusus equos iungebat Eois Littoribus:

Idem lib. 10.

Post ubi fulserunt primis Phaëtontia fræna

Ignibus, atque sui terræ rediere colores.

Idem lib. 11.

Postera lux Phaëtontis equos proferre parabat;

Iam rapidos omni curru splendente sub vndis.

Idem lib. 15.

Aurora ingrediens terris exegerat umbras.

Sidonius.

Iam Sol adultus rosida noctis humoræ radio crescente scribueras;

Stroza pater.

Verum ubi iam cælo stellas Aurora fugauit,

Et redit exorto lucida sole dies. Idem.

Aureus æquoreis vbi Sol caput exerit vndis,
Oceanique Aurora torum formosa reliquit.

Idem

Deseruit solito formosior æquora Titan,
Sabellicus.

Ignis interea Phœbus prædibat ab Indis.
Idem.

-Tenebris aurora fugatis
Tertia iam torum veniens referauerat orbem.
Pamphilus Saxus.

Tithoni croceum senis cubile
Aurora aurigeris comis refulgens
Iam surgit, roseosque clara vultus
Ostendit, Phaëthontis & citatis
Currunt flammigeri rotis Iugales.

Politianus in Nutricia.

Aurea quum radios Hyperionis exeruit fax.
Idem.

Extulerat roseo Cynthus ore diem,
Lactantius de Phœnice.

Lutea quum primum surgens Aurora rubescit,
Quum primum rosea sidera luce fugat.
Catullus.

Sed vbi horis aureis Sol radiantibus oculis
Lustravit æthera album, sola dura mare ferum
Reppulitque noctis umbras vegetis sonipedibus.
Seneca in Hercule furente.

Iam rata micant sidera pronò
Languida mundo, mox victa vagos
Contrahit ignes, Luce nouata.
Idem in Troade.

Summa iam Titan iuga
Stringebat, orrus vicerat noctem dies.
Idem in Octavia.

Iam vaga cælo sidera fulgens
Aurora fugat, surgit Titan
Radiante coma, mundoque diem Reddit clarum.

DESCRIPTIO MERIDIEI

Vergilius lib. 8. Æneid.

Sol medium cæli conscenderat igneus orbem.
Ouidius lib. 2. Metam.

Iamque

Iamque dies medius rerum contraxerat umbras,
Et sol ex æquo meta distabat utraque.
Idem in Arte.

Iamque dies medius tenues contraxerat umbras.
Stattius lib. 4. The.

Tempus erat, medij quum Solem in culmine mundi
Tollit anhela dies. Idem lib. 5.

Sol operum mediis summo librabat olympo
Lucentes ceu staret equos.
Marullus.

Et iam lampade torrida
Fulgebat medio Sol pater æthere.
Val. Flac. lib. 3.

Iam summas cæli Phœbus candentior arces
Vicerat, & longas medius reuocauerat umbras.
Pontanus.

Et iam Sol medium clarus peragrabat olympum.
DESCRIPTIO NOCTIS,
seu aduentus eius.

Vergilius 1. Ec.

ET iam summa procul villarum culmina fumant,
Maioreque cadunt altis de montibus umbræ.
Idem Æg. 1.

Et Sol crescentes decedens duplicat umbras.
Idem in Culice.

Iam quatit, & biugis oriens Erebo cit equos nox,
Et piger aurato vesper procedit ab Oëta.
Idem lib. 2. Æn.

Verritur interea cælum, & ruit Oceano nox,
Inuoluens umbra magna terramque polumque.
Idem in eodem.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
Incidit, & dono diuum gratissima serpit.
Idem lib. 3.

Nox erat & terris animalia somnus habebat.
Idem in eodem.

Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci.
Idem lib. 4.

Nox erat, & placidum carpebant fessa soporem
Corpora per terras, sylvarumque & sæua quierant
Æquora quum medio voluuntur sidera lapsis,
Quum tacet omnis ager, pecudes, pictæque volucres;

Quæque lacus late liquidos, quæque aspera dumis,
Rura tenent, somno positæ sub nocte silenti
Lenibant curas & corda oblita laborum.

Idem lib. 8.

Nox erat, & terras animalia fessa per omnes,
Alituum pecudumque genus sopor altus habebat.

Idem in eodem.

Nox ruit, & fuscis tellurem amplectitur alis.

Ovidius lib. 8. Meta.

Iam labor exiguus Phœbo restabat, equique
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.

Idem lib. 10.

Tempus erat quo cuncta silent.

Idem lib. 11.

Pronus erat Titan, inclinatoque petebat
Hesperiem temone frerum. Idem in eodem.

-Nox cœlum sparserat astris:

Idem lib. 14.

Presserat occiduis Tartessia littoria Phœbus.

Idem lib. 15.

Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat densissima sydereum nox.

Idem lib. 1. Fast.

Nox erat, & vino somnum faciente iacebant
Corpora diuersis victa sopore locis.

Idem lib. 2.

Nox erat, & tota lumina nulla domo.

Idem lib. 4.

Interea placidam redimita papauere frontem
Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Idem in eodem.

Dempserat emeritis iam iuga Phœbus equis.

Idem lib. 6.

Nox erat, & vinis oculique animique natabant.

Idem lib. 1. Tristium.

Iamque quiescebant voces hominumque canumque;
Lunaque nocturnos alta regebat equos.

Idem in eodem.

Tingitur Oceano custos Erymanthidos vrsæ.

Idem lib. 3. de Ponto.

Nox erat, & bifores intrabat Luna fenestras.

Lucanus lib. 3.

Titan

Titan iam pronus in vndas
Ibat, & igniferi tantum demerferat orbis,
Quantum deesse solet Luna.

Idem in eodem.

Nox subit, atque oculos vastæ obduxere tenebræ.

Statius lib. 1. Syl.

Nox silet, & nigros imitantia murmura somnos.

Idem lib. 1. Theb.

Iamque per emeriti surgens confinia Phœbi

Titanis late mundo subuecta silenti,

Rorifera gelidum tenuauerat aëre biga.

Iam pecudes volucresque tacent, iam somnus auaris

Inserpit curis pronisque per aëra nutat,

Grata laboratæ referens obliuia vitæ.

Idem lib. 3.

Soluerat Hesperij deuexo in margine ponti

Flagrantes Sol pronus equos, rutilamque lauabat

Oceani sub fonte comam.

Idem.

Nox subiit, curasque hominum, motusque ferarum

Composuit, nigroque polos inuoluit amictu.

Idem lib. 8.

Tempus erat, iunctos, quum iam soror ignea Phœbi
Sentit equos.

Idem lib. 12.

Iam pater Hesperio flagrantem gurgite currum

Abdiderat Titan, aliis rediturus ab vndis.

Idem lib. 4. Achillei.

Frangebat radios humilis iam pronus Olympo

Phœbus, & Oceani penetrabile littus anhelis

Promittebat equis.

Syllius lib. 10.

Donec anhelantes stagna in Tartessia Phœbus

Merfit equos, fugiensque polo Titania cæcam

Orbita nigranti traxit caligine noctem.

Idem lib. 11.

Iamque dies ad metas defessis Phœbus Olympo

Impellebat equis, fuscabat & Hesperus umbra.

Paulatim infusa properantem ad littora currum.

Idem lib. 15.

Nox somni genitrix mortalia pectora curis

Purgarat, tenebræque horrenda silentia habebant.

C 5

Aufonius.
 Condiderat iam Solis equos Tartessia Calpe,
 Stridebatque freto Titan insignis Ibero.
 Stroza pater.
 -Quum sol Antipodum populos illata luce reuissit
 Sabellicus.
 Iam fuscis proiecta rotis nox atra ruebat
 Oceano, vallésque umbris complexa cruentas.
 Pamphilus.
 -Oceani piccis incincta tenebris,
 Nox caput ex undis tollebat. Idem.
 Oceani tumidis iam nox caput extulit undis.
 Iam vibrat tremulum candida Luna iubar.
 Cleophilus.
 Nox erat, & pleno lucebat Cynthia cornu.
 Ibat & Arctoo tardior visa polo.
 Val. Flac.
 Et iam prona leues spargebant sydera somnos.
 Idem.
 Iamque sopor mediis tellurem prefferat oris,
 Et circum tacito volitabant somnia mundo.
 Idem.
 Nox hominum genus & duros miserata labores,
 Rettulerat fessis optata silentia terris.
 Martianus Capella.
 Sed purum astrificis cœlum scandeat habenis
 Nox reuocans merito fulgentia sydera Phœbo.
 Sabellicus.
 Iam cœlo propulsa dies concesserat umbris,
 Perdideratque suos tellus obducta colores.
 Idem.
 Cœperat hesperio Titan se mergere fluctu.
 Versus in Antipodas, iam serus lumina Vesper
 Compositura diem prono spargebat Olympo.
 Idem.
 Phœbus ad Hesperiam Tethymiam flectere cursum
 Cœperat.
 Pontanus.
 Nec color vllus erat rebus, tenebrisque malignis
 Et cœlum & terras nox circumfusa tenebat.
 Idem.
 Nox cœlum tenet, & fuscis iuga versat habenis.

Tibullus

Tibullus lib. 2.
 Ludite, iam nox iungit equos, curumque sequuntur
 Martis lasciuo sydera fulua choro.
 Seneca.
 Nox prima cœlum sparretat stellis.
DESCRIPTIO MEDIÆ NOCTIS.
 OVIDIUS LIB. IX.
Noctis erat medium, curasque corpora somnus
 Soluerat.
 Horatius lib. 2. Ser.
 -Iamque tenebat Nox medium cœli spatium.
 Statius lib. 3. Achill.
 Scandeat roseo medij fastigia cœli
 Luna iugo, totis vbi somnus inertior alis
 Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem.
DESCRIPTIO ÆQUINOCTII.
 SENECA.
Libra Phœbeos tenet æqua currus.
 Lucanus lib. 8.
 Tempus erat, quo Libra pares examinat horas
 Non vno plus æqua die.
 Quidius.
 Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit.
FIGVLI.
Dibutades Sicyonius primus fuit figulus Corinthi qui ex creta
 docuit fingere: primusque personas regularum extremis im-
 bricibus imposuit. Vide Plinium libro 35. cap. 11. Sunt qui in Samo
 primos omnium plasticem inuenisse *Ideochium, Rhetum & Theodo-
 rum* tradant. Autor idem Plinius.
Encirapus, & Eugrammus Italię plasticem tradiderunt. Hominis
 imaginem gypso ex ipsa facie primus omnium expressit, ceraque
 in eam formam gypsi infusa emendare instituit Lysistratus Sicyo-
 nius frater Lysippi. Hic & similitudinem reddere instituit, & de
 signis effigiem exprimere inuenit.
 Plasticę laudatissimi fuerunt, *Dimophilus & Gorgasus. Calcosthe-
 nes* cruda opera fecit Athenis.
 M. Varro tradit sibi cognitum Romę *Possunium*, qui rubas & pi-
 sces fecerit, quos aspectu discernere a veris non potuisses.
 Idem magnificat *Arcefilanum*, Luculli familiarem, cuius pro pla-
 stice plaris venibat ab artificibus ipsis, quam aliorum opera. Idem
 fecit *Venerem* genitricem in foro Cæsaris.

Præxi-

Praxiteles plasticen matrem statuaræ, sculpturæq; & cælaturæ esse dixit. Neque vñquam aliquid fecit, antequam finxit.

Turianus Iouis effigiem fictilem in Capitolio dicauit, Fecit & Herculem eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatissimæ. Hæc omnia habet *Plinius*. lib. 35.

Vatinia *Vatinius* Beneuentanus calices vitreos faciebat. Hinc vasa *Vatinia* dicuntur vitrea. *Mart.* lib. 10. *Vatini*orum proxenetâ fractorû. Idē in *Distichis*: *Vilia* sutoris calices monumenta *Vatini* Accipe.

Thericles figulus fuit *Corinthius*, à cuius nomine fictilia quædam vasa *Thericlea* dicta sunt.

SACCVLORVM NOMINA.

S Accus in primis dicitur *Culle*°, seu maius *marfupiu*, in quo frumentū, aut quid aliud reconditur. Diminutiua sunt *Sacculus* & *Sacculus*. *Iuue.* 11. *Sacculus* è cælo descendit. *Saccus* niuarius dicebatur pannus lineus, quo niues attenuabatur, vnde refrigerabatur vina. De hoc *Martialis*. Attenuare niues norunt, & lintea nostra.

saccularij dicuntur latrones & incisores *marfupiorum*. *Plautus* appellat *zonarios* sectores *Græci* *Balantiotomos*. *Æschines* apud *Cælium*: Adducent (inquit) illum veneficum, *Balantiotomum*, qui remp. incidit.

Loculus, seu *Loculamentum* dicitur capsula in qua seruiatur pecunia. *Martialis*: Hos nisi de flaua loculos implere moneta. Non decet, argentum *vilia* ligna ferent. *Ouid.* lib. 6. *Fast.* Gramina continuo *loculis* depromit *eburnis*.

Marfupium, *Cato*: Maiorem curâ habere *marfupij* nostri quàm vitæ.

Mantica dicitur pera viatoria.

Pera capitur pro *sacculo*. Erat autem peculiaris *Cynicis*. *Mart.* lib. 4. Cum baculo *pera*q; senem. Idem in *Dist.* Dormiat & tetrico cum cane *pera* rogat. Compositum est *Hippopera* equestris capsula. Et *Sacciperium*, ex *pera* & *sacco*.

Fisci, *Fiscinæ* & *Fiscellæ* dicuntur *marfupia*, in quibus reconduntur pecuniæ publicæ. Vnde *confiscare* verbum. *Iuuen.* *Satyr.* 3. Res *fisci* est vbicunque natat.

De *Pasceolo* *Plautus* in *Rudente*: *Nummi* (inquit) octingenti auri in *marfupio* inferunt, præterea ceterum *denaria* *Philippea* in *pasceolo* seorsum. Idem de *Sacciperio* & *Vidulo*. Quænam *balæna*, inquit, meum vorauit *vidulum*, aurum atque argentum vbi omne compactum fuit? Eadem illa credo quæ meum *marfupium*, quod plenum argenti fuit in *sacciperio*.

De *Hippoperis* *Anneus Seneca* in *Epistolis*: *Catherio* (inquit) vebantur, impositis quidem *hippoperis*, vt secum *vtilia* portarent.

L O C O

L O C O R V M I N S I G N I V M

INDEX TOMI PRIMI.

A Chillis equi	pag. 320	ctoriis	256
Actores	283	Bellorum instrumenta varia	301
Adulteri & Adulteræ	214	Bibliothecæ memorabiles	170
Æquinoctij descriptio	411	Bruta statuis & sepulchris honorata	94
Aloidæ	275		
Amazones	244		
Ancillæ quædam	208	C	
Animalium & aliarum rerum amatores	224	Cæci, & excæcati	113
Ab Animalib. diuersis amati	225	Canum quorundam nomina	315
animalia honorata sepulchris	94	à Canibus occisi	58
de Annis, Diebus, & Tépore	155	in Carceribus mortui	81
ab Apris occisi	57	Casibus diuersis mortui	86
Appellationes eorum, qui variis laborant morbis	110	Castissimi	226
Apoplexia morui	85	Chirurgi	124
Aquis submersi	49	Cibo, & Potu nimio mortui	77
Armorum varia genera & bellorum instrumenta	301	Cinædi	194
Artium variarum denominationes	135	Claudi	117
Argumenta ab impossibili ex diuersis poëtis	387	Coronæ diuersæ	172
Argonautarum nomina	329	Combusti	67
Articulari morbo mortui	85	Cruce, & suspendio mortui	62
Artium variarum periti	170	Curetes	276
Artificum officinæ	149	Currus deorum quibus animalibus trahuntur	323
Athletæ, Pugiles & Palæstritæ	276	Cursus leuissimi descriptio	400
Atridæ	ibidem	Cursores velocissimi	401
Aurigæ & equorû domitores	321	Cyclopes	276
		D	
		Decollati	85
		Deformes	186
		Denominationes à naturalibus seu accidentariis casibus	145
		Denominationes à variis Artium professionibus	135
		Denominationes à genere	148
Balbi	118	Deorum currus quibus animalibus trahuntur	323
Bella, & alia quædam mala, à mulieribus orta	245	Deorum scepra & tela	298
Bella in quibus multum cruoris effusum est	254	Deorum amasij	188
Bellicosi viri, cum illustribus vi-		Deorum & hominû amasix	191
		De die-	

Locorum insignium.

De Diebus, Annis, & Tēpore	155	Gentium insignia	155
Diei ortus	403	Gigantum quorundam nomina	
Diei ortus descriptio	403	& aliorum inusitatae magnitudinis hominum	272
Difenteria mortui	86	Gladiatores	282
Cocti viri habitū in magno pretio	160	Gladiatorum nomina	294
E			
Effeminati, & molles	175	Gratiae tres	239
Equi Achillis	320	Gymnasia	293
Equi Martis	ibidem	H	
Equi Solis	321	Histriones, & Actores	283
Equi Plutonis	ibidem	Hominum amasij	189
Equorum domitores	ibidem	Homines male olentes	112
Equorum & equarum celebriū nomina	317	Hominum vota diuersa	151
Equorum lapsu mortui	55	I	
Ab Equis occisi & discerpti	54	Indocti & qui literas oderunt	169
Eunuchi Spadones	209	Incestuosi	210
Exercitus numerosi	250	Intercutis morbo extincti	85
Excoriati	82	Inuentis suis qui perierunt	96
F			
Fame & siti mortui	66	Impossibilia factu	298
Febre mortui	84	Inspicientes & stulti	123
Ferarum morsu extincti	59	Inhumandi varij ritus	91
Figuli	411	Iugulati & strangulati	79
Fœminarum quarundam illustrium nomina	240	L	
Formosi & formosæ ex Historicis, Oratoribus, & Poëtis	177	Laboriosi & Artium variarum periti	170
Fortissimi fortitudine corporea	265	Lapidibus obruti	77
		Laterum dolore mortui	86
Fratrum & sororum interfectores	41	In Latrinis mortui	82
		Lenones & Lenæ	203
Fratres vterni	155	A Leonibus discerpti, & occisi	58
Fulmine percussi	60	Liberi parentū interfectores	36
Fulminari	ibidem	Liberos q̄ multos habuerunt	155
Fumo suffocati	83	Libidinosi & Lasciui	217
Furiæ tres	122	Literarum & literatorū qui fuerunt amantissimi	165
Furiosi & Manaici	119	Lippi	112
G			
Gaudio mortui	75	Ludi & Spectacula	287
Gentium propria epitheta	150	Lusci	113
		M	
		Machinæ quædam bellicæ & tormenta	198
		Manaici	

Index.

Manaici	119	Nouercæ quædam	149
Martis equi	320	Numeri magni & frequētis descriptio per similitudines & comparationes	397
Medici	124	Nutrices diuersorū hominū	207
Meretrices quædam	199	O	
Meridiei descriptio	406	Officinæ artificum	149
Militiæ nomina diuersa	302	de Oleo	134
Molies, Effeminati, & Elegantes	195	Ortus diei descriptio	403
Monoculi	113	Otiosi	172
Morbi diuersi	97	P	
Morborum auctarium	109	Pædicones	194
Morbis qui aliquibus infecti & affecti fuerunt	110	Palæstritæ & Pugiles	276
Mortui qui reuixerunt	99	Parentes liberorum interfectores	35
in Mortuos qui sæuierunt	90	Parricidiæ diuersi.	47
Morte subita mortui	73	Pathici	194
Mortem qui si vbariis modis conscuierunt aut se aliis commiserunt occidendos	13	Patria & locus natalium multorum illustrium virorum	175
Mulieres quæ maritos occiderunt	45	Pediculari morbo mortui	80
Mulieres partus dolore mortuæ	83	Pericula marina	331
		Pestis mortui	85
Mulieres habitum virilē mentitæ	199	Pestilentia memorabiles	95
Mulieres bellicosæ & masculæ virtutis	241	Pharmaca	129
Mulieres doctæ	233	Pharmacopolæ	124
Murorum ruina extincti	77	Piscatores & vrinatores	330
Musæ nouem	138	Pisces diuersi	ibidem
Muti	112	Plutonis equi	321
N			
Nani & Pumilliones	275	Podagra mortui	86
Nauigiorū diuersa genera	324	Poëtica descriptio, qua docem⁹ aliquid longe lateq; fieri	396
Nauium nomina quædam propria	328	Populorum diuersi mores & ritus	351
Nauæ nonnulli	329	Populi & homines re aliqua insignes & clari	149
Noctis descriptio	407	Portitores	330
Noctis mediæ descriptio	411	Potiones diuersæ	134
Nomina diuersa ad militiam spectantia	302	Poru & cibo nimio mortui	77
Norhi & Spuri	156	Piscinarij	332
		Præceptores & Pædagogi	174
		Præcipitari	69
		Proci mulierum diuersarū	204
		Pugi	

Locorum infig. Index.

Pugiles & Palæstritæ	276	ti secundum Poëtas	95
		Suspendio & Cruce mortui	62
Q			
Qui diu vixerunt	152		
Qui senes genuerunt	156		
Qui de regibus & populis triu-			
phauerunt	173		
Qui multa scripserunt	170		
R			
Raptores diuersarum puella-			
rum	205		
Reges diuersarū gentiū quibus			
nominibus appellantur	151		
Repositoria diuersarū rerū	149		
Riuales seu eiusdem puellæ a-			
matores.	205		
S			
Sacculorum nomina	412		
Sagittis confossi	80		
Sagittarij & iaculatores peritif-			
simi.	310		
Sanguinis fluxu mortui	86		
Scalarum ruina mortui	70		
à Serpentibus occisi	56		
Sibyllæ decem	239		
Siti & fame mortui	66		
Solis equi	321		
Sororum interfectores	41		
Spadones & Eunuchi	209		
Spectacula & Ludi	287		
Spurij & nothi	156		
Stadia diuersa	294		
Statuas qui meruerunt	156		
Strabones, Lusci, Monoculi	133		
Strangulari & Iugulari	79		
Stulti & Insipientes	123		
Suppliciis apud inferos damna-			
ti secundum Poëtas	95		
T			
Tela propria Gentium	297		
Tela & Sceptra deorum	298		
Telorum bellicorum & Gladio-			
rum nomina	294		
de Tépore, annis, & diebus	155		
Téporis longi descriptio, qua			
diu aliquid futurum signifi-			
camus	394		
Terra absorpti	70		
Textrices & Vanificæ	249		
Triumphatores qui de diuersis			
regibus & populis triumphau-			
erunt	173		
Tyndaridæ	275		
V			
Vaporibus suffocati	83		
Venatores	313		
Veneno extincti	70		
in Venereo actu mortui	76		
Ventris profluuium mortui	84		
Vestales quædam virgines	250		
Viri bellicosi cum illustribus			
victoriis	256		
Viri mulierum habitum menti-			
ti	197		
Viri vxorum interfectores	46		
de Virtutum & Doctrinæ præ-			
miis historia	156		
Vnguenta quædam	129		
Vota hominum diuersa	151		
Vrinatores	330		
Z			
Zelotypi	220		

F I N I S.